

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО та РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ,

У КООПЕРАЦІЇ З УНІВЕРСИТЕТОМ М. БРЕМЕН, НІМЕЦЬКИМ УНІВЕРСИТЕТОМ АДМІНІСТРАТИВНИХ НАУК

М. ШПАЙЄРА, ЕКОНОМІЧНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ У ВРОЦЛАВІ, CENTER FOR BLENDED VALUE STUDIES

ФІНАНСОВА ІНФРАСТРУКТУРА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної конференції

Березень 19, 2019 | Київ

Фінансова інфраструктура в забезпеченні сталого розвитку: Збірник наукових матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 19 березня 2019 р. – К.: КНЕУ(електронне видання), 2019. - 287 с.

Financial Infrastructure and Sustainable Development: Collection of Scientific Papers. International scientific conference, Kyiv, March 19, 2019 – K.: KNEU, 2019. - 287 с.

У збірнику розглянуто актуальні питання публічних та місцевих фінансів, зосереджена увага на стратегічних орієнтирах розвитку інфраструктури фінансів публічного сектору, особливостях фінансів місцевого самоврядування, на бюджетному регулюванні та системі фінансового вирівнювання в умовах децентралізації, окреслено фінансові інновації в контексті сталого розвитку, досліджено ринкові інструменти боротьби з екологічними, соціальними та економічними викликами, який наразі є пріоритетами фінансової політики України та основою її внутрішніх комплексних соціально-економічних та політичних трансформацій.

Materials of present collection of scientific papers deal with the current issues in public and local finance, focuses on strategic guidelines for the development of public sector economics, on peculiarities of local self-government finances, on fiscal adjustment and a system of financial equalization in term of decentralization. Materials also describe financial innovations in sustainable development context and market financial instruments to resolve environmental, social and economic challenges, which are currently the priorities of Ukraine's financial policy and the basis of its internal complex socio-economic and political transformations.

Редакційна колегія: **Федосов В.М.** - професор, д.е.н., завідувач кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Хлівний В.К.** - професор, к.е.н., декан фінансово-економічного факультету (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Буряченко А.Є.** - д.е.н., професор кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Мельник В.М.** - д.е.н., професор кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Гапонюк М.А.** - професор, к.е.н., (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Дегтярьова Н.В.** – к. е. н., професор кафедри фінансові ринки (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Котіна Г.М.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Степура М.М.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Жибер Т.В.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Малік Є.О.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Рудик Н.В.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Білінець М.Ю.** – асистент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»).

Рекомендовано Вченою Радою факультету фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та засіданням Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Recommended by the Academic Council of the Finance and Economic Faculty and Scientific Society and the Council of Young Scientist, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Матеріали наукового збірника друкуються мовою оригіналу. Усі права застережено. За використання матеріалів збірника посилання на нього є обов'язковим. Відповідальність за точність наведеної інформації та фактів несе автор публікації. Редакція не завжди поділяє позицію авторів.

Materials of present scientific paper are published in the original language. In the case of using them please refer accordingly. All co-authors share joint responsibility for contents of the research and the submitted manuscript. The editors do not always share the opinion of the authors.

Адреса редакційної колегії: 03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1
Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

© автор(и), 2019
© КНЕУ, 2019

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ ТА ГОСТІ КОНФЕРЕНЦІЇ!

Ми з радістю вітаємо Вас у стінах Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Одна з найавторитетніших, найвідоміших і найстаріших фінансових кафедр у 2006 році започаткувала чудову традицію – проведення щорічної Всеукраїнської наукової студентської конференції, а в останні чотири роки Міжнародного науково-практичного семінару та конференції для молодих дослідників. Цього року ми з особливою надією і найкращими сподіваннями вже вкотре відкриваємо зустріч найталановитіших представників студентства та молодих дослідників з України та країн Європи: Німеччини та Польщі щодо обговорення результатів досліджень в напрямі ««Фінансової інфраструктури в забезпеченні сталого розвитку». Перш за все ми щиро вдячні нашим колегам з Німеччини (Університету м. Бремен) та Польщі (Економічного університету у Вроцлаві) за сприяння в організації даного заходу.

Ми раді, що Ви завітали до нас, щоб обговорити результати своїх досліджень щодо фінансових реалій України, представити нові ідеї, оригінальні підходи, нестандартні висновки, нове бачення проблем і перспектив, ризиків та загроз розвитку вітчизняної економіки. Вирішення гострих проблем подолання диспропорцій соціально-економічного розвитку вітчизняної економіки та оздоровлення фінансової системи залежить від можливості невідкладної реалізації принципово нової економічної моделі спрямованої на розбудову дієвої інфраструктури стійкого розвитку. Саме тому, принциповим є розширення міжнародного співробітництва України, націлене на підвищення рівня інноваційності на основі випереджального залучення іноземного технологічного та інноваційного капіталу, провадження позитивного європейського досвіду структурних перетворень та модернізації фінансової системи нашої держави.

Ваше прагнення долучитися до досліджень, які мають таке вагоме значення для забезпечення стабільності фінансової системи та стійкого соціально-економічного розвитку нашої держави в непростий час, є надзвичайно важливим не тільки для реалізації творчого потенціалу молоді, але й для розвитку вітчизняної фінансової науки.

Запрошуючи Вас до участі у Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансова інфраструктура в забезпеченні сталого розвитку», ми сподіваємося, що отриманий досвід стане стартовим майданчиком для подальших досліджень, пошуків, роздумів, дозволить збагатити у майбутньому досягнення вітчизняної економічної та фінансової науки. Приймаючи участь у дослідженнях, пропонуючи оригінальні ідеї, нестандартні погляди та підходи щодо їх вирішення, Ви сприятимете відродженню єдиної України, її поступу до високих стандартів забезпечення гідного людського життя.

Бажаємо Вам успіхів, плідних дискусій, цікавих відкриттів і практичних здобутків!

CORPORATE GOVERNANCE INSTITUTE IN THE CONTEXT OF OVERCOMING ECONOMIC CHALLENGES OF EXTERNAL ENVIRONMENT

Structural imbalances and deformations endemic to Ukrainian economy have only aggravated due to deepening socio-economic crises over the last 5 years [1, 2]. These destructive processes may be overcome through aligned efforts of financial market institutes, in particular corporate governance institute in national economy's real and financial sector. Corporate governance institute decreases information asymmetry effect, improves management decisions' quality, facilitates access to funding sources, as a result strengthening finance system both on macro- and micro-level.

Corporate governance institute has a significant theoretical foundation, in particular described by Agency Theory, Stewardship Theory, Stakeholder Theory [3, 4, 5]. Theories look differently at the role of Principals, Agents, and other Stakeholders, embedded in finance mechanism, but all converge in the important role of corporate governance institute in multiplying added value created within micro-level finance.

In Ukrainian practice, there is a vast field of improvement for corporate governance's quality in numerous areas, i.e. issuers' emission activities, information disclosure to investors and the public, supervisory board's responsibilities, shareholders' rights, accounting and audit quality, compliance issues, etc. outlined in "Corporate governance in Ukraine" action plan of The National Securities and Stock Market Commission [6]. In particular, there is a gap in increasing disclosure requirements for a manager's qualification and supervisory board members' independence. Speaking of disclosure issues, there is a need to improve an electronic disclosure system, extending requirements for disclosure of non-financial information, reviewing requirements for conduct of a transaction with related parties and resolving conflicts of interest, introducing the principle of "adhere or explain". In the context of accounting and audit issues, there is a gap in absence of a robust internal audit function, inadequate compliance with IFRS, external audit independence, lack of disclosure requirements for external audit and advisory services fees. Compliance issue is aggravated by voluntary (and as a result non-obligatory) nature of corporate governance principles' adherence.

There is a dynamic discussion on Ukrainian expert platforms concerning development of corporate governance institute [7]. Namely, Mr. Yuri Nikitin believes that without proper corporate governance it would be difficult to prepare a state-owned enterprise for privatization. Mr. Timur Khromaev states that appropriate infrastructure development, including corporate governance institute is a necessary basis for Ukrainian financial market development. Mr. Igor Mytiukov advocates development of CGPA Corporate Directors National Register project, which aims to enhance transparency of supervisory board members' selection procedure.

Speaking of issues for future development, author believes that there will be a transition towards risk-oriented corporate governance model, and increased focus on corporate governance institute as a competitive advantage. These developments within corporate governance institute are necessary for strengthening investors' trust both inside and outside Ukraine, boosting transparency in finance of both macro- and micro-level, facilitating privatization process.

References:

1. Heyets V. M. Economy of Ukraine: key problems and prospects / V. M. Heyets. // Economy and Forecasting. – 2016. – №1. – P. 7–22.

2. Danylenko A. I. Decapitalization of Ukraine's financial sector: causes and consequences / A. I. Danylenko, V. V. Zymovets, N. M. Sheludko // *Economy and Forecasting*. – 2015. – №4. – P. 7–28.
3. Kiel G. C. Board Composition and Corporate Performance: how the Australian experience informs contrasting theories of corporate governance / G. C. Kiel, G. J. Nicholson. // *Corporate Governance: An International Review*. – 2003. – №3. – P. 189–205.
4. Keay A. Stewardship theory: is board accountability necessary? / Keay Andrew // *International Journal of Law and Management*. – 2017. – №6. – P. 1292–1314.
5. Haslinda A. Fundamental and Ethics Theories of Corporate Governance / A. Haslinda, V. Benedict. // *Middle Eastern Finance and Economics*. – 2009. – №4. – P. 88–96.
6. The National Securities and Stock Market Commission. Corporate governance in Ukraine Action plan [Електронний ресурс] / The National Securities and Stock Market Commission. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slideshare.net/NSSMC/corporate-governance-in-ukraine-action-plan>.
7. CGPA IV International Corporate Secretaries Forum [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://cgpa.com.ua/profesijna-spilnota/diyalnist-korporativnogo-sekretarya/mizhnarodnij-forum-korporativnix-sekretariv/>.

Cardenas D.

«MBA», student

Ukrainian American Concordia University, WIUU

Scientific Supervisor - Dr. of Sci. in Economics, senior scientist Zharova L.

MARKET-BASED SOLUTIONS TO RESOLVE ENVIRONMENTAL PROBLEMS

Abstract. Environmentalist and policy makers have been applying many ways to solve environmental problems since the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) regarded the climate change as an important international political problem. This paper focuses on the market-based solutions and the advantages in comparison with the conventional approach.

Keywords: market-based solutions, environmental problems, climate change, global warming, tradable emissions permits

Definition. Market-based instruments provide to the environmental factor a suitable price for the production and consumption process. In this way, people stop undertaking a monetary burden regarding pollution. The price consumers pay when they buy a product includes some amount of money for the environmental consideration.

On the other hand, we have the “command-and-control theory” that is an approach which enforces companies to execute pollution control strategies, irrespective of the relative cost. Companies and individuals are notified about how much pollution they may emit and the kind of technology to apply with the manufacturing procedures to follow. The disadvantage is that this procedure might be costly.

Advantages. Market-based instruments give flexibility and financial incentives to solve the environmental problems. Between market-based and command-and-control instruments, the advantages of the market-based solutions are cost effectiveness and motivation for technology innovation.

Market-based policies allow any desired level of pollution cleanup to be realized at the lowest overall cost to society. While command and control measures ignore costs with no much flexibility for companies to pursue better pollution reduction solutions. The homogeneous standards for all firms may be inappropriate.

Evaluation. The market-based solutions need principles and regulations for its implementation, making the traditional government commands to be preferred due to the higher moral virtue.

Optimizing the best benefit for companies is their highest principle. However, the regulations, which may vary over time, make them concerned. To guarantee their interests, the regulation must be carried out in a foreseeable way rather than flexibly.

Finally, as regards the general public, who do not understand the significance of the market-based instruments, they become an obstacle to the achievement of the instruments.

Conclusions. As money became a commodity, the money market became an element of the financial market for assets. Market makes companies to be motivated to reduce the pollution giving solutions for solve environmental problems. Nevertheless, the approach has limitations. As a conclusion to extent either market-based solutions or command-and-control instruments is not the point, the most important issue is to solve the environmental problem. Despite such limitations, the market-based solution is by far better placed to tackle environmental problems than other alternatives such as the command-and-control instruments.

References:

1. Hahn, RW and McGartland, AM. 1989. Political economy of instrumental choice: An examination of the U.S. role in implementing the Montreal Protocol.
2. Stavins RN. 2001. Lessons from the American experiment with market-based environmental policies
3. Roe, B and Sheldon, I. 2007. Credence good labeling: The efficiency and distributional implications of several policies.

Chen Yang

Faculty of Economics and Management, Master of Economics, 1st year
Sumy National Agrarian University
Scientific Supervisor - Assoc. Prof. of Economics Chair Lukash S.

THE RESEARCH OF CHINA'S FISCAL POLICY TO PROMOTE SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT

Introduction. Tourism is one of the fastest-growing industries and sunrise industries in the world. With the rapid development of tourism, the tourism economy is growing day by day, and the vitality of tourism is constantly increasing. Tourism has evolved from an important position in national economy in the past to the strategic pillar industry of national economic development. With the material and cultural life gradually rich, people began to pursue leisure, cultural and spiritual survival state, but also to inject new vitality into domestic economic development, tourism status from an important industry to a pillar industry. With the popularization, leisure and globalization of tourism era, tourism has become an important consumption mode and lifestyle in modern society. Tourism has become the world's largest and the best momentum of development of pillar industries. In the decades since the reform and opening up, China's economy has been developing rapidly. The status of its tourism industry has ranged from the government reception business to the economic industry, to the new economic growth point, to the important industry of the national economy. Then to the historical leap of strategic pillar industry of national economy, the tourism resources of our country turn to the leap of the big country of the world.

In order to promote the strategic upgrading and rapid development of tourism, it is necessary to form a perfect industrial policy system and truly bring tourism into the height of strategic pillar industry to operate. In order to realize the goal of constructing strategic pillar industry, we must have a set of integrated industrial policy system to support the rapid development and transformation and upgrading of tourism industry. Our government has issued a series of related policies, only fiscal policy can better promote the development of tourism in our country. It is beneficial to promote the international competitiveness of China's tourism industry, to promote the overall transformation and upgrading of tourism industry, to promote the tourism industry to achieve inclusive growth, and to optimize the tourism development environment.

Since the reform and opening up, China's tourism development has been highly valued, and the relevant supporting policies have been gradually improved. Financial departments at all levels innovate their working ideas, continue to increase investment, and actively support the development of the tourism industry. At the present stage, there are mainly the following aspects of China's tourism fiscal policy:

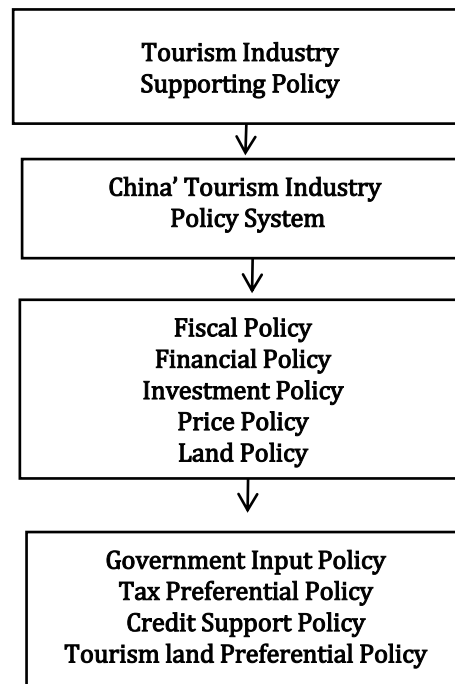
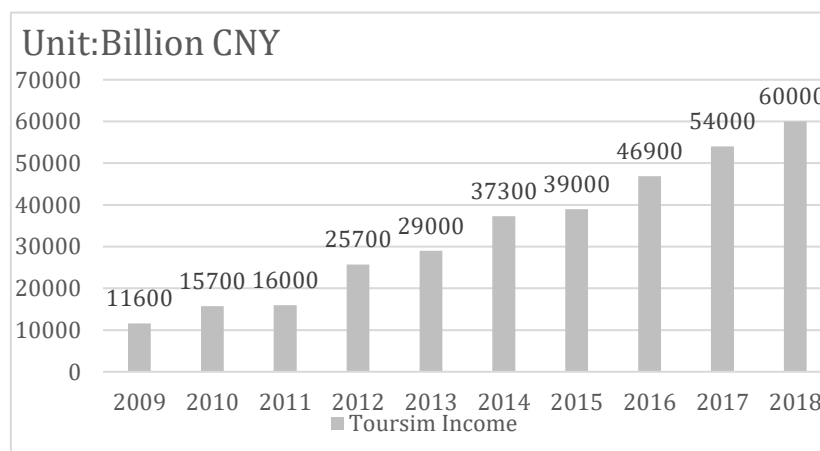

FIGURE 1. CHINA'S CURRENT TOURISM INDUSTRY'S FISCAL POLICY

In terms of financial support, the state has also issued a number of relevant policies, from 2009 to the present, a total of more than 50 related fiscal policies to support the development of the cultural and travel industry. March 2017, The Development and Reform Commission has jointly proposed a plan for the implementation of the Cultural Tourism Promotion Project during the "13th five-year Plan period", the government has made use of financial policies to support the tourism industry, so that the tourism industry in China has developed rapidly, National tourism income increased year by year.

Source of data: China Statistical Yearbook

FIGURE 2. NATIONAL TOURISM INCOME

According to the development plan of cultural and travel industry in various provinces, most provinces and cities put forward that by 2020, the total tourism income is expected to reach 1 trillion yuan, the proportion of tourism added value to GDP is about 6 ~ 8%, and some provinces and cities also put forward the target of tourism investment. Through the following table, it can be seen that the cultural and travel industry is one of the key development industries in each province, the market size is large, and the development prospect is broad.

Table 1

**THE 13TH FIVE-YEAR PLAN: THE DEVELOPMENT GOAL OF TOURISM INDUSTRY IN CHINA'S PROVINCES
(UNIT : CNY)**

Province	Tourism Income	Travel Value Added	Proportion of GDP	Number of Tourists
Zhe Jiang	1.6Tera	5000Billion	>8%	
Bei Jing		7000Billion	8%	3.2Billion
Tian Jin		4250Billion		3700000
Shan Dong	1.1Tera			9Billion
Si Chuan	1.2Tera			
Liao Ning		7000Billion	7%	
Shang Hai	5000Tera			3.6Billion
He Nan		8800Billion	16.2%	8.8Billion
Nei Meng GU		5300Billion		1.3Billion
Ning Xia		300Billion		30000000
Shan Xi	6020Billion		10%	8Billion
He Bei	1Tera			8Billion
An Hui	1Tera			8.8Billion
Hei Long Jiang				
Yun NAN	1Tera	3200Billion	15%	6Billion
Guang Dong	1.6Tera		7%	
Guang Xi	1Tera		>10%	8Billion
Fu Jian		7000Billion	8%	5Billion
Hai Nan		1000Billion		80000000
Jiang Xi	1Tera		15%	8Billion
Hu Nan	1Tera		7%	4000000
Gan Su		2800Billion		4Billion
Qing Hai				
Xi Zang	550Billion			3000000
Xin Jiang	1Tera			3Billion
Ji Lin	5000Billion		15%	2.4Billion
Jiang SU	1.6Tera		8%	5000000
Hu Bei	7000Billion	2800Billion	6%	8Billion
Chong QIng	5000Billion		8%	5.3Billion

Source of data: China Statistical Yearbook

Conclusion:

① On the premise of fully implementing the current tax policies, such as promoting the development of tourism, according to the characteristics and development trends of tourism, combining the characteristics of the corresponding taxes and the direction of tax reform, this paper deals with the tourism business tax, income tax, tourism tax, and so on. According to the specific characteristics of different industries, regions and development stages, the policy means of guiding and encouraging social resources to support the development of tourism have been formed to guide and encourage social resources to support the development of tourism.

② Increase the investment in tourism promotion, and be good at making use of the modern convenient network conditions, constantly increase the publicity on the network, especially pay attention to the network propaganda in overseas areas.

③ In order to improve the imbalance between tourism investment areas and projects, the government should continue to increase the investment of tourism funds and strengthen the construction of tourism infrastructure.

④ We should give full play to the driving effect of financial investment and promote social capital to invest in tourism industry. At the same time, with the continuous expansion of the scale of financial investment in tourism, we should establish an effective financial investment performance evaluation system and an effective supervision mechanism. Ensure the financial investment to play the maximum benefits, further play the role of tax guidance, promote the development of low-carbon tourism.

References:

1. Ying, T., & Zhou, Y. (2007). Community, governments and external capitals in China's rural cultural tourism: A comparative study of two adjacent villages. *Tourism Management*, 28(2), 96e107.
2. Panyik, E., Costa, C., & Ratz, T. (2011). Implementing integrated rural tourism: An event-based approach. *Tourism Management*, 32(6), 1352e1363.
3. Zhou, R., Zhong, L. S. H., & Liu, J. M. (2015). Research on rural world heritage sites: Connotation and tourism utilization. *Geographical Research*, 34(5), 991e1000
4. H Q Zhang, k Chong, A John. An analysis of tourism policy development in modern China. *Tourism Management*. 2013(06)
5. Flescher A, Felsenstein D. Support for rural tourism : Does it make a difference ? *Annals of Tourism Research*. 2012(10)
6. China's fiscal policy system in 2018

Khoroshchak O.

«Macro-financial management», 5th year

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – Dr. of Sci. in Economics, Prof. Tymchenko O.

TAX AVOIDANCE AND TAX EVASION BY MULTINATIONAL CORPORATIONS IN UKRAINE: METHODS, SCALE AND TAX OPTIMIZATION

To most executives, scholars, and teachers, global taxation may appear to be an obscure topic. But actually, it is central to global decision-making because most foreign direct investments and global operations these days are biased by tax considerations. Our world fragmented into more than 190 nations is in tension with multinational corporations (MNCs) that look upon the entire planet as their blank canvas and fall prey to the temptations of using different tax-avoidance and tax-evasion techniques. Of course, it is executives' fiduciary duty to maximize shareholder value by taking every advantage of provisions and loopholes available under various countries' laws. But the tax-avoidance phenomenon, amounting to hundreds of billions each year, affects global operations, supply chains, and location decisions – placing this issue at the heart of global strategy.

MNCs, as well as large companies, are often considered to be less likely to avoid taxes or have fewer opportunities to do so than, for instance, small businesses. This is due to the fact that medium and large firms are not only required to keep accounting under the law, but also cannot even operate properly without accounting for purely objective reasons. However, none of these factors have place in Ukraine. Accounting in many companies is duplicated: next to the official balance sheet there is the true one for the owner. Public joint stock companies are unpopular. Instead, large 'oligarchic' companies, for the most part, have actual immunity from genuine control by law enforcement and tax authorities. As a result, they can avoid taxes much easier.

In international practice, there are a lot of different both legal and illegal ways of tax burden reductions: transfer pricing, royalty payments, intracorporate loans, concealment of income, and so on. Implementations of these or other techniques are quite logical: profits maximization. However, it is important to say that tax-evasion methods (illegal tax avoidance) are usually applied only by those who have either nothing left to lose, or influential friends, as

litigations or bad news on the issue may result in the stock prices fall and the outflow of investors. Therefore, most MNCs prefer applying tax-avoidance techniques. And our country is not an exception [1].

According to my research, there are three main tax-avoidance methods that have become very popular among MNCs in Ukraine. The first and the largest one is the use of offshore schemes. Here Ukraine has not lagged far behind from the world trends. By applying this approach the biggest 50 MNCs in our country shifted approximately 15 billion dollars (38% of the total exports) to subsidiaries located in lower-tax jurisdictions in 2015. Transferring money to offshore states, such as Ireland or Bermuda, has become one of the routine tasks for financial managers. Under the alternative calculations of the Global Financial Integrity – the international organization – about 116 billion dollars were withdrawn from Ukraine without tax deductions during 2004-2014. The second technique consists in avoiding VAT: the idea is that the goods are repeatedly resold and exported, and as a result, the exporter refunds the VAT, and the supplier disappears without paying the tax. This method helped MNCs to hide about 3 billion dollars in 2016. And the last approach, but not the least, is profit shifting through so-called ‘conversion centers’. The use of such centers for tax avoidance became one of the most widespread money laundering schemes in our country. A ‘conversion center’ is a company that was created for a single purpose – construction of a ‘financial corridor’ (artificial firms, banks, accounts, documents) for shredding funds into parts and final withdrawal of cash for a client without paying any taxes. This clear fraud is widely used by MNCs that operate in Ukraine, and amounts to about 3-5 billion dollars every year. The overall loss of the Ukrainian budget is between 100 and 160 billion in national currency per year. This money could be spent on education or some social projects, but thanks to the obsolete legislation and not careful control by the fiscal bodies someone continues using the loopholes for generating additional interests [2].

The numbers are huge. Our government loses billions of dollars every year. Thus, tax optimization is inevitable. However, the first step in this difficult task is to fight corruption, as it can annul any changes. Tax avoidance through the use of tax havens is a world-scale problem. Therefore, improving tax law with some sort of bans on money transfers that have not been approved by the state bodies or the implementation of the double taxation may have even worse effects on the economy: companies might go further into the ‘shadow’ or leave the market altogether. That is why struggling against offshore jurisdictions is not a top priority. The first challenge, I guess, consists in the elimination of the corrupt Tax Police that turns a blind eye to the facts of violations. The creation of an independent analytical service for financial investigations, whose employees will cooperate with ‘The big four’ auditors and look for illegal tax avoidance and ‘conversion centers’, will surely have a good impact. Toughening the criminal liability for tax avoidance, as well as, the accession of Ukraine to the Common Reporting Standards – the mechanism of automatic exchange of tax information – will also increase tax revenues.

Ways out are diverse, but actions are infrequent. Ukraine needs money: there is a war going on in the east of the country and reforms are awaiting their time. Tax optimization is an easy way to gain that money. However, it has to be done properly, as we all know perfectly well what the results of bad state initiatives can be.

References:

1. Corporate tax avoidance by multinational firms / Library of the European Parliament. 2013. Source: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130574/LDM_BRI\(2013\)130574_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130574/LDM_BRI(2013)130574_REV1_EN.pdf)
2. Comparative analysis of fiscal effect from the use of tax avoidance and tax evasion instruments in Ukraine / V. Dubrovsky, V. Cherkashin. 2017. Source: <http://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/Instumentariy-uhilyannya-vid-splati-podatktiv-2017.pdf>

ANALYSIS OF UNEMPLOYED BEHAVIOR IN UKRAINE

Not depending on geographical location or economic situation, sooner or later every country faces the problem of unemployment. In fact, the problem is one of the biggest challenges of nowadays even in digital economies. On the other hand, there is an ethno psychological point of view that Ukrainians unemployment behavior is characterized as lazy and trying to avoid labor all the time. As a result, it causes economic problems which leads to crises and prevents country from sustainable development.

As Šverko mentioned[0]All motivational variables, in particular employment commitment and perceived financial strain, proved to be relatively strong predictors of job-search intensity. However, they appeared to be only weakly related to the (re)employment outcome. Demographic variables—in particular education, age, and employment duration—appeared to be the main determinants of (re)employment, operating presumably through their influence on employers' hiring decisions.

Taking into account all the factors, it was conducted a research aimed on determining current situation of unemployment in Ukraine and defining whether the cultural situation is as real as it was described.

In order to define unemployed behavior of Ukrainians, unemployment as well as people seeking job datasets were taken from the State Statistics Service of Ukraine[2]. Correlation-regression analysis was taken as a tool for defining whether there was a correlation between these two factors. Dataset was ranged from 2000 to 2018 while all the figures are presented in thousands. That is why the analysis more representative and accurate because it shows absolute numbers which permits to define behavior of the whole unemployed sample. As it can be seen from the graph 1, the natural number of people seeking job (red line) is almost the same as the natural unemployment numbers (blue line). Correlation-regression analysis showed correlation rate at the level of 0.96 at the trust level of 0.5.

In order to ensure this results are adequate, heteroscedasticity as well multicollinearity test were conducted. Both test showed negative results which leads to the fact homoscedasticity is taking place. This means that 96% of all changes in number of people seeking jobs are influenced by the number of unemployed people in Ukraine.

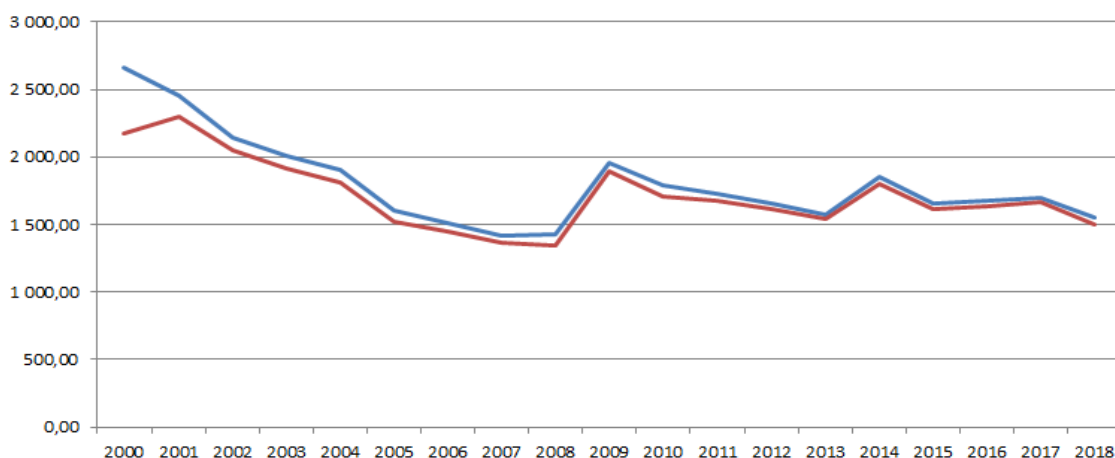

FIGURE 1. UNEMPLOYMENT IN UKRAINE VALUES (BLUE LINE) AND PEOPLE SEEKING JOB IN UKRAINE (RED LINE) VALUES

It is also interesting that during these 18 years the natural number of unemployed Ukrainians decreased significantly from 2 655,80 thousands in 2000 to 1 548,50 thousands in 2018 which is actually good.

In terms of unemployment behavior it means that the vast majority of Ukrainians are trying to find a job, but not trying to leave on unemployment benefits. Which in fact disapproves mentioned before ethno psychological point of view.

References:

1. Šverko, B., Galić, Z., Seršić, D.M. and Galešić, M., 2008. Unemployed people in search of a job: Reconsidering the role of search behavior. *Journal of Vocational Behavior*, 72(3), pp.415-428.
2. State Statistics Service of Ukraine. Official site. Available at.: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Onikiienko S.

DPhil, Assoc. Prof., Prof. of the Corporate Finance and Controlling Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

CEO'S PERSONALITY: SELF-INTEREST AND SELF-REGULATION

Human behavior is generally driven by perceived self-interest. Allowing for unbridled self-centred interest could, however, lead some parties to interfere unduly with the rights of other parties, and could fan greed and abuse. This, in turn, would create a favorable environment for problems that have an adverse effect on the economy and society at large. Two diametrically opposed scenarios of business conduct are proposed in Figure 1: the one on the left leads to prosperity, while the other leads to breakdowns. Various possibilities exist, depending on the importance of certain factors, notably the power of 'good' governance and the effectiveness of self-regulation [1].

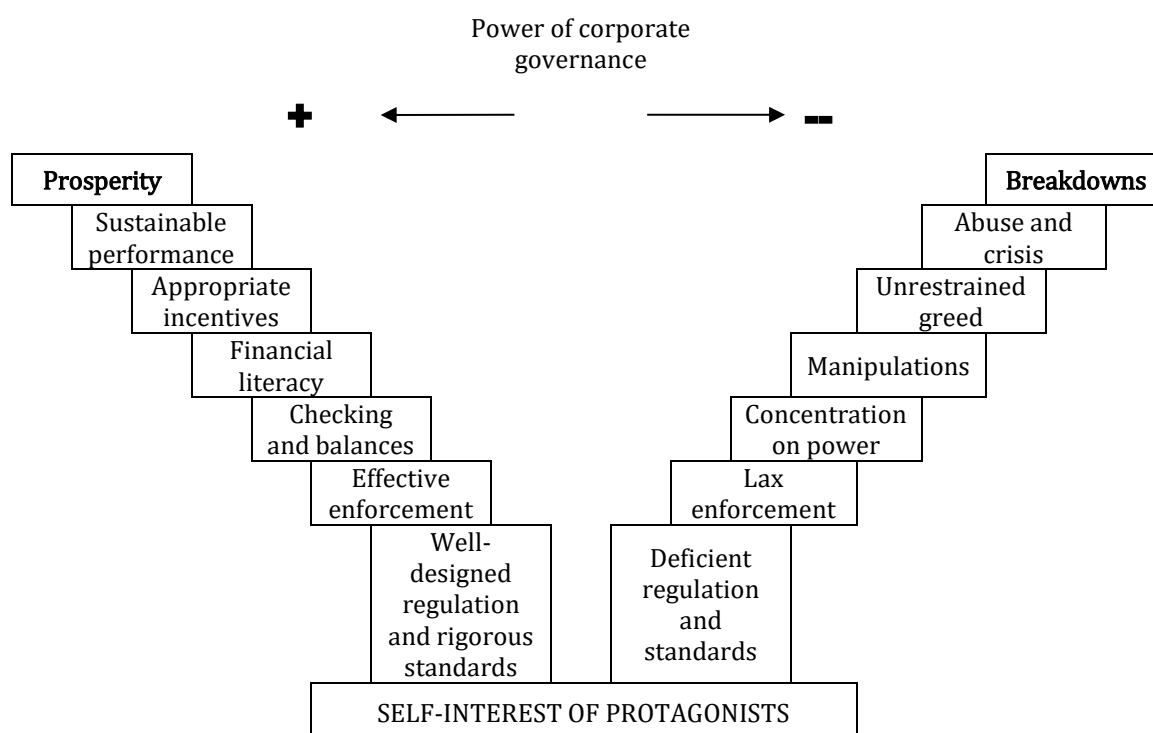

FIGURE 1. VIRTUOUS VERSUS VICIOUS LEADERSHIP

The failure to observe corporate governance rules is likely to exist in an environment where opacity prevails. Moreover, during the rising phase of economic cycles, executives have a propensity to neglect the principles of professionalism, prudence, vigilance and ethics.

Equally, one might expect corporate scandals to be uncovered on the downturn of economic activity, as deceived and injured parties resort to courts and the media to discuss their problems and seek redress.

To gear self-interest to higher levels of sustainable growth, decision-makers need well-planned incentives and rigorous standards. The latter require effective enforcement, supported by 'checks and balances' to avoid abuses. Balanced incentives for various stakeholders in an enterprise – as well as for various social groups – should normally favor the conjunction of effort towards achieving higher benefits for all [2].

So, well-governed companies have to use the following criteria of governance:

(1) *accountability of board members*, who are chosen on merit and are focused primarily on their company - with the majority of members being independent of the company's management (that is, with non-executive positions);

(2) *shareholders' equality*, giving all shareholders the same rights (in voting, distribution of profits, freedom to dispose of their shares without blockages from management and so on);

(3) *honest disclosure* and transparency of financial and operational data, which are communicated promptly using international recognized accounting standards;

(4) *effective independent audit* and credible oversight by the board of directors of the top management whose compensation packages are negotiated by committees of independent board members.

References:

1. 'A Premium for Good Governance', *The McKinsey Quarterly*, New York, 2002, no 3, pp. 20-27.
2. Kooiman J. Governing as governance / Jan Kooiman - London. SAGE Publication Ltd, 2007. – 249 p., pp. 180-183.

Shevchenko V.

Candidate of Science (Econ.), Assoc. Prof. of International Economics
Taras Shevchenko National University of Kyiv

SOCIAL OBJECTIVES OF INTERNATIONAL BANKING

Integration of economic and social activities is one of the emerging global and national trend. It covers different areas from social results of economic development towards life-long education, inclusion, gender equality etc.

The concept of inclusion is based on the values and ideas of equal access of all members of society to work, finance, economic and social benefits. Access to finance is an important factor of independence and equality of members of society, their capacity for economic and social mobility. Such forms of exclusion of individuals from the social process as unemployment, poverty, limitation of rights, social and economic repressions are leading to social apathy, protest potential, social unrest. Financial inclusion as the ability of individuals to use financial services, financial literacy and financial security in the future becomes an essential requirement to the activity of modern institutions.

The development of global, national and local economies, economic and social activities of corporations, households and market agents require additional funding of different nature.

Attracting financing requires an access to national and international financial markets for the most favorable conditions in terms of currency and loan size, cost and coverage. For small and medium business, social-oriented economy, more favorable financing conditions are more important than for corporations.

Socially-oriented enterprises are not mostly economically attractive customers for commercial and investment banks because of their small size, limited solvency and low

profitability. Their activities are often not fully meet market criteria of efficiency and maximizing profits because much of their income goes to social goals, and the prices of goods and services are often socially oriented. Their social role, especially in employment, intellectualization and dissemination of innovations is growing.

Socially-oriented banking could be considered as those that unlike purely market activity is not only aimed at profit and asset value increase, but foreseeing collectivist principles and obeys social objectives. Such banking activity is carried out on cooperative, social, mutual basis, has respective ownership and organization, serving socio-economic objectives of society and local community.

Access to finance for all - small business, entrepreneurs, households, population, the poor and youth becoming increasingly important. Such processes are called 'Access to Finance' or 'Financial Inclusion'. This means that the distribution and availability of the entire spectrum of banking and financial services should better contribute to the integration of diverse forms of economic and social activity, all segments of the population to be included to the overall economic and financial life, international community. Understandably an access to finance is one of the priorities of program tasks of the World Bank to combat poverty and sustainability.

In the modern conditions, cooperative and local banks, credit unions, microfinance organizations in various countries have their own market niche - serving cooperatives and farmers, small businesses, private entrepreneurs and households.

Table 1

COMPARISON OF COMMERCIAL AND SOCIALLY-ORIENTED BANKING AND FINANCING.

	Cooperative and social banks	Commercial banks with a share capital
Ownership	Joint ownership of the bank members	Ownership of shareholders -
Capital	Growing by capitalization of profits	Share price is determined by the stock market
Profit	Used to increase capital and reserves	Distributed among the shareholders
Management decisions	One member - one vote	Votes rights as to shares number
Organizational structure	Decentralized, socially-oriented	Centralized management
Objectives	Economic development and social goals	Profit and shareholder's equity

Source: compiled on the basis of the author's research.

Rapid development of modern information technologies provides the possibility of direct electronic access to consumer and business banking and financial services. Startups and venture capital became an important form of financing new ideas, social projects and advanced technologies.

Now in Europe according to the European Association of Cooperative Banks (EACB), there are 4,200 cooperative banks with 81 million members and 205 million consumers of services.[1,5]. In some countries - Austria, Italy, France, Germany, the Netherlands - the share of cooperative banks in their respective national banking system exceeds 25%.[1,7].In some countries cooperative banks are in the top five, such as Rabobank in the Netherlands and Raiffeisen International in Austria.

Information technology promote financial inclusion, innovation, socially-oriented banking. At the same time it improves access to finance for small businesses, entrepreneurs and all social groups an important factor of and social progress.

References:

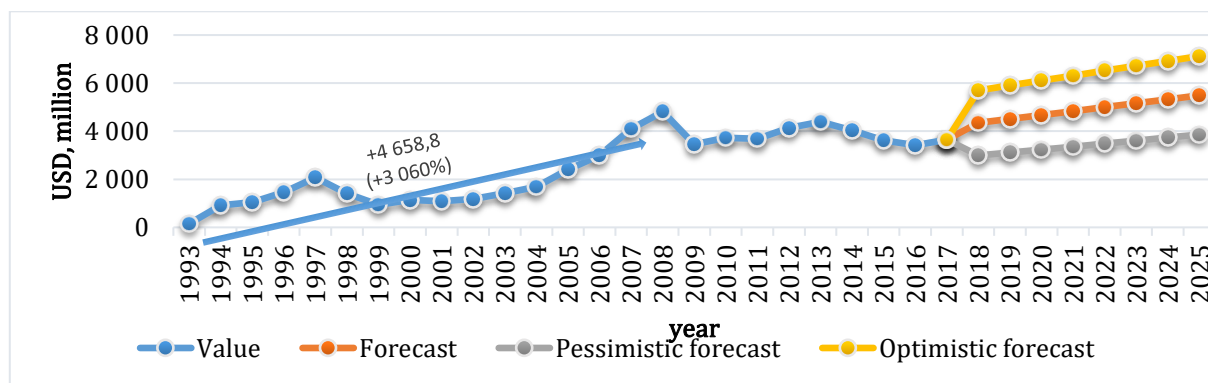
- 1.EACB, 2016. Co-operative banks definition and characteristics. European Association of Co-operative Banks. Brussels. 2016. Mode of access: <http://www.eacb.coop/en/cooperative-banks/definition-and-characteristics.html#sthash.YmDrEt70.dpuf>
2. ECB, EU banking structures. - Frankfurt, European Central Bank, 2017.

SCENARIO APPROACH TO DEFINING FOR NATIONAL DEFENSE EXPENDITURE

The challenges and risks that arise at the current stage of economic and political activity in Ukraine lead to further transformation processes and become a catalyst for the state reforming or degrading. In other words, it is a significant factor influencing their development trajectory. That is why, with the purpose of researching and identifying the main tendencies of the defense funding, an attempt was made to construct optimistic and pessimistic forecasts of expenditures for defense of Ukraine for the period up to 2025.

For the study purpose, the dynamics of expenditures for defense from the State Budget of Ukraine in 1993-2017 in millions US dollars had taken as the World Bank data.

The largest positive figures the absolute value of growth for 2008 shown at the Figure 1 below. It characterizes an increase in volumes for the entire period of 1993-2008 (by US \$ 4 658.79 million).

Source: developed by the author using the MS Excel program according to the World Bank [1]

FIGURE 1. TREND MODEL OF GROWTH OF EXPENDITURES ON DEFENSE FOR THE PERIOD UP TO 2025

During the investigated period, defense spending increased by 23.96 times to US \$ 3 495.33 million. If we analyze the average figures for the period, then the amount of defense expenditures during the analyzed period on average increases annually by US \$ 139.81 million, or 1.24 times. This means an increase in expenditures by an average of 27.95% and an increase of US \$ 23.71 million per percentage increase.

The growth or deceleration factor is also calculated in three periods: 1993-2001, 2002-2010 and 2011-2017. There is a slowdown in the growth of defense spending today compared with the beginning of the state's existence. (Table 1.)

Table 1

THE RATE OF ACCELERATION / DECELERATION OF DEFENSE FINANCING IN THE PERIOD 1993-2017

Indicator	Unit of measurement	Value
Growth rate 1993-2001	%	150,02
Growth rate 2002-2010	%	116,53
Growth rate 2011-2017	%	99,99
Acceleration / Deceleration Rate (02-10/93-01)		0,78
Acceleration / Deceleration Rate (11-17/02-10)		0,86

Source: compiled and calculated by the author according to the World Bank [1]

To predict the future change in defense financing, a trend model (Figure 1) was constructed and evaluated according to Fischer score criteria, Durbin-Watson criteria, and determination coefficient [3].

To determine the size of the error or the accuracy of the forecast of the amount of defense financing, we will calculate Tayla's mismatch ratio by the formula:

$$K_T = \frac{\sqrt{\sum (y_i - \bar{y})^2}}{\sqrt{\sum y_i^2}} K_T = \frac{11915206.734}{399352497.3812} = 0.0298$$

This indicator varies from 0 to 1. The closer to 0, the better the results of the forecast.

The determination coefficient is 0.85, which is more than 0.7, so the connection between the variable functions is tight, that is, in 85% of cases, the variable t (time) affects the change in the amount of defense expenditures.

$$R^2 = 1 - \frac{\sum (y_i - y_t)^2}{\sum (y_i - \bar{y})^2} R^2 = 1 - \frac{11915206.734}{82436857.145} = 0.855$$

The Darwin-Watson criterion is best known for the invention of autocorrelation. In our study, the criterion is 0.58. By the Durbin-Watson table for n = 33 and k = 1 (level of significance 5%) we find: d₁ = 1.38; d₂ = 1.51. Since 1.38 > 0.58 < 1.51, then the autocorrelation of the residues is present.

$$DW = \frac{\sum (e_i - e_{i-1})^2}{\sum e_i^2} DW = \frac{6940761.31}{11915206.73} = 0.58$$

We will test hypotheses regarding the coefficients of the linear equation of trend according to Fischer score criteria: F_{kp} (1; 31; 0.05) = 4.08

$$F = \frac{R^2}{1-R^2} \frac{n-m-1}{m} = \frac{0.8555}{1-0.8555} \frac{33-1-1}{1} = 183.4774$$

Since F > F_{kp}, then the determination coefficient (and in general the trend equation) is statistically significant.

Thus, the dependence of defense expenditures on time has been studied, which should be taken into account in subsequent budgeting. At the stage of the specification, a linear trend was chosen. The statistical significance of the equation is verified using the determination coefficient and Fisher's criterion. It is established that the model parameters are statistically significant. Possible economic interpretation of the parameters of the model - with each period of time the amount of expenditures on average increases by US \$ 153.53 million.

Thus, the analysis of the forecasting of the financing of the Armed Forces of Ukraine since 1993 makes it possible to conclude that additional funds are being sought for financing defense needs. Economic and political factors have a significant impact on the accuracy of the analysis, in particular the rapid and unpredictable change in the hryvnia exchange rate in relation to other currencies.

References:

1. Official website of The World Bank [Electronic resource] - Access mode: <http://data.worldbank.org/indicator>.
2. Official site of the State Treasury Service of Ukraine [Electronic resource] - Mode of access to the resource: <http://www.treasury.gov.ua>
3. Chistykh O. M. One-factor forecasting of financial resources of the Armed Forces of Ukraine in the conditions of Ukraine's aspirations towards NATO standards / O.M. Chistykh // Economic and mathematical modeling of socio-economic systems. - 2016. - Voip. 21. - P. 398-413.

Tretiak K.

PhD in Economics, Assoc. Prof.

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

Denysiuk A.

Faculty of International Economics and Management, 2nd year

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

E-INSURANCE POLICY: ITS POSSIBLE IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF THE INSURANCE MARKET IN UKRAINE

Electronic insurance policy (E-Policy) is the insurance in the electronic form, which has legal force equal to the one that has a standard paper copy. It allows policyholders to have access to their insurance portfolio on the single platform. Nowadays E-Policies have already become extremely popular in the developed countries, such as the USA, Germany and the UK. For instance, the London Market Group, a market-wide body, bringing together the specialist commercial (re)insurance broking and underwriting communities in London, reported back in 2017 that 77% policies were submitted electronically [1]. Now the LMG submit all policies in this way.

This tendency evolves due to the fact that E-Insurance accounts provide both policyholders and companies with a great number of benefits. Firstly, they are cost-efficient, because they don't involve insurance agents in signing of contracts. Secondly, all policies are saved in one place without fear of losses and they are accessible anytime. Thirdly, the possibility of agency frauds is reduced. When a person buys an insurance policy through online platform, the premium certainly reaches directly the insurance company instead of being lost during the transit. One more advantage is that errors while filling the form can be almost eliminated thanks to the verification of the correct information by these platforms [2].

Because of these and many other reasons Ukraine started in 2017 the procedure of the introduction of the E-Policy and now, in 2018, the Compulsory Insurance of Civil Liability of Owners of Vehicles can be taken out online [3]. This means that the visual form of the policy with all necessary information can be displayed in a file on electronic devices and drivers do not have to carry paper policies with them anymore. If necessary, the policy can be printed.

According to the statistics, insurers concluded in general 6.487 million contracts during 10 months of 2018 (that is 5.1% more than in 2017) for a total amount of 3.71 billion UAH, from which 120 thousand policies for 86 million UAH were submitted electronically (this contains approximately 1.85% of all policies, which is however a miserable number compared to the figures in developed countries). In general, 30 companies in Ukraine, all of which are on the list of the most influential insurers in our country, are already providing the opportunity to conclude E-Policies. Among them – VUSO, ORANTA, PZU Ukraine, TAS IG etc [4].

The process of issuing an electronic policy became a little bit simpler and it consists of the following steps. The insurer, having received an application for insurance, forms a proposal for the conclusion of a contract in the form of a draft insurance policy and registers it in a single database. This offer is valid for 24 hours. After signing an electronic contract of compulsory motor liability insurance, the insurer registers the policy in a single centralized database.

The policyholder then receives an e-mail confirmation of the conclusion of an electronic contract. The contract is considered concluded when the insurer receives an answer from the car owner. And it comes into force from the date of its registration in a single centralized database. All these steps are held in order to prevent the sale of counterfeit insurance policies.

The development of an electronic policy has many benefits for Ukraine. This includes the development of new technologies in the industry, saving time and money for both insurers and policyholders and the most important is the fight against fraud, dumping and unfair competition.

Although there are already some examples of the introduction of new technologies in the field of insurance, there is a huge number of factors hindering the development, such as low insurance culture, poor consumer awareness, outdated methods of attracting customers, etc. Therefore it is necessary to amend the Law of Ukraine and other normative legal acts.

Positive changes would increase the inflow of insurance companies, which would have in general a positive impact on the country's economy.

In addition to the electronic insurance policy, it is advisable to apply other innovations such as the Anti-Fraud Office, the Insurance Guarantee Fund, different mobile applications, legal changes in the insurance sector, etc [5].

To conclude, there can be done positive predictions due to the already existing profitable results of the introduction of the E-Policy by some companies. However further prospects for the development of the insurance system in Ukraine, especially an electronic one, depend on how quickly innovations will be introduced in the existing insurance sector - from the adoption of effective experience from foreign countries to new legal ways of organizing insurance activities.

References:

1. MRG announcement [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.londonmarketgroup.co.uk/e-policies>.
2. All about Insurance Repository & e-Insuranse policies [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mymoneysage.in/blog/all-about-insurance-repository-e-insurance-policies/>.
3. Коментарі щодо впровадження системи «Електронний поліс» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=894:elektronnij-polis&catid=105&Itemid=410.
4. ПІДСУМКИ ЕЛЕКТРОННОГО ПРОДАЖУ ОСЦПВ [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.mtsbu.ua/ua/for_insurers/96569/.
5. Руденко В.О. Потреба удосконалення Інтернет-страхування в Україні [Електронний ресурс] / Руденко В.О. // ЛНУ імені Івана Франка, Екф-31с. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://libfor.com/index.php?newsid=3168>.

Tilichenko Y.

Department of Finance, PhD Student

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance, Kotina H.

CURRENT ISSUES IN DECENTRALIZATION PROCESS IN UKRAINE: POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL ASPECTS

In 2014 Ukraine launched a series of reforms to reactivate the activities of local governments and strengthen the process of decentralization by providing additional powers and responsibilities. A great variety of political, economic and social issues arise during the practical implementation of this reform.

According to the results of 2018, local budgets' own revenues in Ukraine amounted to UAH 234 billion, which is by 3.3 times higher than in 2013 (UAH 70 billion) and by 22% higher than in 2017 (UAH 192 billion) [1]. The size of local budgets' own revenues in 2018 planned by the central authorities amounted to UAH 231 billion, which means that the plan was exceeded. In 2019 is it is planned to receive 246 UAH billion of local budgets' own revenues.

The most significant elements in the structure of revenues in 2018 were the personal income tax revenues (UAH 138.2 billion, which is by 25% higher than the previous reporting year), the land payment (UAH 27.3 billion, which is UAH 1 billion higher than in 2017 and the actual single tax inflow which increased by UAH 26.5% and amounted to UAH 29.5 billion. The revenues of local budgets in the first two months of 2019 amounted to UAH 40.4 billion, which is 22.6% or UAH 7.5 billion higher compared to the same period of the previous year [2].

In January, 2019 the central government decided to prohibit the placement of temporarily surplus funds from the general fund of local budgets on banking deposits by the end of 2019. As of 2018, the volume of funds from local budgets placed on deposit accounts with Ukrainian banks amounted to UAH 14 billion, which is 5.8% of the total value of local

budgets, excluding intergovernmental transfers, and interest yields to local budgets for placing funds on amounted to UAH 1.3 billion, which is 0.6% of the total revenue of the general fund [3]. This decision has caused a controversial reaction among the economists and public servants because this kind of financial activities is widely spread in some regions, including Donetsk (UAH 4 billion), Dnipro (UAH 2.2 billion) and Kharkiv regions (UAH 1.2 billion).

As an alternative, the central government has issued the Decree "On Approval of the Placement Procedure for the Temporarily Surplus Funds of Local Budgets by Purchasing Government Securities". Domestic government bonds are government securities placed exclusively on the domestic stock market and confirm Ukraine's commitment to pay bond holders the nominal value with the coupon payments in accordance with the terms of bonds issue. It may also be determined in foreign currency. The average weighted yield of this bonds in 2018 amounted to 17.79%, including the period of circulation: to 1 year - 17.92%, from 1 to 3 years - 16.18%, from 3 to 5 years - 15.87%. For the comparison, the average yield of bonds placed in US dollar are reaching 7.5%, in EUR – 4.6%.

In Ukraine the state regulation of food prices has been abolished by the decree of the Cabinet of Ministers in 2017. In means that now retail trade margin may exceed 15 percent of the wholesale price for 15 socially important groups and the marginal rate of returns for the producers of flour and bread is not limited. Thus, producers are not obliged to declare prices for food products to the authorities, as well as to justify to the State Consumer Service any changes in these prices.

The cancellation of the state regulation was designed in order to eliminate unnecessary administrative pressure on business, to make investments in food industry attractive and to give the opportunity for entrepreneurs to adapt themselves to market conditions more quickly.

But nowadays local authorities introduce some discount programs for some kinds of goods in order to provide the social protection of the residents of the territory. For example, this March, Kyiv introduces the system of discounts for the retail prices for a few widely spread sorts of bread. A discount of 20% will be given to all holders of Kyiv City ID, but some particular groups of socially vulnerable people will get a discount of 25, 50, 60 or 75%. It was defined by the Memorandum of Cooperation between the Kyiv City State Administration and private joint-stock company "Kyivkhib", which was signed in December 2018 [4]. According to the Memorandum, card holders among Kyiv residents are divided into 5 categories. Each of these categories has its own discount amount. Such measures are introduced in order to avoid the possibility of any speculation with the usage of this preferences for purchasing products in large quantities.

The programs connected with Kyiv City ID card or similar City ID cards in Lviv, Dnipro and Zhytomyr, Trostyanets and many other towns, can serve as an example of social functions of the state which are transferring to the local level in terms of decentralization. Being an ATM card, is it a convenient tool for receiving pension, housing maintenance support and other types of social assistance. Also it works as a document providing free usage of public transport for its owners. All the passengers paying reduced fares are accounted by ID card's registration machines which will help to calculate the size of compensation from local budget to public transportation companies. City ID card owners receive a social discount for the payment of goods in shops and supermarkets, as well as privileges at pharmacies at the purchase of medicines, obtaining medical services, etc.

Speaking about the interaction between the local authorities and the citizens, it is important to examine current results of participatory budgeting in Ukraine: For instance, in

Kyiv there is an increase in the amount of ideas proposed by residents (from 497 in 2017 up to 1138 in 2019) and the level of financing (from 50 UAH million in 2017 to 150 UAH million in 2019) [5]. Also during the last few years this system was introduced in dozens of smaller towns and communities.

The economic (3,5-times increase in own revenues) and social (new types of relations with the citizens) role of local communities in Ukraine continues to grow that is why a wide variety of issues concerning the effective use of financial resources require in-depth analysis of this topic.

References:

1. The Ministry of Finance of Ukraine <https://www.minfin.gov.ua/news/bjudzheth/-peperedni-biudzhety>
2. The State Fiscal Service of Ukraine <http://sfs.gov.ua/>
3. Decentralization in Ukraine <https://decentralization.gov.ua/>
4. Kyiv City Hall <https://kyivcity.gov.ua/>
5. Participatory budget in Kyiv <https://gb.kyivcity.gov.ua/>

Yefimova L

"Finance, Banking and Insurance", 3rd year

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Scientific Supervisor – Candidate of Sciences (Economics), Assoc. Prof. Bench L.

Foreign language Advisor – Senior Lecturer Slezhenko A. O.

SOCIAL PROTECTION OF UKRAINIANS: PROBLEMS AND SUGGESTIONS FOR IMPROVEMENT

Guaranteeing the rights of Ukrainians to social protection, which is a manifestation of a socially oriented economy, is an important component of social policy in the context of developing market relations. Social protection in countries with market economy in the context of the global crisis becomes more and more problematic due to insufficient attention paid to this issue. Despite of the great interest of society, domestic science and practice, a number of problems remains unsolved, which negatively affects the level of socio-economic development of the country and the welfare of its citizens.

The need for social protection is predetermined by the nature of the market economy. Formation of the foundations of a socially oriented market economy in Ukraine involves improving the welfare of the population, increasing its solvency, reducing unemployment, etc. However, a market economy leads to economic and social differentiation, which negatively affects the population level and quality of life, as a result of which part of the population is below the poverty line. "...Markets are not able to deal with such social needs as poverty reduction, environmental protection, working conditions, human rights..." [1, p. 48].

The transition to a market economy puts forward the problem of the "middle class" formation in the first place. Today, the task of the legislative and executive authorities is to take into account the interests and needs of the poor population, to promote those spheres of economic activity that are capable of ensuring their transfer to the middle class. Ukraine has not yet created the conditions for the formation of the middle class; its quantity in the Ukrainian society is estimated, according to various data, from 10% up to 15%.

In today's conditions, the need for state social protection of the population is particularly acute. It is the state in the market conditions is designed to provide social security of separate individuals in order to protect them from possible financial difficulties [2]. There are contradictions between representatives of different areas of economic theory and the role of the state in the economy: some advocate for its complete non-interference in market processes (W. Petty, D. Ricardo, A. Smith), others – for the general regulatory influence by the state (J.M. Keynes). As of today, the creation of effective social protection of the population, which would

equate stimulation, economic growth of all industries without exception and provide effective protection, is an urgent priority of the socio-economic policy of our country.

The state has not worked out an integrated approach to improving the financing of the social protection system, as a result of which the development of financial policy in the social sphere is carried out without proper substantiation, organizational, legal and financial basis. One of the signs of the social security system inefficiency is the lack of a quality system of social standards. The fact that they are low in Ukraine is evidenced by the fact that, despite the quantitative increase in the growth of material welfare of the population, there has been no significant improvement in the quality of life.

Positive trends in the sphere of social protection in Ukraine include the gradual reduction of the proportion of social benefits in the structure of total incomes of the population and the corresponding increase in the share of social assistance. According to Ukrainian legislation, state social standards, guarantees and norms are the basis for calculating expenditures for social purposes and forming budgets of all levels and social funds on their basis.

Summing up, it should be noted that in Ukraine, a high-quality system of social standards and protection is still being created. The formation of such a system requires the improvement of the provisions of the Law of Ukraine "On the State Social Standards and State Social Guarantees". It is necessary to increase the level of social institutions, and, first of all, with the help of information policy aimed at clarifying the purpose of the activities and measures that are taken. The population needs to feel the state's concern and its governing bodies for the life level, to be sure that the difficulties will pass in the conditions of transformation changes. There is a significant distance between the plans and their practical implementation.

Thus, the mentioned problems of the mechanism of social protection realization need to be solved in the near future. In our opinion, in order to address the current problems in the sphere of financing social protection, it would be advisable to review the state's social policy in terms of strengthening the control functions of the state in the process of formation and distribution of expenditures from the national to local levels of the economy, which determines the extremely necessary development of the methodology and conceptual foundations of the social protection system in Ukraine.

References:

1. Бланкарт Шарль. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки: Пер. з нім. С. І. Терещенко, О. О. Терещенка; За наук. ред. В. М. Федосова. – К.: Либідь, 2000. – 653 с.
2. Сорос Дж. Кризис мирового капитализма: Открытое общество в опасности / Пер. с англ. Умрихиной С. К., Штернгарца М. З. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 262 с.

Zadvornyykh S.S.

Ph.D. of Economics

Chief Specialist of the Economy Department of the Drohobych City Council

FINTECH – THE NEW WAY OF DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL SPHERE. PRO AND CONTRA

The modern world and its financial system are not the same as even ten-fifteen years ago anymore. They are changing and adapting to the modern needs, level of development and behavior of people. The main driving power of development of always conservative financial and, especially, the bank system is nowadays the behavior of people and consumers of the financial services. Times, when it was normal to go to the bank to pay for something and when the choice of financial institution was based on its comfort and more friendly personnel are gone. Now the most important role in all spheres of life plays digitalization and with it the FinTech.

FinTech is an international phenomenon, which has evolved from startups that want to take on and beat incumbents, to a broader ecosystem of different businesses looking in many cases for partnerships. They become popular because don't need capital – only customers. But with the years FinTech became more popular and now it is much deeper than before. For example, mobile money services have proven to be an effective gateway for financial inclusion among the unbanked, a demographic that could evolve into a US\$ 3 trillion payments volume opportunity. According to research based on data from PwC's DeNovo platform, funding of FinTech startups has increased at a compound annual growth rate of 41% over the last four years, with over US\$40 billion in cumulative investment [1].

This situation changed the financial sphere and all spheres, which are close to it. FinTech makes our life easier, better, more comfortable. With this new part of the financial world, most of the services became more popular because of its clarity. Besides that, they are stimulating the classical financial sector to develop. A lot of financial institutions have closed part of their physical departments because they are not needed, and that makes their services cheaper. In the last years more and more popular is the point of view that the financial institutions have no future [2].

But that's not the truth. According to the data of PwC, both of them have different potential for development and different tempo of development (tab. 1).

Table 1

CHALLENGES FOR FINTECH COMPANIES AND INCUMBENTS, %

	FinTech		Incumbents	
	2016	2017	2016	2017
IT security	28	27	58	63
Regulatory uncertainty	48	53	54	59
Differences in management and culture	55	56	40	41
Differences in business models	40	49	35	31
IT compatibility	34	39	34	40
Differences in operational processes	36	25	24	12
Differences in knowledge/skills	33	36	24	19
Required financial investments	16	4	17	9

This situation shows that even the best IT solution can be from the financial side or usability, not the best. And in this situation, the main task for the financial institutions is to create such own digital system, which will be better than by their concurrent. The most dangerous is such situations for the banks and financial institutions which are conservative and resistant to changes. At the same time on the market are growing up new companies and services which are combining digital technology, social media, and big data analytics to replace traditional models with financial products and services enabled by new technology. Burdened by obsolete, proprietary systems, many financial services companies have been slow to adapt to the market changes led by FinTechs. This means that each of these systems has each own weak and strong sides and they can't exist nowadays separately. The best option will be to combine the opportunities they are giving to their users.

Besides that, among a lot of positive sides, the FinTech has a lot of negative influences. One of them is financial cybercrime what can be proofed with the data from fig. 1.

The part of cybercrimes is growing up all over the world and the losses of them are very high. According to responding of the PwC, about 14% of companies have lost because of cyber-attacks and cyber-crime in the year 2018 over 1 million US-dollars and about 1% have lost over 100 million US-dollars [4]. Besides of that, cybercrime is twice more disruptive than other economic crime and this tendency will stay for the next years. Nowadays the situation with such kind of fraud is so complicated, that it's necessary to measure its level and negative effect not in general, but in each case.

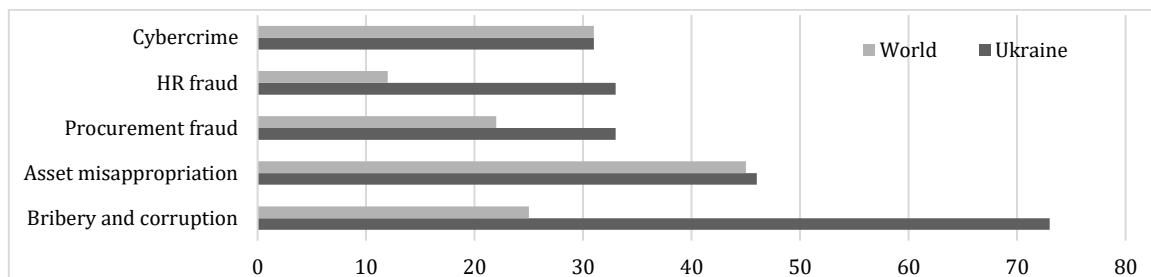

FIG. 1. THE TYPES OF CRIME THAT UKRAINIAN ORGANIZATIONS AND ORGANIZATIONS ALL OVER THE WORLD EXPERIENCED DURING 2016-2018, % [3]

This situation shows that in modern world development of FinTech is unstoppable and useful not only for companies but also for private people. And considering the main problems, combined with the digitalization, it is necessary to keep attention and consider that such measures should be implemented: prevention of the criminal use of the cryptocurrency; the safety of cashless transactions must be provided; every system must be focused not only on cyber technologies but also on people; using the new methods from basic to special for cyber crime prevention; don't focus just on digitalization and make it to the mainstream.

References:

1. DeNovo Q2 (2016), "FinTech ReCap and Funding ReView: The un(der)banked is FinTech's largest opportunity", available at: <https://www.abana.co/news/fintech-recap-and-funding-review-pwc-denovo-q2-2016-fintech-report/> (access date 5 March, 2019).
2. PwC (2018), "Redrawing the lines: FinTech's growing influence on Financial Services", available at <https://www.pwc.com/gx/en/industries/financial-services/assets/pwc-global-fintech-report-2017.pdf> (access date 5 March, 2019).
3. PwC (2018), "Global Economic Crime and Fraud Survey 2018: Ukrainian findings Pulling fraud out of the shadows", available at: <https://www.pwc.com/ua/en/survey/2018/pwc-gecs-2018-eng.pdf> (access date 5 March, 2019).
4. PwC (2018), "Pulling fraud out of the shadows. Global Economic Crime and Fraud Survey 2018", available at: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> (access date 5 March, 2019).

Аксой Р.Р., Гльоза М.М.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
Красножон С.В.

ІНВЕСТИВАННЯ В ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ БОРОТЬБИ ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ

Нещодавня доповідь Міжурядової групи експертів зі зміни клімату (МГЕЗК) про глобальне потепління є серйозним попередженням про те, що багато чого потрібно зробити, щоб запобігти підвищенню глобальної температури вище 1,5 ° C. Як інвестори можуть допомогти в подоланні дефіциту фінансування?

Інвестувати в технології для боротьби зі зміною клімату.

За даними Міжнародного енергетичного агентства (МЕА), в найближчі п'ять років відновлювальна енергія буде сильно зростати, покриваючи 40% зростання світового споживання енергії. Але інвестиції в зміну клімату - це не тільки інвестиції в поновлювані джерела енергії, такі як виробники вітру або сонячної енергії.

Вартість відновлювальних джерел енергії швидко знизилася, чинячи тиск на рентабельність компанії. Державні субсидії на поновлювані джерела енергії скорочуються або вже припинилися.

Сталий розвиток і зміна клімату вимагають нових бізнес-моделей і стимулюють інновації. Більшість фондів, що інвестують в проекти чистої енергії або зміни клімату, в більшій мірі зосереджені на рішеннях, заснованих на технологіях, від інвестицій в інноваційні мобільні рішення до ефективності використання енергії та відходів, розумних міст або зберігання вуглецю.

Ось кілька прикладів нових технологій, продуктів і послуг, які дозволять нам скоротити наші викиди:

- Розумна мобільність
- Енергоефективність
- Розумні Сітки
- Уловлювання і зберігання вуглецю

Правильна політика ефективності може дозволити світу досягти більше скорочення викидів на 40%, не вимагаючи нових технологій.

У 2017 році світ міг би заощадити більше 2,2 мільйона барелів нафти в день, якщо б всі країни прийняли кращі стандарти економії палива для пасажирів, 16% промислового споживання електроенергії, якби всі країни прийняли найсуворіші стандарти для електродвигунів, 20 мільярдів доларів, якщо кожен купив 10% найефективніших холодильників.

Щоб стимулювати більше інвестицій для боротьби зі зміною клімату, також існують різні ініціативи: Цільова група з розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом, розробила структуру, щоб допомогти компаніям на добровільній основі розкривати інформацію, пов'язану з кліматом.

Різні інституційні інвестори, об'єднані в Глобальну коаліцію інвесторів зі зміни клімату, що представляють близько 300 інвесторів і 26 трильйонів доларів США активів, продовжують вкладати значні кошти в країни з низьким рівнем викидів вуглецю і привертають увагу уряду і компаній до розробки політики щодо скорочення викидів.

Технологічних рішень багато і вони різноманітні, але одних технологій буде недостатньо. Терміново потрібні політичні та фінансові зобов'язання для боротьби зі зміною клімату.

Література:

1. <https://wealthmanagement.bnpparibas/asia/en/expert-voices/investing-in-technology-to-fight-climate-change.html>
2. <https://www.ipcc.ch/sr15/>

Алтинцев О.С.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКОМУ ЕКВАЙРИНГУ

Кілька років тому еквайринг сприймався як додаток до корпоративного продукту, який можна запропонувати малому і середньому бізнесу, великим корпоративним партнерам.

Основні гравці банківського бізнесу вчасно відчули деяке відставання і невідповідність тенденціям ринку, коли він пересувався до безготівкової форми і стали створювати канали прямих продажів, при цьому щільно розвиваючи і доповнюючи лінійку корпоративного бізнесу.

Мобільний POS-термінал або mPOS – компактний пристрій, що є підключеним до смартфона торговим терміналом, що дозволяє проводити безготівковий розрахунок за допомогою банківської картки. Основні переваги – компактність та можливість здійснення платежів в будь-якій точці, де є доступ до Інтернету.[4]

Для оплати необхідно провести карткою через термінал та ввести дані платежу. Особа, що здійснює платіж, підтверджує оплату за допомогою електронного підпису через смартфон або за допомогою коду, отриманого за допомогою SMS-повідомлення. Міжнародні платіжні системи VISA і MasterCard встановлюють правила проведення операцій для банків. Якщо клієнт хоче оплатити свою покупку банківською картою, то банк-еквайєр робить запит в міжнародну платіжну систему, наприклад VISA або MasterCard, а ті, в свою чергу, звертаються в банк-емітент, що випустив банківську карту. Якщо на запит отримано позитивну відповідь, то операція підтверджується, і з карти списується необхідна сума. Чек в електронному вигляді відправляється на електронну пошту платника.

Основною перевагою mPOS – терміналу вважається його компактність. Маючи смартфон і можливість виходу в інтернет, можна приймати платежі в будь-якому місці. Крім того, ці невеликі прилади мають низьку вартість, що робить їх дуже доступними, тому такі пристрої популярні у підприємців-початківців, які відкрили свій мікробізнес. Також використання mPOS – терміналу відкриває більше можливостей, оскільки в якості еквайєра не обов'язково повинен бути банк, це може бути якийсь платіжний сервіс, який має більш вигідні умови обслуговування.[1]

Недоліки у mPOS-терміналу теж є:

- Час обробки транзакції у таких пристроїв більше, ніж у стаціонарних.
- Немає можливості надрукувати чек. Хоча деякі моделі оснащуються міні принтером, але більшість поки такої функції не мають. Чек можна відправити тільки по SMS або переслати на електронну адресу.
- Не вийде користуватися пристроєм там, де не діє мобільний оператор чи ні доступної бездротової мережі.
- Тарифи на послуги мобільного еквайрингу можуть бути вище, ніж на обслуговування звичайних систем.
- Технологія прийому платежів не настільки надійна, наприклад, оплата може бути анульована, якщо покупець поставив підпис нерозбірливо.

Основне завдання mPOS – зайняти ту нішу, де є попит на розширений функціонал, на речі, пов'язані з додатковими операціями, додаткової візуалізацією певних процесів. Свою нішу він займе. Рівень довіри до mPOS низький і люди, які розуміють, що таке карта, що таке безпека операцій по картах з великою недовірою ставляться до цього рішення в тому вигляді, в якому він існує зараз.[3]

Ми вважаємо, що mPOS - відкрив новий рівень використання карток для оплати товарів та послуг на рівні малого та середнього бізнесу, що найближчим часом настане його час і треба до цього бути готовими.

Також цікавий, з точки зору еквайрингу, такий продукт як платіжний термінал самообслуговування. Один з найбільших гравців на цьому ринку - Приватбанк, що має приблизно 11 тис. пристроїв. Це зручно і для клієнта, і для банку, так як це джерело комісійного доходу і є рекламою для банку. [2]

Платіжні термінали - цікавий напрямок в плані того, що це платежі за різні послуги: зв'язку, інтернет, комунальні, штрафи. На класичному POS-терміналі це зробити складно в силу того, що він має скромні можливості, в першу чергу, апаратні (розмір екрану, функціонал) і це незручно.

Ще пару років тому, для всіх був нонсенс, що існує якась безконтактна картка і оплата годинами викликала захват і паніку одночасно. Зараз вже цим нікого не здивуєш. Near Field Communication, NFC – технологія бездротового височастотного зв'язку малого радіусу дії «в один дотик». Ця технологія дає можливість обміну даними між пристроями, насамперед смартфонами та безконтактними платіжними терміналами, що перебувають на відстані близько 10 см.

Насправді технології крокують далеко вперед з'явилися годинники і телефони з NFC, mPOS термінали. Усі інновації у сфері банкінгу гарно працюють разом та спрощують використання карток. Взагалі, використання карток спрощує та прискорює виплати, що відображається у повсякденному житті при сплаті будь-яких послуг. Це правда, що нам потрібно дивитися вперед, необхідно розуміти, що майбутнє, не за горами і, природно, вчасно реагувати на ті виклики, які кидає нам час.

Література:

1. Офіційний сайт компанії Moneris [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.moneris.com/>
2. Офіційний сайт Приватбанку [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://privatbank.ua/ru>
3. Офіційний сайт ОТП Банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://ru.otpbank.com.ua/smb/pay-me.php>
4. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.aval.ua/ru>

Альохіна І.С.

«Макрофінансове управління», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Жибер Т.В.

ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ПОДАТКОВОЇ ТЕОРІЇ ЯК ПРИКЛАД ДЛЯ УКРАЇНИ

Адам Сміт вважається засновником сучасної податкової теорії. Він дав найбільший внесок у теорію оподаткування завдяки сформульованим принципам, які на сьогодні не втратили своєї актуальності, вони написані у праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» 1776 р.

Ці аксіоми є базою будь-якої сучасної податкової системи:

- 1) принцип справедливості. Всі люди мають підтримувати державу відповідно до своїх можливостей та доходів;
- 2) принцип визначеності. Розмір податку, час та спосіб яким він сплачується повинно бути відомо платнику податків;
- 3) принцип зручності. Податки повинні сплачуватись в комфортний час та умовах;
- 4) принцип економії. Податки повинні сплачуватись з мінімальними витратами держави на це.

Адам Сміт стверджував, що «Податок, що приводить до відпливу капіталу з будь-якої країни, веде, таким чином, до зникнення усіх джерел доходів государя і суспільства. Внаслідок перенесення капіталу в іншу країну неминуче зменшуються більшою чи меншою мірою не тільки прибуток з нього, а й земельна рента та заробітна плата». [5] Це питання на сьогоднішній день є актуальним. Якщо країна встановлює високі податки, ведення бізнесу буде неприбутковим. Наслідком витоку капіталу за межі країни є те, що обсяг всіх джерел доходів громадян зменшуються, такі як прибуток, заробітна плата, орендна плата за землю, тощо. Оскільки доходи є основою податкових надходжень, то обсяг податкових надходжень відповідно зменшуються. Зниження податкових надходжень призводить до зниження темпів економічного зростання навіть більше, ніж відтік капіталу, оскільки у держави немає грошей на розвиток інфраструктури для розвитку бізнесу тощо.

Отже, ще навіть у 18 столітті вже було доведено необхідність створення сприятливих податкових умов. Якщо ставки оподаткування будуть занадто високими, капітал вийде з країни, тому що бізнес у країні стане збитковим.

Ж. Сісмонді вважав, що нижчі класи повинні платити вищі податки оскільки держава платить за освіту, медицину та безпеку нижчих класів. Такий тип оподаткування є регресивним, це теорія компенсаційних податків.

Творець теорії страхової премії (пропорційне оподаткування) Л. Тієр вважав, що кожен повинен брати участь у витратах держави пропорційно витратам держави на користь даної особи, подібно до того, як в страхових товариствах премія призначається пропорційно страховій сумі. Платники страхують свою власність від війни, пожежі, пограбування тощо.

У 19 ст. прогресивне оподаткування було підтримано вперше за всю історію. Джон Мілль сформулював теорію рівності жертви в якій кожен громадянин зобов'язаний надати частку доходу як жертву державі, а платник податків повинен знаходитись в тій же економічній ситуації, яка передувала сплаті податку. Маржиналіст Френсіс Еджворт стверджував, що більшість податків мають платити люди з високими доходами, а особи з низькими доходами звільняються від оподаткування.

Енгель (1821-1896) був першим вченим, який довів, що податкові ставки для багатих людей мають бути вищими, оскільки багаті люди не використовують весь дохід для потреб, таких як їжа, освітлення, опалення та квартира. Це закон Енгеля.

Він сформулював правила на основі вартості життя в Пруссії:

1. Чим більший дохід, тим менше відсоток від витрат на продукти харчування.
2. Відсоток витрат на одяг приблизно дорівнює будь-якому доходу.
3. Відсоток витрат на квартиру, опалення та освітлення приблизно дорівнює будь-якому доходу.
4. Чим більший дохід, тим більші витрати на несуттєві предмети.

Таким чином, бідні люди не мають коштів для задоволення культурних потреб, не кажучи вже про часткове задоволення фізіологічних потреб. Ще у 18 ст. Руссо говорив: "держава захищає величезне багатство багатих людей і робить неможливим використати будинок, який бідна людина збудувала своїми руками". [3] Вже у 19 столітті більшість вчених вже були прихильниками прогресивної податкової системи, як до більш справедливої.

Головною проблемою податкової системи України є те, що більша частина податкового тягара лежить на звичайних громадянах із низькими чи середніми доходами, а не на багатих як у розвинутих країнах, такі як США, Канада, Великобританія, Німеччина і т. д. Я розрахувала частку податкових надходжень від певних податків у США, Канаді, Великобританії, Україні, і видно що ПДВ який сплачують кінцеві споживачі незалежно від обсягу доходів в Україні займає левову частку.

Таблиця 1

ЧАСТКИ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ОКРЕМИХ ПОДАТКІВ ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ПОДАТКІВ

Країна	З доходів	Прибутковий	ПДВ	На майно
США	38,1	9,99	17,15	10,683
Канада	36,54	9,97	23,32	11,946
Великобританія	27,28	8,45	32,22	12,629
Україна	22,0	12,0	53,0	-

Для того, щоб налагодити вітчизняну економіку треба змінити податкову систему із пропорційної на прогресивну. Завдяки такій податковій системі більша частина податкового тягара буде лежати не на плечах бідних громадян в яких недостатньо коштів на повне задоволення первинних потреб. Прогресивне оподаткування не дозволяє витікати капіталу з країни (на цьому у своїй праці наголошував ще Адам Сміт), оскільки там вигідно буде вести бізнес. Якщо держава дотримується правила Енгеля, то платник після сплати податків залишатиметься у тому самому майновому становищі як і до його сплати (теорія Джона Мілля).

Література:

1. ECONOMICS concepts.com [Electronic resource]: Canons/Principles of Taxation By Adam Smith – Mode of access: http://economicsconcepts.com/canons_of_taxation.htm
2. OECD.Stat [Electronic resource]: OECD Statistics – Mode of access: <https://stats.oecd.org/>
3. Stud.com.ua [Електронний ресурс]: Способи реалізації ідеї справедливості в оподаткуванні – Режим доступу: http://stud.com.ua/20489/ekonomika/sposobi_realizatsiyi_ideyi_spravedlivosti_opodatkuvani
4. Ціна держави [Електронний ресурс]: Податкові надходження – Режим доступу: <http://cost.ua.com/budget/revenue/#>
5. Демиденко Л.М., Субботович Ю.Л. Податкова система. Навчальний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 184 с.

Андрущенко Д.І.

аспірант кафедри страхування

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри страхування Стецюк Т.І.

МОТИВАЦІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ПРОДАЖЕМ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ КОРПОРАТИВНИМ КЛІЄНТАМ

Сучасний рівень конкуренції, складні економічні умови, методика і практика страхової індустрії показують, що відправною точкою управління продажами страхових послуг є мотивація, організація та контроль за продажем страхових послуг корпоративним клієнтам. Мотивація, організація та контроль в корпоративному секторі, мають свої особливості і напрямки, які необхідно враховувати як для успішного функціонування на ринку так і для управління системою продажів страхових послуг.

Ефективне управління системою продажів страхових послуг не тільки дозволяє підтримувати та нарощувати конкурентні позиції, розвивати страхову справу на різних рівнях, але і впливає на забезпечення високої ринкової вартості страхової компанії в сучасних умовах. При цьому, важливим аспектом досягнення високих результатів є системне розуміння того, що комплексна система продажу в страховій компанії складається не тільки з управління комплексом каналів та методів просування страхових послуг, а включає багаторівневу модель управління всіма процесами. Серед яких, стратегічне, тактичне, оперативне планування, організаційний рівень, що складається з мотиваційної складової підтримки продажів, організації процесу збуту, і третій моніторингово-контрольний рівень досягнення визначених планових параметрів розвитку продажів.

Першим напрямком нашого дослідження виступає методологія розробки та впровадження мотиваційних заходів щодо участі в системі продажу страхових продуктів корпоративним клієнтам. Аналіз низки наукових, методологічних підходів свідчить, що в страхових компаніях використовуються ті ж мотиваційні заходи, які характерні для організацій інших сфер економіки, і весь комплекс мотивації персоналу складається, переважно з матеріальної та нематеріальної складової.

Матеріальна складова включає: заробітну плату, яка встановлюється як у вигляді певного окладу, або окладу та змінної частини рейтингу працівника, яка виражається у вигляді відсотку від окладу (досягнень); додаткову матеріальну нагороду у вигляді премій, бонусів від результатів діяльності за звітний період; соціального та мотиваційного пакетів, які, як і заробітна плата можуть мати стандартний визначений рівень, так і його змінювану частку. Нематеріальна складова, переважно використовуються у якості заходу із кадрового зростання, корпоративного навчання, надання можливості проходження тренінгів, курсів підвищення кваліфікації тощо.

Враховуючи те, що на сьогоднішній день існують широкі можливості використання комп'ютерної автоматизації розрахунків в сучасних страхових компаніях,

з огляду на визначену залежність між рівнем мотивації персоналу та рівнем фінансових результатів продажу страхових послуг, пропонуємо авторську методику, що передбачає багато-варіативну схему управління, а саме:

- розробку рівня матеріальної (у відсотках до обсягу загальних страхових премій) та нематеріальної мотивації на різних рівнях, прийняття та впровадження цих елементів;

- співставлення впливу впровадження елементів мотивацію на зміну обсягу загальних страхових премій на різних рівнях;

- аналіз результатів співставлення та прийняття рішення про продовження реалізації прийнятої системи мотивації або потребу зміни мотивації, використання додаткових управлінських аспектів;

- у разі необхідності зміни – здійснюється зміна вихідних даних а, с, впровадження та реалізація їх (якщо прийнято рішення).

Наступним напрямком аналізу є дослідження аспектів методології організації та контролю в системі продажу страхових послуг корпоративним клієнтам. Розглянутий зазначений методологічний підхід узагальнено згідно із науковим підходом О.Ю. Шварьова [2, с. 64-70], він складається:

- стратегічного рівня, створення як загальної стратегії страхової компанії, так і визначення стратегічних засад системи продажу страхових продуктів, створення стратегічного плану продажу;

- тактично-оперативного рівня реалізації стратегії, управління реалізацією стратегічного, тактичного, оперативного плану продажу страхових продуктів в страховій організації; включає управління елементами системи продажу для досягнення визначених параметричних та якісних планових показників в стратегічному, тактичному та оперативному планах страхової компанії;

- рівня контролю (моніторингу) управління реалізації стратегічного, тактичного та оперативного плану продажів страхових послуг с страховій організації.

Як справедливо вказує автор, результати контролю є вирішальними для прийняття управлінських рішень щодо ефективності реалізації планів на різних рівнях, прийняття рішення щодо внесення коригувань в прогнозні показники, зміни певних напрямків стратегії, елементів системи продажу страхових продуктів. Ми поділяємо думку О.Ю. Шварьова [2, с.64-70] в тому, що контроль повинен здійснюватись виключно на постійній, безперервній основі на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях, що забезпечить страхову компанію від негативних наслідків в перспективі.

Література:

1. Пикус Р.В., Заколядажний В.М. Инновационное развитие страховой деятельности как основа повышения его эффективности. Вестник КНУ имени Тараса Шевченко . Экономика. 2015. №168. С. 72-80.

1. Шварев А.Ю. Система продаж страховых услуг как фактор, отражающий и формирующий стоимость страховой компании // А.Ю. Шварев// Финансы и кредит. 2007. № 35 (275). С. 64-70

Ануфрієва К.В.

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник
відділу грошово-кредитних відносин
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЦІЛЬОВОГО БАНКІВСЬКОГО ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Визначено стан фінансування реального сектору економіки комерційними банками, основні перепони та проблеми на шляху розвитку корпоративного кредиту. Підтверджено потребу у стимулюванні, в тому числі і в

законодавчій площині, кредитування виробництва, яке забезпечить прибуток банків та економічний розвиток у строковій перспективі.

Фінансова інфраструктура, яка забезпечує фінансування реального сектору економіки України, історично сформувалась таким чином, що саме банківський сектор постачає значну частку ресурсів для виробничого сектору. Приоритетність джерел фінансування реальної економіки, а отже і обсяги, умови та особливості фінансування різняться в залежності від країни. Так, відомо, що в США розвиток підприємств забезпечується фондуванням з фінансових ринків, натомість в країнах євро-зони банківське кредитування залишається основним джерелом довготермінового фінансування інвестиційних проектів та фінансування оборотних коштів. Можна стверджувати, що при фінансуванні підприємств банки виконують такі функції при фінансуванні реального сектору економіки:

- надання кредитних ресурсів, зокрема у рамках цільових програм фінансування галузі, інфраструктурних проектів та проектів розширення бізнесу;
- підтримка ліквідності, зокрема шляхом надання кредитних ліній;
- управління ризиками. Так, у процесі кредитування оцінюється платоспроможність підприємства, визначається відсоткова ставка, категорія якості кредиту у разі зміни дисципліни його обслуговування.

В Україні основними джерелами коштів для цільового фінансування виробничих підприємств, зокрема капітальних інвестицій, поряд з бюджетними видатками (не беручи до уваги власні кошти підприємств), залишаються банківські ресурси.¹

Водночас, НБУ зазначає, що «банкам продовжує вкрай бракувати якісних корпоративних позичальників. У секторі домогосподарств значний платоспроможний попит є лише на споживчі кредити». Іншим важливим питанням, яке необхідно тримати в полі зору, є доларизація кредитів за привабливих процентних ставок за валютними кредитами, в той час, коли гривневі ресурси суттєво подорожчали для банків унаслідок жорсткішої монетарної політики, відповідно подорожчали і гривневі кредити. За даними НБУ, у низці галузей кредитування відбувається переважно у валюті, а доларизація переважає 70%; при цьому, кредитування цих позичальників не завжди виправдане, оскільки бракує належних валютних доходів. Зазначено, що іноземні банки найбільше кредитують малі та середні підприємства: на кінець жовтня 2018 року такі кредити становили 17% від усіх бізнес-кредитів. Частка найбільших кредитів (із сумою основного боргу понад 60 млн. грн.) в цілому в банківській системі скоротилася з 80% до 61% протягом останніх трьох років.² На основі аналізу наявної інформації банківського регулятора, автором зроблено висновок про те, що короткострокові споживчі кредити займають значну частину портфелю банків, включаючи «старі» валютні кредити (надані до впровадження обмежень Закону України «Про споживче кредитування»). Основною перешкодою зростання кредитування реального сектору економіки залишається нестача строкових ресурсів.

Прибуткові устремління комерційних банків та сприятливе регулятивне середовище дозволилибанкам збільшити портфелі споживчих кредитів та отримувати прибутки від валютних спекуляцій. Лише починаючи з 2014 року, почало посилюватись «упереджувальне» регулювання:

¹ Так, за даними Державної служби статистики України, наприклад, частка власних коштів підприємств в капітальних інвестиціях 71,3%, банки ж профінансували вже близько 7% інвестицій на кінець 2018 року порівняно з 5,3% на кінець 2017 року. Бюджетні кошти склали близько 9% у 2018 році [3].

² За інформацією НБУ, в III кварталі попит корпорацій на гривневі кредити значно зріс. Це зумовлено як сезонним фактором, так і підвищеною волатильністю обмінного курсу, що підвищило привабливість гривневих кредитів. Банки готові кредитувати бізнес. Відповідно до результатів Опитування про умови банківського кредитування, вони очікують на зростання портфелів корпоративних кредитів, починаючи з IV кварталу 2016 року. Наприкінці вересня 2018 року три чверті банків планували наростити кредитування у корпоративному сегменті. Починаючи з 2016 року банки почали пом'якшувати стандарти та умови кредитування, особливо для МСП [2].

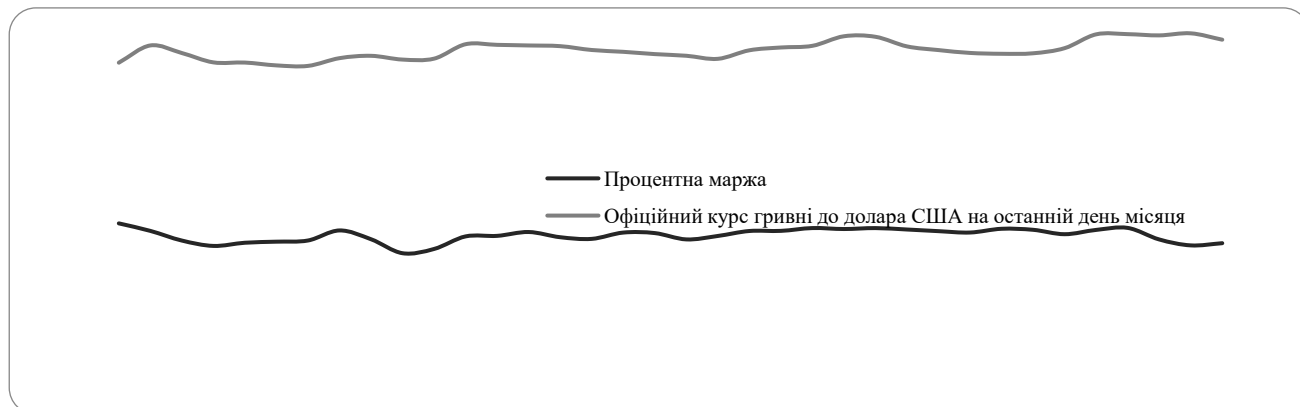
- заборонено споживче кредитування в іноземній валюті. Така заборона є допоміжним засобом скорочення споживчого імпорту, фінансованого за рахунок валютних кредитів;³

- встановлено ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1, в межах не більше 1%); пізніше банкам було дозволено в разі перевищення встановленого значення Л13-1, зокрема унаслідок проведення операцій, спрямованих на збільшення основного капіталу, не продавати іноземну валюту в сумі такого перевищення за умови приведення ліміту до встановленого значення;

- було заборонено операції без поставки валют;

- НБУ почав обмежувати продаж банками готівкової іноземної валюти за строками та часом, щоб уникнути ажіотажу; збирати відповідну інформацію по цим операціям, зобов'язавши банки ідентифікувати клієнтів та формувати реєстр з купівлі іноземної валюти [4].

Збільшення кредитування банками реального сектору в Україні має позитивну екстерналію – забезпечення захищеності і прибутковості депозитів (зокрема завдяки «конвертуванню» депозитів у довгострокові інвестиції за умови життєздатності підприємств-позичальників), враховуючи, що останні складають найбільшу частку в банківських зобов'язаннях (42,2% за даними НБУ на 01.01.2019 [5]). Втім, в умовах стрибків валютного курсу банки орієнтуються на отримання прибутку від спекулятивних операцій та короткострокового (зокрема міжбанківського) кредитування. Разом з тим, виплати за споживчими кредитами, як відомо, є значно залежними від змін доходів громадян. Процентна маржа за новими кредитними та депозитними відсотковими ставками за останні два роки знаходиться у «від'ємній» кореляції зі зростанням вартості долара США проти гривні (Рис. 1). Разом з падінням курсу гривні зростає вартість фондування, а надходження від нових кредитів знижуються; більш того, зважаючи на те, що споживчі кредити мають високу частку в кредитному портфелі банків, очікується, що значна девальвація гривні та скорочення реального наявного доходу населення призведе до скорочення платежів за споживчими кредитами.

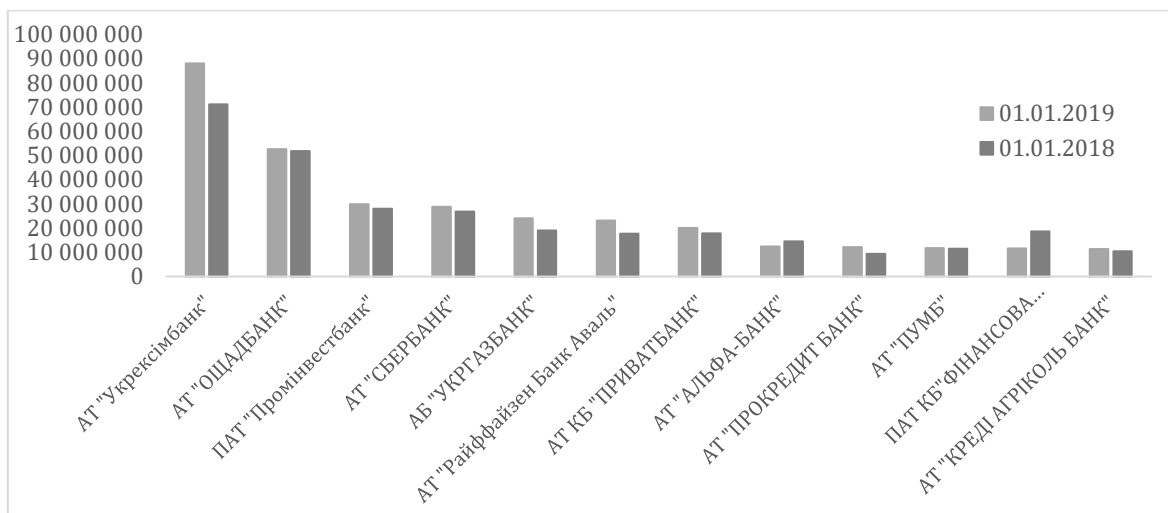
Джерело: складено на основі [1]

Рис. 1. ДИНАМІКА ОФІЦІЙНОГО КУРСУ ГРИВНІ ДО ДОЛАРА США НА ОСТАННІЙ ДЕНЬ МІСЯЦЯ ТА ПРОЦЕНТНОЇ МАРЖІ

Найбільшими кредиторами виробничих підприємств залишаються державні банки (при цьому, АТ «Укрексімбанк» та АТ «Ощадбанк» разом прокредитували 36,4% підприємств у 2018 році, Рис.2). Загальна частка всіх кредитів, наданих підприємствам сільського господарства, промисловості та будівництва, склала близько 34,5% від загальної суми кредитів, наданих клієнтам. Це опосередковано може означати, що

³ П.4 ст. 3 Закону України «Про споживче кредитування» № 1734-VIII від 15.11.2016. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>.

левова частка банківських кредитів спрямовується на фінансування споживання, тоді як виробництво потребує довготермінових фінансових вливань, які банківський сектор вочевидь надавати не мотивований.

Джерело: складено на основі [5]

Рис. 2. Кредити, надані підприємствам сільського господарства, промисловості, будівництва у 2017-18 рр. (тис.грн.)

Підтримка важливих для економіки України інвестиційних проектів з енергоефективності та альтернативних джерел енергії, аграрного виробництва, проектів малих і середніх підприємств, муніципальних проектів, пов'язаних з центральним опаленням і водопостачанням, здійснюється державними та крупними іноземними банками спільно з міжнародними установами групи Світового банку та ЄБРР, KfW та іншими організаціями і фондами.⁴ Банки звітують про успіхи окремих проектів, проте ще зарано говорити про масштабну модернізацію економіки. Позитивним моментом є те, що МФО встановлюють та постійно оцінюють критерії відповідності проектів (англ. eligibility criteria). Так, наприклад, ЄБРР серед таких критеріїв встановлює, що проект повинен мати перспективу отримання прибутку, залучати активи у грошовій або матеріальній формі інших учасників, приносити користь економіці країни та розвитку приватного сектору, задовольняти стандартам ефективності (ковенантам) та охорони навколишнього середовища. З метою оцінки відповідності проекту вимогам ЄБРР, власник проекту надає:

- короткий опис проекту та опис напрямку використання коштів ЄБРР;
- основну інформацію про власника проекту (період діяльності, фінансовий стан, частку участі у проекті, опис пов'язаних операцій, виробництва та просування на ринку);
- огляд ринку, основних споживачів, обсяг продажу, цінову стратегію;
- фінансову інформацію (детальну структуру витрат та використання наданих коштів, фінансові відносини з підрядниками, додаткові джерела фінансування, прибутковість проекту);
- інформацію щодо дотримання норм охорони навколишнього середовища, отримання дозволів та ліцензій, тарифів та квот при імпорті/експорті [6].

Події у банківському секторі, пов'язані зі геополітичною кризою, – зростання проблемних кредитів та масове виведення банків з ринку, вплинули на зміщення фокусу

⁴ Інформація з офіційних сайтів банків.

в підході до оцінки банків. Тепер замість високої прибутковості банку, при оцінці його надійності потрібно скоріше зважати на рентабельність активів, галузеву та строкову структуру кредитного портфелю і частку проблемних кредитів, частку високоліквідних ресурсів в активах та покриття ними короткострокових зобов'язань, вартість залучених ресурсів для банку.

Поновленню кредитування реального сектору, на думку автора, сприятиме постановка першочергового питання про реструктуризацію та відновлення виплат за кредитами, що були надані суб'єктам господарювання (важливим кроком у цьому напрямку стало прийняття Закону України «Про фінансову реструктуризацію» №1414-VIII від 14.06.2016), законодавче стимулювання кредитування промислових підприємств, розвиток державно-приватного партнерства у фінансуванні корпоративного сектору. Кредитування реального сектору економіки хоча і не забезпечить миттєвого прибутку, проте стане запорукою зростання рентабельності активів банківського сектору у довгостроковій перспективі та забезпечить внесок до економічного розвитку країни.

Література:

1. Грошово-кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс]. – Національний банк України. Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1.
2. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс]. – Національний банк України, грудень 2018 року. – 50 с. С. 22, 27, 33. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83816603>.
3. Капітальні інвестиції [Електронний ресурс]. – Державна служба статистики України. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Нормативно-правові та інші акти Національного банку України [Електронний ресурс]. – Національний банк України. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/control/uk/document/list>.
5. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Національний банк України. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
6. Guide to EBRD financing [Електронний ресурс]. – EBRD. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ebrd.com/downloads/research/factsheets/guidetofinancing.pdf>.

Бараник Ю.В., Кузьменко Н.В.

«Облік і оподаткування», 3 курс

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
Науковий керівник – старший викладач кафедри обліку і фінансів Циган Р.М.

ФІНАНСУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ

На сучасному етапі сільське господарство являється чи не однією з головних галузей в економіці кожної країни, так як займає значну частину ВВП. Так, найпоширенішою формою організації сільськогосподарських підприємств є фермерські господарства, частка яких в Україні склала 74,9 % (34137 господарств) станом на 2017 рік.

Фермерське господарство характеризується оперативним прийняттям управлінських рішень, високою мотивацією продуктивності праці, а також значною рентабельністю продукції, але самостійно не в змозі відшкодовувати всі понесені витрати виробництва, так як отриманого доходу від реалізації власної продукції недостатньо. Як свідчить зарубіжний досвід, фінансова підтримка з боку держави - це обов'язкова умова існування, функціонування та розвитку сільськогосподарського ринку.

Дослідженням проблем фінансової підтримки аграрного сектору економіки займалися такі вчені: Артемьева С.С., Клименко А.С., Попова С.П., Малика М.Й. [1], Андрійчука В.Г., Дмитрієв І.Ю. та інші.

Наприклад, Попова С.П.[2] стверджує, що фінансування фермерських господарств доцільно концентрувати в напрямках оновлення технічного парку й придбання новітнього обладнання, впровадження інноваційних технологій виробництва сільськогосподарської продукції, реалізація інвестиційних проектів із придбання сільськогосподарської техніки.

Дмитрієв І.Ю.[3] зробив висновок, що приймаючи будь-яке стратегічне рішення фермерські господарства мають оцінити і раціонально використати свої ресурси, зокрема: власні, позичкові та залучені.

Для того, щоб мати перспективне та постійно розвиваюче фермерське господарство, потрібно ефективне фінансування (рис. 1).

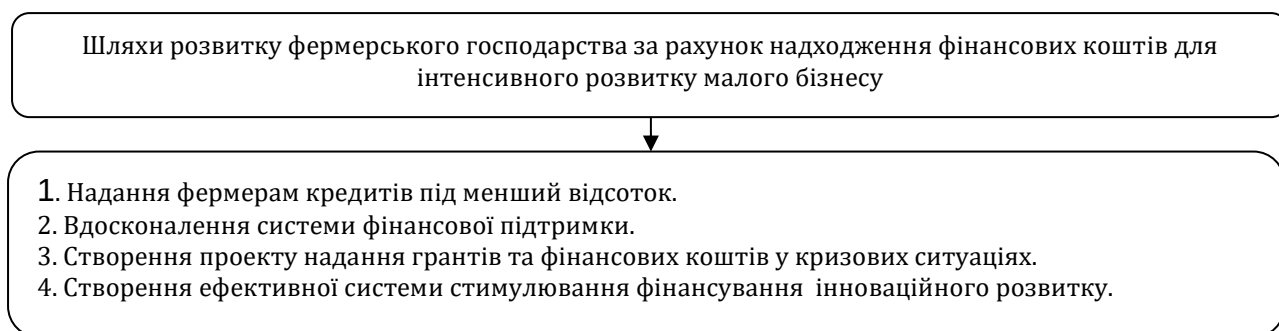

Рис. 1 Шляхи розвитку фермерського господарства

В Україні до 2018 року кредитування фермерського господарства було обмеженим: власникам або зовсім відмовляли в наданні кредитів, або надавали під великі відсотки. Уже у лютому минулого року Кабінет Міністрів України прийняв рішення надати фермерам кредити під 1%. Такий законопроект є можливістю для розвитку аграрного бізнесу, адже не багато фермерів мають достатньо коштів аби розвивати виробництво. Варто продовжувати втілювати та удосконалювати цей проект надалі, бо надані «дешеві» кредити для аграріїв є фундаментом для розвитку та розширення малого бізнесу.

Однією з найбільших перешкод для розвитку фермерського господарства є брак вільних коштів власників. Не завжди малі підприємці знаходять гроші для продовження виробництва, тому вони вимушені закривати бізнес. Щороку з державного бюджету виділяються мільйони гривень для розвитку аграрного бізнесу, але найбільшу частку цих коштів забирають агрохолдинги. Тому варто змінювати систему видачі грошей. По-перше, розмежовувати фінанси великих та малих виробництв, це забезпечить відсутність конкуренції та справедливе розподілення коштів. По-друге, збільшити дотації фермерським господарствам та спростити вимоги щодо їх отримання. Міністерство аграрної політики та продовольства України щороку втілює в життя нові проекти державної підтримки. Наприклад, повернення 80% коштів (без ПДВ) від закупівлі вітчизняного насіння, але не більше 30 000 грн на одне фермерське господарство [4]. Саме такі впровадження є фундаментом для інтенсивного розвитку малого агробізнесу.

У XXI ст. більшість виробництв потрапило під вплив інноваційних змін. Деякі аграрії мають на меті втілювати в життя нові технології, та не завжди у власників вистачає коштів для впровадження своїх задумів. Для допомоги фермерам існує два шляхи: запроваджувати державні проекти надання грантів та залучати закордонні

інвестиції. Державні гранти будуть стимулювати виробників удосконалювати свої технології та не боятися експериментувати. А закордонні інвестиції забезпечать потік грошей для перспективних землеволодінь. Також іноземні кошти допоможуть зменшити фінансовий тиск на державний бюджет.

Також доречним буде поступово запроваджувати ефективну систему стимулювання інноваційного розвитку на прикладі зарубіжних країн, таких як: Японія, США, Англія та Німеччина. Наприклад, почати запроваджувати пільгове оподаткування та пільговий режим амортизаційних відрахувань, надавати субсидії на проведення досліджень з розробки нових видів продукції чи технологій, також надавати цільові безоплатні субсидії підприємством, що освоюють нову технологію та на технічну експертизу проектів.

Отже, для розвитку фермерських господарств державна підтримка необхідна, особливо в наданні коштів у кризові ситуації та стимулюванні інноваційної діяльності.

Література:

1. Малік М.Й. Розвиток сільських територій і соціальна сфера села в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGJ_2014_4_57-62.pdf
2. Попова С.П. Фінансова підтримка фермерських господарств / С. П. Попова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. - Харків: ХНАДУ, 2014. - Вип. 2(7), том 2. - С. 121-126.
3. Дмитрієв І.Ю., Савченко О.А. Проблеми вдосконалення діяльності фермерського господарства // АЕРО-2015. Повітряне і космічне право : Матеріали Всеукраїнської конференції молодих учених і студентів. Т. II, Київ, Національний авіаційний університет, 26 листопада 2015 р. — Тернопіль.: Вектор, 2015. — С. 244-247.
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://dotacii.minagro.gov.ua/ua/80-na-nasinnya>

Беззуб Р.Ю.

«Фінанси, банківська справа і страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ЕКОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Провідною проблемою формування суспільства сталого розвитку, яке задовольняє потреби нинішнього покоління і не ставить під загрозу можливість майбутніх поколінь задовольняти їхні власні потреби, є інноваційна діяльність. На сьогодні вона стала вкрай актуальною для України [1, с. 7-10].

Ключовою групою у складі інновацій – організаційних, управлінських, економічних, технологічних, соціальних та інших – виступають екологічні інновації, які набувають особливого значення у зв'язку з проблемами екології на світовому рівні. З погляду сталого розвитку, нові блага, технології, обладнання, способи виробництва повинні перевірятися на інноваційність, виходячи з таких основних вимог: інновації не повинні завдавати шкоди здоров'ю, мають сприяти зменшенню забрудненості оточуючого середовища, повинні забезпечувати економне використання природних ресурсів [2, с. 22-25].

Необхідною умовою та важливою складовою подальшого соціально-економічного та екологічного розвитку виступає екологічне підприємництво («зелений» бізнес).

Метою доповіді є визначення сутності та особливостей екологічного підприємництва в Україні як інноваційного чинника сталого розвитку.

Необхідність розвитку екологічного підприємництва в Україні зумовлена низьким рівнем екологічності української економіки і відповідно низьким місцем у

міжнародних рейтингах екологічної ефективності, що відображають досягнення країн у сфері управління природними ресурсами та їх раціонального використання, які за результатами глобального дослідження щорічно публікуються Центром екологічної політики та права при Єльському університеті (США) [3, с. 364-365].

Крім того, розвитку екологічного підприємництва в Україні сприяють посилення міжнародних та національних екологічних стандартів; розвиток екологічних ринків товарів і послуг; посилення зацікавленості споживачів в отриманні екологічних благ та послуг, а виробників у виробництві конкурентоспроможної продукції з урахуванням екологічної складової; удосконалення державного регулювання екологічного підприємництва в регіоні тощо.

Відзначимо, що порушена проблема недостатньо досліджена як з теоретичного, так і з практичного погляду. Зокрема, у вітчизняній та зарубіжній літературі досі відсутнє уніфіковане трактування та законодавче визначення сутності, видів, критеріїв ідентифікації, особливостей статистичного обліку, економічного аналізу тощо екологічного підприємництва. Залишається невирішеною й низка питань стосовно його місця в реалізації концепції та стратегії сталого розвитку [4, с. 10–12].

Аналіз літератури дає можливість виокремити такі тлумачення екологічного підприємництва: 1) різновид підприємницької діяльності, в якій застосовуються усі можливі засоби для зменшення і усунення негативних для навколишнього середовища наслідків діяльності та результатом якого є впровадження власне екологічно чистого виробництва; 2) форма підприємницької діяльності, яка спрямована на задоволення еколого-економічних потреб за рахунок продуктів, у загальній корисності яких визначальне значення має екологічна корисність; при цьому компоненти екологічної системи переважно розглядаються в якості чинників, що визначають еколого-економічні потреби; 3) галузь економіки країни, що полягає як у безпосередній участі в реалізації природоохоронних і ресурсозберігаючих програм різного рівня, так і в механізмі компенсації збитків та втрат, понесених внаслідок техногенних і природних надзвичайних ситуацій, а також під час ліквідації їхніх наслідків [3, с. 363; 4, с. 10].

Виділяють такі напрями інноваційного екологічного підприємництва (бізнесу): виробництво екологічно чистих товарів; розробка і впровадження програмних засобів в галузі охорони навколишнього середовища, які використовуються для державного управління та звітності; екологічний аудит виробництв підприємств-природокористувачів і суб'єктів підприємництва; виробництво спеціальної екологічної техніки, пристроїв, приладів і апаратів для контролю стану навколишнього середовища і очищення викидів, скидів і відходів від забруднюючих компонентів; застосування вторинних ресурсів і здійснення екологічного відтворення; створення і впровадження менш шкідливих і ресурсозберігаючих технологій, техніки і обладнання; торгівля квотами (дозволами) на викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря; обмін державних боргів на проведення природоохоронної діяльності; упровадження екологічної освіти та виховання; надання спеціалізованих екологічних послуг тощо [5].

Важливий для України зарубіжний досвід свідчить, що активізація екологічного підприємництва диктує інноваційну роль фіскальних та економічних стимулів у галузі екологізації регіонального розвитку (приваблива кредитна політика, удосконалення правової бази діяльності таких підприємств тощо). Пріоритетним стає збільшення частки нематеріальних активів (екологічних інновацій, альтернативної енергетики, рециклінгу та повторного використання ресурсів, а також зростання соціальної відповідальності бізнесу). Крім того, відбувається акумулювання коштів для активізації екологічного підприємництва шляхом консолідації ресурсів держави та приватного бізнесу на пріоритетних напрямках діяльності [6, с. 52-53].

На нашу думку, найбільш перспективними напрямками екологічного підприємництва в Україні ближчим часом може стати зменшення зрослої енергозалежності України (з початок бойових дій на Сході країни до імпорту нафти і природного газу додався імпорт вугілля). У цій ситуації доцільно збільшувати підтримку та прискорювати розвиток альтернативної енергетики, яка в якості палива використовує місцеві ресурси (біоенергетика), або взагалі не потребує паливної складової (сонячна, вітрова та мала гідроенергетика). У цих складних умовах еко-бізнес на основі прийнятого «зеленого тарифу» набуває все більш прозорого і вигідного характеру.

Інший напрям – реструктуризація великих заводів і організація інноваційних міні-заводів, які мають високий рівень рентабельності та екологічності виробництва. Однак, вона повинна супроводжуватися великим рівнем державного або іноземного інвестування.

Література:

1. Зеркалов Д. В. Проблеми екології сталого розвитку: Монографія [Електронний ресурс] / Д. В. Зеркалов – К.: Основа, 2013. – 430 с. – Режим доступу: http://www.zerkalov.kiev.ua/sites/default/files/problem_i_ekologiyi_stalogo_rizvitku_monografiya.pdf.
2. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток підприємства: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Л. І. Федулова, Е. М. Забарна, С. В. Філіппова. – Одеса, ОНПУ: Бондаренко М.О., 2016. – 700 с.
3. Кравченко М. С., Погорелов В. М. Екологічне підприємництво в Україні: сутність поняття, сучасний розвиток і перспективи цього виду діяльності в країні [Електронний ресурс] / М. С. Кравченко, В. М. Погорелов // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2017. – № 16. – С. 362–369. – Режим доступу: <http://journals.urau.ua/index.php/2225-6407/article/view/136638/133667>.
4. Андреева Н. М., Козловцева В. А. Екологічно чисте виробництво в системі екологічного підприємництва: систематика наукового бачення та взаємозв'язку [Електронний ресурс] / Н. М. Андреева, В. А. Козловцева // Економічні інновації. – 2012. – Випуск 48. – С. 8–17. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/67159/01-Andreeva.pdf?sequence=1>.
5. Новоселов С. Н. Экологическое предпринимательство: сущность, особенности, пути развития [Електронний ресурс] / С. Н. Новоселов // Инженерный вестник Дона. Электронный научный журнал. – 2012. – № 4. – Режим доступу: <http://ivdon.ru/magazine/archive/n4p2y2012/1472>.
6. Головня Ю. І. Екологічне підприємництво як основа збалансованого регіонального розвитку [Електронний ресурс] / Ю. І. Головня, О. М. Трубей // Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи: тези III Міжнар. наук.-практ. конф. (4 черв. 2015 р.) – К.: КНЕУ, 2015. – С. 51–53. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/18399/1/51-53.pdf>.

Беновська Л.Я.

к.е.н., старший науковий співробітник, відділ регіональної фінансової політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень НАН України ім. М.І. Долишнього» (м. Львів)

ФОРМИ ТА ВИДИ ФІНАНСОВОГО ВИРІВНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Необхідність здійснення фінансового вирівнювання розвитку територій існує у будь-якій державі, що зумовлено невідповідністю обсягів власних доходів місцевих бюджетів видатковим повноваженням місцевої влади. Метою фінансового вирівнювання є створення рівних можливостей для соціально-економічного розвитку територій та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб. Фінансове вирівнювання можна оцінювати як ефективне лише за умови забезпечення сталого розвитку як окремих територій, так і країни в цілому. Важливою проблемою для будь-якої держави є вибір моделі, форм та методів фінансового вирівнювання, що має відповідати інституційній структурі держави, рівню її економічного розвитку, децентралізованості влади тощо.

Під час фінансового вирівнювання відбувається перерозподіл між ланками системи бюджетів по вертикалі та по горизонталі між біднішими та багатшими адміністративно-територіальними одиницями по горизонталі. Проведення аналізу

вітчизняного та зарубіжного досвіду фінансового вирівнювання розвитку територій дозволило виділи основні його види, форми: вертикальне, горизонтальне (за напрямком руху бюджетних коштів); вирівнювання доходів, вирівнювання видатків, змішане вирівнювання (за предметом вирівнювання); повне та часткове вирівнювання (за ступенем вирівнювання).

На практиці дуже рідко зустрічаються країни, які б застосовували лише одну форму фінансового вирівнювання, для більшості країн модель фінансового вирівнювання є поєднанням різних способів.

Кожна з існуючих форм вирівнювання має свої переваги та недоліки. Перевагою вирівнювання за доходами бюджетів є можливість урівноважити податкоспроможність адміністративно-територіальних одиниць та забезпечити зацікавленість органів місцевого самоврядування в збільшенні доходних надходжень. Дискусійним питанням є рівень податкоспроможності при якому додатковий дохід місцевих бюджетів вилучається центральним урядом та методика його розрахунку. Для різних країн межа вирівнювання є різною: для Норвегії це вся сума перевищення 134% середніх податкових можливостей, та 90% для муніципалітетів нижче 110% середніх податкових можливостей; у Швеції 85 % для муніципалітетів вище 115 % середніх податкових можливостей та 95 % для муніципалітетів нижче середніх податкових можливостей [1] В Україні вирівнювання поводитьсь шляхом вилучення 50 % коштів бюджетів адміністративно-територіальних одиниць, де податкоспроможність вище 110 %, а для бюджетів, де податкоспроможність нижче 90% передбачена базова дотація у розмірі 80% (від показника 90 % податкоспроможності) [2]

Вирівнювання за видатками також має свої переваги та недоліки. Перевагою насамперед є те, що воно дозволяє зменшити розбалансованість в можливостях різних територій забезпечувати отримання всіма громадянами однакового обсягу послуг. Найбільшою проблемою вирівнювання видатків бюджетів є питання оцінки якості, вартості публічних послуг та їх відповідності існуючим стандартам публічних послуг. При розрахунку вартості послуг можуть бути використані різні види витрат – минулі, фактичні, стандарті або нормовані. Вирівнювання видатків, що базується на фактичних витратах (Італія, Німеччина), дає місцевим органам стимул наповнювати бюджет. Вирівнювання видатків, яке базується на минулих витратах (Іспанія, Мексика), зменшує можливість маневрів чи відхилень [1; 3]. Більшість розвинутих країн світу використовує в якості бази витрат стандартні витрати (Данія, Норвегія, Японія, Великобританія, Швеція та інші). Для розрахунку стандартних витрат необхідною є розробка індикаторів потреб, яка є індивідуальною для кожної країни, зокрема в Данії, Норвегії використовується близько 15 індикаторів, в Швейцарії – 24 індикатори.

На сьогоднішній день система фінансового вирівнювання в Україні є змішаного типу, адже інструменти вирівнювання за видатками залишаються і після проведення реформи децентралізації: поруч з базовою і реверсною дотацією, яка забезпечує вирівнювання доходів бюджетів адміністративно-територіальних одиниць використовується такі інструменти як: стабілізаційна дотація, дотація вирівнювання, що вирівнюють видаткові потреби місцевих бюджетів.

Література:

1. Пйонтко Н.Б. Зарубіжні моделі фінансового вирівнювання та перспективи їх упровадження в Україні / Н.Б. Пйонтко // Бізнесінформ. – 2015. - № 9. – С.43-54.
2. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, с.572.
3. Шишко О.В. Методологічні засади системи фінансового вирівнювання європейських країн / О.В. Шишко // Наукові праці НДФІ. – 2007. №3. – С.48-60

БОРГОВІ ФІНАНСИ ЯК ІМАНЕНТНА СКЛАДОВА ІНФРАСТРУКТУРИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розбудова боргових фінансів як невід'ємної складової інфраструктури публічних фінансів в Україні є важливим завданням сьогодення. Боргові фінанси розширюють фінансові можливості фіску, дають змогу залучити значні ресурси для фінансування витрат уряду, що дозволяє забезпечити стабільне економічне зростання та суспільний добробут.

У країнах з розвинутою економікою рівень державного боргу є найбільшим у порівнянні з повоєнним періодом (після Другої світової війни), незважаючи на деякі скорочення останнім часом. Державний борг країн, що розвиваються, накопичився до рівня, який в останні роки спостерігався під час боргової кризи 1980-х років. І 40% країн з низьким рівнем доходу, тобто 24 з 60 країн, перебувають у зоні ризику заборгованості або мають високий ризик - нездатність обслуговувати державний борг, що може призвести до значного порушення економічної діяльності та зайнятості[1].

Безпрецедентно високий рівень заборгованості не обов'язково є проблемою - коли реальні процентні ставки є дуже низькими, такими як нині в багатьох країнах з розвинутою економікою. Проте високий рівень заборгованості може призвести до набагато більшої вразливості урядів перед посиленням глобальних фінансових умов та підвищенням процентних витрат. Це може сприяти корегуванню ринків, різким рухам валютного курсу та подальшому ослабленню потоків капіталу, що потенційно загострює проблеми, пов'язані з стабільністю боргу.

В Україні нині спостерігається тенденція поступового скорочення величини державного боргу. Державний і гарантований державою борг України в 2018 році скоротився до ВВП до 62,7% із 71,8%, при цьому сума держборгу за рік зросла до \$78,32 млрд із \$76,31 млрд. [2]. Наприкінці серпня 2018 року уряд України переглянув середньострокову стратегію управління держборгом, встановивши більш жорсткі цілі щодо скорочення прямого державного боргу до ВВП, зокрема, про зниження його до 60% ВВП до кінця 2018 року замість раніше запланованої планки в 62% ВВП. Документ передбачає скорочення цього показника до 52% до кінця 2019 року і до 49% - до 2020 року. У 2019–2021 роках Україна матиме значні потреби у фінансових ресурсах для погашення державного боргу та покриття дефіциту державного бюджету. У 2019 році урядові знадобиться приблизно \$7,7 млрд (5,8 % ВВП) для погашення державного боргу (в іноземній та національній валюті) і ще \$2,9 млрд (2,3 % ВВП) для покриття прогнозованого дефіциту державного бюджету [3]. Повернення заборгованості (перед МВФ, за євробондами та за облігаціями внутрішньої позики у іноземній та національній валюті) та покриття дефіциту бюджету вимагатиме 7,7% ВВП щорічно. За таких обставин, величезне значення має виконання бюджету 2019 року з дефіцитом, що не перевищує 2,5 % ВВП. Для стабілізації державних фінансів у середньостроковій перспективі необхідне впровадження нещодавно ухвалених реформи у сфері охорони здоров'я, освіти, державного управління, пенсійного забезпечення та житлово-комунальних субсидій таким чином, щоб запобігти подальшому зростанню видатків та зберегти макроекономічну стабільність.

Нині для вирішення проблеми реструктуризації боргів, зменшення величини заборгованості та забезпечення боргової стійкості урядам більшості країн, у тому числі і в Україні, доцільно спрямувати зусилля у таких векторах:

1) необхідно забезпечити фінансову стабільність суверенних запозичень. Позичальники повинні ретельно встановлювати свої фінансові витрати та плани дефіциту, щоб утримати державний борг на стійкому шляху;

2) дотримуватися прозорості звітності про державні борги. Існує багато можливостей для істотного зміцнення інституцій, які реєструють, контролюють та звітують про борги в багатьох країнах, що розвиваються;

3) сприяти співпраці між офіційними кредиторами для підготовки до реструктуризації боргів, які включають нетрадиційні методи, що сприятиме мінімізації можливості настання боргових криз [1].

В Україні також необхідно спрямувати зусилля на вдосконалення механізмів управління державним боргом, розширення ринку внутрішніх запозичень та вдосконалення інструментарію позик, зменшення вартості державних запозичень, що сприятиме ефективному використанню боргових фінансів як іманентної складової інфраструктури публічних фінансів.

Література:

1. Muhleisen M, Flanagan M. Three steps to Avert a Debt Crisis /IMF Blog/ 2019/02/03. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://blogs.imf.org/2019/01/18/three-steps-to-avert-a-debt-crisis/?utm_medium=email&utm_source=govdelivery
2. Основні показники державного та гарантованого державою боргу. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/2018>
3. Ukraine Economic Update, October 2018 . [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2018/10/04/ukraine-economic-update-october-2018>

Береславець О. А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», магістр
Криворізький економічний інститут

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Васильчук І. П.

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ КСВ НА ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі розвитку суспільства має місце проблема погіршення стану навколишнього середовища. І коли держава та суспільство вимагають від підприємств рішучих дій щодо збереження та відновлення якості довкілля важливого значення набуває корпоративна соціальна відповідальність (КСВ). Реалізація екологічної складової КСВ потребує залучення додаткових ресурсів, що може позначитись на рівні фінансових показників підприємств. Це обумовлює необхідність дослідження впливу поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища вітчизняних підприємств на фінансові показники їх діяльності.

Кількість вітчизняних підприємств, які роблять вибір на користь запровадження політики КСВ, з кожним роком зростає. Однією з переваг проведення екологічної діяльності як складової КСВ є зменшення виробничих витрат підприємства за рахунок запровадження програм з енергозбереження, створення безвідходного циклу виробництва та підтримки ініціатив з підвищення екологічної безпеки.

Для оцінки впливу поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища на фінансові показники підприємств використано інформацію про показники діяльності сукупності вітчизняних підприємств за видами економічної діяльності за трьох річний період (2015-2017 рр.). Джерело інформації - дані Статистичних збірників «Діяльність суб'єктів господарювання» та «Довкілля України» Державної служби статистики України [1, 2]. Для виявлення наявності або відсутності

впливу рівня екологічних витрат на фінансові показники підприємств проведено кореляційний аналіз, де в якості залежної змінної використано п'ять показників: коефіцієнти поточної ліквідності, фінансового левериджу, оборотності та рентабельності активів; а у якості незалежної змінної використано показники поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища. Дані витрати визначають обсяг коштів, необхідних для підтримки (утримання та експлуатацію) об'єкта (основних засобів природоохоронного призначення) в робочому стані, та входить до складу витрат поточного періоду [2]. Обсяг показників вибірки є достатнім для проведення аналізу і складає не менше 90 спостережень для кожної пари показників.

За результатами розрахунку коефіцієнтів кореляції між парами показників (табл. 1), загалом було виявлено дуже слабкий зв'язок між фінансовими показниками підприємств та поточними витратами на охорону навколишнього природного середовища. Однак, між коефіцієнтами оборотності активів та поточними витратами на охорону навколишнього природного середовища є прямий поміркований зв'язок. Це свідчить про позитивний вплив фінансування природоохоронних заходів на ефективність використання активів підприємства в частині їх оборотності.

Таблиця 1

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ПОТОЧНИМИ ВИТРАТАМИ НА ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА КОЕФІЦІЄНТАМИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА 2015 – 2017 РР.

Коефіцієнти кореляції, які характеризують взаємозв'язки між екологічними витратами та коефіцієнтами фінансового стану підприємств:	Показник
Загальна ліквідність підприємств	-0,02179
Фінансовий леверидж підприємств	0,15086
Оборотність активів підприємств	0,35859
Рентабельність активів підприємств	-0,02978

Джерело: розраховано на підставі даних [1,2]

Встановлено, що слабкою кореляцією характеризується зв'язок між коефіцієнтами фінансового левериджу та поточними витратами на охорону навколишнього природного середовища. Даний зв'язок пояснюється тим, що зі збільшенням витрат на охорону довкілля зменшується обсяг власних коштів, що змушує підприємства використовувати позикові кошти, внаслідок чого відбувається збільшення коефіцієнту фінансового левериджу. Низький рівень коефіцієнта кореляції між показниками загальної ліквідності і рентабельності активів та поточними витратами на охорону навколишнього природного середовища дозволяє трактувати отриманий результат як відсутність взаємозв'язку. Це означає, що фінансування природоохоронних заходів не впливає на платоспроможність та ефективність використання активів підприємств.

Таким чином, можна зазначити що, зв'язок між фінансовими показниками та поточними витратами на охорону навколишнього природного середовища переважно слабкий, оскільки не всі українські підприємства готові витрачати значні обсяги власних коштів на фінансування природоохоронних заходів. На жаль на сьогодні багато підприємств залишаються у скрутному становищі, що пояснюється високим рівнем фінансової залежності від зовнішніх джерел фінансування, їх збитковою діяльністю та низькою привабливістю українського бізнесу для іноземних інвестицій. Для таких підприємств доцільність здійснення витрат для забезпечення сталого розвитку залишається під великим питанням. Тому на сьогоднішній день постає питання про запровадження та реалізацію КСВ на підприємствах, яка б забезпечувала зменшення обсягу шкідливих викидів у довкілля та при цьому сприяла максимізації прибутку компаній.

Література:

1. Діяльність суб'єктів господарювання. Статистичний збірник/ Державна служба статистики України, 2018. – С. 83 – 144.
2. Довкілля України за 2017 рік. Статистичний збірник/ Державна служба статистики України, 2018. – С. 209 – 212.

Богомаз Р.С.

«Фінанси і кредит (Фінанси)», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри фінансів Дегтярьова Н.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРУКТУРОВАНИХ ІПОТЕЧНИХ ОБЛІГАЦІЙ В УКРАЇНІ

Сьогодні вітчизняний ринок іпотечних цінних паперів, на якому функціонують кредитні установи і Державна іпотечна установа, характеризується масштабною недосконалістю правової системи та неактуальністю чинних нормативно-правових актів. Саме вони і регулюють сферу соціально-економічних відносин між учасниками ринку з приводу випуску та обігу іпотечних цінних паперів.

Згідно чинного законодавства, іпотечний кредитор може до настання строку виконання боржником зобов'язань за іпотечними активами проводити рефінансування власної діяльності шляхом залучення додаткових грошових коштів від інших осіб шляхом емісії іпотечних цінних паперів: іпотечних облігацій і іпотечних сертифікатів [1].

Іпотечна облігація – це облігація, виконання зобов'язань емітента за якою забезпечене іпотечним покриттям. Можуть випускатися звичайні та структуровані іпотечні облігації. Емітентом звичайних іпотечних облігацій є іпотечний кредитор, що несе відповідальність за виконання зобов'язань за такими іпотечними облігаціями іпотечним покриттям та всім іншим своїм майном. Емітентом структурованих іпотечних облігацій є спеціалізована іпотечна установа, яка несе відповідальність за виконання зобов'язань за такими іпотечними облігаціями лише іпотечним покриттям [2]. Іпотечний сертифікат – іпотечний цінний папір, забезпечений іпотечними активами або іпотеками. [3]

Найбільш проблемними, з нашої точки зору, є структуровані іпотечні облігації – іпотечні цінні папери, які емітовані спеціалізованою іпотечною установою (SPV) і які створюються на основі придбаних цією установою пулу кредитів у іпотечних кредиторів, на основі чого формується іпотечне покриття та випускаються цінні папери.

Ось тільки річ в тому, що структуровані іпотечні облігації можуть формуватися на основі так званих «проблемних кредитів», тобто тих, які вже навряд чи будуть погашені. Якщо говорити простими словами, то спеціалізовані іпотечні установи можуть рефінансувати проблемні кредити. Завдяки такій «чарівній паличці» банки можуть позбуватися не вигідних для них кредитів з мінімальними втратами, а іпотечні установи формують портфель іпотечних кредитів, на основі яких потім випускають структуровані іпотечні облігації та після їх продажу залучають інвестиції, щоб зробити те ж саме. Таким чином формується замкнуте коло постійного скуповування «проблемних кредитів» та залучення для цього нових інвестицій на основі емісії структурованих облігацій. Звісно ж, емітовані та забезпечені пулом заставних цінні папери SPV продає інвесторам, залишаючи собі певний відсоток коштів, отриманих від цього продажу.

Ризики погашення іпотечних кредитів повністю перекладаються з банків на власників структурованих іпотечних облігацій. Головна проблема структурованих іпотечних облігацій в тому, що інвестори потрапляють у пастку, адже SPV несе

відповідальність за виконання зобов'язань за такими іпотечними облігаціями лише іпотечним покриттям.

Невпевненості в SPV додає ще той факт, що згідно статті 18 Закону України «Про іпотечні облігації» до спеціалізованих іпотечних установ не застосовуються вимоги щодо достатності капіталу, ліквідності, ліцензування діяльності. Таким чином варто лише домогтися SPV до Державного реєстру фінансових установ у порядку, встановленому законодавством [2]. Після чого можна займатися основною метою діяльності, маючи при цьому постійний прибуток та будуючи в процесі «іпотечну піраміду» за участі інвесторів та іпотечних банків, двох непористих стовпів, на яких все буде триматись.

Підсумовуючи зазначене вище, треба додати, що SPV не є чимось інноваційним. Проблематика діяльності таких установ полягає в тому, що вони є всього лише черговою спробою перейняти американський досвід функціонування та регулювання ринку іпотечних цінних паперів, відкидаючи спроби створити щось своє, власне.

Таким чином і можуть виникнути SPV, які взагалі не відповідають реаліям українського ринку цінних паперів. Щоб вирішити дану проблему, потрібно переглянути та внести певні зміни до законодавства, фактично створивши власне поле для регулювання іпотечних відносин, адже деякі статті, написані ще в 2003-2005 рр., ще ні разу не були задіяні по сьогоднішній день.

Література:

1. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898 – IV // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 38. – С. 313.
2. Про іпотечні облігації: Закон України від 22.12. 2005 р. № 3273-IV // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 16. – С. 134.
3. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: Закон України від 19.06.2003 р. № 979-IV // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 1. – С. 1.

Бойчук У.І., Шапошніченко Т.А.

«Облік і оподаткування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Нагорна О.В.

«ПОДАТКОВІ ГАВАНИ» - ЦЕНТРИ У ГЛОБАЛЬНОМУ РУСІ КАПІТАЛІВ: НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Одним з основних елементів сучасної глобальної фінансової системи є різноманітні складні механізми податкової оптимізації, які передбачають використання переваг, що забезпечуються пільговими режимами оподаткування (фіскальними оазисами), офшорами та податковими гаванями[8].

Відмітимо, що саме технології використання фінансових механізмів офшорів належать до «ноу-хау» компаній і банків, які ретельно оберігаються і багато в чому є «інтелектуальною власністю» розробників.

Поняття “off-shore” та похідні від нього “офшорна зона”, “офшорний центр”, “офшорна компанія” досить точно характеризують слова-синоніми– “податкова гавань”, “податковий рай”, передаючи сутність явища офшорів, яка полягає у створенні особливих умов, що дозволяють ухилятися від державного контролю за підприємницькою і фінансовою діяльністю, а також суттєво зменшувати оподаткування. Можна виділити два взаємозалежних явища – офшорна компанія (ОК) і офшорна зона (ОЗ)[7].

За підрахунками різних експертів, в офшорах зосереджено близько 60% загальної вартості світового капіталу, через них проходить приблизно половина фінансових трансакцій[3].

Треба відзначити, що шляхів виведення грошей в офшорні зони досить багато, і вони постійно поповнюється новими «прогресивними» схемами[4]. Та все ж є ті, які залишаються найпопулярнішими протягом останніх десятиріч – саме через них «пливуть» основні грошові потоки в «податкові гавані». Це:

- торгівля (експорт та імпорт);
- будівництво (коли генпідрядник зареєстрований в «офшорі» і отримує основний дохід від виконаних робіт);
- надання послуг (наприклад, консалтинг, факт чого перевірити неможливо, а гроші вже успішно відправлені до податкової гавані);
- кредитування (взяті в борг гроші відправляються в офшор, там з ним проводяться протягом певного періоду операції для отримання прибутку, після чого вони повертаються компанії-резиденту, котра віддає їх назад в банк);
- інвестування (коли головна компанія зареєстрована в офшорі, а дочірня – в іншій країні, звідки вона перераховує всю чи більшу частину виручки) тощо[5].

За останні три роки економіка України пережила стрімкий відтік капіталу в офшорні зони, майже 70 млрд. дол. США щороку[6]. Цієї суми було б достатньо для погашення державного боргу. Тож, офшорні зони здійснюють негативний вплив на діяльність країни, зокрема через значний вплив застосування офшорних юрисдикцій українськими підприємствами спричиняє негативні економічні, фінансові, соціальні тенденції, сприяє криміналізації економіки України.

Виходячи з такого розуміння, справедливо займає особливо місце вирішення питання щодо спрощення введення бізнесу в Україні, яке є дуже нагальним, оскільки за даними Світового банку український бізнес у цілому виплачує 135 різних видів податків[2]. Україна належить до країн із найскладнішими податковими системами. Податкове навантаження в країні становить близько 44% від суми доходів, тоді як у країнах Центральної та Східної Європи, які входять до ЄС такий показник становить – 30%.

Україна активно інтегрувалася у процеси виведення грошей в офшорні зони, посівши 16-те місце у світі за обсягами прихованого відпливу капіталу з країни[1].

На нашу думку, для зменшення відпливів капіталу в Україні необхідно впровадити наступні заходи: встановлення жорстких вимог до подачі інформації про здійснення електронних переказів; посилити вимогу щодо контролю трансакцій здійснюваних публічними особами, а також оточуючих їх осіб, включаючи членів сім'ї, помічників, радників; розширити список злочинів, які використовують для відмивання грошей; посилення вимог щодо виконавчих органів боротьби з відмиванням коштів.

Література:

1. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» від 13.10.1992 р
2. Податковий кодекс України // затв. ВРУ від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. McCann H. Offshore Finance [Text] / H. McCann. — Cambridge : Cambridge
4. University Press, 2006. — Р. 8.
5. Бозуленко О.К. Роль офшорної фінансової діяльності у світовій фінансовій системі / О.К. Бозуленко // Економіст. – 2010. - №1. – с. 51-53.
6. Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Пешко А. В. Офшорний бізнес як складова світової економіки / А. В. Пешко // Економіка та підприємництво [Текст]. — № 3. — 2006. — С. 233—236.
8. Рогач О. І., Амаленко Н.Д., Боринець С.Я., Бураковський І.В. Міжнародні фінанси. ¾ К.: Либідь, 2003. ¾ 407с.

СКЛАДОВІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ

Еколого-економічна оцінка використання земель є складовою частиною загальної оцінки природних ресурсів. У сучасних умовах необхідність її проведення обумовлюється суттєвим антропогенним навантаженням на природні ландшафти. Актуальність дослідження полягає в оцінці використання земельних ресурсів у сільськогосподарському виробництві. Серед завдань еколого-економічної оцінки особливого значення набуває визначення рівня відповідності екологічно та економічно рівня оптимального використання.

Державний земельний кадастр України налічує близько 15,5 млн. га особливо цінних продуктивних земель, з них чорноземи становлять 11,9 млн. га (76,8 %). Але незбалансоване внесення органічних добрив, перевантаженість посівів просапними культурами, низька питома частка багаторічних трав за високої розораності ґрунтів, тривале екстенсивне використання чорноземів та інших земель зумовили прогресуючу деградацію ґрунтів.

Деградація ґрунтового покриву деяких територій досягла критичного стану. Щорічні втрати гумусу через мінералізацію та ерозію ґрунтів становлять 32-33 млн. тонн - це більше 10 млрд. грн. збитків. Однією з основних ознак деградації земель в Україні є ерозія ґрунтів. Застосування мінеральних добрив з підвищенням норми внесення, особливо неочищених низької якості, використання отрутохімikatів широкої дії, значна частина яких повільно розкладається і має здатність до концентрації в живих організмах, здійснюють негативний вплив на формування продовольчої безпеки країни.

Слід зазначити, що еколого-економічні проблеми використання земельних ресурсів включають складові раціонального аграрного землекористування. Раціональне землекористування є максимальним залученням до господарського обігу усіх земель і їхнього ефективного використання за цільовим призначенням, створення сприятливих умов щодо продуктивності сільськогосподарських угідь і одержання на одиницю площі максимальної кількості продукції за найменших витрат праці та коштів [1].

Техногенний та антропогенний вплив на земельні угіддя в кожному регіоні різний. Його обов'язково необхідно враховувати під час розроблення перспектив розвитку аграрного сектора економіки та стратегічного планування.

Упровадження екологобезпечного землекористування є довготривалим процесом. Доцільно підкреслити, що організаційні механізми можуть стати ефективними тільки у взаємодії та у взаємозв'язках із економічними механізмами в контексті реалізації загальнодержавної політики раціонального використання земельних ресурсів [2].

Для подолання еколого-економічної кризи в землекористуванні, раціонального та ефективного використання земель, а також виконання завдань з їхньої охорони та відтворення родючості й екологічних функцій ґрунтового покриву основними стратегічними напрямками діяльності повинні стати:

- раціональне використання земель (зокрема під господарськими системами і поселеннями) шляхом упорядкування структури їхнього розподілу за категоріями, угіддями і власниками;

- оптимізація територіальної структури землекористування повинна базуватися на врахуванні земельно-ресурсної бази, динаміки розселення, регіональних особливостей розвитку продуктивних сил;
- зменшення розораності ґрунтового покриву;
- поетапне встановлення екологічно збалансованого співвідношення земельних угідь у зональних системах землекористування;
- формування систем ґрунтозахисного адаптивно-ландшафтного землеробства;
- екологічна стабілізація ландшафтів через здійснення заходів щодо ґрунтозахисної контурно-меліоративної організації території, встановлення збалансованого співвідношення природних та антропогенно змінених земель, заліснення та рекреаційне освоєння територій;
- удосконалення та застосування економічних важелів впливу на суб'єкти земле господарювання стосовно забезпечення сталості й оптимальної структури агроландшафтів [3].

Література:

1. Вишневська О.М. Матеріально-технічна база як основа ресурсного потенціалу підприємств сільських територій в умовах недостатності фінансового забезпечення /О. М. Вишневська, М. Д. Бабенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Випуск 4 (51). — Миколаїв. — 2009. — С. 66- 74.
2. Вишневська О.М. Інтеграційні перспективи розвитку сільськогосподарських товаровиробників в умовах оновлення ресурсного потенціалу / О. М. Вишневська, Т. Г. Олійник // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Випуск 3 (50). — Миколаїв. — 2009. — С. 54-61.
3. Шевчук В.І. Еколого-економічний підхід до проблем природокористування і охорони навколишнього середовища / В. І. Шевчук // Український географічний журнал. - 2009. - № 2. - С. 3-9.

Бондаренко А.В.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О. В.

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Нестабільність сучасного суспільства, а також швидкий розвиток технологій призводять до необхідності впровадження інновації в усі сфери нашого життя. Фінансовий сектор не є виключенням. Удосконалення існуючих фінансових інструментів та створення нових продуктів і послуг стали провідними чинниками розвитку світових фінансових ринків у XX столітті та в свою чергу сприяли, як змінам національних фінансових ринків так і економік країн в цілому.

Фінансові інновації традиційно трактуються як нові фінансові продукти та технології, що, за визначенням Х.Мертонна, діють як "сила, що рухає глобальну фінансову систему до її мети збільшення економічної ефективності" [1].

В загальному визначенні фінансові інновації (ф'ючерси, опціони, інтернет-банкінг, мобільний банкінг тощо) дають змогу розвивати наявні банківські технології, адаптувати їх для конкретних категорій інвесторів і споживачів в плані сполучення ризику й прибутковості, підвищити ефективність платіжних систем в умовах нестабільного фінансово-економічного середовища.

Фінансові інновації мають таку класифікацію:

- Нові фінансові продукти
- Нові фінансові послуги
- Нові фінансові технології
- Нові форми організації фінансових структур

Факторами розвитку сучасних фінансових інновацій розглядаються конкуренція, стимулювання зниження трансакційних і операційних витрат, наявність у держави модернізаційної стратегії, спрямованої на стимулювання інновацій, а також програми підвищення фінансової грамотності населення, і формування механізму страхування інноваційних та інших ризиків у фінансовій сфері.

Цілком логічно, що нові фінансові інструменти й технології, поєднанні поняттям “фінансові інновації”, ініціюють своєю появою масштабні перетворення відповідних фінансових ринків і, як наслідок, впливають на розвиток економіки загалом.

Незважаючи на позитивні моменти є ряд негативних наслідків зростаючої кількості фінансових інновацій. В певних умовах безконтрольний “інноваційний бум” у фінансовій сфері несе в собі загрозу для макроекономічної рівноваги, що підтверджує практика розвинених країн. Також однією з проблем є співвідношення фінансових інновацій і державного регулювання.

Для підвищення ефективності фінансового сектору необхідне впровадження фінансових інновацій, що враховують: появу нових гравців, освоєння нових ринків, нових продуктів і каналів їхньої дистрибуції, активізацію діяльності страхових компаній.

На світових фінансових ринках останні десятиліття були часом не тільки виникнення абсолютно нових фінансових інструментів, а й постійних інноваційних технологічних змін, що відбувалися у механізмі використання вже давно існуючих цінних паперів – акцій та облігацій.

Формування і розвиток національного ринку фінансових інновацій повинні відбуватися за всіма напрямками – правовим, інституційним та технологічним. Упровадження фінансових інновацій підвищить ефективність розподілу грошових ресурсів, що сприятиме стабільному довгостроковому зростанню економіки, зменшенню коливань ділової активності, підвищенню гнучкості суб'єктів фінансової інфраструктури.

Запровадження у вітчизняну практику фінансових інновацій, сприятиме створенню в Україні цивілізованих засад функціонування фінансового ринку та дасть змогу повною мірою реалізувати його функції з метою забезпечення економічного зростання та підвищення добробуту суспільства. Розвиток інструментарію фінансового ринку України дасть змогу зробити його надійним джерелом залучення фінансових ресурсів і створити відповідну інфраструктуру для інвесторів.

Література:

1. Product innovation in non-life insurance markets – Sigma, No 4/2011, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://media.swissre.com/documents/sigma4_2011_en.pdf
2. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози / Пантелєєва Н.М. // Приазовський економічний вісник - 2017. - №3. - С. 68 – 73
3. Шевченко В. Фінансові інновації та сучасні інструменти міжнародних фінансових ринків / Шевченко В. // В І С Н И К Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2014. - № 3. - С. 30 – 33.
4. Смолянська О. Ю. Інноваційні інструменти фінансового ринку / Смолянська О. Ю. // Полтавська державна аграрна академія.
5. Федулова Л., Лебедева Н. Фінансові інновації в модернізації економічної системи / Федулова Л., Лебедева // Світ фінансів - 2016. - №4. - С. 7 – 16

Бурда М.Ю.

«Програмна інженерія», 3 курс

ВСП НАУ Слов'янський коледж Національного авіаційного університету
Науковий керівник — викладач вищої категорії, викладач-методист Бурда Л.В.

РОЗБУДОВА Е-ВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Публічні фінанси та інфраструктура, що забезпечує процеси формування, перерозподілу, використання та контролю фінансових коштів держави на усіх рівнях, є визначальним чинником розвитку сучасної держави. Запорукою подолання системної економічної кризи та забезпечення сталого розвитку в Україні є розвиток та удосконалення системи електронного врядування (е-врядування).

Існуюча система інформаційно-технічного забезпечення управлінської діяльності є недосконалою та не відповідає сучасним вимогам суспільства. Державна влада покликана слугувати громадянам, створювати відповідні умови суспільної життєдіяльності. Виникає протиріччя: з одного боку — гостра нестача бюджетних коштів на поточні потреби, з іншого — необхідність фінансової підтримки реформування державної влади.

У світовій практиці під е-врядуванням прийнято розуміти систему технологій організації діяльності публічних інституцій за допомогою глобальних та локальних інформаційних мереж, інших автоматизованих систем управління, програмних додатків та модулів.

Існуючий рівень інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування характеризується такими недоліками:

- несвоєчасне (з затримкою) реагування на суспільні проблеми,
- нераціональний або нецільовий розподіл бюджетних коштів,
- недостатній професіоналізм та консерватизм мислення чиновників,
- недосконалість правової бази щодо регулювання інформаційної діяльності,
- низька довіра суспільства, розчарування у владі.

Система е-врядування спроможна якісно змінити відносини в системі публічних фінансів, зокрема:

- громадяни в режимі реального часу можуть отримати будь-яку публічну інформацію, консультацію, скористатися державною послугою,
- усі процеси в сфері публічних фінансів стають прозорими,
- прямий та зворотний контакт, представники влади діють прозоро та звітують,
- громадяни стають активними суб'єктами влади, мають право голосу та контролю,
- влада замість термінового вирішення проблем, що накопичилися, дістає змогу зосередити зусилля на перспективному плануванні за пріоритетами,
- суттєво скорочуються витрати як бюджетних коштів, так і ресурсів суспільства,
- через відсутність особистого контакту виключається корупційна складова,
- якісно змінюється відношення громадян до своєї держави — зростає повага, вдячність та патріотизм, поліпшується громадська та податкова дисципліна.

Сучасне е-врядування — це дійсна демократія в дії, бо кожен небайдужий громадянин отримує можливість брати участь в управлінні державою, реалізувати свої запити та побажання, здійснювати контроль.

Деякі приклади успішної реалізації концепції е-врядування в різних країнах:

- в Німеччині е-урядова програма 2005 BundOnline розмістила понад 440 адміністративних послуг в Інтернеті. Інвестиції в проект склали 650 млн. євро, щороку економія бюджетних ресурсів складає біля 350 млн. євро, ще близько 450 млн. євро економлять користувачі послуг,

- в Естонії за допомогою portalу «Сьогодні вирішую я» (Tana otsustan mina) кожен громадянин може висловити свою думку щодо певних проблем та процесів, запропонувати поправки до законопроектів тощо,

- в Болгарії можна отримати паспорт за 5-10 хвилин.

Сучасний етап розвитку е-врядування в Україні характеризується появою перших елементів інтерактивного спілкування влади, громади та бізнесу, зокрема:

- створено сайти усіх органів влади та місцевого самоврядування, інформаційно-довідкові центри в режимі 24/7,
- функціонує система електронних петицій до посадовців усіх рівнів,
- оприлюднюються нормативно-правові акти, організаційні заходи, проекти,
- система «Прозоро» створила конкурентні умови на ринку державних закупівель тощо.

Вочевидь, темпи розвитку е-врядування в Україні є такими, що не відповідають сучасним потребам суспільства. Це, в свою чергу, заважає розвитку реформ. Індекс розвитку електронного уряду (EGDI=0,6165), визначений у Обстеженні електронного уряду ООН (E-government Readiness Index) у 2018 визначив 82 місце України у світовому рейтингу. За наявності стратегічного бачення, технічного та організаційного сприяння рівень е-врядування в нашій країні може значно підвищитись у найближчі роки, проте в першу чергу необхідно вирішити наступні проблеми:

- подолати опір влади щодо втілення е-врядування,
- забезпечити розвиток мережі швидкого Інтернету в усіх регіонах країни,
- сприяти забезпеченню технічними засобами комунікації усіх верств населення,
- підвищувати комп'ютерно-інформаційну грамотність населення та держслужбовців,
- популяризувати серед населення новітні технології, залучати його до розв'язання владних питань на різних рівнях державного управління.

Література:

1. Концепція єдиної інформаційно-комунікаційної платформи // Схвалено рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації Наказ від 24.01.2013 № 34

2. Абраменко Ю. Ю. Зарубіжний досвід е-врядування та проблеми його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Абраменко, І.А. Чикаренко. // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронний збірник наукових праць. – Вип. 2(2) / 2009. – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayurpiu.pdf>

Буряченко А.Є.

д.е.н., професор кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ МЕДИЧНОЇ СУБВЕНЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИДАТКІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

В умовах побудови правової та демократичної держави з соціально-орієнтованою ринковою економікою актуалізуються питання забезпечення реалізації конституційного права людини на охорону здоров'я. Провідну роль у підвищенні доступності та якості надання медичних послуг населенню, гарантованих державою, відіграють бюджетні кошти як основне джерело фінансових ресурсів галузі охорони здоров'я.

Сучасний стан фінансування системи охорони здоров'я України за рахунок бюджету є вкрай недостатнім і не створює передумов для виконання якісної медичної

допомоги в необхідних об'ємах. Розглядаючи проблеми сучасного фінансового забезпечення, можна зазначити, що у нас замало грошей витрачається на охорону здоров'я – приблизно 4 % від ВВП, тоді як в інших (розвинутих) країнах значно більше.

Щорічне збільшення фінансування охорони здоров'я без запровадження інструментів підвищення ефективності використання ресурсів та мотивації медичних працівників до підвищення якості послуг, що надаються ними населенню, не дозволяє поліпшити якість медичного обслуговування.

В рамках підготовки до переходу від постатейного фінансування до системи оплати за надані послуги, прийнято рішення спростити процедуру фінансування для закладів охорони здоров'я незалежно від виду медичної допомоги, яку надає заклад, та з якого рівня бюджету фінансується. Відповідні зміни були внесені до Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ. Це сприятиме зменшенню документообігу в закладах охорони здоров'я, спрощенню порядку перерозподілу бюджетних коштів в частині внесення змін до планів використання бюджетних коштів, та надає можливість самостійно визначати першочерговість платежів.

Фінансування за скороченою економічною класифікацією видатків бюджету вже запроваджено у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та Києві, а також у закладах охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу. Впровадження такого механізму фінансування підвищило ефективність використання бюджетних коштів, дозволило оперативно здійснювати їх перерозподіл відповідно до потреби тощо. Крім того, така система є підготовкою до переходу від постатейного фінансування до системи оплати за надані послуги, а також навчання керівників та працівників фінансової служби до самостійності та відповідальності за використання коштів.

Оцінюючи зміни у порядку бюджетного забезпечення охорони здоров'я, акцентуємо увагу на таких позитивних аспектах:

- надання медичної субвенції та інших міжбюджетних трансфертів сприятиме посиленню відповідальності головного розпорядника бюджетних коштів за бюджетними призначеннями, визначеними законом про Державний бюджет України, у медичній галузі – Міністерства охорони здоров'я України за формування та реалізацію державної політики охорони здоров'я, посилить його взаємодію з органами місцевого самоврядування в частині формування відповідних стандартів надання медичних послуг та впорядкування мережі медичних закладів;

- зважаючи на цільовий характер медичної субвенції та субвенції на забезпечення медичних заходів, обсяг видатків місцевих бюджетів на охорону здоров'я не може бути меншим, ніж обсяг отриманих у формі субвенцій коштів;

- залишки коштів за медичною субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і можуть використовуватися у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції, у тому числі на оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я.

Позитивним аспектом організації надання медичної субвенції слід вважати і те, що залишки коштів за нею на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і можуть використовуватися у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції, у тому числі на оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я. Законодавець, також, акцентував увагу, що не допускається спрямування субвенції на: закупівлю товарів, робіт і послуг, які безпосередньо не пов'язані з оплатою поточних видатків; здійснення заходів, видатки на які передбачені за іншими бюджетними програмами; здійснення заходів, метою яких є отримання прибутку.

Проте, одним із недоліків діючого механізму фінансового забезпечення охорони здоров'я все ж вважаємо невідповідність бюджетних коштів, які надходять з державного бюджету місцевим у вигляді медичної субвенції реальній потребі розпорядників бюджетних коштів, які надають медичні послуги, у фінансових ресурсах. Таку ситуацію можна пояснити тим, що, не зважаючи на доволі прозорий механізм розрахунку медичної субвенції для окремих місцевих бюджетів, при визначенні фінансового нормативу бюджетної забезпеченості медичної субвенції для зазначених бюджетів не конкретизовано алгоритм розрахунку такого показника як загальний обсяг медичної субвенції для усіх місцевих бюджетів на планований бюджетний період. Відповідно до ст. 94 Бюджетного кодексу України загальний обсяг фінансових ресурсів за кожним видом міжбюджетних трансфертів (у тому числі і медичною субвенцією), який використовується для розрахунку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості, розраховується на підставі державних соціальних стандартів і нормативів, які в Україні до цього часу ще не затверджені. Зазначені стандарти повинні бути соціальними еталонами надання медичної допомоги, адаптованими до теперішніх фінансових можливостей держави щодо її фінансування, і слугувати основою для формування обсягів бюджетних видатків на охорону здоров'я

При розрахунку медичної субвенції не враховується, також, реальна потреба в коштах для лікування хворих методом гемодіалізу в зв'язку з різною кількістю таких хворих у регіонах України. У зв'язку з цим доцільно відкоригувати, а при потребі і збільшити, обсяг медичної субвенції місцевим бюджетам із урахуванням потреби у коштах для лікування хворих з порушенням функції нирок. Такі видатки пропонуємо включити у формулу розрахунку медичної субвенції окремим елементом (як це зроблено із обсягом коштів для лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет), або передбачити окрему субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам для лікування даної категорії хворих.

Що стосується порядку використання медичної субвенції, то законодавець забороняє спрямовувати її на капітальні видатки закладів охорони здоров'я навіть у разі забезпечення у повному обсязі потреби у поточних видатках на бюджетний період та за умови відсутності простроченої бюджетної заборгованості за захищеними видатками медичних закладів. Фактично оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я видається можливим лише у наступному бюджетному періоді за умов наявності залишку коштів медичної субвенції на кінець бюджетного періоду або ж у поточному році виключно за рахунок власних надходжень чи інших бюджетних коштів, передбачених на фінансування галузі охорони здоров'я. На наш погляд, такі недоліки у бюджетному законодавстві негативно впливають на діяльність закладів охорони здоров'я, знижують якість медичних послуг та у зв'язку із значною зношеністю основних засобів зазначених медичних установ загрожують безпеці пацієнтів.

Вацюк А.В.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

РОЛЬ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Розвиток ринкових відносин у вітчизняній економіці та необхідність активізації процесів економічного зростання обумовлює необхідність залучення додаткового обсягу інвестиційних ресурсів. Важливим джерелом інвестицій у країнах з ринковою економікою, поруч з фінансовими ресурсами держави, суб'єктів господарювання, міжнародних фінансових організацій є грошові заощадження домашніх господарств.

Фінанси домогосподарств суттєво впливають на розвиток фінансової системи країни внаслідок найактивнішої участі членів домогосподарств у самих різних фінансових відносинах.

Домогосподарство — сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Із розвитком ринкової економіки наукові кола усвідомили все значення домашніх господарств для забезпечення економічного та соціального розвитку суспільства та почали проводити дослідження даного суспільно-економічного явища.

У сучасних умовах розвитку економіки домогосподарство як економічна одиниця господарювання є важливим суб'єктом фінансових відносин, взаємодіючи з державою, підприємствами і організаціями, а також інститутами фінансового ринку. Фінанси домогосподарств є невід'ємною складовою фінансової системи країни. З одного боку, домогосподарства постачають фінансові ресурси на фінансовий ринок. Таке постачання реалізується, перш за все, через розміщення накопичених особистих коштів в ті чи інші фінансові інструменти (депозити, цінні папери тощо). З іншого боку, домогосподарства є основним споживачем фінансових ресурсів: при дефіциті власних коштів для здійснення своїх економічних проєктів, вони вступають у фінансові відносини з посередниками фінансової системи (банками, кредитними спілками тощо).

Активні заощадження населення, тобто ті, що використовуються в інвестиційній діяльності, дають можливість підвищити синергійний ефект економічного зростання не тільки держави та суб'єктів господарювання, але й самих домашніх господарств. До активних заощаджень домашніх господарств можливо віднести кошти населення на депозитних рахунках у банках, вкладення у цінні папери, участь у недержавному пенсійному страхуванні.

Пасивні заощадження населення не мають значного позитивного впливу на розвиток національної економіки, оскільки представляють собою вкладення у різні види предметів розкоші (ювелірні вироби, антикваріат), кошти, що спрямовуються у валютні цінності із їх подальшим домашнім зберіганням, вкладення у нерухомість тощо. Отже, пасивні заощадження населення не створюють сприятливих умов для економічного розвитку країни. Натомість такі заощадження є фактором уповільнення економічного розвитку та втраченими можливостями для держави у цілому.

Тому основним завданням державної фінансової політики є стимулювання саме активних заощаджень, що призводитимуть до соціально-економічного розвитку України.

В умовах ринкової економіки члени домашніх господарств постійно ухвалюють рішення щодо управління їхніми фінансовими ресурсами, а саме: надходженням та використанням грошових коштів за обсягом та часом враховуючи при цьому різні варіанти їх використання та обираючи найбільш оптимальні варіанти на певному етапі життєвого циклу домашнього господарства. Така діяльність домашніх господарств обумовлюється зокрема тим, що надходження та витрати фінансових ресурсів рознесені у часі, існує можливість виникнення ризиків низької ефективності витрачання коштів, а отже низької корисності від прийняття певних фінансових рішень.

Фінансові відносини домогосподарств з іншими макроекономічними суб'єктами в більшості випадків залишаються поза межами нормативно-правового регулювання, за допомогою якого держава могла б прямо впливати на фінансові процеси. Непрямими інструментами державного регулювання фінансових відносин домогосподарств залишаються методи бюджетно-податкового регулювання.

До основних факторів, які нині мають сильний вплив на функціонування фінансів домогосподарств в Україні можливо віднести наступні:

- транзитивний характер економічних відносин в Україні. Нестабільність загальної політичної та макроекономічної ситуації призводить до відтоку вітчизняного приватного інвестиційного капіталу в країни зі стабільними економічними умовами;

- високий рівень доларизації національної економіки, що в свою чергу обумовлює високу питому вагу валюти у заощадженнях, доходах та витратах населення. Схильність населення до широкого використання в обігу іноземної валюти обумовлюється недовірою до економічної політики держави;

- значну роль у формуванні доходів домашніх господарств України все ще мають тіньові доходи, які отримані як у формі заробітної плати найманих працівників, так і у вигляді підприємницького прибутку. Причиною такої ситуації є недостатній рівень контролю з боку органів державної влади як за доходами домашніх господарств, так і за витратами їхніх членів.

Фінанси домогосподарств виконують надзвичайно важливу роль як у функціонуванні фінансової системи, так і суспільства загалом. Фінанси домогосподарств забезпечують стабільність споживання у межах суспільства, а також допомагають зберегти належність домогосподарства до певного суспільного класу при ймовірних випадкових коливаннях його доходів через здійснення господарської, інвестиційної, фінансової чи іншої діяльності.

Література:

1. Рудницька О.В. «Економічна природа та роль фінансів домогосподарств у фінансовій системі країни»/ Економічний вісник університету / Випуск № 20/1 2013р./ ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», ст. 173-178
2. Тарасюк М.В. «Роль та особливості функціонування фінансів домогосподарств у ринковій економіці» / Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка» / Випуск №9 2013р. / ст. 11-16
3. Селіверстова Л.С., Єрмакова О.М. «Місце та роль фінансів суб'єктів господарювання у фінансовій системі України» / «Економіка і суспільство» / Випуск № 11 2017р. / ст. 455-460

Ващук Н.А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Жибер Т.В.

ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ

За допомогою державного бюджету формується основна частина фінансових ресурсів, необхідних для здійснення державою покладених на неї функцій. Як відомо, Державний бюджет України складається з таких частин: доходи, видатки кредитування та фінансування. Оскільки фінансова стійкість та перспективи економічного розвитку держави чітко відображаються через показники стану держбюджету, то саме питання фінансування бюджетного дефіциту потребує детального подальшого аналізу та досліджень.

Останні вісім років Україна жила з постійним дефіцитом головного кошторису країни. З кожним роком ця проблема не стає менш глибокою та складною. Тому значну роль варто приділити тенденціям фінансування, які призводять до скорочення бюджетного дефіциту в державі та є економічно вигідними. Вибір джерел фінансування та напрями спрямування коштів, залучених на фінансування дефіциту, мають безпосередній вплив на економіку держави. Адже незбалансованість бюджету потребує пошуку грошових ресурсів, прийняття стратегічно важливих рішень, а також оптимізації рівня бюджетного дефіциту.

Для нашої держави традиційними методами для скорочення дефіциту є збільшення доходів бюджету, зменшення його видатків, а також зовнішні та внутрішні запозичення.

Згідно до звітності Міністерства фінансів, у 2018 р. державний бюджет виконано з дефіцитом 59,25 млрд. грн., при тому, що гранична норма, затверджена в законі, становила 80,6 млрд. грн.. Варто зауважити, що у 2017 р. держбюджет було зведено з дефіцитом 47,85 млрд. грн. [1]

Вищий дефіцит 2018 р. у порівнянні з даними 2017 р. зумовлений нижчими показниками фінансування бюджету. Зовнішні запозичення у 2017 р. становили 103,4 млрд. грн., а у 2018 р. – 112,9 млрд. грн.. Щодо внутрішніх запозичень, ситуація значно гірша: якщо у 2017 р. залучили 375,3 млрд. грн., то у 2018 р. тільки 174,2 млрд. грн.. [2] Ще одна причина недовиконання плану фінансування держбюджету полягає у дуже низьких показниках надходжень від приватизації. Окрім цього, початок року показав істотний недобір по податках. Зокрема, по ПДВ на імпортні товари та по акцизах.

У результаті основним джерелом фінансування дефіциту бюджету в Україні 2018 р. стало фінансування за рахунок зміни залишків коштів бюджетів, яке призводить до критичного зниження гривневих та валютних запасів. Ситуація загалом залишається напруженою. [3]

Оскільки внутрішніх джерел не вистачає для таких великих потреб у фінансуванні, то єдиним виходом є доступ до зовнішніх запозичень, який залежить від домовленостей з МВФ про наступні транші.

Тягар залишається важким і у 2019 році, адже потреби у фінансуванні будуть високими навіть при помірному дефіциті.

Для покращення ситуації варто проводити зважену бюджетну політику. Верхня межа дефіциту має бути такою, щоб її реально було профінансувати запозиченнями. Зараз не той час, коли можна дозволити необгрунтоване збільшення видатків або зменшення доходів.

Не менш важливим є питання спрямування коштів, залучених на фінансування бюджетного дефіциту. Ефективне використання дефіциту можливе лише при напрямку руху ресурсів, за рахунок яких він покривається, у реальний сектор економіки та інвестиційні проекти. В іншому випадку явище дефіциту може породжувати низку проблем і посилювати економічні негаразди, які постануть перед майбутніми поколіннями.

Отже, цей інструмент фінансової політики держави потребує пильного контролю з боку уряду. Важливими моментами на шляху подолання хронічного дефіциту є удосконалення системи оподаткування, зменшення рівня безробіття та підвищення продуктивності праці, а разом з тим, покращення фінансового стану суб'єктів господарювання.

Література:

1. Міністерство фінансів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>
2. Міністерство фінансів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.gov.ua/news/view/pokaznyky-vykonannia-biudzhetu-ukrainy--rr?category=bjudzhet&subcategory=Current+year+budget+information>
3. Олена Білан Що коїться у державних фінансах? [Електронний ресурс] / Олена Білан – Режим доступу: <http://project.liga.net/projects/budget2018/>

Вдовенко К., Кондратюк І.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри корпоративних фінансів та контролінгу
Красножон С.В.

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Банки є невід'ємним атрибутом успішного функціонування ринкової економіки. Вони виступають в ролі посередників на фінансовому ринку України, обслуговуючи всіх суб'єктів господарювання, та приносять значний вклад в розвиток економіки в цілому. Саме тому на сьогоднішній день найважливішим питанням є розвиток банківської сфери шляхом впровадження в ній інновацій.

Багато банків виходять за межі орієнтації на клієнтів за соціальними групами, щоб розвивати індивідуальне спілкування та досвід в різних сегментах економіки. Це явище можна назвати інноваційною персоналізацією, що відбувається за допомогою розширеної аналітики та цифрових технологій. Якщо раніше для банків було важливо мати розвинуту клієнтську базу в сфері великого та середнього бізнесу, то зараз важливим є охоплення великої кількості клієнтів різних верств населення: від студентів до транснаціональних компаній, бо саме диференціація населення стимулює банки до розширення спектру послуг та формування відповідної цінової політики через застосування інноваційних технологій.

Основними тенденціями на сучасному ринку банківських послуг є: наявність високого рівня аналітичної інформації про всі процеси та явища, соціальна спрямованість, використання новітніх комп'ютерних технологій, перехід до безготівкової форми та проведення розрахунків з допомогою пластикових карток.

Безконтактні розрахунки як MasterCard, PayPass і Visa роблять можливими операції з оплати товарів чи послуг, просто доторкнувши картку до терміналу. Велика кількість українських торгових мереж таких як громадське харчування, автозаправні станції, торгові магазини підтримують PayPass. Найвідоміші українські банки випускають в обіг пластикові картки з можливістю здійснення зазначених безконтактних операцій.

Можливість переказувати платежі через мобільний додаток банку, знаючи номер картки, перевірити свій баланс, поповнити мобільний рахунок тощо, на сьогоднішній день є чи не найпопулярнішою інновацією, що широко застосовується кожним з клієнтів. Лідером в цій сфері є система Приват24 ПриватБанку, Ощад 24/7 від Ощадбанку, Монобанк від однойменного банку, Raiffeisen Online Україна від Райффайзен Банк Аваль та інші.

Найближчим часом, щоб отримати готівку або розрахуватись в магазині пластиковою карткою, пін-код більше не знадобиться. Натомість з'являться картки, що містять відбитки пальців. Це ідея стартапу з Норвегії, який разом з MasterCard планує випустити подібні карти. В 2015 році китайська компанія Alibaba запропонувала замість того, щоб вводити код, робити на телефон фото.

Наступною інновацією, яка з'явилась у 2017 році в Україні є блокчейн. Блокчейн - це технологія, яка працює на спільних базах даних, де кожен комп'ютер у мережі повинен затверджувати транзакцію, щоб її можна було перевірити. Коли транзакція завершена, її деталі записуються в загальнодоступну книгу, щоб кожен у мережі знав про цю зміну. Ця технологія оснащена Bitcoin та багатьма іншими популярними криптовалютами. У банківській справі блокчейн є надзвичайно утилітарною технологією, яка використовується для підвищення безпеки фінансових операцій, децентралізації прийняття рішень і прискорення операційних процесів [2, с.3].

Автоматичні інвестиційні послуги зростають в усьому світі, Україна не є винятком. Вони швидкі, ефективні і дешеві. Робото-радики чи робо-консультанти надають фінансові консультації з мінімальним втручанням людини. Є побоювання, що поширення цієї технології може значно скоротити можливості зайнятості населення.

Банки збільшують використання інтерфейсу прикладного програмування (API) для надання нових послуг клієнтам. Банки повинні відкривати свої системи через

API для третіх сторін, надаючи доступ до інформації про обліковий запис і ініціювати платежі.

Як висновок можна сказати, що банківський сектор в Україні зміцнився з точки зору капіталу та кількості клієнтів. Банківська система стала конкурентоспроможною та різноманітною, з високою продуктивністю та ефективністю. Вплив світової конкуренції та дерегуляція в українському банківському секторі призвела до появи більш якісної продукції та послуг. Реформи змінили обличчя банківського та фінансового сектору України. Банківський сектор має покращені різноманіття з точки зору технологій, дерегуляції, продуктів і послуг, інформаційних систем та інше.

Література:

1. Бондаренко Л.П., Політило М.П., ІННОВАЦІЇ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО РИНКУ/ Л.П. Бондаренко, М.П. Політило // Економічна наука. - № 3.- 2018.- С. 5 - 8
2. Степаненко О.П., ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ/ О.П. Степаненко // Актуальні проблеми економіки. - №6(132) - 2012

Віблій П.І.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Лащик І.І.

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів

Васильюк Т.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Цінність іноземних інвестицій в економіку України полягає в сприянні розвитку бізнесу та економіки в цілому через можливість реалізації масштабних проектів, впровадження нових технологій та підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Особливе значення дана форма капіталовкладень має для країн, що розвиваються. Саме тому для економіки України важливим стратегічним завданням є підвищення інвестиційної привабливості та активізація інвестиційного процесу.

Україна багата на природні ресурси, має вигідне географічне положення та сприятливі умови для ведення бізнесу. Перевагами ведення бізнесу в Україні є легкість отримання дозволу на будівництво, невеликі часові та фінансові затрати на реєстрацію підприємства та власності, доступність отримання кредиту та невисокі ставки податків, порівняно з європейськими. Перспективними галузями для інвестування є агросектор, ІТ, туризм, харчова галузь, фармацевтичний сектор, транспорт, логістика і зв'язок [2].

Провідними сферами економічної діяльності за обсягами залучення капітальних інвестицій у 2018 році стали: промисловість - 179718 млн. грн., сільське господарство - 65901,1 млн. грн., будівництво - 51902 млн. грн., оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів - 47597 млн. грн., транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність - 44920,5 млн. грн [1].

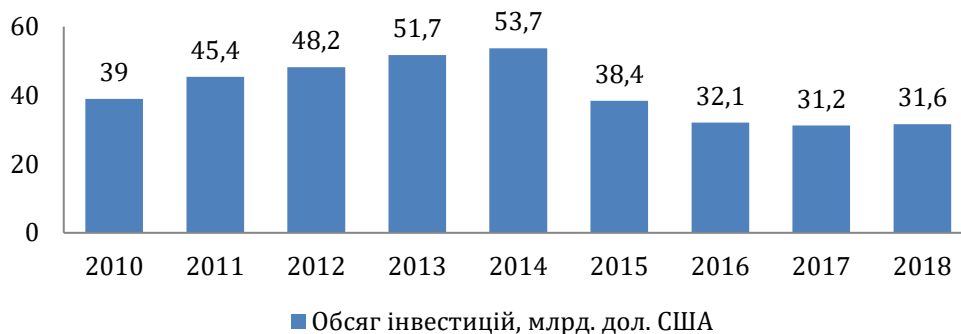
У 2018 році обсяг прямих іноземних інвестицій в Україні становив 32606,4 млн. дол. США, в тому числі 24145,2 млн. дол. США з країн Європейського Союзу та 8461,2 млн. дол. США з інших країн світу. Найбільше прямих інвестицій в Україну надходить з Кіпру - 8879,5 млн. дол. США, Нідерландів - 7060,9 млн. дол. США, Великобританії - 1955,9 млн. дол. США, Німеччини - 1668,2 млн. дол. США та Австрії - 1005,6 млн. дол. США [1].

Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. Найбільш інвестиційно привабливими для іноземних інвесторів є такі галузі: промисловість - 10543,7 млн. дол. США, оптова та роздрібна торгівля, ремонт

автотранспортних засобів і мотоциклів - 4957,8 млн. дол. США, операції з нерухомим майном - 3796,3 млн. дол. США, фінансова та страхова діяльність - 3526,3 млн. дол. США, інформація та телекомунікації - 2100,1 млн. дол. США.

В 2018 році найбільше прямих інвестицій залучено в м. Київ - 16910,2 млн. дол. США, що становить 51,9% від загального обсягу іноземних інвестицій, та значно менше по областях - Дніпропетровська область - 3577,8 млн. дол. США, Київська область - 1591,6 млн. дол. США, Одеська область - 1207,1 млн. дол. США, Донецька область - 1205,9 млн. дол. США, Полтавська область - 1027 млн. дол. США та Львівська область - 922,2 млн. дол. США. Таке спрямування інвестицій в регіональному розрізі є неоднорідним та нерівномірним, посилює розрив в соціально-економічному розвитку регіонів.

Проаналізувавши динаміку обсягу іноземних інвестицій в Україні протягом 2010 - 2018 років, можна зробити висновок про пряму залежність інвестиційної привабливості економіки країни від політичної ситуації. Так до 2014 року динаміка була позитивною, обсяг інвестицій зростав з кожним роком, але в 2015 року спостерігається значне скороченні іноземних інвестицій. Протягом 2016 - 2018 років обсяг інвестицій залишався на рівні 31 - 32 млрд. дол. США (рис.1).

Джерело: складено на основі [1]

Рис.1. ДИНАМІКА ОБСЯГУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ 2010 - 2018 РОКІВ

Окрім цього існує низка чинників, які негативно впливають на інвестиційну привабливість України. До них належать політична ситуація в країні - війна з РФ і тимчасове окуповування території України, високий рівень корупції і недовіра до системи судочинства, низький рівень розвитку міжнародної торгівлі, попри відкриті європейські кордони, нестабільність національної грошової одиниці, низька інвестиційна активність населення, значний розрив між соціально-економічним розвитком регіонів, пріоритетне інвестування у вже розвинені галузі. Саме ці чинники основною мірою послаблюють інтерес іноземних інвесторів до України.

Основним стратегічним завданням є покращення інвестиційного клімату в Україні, посилення інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів та відновлення конкурентоспроможності української економіки. Для цього варто вжити такі заходи: формування плану дій щодо забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, розробка регіональних планів підвищення інвестиційної привабливості областей з врахуванням пріоритетних галузей, підвищення конкурентоспроможності українських продуктів, посилення відповідальності органів виконавчої влади за вчинення корупційних та інших дискримінаційних дій щодо інвесторів [3]. Реалізація цих заходів дозволить підвищити інвестиційну привабливість України, що призведе до розвитку бізнесу та економіки в цілому.

Література:

1. Державна служба статистики / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Doing Business - 2019/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2019>

3. Інвестиційний клімат України: проблеми формування та заходи поліпшення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Marrch/12.htm>

Віблій П.І.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Лашчик І.І.

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів

Гуменюк В.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ: ЙОГО СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Економіка України перебуває в складній ситуації, яка зберегла тенденції до погіршення у 2015 році внаслідок продовження агресивної політики Російської Федерації, окупації Криму і військових операцій на сході України. Тому питання створення сприятливих умов розвитку бізнес-клімату в Україні залишаються одними з найактуальніших. Серед них важливо розглянути стан і тенденції розвитку інвестиційного клімату в Україні.

По-перше, доцільно охарактеризувати прямі іноземні інвестиції (табл. 1). Адже це бажана форма капіталовкладень для економік, що розвиваються, тому що вона дозволяє реалізовувати великі проекти; крім того в країну надходять нові технології, нові практики корпоративного управління, тощо. З наведених даних видно, що систематична закономірність відсутня: найбільше зростання ПІІ в Україну відбулось у 2015р., спад – 2014 р., найбільше зростання ПІІ з України – 2012 р., спад – 2013р. За даними Держстату у 2017 році в економіку України іноземними інвесторами було вкладено прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з 76 країн світу. Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності.

Таблиця 1

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ З 2010 ДО 2018 РР. (МЛН. ДОЛ. США)

Рік	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
2010	6495	-	736	-	+698	-
2011	7207	+712	192	-544	+7015	21.8%
2012	8401	+1194	1206	+1014	+7195	2.6%
2013	4499	-3902	420	-786	+4079	-43.3%
2014	410	-4089	111	-309	+299	-92.7%
2015	2961	+2551	-51	-162	+3012	907.4%
2016	3284	+323	16	+67	+3268	8.5%
2017	2202	-1082	8	-8	+2194	-32.9%
2018	1526	-676	-4	-12	+1530	-30.3%

* з 2014 року – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

Джерело: сформовано на основі даних Держстату.

Станом на 31.12.2017 найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність – 26,1% та підприємств промисловості – 27,3 % [4].

До основних країн-інвесторів належать Кіпр – 25,6 %, Нідерланди – 16,1%, Російська Федерація – 11,7%, Велика Британія – 5,5%, Німеччина – 4,6%, Віргінські Острови (Брит.) - 4,1%, і Швейцарія – 3,9% [3].

По-друге, обсяг капітальних інвестицій в економіку України в січні-вересні 2018 року склав 337 млрд грн, що на 19,9% більше, ніж за відповідний період минулого року. Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти

підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 73,2% загального обсягу. Вагомі частки капітальних інвестицій освоєно в машини, обладнання та інвентар, транспортні засоби – 47,2% всіх інвестицій. Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння капітальних інвестицій, у січні-вересні 2018 року залишаються: промисловість – 34,5%, будівництво – 10,6%, сільське, лісове та рибне господарство – 13,4%, інформація та телекомунікації – 6,2%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 8,2%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 8,5%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 5,8%, операції з нерухомим майном – 4,4% [2].

По-третє, у рейтингу Doing Business 2018 Україна піднялась на +4 пункти і посіла 76 позицію зі 190 країн світу. Найбільший прогрес Україна продемонструвала у таких складових рейтингу: +105 пунктів (за 140-го на 35-те місце) по компоненту "одержання дозволів на будівництво" — завдяки зменшенню пайової участі в Києві з 10 до 2% та зниженню вартості послуг з технагляду; + 41 пункт по "сплаті податків" за зменшення та уніфікацію ставки ЄСВ [4].

Також варто зазначити позитивні кроки в удосконаленні правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату. З метою спрощення порядку залучення іноземних інвестицій та унеможливлення прояв ознак корупції при їх державній реєстрації 31.05.2016 прийнято Закон України № 1390-VIII "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій". 23.05.2017 Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій».

У випадку припинення інвестиційної діяльності іноземному інвестору гарантується повернення його інвестиції в натуральній формі або у валюті інвестування без сплати мита, а також доходів від інвестицій у грошовій або товарній формі [1]. Держава також гарантує безперешкодний і негайний переказ за кордон прибутків та інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах унаслідок здійснення іноземних інвестицій.

Отже, Україна має всі можливості для покращення інвестиційного іміджу, збільшення обсягів залучення іноземних інвестицій в економіку держави. Країна залишається привабливою для інвесторів, не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство. Хоча порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

Література:

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 15.01.2011, підстава - 2850-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр/ed20110115>.
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2018>.
4. The World Bank (2018). «Doing Business 2018», available at: <http://russian.doingbusiness.org/ru>.

Віблій П.І.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Лащик І.І.

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів

Моторя К.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В ОСВІТУ

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» суть інвестицій полягає у вкладенні майнових та інтелектуальних цінностей у розвиток певної сфери діяльності з метою отримання прибутку[1].

Однією з головних ланок інвестування на сьогодні є вкладення у розширення та розвиток соціальної сфери суспільства, а саме в освіту. Наслідком даних інвестицій є формування людського капіталу, зокрема розширення бази знань та навичок населення, мобілізація трудових ресурсів, стимулювання до розвитку новітніх технологій, виробництво конкурентоспроможної продукції, що супроводжують розвиток економіки держави.

З метою поживлення даних інвестицій, держава, як головний інвестор повинна вкладати фінансові ресурси не тільки в освітню сферу, але й у сферу охорони здоров'я, культуру та спорт.

Таблиця 1

ДИНАМІКА ВИДАТКІВ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ, СЕРЕДНЬОЇ ТРИВАЛОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ТА РІВНЯ ЗАЙНЯТОСТІ ПРОТЯГОМ 2013-2018 РР.

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Всього видатків з Державного бюджету України, млн. грн.	287 608	299 617	402 931	489 348	566 641	686 902
Видатки на освіту, млн. грн.	30 943	28 678	30 186	34 825	41 140	44 323
Видатки на медицину, млн. грн.	12 879	10 581	11 450	12 456	16 729	22 618
Видатки на культуру та спорт, млн. грн.	5 112	4 872	6 619	4 959	7 898	10 107
Середня очікувана тривалість життя населення, років	71,37	71,37	71,38	71,68	71,98	72,0
Рівень зайнятості населення з 15 до 70 років, %	60,3	56,6	56,7	56,3	56,1	57,2

Джерело: сформоване автором за даними [2-3]

За вищевказаними даними спостерігається збільшення сукупних видатків з Державного бюджету України з 2015 до 2018 рр., проте, на жаль, інвестиції у людський капітал майже незмінні. Лише з 2017 року спостерігається незначне зростання видатків у сферу соціального розвитку населення. Проте, неабияку роль в аналізі інвестицій в людський капітал відіграє показник зайнятості населення, тобто попиту на трудові ресурси на ринку праці. Починаючи з 2014 року показник рівня зайнятості населення України з 15 до 70 років значно зменшується, бо інвестиційні витрати держави в людський капітал недостатні для домінування людського капіталу над іншими видами на ринку праці. Цю проблему головним чином повинна вирішувати безпосередньо держава.

Стимулювання державного впливу на соціальну сферу означає виділення фінансових ресурсів на розвиток суспільства, і як наслідок, зростання зайнятості населення, і відповідно зниження рівня безробіття, надання освітніх послуг за європейськими стандартами, підвищення рівня здоров'я та тривалості життя населення. Дані зміни неабияк впливають на економічну діяльність держави, прибутковість підприємств, зростання доходів населення та подолання бідності, розвиток підприємницької діяльності, високу кваліфікацію трудового потенціалу країни та надання ним якісних послуг, що протистоїть відтоку робочої сили країни за кордон [4].

Надто важливу роль відіграє саме освіта та розвиток інтелектуального капіталу. Держава повинна стимулювати прагнення населення до підвищення рівня знань та кваліфікації за допомогою певних соціальних пільг. Зокрема це може бути відшкодування затрат на підвищення рівня кваліфікації вже дипломованих спеціалістів, залучення трудових ресурсів до здобуття міжнародного досвіду країн світу та обмін досвідом спеціалістів тощо. Необхідно враховувати також розвиток початкової та середньої освіти. Це неабияк важливо, адже саме з молодшого віку у населення починає формуватися багаж знань, креативність, розуміння себе у майбутній професії та цілі розвитку у певній сфері діяльності.

З метою подальшого розвитку економіки Україна потребує залучення досвіду іноземних держав. Так за даними підсумків зустрічі МВФ та Світового банку Україна посіла 50 місце за якістю людського капіталу серед 157 країн світу.

Щодо міжнародного досвіду розвитку трудового потенціалу світу, то за даними рейтингу QS Higher Education System Strength Rankings – 2016 у п'ятірку країн-лідерів серед інвестицій у галузі вищої освіти входять США, Великобританія, Німеччина, Австралія, Канада.

Отже, невід'ємною складовою розвитку держави є саме вдосконалення і фінансування освітньої, медичної та культурної сфери суспільства. Саме інвестиції у вищезазначені сфери впливають на пожвавлення економічної діяльності держави. Задля прискорення економічного та соціального розвитку, Україні необхідно залучитись підтримкою країн світу та власними коштами повноцінно забезпечувати освітній процес, медичні гарантії населенню, збільшувати робочі місця, щоб перешкоджати відтоку робочої сили.

Література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Офіційний сайт Центру соціально-економічних досліджень CASE Україна/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/expenditure/>
3. Офіційний сайт Державної статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Константюк Н. Вплив рівня освіти на розвиток економіки та добробуту населення України – 2017. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21222/2/SEIED_2017_Konstantiuk_N-Influence_of_education_161-163.pdf

Віблій П.І.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Лащик І.І.

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів

Слупачик В.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНВЕСТИЦІЇ У ТУРИСТИЧНУ СФЕРУ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПРОБЛЕМИ

Україну відносить до країн, яким притаманний величезний потенціал для залучення інвестицій. Вигідне географічне розташування, унікальні архітектурні історичні пам'ятки створюють усі умови для інвестування перспективної галузі – туризму. Нині туристичний сектор займає важливу сходинку серед усіх напрямків соціально-економічного розвитку країни, оскільки він має певні переваги, він підвищує інноваційність національного господарства, сприяє зростанню зайнятості серед населення, однак він суттєво відстає від європейських держав за якістю надання послуг та рівнем розвитку інфраструктури.

Останнім часом спостерігається динаміка негативних змін щодо іноземців, які відвідали Україну, зменшення на 51,5% у 2014 році, порівняно із 2013 роком, та ще на 2,2% у 2015 році відносно 2014 року, зокрема це пов'язано із проведенням антитерористичної операції на Сході країни. Проте у 2017 році продовжилася тенденція збільшення кількості в'їзних туристів після дворазового падіння у 2014 році. Так, у 2017 році порівняно із 2016 роком чисельність туристів зросла майже на мільйон (0,9 млн. ос.) та на 1,8 млн. ос. із 2015 роком, що у відсотковому еквіваленті становить 6,3% і 14,5% у 2015 та 2016 рр. відповідно.

За даними державної служби статистики відомо, що Україну у 2017 році відвідало 14,2 млн. ос., з кожним роком чисельність іноземних туристів зростає. Трійка лідерів-країн, з яких прибували туристи є Білорусь – 2,7 млн. ос., Російська Федерація – 1,5 млн. ос. та Польща – 1,1 млн. ос., найменшу кількість осіб Україну відвідали громадяни країн Уганда, Сент-Кітс і Невіс[1].

На світовому інвестиційному ринку Україна займає низький рівень, зокрема у більшості рейтингів вона посідає останні місця за інвестиційною привабливістю. Політична та економічна ситуація, географічне розташування, природні ресурси формують привабливе інвестиційне середовище країни. На сьогодні в Україні існує ряд чинників, що перешкоджають покращенню привабливості країни, зокрема це інфляція, корупція, недосконале законодавство, обмежена зацікавленість потенційних інвесторів. Тому актуальною є оцінка інвестиційного забезпечення туристичної сфери країни (табл.1).

Таблиця 1

ДИНАМІКА КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ТУРИСТИЧНИЙ СЕКТОР ПРОТЯГОМ 2016-2018* РОКІВ, МЛН. ГРН.

Показник	Роки		
	2016*	2017*	2018*
Капітальні інвестиції всього в Україну	359216,1	412812,7	526341,8
Капітальні інвестиції у сферу туризму	4619,2	5809,9	7180,4
➤ Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (усього)	969,9	1471,5	3317,6
➤ Діяльність у сфері спорту, організації відпочинку та розваг, у т. ч.	644,6	1103,2	2980,7
➤ Тимчасове розміщення й організація харчування	1477,9	1591,4	1903,6
➤ Тимчасове розміщення, у т. ч.:	756,1	904,7	934,6
➤ Діяльність із забезпечення стравами та напоями (у т. ч. ресторанна справа)	721,7	686,7	969,0
➤ Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронюванням та пов'язана із цим діяльність	49,0	52,4	55,6

* Без врахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Туризм здатний приносить чималий прибуток країні, однак він потребує значних капіталовкладень, про що свідчить динаміка капітальних інвестицій за 2016-2018 рр. Станом на 31.12.2017 року прямий, непрямий та опосередкований внесок туризму у світову економіку становив близько 10% ВВП, в Україні частка туристичного сектору дорівнювала 1,5% ВВП[2]. З таблиці 1 помітно, що у 2018 році інвестиції становили 526341,8 млн. грн., з них лише 1,36% спрямовано у туристичну галузь. Щодо 2017 року, то обсяг інвестицій у туризм дорівнював 5809,9 млн. грн., що порівняно із 2016 роком більше на 1190,7 млн. грн. Загалом спостерігається позитивна тенденція відносно обсягів капітальних інвестицій у туристичну сферу, проте вони є недостатніми для ефективного розвитку. Найбільша сума інвестицій у 2018 році була направлена на тимчасове розміщення й організація харчування – 1903,6 млн. грн. 46% капітальних

інвестицій спрямовано на мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, найменша частка інвестицій належала діяльності туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронюванням та пов'язана із цим діяльність.

Необхідно зауважити, що інвестиційні кошти вкладаються в лише найперспективніші та рентабельні туристичні об'єкти та регіони. Серед основних факторів, що перешкоджають залученню інвестицій, варто віднести: нестабільність політичної ситуації, втручання органів державної влади в приватний сектор бізнесу, однією із найголовніших причин є – відсутність ефективної стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Туристична індустрія є інвестиційно привабливою галуззю, що займає одне із провідних видів економічної діяльності України. Основними напрямками державної влади для ефективного розвитку туризму повинні бути: надання преференцій для організації туристичних фірм, участь у туристичних міжнародних заходах, залучення іноземних та вітчизняних інвестицій, співпраця з міжнародними організаціями та вдосконалення законодавчої та нормативної бази.

Література:

1. Офіційний сайт державної статистики України: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua> <https://www.ukrinform.ua>

Вошик В.В.

«Макрофінансове управління», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПОДАТКІВ У ФРАНЦІЇ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Податкова система кожної країни має свої відмінності. Особливості оподаткування у Франції пов'язані з її розвитком політичної, а також економічної системи країни, а також має переважно соціальну спрямованість і систему всіляких знижок та бонусів які надаються державою. Основними видами податків у вище згаданій країні є: податок на прибуток, внески на соціальне забезпечення (нарахування соціальних / соціальних зборів) та податок на товари та послуги (TVA, або ПДВ).

Якщо розглядати податки на доходи фізичних осіб, слід зазначити, що у Франції діє прогресивна шкала оподаткування особистого доходу. Ставка податку становить від 14% до 45% у порівнянні із фіксованою у 18% податку в Україні. Відповідно до цього, якщо дохід менший ніж €9964 то він не оподатковується. Якщо ж дохід становить від € 9964 до € 27529 тисячі він обкладається за ставкою 14%, від €27529 тисячі до €73,7 тисячі – ставка становить 30%, від €73,7 тисячі до €156,2 тисячі – ставка 41%, дохід вище €156,2 тисячі оподатковується за ставкою 45% [1]. Також особливістю податку на доходи фізичних осіб у Франції є те, що він актуальний не тільки для окремих фізичних осіб, а й для всієї сім'ї платника податку. Це означає, що для всієї сім'ї обчислюється податкова база. Це визначається як сукупний дванадцяти місячний дохід кожного з членів сім'ї платника податку. Після цього розраховується коефіцієнт, який буде сприяти визначенню величини ставки актуального податку, яку необхідно виплатити конкретній сім'ї

Однією з особливостей податкової системи Франції є також система різноманітних знижок, за допомогою який можна зменшити податок на дохід фізичних осіб. Серед них такі: чи ви додатково навчаєтесь, чи перебуваєте ви у шлюбі, а також чи є ви засновником будь якого бізнесу.

У Франції діє система оподаткування прибутку PAYE, яку вона запровадила у 2019 році. Її особливістю є те, що податок вираховується з джерела заробітної плати. Так, дана система працює і в інших країнах, але у Франції вона застосовуватиметься дещо по-іншому. Сума податку, яка вираховується кожен місяць у 2019 році, базуватиметься на доході від 2017 року. Тоді непогашений податок повинен бути врегульований до кінця року. Також слід зазначити, що доходи, які підлягають системі PAYE, включають в себе пенсійні та зарубіжні доходи, а також доходи від оренди.

Ставка податку на доходи компаній становить 33,33%. В даний час вона залежить від структури власності у капіталі компанії. Проте з 2020 року цю ставку планують зменшити до 28%. Так, компанії з обмеженою 'відповідальністю, які у своїй структурі власників мають єдину фізичну особу, можуть використовувати систему оподаткування для фізичних осіб [2].

Ставка ПДВ становить 20%, проте діє знижена ставка 5,5%, яка застосовується у таких сферах як: туризм, продуктивній сфері, а також в деяких локальних особистих послугах.

Платником податку стає компанія, що перевищила межу €33,2 тисячі для компаній, що надають послуги та €82,8 тисячі для комерційних видів діяльності.

Як уже зазначалось вище у Франції існує ряд осіб, які можуть претендувати на певні бонуси та знижки від податкової системи. Порядок виплати ПДВ для них спрощений. Для таких платників податків податок розраховується за річними підсумками. Квартальні декларації не враховуються. Однак враховуються щоквартальні внесення виплачуваних авансів. Такий бонус актуальний для підприємств, які мають оборот не нижче 230 000 євро. Також від виплати ПДВ звільняються: лікарі, викладачі та вчителі, меценати та благодійники. Примітним є те, що Французьке законодавство звільняє від сплати ПДВ власників казино та різних лотерей [3].

Досить цікавим є податок Contribution Economique Territoriale (CET) – за допомогою якого фінансується розвиток місцевих послуг та комерційних палат. Розмір цього податку розраховується за формулою і становить від декілька сотень до декількох тисяч (але не більше €10 тис.) щороку, в залежності від обороту компанії.

У Франції присутня обов'язкова сплата соціальних внесків як для фізичних так і юридичних осіб. Ставка становить 45% від суми доходу до оподаткування.

В даний час податкова система у Франції є досить розвинутою, продуманою та стабільною, якщо розглядати її з точки зору стягнутих податків та зборів, а що найголовніше їхнє доцільне використання. Також слід зазначити те, що Франція досить часто переглядає ставки оподаткування, враховуючи економічну та соціальну політику держави. Хотілось б виділити такі головні риси, які впливають на податкову політику досліджуваної країни, а саме: система знижок та пільг, соціальна спрямованість, і особлива роль приділяється податку на прибуток.

Якщо ж порівнювати податкову систему Франції з українською, то слід відмітити її більшу ефективність. Серед недоліків сплати податків в Україні, які дзеркально накладаються на переваги французької податкової системи, можна виділити такі як: недостатній та нерівномірний обсяг податкових надходжень, суперечливість багатьох податків, а також слабо виражені соціальні функції. Проте, оскільки податкова система України почала розвиватися досить недавно, тож існують і певні переваги, одна із яких можливість запозичення міжнародного досвіду. І французький досвід податкової системи був би корисним. Хотілось б відмітити те, що в Україні існує проблема неефективного розподілу податкових надходжень, невизначеність черговості фінансування.

Слід відзначити значну кількість міжнародних податкових угод які укладає Франція, якщо розглядати податки в міжнародному аспекті. Країна прагне до зближення

з податковими системами інших країн. В контексті світової податкової гармонізації це є досить позитивною тенденцією.

Література:

1. EXPATICA [Електронний ресурс] // A guide to taxes in France . – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.expatica.com/fr/finance/taxes/a-guide-to-taxes-in-france-101156/#Dual>.
2. Податкова система Франції [Електронний ресурс] // Освіта.ua. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17980/.
3. Aston Financial Services [Електронний ресурс] // Франція та ставки податків. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://astonfs.com/uk/blog-uk/frantsiya-ta-stavki-podatkov/>.

Гавриленко Ю.О.

«Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к. е. н., доц. кафедри корпоративних фінансів та контролінгу Іващенко А.І.

ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МСП: КЕЙС ДЛЯ УКРАЇНИ

Рівень розвиненості зовнішньої торгівлі для України є вагомим фактором економічного зростання. Покращення економічної ситуації та інтенсифікація економічної активності в країні безпосередньо залежить від здатності вітчизняних виробників виходити на нові ринки й розширювати свою діяльність на вже існуючих.

Однак, зважаючи на значну втрату традиційного експортного потенціалу нашої держави (через проведення АТО на Сході, анексію АР Крим), надзвичайно важливим є пошук заходів стимулювання українських підприємств щодо діяльності на зовнішньому ринку. В контексті даного питання особливо актуальним є розвиток та посилення експортного потенціалу малих та середніх підприємств (далі – МСП).

Рівень розвиненості МСП – це фундамент ринкового господарства, підґрунтя сталого розвитку та ознака передового розвитку економіки будь-якої країни. Розвиток МСП сприяє збільшенню доходів населення (та країни загалом), підвищенню зайнятості, розвитку внутрішнього ринку, підвищує конкуренцію та є головним джерелом формування середнього класу. МСП є одним з головних чинників зростання ВВП країни, та, за даними ЄС, генерує більш ніж 60% ВВП у розвинених країнах. Саме тому лівова частка держав в основу власної стратегії закладають принцип *«Think first small»*.

У Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» одним із пріоритетних векторів було визначено розвиток МСП. Після цього було здійснено чимало заходів у даному напрямку, зокрема, схвалено Стратегію розвитку МСП та Експортну стратегію України на період 2017–2021 років, створено Офіс розвитку МСП та декілька Центрів підтримки бізнесу. Та, не зважаючи визначену урядом пріоритетність, вагомих позитивних зрушень в діяльності даного сектору, зокрема і в сфері активізації експортного потенціалу, не відчувається.

В Україні навіть не проводиться регулярний статистичний збір інформації стосовно експортно-імпортних операцій МСП. Наявна тільки фрагментарна статистика та спостерігається значна інформаційна асиметрія, адже результати досліджень помітно відрізняються. Так, за даними Мінекономрозвитку у 2016 році всього лиш 5,9% МСП займалися експортом товарів та послуг. У той же час, відповідно до даних соціологічного дослідження Програми USAID ЛЕВ стосовно оцінки ділового клімату, у 2016 році експорт здійснювали близько 12% суб'єктів МСП (частка експортерів серед мікропідприємств – 8,5%, малих – 14,8%, середніх – 24,5%). Слід зауважити, що спостерігається також значний територіальний дисбаланс. Так, якщо у Київській області частка експортерів МСП становила 19,2%, то в Полтавській області не було опитано жодного респондента-експортера. До того ж, невітшними були й ділові очікування – 54% МСП зауважили, що

протягом наступних двох років не планують виходити на нові ринки (включаючи, навіть, внутрішні) [1].

Тож, виокремимо основні причини, що перешкоджають активізації зовнішньоекономічної діяльності найуразливішої ланки в структурі експорту – МСП:

1. Обмежений доступ до довгострокового та відносно дешевого позикового фінансування для здійснення експортної діяльності. Відсутність фінансової підтримки саме суб'єктів-експортерів МСП та, загалом, декларативність і непрозорість процедур отримання програмних коштів.

2. Недостатня кваліфікація управлінців стосовно провадження зовнішньоекономічної діяльності та недостатній рівень технологій виробництва.

3. Відсутність партнерів за кордоном та обмежена можливість отримання інформації для пошуку й аналізу зовнішніх ринків, виявлення трендів; наявність мовних бар'єрів.

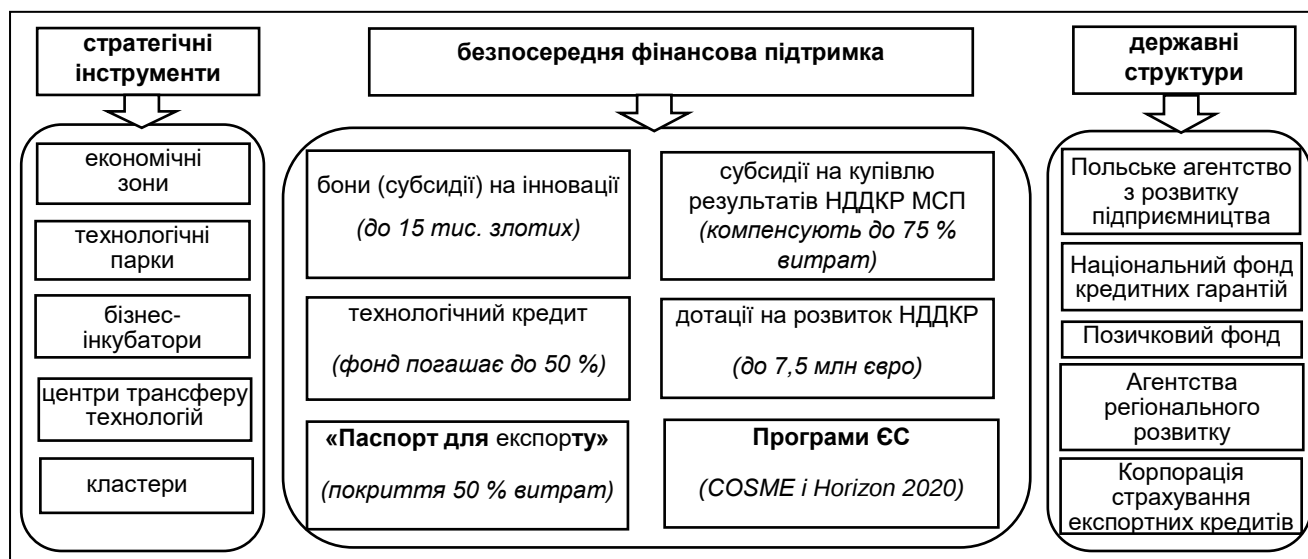
4. Нестабільність вітчизняної торгівельної політики та складність законодавства, проблеми з відшкодуванням ПДВ.

5. Обтяжливі процедури торгівлі, складність і велика тривалість процедур оформлення експортних документів.

Для того аби надати рекомендації стосовно покращення ситуації розглянемо досвід державної підтримки та заходи щодо розвитку експортного потенціалу МСП в Польщі, бо саме Польща мала майже однакові стартові позиції з Україною після розпаду Радянського Союзу – ВВП Польщі у 1990 році становило 65,97 млрд дол. США, а України – 81,45 млрд дол. США. Однак, завдяки вдалій економічній політиці та орієнтації саме на суб'єкти МСП, країні вдалося досягти значних успіхів у фінансовій сфері. Наразі ж ВВП Польщі майже у 5 разів перевищує ВВП України (у 2017 році 526,47 млрд дол. США та 112,15 млрд дол. США відповідно) [2].

Зауважимо, що сприяння експортній діяльності МСП є одним із ключових завдань державної стратегії підтримки МСП у Польщі. Слід також наголосити на тому, що ключове місце у сприянні розвитку МСП займає саме держава.

Представимо схематично основні механізми фінансової та інституційної підтримки, що сприяють розвитку МСП та активізації їх зовнішньоекономічної діяльності в Польщі на загальнодержавному рівні.

Джерело: складено автором

Рис.1. МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОЇ ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ, ЩО СПРИЯЮТЬ РОЗВИТКУ МСП У ПОЛЬЩІ

Також, у Польщі широко розповсюджено надання експертних та консультаційних послуг стосовно виходу на зовнішній ринок та оформлення відповідної документації; надання суб'єктам МСП доступу до економічної та технічної інформації, аналізів і досліджень закордонного ринку; допомога в організації рекламної діяльності, логістиці та встановленні зв'язку з іноземними партнерами.

Свідченням ефективності державної політики Польщі у напрямку розвитку МСП, є зміна позиції у рейтингу Світового банку «Doing business». Так, у 2009 році країна знаходилася на 76 місці (Україна на 146), а через 10 років (2019 рік) – на 33 місці (Україна на 71 – тобто, фактично, на позиції Польщі 10 років тому) [3].

Враховуючи досвід Польщі в напрямку активізації експортного потенціалу МСП та особливості вітчизняної економіки, вважаємо за необхідне запропонувати наступні заходи для покращення наявної ситуації:

1. Державним та місцевим органам влади в Україні необхідно спрямовувати більше коштів для фінансування МСП, зокрема створити програми довгострокового експортного кредитування.
2. Розпочати діяльність Експортно-кредитного агентства, з акцентом на страхування, гарантії експортних кредитів та консультування МСП.
3. Запровадити чітку торгівельну стратегію, виділивши в ній пріоритетні сфери економічної діяльності для МСП (переважно, як у Польщі, фокусування на експорт послуг та інноваційної продукції, зокрема, інформацію та телекомунікації, туризм, креативні послуги та харчову галузь).
4. За сприяння Офісу розвитку МСП створити мережу Консультаційних пунктів, що будуть інформувати про проекти фінансової підтримки, допомагатимуть встановлювати зв'язки з іноземними партнерами, виконувати митні процедури та оформлювати всю необхідну експортну документацію, надаватимуть потрібну інформацію стосовно аналізу й досліджень закордонних ринків.
5. Створити веб-сайт експертної підтримки Офісом розвитку МСП, що буде містити вичерпну, доступну та прозору інформацію для суб'єктів-експортерів МСП.
6. Проводити тренінги та заняття для управлінців з метою підвищення їх кваліфікації та покращення знань про ведення зовнішньоторгівельної діяльності.
7. Забезпечити прозоре та вчасне відшкодування ПДВ.

Література:

1. Оцінка ділового клімату Програмою USAID "Лідерство в економічному врядуванні" ([Електронний ресурс] / В.Беспалько, О. Кузяків, Н. Фрейк, І. Федець. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.adm-pl.gov.ua/sites/default/files/ocinka_dilovovgo_klimatu.pdf.
2. Статистичні дані The World Bank [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=UA-PL>.
3. The World Bank Report "Doing Business-2009", "Doing Business-2019" [Електронний ресурс]. – 2009, 2019 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB09-FullReport.pdf>; http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf.

Гайдамака Ю.М.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ФІНАНСОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Розвиток технологій у сучасному світі вимагає все тіснішого поєднання різнопланових галузей з метою отримання синтезу ідей, які стануть вагомим важілем для втілення нових проектів, котрі будуть полегшувати життя суспільства в різних його

сферах. Серед областей вдосконалення чітко виокремлюється фінансова система, яка передбачає надання вигідних продуктів та зручного обслуговування користувачам послуг банківських структур. Саме тому постала проблематика розвитку фінансових технологій в Україні, дослідження його переваг та недоліків, впливу на життя населення та на функціонування установ.

Актуальність даного питання досягає досить високого рівня, адже напрямок розвитку фінансових технологій з'явився відносно не так давно — у 2008 році, а в Україні набрав обертів у 2015 році.

ФінТех чи фінансові технології — це так звана галузь, яка включає в себе компанії, котрі використовують технології та інновації для того, щоб конкурувати із традиційними фінансовими організаціями, представниками яких є банки та посередники на ринку фінансових послуг. Сьогодні до фінтеху належать не лише технологічні стартапи, а й ті організації, які вже тривалий час діють на ринку і намагаються покращити та оптимізувати надання фінансових послуг.

За статистичними даними, котрі були опрацьовані в 2017 та 2018 роках компаніями UNIT.City Group та ТОВ «TOP LEAD» відповідно, найяскравішого прояву ідеї запровадження й вдосконалення фінансових технологій з'являються під час фінансових криз в суспільстві. Таким чином після світової фінансової кризи 2008-2009 років більшість фінансових установ почали адаптуватися до нових умов, створюючи технологічні продукти, які дозволи полегшити користування їхніми послугами, а також забезпечили надійніший та безпечніший рух коштів. Безумовно, що в Україні фінансові установи також почали вдосконалювати організацію різноманітних операцій, які вони надають, опираючись на іноземний досвід. Проте саме криза 2013-2014 років дозволила здійснити стрибок в розвитку фінансових технологій українських представників даної сфери, бо більшість (56%) стартапів та розробок були започатковані у 2015 році.

Як і в будь-якій галузі, ФінТех сфера має свої тренди, серед яких:

- Послуги через мобільний телефон;
- Фінансові послуги та соціальні мережі;
- Альтернативні види платежів;
- Маркетплейси;
- Нові бізнес-моделі;
- Штучний інтелект (AI);
- Цифрова ідентифікація та біометрія;
- Відкриті API.

В Україні лідером ФінТех розвитку був Приватбанк (до націоналізації), адже його технологічні розробки конкурували на європейському рівні. Наразі з'явилося досить багато різнопланових технологій, які фінансові установи впроваджують в свою діяльність.

Переваги ФінТеху:

- Швидкість та зручність;
- Великий вибір продуктів та послуг;
- Більш вигідні умови на певні послуги;
- Персоналізація.

Недоліки ФінТеху:

- Відсутність чіткої регуляції;
- Стимулювання до прийняття спонтанних рішень;
- Технологічні ризики;
- Підходять не всім користувачам послуг, адже існує соціально-демографічний розрив суспільства.

Серед так званих «гарячих» обговорень ФінТеху є:

- Електронний банкінг;
- Автоматизація;
- Біометрична ідентифікація;
- Машинне навчання та штучний інтелект (AI);
- Прогнозування та моделювання;
- Смарт-контакти;
- Чат-боти;
- Блокчейн;
- Big Data;
- Цифровізація всіх реєстрів;
- ІСО;
- ІТ та кібербезпека;
- Безпека платежів;
- Відкриті API;
- Використання NFC технологій.

«Холодними» темами ФінТеху є:

- Електронні гаманці;
- Мобільні додатки;
- Операції з готівкою;
- Мобільні технології;
- Платіжні картки;
- Інтернет-еквайринг.

Прогнозуючи подальший розвиток ФінТеху як в Україні, так і в світі можна із впевненістю сказати, що є великі перспективи зростання та розширення банківського бізнесу завдяки впровадженню нових розробок в діяльність організацій. У будь-якому випадку виграє як споживач банківських та небанківських послуг, так і сама установа зі своїми розробками.

Література:

1. 21 термин о финтехе, которые каждый должен знать, чтобы понимать, как меняются банки и деньги [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://businessviews.com.ua/ru/finances/id/finteh-slovar-1855/>
2. FinTech в Україні 2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://fintech.unit.city/guide2018>
3. Финансовые технологии [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Финансовые_технологии
4. Що таке фінтех і як він впливає на ваше життя вже сьогодні? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/projects/fintech/2018/12/5/641431/>

Гайдим Т.В., Богомаз Р.С.

«Фінанси банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к. е. н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Економічна ситуація в Україні значною мірою регулюється системою оподаткування. В залежності від структури та розміру податків у країні можуть бути сприятливі умови для розвитку бізнесу та зростання індивідуального благополуччя громадян.

Нині в Україні існує низка актуальних проблем, що пов'язані з недоліками податкової системи, а саме:

1. Значне податкове навантаження на населення.

2. Використання державою ПДВ та акцизного податку, як найбільш простого у стягненні та ефективного інструменту оподаткування.

3. Ухилення підприємців від сплати податків.

Найсуттєвішою зміною в структурі податкових надходжень як Зведеного, так і Державного бюджетів України у 2017 році стало значне збільшення частки податку на додану вартість – на 3,9% та 4,6% до 36,4% та 46,3%. ПДВ сьогодні забезпечує майже половину всіх надходжень Держбюджету України і більш як третину Зведеного. Водночас лишилися невирішеними проблеми, притаманні адмініструванню цього податку в минулі роки, зокрема, що стосується “ручного” управління відшкодуванням. Тож, при нинішніх економічних та соціальних умовах можна вважати, що стягнення ПДВ більше відповідає регресійній системі оподаткування, яка не сприяє економічному розвитку, оскільки негативно впливає на подальшу купівельну спроможність населення. І те, що саме цей вид податку наповнює бюджет більше, ніж на третину, можна вважати важливою соціальною проблемою.

Виникає також проблема нерівномірного навантаження на платників, що потребує здійснення оптимального розподілу податкового тягаря. Так, до 2016 року діяла ставка податку на доходи фізичних осіб у розмірі 15% від бази оподаткування, а для платників, в яких доходи перевищують 10-кратний розмір мінімальної заробітної плати, ставка становила 20%. Також працівники були змушені сплачувати єдиний соціальний внесок у розмірі 3,6%. У 2016 році ставку збільшили до 18% незалежно від розміру доходу, однак відмінили відрахування єдиного соціального внеску для працівників. Тобто можна вважати, що для платників, які одержують середню заробітну плату, податковий тягар майже не змінився, а для працівників, заробітна плата яких становить більшу суму, ніж десятикратна мінімальна заробітна плата, податкове навантаження значно зменшилося [1, с. 38].

Так, у 2017 році податки на споживання становили 46,65 % від загальних доходів Державного бюджету України. Чому це є негативним? Оскільки податки на споживання – це той вид податків, які всі громадяни сплачують в рівній мірі незалежно від своїх доходів, тобто ці податки можна вважати соціально несправедливими. Однак, ці податки дуже зручно використовувати, оскільки їх неможливо не сплатити, на відміну від прямих податків, адже зараз рівень тінізації української економіки становить 31% і підприємства так само, як і фізичні особи, часто ухиляються від сплати прямих податків [2, с. 7].

В Україні за різними оцінками від 40 до 60% роботодавців частину зарплати виплачують у конвертах. Зараз всі українські підприємства зіштовхнулися із проблемою вибору серед трьох альтернатив: збільшувати ціну продукції за рахунок збільшення собівартості і належним чином сплачувати всі податки; сплачувати всі податки і внаслідок цього отримувати менші прибутки та не сплачувати податки в повному обсязі, приховуючи справжні доходи своїх працівників. Зараз більшість підприємств обирає третій варіант ще й тому, що діючи на ринку підприємства вже працюють за цією схемою, і якщо вибрати одну з перших двох альтернатив, то підприємець отримає прибуток нижчий ринкового або зіткнеться із проблемою збуту своєї продукції через високу собівартість. Тож, уряд нашої країни повинен запровадити комплексні заходи з боротьби із приховуванням підприємствами справжнього розміру заробітної плати своїх працівників і посилити систему адміністрування та контролю.

Зважаючи на наведені вище фактори, автором пропонуються такі шляхи вирішення даних проблем в оподаткуванні:

1. Зниження ставки ПДВ на споживчі товари першої необхідності та ті, що входять до основного споживчого кошика громадян до 12%.

2. Зниження ставки податку на доходи для тих громадян, що отримують мінімальну заробітну плату до 14%.

3. Підвищення рівня відповідальності платників податків за своєчасну і повну сплату належних до бюджету платежів, включаючи встановлення матеріальної та кримінальної відповідальності з одночасним заохоченням і стимулюванням до сплати податків.

4. Внесення необхідних поправок у податкове законодавство у разі змін інших Законів України, що пов'язані з оподаткуванням, зокрема ЗУ «Про мінімальну заробітну плату» та коригування нормативів законів відповідно до прожиткового мінімуму, щоб не виникало ситуації, коли у законі прописані податкові пільги, але, по суті, громадянин не може їх використати.

Література:

1. Крисоватий А. І., Мельник В. М., Кошук Т. В. Сутність та концептуальні основи формування податкової політики в умовах євроінтеграційних процесів. – Економіка України, 2016. – № 1. – С. 35–51.

2. Пасічний М. Фіскальна результативність податкової системи України [Електронний ресурс] / М. Пасічний // Вісник КНТЕУ. – 2018. – № 3. Режим доступу до ресурсу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2018/03/11.pdf>.

3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/narahuvannya-podatktiv-i-zboriv>.

Гайова Т.В., Мельник В.В

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕШКОДА ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Тінізація економіки – це соціально-економічне явище, що є сукупністю неконтрольованих і нерегульованих як протиправних, так і законних, але аморальних економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності з приводу отримання прибутку шляхом приховування доходів й ухилення від сплати податків.

Сучасні дослідження свідчать, що процес тінізації властивий майже всім економікам країн світу незалежно від рівня їхнього розвитку.

Нижче приведена статистика по тіньовому сектору України за 2010-2018 роки.

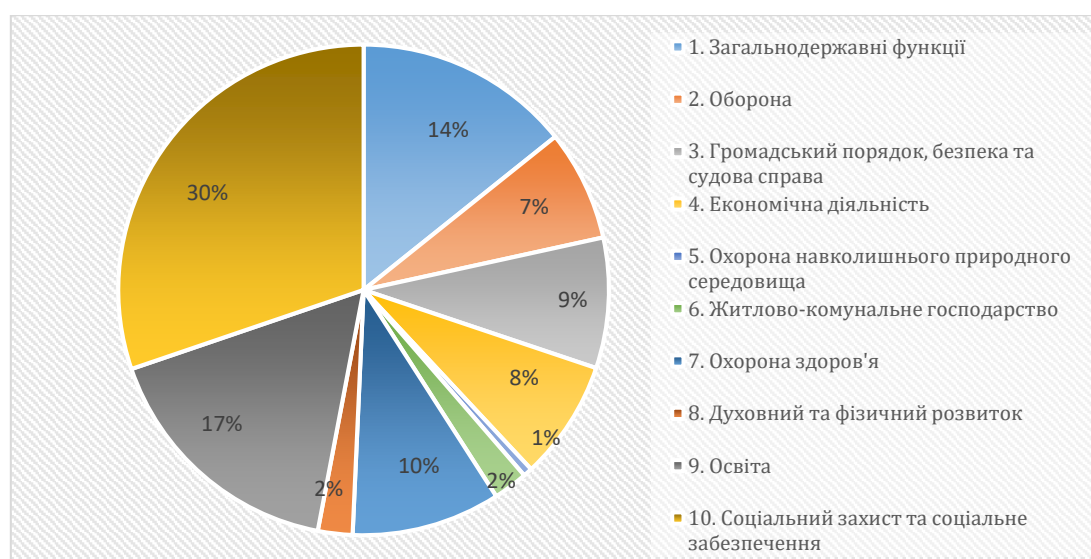
Джерело: складено на основі [1]

Рис.1. Динаміка рівня тіньової економіки України, 2010-2018 рр

За останніми розрахунками Мінекономрозвитку рівень тіньової економіки у І кварталі 2018 року склав 33% від офіційного ВВП, що на 4 % менше за показник І кварталу 2017 року та на 1% більше показника на кінець 2017 року.

Незважаючи на тенденцію детінізації, яка спостерігається на рис.1, відомо, що найвищий рівень тіньової економіки серед високорозвинених країн має Греція (21,5%) та Італія (19,8%). Відповідно Україні з показником у 32-33%, ще потрібно багато реформ, нововведень та часу, щоб досягнути відмітки хоча б у 25% від ВВП.

Таким чином, бюджет України недоотримав більше 30% доходів населення, що не могло не позначитись на його видатках. Відповідно до рис.2, найбільше всього фінансується соціальний захист (30%), освіта (17%) і загальнодержавні функції (14%), а останні позиції займають житлово-комунальне господарство (2%), духовний та фізичний розвиток (2%) і охорона довкілля (1%). Отже, 30-35% можливих доходів бюджету, що могли спрямуватись у дійсно занепалу сферу – охорону довкілля, зникли у «тіні».

Джерело: складено на основі [2]

Рис.2 Розподіл видатків за функціями держави за 2014-2018 рр.

Згідно з дослідженнями українських вчених, найбільшу шкоду навколишньому середовищу спричиняють транспорт, промисловість, енергетика та сільське господарство.

До нагальних екологічних проблем відносять зростання кількості відходів, брак питної води, скорочення популяцій чи вимирання видів, а також часті посухи чи повені, що напряду пов'язано зі зміною клімату [3].

Як висновок, можна сказати, що функціонування тіньової економіки поряд з легальною призвело до суттєвого скорочення в структурі доходів бюджету частки податкових надходжень, що поставило під загрозу фінансування багатьох важливих сфер та галузей, зокрема охорони навколишнього середовища.

На нашу думку, основними механізмами детінізації мають бути суттєві зміни у фіскальній політиці; активна боротьба з корупцією; удосконалення інституту відповідальності за злочини, пов'язані з функціонуванням тіньового сектору; реформування судової системи; банківське регулювання.

Реформування екологічної політики – одне із зобов'язань України, взятих згідно з Угодою про асоціацію з ЄС. Якщо Україна має на меті досягнути почесного статусу розвиненої країни світу та вступити до складу Євросоюзу, втілення вищезазначених

механізмів та покращення екологічної ситуації у країні має набути першочергового значення.

Література:

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Тенденції тіньової економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>
2. Державна Казначейська служба України. Звітність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
3. Экологическая сознательность в Украине и в ЕС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2018/09/24/7087297/>

Галайко А.М.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс аспірантури
Львівський національний університет імені Івана Франка

Науковий керівник - д.е.н, доцент, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Ванькович Д. В.

ДЕРЖАВНІ ФОРВАРДНІ ЗАКУПІВЛІ ЗЕРНА

Одним із видів державної підтримки агропромислового комплексу є форвардні закупівлі зерна на організованому аграрному ринку, які проводяться кожного року і охоплюють значну кількість сільськогосподарських виробників. Поширеність форвардних контрактів робить цей договір особливо цікавим з позиції його протекційного значення [1, с. 47 – 48]. Форвардні закупівлі зерна передбачають придбання зерна майбутнього врожаю в сільськогосподарських підприємствах на умовах авансового платежу у розмірі 50% вартості зерна, яка розрахована на основі мінімальної інтервенційної ціни на момент укладення форвардного біржового контракту. Остаточний розрахунок за контрактом здійснюється за середньозваженими цінами рівноваги, які склалися впродовж останніх 3-ох торгових сесій на Аграрній біржі і сертифікованих нею товарних біржах на дату поставки із вирахуванням середньозваженого процента за наданими терміном до 12-ти календарних місяців позиками банківських установ, визначеного на основі відомостей, що надані Національним банком України [2].

Аграрний фонд проводить форвардні закупівлі зерна поточного року за рахунок фінансових ресурсів, які передбачені в державному бюджеті на відповідний рік, в межах маркетингового періоду за мінімальними інтервенційними цінами через укладання на Аграрній біржі контракту на купівлю зерна [4, с. 107]. Розміри форвардних закупівель розраховуються на основі загального обсягу державного інтервенційного фонду, що формується Аграрним фондом, а також на основі вимог законодавства. Термін поставки зерна і остаточного розрахунку визначається умовами форвардного контракту [2]. Авансовий платіж у розмірі 50% вартості зерна сплачується Аграрним фондом впродовж поточного бюджетного періоду. Остаточний розрахунок відбувається в наступному бюджетному періоді, тобто впродовж 5-ти робочих днів після поставки товару [3]. Грошові кошти за реалізоване зерно Аграрному фонду надходять на поточні рахунки сільськогосподарських підприємств від Державної казначейської служби України на підставі документів, що визначені законодавством [3].

У 2018 році закупівельні ціни для форвардних закупок зерна Аграрним фондом становили для пшениці 2-го класу 4850 грн./т., пшениці 3-го класу 4600 грн./т., кукурудзи 3-го класу 4150 грн./т., ячменю 3-го класу 4550 грн./т., жита 2-го і 3-го класів 3500 грн./т., гречки 2-го та 3-го класів 10000 грн./т., вівса 2-го і 3-го класів 4200 грн./т., гороху жовтого 1-го і 2-го класів 4900 грн./т. Водночас мінімальні партії для закупівлі зерна Аграрним фондом були для пшениці 100 тон, кукурудзи 100 тон, ячменю 50 тон,

жита 30 тон, гречки 10 тон, вівса 10 тон, гороху жовтого 30 тон. Розмір попередньої оплати встановлювався рішенням Комісії з ризиків Публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» згідно системи оцінки клієнтів, але не більше 65% від вартості загальної вартості поставки за контрактом. Рівень процентної ставки за користування грошовими коштами попередньої оплати без врахування курсових коливань становив від 20% до 25%, а з врахуванням курсових коливань – 15% [3].

Доволі поширеною проблемою державних форвардних закупок зерна є невчасне нарахування суми попередньої оплати Аграрним фондом. Згідно із затвердженої форми форвардного біржового контракту на придбання зерна Аграрний фонд зобов'язаний перерахувати аванс впродовж 5-ти днів із моменту укладення договору і не раніше набрання чинності договору страхування. Проте на практиці мали місце випадки прострочення виплати авансу на 50 та більше днів. [1, с.49]. Також досить великими залишаються витрати виробників, які пов'язані із обслуговуванням страхування майбутнього врожаю для форвардних контрактів [5].

На нашу думку, Аграрний фонд повинен вчасно проводити авансові платежі в розмірі 50% вартості зерна, тому що це дасть можливість сільськогосподарським виробникам швидше покривати витрати від їх діяльності. Для зменшення витрат сільськогосподарських підприємств на обслуговування страхування майбутнього врожаю для форвардних контрактів необхідно надати їм державну підтримку у формі відшкодування, але не більше 55% вартості страхового платежу.

Література:

1. Григор'єва Х. Правовий аналіз форвардних закупівель зерна як засобу державної підтримки сільськогосподарських підприємств. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 5. С. 47 – 52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_5_10 (дата звернення: 17.02.2019).
2. Про запровадження державних форвардних закупівель зерна: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 року № 736 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2007-%D0%BF> (дата звернення: 18.02.2019).
3. Про затвердження форми форвардного біржового контракту: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства № 77 від 21.02.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0204-08> (дата звернення: 19.02.2019).
3. Форвард 2018: Публічне акціонерне товариство Аграрний фонд. URL: <http://agrofond.gov.ua/buy/forward-2016/> (дата звернення: 19.02.2019).
4. Яцух О. О. Оцінка діючого механізму форвардних операцій та його аналітичне забезпечення. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2018. № 2. С. 104-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dreg_2018_2_17 (дата звернення: 19.02.2019).
5. Яцух О. О. Механізм запровадження форвардних операцій аграрним фондом на ринку України та оцінка його ефективності. *Ефективна економіка*. 2018. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6350> (дата звернення: 17.02.2019).

Гнатюк К.М.

«Облік та податковий менеджмент», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Нагорна О.В.

«ЗЕЛЕНІ» ФІНАНСИ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні все більшої актуальності у світі, і в Україні зокрема, набуває питання забезпечення сталого розвитку економіки. Забруднення навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів, зміна клімату накладають відчутні економічні стреси і несуть значні фінансові витрати. Уникнути таких негативних наслідків можливо тільки за умови забезпечення глобального сталого розвитку та переходу до зеленої економіки. Саме фінансовий сектор здатний в цих умовах забезпечити ці якісні зміни.

Фінансування екологічно стійкого зростання вимагає значних обсягів інвестицій. Перш за все, мова йде про «зелене» фінансування глобальних проектів. Однак, до цього

часу не існує єдиної інтерпретації поняття «зелені» фінанси. Узагальнено різноманітні підходи до визначення терміну «зелені» фінанси у табл. 1.

Таким чином, «зелені» фінанси - це сукупність фінансових продуктів і послуг (у вигляді інвестицій або кредитування), які враховують вплив на навколишнє середовище і підвищують екологічну стійкість, забезпечуючи при цьому діяльність по зниженню екологічних і кліматичних ризиків глобального економічного розвитку [3].

На нашу думку, посилення зеленого фінансування сприятиме зростанню високого потенціалу зелених галузей промисловості, сприятиме технологічним інноваціям і створенню можливостей для бізнесу для фінансової індустрії.

Для забезпечення сталого розвитку як національної економіки, так і світової економіки необхідна як підтримка держав, так і налагодження міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем. ООН і Народний банк Китаю розробили рекомендації щодо екологізації фінансової системи, що включають підтримку і розширення використання основних «зелених» інструментів і інститутів, проектування, створення і розвиток корисних інфраструктурних об'єктів, заходи фінансової та економічної політики в області стимулювання «зеленого» фінансування.

Розвиток зелених фінансових інструментів таких, як зелені кредити, зелені облігації, зелені інвестиційні фонди, а також зелені індекси і ETFs, безпосередньо впливають на підвищення ділових можливостей для багатьох фінансових компаній. Саме «зелені» облігації розглядаються багатьма фінансовими гравцями, як перспективний інструмент боргового фінансування розвитку низьковуглецевих технологій.

Таблиця 1

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ «ЗЕЛЕНІ» ФІНАНСИ

№	Установа	Визначення
1	ОЕСР	[Зелені фінанси для ... досягнення економічного зростання при одночасному зниженні викидів забруднюючих речовин і парникових газів, мінімізації відходів і підвищення ефективності використання природних ресурсів]
2	Міжнародний фінансовий клуб розвитку	Зелені фінанси можуть відноситись до фінансових вкладень в проекти сталого розвитку та ініціативи, екологічно чисту продукцію; політика, яка заохочує розвиток більш стійкої економіки
3	Уряд Німеччини	Зелені фінанси є стратегічним підходом, щоб включити фінансовий сектор в процес трансформації до низьковуглецевої і ресурсозберігаючої економіки в контексті адаптації до зміни клімату
4	Народний банк Китаю	Зелена політика фінансування відноситься до ряду політичних та інституційних механізмів для залучення приватних капіталовкладень в зелені галузі промисловості, такі як охорона навколишнього середовища, енергозбереження та екологічно чиста енергія за рахунок фінансових послуг, включаючи кредитування, фонди прямих інвестицій, облігації, акції та страхування

Джерело: розроблено автором на основі [3]

У світі ринок «зелених облігацій» розвивається надшвидкими темпами. Загальний обсяг розміщених «greenbonds» в 2017 році досяг 155 млрд. дол. США. Це в 180 разів більше, ніж 10 років тому. Найбільшим ринком «зелених» облігацій в Європі є ринок Франції (сукупний обсяг випуску «зелених» облігацій за період з 2012 по 2018 р. - 37,8 млрд. євро), за ним слідують ринки Німеччини (22,6 млрд. євро), Нідерландів (13,0 млрд. євро) і Швеції (10,9 млрд. євро) [1].

Для України «зелені» облігації є перспективним інструментом залучення інвестицій в проекти «чистої» енергетики, оскільки вони допоможуть Україні здешевити фінансові ресурси і мобілізувати необхідні кошти для інвестування в сферу відновлюваної енергетики та енергоефективності.

Для впровадження «зелених облігацій» в Україні необхідно запровадити ряд змін, таких як удосконалення нормативно-правової бази, визначення вимог до розкриття інформації, розробка процедур схвалення та реєстрації, а також стандартів незалежної перевірки емісії «зелених облігацій» тощо. Також для впровадження зелених технологій в Україні доцільним є створення кліматичних інноваційних ваучерів. Це можливість для українських компаній отримати безповоротне фінансування на проекти, пов'язані зі скороченням споживання енергії, зменшенням викидів парникових газів, скороченням ресурсоемності виробництва. Це сприятиме підтримці 50 інноваційних проектів в Україні.

Таким чином, «зелені» фінанси все ще знаходяться в початковій стадії, але розвиваються швидкими темпами. Впровадження «зеленого» фінансування надасть можливість українським підприємствам отримувати безповоротне фінансування проектів, пов'язаних із скороченням споживання енергії, скорочення викидів парникових газів, зменшення споживання виробничих ресурсів та сприятиме сталому розвитку економіки.

Література:

1. The green bond market in Europe 2018. – Режим доступу: https://www.climatebonds.net/files/reports/the_green_bond_market_in_europe.pdf
2. Комісарук Н.О. «Зелені інвестиції» як форма бюджетного фінансування природоохоронних заходів / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право, 2014. - Вип. 25. - С. 158.
3. Медведкина Е.А., Медведкин Т.С. Зеленые финансы как драйвер мировой экономической динамики // Инфраструктурный рынок. – Вип. 2. – 2016.
4. Порфирьев Б.Н. «Зеленые» тенденции в мировой финансовой системе / Б.Н. Порфирьев // Мировая экономика и международные отношения, 2016, том 60. № 9. – С.5-16.

Головченко Л.О.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ

Процес становлення і розвитку ринкових відносин тягне радикальні зміни системи державного управління в сфері охорони навколишнього середовища, пов'язані із застосуванням, головним чином, економічних методів регулювання. Сьогодні фінансово-правовий механізм регулювання охорони навколишнього середовища не виконує свого основного призначення - не сприяє оптимізації економічних та екологічних інтересів, ефективному вирішенню екологічних проблем в країні. Важливим елементом механізму реалізації державної екологічної політики, що має на меті забезпечення екологічно орієнтованого зростання української економіки, є система фінансування. Від того, наскільки вона надійна і ефективна, багато в чому залежить стан навколишнього середовища в країні в цілому та її регіонах. Питання фінансового забезпечення екологічної сфери стають в сучасних умовах все більш актуальними.

Фінансовий механізм охорони навколишнього середовища націлений на поліпшення екологічної обстановки в країні з мінімальними витратами матеріальних, фінансових і трудових ресурсів шляхом забезпечення максимально сприятливих економічних умов для здійснення природоохоронної діяльності виробничих об'єктів. Наша країна переживає напружену екологічну ситуацію. Недоліками є те, що на даний момент економіці України притаманна висока питома вага ресурсомістких та енергоємних технологій, котрі будуються без відповідних очисних споруд з метою економії, через що страждає навколишнє середовище. Досі не існують економічні стимули впровадження екологічно безпечних технологій. Низьким залишається рівень застосування інноваційних, ресурсозберігаючих та природоохоронних технологій,

включаючи і технології переробки, утилізації та знищення відходів. Також недоліком є фінансові проблеми (обмежені інвестиції на відновлення і охорону довкілля). Так як таких видимих переваг з цього питання в нашій країні не має. Тому у планах на майбутнє зменшення темпів експлуатації багатств природи, так як побудова очисних споруд має велике фінансове навантаження, то слід розглядати здійснення некапіталомісткої, самоокупної модернізації із застосуванням системно-екологічного підходу, який має передбачати комплекс технологічних, управлінських і господарських удосконалень і нововведень, спрямованих на поліпшення екологічних характеристик виробництва.

За останні роки Україні вдалося суттєво активізувати питання екологічного характеру. Країна зазнала значних зрушень у сфері управління водними ресурсами, тобто перехід до басейнового принципу управління. Уряд розробив чіткий план низьковуглецевого розвитку країни та політику управління відходами. Також уряд опрацьовує повноваження щодо посиленого контролю за дотриманням природоохоронного законодавства. Вони хочуть впровадити, як в розвинутих країнах, що підприємство котре забруднює буде сплачувати за це кошти. На мою думку, гроші аж ніяк не допоможуть навколишньому середовищу зберегти себе для майбутніх поколінь. На даний момент в нашій країні, на мою думку, ось саме такі умови як бездумна експлуатація багатств природи, активно неконтрольована діяльність людини, виникає питання про існування самого людства, оскільки існує реальна загроза його знищення. Люди поставили себе над природою, забувши, що вони є її частиною і підкоряються її законам. Тож для успішного розв'язання складних екологічних проблем насамперед потрібен перехід до утвердження екологічної свідомості як на індивідуальному, так і на суспільному рівні. Природні ресурси і довкілля як загальнолюдську спадщину треба використовувати з дотриманням принципу рівних прав нинішнього і майбутніх поколінь на доброякісне природне життєве довкілля і достатню кількість і якість природних ресурсів.

Щоб сформувати ефективний фінансовий механізм екологічного регулювання необхідно вирішити наступні завдання:

- забезпечення надійності і достатності фінансових коштів на екологічні потреби в ринкових умовах, включаючи власні кошти підприємств, бюджетні кошти всіх рівнів управління, позабюджетні та інші джерела;
- обліку довгострокових інтересів у фінансуванні природоохоронних заходів, розробки екологічних стратегій і державних програм використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища;
- впровадження систем екологічного оподаткування і обов'язкового екологічного страхування;
- надання податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні маловідходних і ресурсозберігаючих технологій;
- нормативного забезпечення фінансування природоохоронної діяльності за допомогою та встановлення лімітів використання природних ресурсів і виходу забруднюючих речовин в навколишнє природне середовище;
- створення системи зацікавленості підприємств в раціональному використанні природних ресурсів і охорони навколишнього середовища, впровадженні ресурсо-енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- стимулювання раціонального використання природних ресурсів та застосування ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій з метою зниження впливу на навколишнє середовище до екологічно безпечного рівня;
- встановлення порядку відшкодування екологічного збитку, що наноситься господарської та іншою діяльністю навколишньому природному середовищу і здоров'ю людей.

Література:

1. Виговська Т. В. Науково-популярний екологічний журнал «Екологічний вісник» №2(54). – К. Всеукраїнська екологічна ліга, 2009
2. Електронний ресурс:
<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ostap-semerak-za-ostanni-dva-roki-nam-vdalosya-aktivizuvati-pitannya-ekologichnoyi-politiki-v-ukrayini>
3. Електронний ресурс:
https://24tv.ua/ru/ukrayina_proti_zabrudnyuvachiv_dovkilliya_zrobleno_shhe_odin_vazhliviy_krok_n952303
4. Бурматова О. П. Модернизация инструментов экологической политики и проблемы их внедрения // Регион: экономика и социология. 2011. № 3. С. 170–194.
5. Мукашева Г. М. Финансовый механизм охраны окружающей среды.

Гончарук А.О.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к. е. н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А. В.

ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТКУ УКРАЇНЦІВ ЗАКОРДОНОМ: ЯК ЗБЕРЕГТИ ВІРУ У ВЛАСНУ КРАЇНУ

Інфраструктура економіки України за останній час демонструє негативний вплив на соціально-економічний розвиток країни. Зниження економічного розвитку, що призвело до збільшення державного дефіциту та зниження рівня життя населення. Все це, та інше спонукало до відтоку громадян України на роботу за кордон.

За даними різних аналітичних центрів, наприклад таких як: Державна Служба Статистики [1], Державна міграційна служба України [2], Міністерство фінансів України. Майже 12 мільйонів громадян України є заробітчанами, а протягом останніх двох десятиліть на заробітки виїхали 10-15% українців, з яких 3,2 працюють за кордоном на постійній основі. Але цей відсоток можна взяти під сумнів, враховуючи, що не всі громадяни легально працюють [3].

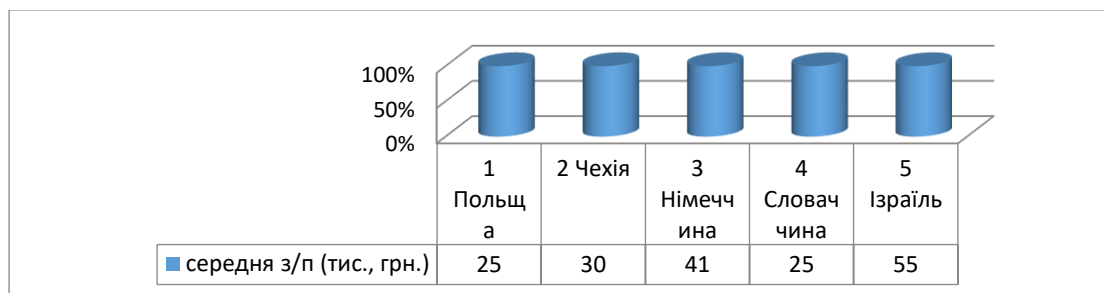
Так як у більшості мігрантів залишається сім'я в Україні, то вони переказують своїм рідним грошові перекази, оскільки для їх благополуччя здійснюється перетин кордону у пошуку заробітку та кращої долі.

Грошові перекази — є вагомим джерелом валютних надходжень в Україну. За даними Світового банку, починаючи з 2016 року їх обсяг стійко перевищує 10% ВВП. В 2018 році заробітчани перерахували в Україну 11,6 мільярда доларів, у 2019 році очікується, що сума перерахувань складе 12,2 мільярда доларів. Четвертий рік поспіль зростають грошові перекази з Польщі — від 1,4 млрд доларів до 3,6 млрд доларів, тоді як з Росії вони скоротилися за останні роки з 1,7 млрд доларів до 1,1 млрд доларів. Збільшилися надходження зі США — з 0,5 млрд доларів до 0,8 млрд доларів і Чеської Республіки — від 0,3 млрд доларів до 0,8 млрд доларів. Йде зростання грошових переказів з Італії, Сполученого Королівства, Німеччини, Кіпру, Ізраїлю та інших країн [4].

Фіскальна практика країн із розвинутою економікою та сталою демократією передбачає подання щорічних декларацій про доходи усіма громадянами країни, тобто загальне декларування. В Україні річна декларація подається окремими групами осіб в залежності від виду одержуваного ними доходу. Однією з таких чисельних груп є особи, які одержують доходи з іноземних джерел [5].

З різних джерел статистики на рис. 1 бачимо, що найбільше людей їдуть на заробітки до Польщі, оскільки в них спрощена система працевлаштування, більший рівень розвитку і їхати потрібно не так далеко. Дивлячись на нестачу робочої сили, Німеччина також спрощує працевлаштування для малокваліфікованої робочої сили і затребуваних робочих спеціальностей (наприклад: зварювальників, далекобійників,

доглядальниць тощо). Водночас держава не бачить у цьому проблеми та замість створення робочих місць або розвитку економіки країни, спрощення законодавчих складностей у веденні бізнесу, проведення стимулюючої політики розвитку бізнесу, пропонує впровадження податку на заробіток українців, що працюють закордоном.

Джерело: складено автором за даними [6].

Рис. 1. Топ – 5 країн, куди їдуть українці на заробітки з даними про середню заробітну плату

Такі дії не є справедливими по відношенню до заробітчанин, оскільки в більшості випадків вони їдуть працювати не з доброї волі, а щоб допомогти своїм рідним. До того ж, їх не оминає необхідність сплачувати ПДФО. Його ставка становить 18%, і не диференціюється залежно від доходів. З багатьма країнами укладено міжнародний договір про уникнення подвійного оподаткування, що зменшує сплату ПДФО.

Для того, щоб податкова сфера мала належний рівень наповнення, потрібно ухвалити новий законопроект, який спонукає громадян вкладати кошти в свою країну, в її економіку та розвиток, а також повертатися назад та створювати ВВП власної країни. Наприклад: для зароблених коштів зменшити оподаткування у веденні бізнесу в Україні, надання податкового кредиту та державного тощо. Кошти зароблені закордоном українцями мають централізовано використовуватись для відкриття нових заводів, фабрик, підприємств, ферм. Все це створить нові робочі місця, надасть можливість розвивати та вдосконалювати власну економіку, її інфраструктуру.

Література:

1. Державна служба статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007//>.
2. Державна міграційна служба України: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/monitoring-migracijnix-procesiv/zvit-z-monitoringu-migracijnix-procesiv.html>.
3. Мінфін. Доходи заробітчанин. Які податки сплачувати і за що можуть оштрафувати: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://minfin.com.ua/ua/2018/06/01/33779173/>.
4. Аналітичний огляд грошових переказів від заробітчанин: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://dt.ua/ECONOMICS/nacbank-ochikuye-zrostantnya-valyutnih-perekaziv-vid-zarobitchan-na-1-5-milyarda-v-2019-roci-302070.html>.
5. Як оподатковуються іноземні доходи громадян України: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <http://forpost.lviv.ua/txt/ekonomika/10011-yak-opodatkovuyut-sya-inozemni-dokhodi-gromadyan-ukrajini>.
6. Аналітичний огляд Топ-5 країн, куди українці їдуть на заробітки: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://news.finance.ua/ua/news/-/444025/top-5-krayin-kudy-ukrayintsi-vidut-na-zarobitky>.

Гринкіна К.А.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ ДАНИЙ ТА УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Проблема оподаткування завжди була і залишається однією з найважливіших в економіці будь-якої країни. Адже вони є найголовнішим ресурсом для державного бюджету без якого просто не можливе існування економічно-стабільної країни. Але на жаль в Україні існує безліч проблем пов'язаних з податковою системою, наприклад нестабільність оподаткування, що зумовлена частим реформуванням податкового законодавства, складність в розрахунках деяких видів податків тощо. Держава, як відомо не може існувати лише за рахунок добровільних пожертвувань, саме їй тому необхідна якісна та дієва податкова система.

Для того щоб зрозуміти, як можна вирішити проблеми податкової системи нашої держави можна розглянути сутність процесу оподаткування у Данії. Адже саме вона займає одне з провідних місць у рейтингу країн з високим рівнем розвитку економіки за рахунок високих податкових ставок.

Данія належить до країн з багаторівневою структурою податкової політики саме тому, за даними Міжнародного валютного фонду, вона посідає 9 місце серед країн світу за розміром ВВП на душу населення[1]. Наслідком високих податків є не тіньова економіка, а високий рівень доходів громадян. А оскільки податки йдуть в основному на соціальне забезпечення, то рівень ухилення від сплати мізерний. Тобто все те що громадяни сплачують у державний бюджет повертається їм у вигляді безкоштовної та якісної медицини, безкоштовного навчання, як у школах, так і в університетах тощо[2].

Податок на прибуток фізичних осіб є прогресивним. Оподаткування ґрунтується на категорії доходу, наприклад, дохід від інвестиції або дохід від заробітної плати. Особистий податок на прибуток розраховується на дохід, який був отриманий протягом календарного року. Даний вид доходу розраховується, як сума особистого доходу та доходу від капіталу не включаючи всіх відрахувань. Ставка податку коливається від 0 до 59%[3].

Податкова система України дещо схожа до данської, адже вони обидві є дворівневими. Перший рівень- це є суто державні податки або збори, а другий рівень це місцеві податки, всі вони є обов'язковими платежами. Місцеві податки встановлюються окремо кожною міською радою або селищем окремо. В Україні в цілому всі види податків відповідають всім світовим вимогам, однак нажаль 50% населення просто ухиляється від їх сплати[4].

У податковій системі України існують такі негативні характеристики:

1) Податкова система виконує фіскальну роль і більшість змін мають саме такий характер. Тобто держава хоче отримати більше прибутку, але натомість своїм громадянам майже нічого не надає.

2) Витрати на впровадження та підтримку деяких податків становлять більше, ніж доходи бюджету, які формуються за допомогою їх.

3) Заборгованість платників податків перед державою. Дана проблема є наслідком відсутності стійкого механізму сприяння вчасній виплаті податків.

4) Широкомасштабне уникнення від сплати податків. Тут існує 2 чинники: нерівномірний розподіл податкових зобов'язань та високі тарифи.

5) Заборгованість держави щодо повернення податку на додану вартість.

6) Нерівномірне податкове навантаження[5].

Такі види податків, як акцизний податок, мито, ПДВ мають безпосередньо впливати на всі джерела доходів. Але не слід забувати те, що найбільший тягар сплати податків лягає на кінцевого споживача. Як наслідок – дані податки не є рівними для всіх. Завдяки ним скорочується платоспроможність та бажання громадян сплачувати податки.

Для того аби зменшити податковий тиск з боку держави при встановленні тарифів необхідно керуватися реальними доходами громадян. Ще одним негативним

аспектом податкового законодавства в Україні є шалений розвиток тіньової економіки. Це є наслідком того, що підприємства, які працюють лише на внутрішньому ринку не мають жодних податкових пільг і тому сплачують 40% ПДВ, в той час, як інші підприємства користуючись наданими державою пільгами сплачують всього 7% від прибутку, а інколи навіть 0%.

Реформування податкової системи не повинно обмежуватися лише проведенням змін у Податковому кодексі, окрім цього необхідно провести зміни в самій роботі податкової служби. На разі податкова політика України характеризується повною нестабільністю, безсистемністю, нерівномірним податковим тиском та неефективністю. Все це викликано безвідповідальністю органів, які мають керувати процесом сплати податків громадянами.

Виходячи з вищесказаного можна вважати, що оскільки роль податків, як головного регулятора економіки зростає, то держава має змогу маніпулювати податковими ставками, тобто вона може стимулювати чи обмежувати розвиток тих чи інших галузей економіки, підприємств або монополістичних об'єднань. Наприклад страхові, інвестиційні та соціальні фонди не оподатковуються, а це в свою чергу сприяє науково-технічному прогресу. Змінювати податкову систему необхідно за допомогою забезпечення прозорих та стабільних нормативно-правових актів регулювання податків.

Література:

1. Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD>
2. Європейська фіскальна організація [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.cfe-eutax.org/taxation/environmental-taxes/denmark>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів Данії [Електронний ресурс] -Режим доступу: <https://uk.fm.dk/publications/2016/denmarks-national-reform-programme-2016>
4. Єфименко Т. І. Податковий кодекс України як перший крок на шляху реформування вітчизняної податкової системи [Електронний ресурс] / Т. І. Єфименко // Фінанси України. - 2010. - № 12. - С. 3-11.
5. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/11350>

Гузела І.А.

аспірант кафедри податків та фіскальної політики

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри податків та фіскальної політики Десятнюк О.М.

ПРОБЛЕМНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

В умовах ринкової трансформації національної системи страхових відносин особливої актуальності набувають проблеми ефективного функціонування страхового ринку в контексті формування досконалого інституціонального середовища його розвитку, здатного перетворити страхування у вагомий сегмент вітчизняної економіки. Дослідження інституціонально-еволюційних змін ринкового середовища доводить необхідність активного втручання держави в регулювання бізнес-процесів на страховому ринку, адже за транзитивної економіки можливості ринкової саморегуляції обмежені та неефективні. Сучасні економічні зміни вимагають виваженої державної політики у сфері регулювання страхового ринку, спрямованої на стимулювання розвитку страхової діяльності, стримування і пом'якшення її небажаних негативних наслідків. Відповідно ефективним інструментом державного втручання у страхову діяльність є податкове регулювання як сукупність заходів цілеспрямованого економічного і законодавчого впливу держави на учасників страхових відносин за

допомогою інструментів податкової політики з метою забезпечення підтримки і стимулювання розвитку страхового ринку. Одним з основних завдань податкового регулювання є формування оптимального рівня податкового навантаження на економіку, за якого буде досягнуто збалансування інтересів держави і платників податків.

Із введенням в дію Податкового кодексу України в 2010 році неодноразового змінюється порядок оподаткування страхової діяльності. Так, з 2011 року до 2013 року запроваджується подвійне або кількаразове оподаткування страхових (перестрахових) премій, з 2015 року – відбувається одночасне оподаткування валових доходів страховика (за ставкою 3%) та його прибутку від страхових операцій (18%), що породжує дисбаланс інтересів держави та страхових компаній. За таких змін відбувається подвійне оподаткування страхових премій, які є джерелом формування валових доходів та фінансових результатів від страхової діяльності. Крім того, нарахований страховиком податок на дохід є різницею, яка зменшує його фінансовий результат до оподаткування. На нашу думку, подвійне оподаткування і є додатковим податковим навантаженням на страховиків, що посприяло виникненню різних схем ухилення від сплати податків та формуванню їх податкової заборгованості. Слушно зазначає О. В. Кнейслер, що «такий порядок оподаткування задовольняє інтереси держави стосовно використання страхування і перестраховування як джерела поповнення бюджетних коштів, однак суперечить інтересам страховиків і перестраховиків, збільшуючи їх податкове навантаження. За таких умов страховики вдаються до схемного страхування з метою уникнення кількаразового оподаткування страхових премій» [1, с. 151].

Зважаючи на специфіку оподаткування страхової діяльності в сучасних умовах, можна стверджувати про активізацію податкової політики у страховій сфері в контексті зростання рівня податкового навантаження у страховиків за подвійного оподаткування їх доходів. При цьому змінюються підходи до податкового регулювання операцій перестраховування, за яких страхові премії, отримані перестраховиком не включаються у нього до складу об'єкта оподаткування податком на дохід за ставкою 3%, а страховики, які перераховують страхові платежі за договорами перестраховування іншій страховій компанії (перестраховику), з якою укладено договір перестраховування, не зменшують об'єкт оподаткування податком на дохід за ставкою 3% [2]. В Податковому кодексі зазначено, що об'єктом оподаткування страховика є сума страхових платежів, страхових внесків, страхових премій, нарахованих за договорами страхування і співстрахування. В 2016 році внесено доповнення до цього нормативного документа, які враховують специфіку оподаткування операцій перестраховування, та конкретизовано, що страхові платежі, страхові внески, страхові премії за договорами перестраховування до об'єкта оподаткування, до якого застосовується ставка, визначена відповідно до підпунктів 136.2.1 і 136.2.2 пункту 136.2 статті 136 цього Кодексу, не включаються [3].

Вважаємо, що такі нововведення щодо оподаткування фінансових результатів страховиків є несправедливим відносно страховика, який виключно займається страхуванням та співстрахуванням, та зобов'язаний сплатити два податки: податок на доходи і податок на прибуток. Водночас перестраховик сплачує до бюджету лише податок на прибуток. Зміни в оподаткуванні ставлять в нерівні умови учасників страхового ринку, адже «...у такому випадку «чистий перестраховик» буде знаходитися у кращих умовах для розвитку свого бізнесу, ніж «чистий страховик», що... є порушенням такого принципу податкової системи України, як нейтральність оподаткування» [4, с. 217-218]. На нашу думку, необхідно виключити суми страхових платежів, внесків і премій, переданих у перестраховування, з об'єкта оподаткування податком на дохід в страховика, з подальшим їх оподаткуванням в перестраховика. Це допоможе всебічно

розв'язати проблеми податкового регулювання страхової діяльності в частині зменшення податкового навантаження страховика та перекладання сплати податку на доходи від перестраховальних премій на перестраховика з метою мінімізації обсягів «схемного» перестраховування на українському страховому ринку.

Ще однією проблемою системи податкового регулювання страхової діяльності є відсутність чіткого переліку витрат, що враховуються при визначенні фінансового результату страховика до оподаткування, та методики Нацкомфінпослуг щодо розрахунку податкових різниць, які пов'язані з формуванням страхових резервів, на які коригується оподатковуваний прибуток. З одного боку, це створює передумови для проведення додаткових перевірок фіскальними органами, з іншого, цим органам буде достатньо складно виявляти та доводити факти податкових правопорушень.

З 01.01.2019 р. за новими змінами в Податковому кодексі України фінансовий результат до оподаткування страховика збільшується на позитивну різницю між сумою будь-яких виплат (винагород) страховим посередникам та іншим особам за надані послуги щодо укладання (продовження) договорів страхування та сумою нормативу витрат на виплати страховим посередникам, розрахованих за методикою, визначеною уповноваженим органом, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику [3]. Такі зміни підвищують регуляторний вплив держави на функціонування страхових посередників, що сприятиме зменшенню обсягів їх діяльності, однак спрямовані на мінімізацію схемних страхових і перестрахових операцій, формування добросовісної конкуренції на страховому ринку, забезпечення його прозорості і подальшого ефективного розвитку.

Отже, проблеми податкового регулювання страхового ринку потребують розроблення дієвих механізмів їх вирішення. З урахуванням стратегічної ролі страхування, податкове регулювання у цій сфері необхідно спрямовувати на стимулювання попиту на страхові послуги, управління пропозицією певних видів страхування та інвестиційними ресурсами страховиків за одночасного забезпечення фіскальної ефективності системи оподаткування страхової діяльності.

Література:

1. Кнейслер О.В. Фінансова політика інвестиційно-інноваційного розвитку України : моногр. / за ред. В. Г. Дем'янишина. Тернопіль: ТНЕУ. 2014. 464 с.
2. Щодо оподаткування операцій перестраховування [Електронний ресурс] : Лист Міністерства фінансів України від 12.04.2016 р. № 31-11130-09-10/10496. Режим доступу : <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/7826-10496.html>.
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02. 12. 2010 (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Сидоренко О.С. Особливості оподаткування страховиків України: проблемні питання. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2016. № 3 (7). С. 214-222.

Данилейчук Р.Б.

к.е.н., доцент кафедри теорії економіки та управління
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

За умов глобалізації національної економічної системи та посилення конкуренції малі підприємства постали перед дуже серйозними проблемами. Вони опинилися у досить не вигідному становищі в наслідок зростання виробничих обсягів та їх очевидного програву за різними параметрами порівняно з великими підприємствами.

Негативно позначається їх обмежений доступ до стартового капіталу та можливостей залучення фінансових ресурсів, до інформації і нових технологій, кадрових ресурсів.

В той же час мале підприємництво є універсальним інструментом участі мільйонів громадян, як в економічному житті країни, так і в системі міжнародного поділу праці, виступає для економічно свідомих громадян як своєрідний засіб існування і стимул до самовдосконалення. Мале підприємництво відіграє особливу роль у національному господарстві країни та її регіонів, створює інноваційне середовище, руйнуючи традиційні структури і відкриває шлях до трансформацій, стаючи тією силою, що прискорює рух економіки шляхом ефективності, раціоналізації та постійного відновлення. Накопичений досвід усіх без винятку індустріально розвинутих країн зі змішаною економікою соціального напрямку незаперечно підтверджує, що мале підприємництво – необхідна умова досягнення економічного росту [1, с. 84]. Тому для його розвитку необхідно ефективне державне управління і регуляція. Додатковим чинником, який вимагає здійснення спеціалізованого регулювання діяльності малого бізнесу, є низка потенційних загроз національній безпеці, які можуть виникати внаслідок діяльності малих підприємств, зокрема: 1) загрози фінансовій безпеці країни через неконтрольоване вивезення за кордон фінансових ресурсів, збільшення готівкового обігу всередині країни та конвертацію безготівкових коштів в готівку тощо; 2) тінізація діяльності підприємств, приховування доходів, розвиток тіньової зайнятості, встановлення зв'язків з кримінальними структурами та “відмивання” коштів; 3) розпорошення дефіцитних ресурсів та їхнє неефективне чи нецільове використання; 4) недотримання стандартів, норм відповідності, санітарних норм, інших регуляторних вимог щодо споживчих характеристик продукції через недосконалість виробничих процесів, вихідного контролю, спробу здешевлення продукції тощо; 5) загрози техногенній та екологічній безпеці, пов'язані з виробничими процесами, зберіганням та використанням виробленої продукції; 6) структурна деформація кадрового потенціалу, відволікання кваліфікованої та дієздатної робочої сили, недотримання вимог безпеки праці, що веде до втрат людського потенціалу країни [2].

Видається цілком очевидним, що подолання зазначених загроз за допомогою репресивних засобів неможливе. Між тим, їхнє існування засвідчує складність та комплексність політики регулювання розвитку малого бізнесу, яка має здійснюватися в перехідній економіці. У світовій практиці прийнято виділяти три основні напрями державної підтримки малого підприємництва [3]: 1) фінансова допомога; 2) система державних закупівель (як правило – на контрактній основі); 3) надання консультативної і технічної допомоги.

Комплекс фінансових механізмів підтримки малих підприємств включає в себе:

- використання гарантійних фондів кредитування малих підприємств;
- страхування комерційних ризиків;
- пільгове кредитування та часткову компенсацію відсоткових ставок;
- забезпечення спрощених режимів оподаткування та податкових пільг;
- надання фінансової підтримки інноваційної діяльності;
- компенсацію витрат на інформаційне обслуговування;
- компенсацію витрат на отримання патентів, захист авторських прав тощо;
- кофінансування проектів, які здійснюють малі підприємства;
- надання обладнання в лізинг;
- франчайзинг;
- венчурне фінансування малих підприємств;
- підтримку утворення кредитних союзів для малих підприємств;
- розвиток бізнес-центрів та бізнес-інкубаторів з метою зменшення накладних витрат малих підприємств;

– централізований бухгалтерський облік та комплексне надання ділових послуг малим підприємствам [4].

Слід відзначити, що суб'єктами підтримки виступають як держава, так і інші підприємства чи групи підприємств. а також громадські та галузеві асоціації та інші незалежні інституції.

Світовою практикою також напрацьовано вельми широкий спектр заходів щодо надання технічної та інформаційної допомоги малим підприємствам [5]: 1) надання інформації про форми та методи державної підтримки малого бізнесу; 2) консультації з питань законодавства; 3) забезпечення спрощених режимів звітності; 4) забезпечення сприятливих умов для використання державного фінансування, матеріально-технічних, інформаційних та інших ресурсів, що надаються в рамках держпідтримки малого бізнесу; 5) підтримка участі малих підприємств у зовнішньоекономічній діяльності, допомога в укладанні міжнародних контрактів; 6) підтримка виходу малих підприємств на фондові ринки; 7) розвиток ділових мереж та кластерів, спрямованих на встановлення ринкових відтворювальних ланцюгів; 8) створення інфраструктури підтримки і розвитку (агентств розвитку, бізнес-центрів, палат, асоціацій, державних структур, міжнародних організацій, бізнес-інкубаторів, технопарків тощо); 9) перепідготовка кадрів, підвищення кваліфікації зайнятих на підприємствах (в тому числі забезпечення обміну досвідом між представниками малого бізнесу); 10) регіональна підтримка.

Серед розглянутих вище напрямів державної підтримки малого підприємництва пріоритетне значення в контексті сталого розвитку має фінансова підтримка. Саме фінансова підтримка малого і середнього бізнесу на місцевому рівні дозволить запобігти згортанню підприємництва й зростанню безробіття та, відповідно, сприятиме вирішенню соціальних проблем.

Література:

1. Данилейчук Р. Б. Напрями регіональної політики щодо підтримки фінансової стійкості суб'єктів інфраструктури малого бізнесу / Р. Б. Данилейчук // Сучасні проблеми економіки та фінансів: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 30 жовтня 2018 р. – К.: КНЕУ, 2018. – С. 84-85.
2. Єфименко Т. Інституційне регулювання економічного розвитку / Т. Єфименко // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 16-25.
3. Бедринець М.Д. Фінансове забезпечення діяльності малих підприємницьких структур: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / М.Д. Бедринець. – Ірпінь, 2004. – 19 с.
4. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки [монографія] / М.І. Крупка. Львів: Львівський національний університет ім. І.Франка, 2001. – 608 с.
5. Жаліло Я.А. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні [наукове видання]. – К.: Альтпрес, 2002. – 118 с.

Демиденко А.В.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

Красножон С. В.

НЕОБХІДНІСТЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Для України, яка характеризується більше перехідною економікою, є досить актуальним завдання розвитку публічних фінансів, оскільки вони здатні розв'язати проблему формування ринкової економіки, а також фінансово забезпечувати необхідні реформи, які потрібно проводити майже в усіх сферах діяльності. Тобто на публічні

фінанси покладене завдання державного регулювання та фінансування програм розвитку економіки.

Побудова якісної інфраструктури публічних фінансів сприятиме досягненню успіху в реалізації проекту модернізації національної системи управління ними, а тому буде забезпечити їх ефективне функціонування, що є запорукою соціально-економічного розвитку країни, оптимізації системи державного регулювання, а також розвитку інших сфер реалізації державної політики.

Впорядкована система публічних фінансів і якісне управління бюджетними ресурсами можуть забезпечити формування сприятливого макроекономічного середовища для підприємницької діяльності, достатнього соціального захисту населення, а також можливість для збільшення інвестицій в економіку.

Розвиток публічних фінансів розпочинається ще за часів формування незалежної України. Тут серед важливих кроків можна виділити перебудову бюджетної системи України, впровадження системи казначейського виконання, а пізніше обслуговування бюджетів тощо. Але наразі головним завданням є модернізація системи управління публічного фінансування України.

У процесі модернізації системи управління публічними фінансами необхідно акцентувати увагу на оновленні форм і методів впливу держави на формування та використання централізованих та децентралізованих фондів фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні державних органів управління. Крім управління цими об'єктами слід здійснити правильну організацію діяльності суб'єктів господарювання.

Ефективне управління публічними фінансами має включати: розширення функціональності національної фінансової системи; поліпшення бюджету у сфері державного управління; забезпечення прозорості бюджетного процесу, включаючи цілісність та повноту фінансової звітності; проведення інформаційної підтримки зазначеної системи; реформування сфер державного внутрішнього фінансового контролю місцевих бюджетів, податкової системи та бухгалтерського обліку у державному секторі; гармонізації правових положень фінансової системи управління з прийнятими правилами та нормами країн - членів ЄС.

Реформування публічних фінансів в Україні неможливе без врахування зарубіжного досвіду, зокрема країн ЄС і США, який необхідно прилаштувати до українських реалій. Можна визначити, що стабілізація публічних фінансів буде забезпечена лише за умов консенсусу, тобто на основі діалогу влади із суспільством.

Саме публічно-приватні партнерства можуть на сьогодні забезпечити вирішення завдань фінансової забезпеченості діяльності центрального уряду, а також місцевих органів влади. Це буде сприяти необхідному скороченню масштабів публічних фінансів та забезпеченню «осупільнення» суспільних послуг, незважаючи на те, чи є їх фінансування державним чи приватним. Публічно-приватне партнерство в реалізації суспільних проектів має забезпечувати ефективний розподіл ресурсів.

На сьогодні проблемою в Україні є неефективна система бюджетного планування, яка містить в собі загрозу зростання дефіциту державного бюджету та державного боргу. Це все, звісно, заважає ефективному використанню коштів. Крім того, досить нечіткі правові норми створюють можливість для зловживання посадовцями обов'язками при перерозподілі державних коштів.

Виходячи з цього, інфраструктура публічних фінансів має включати публічне управління у формі чіткого контролю діяльності органів влади.

Зазначені недоліки публічних фінансів в Україні є значними, тому для їх подолання необхідним є комплексне впровадження реформ. При цьому необхідне врахування фактичного стану системи публічних фінансів. Лише комплексний підхід може забезпечення виконання одного з основних призначень публічних фінансів – здійснення позитивного впливу на соціально-економічний розвиток України.

Література:

1. Малік Є. О. Сучасний стан державних фінансів України: проблеми та перспективи / Є. О. Малік, Т. В. Табакова // Фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України в сучасних умовах : зб. наук. матеріалів Всеукр.наук.-практ. конф., 15 квіт. 2016 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», каф. фінансів, каф. фін. ринків. – Київ : Аграр Медіа Груп, 2016. – С. 58–60.
2. Винниченко, Н.В. Трансформація бюджетного менеджменту в умовах реформування сектору публічних фінансів в Україні [Текст]: дисертація ... д-ра екон. наук, спец.: 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит / Н.В. Винниченко; наук. консультант Т.А. Васильєва. - Суми: СумДУ, 2018. - 471 с.

Демиденко В.І.

молодший науковий співробітник НДФІ
Київського національного торговельно-економічного університету

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Актуальність розгляду питання податкового регулювання в умовах фінансової децентралізації є важливою з огляду на активізацію в Україні процесів передачі коштів та повноважень органам місцевого самоврядування. Під фінансовою децентралізацією ми розуміємо передавання влади, повноважень та відповідальності щодо планування, розпорядження й використання фінансових ресурсів з вищого рівня на більш низький рівень влади, максимально наближений до споживача суспільних благ та послуг. Справжня фіскальна децентралізація – це система, де місцева влада запроваджує податки та здійснює видатки без утручання центрального уряду. На практиці такої ідеальної ситуації не існує, проте важливість процесу забезпечення певного ступеня фінансової автономії не викликає сумнівів.

Фіскальна децентралізація відбувається, коли органи місцевої влади наділяються новими функціями, і разом із цими функціями їм надається право приймати рішення щодо збору доходів[1, с. 69]. У цьому процесі місцеві органи влади повинні бути зацікавлені у розвитку малого підприємництва як фінансової основи зростання доходів як громадян, що проживають на території об'єднаної громади, так і місцевих бюджетів. Мале підприємництво має можливості не тільки вирішувати проблеми зайнятості, але й забезпечити реалізацію механізмів детінізації економіки через сприяння виходу підприємницьких доходів із тіні, забезпечення офіційного працевлаштування працівників та виплати їм заробітних плат, залучати кошти різноманітних фондів Європейського Союзу на розвиток місцевих підприємств, та, у кінцевому підсумку, покращити соціально-економічні показники об'єднаних територіальних громад. Виведення доходів і зайнятості з тіні дозволить створити умови для формування справедливих та прозорих підходів до реформування не тільки податкової системи, але й забезпечить можливості удосконалення системи соціальних виплат та субсидій на принципах адресності, ефективності.

Оскільки процес фінансової децентралізації в Україні фактично розпочався тільки з 2015 р., важливим є вивчення, осмислення й упровадження у вітчизняну практику кращого досвіду країн Центральної та Східної Європи накопиченого за останні десятиліття при розв'язанні комплексу питань, які виникають у цій сфері. Особливої уваги ми приділимо розгляду практик використання інструментів податкового

регулювання на рівні органів місцевої влади у Польщі.

Успіх економічних перетворень у Польщі головним чином пов'язують із реформою у сфері децентралізації, яка забезпечила ефективність управління на місцевому рівні та в цілому в державі. Перебуваючи на початку 90-х років в одній групі за показником ВВП на душу населення з Україною, польська економіка продемонструвала стійке і стабільне економічне зростання та перехід до групи країн із високими доходами. З вітчизняною економікою, на жаль, подібного не відбулось. Економіка України й досі посідає місце у групі країн із доходами, які нижчі за середні. Фактично в Україні ще не вдалося повернутися до показника ВВП, якій передувало часу отримання незалежності.

Вагомі результати «польського чуда» обумовлюються високим рівнем інвестицій та інновацій в економіці, при цьому забезпечуючи реалізацію завдань соціальної справедливості та захисту, про що свідчить найнижчий показник коефіцієнта Джині серед групи нових країн із високими доходами, які увійшли у групу після 2000 р. Польщі вдалося уникнути значного розшарування у суспільстві за рівнем доходів, створивши потужний середній клас, якій забезпечує стабільний розвиток у всіх сферах соціально-економічного життя країни[2].

У випадку Польщі значна частина доходів місцевих бюджетів надходить від загальнодержавних податків, а отже, органи місцевого самоврядування не мають повноважень стосовно ставок чи податкових звільнень, що певним чином обмежує місцеву податкову конкуренцію. У Польщі значні загальні податкові надходження формуються від частки загальнодержавних податків на доходи і прибутки – податків на доходи громадян та прибутку корпорацій, які забезпечують понад 20 % усіх місцевих доходів. На думку польських дослідників, децентралізація доходів може бути більш ефективною у використанні стимулів до суспільного добробуту, якщо місцевим органам влади надається більше податкової автономії[3, с. 82–93].

Децентралізацію у Польщі було здійснено у два етапи: у 1990 та у 1999 р. Були надані повноваження щодо прийняття рішень для обраних муніципальних органів влади і відбулась передача завдань від центрального уряду та деяких органів, які займаються питаннями доходів. Другий раунд адміністративних реформ зменшив кількість провінцій, відновив округи, децентралізовані державні програми та послуги, щоб збільшити участь громадян і покращити надання державних послуг. Сильні та підзвітні органи місцевого самоврядування поліпшили надання послуг громадянам, зокрема, органи місцевої влади відігравали ключову роль у покращенні освіти, охорони здоров'я та здійсненні державних інвестицій. Місцеві органи влади змогли збільшити доходи, легітимізовані більшою політичною підзвітністю, також стабільно зростали надходження від міжурядових трансфертів, залучались великі обсяги грантів ЄС щодо реалізації інвестиційних проектів, які підтримували потенціал регіонального зростання. Ці процеси пом'якшили наслідки економічного спаду, на відміну від деяких інших країн ЄС, які реагували на економічну кризу, роблячи спеціальні скорочення міжбюджетних трансфертів[2].

Подолавши наслідки тоталітарної системи та відновивши верховенство право, ринкові інститути, право приватної власності та демократичне управління на всіх рівнях влади, уряд Польщі ставить перед собою нові амбіційні завдання. Важливою складовою успішних реформ є проведення зрозумілої макроекономічної політики, яка забезпечує стійкість і стабільне економічне зростання.

Література:

1. Kim, A. 2008. Decentralization and the Provision of Public Services: Framework and Implementation Policy Research Working Paper. No. 4503. World Bank, Washington, DC. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/6708>

2. Lessons from Poland, Insights for Poland : A Sustainable and Inclusive Transition to High Income Status. World Bank, Washington, DC. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/28960> License: CC BY 3.0 IGO.

3. Laszek A., Trzeciakowski R. State decentralization in Poland has been successful, but there is still room for improvement. (De) Centralization under examination. 2018. № 9. pp. 85–97.

Демченко В.О.

асистент кафедри страхування

ДВНЗ «Київський економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

З незалежністю в Україні розпочався розвиток недержавного пенсійного забезпечення. Утворювались різного роду фонди, які у своїй більшості були товариствами відкритого типу, заснованими фізичними або юридичними особами, приватними підприємствами або державними установами, а також у формі акціонерних товариств, де акціонерами могли бути як фізичні, так і юридичні особи, страхові компанії.

Недержавне пенсійне забезпечення становить третій рівень пенсійної системи. Вона почала діяти з 2004 року після прийняття Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [1]

За період пенсійної реформи яка проходить й досі, Україна не продемонструвала великого прогресу на шляху розвитку недержавної пенсійної системи. Послуги, що надає недержавне пенсійне забезпечення, є:

- страхові організації, які укладають договори страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду;

- банківські установи, які відкривають пенсійні депозитні рахунки для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних осіб;

- недержавні пенсійні фонди (далі як - НПФ), які є фінансовими установами нового типу; принцип таких фондів є добровільна участь населення, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень. За організаційно-функціональною структурою недержавні пенсійні фонди можуть бути відкритими, професійними або корпоративними. З усіх трьох інституцій виключно у сфері пенсійного забезпечення громадян працюють недержавні пенсійні фонди. [2]

Однак, з економічної точки зору, нерозвиненість системи недержавних пенсійних фондів позбавляє державу потужного фінансового ресурсу для інвестування. Нерозвиненість недержавних пенсійних фондів позбавляє ринок таких традиційних у розвинених країнах інституційних інвесторів, якими є недержавні пенсійні фонди. Основними причинами такої обставини є низька фінансова спроможність громадян України, не стабільна ситуація грошової одиниці та недовіра до недержавних фінансових інституцій.

Недержавні пенсії не є в Україні масовим додатковим видом соціальних гарантій працюючого населення, як у більшості розвинених країнах світу. Працездатне населення практично не проявляє власної ініціативи щодо участі в недержавному пенсійному забезпеченні. Основним завданням яких є забезпечення учасників додатковим доходом у старості, що надає значущу підтримку при недостатньому рівні державного пенсійного забезпечення, так як державне пенсійне забезпечення повністю залежить від демографічної ситуації та кількості працюючого населення. Отже, коефіцієнт демографічної залежності солідарної пенсійної системи в Україні на початок 2018р.

становив – 95% , тобто фактично один працюючий припадає на одного одержувача пенсійних виплат. [3]

За такої демографічної ситуації в Україні, спостерігається перенавантаження кількості пенсіонерів над кількістю працюючого населення. У зв'язку з цим, часто виникають проблеми з виплатою пенсій у солідарній пенсійній системі. За таких умов необхідно здійснювати заходи щодо стимулювання населення та роботодавців здійснювати накопичення на майбутню пенсію, як це роблять громадяни в зарубіжних країнах із ринковою економікою. Для цього в Україні на сьогодні створюють всі умови на ринку інвестування.

На сьогодні дуже важливий, внутрішній український інвестор – населення, який може стати для фінансових установ найбільшим пріоритетом на найближчі роки. Аналізуючи чисельність економічно активного населення працездатного віку на початок 2018р. для: чоловіків 16–59 років; жінок 16–57,5 років; в свою чергу це – 17 303,6 тис. осіб, тобто 71,1% населення відповідної вікової групи, але з них: зайняті – 15 626,1 тис. осіб тобто 64,2% населення відповідної вікової групи; безробітні – 1 677,5 тис. осіб тобто 9,7% економічно активного населення відповідної вікової групи. [3] Саме в період економічної кризи для України характерний відтік іноземних інвестицій, в цей час необхідно залучити максимально активно внутрішнього інвестора, що сприятиме стабільнішому розвитку вітчизняної економіки.

Пенсійні кошти в період накопичення працюють як на економіку України так і на майбутніх пенсіонерів. Пенсіонери, отримують істотну надбавку до пенсії за рахунок її накопичувальної частини, значно зростає роль соціальної складової інвестування пенсійних накопичень. Саме тому, для майбутніх пенсіонерів важливим є не тільки рівень доходності їх накопичень, а й наскільки інвестиції сприятимуть розвитку тих сфер, які стануть для них після виходу на пенсію дуже важливими (охорона здоров'я, фармацевтична та медична сфери, житлово-комунальне господарство тощо).

Упродовж останніх десятиріч у багатьох країнах світу в результаті реформування солідарних пенсійних систем значно зросла роль недержавного пенсійного забезпечення. Тенденція розвитку недержавних пенсійних фондів, як в країнах з розвиненими приватними пенсійними фондами, так і в країнах, що запровадили обов'язкове недержавне пенсійне страхування, є одним із напрямів системних пенсійних реформ. Реформуючи пенсійну систему в Україні, слід врахувати досвід розвинених країн та ближнього зарубіжжя, щодо інвестиційної діяльності, розпорядження та управління пенсійними активами, що дасть можливість убезпечити пенсійну систему від ризиків, запобігти їх негативним проявам.

Література:

1. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 № 1057-IV [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.rada.gov.ua/
2. Штепенко К.П. Аналіз діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні / К.П. Штепенко, А.В. Деркаченко // Молодий вчений. – 2016. – № 12.1(40). – С. 1006–1010.
3. Профіль пенсійної системи України цифри та факти [Електронний ресурс]/Режим доступу:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pensiinoi-sistemi.pdf>

Демченко В.О.

асистент кафедри страхування

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Дехтяр І.Є.

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сьогодні ведення агробізнесу є однією з найризикованіших сфер підприємницької діяльності. За даними різних досліджень, врожай залежить на 70% від природньо-кліматичних факторів. Найчастіше у світовій практиці в цій ситуації застосовується страхування, що дозволяє компанії зберігати приблизно стабільний рівень доходу незважаючи на погодні умови.

На жаль, в Україні ця практика не поширена. Для порівняння, в Іспанії застрахованими є близько 80% всіх агропідприємств, у той час, як в Україні їх частка складає 5%. Ця робота має за мету визначення причин, що привезли до такої ситуації.

З проблемами в сфері агрострахування стикаються як страховик, так і страхувальник. Для перших можна виділити наступні причини.

По-перше, завищені тарифи на перестрахування для українських підприємств збоку іноземних страховиків. За таких умов, розмір платежів становить до 6,7% [1]. Це не дуже задовольняє вітчизняних споживачів.

По-друге, через нерозвинену систему українським страховим фірмам важко адекватно оцінювати ризики, що потім призводить до неплатоспроможності у випадках масштабних негативних природних явищ.

Ще досі національний ринок агрострахування не може повернути обсяги кількості договорів та премій 2007 року, хоча з 2016 року статистика є позитивно зростаючою. Наразі щорічно в країні підписується близько 1000 договорів і функціонує 15 компаній, найбільшими за обсягами з них є Брокбізнес, Аско та Інго Україна [2].

Страхувальники також стикаються з труднощами. Однією з них є недовіра до страхових компаній. Виробники переконані, що отримання відшкодування є досить складною справою. За даними одного з опитувань, лише 30% сільських господарств отримують відшкодування у разі настання страхового випадку. Для 40% з них обсяг відшкодування складає не більше 20%. Усе це впливає на ставлення фермерів до страховиків.

Іншою великою проблемою є відсутність державних субсидій. Слід відзначити спроби уряду врегулювати це питання з 2005 по 2008 роки, коли деяка кількість витрат на договори покривалася державою та введення нового закону «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» у 2012 році. Усе це не дало бажаних результатів через недостатню кількість грошей, закладних у бюджет [3]. Складність полягає у тому, що для страхування на початку року в господарств немає грошей, а банки зазвичай не видають кредити під заставу майбутнього врожаю. У світовій практиці це вирішується за допомогою держави, в нашій же ситуації національні виробники вимушені шукати інші шляхи фінансування [4].

У висновку можна сказати, що суб'єктам страхових відносин треба замислитися над ситуацією. Більшість страхових компаній є невеликими і неспроможними покривати великі ризики, через це вимушені перестраховуватися, що і збільшує ціну самих страхових продуктів. Незважаючи на це, ціни потрібно намагатися знижувати, адже для більшості господарств вони залишаються ще завищеними. Іншим розумним шляхом для зростання частки застрахованих підприємств була б нова державна політика щодо підтримки ринку агрострахування субсидіями. Досвід інших країн показує, що у більшості випадків це дає сильний імпульс для розвитку сфери. В той же час, страхувальникам можна порадити більш зважено обирати страховиків за надійністю, адже позитивний досвід дасть початок для подальшого користування послугами страхових компаній. За даними Держкомстату 60% агроринку спрямовані на імпорт, деякі компанії є на Лондонській, Варшавській та інших біржах. Вихід на цей рівень означає і надійні страхові договори. Останні 3 роки ринок починає зростати, і хоча наш масштаб не йде у порівняння з розвинутими країнами, залишається сподіватися на подальші успіхи в сфері агрострахування.

Література:

1. Головка І./Суспільний кореспондент/[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sknews.net/yak-rozvyvajetsya-rynok-ahrostrahuvannya-ukrajiny/>
2. Стрижеус А., Ключникова Н./AgroPortal.ua/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroportal.ua/publishing/intervyu/kak-zastavit-rabotat-agrostrakhovanie-v-ukraine/>
3. Павлюк І./матеріали онлайн конференції на «Деловой Столице»/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsnews.ua/economics/na-nizkom-starte-pochemu-rynok-agrostrahovaniya-v-ukraine-28082017121500>
4. Добіжа Н.В./Сучасний стан та проблеми агострахування в Україні/ Електронний журнал/Ефективна економіка/ № 8, 2013 /[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2256>

Дідківська Є.В.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Бенч Л.Я.

CASHLESS ECONOMY ТА ЇЇ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Україна належить до групи країн з високим показником рівня готівки в економіці. Розвинуті країни знижують рівень використання готівки, що сприяє росту економіки, підвищує рівень прозорості та спонукає до активного розвитку сучасних сервісів та технологій. Україна значно повільніше переходить до цієї форми розрахунку, адже спостерігається недостатній рівень обізнаності стосовно переваг безготівкових розрахунків, а також значний рівень недовіри щодо їх використання.

Не дивлячись на світові тенденції переходу до безготівкової форми розрахунку, грошова маса в Україні з кожним роком збільшується. За останні 10 років вона збільшилась у 3,89 рази, в середньому щорічно агрегат М0 збільшується на 16%. Так з 2007 року по 2017 рік грошовий агрегат М0 збільшився з 111 119 млн. грн. до 332 546 млн. грн. Втім у 2015 році співвідношення М0 до ВВП зменшилось, але обсяг готівки в обороті залишився без змін.

Необхідно зазначити, що Україна належить до групи країн з високим показником рівня готівки в економіці. Так у 2014 році співвідношення М0 до ВВП в Україні становило 18,1%, в Білорусії – 19,7%, Молдові – 15,7%, Росії – 12,5%, а у Польщі – 7,5%, Туреччині – 4,9%, Великій Британії – 3,6, Данії – 3%, Швеції –

2,2, Норвегії – 1,9% [2].

Рівень готівки залежить від багатьох факторів: рівень розвитку економіки та рівень розвитку безготівкових платежів, частка тіньового сектору, рівень проникнення термінальної мережі, культура, рівень грамотності населення та мотивація. Низький показник співвідношення М0 до ВВП для країн Західної Європи пов'язаний з тривалим процесом змін у традиціях використання готівки.

В Україні збільшується частка безготівкових розрахунків, станом на 2020 рік відповідно до планів Національного банку вони повинні перевищити 50%. В період з 2006 по 2015 рр. спостерігається значне збільшення долі безготівкових розрахунків у загальній масі платіжних операцій в Україні. Середній темп приросту безготівкових розрахунків щорічно складав майже 61% [1]. За даними Національного банку України, у 2017 році українці здійснили понад 3 млрд. операцій із використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, на суму 2 125 млрд. грн. (це на 23,0% і 31,9% більше у порівнянні з 2016 роком відповідно).

НБУ всіляко стимулює громадян переходити на розрахунки в безготівковій формі. Цьому, зокрема, має сприяти зниження граничної суми готівкових розрахунків для фізичних осіб з 150 тис. грн. до 50 тис. грн. – відповідна норма була введена в січні 2017 року. Паралельно вживаються заходи щодо так званої фіскалізації фінансових операцій

і розширення моніторингу доходів та витрат громадян. За даними регулятора, якщо в 2011 році частка безготівкових платежів з використанням банківських карт становила всього лише 8%, то за підсумками 2017 року перевищила 35%. [2]

В Україні вже сформувався певний попит на безготівкові платежі. Банки намагаються задовольнити потреби нового покоління клієнтів і тому створюють сучасні банківські послуги, впроваджують інноваційні продукти, розвивають платіжну інфраструктуру.

Для держателів карток це вигідно зі зрозумілих причин – швидко, зручно, безпечно, плюс безготівкові платежі несуть в собі безліч додаткових вигод і можливостей. Для банків питання полягає в прибутковості. Комісійний дохід для них набагато цікавіше процентного, тому що він більш стабільний, гнучкий і не вимагає додаткової ліквідності і резервів. Одна гривня, зароблена на карткових операціях, для банку набагато цінніше гривні, отриманої по кредиту. Особливо в наших умовах, коли кредитування переживає не найкращі часи і містить в собі додаткові ризики.

Для торговців в цьому є два нюанси. З одного боку – іноземні конкуренти давно перейшли на безготівкові розрахунки. З іншого боку – клієнт часто сам хоче платити картою і безготівковий розрахунок для торговців – це можливість залучити найбільш забезпечених верств клієнтів, які не носять в гаманці великі обсяги кеша. Для невеликих підприємств, які поки навмисне відмовляються від безготівки, потрібно формувати питання з точки зору безпеки. Зберігати свої обороти в банку дрібному підприємцю набагато спокійніше, ніж тримати денну виручку десь в сейфі.

Отже, держава отримує вигоду не тільки в плані регулювання. Дослідження Moody's показало, що безготівкова економіка в світі щорічно створює 256 млрд. доларів додаткового ВВП. Це два з половиною мільйона робочих місць. В Україні cashless генерує поки тільки півмільярда доларів. Але в потенціалі це набагато більше. Адже, держава сама зацікавлена в тому, щоб бізнес виходив з тіні. Щоб сформувати в Україні ефективну систему безготівкових платежів потрібно: встановити достатню кількість POS-терміналів, в тому числі і в транспорті, забезпечити громадян захистом від кіберзлочинності та вирішити питання корупції і тіньової економіки.

Література:

1. Бесчастна Д. О., Стороженко О. О., Бесчастна Г. О., Кешлес-економіка в Україні: можливості та загрози // Ефективна економіка. – 2018. – №1 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/252.pdf
2. Офіційний сайт НБУ // Cashless economy [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=30432161>

Довбенко Д.І.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

КРАУНДІНВЕСТІНГ ЯК ФІНАНСОВА ІННОВАЦІЯ – АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Актуальність. Розвиток цифрових технологій та створених на їх основі засобів комунікації, відкрив принципово нові можливості для розроблення та масового використання альтернативних інструментів в найрізноманітніших сферах життя людини, в тому числі і господарської сфери. Наразі в режимі реального часу ми можемо спостерігати початок глобальних змін одного із найконсервативніших явищ, створених людиною – фінансової системи. На сьогоднішній день обертів набирає система краудінвестування, як спосіб залучення фінансів на розвиток стартапів та інших

проектів, тому висвітлення самої суті цього явища та його втілення у сучасних фінансових відносинах є надзвичайно актуальним.

Постановка проблеми. Краудінвестинг – достатньо проста, не дивлячись на свою модернову назву, та зрозуміла форма інвестування. Скористатись цією пропозицією інвестування може в буквальному сенсі кожен, хто бажає вкладати кошти в якийсь новий та перспективний проект. Проте наразі в Україні не спостерігається популярність краудінвестингу як такого, адже досі не є зрозумілим – чи є він, як спосіб інвестування, простим, безпечним та прибутковим.

Результати дослідження. Насамперед хочеться пояснити, що являє собою краудсорсинг (краудінвестинг зокрема) та показати якою саме є та схема, за якою звичайна людина може зробити інвестицію в нову та, можливо, перспективну ідею. Насправді, ідеологія спільної реалізації проектів в останні кілька років стала настільки популярною, що породила величезну кількість напрямів: краудсорсинг, краудфандінг, краудінвестинг, краудвойтінг та ще величезна кількість слів, які починаються на «crowd» (з англійської – натовп). Проте, crowd investing – спільне народне інвестування. Фактично, це мікрофінансування, але не бізнес-ангелами, а звичайними людьми. [1]

Набагато частіше фахівці та й просто люди, які цікавляться новинками у сфері фінансів, стикаються з поняттям «краудфандінгу», що є також залученням коштів з натовпу на фінансування креативних, інноваційних та, як правило, молодих проектів. Різниця в тому, що у випадку використання краудінвестингу, інвестор допомагає бізнесу стартувати, маючи на нього види. Це можуть бути акції, активи або щомісячна частка прибутку від нової компанії. Тобто, у інвесторів з'являється вигода у співпраці. У той час, як краудфандінг – це спонсорство, що не має на увазі якийсь прибуток надалі. Але участь в такому інвестуванні може бути доповнена якимось тематичним бонусом для вкладника. Наприклад, це може бути одноразова знижка, карта VIP-клієнта компанії, подарунок з логотипом, участь в якомусь шоу організації та інше. [2]

Існує проста схема, за якою здійснюється краудінвестинг. Основну роль в ньому грають спеціалізовані інтернет-платформи, які з допомогою соціальних мереж, контекстної реклами та інших маркетингових механізмів приваблюють необхідну початкову кількість інвесторів з рядів інтернет-користувачів (crowd) під відібрані цією ж програмою проекти. Оператори цих платформ беруть на себе також технічний супровід при вкладенні та поверненні інвестицій, за що стягують з проекту, що просувається (чи інвесторів, чи одночасно і з тих, і з тих), комісійні збори. [3]

Варто зазначити, що на сьогоднішній день існують як міжнародні, так і національні платформи для приватного краудсорсингу, найпопулярніші з яких:

- *Kickstarter* – це одна з найперших платформ, що займалася як краудінвестингом, так і краудфандінгом. Комісійні платформи – 5% від вартості проекту. Основні теми проектів – інноваційні продукти, кіно, музика, мистецтво, ігри та гаджети. Має географічні обмеження. Якщо сума зібрана не повністю до зазначеного терміну, кошти повертаються інвесторам. Це найвідоміша світова платформа краудсорсингу. Вже через 5 років після створення 3,3 млн осіб з усього світу вклали в проекти на сайті Kickstarter 530 млн дол., профінансувавши 22,2 тис. проектів. Українців на Kickstarter мало: лякають і складності з виведенням коштів, і мовний бар'єр. [4]

- *Indiegogo* – ще одна краудсорсингова платформа, на якій популярністю користуються як музика і хобі, так і персональні фінанси, благодійність і багато іншого. На відміну від Kickstarter, на Indiegogo немає географічних обмежень щодо створення кампанії і фінансування, тому автор проекту може отримати гроші, навіть якщо він не зібрав 100% заявленої суми в строк. [5]

Але варто зазначити, що не звертаючи на таке стрімке поширення краудінвестингу у розвиненому світі, в Україні станом на сьогоднішній день він ще не

запустився. З краудфандінгом ситуація набагато краще – наразі існує декілька платформ («Спільнокошт», «На старті» та «Куб»), проте ідеї, на реалізацію яких власне збираються кошти на цих майданчиках, є неприбутковими, пов'язаними в основному з мистецтвом та кіно.[5]

Можна виділити деякі *проблеми*, пов'язані з запуском краудінвестингу в Україні:

1) По-перше, відсутність законодавчих норм, які б регулювали даний вид інвестування;

2) По-друге, залежність від суспільного менталітету. Відсутня певна ідологія, якщо йде мова не про гроші. Краудінвестинг – справа ризикова, проте вона заснована на добрій волі інвестора, який насправді хотів би допомогти з розвитком нового та в майбутньому перспективного проекту. Прибуток далеко не на першому місці в даному випадку, буде він чи ні – залежить від самого засновника проекту.

3) По-третє, відсутність людей, які б хотіли вкладати в краудінвестинг. Середньокласові інвестори думають лише про примноження своїх прибутків, тому інвестиції в проекти на етапі стартапу явно не для них. Їм набагато цікавіше вкладатися в нерухомість, депозити. Тому з категорії середнього класу залишаються тільки гравці, які й сьогодні грають на біржі, сидять на “Форексі”, спекулюють криптовалютами. Інша категорія людей, на яких розраховують стартапери, – це бізнес-ангели. Але і тут є проблема. Бізнес-ангелів в Україні вкрай мало. А тих, хто готовий вкладати дійсно розумні гроші – одиниці. [1]

Можливо, ситуація була б не настільки сумною, якби в Україні існував хоча б один майданчик для краудінвестингу, який дійсно хочуть створити. Стартап створення платформи для просування стартапів – цілком реальна, проте наразі нездійсненна тавтологія. У 2017 році в рамках проекту “FinTech Ukraine” висувалася ідея щодо створення краудінвестингової платформи “Ustarter”. Ідея отримала багато позитивних відгуків, проте так і залишилася лиш ідеєю. [6]

Висновок. На сьогоднішній день краудінвестингові платформи зробили можливим інвестування в найсміливіші проекти. Не дивлячись на те, що поки цей спосіб збору коштів не захоплює великих інвесторів, сама ідея набирає популярність у країнах з високим рівнем розвитку. В Україні поки що існують лише перспективи щодо впровадження краудінвестингу як альтернативи традиційним видам інвестування та кредитування. Краудінвестинг – це не більш легкий спосіб інвестування, а просто альтернатива. Якщо у людини є проект, який міг би зацікавити інших людей, то краудінвестинг – це чудовий спосіб встановити контакти з клієнтами, розрекламувати себе і одночасно зібрати кошти на розвиток своєї ідеї.

Література:

1. Чайка Р. Чому crowd investing досі не запустився в Україні? [Електронний ресурс] / Ростислав Чайка // StartUpLine - все про hi tech бізнес. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://startupline.com.ua/investment/crowd-investing-in-ukraine>.
2. Краудінвестинг в Україні [Електронний ресурс] // Moneyveo. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://moneyveo.ua/uk/article/kraudinvesting/>.
3. Зеленовский Е. Как работает краудинвестинг: немецкий опыт [Електронний ресурс] / Егор Зеленовский // dev.by. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://dev.by/news/kak-rabotaet-kraudinvesting-nemetskiy-opyt>.
4. Туттов С. Как народ может изменить Украину, или Будущее за краудсорсингом [Електронний ресурс] / Сергей Туттов // Ракурс. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://racurs.ua/1580-kak-narod-mojet-izmenit-stranu-ili-budushee-za-kraudsorsingom.html>.
5. Омельчук Н. Краудфандинг: популярные площадки в Украине и мире Краудфандинг: популярные площадки в Украине и мире [Електронний ресурс] / Нина Омельчук // Payspace Ukraine. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://psm7.com/analytics/kraudfanding-kak-privlech-investicii-i-realizovat-mechtu.html>.

6. FinTech Ukraine 2017: допомагаємо максимально швидко залучити інвестиції бізнесу [Електронний ресурс] // Finance.ua. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/413559/fintech-ukraine-2017-dopomagayemo-maksymalno-shvydko-zaluchyty-investytsiyi-biznesu>.

Дубова Ю.О., Зборовська О.П.,
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к. е. н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

За 27 років незалежності Україна зберегла адміністративно-територіальний устрій, який характеризується значною централізацією, коли більшість повноважень належать вищим рівням управління.

Важливим питанням сьогодення для України є децентралізація, що є необхідним етапом на шляху побудови демократії. Адже в рамках децентралізації будуть значно розширені можливості місцевих органів влади у сфері реалізації фінансової політики, що передбачає наявність фінансового простору. Загалом, фінансова децентралізація - це механізм забезпечення фінансової стабільності місцевих бюджетів та підвищення ефективності розподілу і використання бюджетних коштів. Тобто для отримання позитивних результатів унаслідок проведеної реформи від державних до місцевих органів влади повинні бути передані не лише повноваження щодо здійснення видатків, але й достатній обсяг фінансових та інших ресурсів для їх забезпечення, а також відповідальність за виконання цих повноважень, що буде сприяти економічному розвитку регіонів.

В умовах фінансової децентралізації податкова політика має бути направлена на зміцнення фінансової незалежності місцевих органів влади (однак без надання їм повної податкової автономії, оскільки це може призвести до численних ризиків фінансового простору), застосування податково-боргових стратегій формування місцевих бюджетів України, забезпечення прозорості та ефективності використання бюджетних ресурсів із визначенням відповідальності учасників бюджетного процесу за прийняті рішення. [2, с.168]

Першочерговим кроком на шляху реформи місцевого самоврядування стає завдання щодо фінансової децентралізації, яка розпочалася шляхом прийняття змін до Бюджетного і Податкового кодексів України, зокрема передачі органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і стабільних джерел доходів для їх реалізації; стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом з відповідним ресурсним забезпеченням на рівні міст обласного значення тощо.

З початку реформи децентралізації (2015 р.) кількість об'єднаних територіальних громад по областях України стрімко зростає, з 159 ОТГ у 2015 р. до 806 ОТГ у 2018 р. (+647 ОТГ), що свідчить на користь результативності децентралізаційних процесів. Фінансова децентралізація передбачає підвищення ролі місцевих податків у доходах місцевих бюджетів, а також набуття ними більшої автономності, зокрема зменшення частки міжбюджетних трансфертів.

Після реформи основними податками, які наповнюють місцеві бюджети (міст обласного значення, районів, об'єднаних територіальних громад), стали: 60% ПДФО (податку на доходи фізичних осіб), 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів, 100% єдиного податку, 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт), 100% плати за землю, 100% податку на прибуток підприємств комунальної власності, 100% плати за надання адміністративних послуг і 25% екологічного податку [2, с. 154].

У контексті фіскальної децентралізації надходження власних доходів місцевих бюджетів об'єднаних громад у 2016 році зросли майже у 5 разів (або на 3,9 млрд. грн.) порівняно з 2015 р. (з 1 млрд. грн. до 4,9 млрд. грн. у 2016 р.), а у 2017 р. порівняно з попереднім 2016 р – на 4,3 млрд. грн. (+87%). За підсумками I півріччя 2018 року до місцевих бюджетів 665 ОТГ надійшло 9,0 млрд грн, що у 2,3 рази більше від надходжень, отриманих ОТГ у I-му півріччі 2017 року. Із розрахунку на одного мешканця громади отримали 1613 грн, що більше від аналогічного періоду минулого року на 906,8 грн (у 2,3 рази). Частка місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів зростає і залишається на рівні 10-11%. Щодо їх ролі у бюджетах ОТГ, то немає чіткої динаміки, адже в деяких ОТГ їхні надходження у 2018 році порівняно з 2017 мають значні прирости, а в деяких – взагалі від'ємні [5].

Загалом, темпи зростання місцевих податків та зборів місцевих бюджетів 2017 р. порівняно з 2016 р. мають позитивну тенденцію, але виникає питання, до якого бюджету надходять дані кошти. Головна проблема полягає в тому, що основу доходів бюджетів ОТГ в Україні складають не місцеві податки і збори, а загальнодержавні. Тому можна стверджувати, що органи місцевого самоврядування не мають прямого впливу на їх регулювання. Вони навіть теоретично ніколи не отримають права впливати на ставки цих податків, пільги, механізми справляння. Місцеві бюджети, звичайно, наповнюються, але не виконується основна сутність реформи фіскальної децентралізації, що повинні бути створені рівноцінні умови для розвитку місцевого самоврядування, які мають ґрунтуватися на засадах саморозвитку та власного ресурсного потенціалу території. Місцеве самоврядування повинне від початку формувати свою фінансову базу. Ситуація, яка склалася нині просто робить територіальні громади більш залежними від центральних органів та сприяє бездіяльності у залученні більших надходжень до їх бюджетів.

Важливими напрямками для покращення даної ситуації є формування фінансової бази місцевих бюджетів, шляхом запровадження зміни до податкового кодексу, за якими вводились би місцеві надбавки до ставок загальнодержавних податків і зборів (так званий механізм додаткових місцевих ставок). При цьому державні ставки можуть бути знижені на відповідну величину. Це дозволило б не передавати частину загальнодержавних надходжень на місцевий рівень, а формувати доходи місцевих громад на основі власних рішень, зі всією повнотою відповідальності, можливостями регулюючого впливу на соціальний стан і економічну активність на відповідній території. [1]

Податкова політика має сприяти запровадженню фіскальної децентралізації, отже, має пройти через певну оптимізацію, а саме: діяти на засадах фіскального федералізму (податки будуть сплачуватись до того бюджету, з якого будуть фінансуватись суспільні блага, що відповідають потребам платника); розширити функції електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків»; провести незалежний аудит інформаційних ресурсів та баз даних, які використовуються Державною фіскальною службою України; запровадити єдиний рахунок для сплати всіх податків та зборів; місцеві податки і збори мають стимулювати підприємницьку активність, сприяти розвитку місцевого господарства та його інфраструктури. Через запровадження ряду пільг у місцевому оподаткуванні муніципалітети зможуть вирішити ряд локальних інфраструктурних, екологічних та інших проблем, покращити соціально-економічні показники окремих адміністративно-територіальних одиниць, стимулювати раціональне використання природних ресурсів, розширити ринки екологічно чистої продукції тощо. [4, с.54; 2, с.156- 162]

Загалом фіскальна децентралізація є стратегічно важливим процесом, розгортання якого в Україні дозволить розширити обов'язки органів місцевого самоврядування та підвищити якість надання суспільних благ і послуг.

Література:

1. Лопушняк Г. Фіскальна децентралізація в Україні: декларації та практична реалізація/ Лопушняк Г., Лободіна З., Ливдар М.// Економічний Часопис-XXI, К., 2016. - №161(9-10). - С. 79 – 84.
2. Напрями формування податкової політики України в контексті фіскальної децентралізації та розширення бази оподаткування : моногр. / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. І. Крисоватого, д-ра екон. наук, проф. О. М. Десятнюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 182 с.
3. Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, (23 лютого 2018 р., м. Ірпінь) – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 265 с.
4. Полторак А. Оптимізація податкової політики в умовах фіскальної децентралізації/Полторак А., Усенко О.// Електронне наукове видання з економічних наук «Modern Economics», №2 (2017). – с. 50-54.
5. Експертний аналіз бюджетів ОТГ за I півріччя 2018 року// [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/9680>

Дубовик О.Ю.

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Одеський національний економічний університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розвиток малого підприємництва є однією з основних задач економіки України. Цілями державної політики регулювання малого підприємництва є створення нових робочих місць, зростання рівня зайнятості населення, зменшення соціальної нестабільності, активізація інноваційних процесів, розвиток конкуренції, реалізація підприємницького потенціалу, мобілізація самостійної ініціативи господарського суб'єкта. Незважаючи на активну позицію державних структур з реалізації заходів, спрямованих на підтримку малого бізнесу, невирішеним залишається ряд проблем у галузі оподаткування, які не сприяють подальшому активному розвитку малого підприємництва і наповненню місцевих бюджетів.

Мале підприємництво - це самостійна, систематична, ініціативна господарська діяльність малих підприємств та громадян підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку.

В Україні мале підприємництво охоплює 99,1 % усієї кількості суб'єктів господарювання, а кількість зайнятих працівників у малому бізнесі – майже 50 % усіх працюючих [1]. Така ж ситуація спостерігається і в США, Японії, Німеччині, Франції, Великій Британії, де величезну частку — 99,3-99,7 % від кількості підприємств становлять малі та середні підприємства, у високорозвинених країнах Заходу - 70-90%. Тобто подальше активне функціонування цього сектору має сприяти суттєвому розвитку економіки країни. А тому і державна його підтримка, у частості з використанням інструментів податкового регулювання, має дати значний економічний ефект.

З часу проголошення незалежності України існувало декілька форм спрощення оподаткування для суб'єктів малого підприємництва: спеціальний патент, фіксований податок, фіксований сільськогосподарський податок, єдиний податок. Деякі спрощення тимчасово одержували сільгосптоваровиробники, були передбачені податкові пільги малим підприємствам у промисловості та будівництві. До складу єдиного податку, крім існуючих податків, колись включалися збори до фондів соціального страхування, які становили досить значну суму.

Але такі заходи податкового регулювання згодом були скорочені. Встановлені законодавством податкові преференції почали використовуватися суб'єктами господарювання для отримання незаконних доходів, ухилення від оподаткування, застосування оптимізаційних схем. На сьогодні спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва представлена одним єдиним податком.

Нещодавно у Верховній Раді розглядався проект податкової реформи, що розробило Міністерство фінансів, який пропонує скасувати третю групу платників єдиного податку. Це напівзаходи, які не призведуть до виходу економіки з тіньового сектора. Адже це негативно позначиться не лише на малому бізнесі, але й на місцевих бюджетах.

Вважаємо за доцільне при наданні податкових преференцій акцентувати увагу не тільки на зовнішніх параметрах відповідності суб'єктів малого бізнесу законодавчим вимогам, але й враховувати перспективність діяльності підприємницьких структур, впровадження ними досягнень науки і техніки, включаючи розробку нових ідей, ноу-хау, прогресивних ресурсозберігаючих технологій.

Також необхідно привести у відповідність межі річного доходу, які використовуються для визначення платників єдиного податку 1-3 групи: це відповідно 300 тис., 1,5 млн. і 5 млн. грн. Згідно із Законом «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] усі підприємства країни поділяють на мікропідприємства, малі, середні або великі підприємства в залежності від балансової вартості активів, чистого доходу від реалізації продукції та середньої кількості працівників. Так, чистий дохід по мікропідприємствах має бути до 700 тис. євро (21 млн. грн.), а у малих підприємств – до 8 млн. євро (240 млн. грн.).

Тобто далеко не весь малий бізнес може працювати за спрощеної системі оподаткування. Однак потрібно щорічно проводити індексацію річного доходу на рівень інфляції, який є у країні, та підвищувати граничні межі доходу по групах платників з метою розширення їх кола.

Державне регулювання та підтримка малого підприємництва ведеться у всіх країнах з розвинутою ринковою економікою. У деяких країнах введені податкові канікули, які передбачають звільнення від оподаткування доходу (прибутку) на час становлення діяльності. Так, у Кореї стартуючі малі підприємства платять тільки 50 % податку на прибуток і власність упродовж перших п'яти років. У Чехії малі підприємства користуються податковими канікулами упродовж 10 років, якщо займаються виробництвом, пов'язаним із високими технологіями. У Франції новостворене підприємство може бути зовсім звільнене від сплати податків упродовж двох років. Ця практика може бути поширеною і на малий бізнес в Україні при умові, що суб'єкт підприємницької діяльності візьме на себе зобов'язання продовжувати діяльність і після закінчення строку дії податкових канікул і «окупити» несплачені податки. Інакше їх необхідно буде повернути в бюджет.

У Фінляндії, Іспанії, Великобританії малі та середні підприємства мають значну податкову пільгу по інвестиціях. У більшості країн ОЕСР податковими пільгами користуються також й інвестиційні компанії, що вкладають кошти в малі та середні підприємства. Також там індивідуальні підприємці платять менше податків, ніж компанії (Португалія, Чехія, Бельгія, Іспанія).

У наш час малий бізнес покликаний не тільки стати найважливішою базою структурної перебудови економіки з урахуванням особливостей розвитку регіонів, але й забезпечити наповнюваність місцевих бюджетів. Щоб мати подальші перспективи розвитку малого бізнесу в нашій країні, потрібно створити реально спрощені умови оподаткування для суб'єктів малого підприємництва з урахуванням досвіду розвинених країн та посилити контроль за їх діяльністю.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 05.10.2017 р. № 2164-VIII.

Загорійчук Т.М.

«Макрофінансове управління», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ СУПРОВОДЖЕННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Головною метою податкових органів будь-якої держави є отримання максимально можливих позитивних та фінансових результатів при мінімізації витрат та ресурсів. Виходячи з цього в багатьох високорозвинених країнах активно застосовується процедура розширеної інформаційної взаємодії (горизонтального моніторингу) з платниками податків.

Якщо вертикальний моніторинг базується на ретроспективному контролі, то горизонтальний моніторинг є відносно новою формою поточної співпраці на основі взаємної довіри, розуміння та прозорості.

Базою функціонування горизонтального моніторингу є створення ефективної системи адміністрування податків; відстеження та аналіз податкових ризиків господарських операцій, що здійснюються та плануються великими платниками податків; та найголовніше – це створення партнерських відносин з податковими органами з одного боку та платників податків – з іншого.

Однак, податкові органи повинні розраховувати на готовність підприємців дотримуватися належним чином своїх фіскальних зобов'язань. Тобто на ранній стадії суб'єкт повинен повідомити свого податкового інспектора про можливі фіскальні ризики, надавши всю необхідну інформацію та факти.

Виходячи з цього, в табл. 1 виділимо переваги даного методу як для податкових органів, так і для платників податків.

Таким чином, горизонтальний моніторинг покращує якість діяльності податкових органів, створює ідеальну систему оподаткування та як наслідок - знижує витрати і ресурси для діяльності податкового контролю і мінімізує кількість порушень податкового законодавства.

Таблиця 1

ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО МОНІТОРИНГУ

податкові органи	платники податків
✓ високий ступінь відкритості платника податків; ✓ постійний доступ до документообігу операцій в електронному режимі; ✓ скорочення кількості виїзних перевірок і пов'язаних з ними витрат; ✓ зменшення ризиків застосування бізнесом різних схем ухилення від податків	✓ зменшення невизначеності, що виникла в процесі тлумачення і застосування податкових законів; ✓ отримання консультацій з питань оподаткування операцій для коригування своєї політики; ✓ зниження податкових ризиків; ✓ можливість звільнення від виїзних податкових перевірок

Джерело: Складено автором на основі [2]

Успішність функціонування системи «горизонтального моніторингу» можна розглянути на прикладі Нідерландів, адже в даній країні це – провідний елемент

взаємовідносин податкових органів не лише із великими підприємствами, але й з представниками малого і середнього бізнесу ще з 2002 року [2]. Крім того, за даними Світового Банку, Нідерланди є однією з найбільш стабільних держав у світі, що полегшує для компаній прийняття середньо- та довгострокових рішень.

Голландські податкові органи дозволяють підприємствам, подавати заявки на посилені відносини - форма співпраці, в рамках якої організація підписує угоду про горизонтальний моніторинг, що забезпечує довготермінову користь, адже запобігає негативним податковим ситуаціям. Такий механізм податкового контролю включає, серед іншого, визначення та опис податкової стратегії підприємства, податкового департаменту та податкових процесів, визначення того, хто відповідає за кожне податкове питання, аналіз податкового ризику, здійснення відповідних контролів та політики щодо використання інформації, отриманої від даної співпраці (табл. 2).

Таблиця 2

ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО МОНІТОРИНГУ У НІДЕРЛАНДАХ

Крок	Особливості
0: сучасний профіль клієнта;	Складається командою управління рахунком, або зовнішнім фахівцем, який може взяти на себе ініціативу вивчення специфіки функціонування даного суб'єкта господарювання
1: засідання горизонтального моніторингу;	Мета засідання горизонтального моніторингу полягає в тому, щоб надати можливість обом сторонам вивчити можливість реалізації здійснення горизонтального моніторингу для організації. Це взаємне дослідження охоплює ключові цінності та принципи, обов'язки та очікування, визначення основних кроків
2: сканування відповідності;	Складається уявлення про податкову поведінку організації та її стейкхолдерів, тобто готовність до даної співпраці. Обговорюється відповідальність за подання декларацій. Спільно визначаються передумови для оперативного контролю
3: вирішення проблемних питань;	Більшість суперечностей, вирішуються до укладення договору про моніторинг, однак, коли це неможливо, Нідерландська податкова і митна адміністрація та підприємство спільно досягають відповідних процедурних домовленостей
4: узгодження договору;	Підприємство та податкова адміністрація спільно оцінюють інформацію, отриману під час попередніх кроків. Коли всі питання узгоджені, то підписується угода про здійснення горизонтального моніторингу. Також розглядаються питання, що стосуються змісту та обсягу співпраці.
5: аналіз та вдосконалення системи податкового контролю;	Зосереджується увага на покращенні податкового контролю. Основну відповідальність за це несе Нідерландська податкова адміністрація, яка активно заохочує і підтримує підприємство. Оскільки розробка структури податкового контролю залежить від розміру і специфіки діяльності, то система податкового контролю пристосовується до умов суб'єкта господарювання. Також розглядаються елементи які є загальними для всіх систем податкового контролю.
6: регулювання нагляду	Здійснюється регулювання форми та інтенсивності спостережень на основі наявної інформації про підприємство, наприклад, ступінь внутрішнього контролю за податковими процесами та роботою, яку здійснюють зовнішні фахівці.

Джерело: Складено автором на основі [2] та [3]

Як наслідок, перевірки, проведені податковими органами, трансформувались від реактивних (за минулі роки) до активних (запобігаючих). Основною перевагою угоди є те, що відповідні податкові ризики та позиції можуть розглядатися, коли вони відбуваються (в даний час) у прийнятних термінах.

Натомість, компанія зобов'язана прозоро функціонувати по відношенню до голландських податкових органів, що забезпечує оперативну відповідь на складні податкові питання. Ця попереджувальна гарантія запобігає неприємним ситуаціям. Крім того, даний механізм допомагає точно визначити податковий потік грошових коштів та поточні податки, а також сприяє тому, що підприємство має якомога менше невизначених податкових ситуацій, економить час і витрати.

Отже, голландська концепція горизонтального нагляду є успішною та результативною, має багато переваг. Однак вітчизняна практика показує, що виникає також багато проблемних ситуацій. Адже ще в 2011 році Державна фіскальна служба України розпочала реформу направлену на покращення адміністрування великих платників податків, яким пропонувався новий сервіс – горизонтальний моніторинг [1].

Були укладені меморандуми про роботу в тестовому режимі 5 компаніями: Макдональдс, «Лукойл-Україна», «АрселорМіталл Кривий Ріг», «Нібулон» та «METRO Cash&Carry Україна». Нечіткі умови співпраці, відсутність відповідальності податкових органів та консультуючих аудиторів сприяли відмові в експерименті більшістю компаній. Крім того підприємства очікували, що разом із новими інструментами з'являться і спрощена система повернення податку на додану вартість, а не лише додатковий механізм впливу.

Зважаючи на неоднозначне і суперечливе податкове законодавство, компанії не можуть собі дозволити повністю відкритися перед податковим органом, так як при виникненні протиріч податкові органи трактуватимуть ситуацію в свою користь, а не на користь платника податків. Однією з вагомих перешкод є також конфіденційність, адже податкові інспектори, отримують інформацію, яка могла б бути цінною для конкурентів компанії. Застосовуючи дану систему, платник може стати більш залежним від податкового інспектора: в разі скасування угоди про горизонтальний моніторинг, компанія може втратити свою репутацію зі сторони стейкхолдерів.

Серед інших проблемних аспектів моніторингу слід зазначити додаткові витрати ресурсів як матеріальних так і людських, які є необхідними для комплексної співпраці. Оскільки моніторинг передбачає успішне функціонування ефективного внутрішнього аудиту, та не всі великі платники податків готові до роботи у таких умовах. Таким чином, необхідне врахування всіх недоліків, удосконалення та адаптація міжнародного досвіду перш ніж цю концепцію запроваджувати для наслідування нашою країною.

Література:

1. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
2. Horizontal Monitoring Within the Medium to Very Large Businesses Segment: Guide / The Netherlands Tax and Customs Administration. – 2010 [Electronic resource]. – Access mode : <http://belastingdienst.nl>
3. Supervision Large Business in the Netherlands: Tax and Customs Administration. – Belastingdienst, April. – 2013. – 59 p. [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.belastingdienst.nl>

Захожай К.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»,

Шаталов Є.В.

аспірант кафедри фінансів,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ У ПОБУДОВІ ЕКОНОМІКИ ЗАМКНЕНОГО ЦИКЛУ ЯК ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Досягнення сталого (збалансованого) розвитку наразі є важливим завданням світового суспільства, однак його здобуток є можливим лише за умови переорієнтації систем усіх рівнів на якісно новий вектор руху, а саме економіку замкнутого циклу.

Еволюція публічних фінансів пов'язана з розвитком функцій самої держави. Сьогодні в демократичних економічно розвинених країнах на перше місце серед державних пріоритетів виходять соціальна політика, підтримка миру і правопорядку, розв'язання глобальних проблем (екологія, демографічна ситуація тощо). Зазначені напрями державної діяльності неможливі без наявності відповідних джерел фінансування, а тому інновацією може стати перехід до впровадження принципів циклічної економіки [2].

Наразі в економіці кожної держави невинно відбуваються численні зміни. У своєму виступі «За межами Антропоцену» на Всесвітньому економічному форумі в 2017 році професор Стокгольмського центру стійкості у Швеції Юхан Рокстрьом заявив, що стара філософія мислення повинна бути змінена, оскільки за п'ять десятиліть ми перетворимося з маленького світу на великій планеті до, як стверджують наукові дослідження, – великого світу на маленькій планеті [5].

І, якщо раніше для економістів вирішальну роль відігравали точки граничної корисності та беззбитковості, то зараз на перший план виходить точка граничної біофізичної спроможності планети, після досягнення якої почнеться дестабілізація всієї земної системи.

Люди завжди користувалися простою економічною схемою існування: видобуток-виробництво-розподіл-споживання-відходи. Однак, у кінці минулого століття в Європі були запропоновані нові принципи життя суспільства, що отримали назву циклічна економіка чи економіка замкнутого циклу (англ. circular economy) [1].

Парадигма замкнутого циклу ґрунтується на тому, що всі запаси на нашій планеті не безмежні і людство змушене відмовитися від лінійної моделі економіки, що призводить до глухого кута через обмеженість ресурсів, ряду проблем, пов'язаних з доставкою матеріалів з країн, що розвиваються, і нестабільністю цін на сировину. До цього варто додати, що в таких умовах близько 90% вихідних матеріалів стають відходами ще до того, як готовий продукт лишив фабрику, а дві третини товарів опиняються на смітнику в перші півроку свого існування.

В умовах ускладнення й диверсифікації функцій держави, посилення соціальної спрямованості державної політики постають нові завдання щодо регулювання суспільного виробництва. Суперечності між загальними і приватними інтересами долаються через розвиток різних перерозподільчих систем, які, постійно взаємодіючи, утворюють перерозподільчий комплекс сучасної держави, де центральне місце посідають державні і місцеві фінанси, а також позабюджетні фонди, каналами яких проходить значна частина створюваного у національному масштабі кінцевого продукту. Свої перерозподільчі завдання публічні фінанси вирішують передусім шляхом створення централізованих фінансових фондів, найбільшим із яких є бюджет.

Звертаючись до зарубіжної практики, слід зазначити, що у Китаї діє законодавство щодо просування економіки замкнутого циклу; в Південній Кореї прийнята аналогічна «Стратегія зеленого розвитку» (Green Growth Strategy); в Японії будують «Суспільство правильного матеріального циклу». Подібні програми існують у Німеччині та Швейцарії [6]. Ці нові концепції національного розвитку передбачають кардинальну зміну систем управління відходами, націленість на максимальне вилучення вторинних ресурсів з відходів та їх використання в промисловому виробництві замість природної мінеральної сировини.

Великі корпорації охоплюють весь виробничий ланцюжок від поставки сировини і матеріалів до реалізації продукту. Часто це призводить до трансформації споживача в

користувача. Товар залишається власністю корпорації і після закінчення терміну служби повертається виробнику, який може випустити на його основі нову модель або створити інший продукт, використовуючи старі матеріали. Прикладом тому служить Philips, яка бере участь в зборі 40% всіх використаних ртутюмістких ламп в Євросоюзі (з них переробляються більше 95%), а також пропонує споживачам замість придбання послугу використання освітлювальних приладів, що повертаються потім виробнику. Vodafone пропонує разом з контрактами на послуги зв'язку схожу схему - оренда замість володіння - користувачам телефонів. Ще один приклад - мережа магазинів одягу H&M, яка приймає вживані речі для переробки або продажу як секонд-хенд, і натомість надає знижки на нову колекцію [4].

При зацикленні виробництва, за найскромнішими підрахунками, світова економіка щорічно зможе отримувати 1 трлн дол. до 2025 року, а також в найближчі п'ять років створить 100 тис. нових робочих місць, заощадивши до 500 млн. дол. на матеріалах і запобігши появу 100 млн. т відходів.

Вже сьогодні, купуючи комп'ютер або електроприлад, ми вносимо дуже незначну суму (вона закладена в ціні) за подальшу повторну переробку цього товару. У Франції ця сума є податком за еко-участь, що дозволяє в кінцевому підсумку скорочувати відходи і переробляти відпрацьовані предмети якісно, без шкоди для навколишнього середовища.

У грудні 2015 р. Європейська комісія прийняла план дій щодо переходу до циклічної економіки до кінця 2019 р. Він передбачає, що така модель стане основою стратегії сталого розвитку ЄС і передбачає розвиток відповідного держрегулювання. У липні 2016 р. Центр європейських політичних досліджень (CEPS) в Брюсселі представив дослідження під назвою "Циклічна економіка в Європі, від ресурсоефективності до платформ для обміну знаннями: точка зору CEPS". У цьому дослідженні відзначено, що перехід до циклічної економіки несе три незаперечних переваги: по-перше - зниження негативного впливу на навколишнє середовище, завдяки скороченню використання ресурсів при виробництві; по-друге - скорочення виробничих витрат через зниження кількості використовуваних первинних ресурсів; по-третє - поява нових ринків, а значить - створення нових робочих місць і підвищення загального рівня добробуту [3].

Слід зазначити, що на Заході сьогодні пропонують докорінно змінити ситуацію. Ще на початку роботи над створенням будь-якої технологічної новинки проектувальник розуміє, яким чином вона буде використовуватися після того, як вийде з ладу або застаріє, як буде циркулювати в економічній системі?! Це стосується матеріалів, елементів конструкції і навіть упаковки. Багато держав, від Китаю до Євросоюзу, створюють сприятливу законодавчу, податкову бази та інституційне середовище для підтримки починань в циклічному виробництві та управлінні.

Виходячи з реалій сьогодення нашої країни, необхідно по-новому осмислити поняття публічності в суспільстві, не звужуючи його лише до державних інтересів і не ототожнюючи з ними, оскільки в Україні, яка лише перебуває на шляху до розбудови громадянського суспільства, мають місце гострі суперечності у сфері соціального буття й далеко не завжди держава (як сукупність органів управління) у своїй діяльності, у тому числі фінансовій, враховує спільні інтереси людей як інтереси різного виду товариств, об'єднань (у тому числі територіальних), інтереси колективної самоорганізації та саморегулювання.

Держрегулювання і підтримка нового напрямку економіки в Україні має супроводжуватися виділенням грантів на дослідження, бути у пріоритеті при держзакупівлях, наданні податкових пільг з одного боку і збільшенні екологічних податків (у тому числі на утилізацію сміття) – з іншого. Про це не варто забувати

вітчизняним виробникам і грантоотримувачам, а також всім співвітчизникам, які підтримують обраний урядом курс щодо вступу в ЄС.

Література:

1. С. Тутов - Что такое экономика замкнутого цикла и почему за ней будущее? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://112.ua/statji/chto-takoe-ekonomika-zamknutogo-cikla-i-pochemu-za-ney-budushhee-362569.html>.
2. Тропіна В.Б - До питання про публічні фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.if.ua/articles/article-45>.
3. Гарченко - Євросоюз готується до переходу на циклічну економіку. Що це таке? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.etcetera.media/evrosoyuz-gotuyetsya-do-perehodu-na-tsiklichnu-ekonomiku-shho-tse-take.html>.
4. А. Дубровик-Рохова - Економічне лідерство по-фінському. Як потоваришувати з майбутнім і почати заробляти на глобальних викликах? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/ekonomichne-liderstvo-po-finskomu>.
5. Donges, J., Winkelmann, R., Cornell, S. E., Lucht, W., Dyke, J. G., Rockström, J., Heitzig, J., Schellnhuber // Closing the loop: reconnecting human dynamics to Earth system science. Н-Ж. 2017. Anthropocene Review 4 (2): 151-157.
6. Steffen, W., J. Rockstrom, K. Richardson, T. M. Lenton, C. Folke, D. Liverman, C. P. Summerhayes, A. D. Barnosky, S. E. Cornell, M. Crucifix, J. F. Donges, I. Fetzer, S. J. Lade, M. Scheffer, R. Winkelmann, H. J. Schellnhuber // Trajectories of the Earth System in the Anthropocene, Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America 115 (33): 8252-8259, 2018.

Зінченко Т.А.

«Банківська справа», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Циганова Н.В.

БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Бюро кредитних історій (БКІ) не лише в Україні, а й у всьому світі є основним інструментом формування позитивного іміджу позичальника та слугують для полегшення доступу споживачів до фінансування. Завдяки йому у користувачів фінансових послуг покращуються можливості кредитування, а у кредиторів – оцінювання фінансового стану позичальників та управління своїм кредитним портфелем.

Окрім того у розвинених країнах функціонування БКІ мало значний вплив на кредитування економіки та позитивно вплинуло на загальні умови її динамічного зростання. Саме тому подальший розвиток бюро кредитних історій в Україні важливий для сприяння росту у секторах малих, а також середніх підприємств та споживчому (іпотека, кредитні картки, мікрокредитування, авто кредити тощо) кредитуванні [3].

Бюро кредитних історій – юридична особа, виключною діяльністю якої є збір, оброблення, зберігання, захист і використання інформації, яка складає кредитну історію. основним видом діяльності БКІ є ведення кредитної історії [1].

Основним завданням для кредитних бюро є захист інформації, адже під час викрадення чи пошкодження певної інформації про кредитні історії позичальники та фінансові інститути зазнають значних збитків. У всьому світі відбуваються крадіжки кредитних історій. Так, у США було викрадено понад 43000 кредитних історій. Через це підприємства зазнають колосальних втрат [2].

Кредитори можуть отримувати звіти про операції своїх майбутніх клієнтів тільки при регулярному та правдивому наданні інформації. Існує досить велика проблема в існуванні «кишенькових» кредитних бюро. Це такі бюро, які створені певними кредиторами, комерційним банками. Таких в Україні налічують до десяти, що негативно впливає на кредитні історії клієнтів та кредитну діяльність в цілому, але реально з них

працює лише чотири. До прикладу, в США таких організацій близько 2000. Але основну інформацію не лише щодо кредитного ринку США, а й ринків інших країн, існує лише 3.

Певна річ, що банки та кредитні бюро обмінюються між собою інформацією, для полегшення своєї роботи. Але не в усіх країнах така база даних доступна лише для банків. Існують країни, в яких позичальники мають також змогу скористатися своєю кредитною історією. До прикладу, у Сполучених Штатах кредитну інформацію про осіб збирають і зберігають три національні кредитні агентства – Equifax, Experian та TransUnion [2]. Клієнти мають змогу безкоштовно отримувати інформацію щодо своєї кредитної історії. Також за додаткову плату для клієнтів доступним буде їх бал FICO (бал кредитного рейтингу, розроблений американською компанією Fair Isaac Corporation). Крім цього, доступною буде інструкція щодо використання цього балу, а також рекомендації як його підняти.

Окрім переваг бюро кредитних історій існує також декілька недоліків. Це такі як недовіра клієнтів позичальників щодо захищеності тієї інформації, яка міститься в кредитній історії тощо. На думку Д. Носенко, по-перше це стурбованість позичальників про захищеність інформації, що міститься в кредитних історіях, оскільки не всі згодні розголошувати інформацію про себе. Друга проблема – це сумнівність самих бюро кредитних історій, тобто у разі конфлікту клієнта з ними, може з'явитися навмисна чи випадкова помилка, в результаті якої з клієнтом ніхто не буде працювати. Також позичальників хвилює те, що в кредитній історії може опинитися інформація про їх реальні доходи, а не номінальні. Для України, де частка тіньового сектору економіки становить по різних оцінках 30-45%, це питання є актуальним. Третя проблема полягає в тому, що на даному етапі БКІ діють окремо, не мають спільної бази даних, між ними не проходить обмін інформацією щодо основних кредитних продуктів банків. Крім того, кредитні бюро за законом можуть бути підключені до державних баз даних. Ці недоліки є основними, які негайно потрібно вирішувати для кращого в подальшому функціонування таких установ, а також для відновлення довіри клієнтів [3].

Наразі в Українському бюро кредитних історій налічується понад 23 млн. клієнтів та більше 50 млн. угод. Також звіт про свою кредитну історію можна отримати безкоштовно в мобільному додатку, що є зручним для користувачів.

Як бачимо, БКІ робить кроки до покращення свого сервісу та надання своїх послуг на високому рівні, робить значні внески у розвиток фінансової грамотності суспільства.

Тому, для вирішення цих проблем, потрібно обов'язково об'єднати зусилля всіх бюро. Потрібно щоб невеликі організації обслуговували не лише свою кредитну установу, а об'єднували зусилля для кращої організації роботи. Також, безумовно, потрібно покращити захищеність баз даних клієнтів, щоб інформація про позичальників не була розголошена третім особам. Обов'язково потрібно посилити контроль над зберіганням такої інформації.

Із вищезазначеного висновком є те, що завдяки бюро кредитних історій полегшується співпраця банків із позичальниками, а також немало важливим є те, що зменшуються ризики усіх учасників кредитних відносин.

Також якщо буде усунено всі недоліки та відбудеться процес удосконалення БКІ, то спроститься діяльність усіх кредитних організацій, клієнти відчуватимуть себе більш захищено, відбуватиметься якісніший контроль позичальників. Національний банк України послідовно проводить заходи щодо консолідації інформації про позичальників банків та стимулювання банків до користування нею для зменшення кредитних ризиків, що сприятиме розширенню кредитування та зменшенню процентних ставок, покращанню параметрів кредитної діяльності банків.

Література:

1. Бюро кредитних історій: Електронний ресурс. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123168

2. Прокопенко В. Ю. Бюро кредитних історій: еволюція, становлення та розвиток можливостей / В. Ю. Прокопенко // Проблеми економіки. – 2010. - № 4. – С. 104-107. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2010-4_0-pages-104_107.pdf
3. Носенко Д. К. Проблеми та перспективи подальшого розвитку бюро кредитних історій в Україні / Д. К. Носенко // Запорізький національний технічний університет, Україна. – 2009. – С. 1–2. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SND_2009/Economics/40256.doc.htm
4. Корнеєв В. Бюро кредитних історій: послуги, функції та організація діяльності / В. Корнеєв. Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.ufin.com.ua/analit_mat/gkr/036.htm
5. Про організацію формування та обігу кредитних історій: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2704–IV: Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>

Йожиков М.О.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ВПЛИВ СКАСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО РЕЖИМУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Впродовж останніх п'яти років система стимулювання аграрного сектору в Україні перебувала в неперервному процесі постійних змін. Як ми знаємо, у бюджету 2018 року було виділено вражаючі 6,3 мільярда гривень коштів платників податків на підтримку аграріїв у формі різноманітних дотацій на фактори виробництва. На жаль, вибір саме такої форми підтримки не супроводжувався фаховими дискусіями, а міністерство аграрної політики ніколи не сприймало перехід до дотаційного варіанту стимулювання фермерів позитивно, більше того відсутні офіційно сформульовані цілі та обґрунтування програм підтримки. За таких умов практично неможливо оцінити їх ефективність. З іншого боку, слідуючи корупційному тренду сучасної української економіки, субсидії попадають в кишені не тільки аграріїв.

Важливою частиною, а фактично її основою до 2017 року являвся єдиний податок 4-ї групи, що супроводжувався спеціальним режим ПДВ, що складало понад 90% всієї підтримки. Це фіксований податок, який замінює податок на прибуток та податок на землю. Ставка податку коливається від 0,09% до 1,00% від нормативної вартості сільськогосподарських земель, в залежності від типу та місцезорозташування землі. У 2010 році навантаження від ФСП для аграріїв в середньому становило лише біля \$0,75 на 1 га ріллі, що фактично залишало прибутки аграрних компаній в Україні неоподатковуваними. У 2015 році через значне збільшення нормативної вартості землі, податкове навантаження від ФСП зросло до близько \$9/га, що, в будь-якому випадку, значно менше від навантаження, яке аграрії мали б на загальній системі оподаткування.

Згідно зі спеціальним режимом ПДВ, аграрії мали право не перераховувати ПДВ до бюджету, а залишати на спецрахунках для відшкодування вхідного ПДВ та на інші виробничі цілі. У 2016 та 2017 роках, спеціальний режим ПДВ для сільськогосподарських підприємств був поступово скасований, що було аргументовано вимогами МВФ та інших міжнародних менторів України, незважаючи на неодноразові протести науковців, експертів, та професіоналів індустрії, і щонайважливіше – відкритого неприйняття Мінагрополітики, які наводили аргументи можливості функціонування спецрежиму у документах МФО: «Дія спеціального режиму оподаткування ПДВ відповідає правилам та вимогам Світової організації торгівлі та узгоджується із положеннями Директиви Ради ЄС 2006/112/ЄС від 28.11.2006 про спільну систему податку на додану вартість».

Спецрежим було замінено на так званий режим «квазіаккумуляції ПДВ», котрий по факту вже не був пільговим оподаткуванням. Натомість, сільськогосподарські підприємства (переважно виробники продукції тваринництва та садівництва) мали

право на отримання дотацій, пропорційно до сплаченого ПДВ. Загальний обсяг дотацій за цією програмою склав 4 млрд грн. Проте, програма зазнала нищівної критики на предмет того, що сприяла в першу чергу великим агрохолдингам.

У 2018 році обсяг державних субсидій аграрним виробникам збільшився до 6,3 млрд грн., водночас, критерії доступу та розподілу субсидій також зазнали значних змін. Із вищезазначеної суми, близько 1 млрд грн. було спрямовано на субсидії дрібним фермерським господарствам (які мають в обробітку до 500 гектарів).

Однак, найбільша частка бюджетних субсидій – 4 млрд грн. – спрямована на підтримку тваринництва та розподіляється наступним чином:

- 1,2 млрд грн: часткова компенсація витрат на будівництво або реконструкцію ТК.
- 700 млн грн: підтримка на збереження або збільшення поголів'я нетелів ВРХ обсягом до 2 500 грн на одну голову.
- 500 млн грн: на кожну корову, що перебуває на балансі, виплачується 1 500 грн.
- 300 млн грн: часткове відшкодування витрат на закупівлю племінної худоби
- 200 млн грн: часткова компенсація вартості кредитів.
- 945 млн грн: компенсує частину витрат на придбання виробниками сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва.
- 300 млн грн: на підтримку садівництва.

Крім того, сільськогосподарські підприємства не єдині бенефіціари дотацій на придбання факторів виробництва. За розрахунками інформаційного агентства VoxUkraine, постачальники засобів виробництва є головними бенефіціарами програм підтримки аграріїв, зокрема понад 80% дотацій з державного бюджету врешті-решт опиняється в їх кишенях. Інакше кажучи, з 6,3 млрд грн. виділених коштів, постачальники факторів виробництва отримують близько 4,8 млрд грн.

Друга найбільша складова – це безповоротні економічні втрати, котрі виникають через неоптимальний розподіл ресурсів, спричинений дотаціями. Зокрема, 5-6% з виділених 6,3 млрд грн. (близько 300 млн грн.) – це просто даремно втрачені ресурси економіки.

Землевласники становлять другу групу бенефіціарів дотацій, особливо якщо вони здають землю в оренду. Загалом вони отримують більш ніж 7% від загального обсягу дотацій, тобто дохід цієї групи сумарно збільшився більш ніж на 500 млн грн.

Висновки. Доволі хаотичні програми підтримки сільського господарства у будь-якому разі навряд чи стануть в нагоді аграріям, за винятком, мабуть, невеликої групи окремих заможних та з гарними зв'язками сільськогосподарських підприємств. Для того, щоб бути дієвим інструментом, програми підтримки повинні бути стабільними та діяти впродовж тривалого часу (3-5 років), щоб аграрії могли планувати свою діяльність із врахуванням державної підтримки.

Калашник Д.І.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник - старший викладач кафедри фінансів Коновалова І.М.

ПОДАТКОВА ДОВІРА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Сума, яка не надходить до бюджетів в результаті ухилення від сплати податків, звужує базу надходжень у державному та місцевих бюджетах, що загострює проблему дефіциту коштів у держави. Існування цього явища завдає шкоди суспільству, порушуючи відносини держави з великим та малим бізнесом і громадянами. Підсумки, підведені за 2018 рік доводять, що рівень тіньової економіки становить 32% від ВВП, а це третя частина доходів, яку могла би країна використати на корисні цілі та благо суспільству.

Питання податкової довіри, свідомості та культури вивчали: Зінкевич А. В., Мошняга Б. Б., Круліковська Л. І., Кучерова, Г. Ю. та інші, при чому суть цих термінів в зазначених дослідників схожа. Автори підкреслюють важливість цих понять у проведенні податкової політики країни та вплив цих факторів на сумлінність сплати обов'язкових платежів.

Під терміном «податкова довіра» мається на увазі, ставлення населення до органів фіскальної служби при справлянні податків, а термін «податкова свідомість» пояснює важливість усвідомлення громадянами необхідності цих платежів, тобто, є поєднання індивідуальних та соціальних цінностей і норм, віри у справедливість податкової системи, простоти дотримання податкового законодавства. Ось тут і виникає проблема - не працює формула «сплачені податки = збільшення суспільних благ та підвищення рівня життя». І якою може бути «податкова грамотність» населення, якщо податкове законодавство постійно змінюється?

Заглиблюючись у ці питання, важливо зрозуміти, на якому саме етапі з'являється податкова довіра, та чому з кожним роком українці її втрачають. Відповідь на ці питання лежать у взаємовідносинах країни та платників. Досвід країн ЄС показує, що в контексті податкової поведінки більш дієвим виступає податковий орган, на відміну від платників податків. Однак, ефективне управління та розподіл суспільних благ підвищує розвиток формування податкової свідомості до дотримання податкової дисципліни, так як платники мають прозоре підтвердження справедливого та цільового використання своїх податкових платежів.

З боку держави: головна її функція: сформувати законодавчу базу та забезпечити оптимальні надходження до державного бюджету для виконання нею покладених функцій; з боку органів фіскальної служби головне завдання – організувати вчасні та в повному обсязі надходження грошових коштів, а також забезпечити контроль на усіх етапах сплати податків. А якщо поглянути на ситуацію з боку платників, то виходить що податковий тягар великий, віддачі від сплачених коштів практично немає, рівень податкової грамотності знижується через часті зміни в ПКУ, відповідно на цьому етапі і виникає «податкова недовіра», тому що сплати йдуть в державу, справляються через фіскальну службу, від якої не завжди реально отримати чіткі рекомендації або уточнити нюанси, щодо сплати, при цьому штрафи за не володіння інформацією досить «болючі», особливо для малого бізнесу. Поведінка ухилень від сплати податків останнім часом набирає популярності, і завдання це змінити лягає на плечі перш за все працівників фіскальної служби. За результатами міжнародних досліджень, рівень податкової сумлінності перебуває у зворотній залежності від розмірів тіньової економіки.

Є низка факторів, які впливають на рівень недовіри: суб'єктивний фактор (хто при владі, той і стимулює або навпаки ті галузі, в яких зацікавлений); зміни в ПКУ ніхто ніколи не узгоджує з платниками, а уже безпосередньо ставлять перед фактом, коли доводиться сплачувати; низька податкова грамотність витікає з попереднього фактору, а також зміни у ПКУ не завжди з роз'ясненнями - тому і багато штрафних санкцій;

Рівень недовіри станом на грудень 2018 до інститутів влади складає 67% (уряд і ВРУ), і 70% (Президент), у той час, коли у країнах ЄС цей показник має лише 20-25%. Ці показники явно говорять про те, що потрібні зміни.

З чого почати? – вважаємо, що потрібно змінити орієнтири податкової системи – в країнах ЄС давно існує система прогресивних % ставок – і це справедливо – більше отримуєш – більше плати. А друга пропозиція – ефективна боротьба з тіньовим сектором – адже тіньовий сектор не сплачує податків. З українського досвіду 2016 р: зниження ставки ЄСВ вдвічі (з 41% до 22%) призвело до 19 млрд річних втрат надходжень до бюджету. Вважаю, головною проблемою є офшорні зони, через які втрачаються 50-65 млрд. грн. в рік з бюджету, «сірий імпорт» - 25-70 млрд. грн, конвертаційні центри 12-15 млрд.грн., у той час, як держава активно намагається боротися зі зловживаннями ФОПів, від яких 5 млрд.грн. І знову ж, рішення останньої проблеми можливе лише через першу пропозицію.

Отже, починати пропонуємо з «податкової довіри», а вона формується в першу чергу з відношення працівників фіскальних органів до платників. Проведення заходів щодо пояснень змін в ПКУ, розробка ідеології податкової політики держави, яка б поєднувала та узгоджувала інтереси платників податків і держави, формування податкової дисципліни і високої податкової культури населення, поєднати нерозривне: наука - практика - законодавство, змінити методи покарання та штрафних санкцій, визначити підстави, на основі яких відбулося податкове правопорушення і звісно звернути увагу на зменшення рівня тіньової економіки та збільшення довіри до інституцій.

Література:

1. Зінкевич А. В. «Податкова культура населення як інструмент уникнення податкових правопорушень» / А. В. Зінкевич. // «Розвиток соціально-економічних систем в геоелектронному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування». – 2017. – С. 169–171.

2. Кучерова, Г. Ю. закордонний досвід стратегічного розвитку податкової свідомості громадян європейської спільноти / Г. Ю. Кучерова,. // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2016. – С. 271–280.

Камінська М.С., Мансілья Альварес В.О.М.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ОСНОВНІ ЛАНКИ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

У сучасній фінансовій науці відповідно до структурних елементів, які охоплюються у якості предмету вивчення, сформувалися чотири основні напрями фінансових досліджень, які розвиваються дещо відокремлено один від одного: публічні фінанси, фінанси приватного сектору, фінансові ринки, міжнародні (світові) фінанси. Саме публічні фінанси, як об'єкт дослідження для сучасної України за умови впровадження ряду реформ, є досить актуальними як в теоретичній, так і в практичній площині. Першочерговим завданням є дослідження змісту, структури, основних ланок сучасної системи публічних фінансів України.

Характерною рисою державного устрою більшості країн світу, незалежно від його форми (унітарної чи федеративної), є наявність принаймні двох рівнів публічної влади: 1) загальнонаціонального, представленого центральними органами державної влади, в обов'язки яких входить виконання політичних, міжнародних, соціальних та економічних функцій у межах усієї держави; 2) субнаціонального, якому відповідають незалежні (самоврядні) органи влади та (або) деконцентровані органи державного управління, що діють на території суб'єктів федерації, регіональних й місцевих адміністративних утворень.

Західна фінансова наука в структурі публічних фінансів вирізняє декілька складників в залежності від того, про економіку якої країни йде мова. Якщо

розглядаються США (або Німеччина), то визначають: 1) федеральні урядові фінанси, 2) регіональні (на рині штатів, земель) та 3) локальні урядові фінанси. Якщо ж розглядаються європейські країни, то найчастіше публічні фінанси розглядають на рівні: 1) загальнонаціональному, тобто на рівні центральних органів влади — центральні фінанси та 2) субнаціональному, тобто на рівні органів місцевого самоврядування — фінанси місцевої влади.

Фінанси місцевого самоврядування (локальні) — це фінанси територіальних громад і їх об'єднань, а в широкому сенсі місцеві фінанси — це також фінанси регіонів (областей, воєводств, земель, країв тощо). Фактично в усіх країнах місцеві фінанси — це сума фінансів усіх суб'єктів місцевого самоврядування.

Згідно із Законом України «Про відкритість використання публічних коштів», до публічних коштів належать: кошти державного бюджету України та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, кошти Нацбанку та інших держбанків, державних цільових коштів, Пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної та комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності. Тобто, в системі публічних фінансів України виокремлюють такі елементи:

- публічні фінанси держави: економічні відносини, що виникають з приводу утворення, управління, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фондів коштів держави;

- публічні фінанси місцевого самоврядування: економічні відносини, що виникають з приводу утворення, управління, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фондів коштів місцевого самоврядування всіх видів;

- публічні фінанси соціальної сфери: економічні відносини, що виникають з приводу утворення, управління, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фондів коштів, за рахунок яких задовольняються соціальні суспільні інтереси, визнані державою або органами місцевого самоврядування

Матеріальною основою публічних фінансів є публічні фонди грошових коштів: фонди грошових коштів держави; фонди грошових коштів місцевого самоврядування; фонди грошових коштів, за рахунок яких задовольняються суспільні інтереси, визнані державою або органами місцевого самоврядування, незалежно від форми власності цих фондів.

Важливим для розуміння економічної природи сучасних публічних фондів грошових коштів є їх розподіл на два типи: солідарні та накопичувальні.

В Україні публічними фондами солідарного типу є:

- а) державний бюджет;

- б) позабюджетні фонди держави;

- в) бюджети місцевого самоврядування;

- г) позабюджетні фонди місцевого самоврядування (за винятком фондів довгострокового інвестування, якщо такі утворюються);

- д) фонд соціального страхування України.

Єдиним елементом публічних фондів грошових коштів, що має накопичувальний характер, є недержавні пенсійні фонди, через які здійснюється накопичення, інвестування, розподіл та використання коштів обов'язкового державного накопичувального пенсійного страхування (коштів другого рівня пенсійної системи).

Сучасна західна наука і практика пропонують для сприйняття новий підхід щодо розгляду та аналізу публічних фінансів загалом, більш адекватний сучасним реаліям розвитку світової економіки та фінансових відносин на всіх її рівнях. Зміст нового підходу полягає в тому, що сучасні реалії відкривають науці нове бачення на публічні

фінанси, пов'язане зі стиранням кордонів між національною економікою та зовнішнім світом, яке призводить, з одного боку, до поглиблення взаємодії приватного бізнесу та публічного сектору країни, а з іншого — до зростання конкуренції між ними, що виходить за межі національних кордонів у відповідності до глобальних викликів сучасності.

Дослідження "нових" публічних фінансів у рамках сучасної західної науки задають нові орієнтири українській фінансовій науці та практиці щодо врахування в структурі публічних фінансів України таких складових, що пов'язані з сучасними тенденціями розвитку.

Література:

1. ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ В УКРАЇНІ: ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ [Електронний ресурс] // Економічна наука. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2016/15.pdf.
2. СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ [Електронний ресурс] // ЕКОНОМІКА: реалії часу. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2016/No3/50.pdf>.
3. Публічні фінанси за умов фінансово-економічної кризи та трансформації світової економіки / О. В. Длугопольський // Фінанси України. - 2012. - № 8. - С. 106-121. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2012_8_11.
4. Закон України «Про відкритість використання публічних коштів». Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-viii>.

Кісельов І.А.

«Макрофінансове управління», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЕСТОНІЇ. ЇЇ ОСНОВНІ РИСИ ТА ПЕРЕВАГИ. ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

В Естонії найбільш ліберальна, гнучка та просто податкова система з досить низькими ставками. Ця система сприяє розвитку бізнесу в країні, а також бізнес еміграції.

Головною відмінністю, а також і перевагою перед іншими системами є відсутність корпоративного прибутку в простому розумінні. За цієї системи податок сплачується лише на додаткові блага, розподілений прибуток, викуп акцій, дивіденди і тд. У 2000 році звичайний податок на прибуток підприємств було змінено на податок на розподілений прибуток.

Ставка корпоративного податку на прибуток(розподілений) складає 20% і стягується у разі його розподілу, а не реінвестування. Базою оподаткування цього податку є розподілений прибуток, а також усі витрати, що не визнані витратами на розвиток підприємства (дивіденди, операції з пов'язаними сторонами, великі пожертви). Це призводить до посилення капіталу компаній і стимулювання інвестицій. Декларації з цього податку подаються щомісячно, а сплата податку відбувається 10 числа кожного місяця.

Щодо ПДВ, то варто зазначити, що він сплачується у тому разі, коли оборот складає понад 16 тис євро на рік. Ставки складають:

20% - при продажі товарів / послуг на території Естонії, а також країни ЄС фізичними особами та компаніями, у яких немає ПДВ-номера.

0% - при продажі товарів / послуг фізичними особами та компаніями з ЄС, які мають ПДВ-номер, а також в інших країнах (ЄС), закупівлі товарів / послуг у ЄС та інших країнах.

9%- При продажі певного переліку товарів та послуг(товари які мають соціальне значення)

У Естонії також відсутній податок на нерухомість, що притягує до страху бажаючих придбати таке майно; є тільки невеликий податок на землю (від 0,1% до 2,5% в рік).

Прибутковий податок - 20%.

Соціальні внески - 33%

Страхові внески до фондів безробіття - 1,6% платить працівник і 0,8% роботодавець.

Пенсійні внески - 2% (платить працівник). (Електронний ресурс: <https://migranty.com/news/965>).

В 2018 році було змінено граничний поріг реєстрації платників податку з обороту з 16000 євро до 40000 євро.

Крім цього було знижено розмір податкової пільги на регулярні виплати дивідендів з 20 до 14%.

Введено податок на доходи за банківськими процентами по вкладу. При цьому податок не утримується з відсотків, що виплачені резидентам кредитними установами резидентами країн учасниць ЄС.

Існують в Естонії також такі внески і платежі:

Страховий внесок по безробіттю – 1,6%

Внесок з обов'язкової накопичувальної пенсії – 2%.

Оскільки в Україні досить складним є процес визначення бази оподаткування, то ведення в дію податку на прибуток розподілених в Україні вирішить питання визначення бази оподаткування, оскільки цей податок не вимагає підтвердження витрат первинними документами.

Предмет оподаткування за цим податком – це конкретна операція – розподілення прибутку (через дивіденди), яка виконується за рішенням власників. Ця операція легко перевіряється, навіть дистанційно, при цьому не потребуючи витрат на детальну перевірку підприємства і його звітності. Вірогідність помилки за цієї методики практично відсутня, оскільки розрахунок прибутку не підлягає жодним перевіркам і формується на розсуд підприємства, тож помилка можлива лише у разі помилкової ставки податку.

Цей податок має низку переваг. По-перше – він значно спростить схему утримання податків і сприятиме зменшенню бюрократизму і корупції. А найголовніше сприятиме інвестуванню прибутку у підприємство, що призведе до розвитку як підприємств, так і країни в цілому.

Література:

1. Дзівінська Ю. О. Сучасний стан та перспективи оподаткування прибутку підприємств в Україні / Ю. О. Дзівінська, Б. П. Ярема. // Молодий вчений. – 2017. – №3. – С. 645–649.
2. Батраков Д. Налоговая система Эстонии в 2018 году: что изменилось? [Електронний ресурс] / Дмитро Батраков // Finance Business Service. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://fbs-tax.com/mediacenter/blog-ru/tax-system-of-estonia-in-2018-what-has-changed/>.
3. Заха Д. Оподаткування розподіленого прибутку: міжнародний досвід [Електронний ресурс] / Д. Заха, О. Бетлій // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2017/06/PB_03_2017_ukr.pdf
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://migranty.com/news/965>

Клименко К.В.

к.е.н., старший науковий співробітник відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки
ДННУ «Академія фінансового управління»

Савостьяненко М.В.

старший науковий співробітник відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки
ДННУ «Академія фінансового управління»

ПОСИЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В СФЕРІ СПІВРОБІТНИЦТВА З МФО

Сьогодні в період активного проведення внутрішніх реформ в Україні слід забезпечити ефективне використання всього наявного потенціалу кредитно-фінансового співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями (далі – МФО), які є одним з потужних джерел і дієвим інструментом забезпечення економічного розвитку держав в сучасних умовах.

Однією з ключових проблем нинішнього стану співпраці з МФО в контексті недостатнього рівня використання взаємного потенціалу, полягає в тому, що вибірка коштів за проектами МФО в Україні залишається однією з найнижчих у регіоні Центрально-Східної Європи. Низька вибірка також негативно впливає на позиції України щодо розміру суверенного боргу за міжнародними рейтингами [1].

Станом на 1 грудня 2018 р. для 34 діючих проектів МФО загальною вартістю 2,4 млрд доларів США та 5,3 млрд євро, залучених як державна позика, або позика під державні гарантії, рівень вибірки був нерівномірним і становив: для ЄБРР – 48,22%, для Світового Банку – 27,02%, для ЄІБ – 15,6%, для KfW – 4,9%.

Серед основних причин низького рівня вибірки та нерівномірної реалізації проектів як з боку України, так і з боку МФО – низька спроможність з розробки та реалізації проектів на національному та місцевому рівні, тривалі та складні тендерні процедури за правилами МФО, повільна обробка документів і платежів тощо. Це призводить до додаткових втрат бенефіціарів проектів та державного бюджету і має наслідком часткове анулювання коштів позик.

Вирішення проблем низької вибірки коштів та, як наслідок, втрат для державного бюджету, потребує вжиття низки заходів, спрямованих на зміцнення спроможності української сторони ефективно використовувати ресурси МФО, а також розробки нових підходів до реалізації проектів.

Отже, на порядку денному вжиття заходів для посилення інституційної спроможності України як надійного міжнародного фінансового партнера МФО. Для цього Міністерство фінансів України, як орган, відповідальний за координацію підготовки та реалізації проектів МФО, має на меті залучити відповідальних виконавців, бенефіціарів та групи управління проектами.

27 грудня 2018 року на засіданні Кабінету міністрів України (далі – КМУ) було схвалено Концепцію підвищення ефективності впровадження спільних з МФО проектів (Далі – Концепція), яка передбачає зміну підходів до вибору проектів для фінансування МФО, а також дозволить привести у відповідність інвестиційні проекти з наявними пріоритетами економічного розвитку України.

Зазначена Концепція містить варіанти рішень для збільшення середнього рівня вибірки доступних коштів МФО та поліпшення проектного менеджменту на різних рівнях, що включає розробку інструментів для мінімізації валютних ризиків, створення платформи для обміну інформацією та багаторівневої системи моніторингу проектів, регулярні огляди портфелю кредитів та створення відкритого реєстру проектів МФО [2].

Ключовою метою Міністерства фінансів у сфері співпраці з МФО у 2018-2021 роках відповідно до Концепції, є підвищення результативності та ефективності співпраці з МФО за наступними параметрами [3]:

- збільшити середній рівень вибірки доступних коштів МФО до 70% для проектів ЄБРР, 35% для МБРР, 20% для ЄІБ, 10% для KfW – до кінця червня 2019 р. і до 75% для ЄБРР, 40% для МБРР, 25% для ЄІБ, 12% для KfW – до кінця 2019 р.;
- забезпечити першочергову підготовку проектів МФО в секторах, які визначені пріоритетними в національних стратегічних та програмних документах;

- запровадити каскадний підхід для покращення процедури оцінки та вибору проектів;
- збільшити охоплення інвестиційними проектами, які фінансуються МФО, з метою підтримки процесу децентралізації в Україні;
- змінити існуючий підхід до розробки проектів МФО: від спрямування коштів через державний бюджет та під державні гарантії, до кредитування органів місцевого самоврядування та надання місцевих гарантій, таким чином зменшуючи рівень державного боргу і гарантованого державою боргу та сприяючи розвитку регіонів.
- розбудовувати спроможність з проектного менеджменту на різних рівнях;
- удосконалити систему моніторингу реалізації проектів МФО;
- збільшити частку проектів, що фінансуються МФО у національній валюті;

Водночас необхідно оцінити спроможність української сторони ефективно використовувати кошти, які готові надавати МФО, і дотримуватись визначених пріоритетів розвитку [3]. Реалізація Концепції буде забезпечена реалізацією таких ключових Концептуальних заходів щодо підвищення ефективності впровадження спільних з МФО проектів: (табл1).

Таблиця 1

Ключові заходи реалізації Концепції

Ключові заходи	Коротка характеристика
А	Б
Планування та пріоритезація	Розробка рекомендації щодо залучення коштів МФО на реалізацію пріоритетів Уряду; запровадження каскадного підходу для оцінки та відбору проектів МФО; забезпечення залучення адресної технічної допомоги від МФО для підтримки проектів на стадії ініціювання та підготовки проектів.
Координація та моніторинг	Аналіз діючої системи моніторингу, персоналізація відповідальності за виконання проектів, забезпечення якісного звітування, своєчасного виявлення і реагування на проблемні питання.
Підвищення прозорості	Запровадження відкритого реєстру проектів МФО із можливістю аналізувати і контролювати процес впровадження проектів в реальному часі.
Розбудова спроможності	Розбудова спроможності: розробка оптимальні підходи для посилення спроможності на рівні Мінфіну, бенефіціарів, галузевих міністерств, в т.ч. за допомогою експертів Офісів реформ та залучення експертів з відповідних МФО. Створення бази даних експертів з реалізації проектів МФО, для використання лінійними міністерствами та бенефіціарами.
Дерегуляція	Вдосконалення НПА щодо спрощення процедур погодження та гармонізації дозвільних документів для проектів будівництва; розробка варіантів використання платформи Prozorro для здійснення закупівель відповідно до процедур МФО; забезпечення гармонізації національних будівельних стандартів з директивами ЄС; розробка спільно з НБУ підходів та інструментів мінімізації валютних ризиків за контрактами проектів МФО, включаючи кредитування у національній валюті; забезпечення унормування процедури і строків розробки порядку відбору кінцевих бенефіціарів відповідальними виконавцями проектів.
Першочергові заходи в розрізі МФО	Забезпечення внесення змін до договорів з відповідальними виконавцями/бенефіціарами за проектами Світового банку для запровадження електронної вибірки коштів (e-disbursement); розробка механізму SWAP операцій спільно з НБУ та МФО тощо.

Окреслені пріоритети співробітництва свідчать про активізацію державної політики в сфері співробітництва з МФО на фінансування посткризового відновлення в Україні з максимальною концентрацією уваги на безпекових, інтеграційних факторах та забезпеченні фінансової стійкості.

Література:

1. Клименко К.В. Забезпечення результативності реалізації в Україні проектів з використанням ресурсів міжнародних фінансових організацій / Клименко К.В., Савостьяненко М.В. // НДФІ. – 2018. – №3. – С. 102-114.

2. Кабінет міністрів схвалив Концепцію підвищення ефективності впровадження спільних з МФО проектів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/kabinet-ministriv-skhvalyv-kontseptsiiu-pidvyshchennia-efektyvnosti-vprovadzhennia-spilnykh-z-mfo-proektiv?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini>

3. Концепція щодо підвищення ефективності впровадження спільних з МФО проектів від 27 грудня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iceg.com.ua/wp-content/uploads/2019/01/2019-01-10-Kontseptsiya-spivpratsi-Ukrayini-z-MFO.pdf>

Ковальчук А.М.

ст. викладач кафедри фінансів ім. Л.Л. Тарангул
Університет державної фіскальної служби України

ВПРОВАДЖЕННЯ ҐЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ФІНАНСОВОГО ІНСТРУМЕНТУ (НА ПРИКЛАДІ ОБЛАСНОГО БЮДЖЕТУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Реформування суспільного життя країни не можливе без ефективного використання бюджетних ресурсів. Нині в нашій країні склалася ситуація, коли бюджетні кошти не виконують своїх функцій – не фінансують основні функції держави. Динамічний розвиток суспільства спонукає до пошуків нових шляхів спрямування бюджетних ресурсів у необхідне «русло». Одним із таких шляхів є ґендерно-орієнтоване бюджетування (ГОБ).

Ґендерно-орієнтоване бюджетування – це інструмент, спрямований на інтеграцію ґендерної складової у бюджетний процес. Його слід розглядати як впливовий елемент управлінської діяльності, пов'язаний із розробкою бюджетів різних рівнів, що надає важливу інформацію фахівцям, які приймають рішення щодо розподілу бюджетних коштів [1].

Вважаємо, що ГОБ в першу чергу необхідно впроваджувати саме на місцевому рівні. Обласні бюджети є одними із основних складових місцевих фінансів України.

З метою виявлення ґендерних проблем у послугах охорони здоров'я, підвищення ефективності та дієвості бюджетування і впровадження програм у 2015-2017 роках у 12 областях (у т.ч. у Черкаській обл.) і місті Києві було проведено аналіз 11 бюджетних програм із ґендерної точки зору.

Зокрема, у Черкаській області проектом ГОБ було здійснено аналіз двох обласних соціальних програм:

1) «Обласна цільова соціальна програма протидії захворюванню на туберкульоз у Черкаській області на 2013-2016 рр.».

2) «Обласна цільова соціальна програма протидії ВІЛ-інфекції/СНІДУ у Черкаській області на 2015–2018 рр.».

В результаті проведеного аналізу були виявлені проблеми у формуванні цільових програм та надано рекомендації щодо їх усунення та покращення надання послуг.

Сьогодні ГОБ вступив у фазу активного впровадження на законодавчому рівні як держави загалом так і на місцевому рівні. Так, у Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» включені елементи ГОБ. У Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, в частині «Програмно-цільовий метод», зазначено, що інтеграція ґендерно орієнтованого підходу у бюджетний процес забезпечить підвищення ефективності та якості наданих державних послуг з урахуванням потреб соціальних груп, у тому числі за ґендерною ознакою, дозволить

посилити підзвітність розпорядників бюджетних коштів та прозорість бюджету, окрім того визначено, що гендерний підхід буде використовуватись у системі оцінки результатів досягнення стратегічних цілей на користь отримувачів державних послуг. У частині 3 Стратегії «Міжбюджетні відносини та фінансова децентралізація» цієї ж стратегії визначено, що процес підвищення фінансової спроможності територіальних громад до рівня їх здатності стимулюватиме органи місцевого самоврядування до зміцнення власної фінансової бази, впровадження сучасних методів управління фінансами, в тому числі в частині застосування елементів гендерно-орієнтованого підходу, що в свою чергу сприятиме підвищенню гендерної рівності [2].

Оскільки гендерні підходи до бюджетування та використання методу гендерного бюджетування за останні 2 роки набули актуальності та включені до Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, то відповідно обласні адміністрації та ради повинні включати гендерний підхід до бюджетування у свої стратегії розвитку. Так, у Стратегії розвитку Черкаської області на період 2018 – 2020 роки [3] у розділі «Удосконалення управління регіональним розвитком» визначено, що розробка стратегій для ОТГ має відбуватись з урахуванням гендерних аспектів, проблем конфлікту та партисипативного підходу до планування.

Отже, дослідження впровадження ГОБ у бюджетний процес на прикладі обласного бюджету Черкаської області дає можливість зробити висновок, що гендерне бюджетування може стати дієвим методом формування та використання бюджетних коштів на місцевому рівні. ГОБ дає можливість проаналізувати спрямованість використаних бюджетних коштів, а гендерний аналіз бюджетних програм може стати методом оцінки ефективності бюджетного фінансування потреб суспільства. В перспективі ГОБ сприятиме сталому розвитку не лише бюджетної системи, але й економіки загалом.

Література:

1. Елізабет Клацер, Тетяна Іваніна Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності / Посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. – 34 с.
2. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>
3. Стратегія розвитку Черкаської області на період 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ck-oda.gov.ua/docs/2018/03012018.pdf>

Козлова К.С.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри фінансів Курило О. В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

Для економіки кожної країни важливим є забезпечення ефективного функціонування фінансового ринку з розгалуженою мережею фінансових посередників. Завдяки фінансовому посередництву забезпечується акумуляція та ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, опосередковується взаємодія суб'єктів господарювання тощо.

Під поняттям «фінансове посередництво» розуміють різновид фінансової діяльності банківських і небанківських фінансово-кредитних установ, яка спрямована на залучення і перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами ринку з метою їх ефективного інвестування, на продаж фінансових послуг і продуктів, здійснення

операцій із цінними паперами та надання інформаційно-консультативних послуг на основі отриманих дозволів, ліцензій [1].

Фінансове посередництво враховує природу макроекономічних процесів, які відбуваються в країні, та їх взаємодію, і в зв'язку з цим мінімізується ризик втрат від неефективної та нескоординованої діяльності. Фінансово посередницьку діяльність виконують банки, фондові та страхові компанії, лізингові компанії, кредитні спілки, благодійні фонди, ломбарди, інститути спільного інвестування тощо .

Взагалі, фінансове посередництво – це невід’ємна частина фінансового ринку, бо саме воно забезпечує:

1. Подолання невизначеності та незнання інвесторів щодо напрямів вкладу своїх ресурсів.
2. Формування ринкової ціни на фінансові інструменти на основі попиту та пропозиції.
3. Зниження фінансових ризиків інвесторів.
4. Здійснення ефективного управління фінансовими інструментами.
5. Прискорення обороту капіталів, а отже і активізування економічних відносин [2].

Саме вище зазначені функції забезпечують конкретні форми організації руху фінансових ресурсів за допомогою фінансово-кредитного механізму між суб'єктами господарювання.

Особливість діяльності фінансових посередників в Україні наступна: їх діяльність проходить в умовах становлення та постійній мобільності ринкових регуляторів розвитку економіки та фінансового ринку. На сьогодні розвиток фінансового посередництва в Україні становить 6 %, порівняно із країнами Західної Європи, але ця сфера має високі перспективи щодо підвищення свого рівня розвитку в Україні. Прикладом фінансового посередництва є компанія Salve Finance, яка розпочала свою 87 діяльність на фінансовому ринку України в 2005 році. Вона спеціалізується на наданні консультацій з питань фінансового захисту та забезпечення. Вже в 2009 році компанія налічувала понад 2500 співробітників та 17 регіональних офісів, що сприяло розширенню свого впливу на фінансовому ринку України та переходу на новий рівень розвитку у сфері посередництва. За даними Торгово-промислової палати України в 2011 році Salve Finance була визнана лідером у сфері фінансового посередництва серед 300 тисяч підприємств, що спеціалізуються на відповідних послугах [3].

За результатами проведеного аналізу, робимо висновок, що в Україні найбільш розвинутий за сферою своєї діяльності є банківський сектор. Кількість банків в Україні помітно збільшується, при цьому збільшується спектр банківських послуг. Посередництво на фондовому ринку через застарілу законодавчу базу, існування недовіри інвесторів, пропозицію на біржових торгах акцій неліквідних підприємств та незадовільний стан цінних паперів на продаж знаходиться у стадії затяжного розвитку.

На основі викладеного матеріалу можна дійшла до висновку, що першочерговим завданням держави має бути підтримка розвитку такого фінансового посередництва в Україні, яке сприятиме швидкому, якісному та надійному розвитку фінансового ринку. Заходи розвитку посередницької діяльності на конкретному ринку (банківському, фондовому, страховому тощо) повинні мати системний і цілісний характер, який повинен включати:

1. Розробку нормативно-правових актів, спрямованих на якісний розвиток посередництва на фінансовому ринку.
2. Формування сприятливого середовища для розвитку ринку посередницької діяльності, тобто уряд має прийняти дійсно ефективні заходи для усунення наслідків дії фінансової кризи.

3. Посилення ринкових процесів у регіонах та роль місцевих органів самоврядування у інфраструктурному розвитку фінансового ринку. При цьому слід враховувати соціально-економічний розвиток регіону та якість життя населення у ньому.

4. Здійснення міжнародного співробітництва для обміну досвідом, та виконання відповідних дій на фінансовому ринку України.

5. Створення такого механізму дії посередницьких структур, що забезпечить збільшення довіри населення до їх діяльності.

Література:

1. Долбнєва Д.В. Теоретико-практичні аспекти фінансового посередництва в Україні / Д. В. Долбнєва // Інноваційна економіка. — 2011 — № 25. — С. 270-274.
2. Волощенко Л.М. Актуальні проблеми розвитку посередництва на фінансовому ринку України / Л. М. Волощенко, Л. В. Козина // Економічний простір. — 2009. — № 21. — С. 199-205.
3. Державний Комітет Статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

Коломієць К.О.

«Фінанси, банківська справа і страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник- к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ НА УКРАЇНСЬКОМУ БІРЖОВОМУ РИНКУ

Фінансові інновації були й залишаються невід’ємною складовою економічного розвитку людства протягом останніх декількох сторіч. Сплески інноваційної активності чергуються з її послабленням або навіть відсутністю. За останні 30 років на фінансових ринках розвинених країн спостерігається бурхлива інноваційна діяльність, унаслідок якої появились нові продукти, у т. ч. нові форми деривативів, альтернативні продукти перенесення ризику, біржові індексні фонди.

Фінансові інновації – це створення й популяризація нових фінансових інструментів, технологій, інститутів та ринків, що також передбачає інституційні інновації, інноваційні продукти і процеси.

Причин появи фінансових інновацій на фінансових ринках:

1. Інновації з’являються у відповідь на проблеми асиметричності інформації (наприклад, інформаційна асиметрія між поінформованими інсайдерами й неінформованими аутсайдерами долаються шляхом створення нових продуктів, більшість із яких пов’язана з удосконаленням боргових цінних паперів чи акцій).

2. Інновації існують для мінімізації трансакційних та інших витрат (банкомати, смарт-карти, нові технології, спрямовані на зменшення витрат на здійснення продажів у роздрібній торгівлі).

3. Інновації з’являються у відповідь на недосконале регулювання й оподаткування (наприклад, облігації з нульовим купоном та єврооблігації, випущені в доларах, – євродоларові облігації).

4. Стимулюють інновації зростаюча глобалізація та ризики (учасники ринку в умовах глобалізації піддаються новим валютним та політичним ризикам, а нововведення допомагають їм керувати цими ризиками, як наслідок з’являються валютні ф’ючерси, свопи й опціони).

Останні нововведення на українському біржовому фондовому ринку, зокрема на ПАТ «Українська біржа», стосуються вдосконалень продуктів і процесів. До нових на вітчизняному ринку продуктів можна віднести запуск ф’ючерса на індекс Української біржі, а також торгів опціонами на ф’ючерс, запровадження індексного біржового фонду (ETF); до нових процесів – введення ринку заявок, інтернет-трейдинг, розвиток алгоритмічної торгівлі [1].

Нові строкові інструменти, запроваджені Українською біржею, спрямовані на подолання недосконалості як самого ринку, так і його державного регулювання й надають можливість:

- організатору торгівлі – знайти новий ліквідний предмет купівлі-продажу, залучити більшу кількість учасників до торгівлі на біржі і збільшити обсяги торгівлі;
- інвесторам (завдяки тому, що базовим активом є індекс акцій) – частково розв'язати проблему асиметричності інформації та інформаційної непрозорості вітчизняного фондового ринку, зменшити трансакційні витрати.

Існуючі нормативно-правові акти залишаються недосконалими, не враховують світовий досвід використання деривативів. Через це виникають проблеми, що заважають нормальному функціонуванню й розвитку строкового ринку.

Більшість проблем виникають через відсутність спеціального закону, який мав би встановити особливості використання й регулювання деривативів (або похідних цінних паперів), а також єдиного підходу до термінологічного апарату в нормативно-правових документах. Наприклад у Цивільному кодексі України та Законі “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” використовується термін “похідні цінні папери”, де надано визначення, але не наведено переліку цінних паперів, що належать до цієї групи [2].

Також привертає увагу те, що наведені в законопроекті ВРУ визначення деривативів, ф'ючерсних контрактів, опціонів, свопів не відповідають визначенням у Податковому кодексі [3,5]. Це негативно впливатиме на діяльність учасників ринку за умови прийняття законопроекту в такій редакції. Уже сьогодні для учасників ринку є незрозумілим одночасне використання термінів “опціони” й “опціонні сертифікати”, тому що ДКЦПФР термін “опціонні сертифікати”, не характеризує як “похідні цінні папери” або “деривативи”, а лише як “стандартні документи” [6]. У зв'язку з тим, що в Податковому кодексі застосовується лише термін “опціон”, учасників ринку повинні доводити, що “опціонний сертифікат” є тим самим, що й “опціон”.

Іншою проблемою застосування ф'ючерсів, опціонів та опціонних сертифікатів є можливість здійснення з ними біржових операцій професійними учасниками фондового ринку - торговцями цінними паперами. Якщо ф'ючерси, опціони й опціонні сертифікати не вважатимуться цінними паперами, то торговці цінними паперами не матимуть можливості працювати з ними [4].

До перевага можна віднести ліквідність ф'ючерсного ринку, вона є доволі високою й надає можливість торгувати індексним портфелем за наявності обмеженого грошового ресурсу – не вимагається наявності повної суми (лише 20 %), а це приваблює приватних інвесторів.

Водночас перевагою організованого біржового ринку є наявність розвиненої системи гарантування виконання зобов'язань. На Українській біржі одним з елементів гарантійної системи є використання центрального контрагента. Він є покупцем щодо кожного продавця і продавцем щодо кожного покупця за кожною укладеною на ринку угодою. Ця технологія забезпечує анонімність торгів, допомагає спростити процедури фінансового моніторингу, [7].

Проаналізувавши усе вище сказане, можна дійти до висновку, що всі проблеми потребують розв'язання шляхом удосконалення нормативно-правового забезпечення, а саме необхідно внести зміни до законодавчих актів стосовно універсальності визначень та їх класифікації, щоб усюди була однакова інформація, необхідно створити спеціальний закон, який мав би встановити особливості використання й регулювання деривативів. Щоб торговці цінними паперами мали можливості працювати з ф'ючерсами та опціонами, потрібно внести зміни у нормативно-правові документи: або в частині розширення сфери діяльності торговців (не лише цінні папери, а й похідні

деривативи), або за рахунок віднесення ф'ючерсів, опціонів та опціонних сертифікатів до категорії цінних паперів. Адекватне державне регулювання має створити умови для заохочення учасників ринку до використання деривативів та попередити можливі негативні наслідки їх застосування.

Література:

1. ПАТ "Українська біржа", [електронний ресурс.]-режим доступа: <http://www.ux.ua/a7837>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами) // ВВР. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356..
3. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР (зі змінами): [Електр. ресурс]. –<http://portal.rada.gov.ua/>
4. Про інноваційну діяльність: Закон України No 40-IV від 04.07.2002 р. [Електр. ресурс]. — Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI: [Електр. ресурс]. - <http://zakon1.rada.gov.ua/>
6. Порядок реєстрації випуску опціонних сертифікатів та проспекту їх емісії, затв. рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 16.06.2009 № 572: [Електр.ресурс]. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0916-09>.
7. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. – Статті 20, 26: [Електр. ресурс]. – <http://zakon1.rada.gov.ua/>

Коляда О.Р., Раковська А.А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Коновалова І. М.

ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА ЯК ВЕКТОР МАКСИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ ІНТЕРЕСІВ

Виклики сьогодення пов'язані з злиттям звичних соціально-економічних функцій та фізичного і цифрового світів, процесами глобалізації, трансформування і адаптації новітніх технологій у звичне життя. Такий швидкісний темп інформатизації та цифровізації корегує поведінку кожного суб'єкта сучасного суспільства на отримання індивідуальних вигод та задоволення особистих інтересів. Натомість, втрачається взаємозв'язок особистої відповідальності кожного індивіда з реалізацією загальнодержавних інтересів і, зокрема, податкових. Адже, сплата податків платниками - членами суспільства є основою для виконання функцій держави для задоволення потреб того ж самого суспільства. Тому тут доцільним буде розглядати податкові інтереси з обох сторін: зі сторони держави, та – кожного індивіда, як платника податків. В нашому суспільстві мало хто замислюється про взаємозв'язок особистої відповідальності та реалізації податкових інтересів держави, а як наслідок, - задоволенням інтересів кожного індивіда окремо. Питання якісних змін податкової системи України, для максимальної реалізації податкових інтересів громадян та держави в цілому, є актуальним та потребує детального аналізу.

Доцільним буде спробувати зрозуміти, що ж являє собою забезпечення податкових інтересів. Максимізація податкових інтересів – це кінцева мета, яку прагне досягти кожен суб'єкт податкової системи, де її повній реалізації сприяє взаємодія між учасниками, в основі якої закладені поняття податкової культури та свідомості.

Податкова свідомість залежить від сукупної взаємодії трьох складових у структурі індивідуального інтересу. Їх дослідженням займалися Адам Сміт, А. Маршалл, Тимченко О.М., Лубковський С.А. Взаємодія складових податкової свідомості представлена на рисунку 1.

Першою складовою є егоїстична, її дослідженням займався ще Адам Сміт, який відзначав, що «не через доброзичливість ... булочника очікуємо ми одержати свій обід, а через дотримання ними їхніх власних інтересів. Ми звертаємося не до їхньої гуманності,

а до їхнього егоїзму, і ніколи не говоримо їм про наші потреби, а лише про їхні вигоди. Ніхто не хоче залежати переважно від благовоління своїх співгромадян» [2, с. 16].

У емоційній складовій платник податку розуміє значення власних внесків у діяльність країни та ідентифікує себе як особистість, яка відіграє неабияку роль у задоволенні суспільних потреб. Як стверджує А. Маршалл, «бажання заслужити схвалення і уникнути зневаги оточуючих також є спонукальним мотивом до дії, який функціонує в тій чи іншій мірі однаково в будь-якому класі людей у даний час і даній місцевості» [3, с. 79].

Джерело: складено на основі джерела [1]

Рис.1. Складові податкової свідомості

Податкові знання є базовим етапом для формування податкової свідомості. Тільки перевага емоційної та світоглядної складових над егоїстичною є основою належного рівня податкової культури. Взаємозв'язок податкових знань, свідомості та культури представлений на рисунку 2.

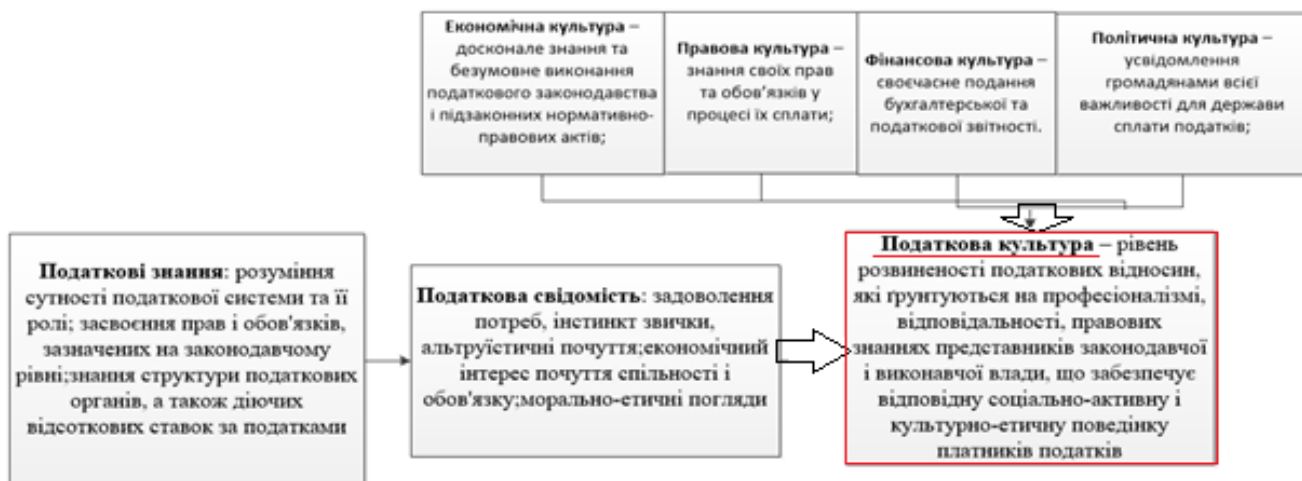

Рис.2. Складові податкової культури

Результатом формування свідомої податкової культури є ланцюгова взаємодія податкових знань, без яких неможливо сформувати податкову свідомість та належний

рівень податкової культури. Згідно результатів дослідження IFEAK лише 10% населення знають яку суму податків вони сплачують [4].

Крім того, на думку фахівців, податкова грамотність населення України на даному етапі є низькою, що, відповідно, характеризує і низький рівень податкової культури. Очевидно одне: потрібно змінювати такий стан речей.

Також серед проблем податкової системи, на нашу думку, є конфлікт інтересів, який виникає не лише через низьку податкову грамотність, а й через перевагу егоїстичної складової над емоційною та світоглядними, які є основою податкової свідомості громадян. Цей конфлікт виявляється між платниками податків, державою та контролюючими органами. Юридичні особи прагнуть максимізувати прибуток та мінімізувати витрати, досягти власної мети вони намагаються за допомогою ухилення від оподаткування, зменшуючи надходження шляхом виведення коштів «у тінь». Недосконала система податкового законодавства слугує причиною високого рівня недовіри як до законодавчих, так і до контролюючих та виконавчих органів, що є яскравим прикладом конфлікту інтересів платників податків та органів державного управління.

Необхідно пам'ятати істину Махатма Ганді: «Хочеш змінити світ – почни з себе». Цей вислів інтерпретуємо в контексті податкової системи України: кожен має усвідомити власну провідну роль у задоволенні податкових інтересів країни, та як наслідок, - максимальне задоволення у забезпеченні державою особистих соціальних гарантій.

Для того, щоб усвідомити значення власних внесків у розвиток економіки та збільшення рівня життя необхідно збільшити рівень податкових знань, що є на сьогоднішній день пріоритетним завданням.

Підвищення рівня податкової культури можливе за умови запровадження і розвитку належного рівня фінансово – податкової освіти та грамотності, починаючи з впровадження основ та теорії податків в шкільні програми, та продовження здобуття податкових знань на вищих рівнях освіти із застосуванням передових новітніх технологій та Інтернет-можливостей. Шкільний рівень забезпечення податкових знань як перший етап формування податкової культури членів суспільства, дозволить зрозуміти об'єктивну необхідність податків у функціонуванні держави. Формування професійних знань на середньо-спеціальному рівні освіти дозволить зробити акцент на оподаткуванні у тій сфері, яку обирають, як своє майбутнє фахове спрямування, учні коледжів. Податкові знання, здобуті у закладах вищої освіти, дозволять впроваджувати інноваційні бізнес-ідеї з новими можливостями щодо їх оподаткування або застосовувати такі знання в державних структурах. Така поетапна, постійно діюча система здобуття податкових знань дозволить започатковувати, розвивати та вдосконалювати бізнес з високим рівнем податкової грамотності, свідомості та культури. Це дає державі можливість скорегувати податкове законодавство до зрозумілого, чіткого його тлумачення, стабільності, виведення економіки «з тіні» та забезпечення сталого економічного зростання, побудованого на принципах прозорості, відкритості, справедливості та задоволенні інтересів всіх суб'єктів податкових відносин. Враховуючи сучасні можливості та необхідність здобуття знань за допомогою дискусій та регулярних консультацій, у податковій сфері пропонується створити постійно діючу Інтернет – платформу: «Податки: сучасність, дискусії, проблеми». Ця платформа забезпечить організацію круглих столів, брифінгів, конференцій, дискусійних зустрічей представників кожного етапу отримання податкових знань та їх можливого взаємозв'язку і співпраці стосовно впровадження найбільш цікавих проектів у податкову сферу держави.

Література:

1. С.А. Лубковський: «ПРИВАТНИЙ ІНТЕРЕС КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ»
2. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй: Переклад з англ. / А. Сміт. — К. : Port-Royal, 2001. — 594 с.
3. Маршалл А. Принципы экономической науки [Текст] / А. Маршалл. — Т. 1. : Пер. с англ. — М. : Прогресс, 1993. — 416 с.
4. https://projects.dt.ua/UKRAINE/lishe-kozhen-desyatiy-ukrayinec-znaye-skilki-platit-podatkov-211537_.html

Кондрат І.Ю.

к. е.н., доцент кафедри фінансів

Буртник М.І.

«Фінанси і кредит», 2 курс магістратури

Національний університет «Львівська політехніка»

РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУЧАСНУ ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ

Досягнення сталого розвитку можливе завдяки інноваціям, які спрямовані на ефективність виробництва, раціональне використання природних ресурсів; підвищення якості продукції, покращення умов праці, охорону навколишнього природного середовища. Фінансові інновації є рушійною силою, що спричиняють модернізацію та структурну перебудову економічної системи країни.

Фінансові технології (фінтех) – сектор, в якому працюють компанії, які використовують технології та інновації, щоб конкурувати з традиційними фінансовими організаціями — банками та посередниками на ринку фінансових послуг [2, с.100]. До фінтех належать як численні технологічні стартапи, так і великі фінансові організації, які намагаються удосконалити й оптимізувати фінансові послуги. У сучасному світі фінтех є основою для онлайн-транзакцій — переказів грошей, кредитування, сплати комунальних платежів та ін.

Провівши аналіз технологічної еволюції концепції фінтех, виділимо у її розвитку 3 етапи:

- Перший етап тривав від прокладання трансатлантичного телеграфного кабелю до розвитку глобальної телексної мережі (тривав до 1987 р.).

- Другий етап включає глобальний фінансовий докризовий період, оцифрування традиційних фінансових послуг, від першого банкомату до інтернет-банкінгу (продовжувався протягом 1987-2008 рр.).

- Третій етап розпочався після 2008 року, коли фінансові дисбаланси та проблеми фінансово-кредитних установ спричинили появу численних стартапів, які пропонували ефективні рішення поза межами традиційної концепції [3, с.49].

Узагальнимо основні напрями діяльності фінтех-компаній на рис.1.

Отже, спектр послуг, що надаються фінтех-компаніями, досить широкий і не обмежується лише посередницькими або кредитними та депозитними послугами.

Такі компанії мають ряд переваг перед банками [1, с.797]:

- мінімальна залежність від регуляторів та відсутність необхідності територіальної належності;

- зручність використання інтернет-послуг для клієнтів, які не можуть бути надані традиційними фінансовими консультантами, що працюють за звичайним трудовим графіком;

- спрощені вимоги до вступу нових учасників, які раніше не були членами банківської системи і не мають банківського рахунку.

Однак, фінтех-інновації потенційно можуть призвести до негативного впливу на фінансову систему. Серед ризиків занадто широкого використання послуг фінтех можна виділити: ризик ліквідності (через відсутність забезпечених кредитів), регуляторний ризик (складність захисту прав споживача фінтех-послуг), технологічний ризик (імовірність використання персональних даних споживача зі злочинними намірами).

В Україні фінтех перебуває на початковій стадії розвитку, орієнтований переважно на цифрові платежі. Активно працюють близько 80 компаній [4]. Основними інвесторами є банки, які не схильні збільшувати витрати на вдосконалення технологій. Щоб ефективно конкурувати на фінансовому ринку традиційним фінансовим установам необхідно оцифрувати власні послуги, широко використовувати мобільні додатки, а також хмарні технології.

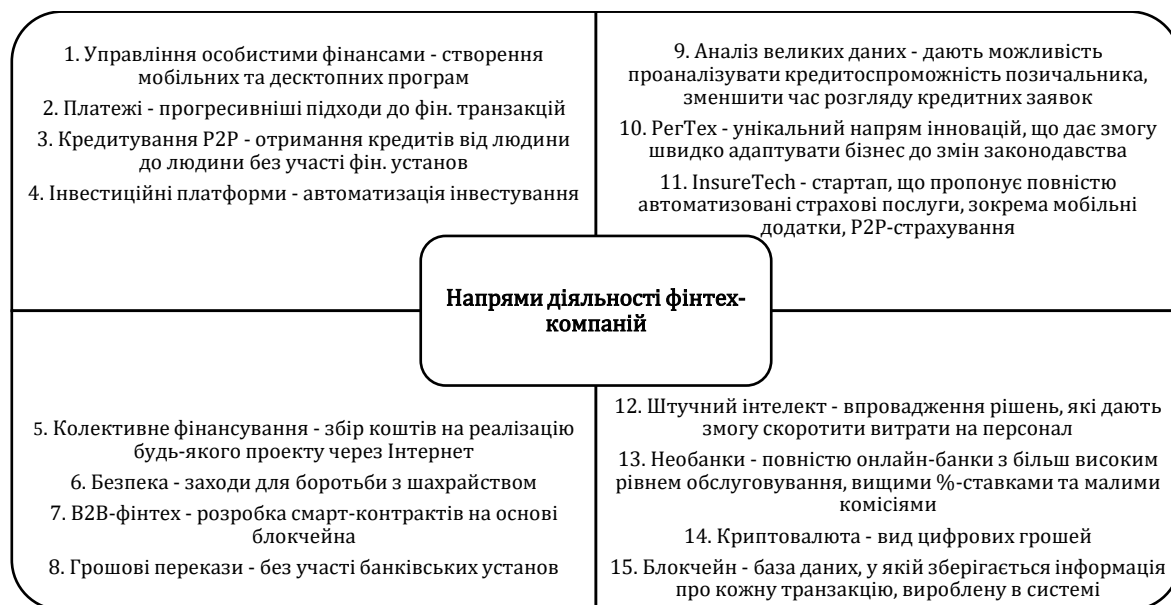

Рис. 1. Класифікація напрямів діяльності фінтех-компаній

Фінансові технології сьогодні формують новий напрямок розвитку фінансового ринку, поєднуючи банківський досвід з сучасними методами управління. Вони вимагають коректної обробки великих масивів даних, персоналізації послуг, пришвидшення онлайн-операцій та максимального задоволення потреб споживача. Крім того, завдяки фінтех-додаткам українці зможуть ефективно контролювати свої доходи та витрати, планувати бюджет та економити час і гроші.

Література:

1. Дудинець Л.А. Розвиток фінансових технологій як фактор модернізації фінансової системи / Л.А. Дудинець // Глобальні та національні проблеми економіки. - № 22. - 2018. - С. 794-798.
2. Кривич Ю.М., Семенов А.Я. FinTech-послуги: сутність, роль і значення для економіки країни / Ю.М. Кривич, А.Я. Семенов // Бюлетень ОНУ імені І.І. Мечникова. - Т.2 (67). - 2018. - С.100-105.
3. Поченчук. Г.М. FinTech у структурі фінансової системи / Г.М. Поченчук // Глобальні та національні проблеми економіки. - №21. - 2018. - С.49-55.
4. Проект USAID. Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог. Трансформація фінансового сектору. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://FinTech.unit.city/guide2018> [12.10.2018]

Копан О.В.

«Фінанси і кредит», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доц. кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Іващенко А.І.

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ ДЛЯ МСБ: ВПЛИВ НА МАКРОЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ

Враховуючи високий рівень дефіцитності бюджету, низьку ділову активність та інвестиційну привабливість економіки України, одним з універсальних заходів щодо усунення зазначених негативних явищ є трансформація Податку на прибуток підприємств (ППП) у Податок на виведений капітал (ПВК). З огляду на те, що в розвинених країнах малий та середній бізнес (МСБ) здійснює вагомий внесок у формування ВВП, є доцільним провести аналіз імплементації ПВК для підприємств МСБ та оцінити його вплив на бюджетний дефіцит.

У 2018 р. Міністерство фінансів спрогнозувало 46,7 млрд. грн втрат бюджетних доходів в одному лише 2019 р від запровадження в Україні ПВК для всіх суб'єктів господарювання. При цьому наразі узгоджена з МВФ модель нової системи оподаткування без загрози фінансовій стійкості держави, яка передбачає, що 98% юридичних осіб перейдуть на сплату нового податку (малий та середній бізнес), а платниками податку на прибуток залишаться близько 4500 компаній з річним обсягом доходу понад 200 млн грн (великий бізнес), які задекларували 85% загальної суми податку на прибуток. За інакшого варіанту запровадження ПВК МВФ може відмовити у наданні чергового валютного траншу через значний обсяг дефіциту бюджету, зумовлений введенням нового податку, що потенційно призведе до дефолту України за своїми борговими зобов'язаннями. У якості компенсатора дисбалансу бюджетних доходів від запровадження ПВК замість ППП (1,2-1,5% ВВП у перший рік після введення ПВК) [1], Мінфіном було запропоновано умовну сплату ПВК у 2019 р. авансом в розмірі 50 % від суми податкових зобов'язань з ППП за 2018 рік лише для цієї групи платників [3].

До позитивних сторін від впровадження ПВК належать: збільшення інвестиційного потенціалу підприємств (відсутність оподаткування нерозподіленого прибутку); заохочення компаній до вкладення в розвиток та розширення діяльності підприємства замість виведення капіталу з нього у вигляді дивідендів (у грошовій та негрошовій формі) за ставкою 15% чи умовних дивідендів - платежів підприємствам-нерезидентам або неплатникам ПВК (трансфертні ціни, роялті, відсотки, фінансова допомога та прирівняні операції) за ставкою 20% (детальніше на рис. 1); нижча ставка ПВК ніж ставка ППП; зменшення оподаткування до 11% для прибутків, розподілених між фізичними особами через дивіденди (але за умовними дивідендами ставка зростає на 2%) [1].

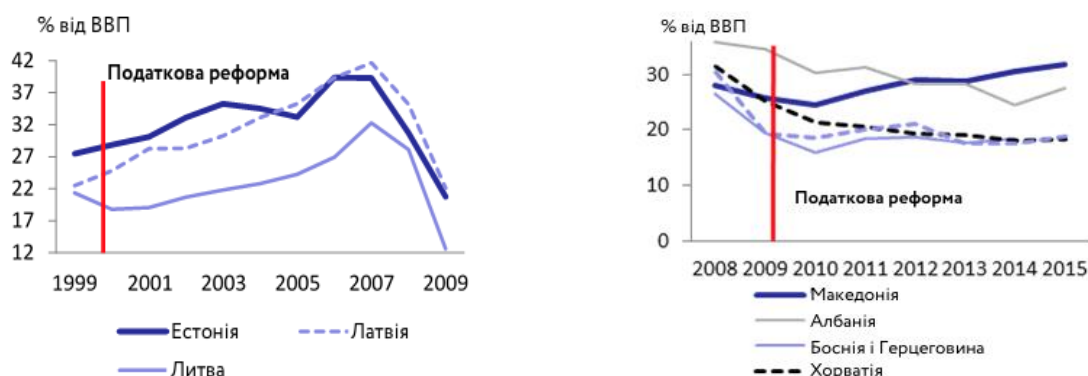

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Рис. 1. Податкова база ПВК

Крім того, варто зазначити про спрощення процедури подачі звітності, а саме підприємства, що підпадають під дію ПВК, повинні будуть звітувати лише про оподатковувані операції, а не подавати податкову декларацію на основі повної фінансової звітності. Звіти про виплату дивідендів, проведення операцій з виведення капіталу та прирівняні до них платежі мають надаватися щоквартально, якщо протягом цього кварталу такі операції відбулися. При цьому концепція заходів щодо запобігання ухилення від сплати податків, які використовуються в рамках ППП (зокрема, контроль трансфертного ціноутворення або моніторинг відсоткових платежів) залишається актуальними і в рамках ПВК, але спрощена процедура адміністрування податків може призвести до покращення бізнес-клімату та інвестиційної привабливості в цілому.

Але досвід інших країн свідчить про незначний рівень впливу на зростання інвестицій у діяльність підприємств (Рис. 2). Серед трьох проаналізованих країн (Естонія, Македонія та Молдова) з досвідом аналогічного реформування корпоративного оподаткування, лише в Македонії після податкової реформи були зафіксовані значно вищі темпи зростання інвестицій, ніж у базисних країнах порівняння (Балканські країни).

Джерело: побудовано автором на основі [2]

Рис. 2. Інвестиції у % до ВВП після податкової реформи в Естонії

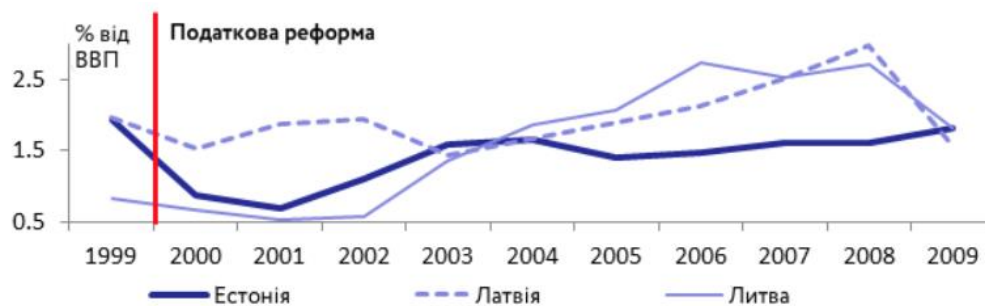
Але прямий вплив ПВК на зростання інвестицій є контрверсійним, не зважаючи, що – в Естонії обсяг інвестицій внаслідок впровадження ПВК поступово зростав у періоді до кризи 2007 р., але все ж нижчими темпами, ніж навіть у Латвії, хоча перша країна вважається регіональним лідером за розвитком серед держав Прибалтики.

Естонські результати також свідчать про зниження податкових надходжень підприємств у вигляді частки ВВП після введення оподаткування дивідендів (Рис. 3). Дані з Молдови та Македонії показують схожі результати.

Також пропозиція, озвучена Міністерством фінансів, щодо умовної сплати у 2019 році та у 2020 роках авансової суми ПВК як 50% зобов'язань з ППП за попередній рік, не вирішує повністю проблеми бюджетних втрат, оскільки дозволить перекрити лише дефіцит 2019 року та частково дефіцит 2020 року, але при цьому виникне суттєва переплата з ПВК на наступні роки. Тобто вирішення проблеми фактично переноситься на наступні періоди [3].

До того ж, дослідження на рівні підприємств свідчать про те, що бізнес та інвестиції обмежує не податкова система, а інституційні проблеми, такі як корупція, брак довіри до судової системи та складнощі адміністрування податків. Деякі з цих проблем справді пов'язані з тим, що контроль сплати ППП є складним і багатовимірним завданням, однак досвід багатьох країн показує, що ці проблеми цілком можна вирішити завдяки інституційній, а не податковій реформі. Система ППП, яка діє в Україні, є досить

стандартною у міжнародному порівнянні, на відміну від ПВК. Для стимуляції ж діяльності малого та середнього бізнесу (МСБ) та активізації його інвестицій варто: активізувати державну підтримку у вигляді гарантій за банківськими кредитами, до яких мають застосовуватися пільгові ставки лише для галузей, визначених державною стратегією найпріоритетнішими для розвитку МСБ та економіки в цілому; здійснювати інформування підприємців про наявні державні та міжнародні програми (гранти) підтримки МСБ та умови участі в них; проводити заходи щодо підвищення фінансової та бізнесової грамотності на рівні реалізації державних програм та повідомляти суб'єкти МСБ про наявність тренінгів, курсів щодо ведення обліку, потенційних джерел залучення коштів та загального управління бізнесом. Тільки в наслідок реалізації цих та інших заходів малі й середні підприємства зможуть активізувати свою виробничу та інвестиційну діяльність і зовсім не обов'язковою умовою для цього є запровадження нового податку у вигляді ПВК.

Джерело: побудовано автором на основі [2]

Рис. 3. Надходження від сплати ППП (ПВК) в Естонії та базисних країнах, % до ВВП

Введення ПВК може спричинити короткостроковий дефіцит бюджету в сумі до 47 млрд грн, що відповідає 1,2-1,5% від ВВП України за роки впровадження ПВК. Зважаючи на нестабільну макроекономічну та фінансову ситуацію в Україні, впровадження ПВК має обов'язково супроводжуватися комплексним підходом імплементації компенсаційних важелів цього негативного короткострокового впливу на стан бюджету, а варіант Міністерства Фінансів є лише відстрочкою до вирішення цього питання у майбутніх періодах. Проте на нашу думку, за сучасної макроекономічної ситуації недоцільним є введення податку, який може призвести до ще більшої її дестабілізації принаймні в короткостроковій перспективі. А підтримка малого та середнього бізнесу державою має здійснюватися через пільгове кредитування пріоритетних галузей економіки, проведення тренінгів задля підвищення фінансової грамотності підприємців та розкривати ширший доступ до фінансових ресурсів для активізації діяльності МСБ.

Література:

1. Corporate Profit Tax vs. Exit Capital Tax: Analysis and recommendations [Електронний ресурс] / D.Saha, T. Otten, O. Betliy, R. Giucci // German Advisory Group Institute for Economic Research and Policy Consulting. Policy Studies Series [PS/01/2017]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2017/04/PS_01_2017_en.pdf.
2. Saha D. Taxation of distributed profits: International Experience [Електронний ресурс] / D. Saha, O. Betliy // German Advisory Group Institute for Economic Research and Policy Consulting. Policy Studies Series [PS/01/2017]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2017/05/PB_03_2017_en.pdf.
3. Міністерство Фінансів України. Міністерство фінансів України: запровадження ПнВК поки що можливе тільки для малого та середнього бізнесу з річним обсягом доходу до 200 млн. грн. [Електронний ресурс] / Міністерство Фінансів України // Міністерство Фінансів. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://bit.ly/minfin_gov_ua_news_view_pnvk_dlja_maloho_ta_serednoho_biznesu

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПОДАТКОВУ СФЕРУ ДЕРЖАВИ

Останні десятиліття XX ст. і початок XXI ст. характеризуються активізацією глобалізаційних процесів у всіх сферах життя суспільства. На особливу увагу заслуговують інтеграційні процеси в оподаткуванні, оскільки вони здатні суттєво вплинути на хід економічного і соціального розвитку як суспільства в цілому, так і кожної держави зокрема. Історія розвитку оподаткування свідчить, що податки можуть бути не тільки джерелом поповнення бюджетів, а й інструментом регулювання тих чи інших соціально-економічних процесів. Свідоме використання податків для досягнення відповідних цілей проходить у рамках податкової політики, яку проводить держава.

Зростання значення податків у сучасному суспільстві, та податкової системи як невід'ємного елементу ринкової економіки вказує на виняткову роль податкової сфери у житті держави. Податкова сфера охоплює: податки, податкову систему, податковий менеджмент та податкову політику. Податкова сфера тісно взаємодіє з бюджетною, банківською та соціальною сферами держави і є складовою економічної сфери.

Податковій сфері відводиться важливе місце серед складових державної фінансової діяльності, яка впливає на показник ділової активності економічних агентів, а це відображається на темпах економічного зростання країни. Податкові надходження є джерелом фінансового забезпечення суспільно необхідних функцій держави, розмір яких залежить від особливостей соціально-економічної системи відповідної країни з урахуванням її еволюційного розвитку. Завданням податкової сфери є забезпечення формування доходів бюджету з урахуванням цілей та завдань економічної моделі держави, зовнішнього і внутрішнього економічного середовища та інтересів суспільств, а також нагляд за обсягом податкових надходжень та дотриманням законодавства [1].

Процеси глобалізації поширюються стрімкими темпами і стосуються всіх сфер життєдіяльності людини та всього суспільства (рис.1). Економічна глобалізація, перебуваючи в тісному взаємозв'язку з іншими компонентами загального глобалізаційного процесу — політичним, науково-технічним, інформаційним, правовим, соціокультурним, є вищим рівнем інтернаціоналізації господарського життя з безпрецедентними масштабами та якісно новою динамікою міжнародного виробництва та обміну [3].

Всі ці сфери поєднані і пов'язані податками, але їх взаємозв'язок і взаємовплив є змінним і підлягає постійному вдосконаленню. Адже в наш час глобалізація прямо або опосередковано впливає на всі сфери життя та діяльності людини. Зосередимо свою увагу на більш детальному впливі глобалізації на податкову сферу.

Податки завжди були невід'ємною складовою функціонування економічної системи, тому зрозуміло, що цей елемент не може залишатися незмінним під впливом зовнішніх чинників і тенденцій, зокрема, процесів глобалізації.

У даний час відбувається якісна зміна ролі оподаткування в економіці. Зберігаючи функції основного важеля наповнення бюджету, оподаткування починає відігравати значний вплив на міжнародне розміщення виробництва, прямі і портфельні інвестиції, діяльність фінансових ринків. Нова роль оподаткування виявляється в рамках функціонування різних інтеграційних угруповань, зокрема, гармонізація оподаткування є одним з перспективних елементів євроінтеграційних процесів в Україні та неминучим наслідком глобалізації [4]. Найдієвішим засобом досягнення гармонізації інтересів усіх

членів суспільств щодо забезпечення високих показників добробуту є перерозподіл доходів через податковий механізм, а саме прогресивний характер ставок податкових платежів на доходи громадян та соціальних внесків.

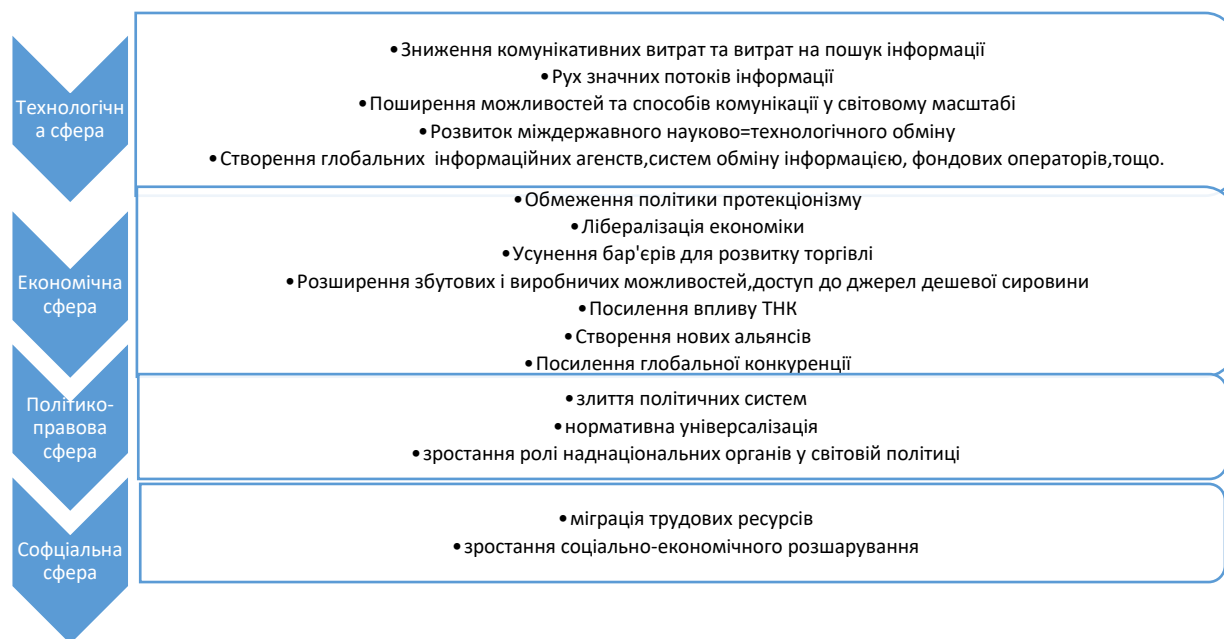

Рис.1. СХЕМА ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РІЗНІ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

При переході до суто ринкової економіки повинна змінюватися як система оподаткування, так і методи розрахунків та сплати податків, а відповідно, і порядок їх адміністрування. При цьому в питаннях оподаткування не повинно бути сліпого копіювання досвіду окремих держав. Не можна накладати податкову систему будь-якої країни на нашу дійсність. Будь-які новації в податковому законодавстві повинні відображатися лише після проведення глибокого вивчення наявної проблеми та досвіду, ґрунтовного аналізу доцільності зазначеної норми та можливості її застосування в українському податковому законодавстві.

Стратегічне прагнення України інтегруватися з європейською спільнотою має бути враховане під час здійснення державного регулювання соціально-економічних процесів, що у свою чергу, вимагає коригування цілей та завдань податкової політики з урахуванням не тільки національного фіскального суверенітету, а й наднаціональних інтересів Європейського Союзу (ЄС) та сучасних тенденцій фінансової глобалізації у світі. Звідси випливає необхідність у трансформації інструментів вітчизняної податкової практики відповідно до вимог європейських стандартів, а саме: спрощення системи оподаткування, усунення податкових бар'єрів у торгових відносинах та подвійному оподаткуванні, запобігання податковим правопорушенням, боротьбі з корупцією тощо.

Податкову сферу необхідно реформувати шляхом послаблення податкового тиску щодо тих, хто сплачує податки, а не ухиляється так чи інакше від їх сплати. У зв'язку з цим, метою реформування податкової сфери є зміна податкової системи для забезпечення стабілізації економіки та насамперед матеріального виробництва, підвищення його ефективності й на цій основі забезпечення доходів державного бюджету та сприяння соціально-культурному розвитку держави. Податкова система має забезпечити оптимізацію розподілу і перерозподілу національного доходу. Як приклад можна використати досвід країн ОЕСР та імплементувати у практичну площину за вітчизняних реалій, модернізувати підходи щодо моделі управління податковою

сферою з боку державних інституцій. Досліджуючи досвід цих країн, ми виявили тенденцію до зниження кількості податків та ставок оподаткування. Так в США в 2017р. встановлено сім ставок дохідного податку, але значно знижено рівень цих ставок в залежності від рівня отримуваних доходів. Також в країнах ОЕСР реалізуються системні заходи щодо зниження ставки податку на прибуток, що обумовлено потребою формування більш сприятливих умов для розвитку підприємництва, створення привабливого клімату для залучення іноземного капіталу за умови зростаючої конкуренції на нього в глобалізаційному світі [4].

Отже, сучасна податкова сфера в умовах глобалізації наповнюється новим змістом. Вона не повинна обмежуватися у часі, а має бути розрахована на довгострокову перспективу. Податкова сфера не може бути самодостатньою у тому розумінні, що зорієнтована лише на внутрішні чинники або зумовлена лише внутрішнім детермінантами. Тому, необхідно зауважити, що податкова політика України на сучасному етапі потребує докорінних якісних змін з урахуванням сучасних світових тенденцій.

На основі нашого дослідження пропонуємо ряд заходів для адаптації національної податкової системи до впливу зовнішнього середовища та процесів глобалізації:

1. Застосовувати комплексний підхід в адмініструванні податків, шляхом удосконалення інструментів податкового регулювання, в першу чергу за рахунок електронного сервісу, який допоможе знизити час на здійснення оплати та подання звітності.

2. Продовжити упровадження міжнародних стандартів у сфері відповідальності за корупційні правопорушення, зокрема групи країн GRECO, Ради Європи та Стамбульського плану дій, щодо боротьби з корупцією.

3. Необхідно звернути увагу на посилення контролю за наданням пільг, скасування неефективних пільг та преференцій, запровадження непрямих методів контролю доходів населення, вдосконалення механізмів стягнення податку на майно у напрямі запровадження вищих ставок оподаткування дорогих об'єктів нерухомості з метою розширення його податкової бази.

4. З метою стимулювання інноваційних процесів, пропонується застосування пільгових податкових режимів для підприємств, що здійснюють розробку, впровадження або використання інновацій.

Література:

1. Податкова система: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенка В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с. [с. 11]
2. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки/Чугунов І., Пасічний М./Вісник КНТЕУ №5, 2016 р. – 5- 16с.
3. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку : монографія / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, А. М. Колот, Я. М. Столярчук, та ін.— К. : КНЕУ, 2011р.
4. Сутність глобалізації у податковому регулюванні економічного розвитку/ В. Павлик/ Ефективна економіка № 5, 2015р.
5. Податкова політика країн ОЕСР/ М.Пасічний/ Світ фінансів 1(54)/2018р.

Костівська С.В.

«Економіка та управління», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри економіки і менеджменту агробізнесу Садовник О.В.

КРАУДФАНДИНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ СПОСІБ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Сьогодні Україна постала перед проблемою модернізації фінансово-інвестиційної системи, адже традиційні інструменти в цій сфері вже вичерпали свій потенціал. Однією з технологій, що може забезпечити раціональність та ефективність залучення та використання грошей є краудфандинг.

Поняття «краудфандинг» з англійської перекладається як масове фінансування. В економічній літературі даний термін означає колективну співпрацю осіб, які на добровільній основі об'єднують власні кошти для того, щоб допомогти фізичним або юридичним особам[1].

Краудфандинг може використовуватися для різноманітних цілей: фінансування стартапів, впровадження інноваційних продуктів чи послуг, підтримки політичних партій, проведення заходів, розвитку індустрії розваг і т.д. Зазвичай, кошти збирають на спеціалізованих сайтах.

Так, наприклад, у США в 2009 році розпочала діяльність компанія «Кікстартер», яка є лідером з кількості краудфандингових транзакцій. Згідно дослідження Світового банку, до 2038-го обсяг ринку краудфандингу складатиме \$96 млрд., що майже в 1,8 перевищує розмір сучасної індустрії венчурного капіталу [6]. У нашій країні дана інноваційна фінансова платформа лише набирає своїх обертів.

Краудфандинг має ряд переваг, основними з яких є:

- оцінка рівня попиту;
- поява інвесторів, нових бізнес-партнерів;
- спілкування з цільовою аудиторією;
- підвищення довіри до проекту після публікування його на краудфандинговій платформі

Не дивлячись на вказані сильні сторони, краудфандинг має серйозні перешкоди для застосування його в Україні, зокрема: шахрайство, недотримання умов фінансування позичальниками, невирішене питання з оподаткуванням.

Переважно, краудфандингова платформа передбачає залучення грошових коштів. Якщо ж мова йде про людські ресурси, то тут варто вжити такий термін, як краудсорсинг[2].

При цьому слід відзначити, що у краудфандингу може бути безоплатне донорство і донорство з подальшою винагородою[3]. За першим варіантом донор фінансує проект, тому що зацікавлений в його успішному завершенні. У другому варіанті, окрім попередньо вказаного мотиву, ще передбачається конкретна вигода.

Разом з цим, обсяг об'єднаних інвестицій показує наскільки конкретна ідея є актуальною і затребуваною у суспільстві [4]. Вкладені кошти повинні використовуватись лише на попередньо заявлені цілі.

В економічній літературі виділяють 6 видів краудфандингу:

1. Внесення мінімальної суми.
2. Внесення суми, яка дорівнює вартості товару.
3. Внесення суми, яка більша за вартість товару.
4. Контракт, за яким інвесторам виплачуються роялті-дивіденди.
5. Донори, які вклали гроші в проекти, стають власниками створеного бізнесу.
6. Пряме кредитування [5].

На нашу думку, було б доречно створити державну краудфандингову платформу, яка б працювала на бюджетній основі і мала за мету вирішення соціально важливих проблем. Для її успішного функціонування потрібно буде розробити і прийняти відповідні нормативно-правові акти.

З вищесказаного можна зробити висновок, що краудфандинг є важливим інструментом модернізації фінансово-інвестиційної системи України. Для його

подальшого розвитку потрібно дослідити наявні проблеми збирання коштів на спеціалізованих платформах та якнайшвидше їх усунути.

Література:

1. Василенко А.В. Інноваційні методи фінансування інвестиційних проектів [Електронний ресурс] / А. В.Василенко. – Режим доступу: <https://goo.gl/ERVqHu>.
2. Іващенко А. І. Перспективи розвитку краудфандінгу в Україні як інструменту залучення коштів для підприємств малого та середнього бізнесу / А. І. Іващенко, Є. А. Поліщук, О. М. Диба // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – №21. – С. 34–39.
3. Інвестиції по-українськи і «краудфандінг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.ukr.ne/news/investicii_po_ukrainski_i_kraudfanding-10761341-1.html
4. Краудфандінг: на що здатні приватні мікроінвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://digit.ru/business/20130709/403158833.html>.
5. Мазаракі А. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України / А. Мазаракі, С. Волосович // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016.– С. 5–23.
6. Чи сприяє краудфандінг створенню справжніх інновацій? Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/tend/tend953.html>

Косянчук М.С.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київській національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ БЮДЖЕТУВАННЯ

Актуальність. У світовій практиці використовуються різні методи бюджетування, які з розвитком фінансової науки, управлінської і фінансової практики удосконалювалися, інтегрувалися, доповнюючи один одного. Сьогодні відомі різні види цієї технології, яка переносить наголос з управління бюджетними ресурсами на управління бюджетними результатами, забезпечує більшу транспарентність бюджету, кращий розподіл бюджетних коштів, а саме: "бюджетування, спрямоване на результати", "управління продуктивністю", або "покращення продуктивності", а також "програмно-цільове бюджетування", що акумулює в собі переваги більшості інших форм бюджетування.

Мета дослідження полягає у висвітленні найважливіших аспектів поняття програмно-цільового бюджетування та застосуванні даного методу в Україні.

Виклад основного матеріалу. Програмно-цільове бюджетування охоплює всі стадії бюджетного процесу. Одне із завдань його застосування полягає у покращенні якості бюджетних послуг через підвищення відповідальності виконавців програм (надавачів послуг) і зіставлення затрат і результатів від надання таких послуг для суспільства.

Світова практика виділяє такі головні елементи програмно-цільового бюджетування:

- стратегічне планування діяльності органів державної влади та його складова - фінансове стратегічне планування;
- середньострокове бюджетування, яке визначає певні часові фіскальні рамки для оптимального розподілу ресурсів у середньостроковій перспективі за програмами;
- система моніторингу та оцінювання бюджетних програм і результатів діяльності їх виконавців (основною для останньої є стратегічні плани). [4]

Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що єдиної методики програмно-цільового бюджетування, яку можна застосувати у будь-якій країні, не існує. Це обумовлюється особливостями бюджетного устрою та побудови бюджетної системи кожної країни. Проте спільним у програмно-цільовому бюджетуванні є органічне

поєднання чітко структурованої та змістовної частини програми з формуванням і використанням організаційного та фінансового механізмів її реалізації, контролем за виконанням і досягненням запланованих результатів.

Майже всі країни, що переходили до програмно-цільового бюджетування, стикалися з труднощами, пов'язаними з недооцінкою поставлених завдань, недостатністю спеціально підготовленого персоналу в міністерствах і відомствах, а також з необхідністю створення потужних інформаційних систем.

В Україні сучасні технології бюджетування впроваджуються з початку XXI ст., однак, навіть попри використання певних елементів бюджетування (зміна формату подання бюджетної інформації, підготовка середньострокових бюджетних прогнозів), коректніше було б говорити поки що про експериментальний характер бюджетування. На наше переконання, використання елементів бюджетування в Україні було спрямоване здебільшого на поліпшення якості бюджетної інформації на стадії підготовки проекту бюджету й підвищення транспарентності бюджетного процесу. Обох цілей вдалося досягти частково, однак навіть це стало значним кроком уперед при реформуванні бюджетної системи. [4]

Якщо проаналізувати державні цільові програми в Україні станом на 2018 рік, то можна зазначити, що загальна їх кількість сягала 14, обсяг фінансування склав 62 165 412,36 тис.грн, у т.ч. за рахунок Державного бюджету – 41 240 834, 61 тис. грн. Кожна з програм має відповідний законопроект, в якому зазначені цілі програми, можливі шляхи досягнення бажаних результатів, відповідний обсяг та джерела фінансування. [5]

Наприклад, Державна цільова економічна програма розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013-2018 роки була розрахована на 6 років і у 2018 році припинила свою дію. Відповідно до інформації уряду України обсяги фінансування повністю співпадали з запланованими, але, на жаль, повної реалізації запланованих завдань так і не вдалось здійснити. [1]

Наступна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 роки. Програма діє і дотепер, але має дуже багато суперечностей. У постанові Кабінету Міністрів України від 18.02.2016 № 148 зазначені очікувані результати (ефективність програми), що включають такі показники:

- збільшення щороку на 10 відсотків кількості молоді, залученої до програм та заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання;
- збільшення щороку на 4 відсотки чисельності молоді, залученої до популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я; створення цілісної системи неформальної освіти молоді;
- щорічне збільшення на 50 осіб працівників, які працюють з молоддю, із залученням державних службовців молодіжної сфери і представників молодіжних громадських організацій та забезпечити видачу зазначеним працівникам відповідних сертифікатів.
- збільшити щороку на 5 відсотків чисельність молоді, що бере участь у реалізації проектів ЄС та інших іноземних держав, зокрема програми "Erasmus +".

На жаль, на реалізацію програми у 2018 році було витрачено на 5 млн.грн. більше запланованого, а захмарне вдосконалення показників залишилось тільки на папері. В реальності перевірити ефективність даної програми майже неможливо, тому що немає єдиної системи показників, на які можна спиратись, оцінюючи її продуктивність. [2]

Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року спрямована на підвищення рівня заінтересованості дітей та молоді до соціальних, профілактичних акцій, націлених на мотивацію свідомого ставлення до власного здоров'я, проте знову ж таки витрати на програму у 2018 році перевищують аж 20 млн від запланованого рівня. Результативність програми не можна перевірити,

оскільки єдине, на що можна спиратись, - це суб'єктивна оцінка органів державної влади. [3]

Висновки та пропозиції. Програмно-цільове бюджетування – один з найкращих способів планування і розподілу видатків Державного бюджету, проте в Україні існують великі проблеми і недопрацювання в даній сфері. На мою думку, в першу чергу потрібно розробити та затвердити на законодавчому рівні комплексний законодавчий акт, що визначав би правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи державного прогнозування та стратегічного планування розвитку держави. Такий документ має унормовувати порядок розробки, затвердження та виконання документів державного прогнозування та стратегічного планування, а також повноваження учасників державного управління, що залучені до цих процесів. По-друге, варто розробити систему показників, на основі яких можна буде робити висновки про результативність тієї чи іншої програми та на основі аналітичних даних складати періодичні звіти, аби населення держави мало змогу спостерігати за реалізацією програм та їх ефективністю.

Література:

1. Про затвердження Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013-2018 роки [електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/696-2013-п>
2. Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2016-2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України [електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF>
3. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року [електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF>
4. Програмно-цільове бюджетування [електронний ресурс] – режим доступу: http://www.nispa.org/files/publications/training/Performance_budgetingUA.pdf
5. Перелік державних цільових програм, які діють у 2018 році [електронний ресурс] – режим доступу: <https://dostup.pravda.com.ua/request/32831/response/69678/attach/5/3033%2007%2015283%2009.pdf>

Коченова Ю.О.

«Економіка підприємств», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник- к.е.н. доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Інновації є неодмінним атрибутом розвитку фінансових систем, ринків та інституцій. Відсутність фінансових інновацій призводить до збільшення ринкових дисбалансів та ймовірності фінансових дефолтів. Тому на сьогоднішній день ця проблема дуже актуальна.

Створення фінансових інновацій обумовлено об'єктивними потребами фінансових ринків та управління ризиками. Розвиток інновацій в сучасних умовах системної нестабільності йде у напрямках структурованих інструментів, в тому числі інтегрованих інструментів різних видів, зокрема фінансових та страхових послуг.

В сучасній науковій термінології немає єдиного підходу до визначення терміну «фінансова інновація», що зумовлено відмінністю у поглядах на дану проблему вчених – економістів. Найбільш повним є визначення запропоноване Н. М. Пантелєєвою, де фінансова інновація визначається як результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових інструментів, продуктів, технологій, процесів, інститутів, орієнтованих на управління фінансовими ресурсами та ризиками з метою забезпечення

розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стійкості в умовах мінливості економічного середовища, невизначеності та інформаційної асиметрії. [1]

Інновації впливають на ефективність акумуляції та розподілу міжнародної ліквідності шляхом диверсифікації фінансових послуг, скорочення трансакційних витрат і трансформації ризиків. Інновації створюються та поширюються як результат реакції ринків та інституцій на зміну регуляторних та економічних обмежень для фінансових послуг (на системному та корпоративному рівнях), спосіб подолання або обходу таких обмежень та пов'язаних ризиків. Такі обмеження мають багатоаспектний характер та впливають на доходи та витрати, ефективність фінансових інституцій та ринків.

Узагальнена структура інновацій може бути наступною: нові фінансові продукти, нові фінансові послуги, нові фінансові технології, нові форми організації фінансових структур. Серед інновацій є транскордонні або глобальні за своїм змістом. [2]

Фінансові інновації значно розширили можливості трансферу ризиків та змінили структуру фінансових ринків шляхом створення та розширення нових сегментів ринків – сек'юритизованих інструментів, свопів кредитних дефолтів, деривативів, хедж-фондів. Фінансові інновації дають можливості диверсифікації інвестиційної діяльності страхових компаній на міжнародних фінансових ринках.

Основу класу похідних фінансових інструментів становлять ф'ючерсні, форвардні, опціонні угоди та свопи. [4]

У міжнародній практиці найпоширенішими видами деривативів є форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони і своп-контракти, а найпопулярнішими видами базових фінансових інструментів – валюта, грошові кошти у формі кредитів і депозитів, цінні папери, фондові індекси.

У вітчизняній практиці на фінансовому ринку більш широкого застосування здобули операції з традиційними фінансовими інструментами, з угодами, предметом яких є грошові кошти (або їх еквіваленти), такі як кредиторська і дебіторська заборгованість; векселі; акції; облігації; факторинг, форфейтинг, фінансова оренда; гарантії кредитної лінії, страхові угоди фінансового характеру тощо. [3]

Можна зробити висновок, що для підвищення ефективності фінансового сектору необхідне впровадження фінансових інновацій, що враховують: появу нових гравців, освоєння нових ринків, нових продуктів і каналів їхньої дистрибуції, активізацію діяльності страхових компаній. Практика показує, що фінансові інновації найбільш ефективно працюють на перетині банківського і страхового секторів економіки, тому що участь страхових компаній дозволяє компенсувати можливі збитки фінансових інститутів банківського сектору в умовах постійної загрози фінансової кризи.

Література:

1. Пантелєєва. Н. М. Ринок фінансових інновацій: основи формування та розвитку / Н. М. Пантелєєва // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2011. – № 2 – С. 82 – 86.
2. Глущенко А. С., Загорська Д. М. Ринок похідних фінансових інструментів в Україні: монографія / А. С. Глущенко, Д. М. Загорська. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 192 с.
3. Стаття «Фінансові іновації та сучасні інструменти міжнародних фінансових ринків» Режим доступу: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/133_9.pdf
4. Стаття «Ринок фінансових іновацій: сутність, особливості, та передумови створення» Режим доступу: <http://moodle.socosvita.kiev.ua/moodledata/filedir/44/91/4491945e607172215f3bca332377c05c9b906279>

Кошелєв І.О.

«Фінанси і кредит», 4 курс

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник – д. е. н., професор Варналій З.С.

МИТТЄВЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З СОЦІАЛЬНИМИ-ЕКОНОМІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ В ІНФРАСТРУКТУРІ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

На сучасному етапі економічного розвитку важливе місце займає подальше удосконалення форм кредиту, формування ефективної кредитної системи. У задоволенні виникаючих потреб населення, підвищенні його життєвого рівня, забезпеченні соціально-економічного розвитку країни значну роль відіграє така форма кредиту, як миттєвий споживчий кредит, що надається населенню для задоволення різноманітних споживчих потреб у стислий строк. В Україні склалася ситуація, за якої небанківські кредитні установи ще не відіграють тієї позитивної ролі в економіці, якої від них можна було б очікувати. Але незважаючи на їх розповсюдженість, умови, за якими кредитні компанії працюють, почали набувати спеціалізованого законодавчого підґрунтя лише сьогодні. В українській економічній літературі використання терміну «миттєве кредитування» є маловживаним, тому для визначення цього виду кредиту, що має характер миттєвості та легкості в отриманні використовується визначення споживчого кредиту. Споживчий кредит – це кошти, що надаються кредитором (банком або іншою фінансовою установою) фізичним особам на придбання споживчих товарів або послуг у тимчасове користування, під процент, на умовах строковості та платності. Такий тип кредиту можливо отримати в кредитній спілці, будучи членом спілки; звернувшись до інших кредитних установ чи банку. Також миттєво кредит можливо отримати в ломбарді під заставу. Кредитна установа може провадити діяльність з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів тільки після отримання ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг відповідно до ліцензійних умов.

На сьогодні Україні проведено низку законодавчих змін щодо надання споживчих кредитів населенню. Закон України «Про споживче кредитування», що вступив в силу у другій половині 2017 року повинен був змусити кредитні установи відповідати нормативам надання кредитів споживачам, але на даний момент зворотна реакція не набула масового характеру. Неврегульованим питанням залишається розкриття фінансовими установами справжньої процентної ставки перед споживачами з усіма додатковими разовими чи постійними витратами та доплатами. Також не зрозуміло, чи вплинуло це на кількість осіб, готових брати кредити за реальними ставками, оскільки поживлення попиту до прийняття закону було спричинено маскуванням реальних відсотків і тим самим затягнення клієнта в кредитну «кабалу». Проблемою є те, що вимоги закону не поширюються на кредити менше 3,2 тис. грн. Такі позики видаються фінансовими компаніями, вартість кредитів у них може скласти 700% річних і більше, що є не допустимим [1].

Якщо ж фінансові установи не визначають адекватну ринкову ціну на споживчі кредити, держава буде змушена ще більш жорстко регулювати обов'язки кредиторів. Зокрема – ввести максимальну межу процентної ставки за споживчим кредитом і запровадити типові договори. Нерідко кредитори, встановлюючи високу вартість позики, враховують великий рівень заборгованості за споживчим кредитуванням і сподіваються, що сумлінний позичальник принесе дохід банку і за себе, і за боржника.

Важливим чинником поживлення ринку споживчого кредитування є ріст доходів населення. В разі нестабільної економічної ситуації люди банально не мають можливості звернутися до банківської кредитної установи, оскільки в будь-якій перспективі їх рівень прибутків не зможе покрити відсоткові ставки. А кредитні установи в свою чергу не можуть зменшити відсоткові ставки розуміючи, що позичальники не є благонадійними. В цьому і криється протиріччя, яке повинно бути врегульовано законодавством. Споживче кредитування не може знаходитися поза контекстом загального кредитування у банківській системі за його ставками.

Комерційні банки – це комерційні структури, основне завдання яких – прибуток. Вони зацікавлені в максимальних ставках кредитування. А споживачі, навпаки, в мінімальних. І тут ключова роль держави і регулятора – НБУ, який здійснює політику облікової ставки і чи сприяє це зниженню загального рівня ставок по банківській системі [2].

У Європі та США на сьогоднішній день намітилася така тенденція – фінансові організації перетворюються у віртуальні фінансові супермаркети. Це явище отримало назву «концепт ATAWAD» (anytime, anywhere, anydevice) [3]. Цей же тренд ми можемо простежити і в Україні з онлайн сектором мікрокредитування, який привертає все більше і більше клієнтів в силу простоти отримання кредиту без високого рівня стандартів, що призведе до того, що у виграші будуть найбільш технологічні компанії, які запропонують якісь нові фінансові рішення. Так само існує ряд глобальних проблем. Перша проблема полягає у повільній реакції ринку мікрокредитування на нове введення законів. Важливим питанням залишається відсутність баз даних, з якими можна було працювати. Крім того, більшість людей працевлаштовані неофіційно, що призводить до відсутності можливості визначити точний рівень доходу людини. При цьому працюючи нелегально особа може бути платоспроможною, однак переконатися в цьому немає ніякої можливості, що призводить або до ризикованої видачі кредиту під великі відсотки, який в разі непогашення, буде технічно оплачений іншим одержувачем кредиту, або до того що стандарти позичальника будуть збільшені, що малоймовірно в силу специфіки ринку мікрокредитування. Багато в чому звичайно саме банки забезпечують фінансові операції всередині держави, проте в даній конкретній сфері – маленькі інтернет- та офісні компанії є не тільки серйозними конкурентами, але і поштовхом до розвитку цілого напрямку.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок щодо ринку з надання миттєвих кредитних послуг, учасниками якого є нові мікрофінансові установи, що класифікуються державою, як інші кредитні установи, ломбарди, кредитні спілки та банки, які пропонують свої послуги мікрокредитування через посередників. Законодавча база досі є неідеальною, але початок, що був започаткований надає можливість сподіватися, що регулювання ринку буде доведене до європейських стандартів.

Література:

1. Павлишинець Ю. Актуальні питання споживчого кредитування // Юридична газета. – Київ, 2013. – 19 березня (№ 12). – С. 28-29
2. Дубчак О. Актуальні проблеми підвищення ефективності споживчого кредитування // Світ фінансів : науковий журнал / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2011. – Вип. 4. – С. 47-52. – ISSN 1818-5754
3. Microfinance Goes Mobile: New Heights Microfinance Bank Selects Clickatell to Provide Mobile Messaging to Accelerate Adoption. [Електронний ресурс]. – <https://www.realwire.com/releases/microfinance-goes-mobile-new-heights-microfinance-bank-selects-clickatell-to-provide-mobile-messaging>

Кошель А.Г., Паламарчук Т.С.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ «ПОДАТКОВИХ ГАВАНЕЙ»

Сьогодні всі сфери нашого життя переповнені інноваціями. Фінансова сфера не є виключенням, адже сучасні міжнародні фінанси мають глобальний характер. У широкому розумінні фінансова інновація – це нові фінансові інструменти та фінансові технології.

Існує чисельна кількість класифікацій фінансових інновацій. Карлос Андрес Перос класифікує інновації за типами. Таким чином він виділяє 6 типів фінансових інновацій. Податкові гавані відносяться до типу F «Спірні інновації». До цієї ж групи відносять позабалансові операції з фінансовими інструментами, похідні інструменти «високих порядків».

Податкова гавань – невеликі держави і території, які здійснюють політику залучення позичкових капіталів, надаючи податкові та інші пільги іноді зниження оподаткування поширюється лише на деякі види доходів. Зазвичай в таких державах плата за реєстрацію компанії не перевищує 1000 доларів на рік. Основною формою господарської діяльності виступають компанії зайняті у комерційній, фінансовій, управлінській, страховій і фрахтовій сферах. Податкові гавані часто використовуються холдинговими компаніями, адже засновники мають змогу, наприклад через позики, уникнути оподаткування у своїй країні, перевівши активи в іншу. Отримати вигоди, які надаються в «податкових гаванях» можна за рахунок такої діяльності: експортна чи імпортерна діяльність, надання послуг, інвестування, кредитування та будівництво..

За допомогою «податкових гавань» підприємства мають ряд переваг: досягнення анонімності і конфіденційності

1. низькі ставки податків або їх відсутність;
2. відсутність контролю валютного обміну;
3. можливість вільного використання валюти;
4. банківські рахунки в будь-якій валюті;
5. ефективна і недорога банківська система;
6. прибуток (капітал) в твердій валюті, в надійних банках і в стабільній країні;
7. можливість отримання дозволу на роботу і виду на житло;
8. можливість законного володіння нерухомістю за кордоном.

Так як податкова гавань є «спірною» інновацією, тому не дивно що існує ще і ряд недоліків. До таких можна віднести:

- 1) переміщення до них значних фінансових ресурсів з різних країн світу, внаслідок чого зростає податковий тягар на інші об'єкти та суб'єкти оподаткування, а з оподаткування заходів зміщується на оподаткування витрат;
- 2) зменшується надходження до різних соціальних фондів, а отже, скорочується обсяг соціальних витрат;
- 3) поглиблюється криміналізація різних видів виробничої та комерційної діяльності;
- 4) зростає нестабільність світової фінансової системи тощо.

Сьогодні 56% контролю податкових гаваней перепадає на наступні країни : Швейцарія, США, Ліван, Гонконг, Віргінські острови.

Податкові гавані активно використовуються технопарками, технополісами, науково-промисловими зонами, зменшуючи податкове навантаження організацій. Таким чином, можемо сказати: податкові гавані виступають стимулятором інноваційної діяльності. За даними компаній Nexs, Amond&Smith "податкові гавані" використовуються наступними відомими компаніями : Starbucks, Amazon, Apple, Facebook, Google, EADS, IBM. А як ми знаємо, дані організації є одними з лідируючих підприємств на ринку інновацій вже впродовж багатьох років.

Наприкінці 2017 року Кабінетом Міністрів України було затверджено постанову №1045, у якій було зазначено перелік держав, операції з резидентами яких визнаються контрольованими для цілей трансфертного ціноутворення. Згідно розпорядження

Кабінетів Міністрів «Про перелік офшорних зон» від 23.02.2019, до офшорних зон належать : о-ів Гернсі, о-ів Джерс, о-ів Мен, о-ів Олдерні (Британські залежні території); Бахрей (Близький Схід), Беліз (Центральна Америка); Андорра, Гібралтар, Монако (Європа); Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські острови, Барбадос, Бермудські острови, Британські Віргінські острови, Віргінські острови (США), Гренада, Кайманові острови, Монтсеррат, Нідерландські Антильські острови, Пуето-Ріко, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Співдружність Домініки, Теркс і Кайкос (Карибський регіон); Ліберія, Сейшельські острови (Африка); Вануату, Маршалські острови, Науру, Ніуе, Острови Кука, Самоа (Тихоокеанський регіон); Мальдівська Республіка (Південна Азія).

Лідером за кількістю офшорних компаній, що мають українських власників, є Кіпр – на острові розташовано 136 підприємств, які теоретично могли би сплачувати податки в український держбюджет. На другому та третьому місцях – Британські Віргінські (50 компаній) та Сейшельські острови (20 компаній).

За даними незалежних активістів та експертів було з'ясовано, що виведених коштів в офшори, могло б вистачити на сплату боргу МВФ. У 2015-2017 роках при експорті залізної руди не було оподатковано прибуток на суму 520 млн доларів США, сільськогосподарської продукції та сталі – 3 млрд доларів США.

Однак в нашій країні «податкові гавані» використовуються не для залучення інвестицій, а як ще один спосіб ухилення від податків, вивезення капіталу та захисту свого бізнесу від нестабільної економічної ситуації.

Сьогодні важко сказати: «податкові гавані» є позитивним чи негативним явищем. Оскільки , якщо рівнятися на світовий досвід і використовувати даний фінансовий інструмент, як спосіб залучення інвестицій задля фінансування інновацій – то беззаперечно «податкові гавані» будуть позитивним явищем. Адже вони стимулюють розвиток інноваційної діяльності, цим самим забезпечуючи нам гарні перспективи на майбутнє. Споглядаючи на ситуацію в Україні, то можемо сказати що «податкові гавані» навпаки стримують розвиток інноваційної діяльності на її території. Адже таким способом капітал не інвестується у розвиток нових технологій, підприємств, продуктів, а просто розширюються масштаби тіньової економіки. Тож вважаємо за потрібне переглянути податкову та фінансову політику нашої країни, внівши до неї зміни щодо регулювання питань стосовно «податкових гаваней». Змушуючи при цьому вітчизняних підприємців збільшувати свої прибутки не екстенсивно (розширюючи масштаби «тіньової економіки»), а інтенсивно(підтримувати молодих науковців та їх винаходи і відкриття).

Література:

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець, І.В.Жиглей, В.М.Пархоменко; За ред.проф. Ф.Ф. Бутинця; 2-ге вид., доп. і перероб.-Житомир: ПП “Рута”, 2001.-544с.
3. Виведених в офшори грошей вистачило б на борг МВФ: експерти викрили схему корупції в Україні [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу:https://dt.ua/ECONOMICS/podatkov_i_pritulki_ofshori_yak_nikoli_aktualni.html.
4. Економічний енциклопедичний словник [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу:<https://subject.com.ua/economic/slovník/5482.html>.
5. Про перелік офшорних зон [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.first-centre.com/offshore-black-list-ua/index.html>.
6. Офшори для бізнесу: як отримати максимум вигоди [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://bizua.org/1506/ofshory-dlya-biznesu-yak-otrymaty-maksimum-vygoty>.

7. Топ-5 власників офшорів [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://zik.ua/news/2016/11/27/top5_vlasnykiv_ofshoriv_spysok_ocholylyla_sestra_lovochkina_infografika_998527.

8. Виведених в офшори грошей вистачило б на борг МВФ: експерти викрили схему корупції в Україні [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://dt.ua/ECONOMICS/podatkovy_pritulki_ofshori_yak_nikoli_aktualni.html.

Красножон С.В.

к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

Смірнова О.О.

к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

БАНКОМАТИ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: БАНКОМАТИ БЛОКЧЕЙН

Світ швидко рухається в безготівкову економіку. Але наша теперішня економічна система високо централізована. Вона має високу вартість транзакції та є вразливою до збоїв (наприклад, хакерство централізованих серверів). Більше того, централізована цифрова економічна система не може забезпечити змішану негрошову діяльність, на відміну від тої, що можлива на Блокчейні (наприклад, продаж землі або обмін або обмін цифровими ресурсами). Таким чином, майбутня цифрова економіка буде швидко переходити на платформи Блокчейн. Для роботи з безготівковою цифровою економікою потрібно мати особисті електронні пристрої (наприклад, мобільні телефони, планшети тощо).

Протягом певного періоду часу ми можемо спостерігати нові технології, які уряд повинен буде прийняти для оптимізації, захисту та спрощення своїх цифрових платіжних систем. Нові методики грошових переказів та схем зараз на ринках, які забезпечують кращі шляхи для інвестування у сучасні грошові системи. Першорядним з них є прийняття технології Блокчейн. Технологія Блокчейн є перевіреною та надійною децентралізованою цифровою валютною системою, основою для грошових транзакцій – це економічні зв'язки між урядом та людьми.

Технологія Блокчейн – це децентралізована система облікових записів, в якій операції відбуваються швидко без будь-якої транзакції в надійний та безпечний спосіб. Приймаючи технологію Блокчейн, ми можемо зробити платіжну систему абсолютно безпечною і захищеною від кібер-загроз, які стосуються будь-якої економіки.

За 5 років близько 50-70% звичайних банкоматів можуть бути замінені банкоматами Блокчейну. А ще краще, що існуючі банкомати можуть бути модернізовані для роботи в якості банкомату Блокчейну. Таким чином, в кіосках буде єдина машина, яка зможе обробляти як паперові гроші, так і криптокоіни.

Кожен власник криптокоінового гаманця, який не має особистого пристрою, отримає флеш-диск, який містить файл з кеш-пам'яттю, через який гаманець може працювати в банкоматах Блокчейну. Банкомати підключаються до мережі Блокчейну, як і будь-який інший пристрій; різниця полягає лише в тому, що вона буде мати засоби для публічного інтерфейсу (на відміну від персонального інтерфейсу).

Банкомати підключаються до мережі Блокчейну, як і будь-який інший пристрій; різниця полягає лише в тому, що вона буде мати засоби для публічного інтерфейсу (на відміну від персонального інтерфейсу). У випадку з неписемним або бідним населенням транзакції можуть здійснюватися за допомогою установки банкоматів Блокчейну в якості громадських послуг.

Переваги банкоматів Блокчейну:

1. У віддалених місцях люд матимуть доступ до цифрової економіки Блокчейну.
2. Не треба турбуватися про перенесення персональних пристроїв для роботи або здійснення транзакцій на Блокчейні.
3. Державні установи будуть працювати з банкоматами Блокчейну, що буде значно скорочувати витрати на утримання персоналу, трудові та інші ресурси.
4. Адміністрування та ведення обліку стануть безпаперовими.
5. На відміну від готівкової економіки, банкомати Блокчейну дозволять Уряду мати реальний рахунок загального обсягу фактичної циркуляції грошей.
6. Найпростіший спосіб забезпечити обслуговуванням безготівковою населення.
7. Банкомати Блокчейн будуть грати важливішу роль – надання повної фінансової свободи та поширення цифрової грамотності серед населення.
8. На відміну від сьогоденних банкоматів, люди можуть здійснювати операції з валютами з декількох країн через банкомати Блокчейну.

Отже, банкомати Блокчейну надають масам доступ до цифрової економіки, крім того, такі банкомати заощаджують ресурси, зменшують робочу силу, ліквідують посередників, дозволяють збільшити горизонт економічної діяльності, поширювати цифрову та фінансову грамотність та оптимізувати державне управління. Ринок криптовалют останнім часом дуже розширюється і щодня всі більше і більше дізнаються про переваги технологій Блокчейну. Таким чином, попит зростає і набуває більшої необхідності розташування біткоїн-банкоматів для користування населення.

Література:

1. Хегадекатті, Картік і С. Г., Ятиш, протокол К-У: Протокол: Перший протокол для регулювання криптої валюти (Е.Г.-Біткойн) (13 лютого 2016 р.). Доступно в SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2735267> або <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2735267>.
2. Гегадекатті, Картік і С. Г., Ятіш, Дорожня карта для Контрольованої архітектура Блокчейну (13 серпня 2016 р.). Доступно в SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2822667>.

Кривич О.О., Устич І.О.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК В АГРОСФЕРІ ТА СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Україна стала на шлях сталого розвитку й удосконалення діяльності всіх галузей господарства, коли приєдналась до рамкового документа "Порядок денний на XXI століття" (1972). Агросфера та сільське господарство як стратегічні напрями розвитку економіки країни потребують сьогодні переходу саме на засади сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання й окремі аспекти сталого розвитку агросфери та сільського господарства висвітлюють такі вітчизняні вчені: В. Барановський [1], В. Збарський [2], А. Лісовий [3], В. Трегобчук [6], О. Шубравська [7], Побіжний аналіз нормативно-правової бази [5; 6] і наукових доробків [1-4; 5; 6], дає право стверджувати, що не існує сьогодні єдиного підходу до вивчення питань сталого розвитку аграрної галузі та сільського господарства.

Стаття має за мету за допомогою загальнотеоретичних і спеціальних методів проаналізувати різні підходи до дефініції терміну "сталий розвиток"; визначити, засади сталого розвитку агросфери та сільського господарства.

Сталый розвиток – це економічне зростання для ефективного розв'язання проблем життєзабезпечення суспільства [6]; стабільний розвиток сільської спільноти відповідно до критеріїв економічної, соціальної та екологічної ефективності [2];

забезпечення певного типу рівноваги між соціально-економічними і природними складовими [1]; забезпечення власного зростання в умовах дотримання оптимальних пропорцій внутрішнього розвитку і збалансованості з розвитком економічної, екологічної та соціальної систем [7]; світовий економічний напрям, що забезпечує якість життя громадян і спирається на сучасні технології [3]. Сталий розвиток забезпечує таке функціонування господарського комплексу, коли одночасно задовольняються зростаючі матеріальні та духовні потреби населення, забезпечується раціональне й екологічно безпечне господарювання. Це процес гармонійного розвитку сільських мешканців через створення відповідних соціальних умов, забезпечення можливості економічного зростання без шкоди для довкілля, узгоджене та збалансоване співіснування екологічної, економічної та соціальної сфер.

Водночас, рівень розвитку вітчизняної агросфери та сільського господарства є неґа достатнім для забезпечення потреб населення в якісних продуктах харчування, виробництво багатьох видів продукції; є збитковим або приносить дуже низькі прибутки, у сільгоспвиробників недостатньо коштів для забезпечення належного розвитку галузі, запровадження нововведень для покращення якості продукції, підвищення ефективності виробництва. До основних засад модернізації та сталого розвитку агросфери й сільського господарства відносимо: впровадження органічного землеробства; підвищення родючості ґрунтів та продуктивності орних земель; забезпечення контролю якості сільськогосподарської продукції; запровадження інноваційних технологій у сільськогосподарське виробництво. Для забезпечення сталого розвитку цієї сфери необхідно здійснити низку заходів: вдосконалити систему земельних відносин; на науковому підґрунті оптимізувати структуру землекористування; покращити правове регулювання відносин в аграрній галузі; забезпечити державну підтримку малих форм господарювання; запровадити належне фінансування цієї галузі та кредитування і страхування сільгоспвиробників.

Враховуючи зазначене вище, доходимо висновку, що окреслені питання та запропоновані заходи потребують затвердження на державному рівні стратегії сталого розвитку аграрної галузі та сільського господарства в Україні.

Література:

1. Барановський В. А. Стратегічні аспекти та пріоритети сталого (збалансованого, гармонійного) розвитку / В. Барановський // Територія. Сталий розвиток. — 2004. — No 2. — С. 24–31.
2. Збарський В. К. Сталий розвиток сільських територій: проблеми і перспективи / В. Збарський // Економіка АПК. — 2010. — No 11. — С. 129–136.
3. Лісовий А. В. Сталий розвиток сільських територій: виникнення, сутність, принципи / А. Лісовий // Економіка АПК. — 2007. — No 4. — С. 140–145.
4. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку сільських територій на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.02.2010 No 121р [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Стратегія сталого розвитку України (проект) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України, 2017. — Режим доступу : <http://www.ecolabel.org.ua/mainprojectstrategy1.html>.
6. Трегобчук В. М. Концепція сталого розвитку для України / В. Трегобчук // Вісник НАН. — 2002. — No 2. — С. 15–22.
7. Шубравська О. В. Сталий розвиток агропродовольчої системи України / О. Шубравська. — К., Інститут економіки НАНУ, 2002. — 203 с.

Кривошлик Т.Д.

к.е.н., доцент, професор кафедри страхування
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ СТРАХОВИКІВ

Важливими учасниками інфраструктури фінансового ринку є страхові компанії. Більшість цих компаній є учасниками різних професійних об'єднань страховиків, які виконують функції саморегулювання страхової діяльності. Професійні об'єднання страхових компаній створюються «для координації своєї діяльності, захисту інтересів своїх членів та здійснення спільних програм» [1]. Це зручна форма консолідації страховиків, яка забезпечує їм переваги у конкурентній боротьбі, більш повне страхове покриття ризиків страхувальників та фінансову стійкість страхових операцій, що у свою чергу сприяє задоволенню потреб страхувальників у страхових послугах та розвитку страхового ринку.

В Україні функціонують різні професійні об'єднання, серед яких виділимо п'ять загальних, зокрема такі як Ліга страхових організацій України, Асоціація «Страховий бізнес», Асоціація «Українська федерація убезпечення», Національна асоціація страховиків України, Харківський союз страховиків та чотири спеціалізованих об'єднання: Моторне (транспортне) страхове бюро України, Ядерний страховий пул, Аграрний страховий Пул, Антитерористичний страховий пул.

Зауважимо, що «свого часу на страховому ринку України існували і припинили свою діяльність такі об'єднання страховиків як Авіаційне страхове бюро, Морське страхове бюро, Асоціація «Українське медичне страхове бюро», Будівельний страховий пул, Екологічний страховий пул» [2, с. 251]. Проте інформація про існування цих страхових об'єднань розміщена на різних сайтах в Інтернеті. Водночас офіційна інформація про припинення діяльності цих об'єднань відсутня. Така інформаційна розбіжність щодо діяльності професійних об'єднань страховиків не дає можливості здійснити якісний аналіз тих процесів, які відбуваються на страховому ринку. «Протягом усієї історії розвитку незалежної України фахівці завжди відчували брак необхідної інформації щодо оцінки ринку страхових послуг» [3, с. 177].

Таким чином, мають місце проблеми інформаційного забезпечення дослідження страхового ринку, і зокрема, діяльності професійних об'єднань страхових компаній.

Зауважимо, що єдиним офіційним джерелом інформації щодо об'єднань фінансових установ, і зокрема, об'єднань страховиків є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Саме Національна комісія відповідно до покладених на неї завдань має вести Реєстр саморегулювних організацій (СРО) учасників ринків фінансових послуг [4]. Особливістю цього Реєстру є те, що до нього вноситься інформація тільки «про об'єднання фінансових установ, щодо яких Нацкомфінпослуг прийнято рішення про делегування відповідних повноважень... Об'єднання фінансових установ набуває статусу СРО з дати внесення про нього відповідного запису до Реєстру» [5].

У Реєстрах, які веде Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) [6] та Єдиному державному веб-порталі відкритих даних [7] відсутній Реєстр саморегулювних організацій учасників ринків фінансових послуг, у тому числі, професійних об'єднань страховиків, які мають статус СРО. Крім того, аналіз діяльності вищезазначених професійних об'єднань страховиків свідчить про те, що вони не мають відповідних делегованих повноважень від Нацкомфінпослуг.

Вирішення цієї проблеми, на наш погляд, повинно починатися з удосконалення законодавчо-нормативних актів щодо діяльності саморегулювних організацій учасників ринків фінансових послуг, і зокрема професійних об'єднань страховиків, а саме:

- у ст. 13 Закону України «Про страхування» має бути чітко визначена норма про те, що «інформація про об'єднання страхових компаній підлягає внесенню до Реєстру об'єднань страхового ринку, який веде Нацкомфінпослуг»;

- у нормативно-правових актах Нацкомфінпослуг доцільно визначити чіткий перелік «делегованих повноважень» саморегульованих організацій учасників ринків фінансових послуг, у тому числі, професійних об'єднань страховиків, які мають статус СРО.

Крім удосконалення державного регулювання діяльності професійних об'єднань страхових компаній, доцільна конструктивна взаємодія, в межах своїх можливостей, на рівні Нацкомфінпослуг та професійних об'єднань страховиків, що у свою чергу буде сприяти створенню прозорого та ефективного вітчизняного страхового ринку.

Література:

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96>
2. Кривошлик Т.Д. Об'єднання страхових компаній як фактор саморегулювання на страховому ринку України / Т.Д. Кривошлик // Проблеми економіки. – 2018. - № 4. – С. 247-253.
3. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія / О.О. Гаманкова. — К.: КНЕУ, 2009. — 283 с.
4. Положення «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг»: Затверджено Указом Президента України від 23.11.2011 р. № 1070/2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>
5. Положення про реєстр саморегульованих організацій фінансових установ: Затверджено Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.07.2005 р. № 4380. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0885-05>
6. Реєстр (перелік) наборів відкритих даних. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Reiestr-perelik-naboriv-vidkrytykh-danykh.html>
7. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. Портал відкритих даних. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.gov.ua/user/nfp>

Кулик О. Ю.

«Облік і оподаткування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Нагорна О. В.

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ ТА ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

Важливою умовою прогресу будь-якої держави є розвиток людського потенціалу. Рівень розвитку країни визначається системою міжнародних порівнянь за допомогою індексу розвитку людського потенціалу (ІРЛП), який можна відстежити у щорічному рейтингу. Людський чинник істотно впливає на всі суспільні процеси, що визначає вибір стратегії розвитку. Водночас чимало соціально-економічних проблем потребує державного втручання, рушійною силою якого виступають державні фінанси.

Так, як Україна в рейтингу ІРЛП посідає 83 місце. Тож, країна входить до категорії країн із високим ступенем людського розвитку, однак не дивлячись на це, індекс - нижче від середнього серед країн Європи та Центральної Азії. Загалом, за складної політичної та соціально-економічної ситуації поглиблюється ресурсна асиметрія, а бюджетна форма відповідальності держави не відповідає тим потребам у суспільних благах, які могли б забезпечити належний рівень відтворення людського потенціалу.

Фінансові ресурси держави є ланкою, котра уможливує функціонування високорозвинutoї економіки з “людським обличчям”. Тому головним завданням держави сьогодні є поєднання інтересів особи, колективу та суспільства, а також забезпечення динамічного економічного й соціального розвитку при збереженні саморегулювання та саморозвитку суспільства.

Виникнення й розвиток державних фінансів історично нерозривно пов'язані з еволюцією функцій держави. Відтак, Світовий банк виокремлює п'ять фундаментальних завдань, на виконання яких має бути спрямована місія кожної держави: затвердження

засад законності; підтримання збалансованої політичної ситуації, у т. ч. макроекономічної стабільності; фінансування базових соціальних послуг та інфраструктури; підтримка незахищених груп населення; захист навколишнього середовища.

Важливим напрямом державної політики є економічний розвиток, що базується на економічному зростанні, примножуючи при цьому багатство країни, розширює її потенційні можливості в подоланні бідності та інших соціальних проблем. Однак, існує багато прикладів, коли економічне зростання не супроводжувалося відповідним піднесенням у сфері людського розвитку. Тож постає питання щодо змін поглядів на джерела й фактори економічного зростання національної економіки в цілому.

Нині, дуже важливою ознакою цивілізованості суспільства є соціально орієнтована економіка, адже доступна освіта, належний соціальний захист, якісна медична допомога надають можливість навіть найбіднішим прошаркам населення робити власний внесок у розвиток держави. Тому варто відмовитися від непродуктивного розподілу економічних і соціальних цілей державної діяльності та перейти до соціальної спрямованості всіх гілок державної політики. Відповідно, слід звернути увагу саме на цільове використання бюджетних коштів, а саме: на поліпшення рівня охорони здоров'я, освіти, соціального захисту і соціального забезпечення українців.

Варто відмітити, що фінанси наділені багатоплановими сутнісними ознаками й формами прояву, а державні фінанси є складовою фінансової системи, центральна ланка, через яку держава здійснює вплив на економічний і соціальний розвиток країни.

Сьогодні можна виокремити такі основні проблеми формування й використання людського потенціалу в Україні:

1. недооцінка впливу людського розвитку на економічне зростання держави;
2. відсутність стабільного фінансування;
3. пасивна соціальна політика;
4. низький ступінь консолідації суспільства;
5. недостатнє інформаційне забезпечення підтримки соціальних проектів і програм, спрямованих на формування умов стійкого людського розвитку в усіх сферах суспільного життя;
6. обмежений доступ громадян до ресурсів, офіційних даних, прав і послуг, необхідних для участі в житті суспільства.

Побудова соціальної держави, що ґрунтується на концепції людського розвитку та демократичних принципах, сприятиме розв'язанню ключових суспільно важливих завдань за допомогою ефективної системи державних фінансів, котрі в такій державі здійснюють як непрямий, так і безпосередній вплив на людський розвиток.

Література:

1. О. Тулай Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.tneu.edu.ua/university/units/publishing-center-economic-thought/product-literature>
2. С.В. Свірко Сучасний розвиток системи управління державними фінансами України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <file:///C:/Users/user/Downloads/127405-272730-1-PB.pdf>
3. С. Клімова Розвиток наукової думки щодо сутності фінансів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2010-1/doc/3/03.pdf>

Кульчицька Є.В.

«Фінанси і кредит», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник — асистент кафедри фінансів Майстер А. В.

РОЛЬ ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ У БОРОТЬБІ З ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ

У гонитві за все більшими прибутками за рахунок збільшення обсягів випуску продукції та розширення виробництва підприємства не замислюються про негативний вплив на екологію. Ми часто чуємо переважно через ЗМІ, що світовий океан забруднюється, підприємства зливають шкідливі відходи у річки, руйнується озоновий шар. Стосовно України, то ситуація щодо забруднення навколишнього середовища представлена у табл. 1.

За даними Державної служби статистики обсяги викидів забруднюючих речовин щороку зменшуються. Найбільше зменшення обсягів викидів зафіксовано у 2016 році на 32%. Щодо утворення відходів, то до 2017 року прослідковується чітка спадна тенденція, у 2014 році на 21%, 2015 р. — 12%, 2016 р. — 5%. Але у 2017 році їх обсяг значно виріс (24%), що перевищує показник 2014 року. Такий спад викидів шкідливих речовин в атмосферу та утворення відходів можна пояснити тим, що на сайті Держстату дані показники взяті без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганських областях. А зростання даних показників у 2017 році тільки посилює потребу у пошуках заходів розв'язання даної проблеми.

Таблиця 1

СТАН ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ, 2013-2017 РР.

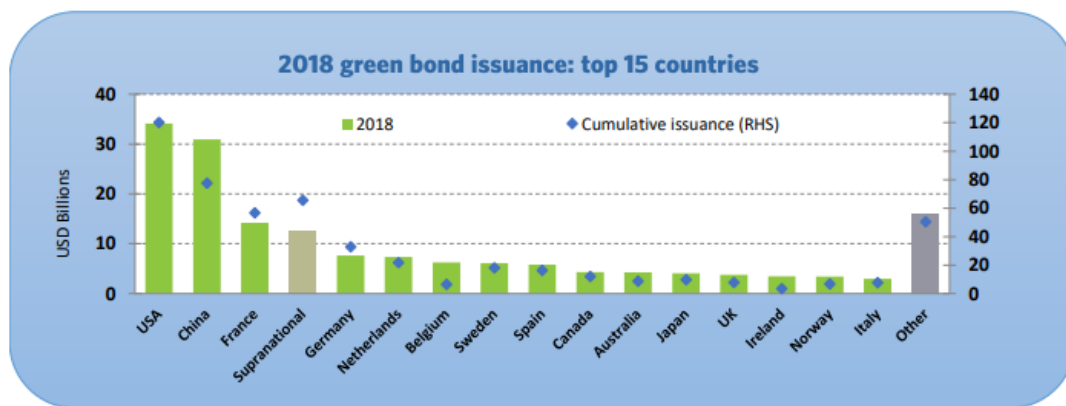
Рік	Обсяги викидів забруднюючих речовин, тис. т.	Утворено та знищено відходів, тис. т.	
		Утворено	Знищено
2013	6719,8	448117,6	436217,7
2014	5346,2	355000,4	313922,8
2015	4521,3	312267,6	245893,4
2016	3078,1	295870,1	243115,7
2017	2584,9	366054,0	270922,2

Джерело: складено автором на основі джерела [1]

Утворені відходи знищуються неповністю. У 2014 році знищено 88% відходів, у 2015 р. – 79%, 2016 р. — 82%, а 2017 р. — 74%. В Україні діяв тільки один сміттєспалювальний завод «Енергія», а 22 липня 2018 року припинив свою діяльність. Отже, можна стверджувати, що в Україні попит на «зелені фінанси» значно перевищує пропозицію.

Найбільш розповсюдженим інструментом залучення коштів у екологічну сферу серед країн світу є «зелені облігації». «Зелена облігація» — борговий інструмент, кошти від продажу якого спрямовуються виключно на фінансування «зелених проектів» (як нових, так і наявних). [2] Основними емітентами їх у світі є ЄБРР, Світовий банк, Європейський інвестиційний банк, Міжнародна фінансова корпорація. Загальний обсяг випуску зелених облігацій становить 167,3 млрд. дол., що на 3 % більше, ніж у 2017 році (162,1 млрд. дол.). Країни, які найчастіше користуються даним інструментом фінансування та обсяги їх емісії представлені на рис. 1.

В Україні поки «зелені облігації» не емітуються, але вже робляться кроки для зміни даної ситуації. Так, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження в Україні розробив можливі кроки до запровадження «зелених» облігацій в Україні. Для цього необхідно буде здійснити зміни у ЗУ «Про Цінні папери та фондовий ринок» щодо регламентування поняття «зелених облігацій» та порядок емісії даного цінного паперу. А також необхідно буде розробити ряд нормативно правових актів типів принципів та критеріїв зелених облігацій, порядку звітування емітентів та використання коштів. [2]

Джерело: [3]

Рис.1. ТОП-15 КРАЇН, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ «ЗЕЛЕНИМИ ОБЛІГАЦІЯМИ» ТА ОБСЯГИ ЇХ ЕМІСІЇ

Хоча ми не маємо такого інструменту фінансування екологічної галузі як «зелені облігації», у Державному бюджеті виділяються видатки на охорону навколишнього природного середовища. Так, у 2013 році їх обсяг становив 4,6 млрд. грн., 2014 р. — 2,6 млрд. грн., 2015 р. — 4,05 млрд. грн., 2016 р. — 4,77 млрд. грн., 2017 р. — 4,74 млрд. грн., 2018 — 5,24 млрд. грн.. У структурі Державного бюджету це становить 0,76%. У Німеччині наприклад даний показник за той самий період становить 0,83%.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що сучасна діяльність підприємств має бути спрямована не тільки на збільшення власних прибутків, а й також враховувати фактор впливу на екологію. Це в свою чергу формує можливості для створення нових підприємств, які будуть спрямовані на еко-сферу. Але варто звернути увагу на те, що для цього необхідна також підтримка держави шляхом прийняття закону про «зелені облігації». Даний вид цінних паперів є дієвим інструментом акумулювання коштів для фінансування «зелених проектів».

Література:

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Запровадження зелених облігацій в Україні як інструмент залучення інвестицій в проекти з енергоефективності та ВДЕ [Електронний ресурс] // Держенергоефективності України – Режим доступу до ресурсу: http://saee.gov.ua/sites/default/files/Green_bonds_Ukraine.pdf.
3. 2018 Green Bond Market Highlights [Електронний ресурс] // Climate Bond Initiative. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.climatebonds.net/files/files/2018%20green%20bond%20market%20highlights.pdf>.

Курбанов С.А., Кольєва Я.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний Університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник - к.е.н., доцент, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

Красножон С.В.

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ПРОЦЕСІ ВИХОДУ ІЗ СТАНУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Наразі Україна перебуває в стані сталого розвитку, його концепція з'являється в результаті об'єднання економічної, екологічної та соціальної точок зору. Економічна частина передбачає ефективне використання природних ресурсів і використання інноваційних технологій для створення продукції. Екологічна частина відповідає за

частину регулювання переробки і знищення відходів, а соціальна складова потребує стабільності соціальних і культурних систем, налагодженої співпраці суб'єктів держави.

Стратегія успішного розвитку національних економічних систем країн лідерів останніми роками тісно пов'язана з лідерством у дослідженнях і розробках, появою нових знань, розвитком високотехнологічного виробництва і створенням масових інноваційних продуктів.

Розвиток інноваційного потенціалу – це не тільки шлях динамічного розвитку та успіху, а й засіб забезпечення безпеки та суверенітету країни, її конкурентоспроможності у сучасному світі.

Ясно, що процес оптимізації виробництва і виходу зі стану сталого розвитку можливий при збалансованості всіх цих складових. Саме для налагодження їх взаємодії потрібно вводити інновації, які призначені для оптимізації процесів виробництва, покращенню взаємодії між суб'єктами організацій та підвищення якості переробки шкідливих речовин.

В Україні відбувається поступова деградація інноваційного потенціалу: за даними Держстату, кількість дослідників в Україні стрімко скорочується (зі 133 744 осіб у 2010 році до 59 392 у 2017 році), наукоємність ВВП (витрати на дослідження та розробки за всіма джерелами у відсотках до ВВП) у 2017 р. становила лише 0,45 %, динаміка кількості підприємств, що займаються інноваціями, негативна (у 2017 році відбулося скорочення кількості підприємств промисловості, що провадили інноваційну діяльність, на 9% порівняно з 2016 р. до 16,2% всіх промислових підприємств), хоча окремі приклади інноваційного підприємництва та високих технологій, що успішно розвиваються, у нашій економіці існують.

Інвестиції у нематеріальні активи протягом останніх п'ятнадцяти років становили близько 2-4% усіх капітальних інвестицій, а частка видів діяльності, що відносяться до високотехнологічних та середньовисокотехнологічних, в обсязі реалізованої промислової продукції у 2017 році становила 11,3%.

В умовах, в яких зараз Україна, в першу чергу треба займатися питанням оптимізації роботи підприємств, зростання обсягів виробництва, та підвищення якості продукції, щоб конкурувати з продавцями на зарубіжних ринках, бо в стані девальвації гривні можливості вирости саме для експорту товарів. Але, близько 70% основних засобів на підприємствах в Україні є застарілими. Таким чином вони не можуть забезпечити ефективного та якісного виробництва, а це приводить до погіршення екологічного стану та великих виробничих витрат.

З розвитком та включенням інновацій в діяльність усіх підприємств Україна зможе подолати кризовий стан вітчизняної економіки. Таку ж тенденцію є змога бачити у багатьох зарубіжних країнах, де інновації ставали рушійною силою для всієї економіки і розпочинали її перебудову. Наприклад – США, вона вже 40 років є лідером у введенні інновацій в свою економічну та екологічну діяльність. Завдяки налагодженому інноваційному процесу та ефективному використанню новітніх технологій, США стала однією з самих багатих країн світу.

В Україні з 2010 року і по сьогоднішній день тенденція введення інновацій в підприємницьку діяльність зростає з 11,5% до 17%. Хоча і результат інноваційної активності є низький, але показники стабільно зростають. Ми вважаємо, що для кожного підприємства активізація процесів впровадження сучасних технологічних процесів, особливо, ресурсозберігаючих технологій, повинна стати основою нарощування обсягу випуску інноваційної продукції, а зростання доходів від її реалізації складе фінансову основу для активізації інноваційної діяльності у всіх формах та видах.

Введення інноваційних технологій передбачає покращення виробничої діяльності, якості продукції та обсяги виробництва, однак низька активність введення

таких технологій свідчить про наявність суттєвих перешкод, які можна вважати загальними для більшості підприємств України.

До перешкоджаючих факторів слід віднести відсутність власних коштів підприємств, складність отримання коштів у зв'язку з складним процесом кредитування та відсутності стимулювання з боку держави, відсутність кваліфікованих співробітників, бо велика частина кваліфікованого персоналу виїхало за кордон, відсутність інформації про новітні технології та їх можливості.

Таким чином, для сталого розвитку країни необхідно забезпечити сприятливі умови для створення та функціонування інноваційно активних підприємств, розвитку екосистеми інновацій, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. Запропонований у Стратегії функціональний підхід спрямований на подолання проблем, які гальмують інноваційний розвиток будь-якої сфери економіки.

Література:

1. http://fk.vntu.edu.ua/images/documents2021_02_17.pdf
2. http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2016/7.pdf
3. <https://www.businesslaw.org.ua/strategiya-innovaciinogo-rozvitku-ukrainy/>

Левченко К.М.

к.е.н., старший викладач кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

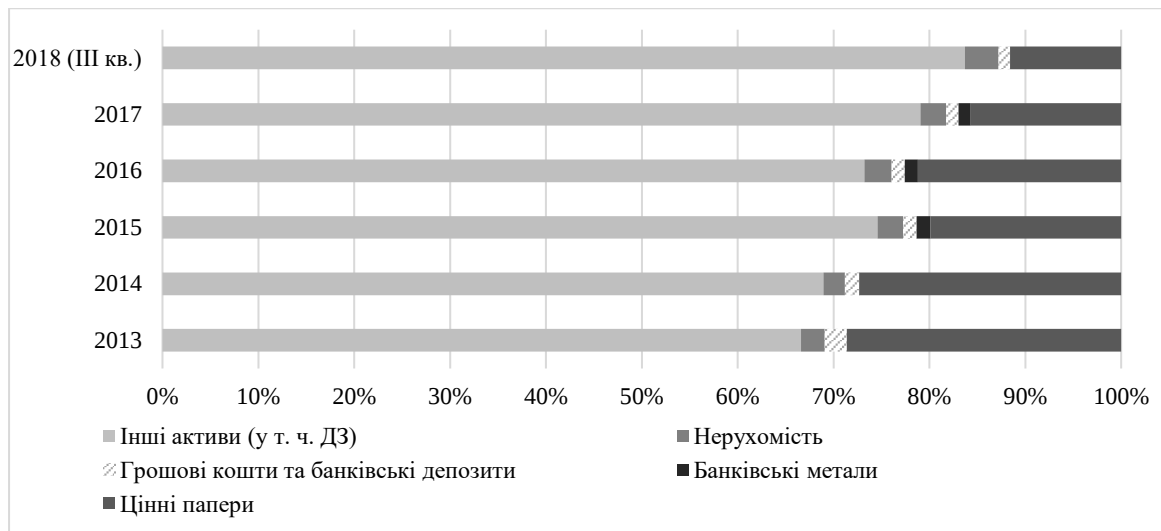
ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Дослідження функціонування венчурних інвестиційних фондів на вітчизняному фінансовому ринку займає важливе місце в процесі аналізу фінансового забезпечення інвестиційних процесів в Україні.

Діяльність венчурних інвестиційних фондів регулюється нормами ЗУ «Про інститути спільного інвестування», згідно з яким венчурними фондами є недиверсифіковані інститути спільного інвестування (ІСІ) закритого типу, які здійснюють виключно приватне розміщення емітованих ними цінних паперів серед юридичних та фізичних осіб [1].

За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу восени 2018 р. на вітчизняному фінансовому ринку функціонували 1082 венчурних інвестиційних фондів (в тому числі 740 пайових та 342 корпоративних), кількість яких становила 89,5% усіх ІСІ. Варто зазначити, що в період 2006-2017 рр. кількість венчурних фондів зросла в 2,5 рази за рахунок активного створення корпоративних інвестиційних фондів у м. Києві, а також у Київській, Дніпропетровській, Івано-Франківській, Львівській і Харківській обл. [2].

У структурі активів венчурних інвестиційних фондів (рис. 1) спостерігається скорочення частки цінних паперів з 28,6% у 2013 р. до 15,9% у 2017 р. та зростання частки інших активів у вигляді корпоративних прав та дебіторської заборгованості з 66,6% у 2013 р. до 80,1% у 2017 р.

Джерело: складено на основі [2]

**Рис. 1. СТРУКТУРА АКТИВІВ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ
ЗА ПЕРІОД 2013-2018 РР., %**

Зазначимо, що у 2018 р. збережена така тенденція змін, оскільки станом на 1 жовтня 2018 р. частки цінних паперів та інших активів становили 11,6% та 83,7% відповідно [2]. До складу інших активів венчурних інвестиційних фондів належить дебіторська заборгованість у вигляді процентних позик компаніям, за умови, що понад 10% статутного капіталу відповідної юридичної особи належить такому венчурному фонду [3]. Це дає підстави вважати, що причиною значної частки венчурного сектору в загальній кількості ІСІ є не стільки спільне інвестування ризикових інноваційних проєктів, як оптимізація податкового навантаження на прибуток від інвестиційної діяльності через використання венчурних фондів.

Окрім того, зростання частки нерухомості у структурі активів венчурних фондів з 2,5% у 2013 р. до 2,7% у 2017 р. (за підсумками 9 місяців 2018 р. – 3,5%) свідчить про факти придбання венчурними фондами основних засобів з наступною здачею в оренду операційній компанії, а також про факти створення чи придбання об'єктів нерухомості за умовами інвестиційних договорів. Такі операції дозволяють коригувати фінансові результати діяльності венчурних фондів до оподаткування та акумулювати отримані доходи в звітному періоді. Своєю чергою, законодавством також передбачене звільнення венчурних фондів від оподаткування отриманих доходів у вигляді роялті [4, ст. 141.6.1].

Слід виокремити значення грошових коштів та банківських депозитних вкладів венчурних інвестиційних фондів. У структурі активів венчурних фондів спостерігається скорочення їх частки з 2,3% у 2013 р. до рівня 1,3% у 2017 р., а за підсумками 9 місяців 2018 р. такі активи становили вже 1,2%. Окрім того, про рівень фінансової безпеки пасивного доходу венчурних фондів свідчать факти зберігання ними грошових коштів на поточних рахунках та депозитних вкладах у банківських установах, які зазнали банкрутства. Зокрема, за підсумками 2017 р. венчурні інвестиційні фонди зберігали 13,3 млн. грн. активів у неплатоспроможних банківських установах, що становить 99,9% таких активів усіх інститутів спільного інвестування [2].

Враховуючи невисоку частку активних підприємств-інноваторів у національній економіці України [5], підвищення інноваційної активності компаній було б можливе завдяки розвитку ринку венчурного інвестування високотехнологічного виробництва. Водночас, пріоритетом діяльності вітчизняних венчурних інвестиційних фондів є переважне інвестування не на користь інноваційних галузей економіки, а фінансування

розвитку компаній, які здійснюють господарську діяльність у сфері будівництва, роздрібною торгівлі товарами та послугами, переробки сільськогосподарської продукції, фінансів, а також харчової промисловості.

Література:

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 р. №5080-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 29.
2. Квартальні та річні огляди ринку управління активами : Ринок у цифрах. URL: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart.html
3. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Положення про склад та структуру активів інституту спільного інвестування» від 10.09.2013 р. № 1753. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1689-13>
4. Податковий Кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.
5. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України (за міжнародною методологією). URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm

Лилак Н.В., Склим М.Д.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ІННОВАЦІЇ В РЕФОРМУВАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Дана робота спрямована на те, щоб проаналізувати рівень централізації в Україні, доцільність децентралізації та закордонний досвід у впровадженні децентралізації таких держав як Польща та Німеччина.

Якщо брати до уваги Польщу, то реформа яка зачепила децентралізацію була проведена у 1999 та принесла безліч позитивних зрушень не лише в економічному розпорядженні майном, а й соціальній, освітній та медичній сфері.

Влада в Польщі зараз поділена на три основні рівні: адміністрація (публічна), яка у свою чергу поділяється на владну адміністрацію та адміністрацію самоуправління.

Була також проведена реформа, яка утвердила найменшу адміністративну одиницю з власним бюджетом – гміна. Таких гмін у Польщі близько 2500.

Тут можна провести аналогію з Україною де ми побачимо першу проблему успішної децентралізації. За кількістю місцевих бюджетів наша держава серед європейських країн поступається тільки Франції. Станом на 01.01.2016 р. кількість місцевих бюджетів в Україні становила 10838 одиниць, з них 24 обласних, 460 районних, 148 міст обласного і 224 міст районного значення, 592 селищних, 27 – бюджети районів у містах, 9199 сільських бюджетів, 4 районних бюджетів, які не мають міжбюджетних відносин, 159 бюджетів об'єднаних територіальних громад та бюджет м. Києва [1]. Існуюча система формування місцевих бюджетів має низку серйозних недоліків: – високий ступінь концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті країни, що знижує значення регіональних і місцевих бюджетів у вирішенні життєвоважливих для населення завдань; – низька частка закріплених доходів (податкових платежів) у структурі надходжень до регіональних і місцевих бюджетів; – практично щорічна зміна видів податків, що зараховуються до місцевих бюджетів; – відсутність єдиних та досить стабільних нормативів (наприклад, на кілька років) відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів.

Тому першим кроком для децентралізації можна виділити об'єднання багатьох територіальних адміністративних одиниць, для зручнішого впровадження реформи.

Ще одна новація повинна полягати в тому, щоб надати бюджетним установам право вибору де обслуговуватися – у казначействі чи комерційному банку [2]. На сучасному етапі Україна неухильно спрямовує свої зусилля на реалізацію

євроінтеграційного курсу, виконання міжнародно-правових зобов'язань, в тому числі з питань розвитку місцевої і регіональної демократії. Подальша демократизація суспільства, децентралізація влади на засадах субсидіарності були і залишаються пріоритетами України. Важливу роль у цих процесах відіграє реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади відповідно до основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування, яка стала невід'ємною складовою національного законодавства у цій сфері.

Важливими є зміни в делегуванні не лише розпорядження коштів, а й повноважень. Наприклад в Україні давно існує проблема із землею, де більша частина перебуває в руках центральної влади, а інша побудована на незручній пайовій системі власності, яка в багатьох випадках не дозволяє не лише купити землю, а й визначити хто її власник. Тому наступною зміною має бути передача повноважень у земельних питаннях на обласні і районні адміністрації.

Стосовно фінансування, на нашу думку, першою і важливою зміною має бути зміна кількості податків, які піднімаються «наверх», особливо це стосується податку на прибуток. Вирішенням цього питання може стати практика Польщі де 70% податків залишається на місцевому рівні, і лише 30% йде в центральну казну. В Україні ситуація на даний момент прямо протилежна. Також важливо налагодити міжбюджетні відносини, без проходження коштів шлях від місцевого бюджету до центрального і тоді до місцевого бюджету, який потребував кошти. На початкових етапах потрібно дозволити прямі фінансові позики напряму між місцевими бюджетами, і в майбутньому можна застосувати досвід Німеччини, де багато регіональних адміністрацій мають представництва не лише в столиці, а й в інших європейських державах.

На середньому та заключному етапі нас привабила думка про створення схожої моделі, яка працює в Німеччині, коли кожному регіону присвоюється певний рівень розвитку, від оцінки якого залежить кількість коштів, якими може володіти місцева влада. Наприклад досить розвинений регіон має високу оцінку, що дозволяє залишити велику кількість грошей в місцевій казні, і частина коштів яка є понаднормовою йде в загальну казну, яка може передаватись регіонам, які потребують кошти. Проте ті регіони яким коштів не вистачає втрачають свою оцінку розвитку, через що, навіть у випадку стрімкого росту в наступному періоді часу, більшість коштів вони не зможуть залишити в себе. Така система, на нашу думку є ефективною, оскільки місцеві влади будуть спонукати розвиток промисловості, для того щоб покращувати фінансове становище свого регіону, і не залежати від центру, щоб залишати більше коштів у місцевій казні.

Висновки. Основним завданням, яке має вирішити бюджетна децентралізація – це пошук достатніх обсягів фінансових ресурсів, які б в повній мірі забезпечили фінансову незалежність місцевих бюджетів бюджетної системи України. Фінансова база місцевих бюджетів повинна задовольняти виконання повноважень органів місцевої влади щодо виконання ними всіх завдань і програм розвитку регіону. Бюджетна децентралізація, враховуючи наведені показники, демонструє чітку тенденцію до нарощування фінансової бази місцевих бюджетів і створює передумови для успішного соціально-економічного розвитку.

Література:

1. Міністерство фінансів України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/bjudzhet/local-budg>
2. Лінтур І.В. Можливості оптимізації формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/181.pdf>

РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ТА ФІНАНСОВОГО РИНКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВЗАЄМНОГО ВПЛИВУ

Сучасний стан фінансового ринку України характеризується нестабільністю, суттєвим відтоком фінансових ресурсів, слабким розвитком фінансових посередників. Фінансова криза, занепад економіки країни, військовий конфлікт, різкі коливання курсів валют лише сприяли погіршенню стану вітчизняного фінансового ринку. Навіть доволі сильно розвинена банківська система отримала суттєві негативні наслідки від розгортання подій в країні. Не сприяє розвитку фінансового ринку і фінансова культура суспільства, що характеризується низькою депозитною активністю, високим рівнем неповернення кредитів, недовірою до запровадження новітніх інструментів та введення нових продуктів на ринку фінансових послуг. А для повноцінного функціонування держави важливо одночасно розвивати не лише ринок фінансових послуг, але й реальний сектор економіки. Інтерес таких фахівців високого рівня, як Воронченко О. В. Гарбар Ж. В., Онишко С. В., Терещенко Г. М., Мусатова Т. А., та ін., підкреслює актуальність даної тематики та спонукає до пошуку нових інноваційних підходів взаємопов'язаного удосконалення і розвитку фінансового ринку та реального сектору економіки України.

В сучасних умовах фінансовий ринок є основним джерелом вільних грошових коштів для фінансування капіталовкладень реального сектору економіки. В останні десятиліття фінансовий ринок виступає ключовим елементом системи перерозподілу і трансформації заощаджень в інвестиції, за допомогою фінансових інструментів відбувається акумуляція вільних грошових коштів внутрішніх і зовнішніх інвесторів та передача їх суб'єктам економічної діяльності для продуктивного використання. Інакше кажучи, фінансовий ринок за допомогою інституційних одиниць фінансового сектора забезпечує фінансовими ресурсами реальний сектор економіки. В свою чергу, реальний сектор економіки визначає потребу та формує попит на фінансові ресурси, а його не фінансові корпорації як учасники фінансового ринку здійснюють допоміжну, спрямовану на отримання прибутку, фінансову діяльність, [4, с. 158].

В Україні на сьогодні не відчувається суттєвого економічного зростання реального сектору економіки. Економіка України характеризується негативною динамікою макроекономічних показників, зокрема ВВП та промислового виробництва, падінням рівня життя населення, зниженням рівня інтенсивності інвестиційної діяльності та економічно небезпечним накопиченням державного і гарантованого державою боргу, зростанням інфляції тощо. Наявність системних проблем фінансових ринків засвідчують дані їх статистики, що характеризуються недостатніми обсягами коштів для підтримання ліквідності банків, падінням курсу національної валюти, погіршенням кредитних портфелів банківських установ, падінням індексу ПФТС, високими процентними ставками та відповідно вартістю кредитів тощо (табл. 1).

Дана ситуація зумовлена тим, що формування фінансової політики та політики розвитку економіки в країні не враховують потреб один одного і в результаті цього розвиток фінансового сектору не сприяє підтримці та економічному зростанню реального сектору. Державна підтримка процесу кредитування підприємництва буде результативною лише тоді, коли вона відповідатиме довгостроковим цілям розвитку країни, матиме чіткі та зрозумілі індикатори ефективності, наприклад, доступність мікрокредитів для дрібних і соціально незахищених позичальників [1, с. 52].

Таблиця 1

**ДИНАМІКА РІВНЯ ОБЛІКОВОЇ СТАВКИ НБУ, СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНОЇ СТАВКИ РЕФІНАНСУВАННЯ
ТА СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНОЇ ВАРТОСТІ КРЕДИТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ В УКРАЇНІ, 2015-2018 РР.**

Рік	Облікова ставка НБУ, %	Середньозважена ставка рефінансування за всіма інструментами, %	Середньозважена вартість кредитів у національній валюті, за станом на кінець року, %
2015	з 06.02 – 19,5% з 04.03 – 30% з 28.08 – 27% з 25.09 – 22%	25,22%	21,1%
2016	з 29.01 – 22% з 22.04 – 19% з 27.05 – 18% з 24.06 – 16,5% з 29.07 – 15,5% з 16.09 – 15% з 28.10 – 14%	17,36%	17,8%
2017	з 27.01 – 14% з 14.04 – 13% з 26.05 – 12,5% з 27.10 – 13,5% з 15.12 – 14,5%	15,92%	16,6%
2018	з 26.01 – 16% з 02.03 – 17% з 13.07 – 17,5% з 07.09 – 18%	19,22%	21,3%

Джерело: узагальнено за даними НБУ [3]

Враховуючи сучасний стан фінансового та реального секторів економіки України необхідно їх виводити з кризового стану одночасно, оскільки вони тісно пов'язані та взаємозалежні один від одного. Національному банку України, при формуванні процентної та кредитної політик вітчизняних банківських установ, необхідно враховувати не лише потреби банків, але і потреби в забезпеченні підприємств реального сектору економіки. Гнучкість економіки країни у кризові періоди забезпечують малий та середній бізнес, саме тому необхідно створювати належні умови для їх сталого розвитку та фінансово їх підтримувати.

Підприємства реального сектору економіки України на сьогодні відчувають гостру потребу в фінансовій підтримці: інвестуванні, кредитуванні, державних коштах (дотації, субсидії, субвенції), наданні різноманітних лізингових послуг. Тому альтернативою щодо фінансового забезпечення залишається залучення фінансових ресурсів через фінансовий ринок[2, с. 68]. Доступність цих джерел для суб'єктів господарювання на сучасному етапі обмежена відсутністю ефективною державною регуляторної політики, тому реалізація комплексної системи заходів щодо удосконалення системи державної підтримки суб'єктів господарювання розширить джерела фінансування, зокрема й за рахунок таких альтернативних джерел, що акумулюються на фінансовому ринку. Крім того, здійснення цих аспектів фінансової підтримки на сучасному етапі економічного розвитку стикається зі такими труднощами та ускладненнями, як високі проценти за кредитними ресурсами недосяжні для підприємств, які вимушені виживати в умовах конкуренції, високої інфляції, фінансової та політичної нестабільності в країні. Одним зі ефективних шляхів вирішення даної ситуації могло б стати урахування НБУ при формуванні облікової ставки планового рівня прибутковості підприємств реального сектору економіки.

Підсумовуючи, слід зазначити, що забезпечення ефективної взаємодії фінансового і реального секторів та досягнення ефективного співвідношення саморегулювних і державних імперативів у загальногосподарському механізмі є основою реалізації регулятивного потенціалу фінансових ринків для задоволення потреб фінансування економічного розвитку національної господарської системи.

Література:

1. Воронченко О. В. Фінансове забезпечення розвитку реального сектору економіки / О. В. Воронченко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2012. - № 2. - С. 50-56. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2012_2_7
2. Давиденко Н. М. Особливості фінансового забезпечення суб'єктів господарювання / Н. М. Давиденко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 9. - С. 67-71. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2015_9_19
3. Офіційний веб-сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
4. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. - Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. - 452 с.

Логвінов П.В.

к.е.н., викладач кафедри фінансів та кредиту
ВНЗ «Східно-європейський слов'янський університет»

ФАНДРЕЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Потреби українського суспільства змінюються значно швидше ніж адміністративна та політична системи країни. Органам місцевого самоврядування не вистачає власних бюджетних коштів для належного фінансування, особливо в частині виконання заходів, зазначених стратегічних планах та документах соціально-економічного розвитку. Надзвичайної актуальності набуває пошук органами місцевого самоврядування додаткових небюджетних джерел, а одним із таких методів, ефективність якого підтверджена світовим досвідом, є фандрейзинг.

Актуальність теми дослідження

На сьогоднішній день в Україні фандрейзинг не є загальновживаним інструментом залучення коштів до муніципальних бюджетів, на відміну від країн західної демократії, це обумовлено історичними аспектами та тим, що у більшості територіальних громад відсутнє комплексне розуміння фандрейзингу, не сформовані інформаційні бази даних про джерела фінансування, недостатньо фахівців, здатних вибрати донора, підготувати проект тощо. Також при написанні проекту ініціативна сторона не завжди отримує позитивний результат, що в свою чергу породжує певну невизначеність та відсутність будь-яких гарантії щодо можливості залучення додаткових ресурсів. Часто фандрейзинг узагалі сприймається як філантропія і виконання соціальних проектів, хоча це поняття значно ширше і може розглядатись як залучення ресурсів для комерційних проектів, пошук фінансового спонсора, взаємовигідної діяльності на умовах бартеру.

Основна частина

Поняття фандрейзинг (англ. «*fundraising*») є запозиченим словосполученням двох англійських термінів «*fund*» (кошти, фінансування) та «*raise*» (піднімати, добувати, збирати). У сучасній науковій літературі широко представлене трактування та механізми фандрейзингу. Одночасно потребує додаткового наукового дослідження механізм взаємодії органів місцевого самоврядування з фондами та донорами для залучення додаткових ресурсів до бюджету й розширення фінансових можливостей, задоволення потреб громади, а також розвитку території. Процес фандрейзингу не слід

розглядати виключно як пошук фінансових ресурсів, оскільки дане поняття на практиці має на меті також пошук інших активів та ресурсів, таких як людей, устаткування, інформації, часу та ін. для здійснення проектів, заходів або належного функціонування організації [1]. Таким чином, пошук фінансових ресурсів займає в цьому процесі важливе, але не єдине місце.

Таблиця 1

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФАНДРЕЙЗИНГУ

Принцип	Особливості
Поєднання стратегії та тактики	Робота не лише на конкретний проект, а й на перспективу, встановлення та розвиток стабільних стосунків з донором.
Взаємовигода	Донор також має бути зацікавлений в результатах проекту прямо чи не прямо, матеріально чи морально.
Збалансованість	Доведення реальності і важливості досягнення проміжних цілей як запоруки успішності кінцевого результату.
Відповідність планів та можливостей	Уникнення «підвищених зобов'язань» як потенційної загрози неповного або неякісного виконання проекту.
Комплексність	Однотимчасне залучення кількох донорів для реалізації різних аспектів єдиної генеральної мети в залежності від донорських можливостей та специфіки.
Співпраця партнерами	Створення консорціуму як фактору, що може підняти ступінь ефективності фандрейзингу; відповідальність та фінанси розподіляються партнерами за домовленістю.
Некомерційність	Необхідність проведення чіткого поділу між прибутком та самоокупністю.

Джерело: Соколовська В. В. [2]

На часі докорінне переосмислення поняття фандрейзингу та відхід від розуміння процесу «грантоїдства» й випрошування фінансових ресурсів на покриття свого існування до взаємодії органів влади, інвесторів, меценатів, спонсорів для здійснення соціально важливих місцевих проектів. Муніципальний фандрейзинг можна визначити як залучення та акумулювання ресурсів з різних джерел на соціально - економічно заходи.

Варто зазначити, що у міжнародній практиці муніципалітетами використовується широкий спектр інструментів фандрейзингу, серед таких слід виокремити:

- ендавмент – фінансовий інструмент, який передбачає, що некомерційна організація, отримавши фінансові ресурси, інвестує їх, а отриманий дохід спрямовується на передбачені цілі, пов'язані з розвитком соціальної інфраструктури місцевої громади на благодійній основі;

- краудсорсинг – використання великого кола приватних осіб, а саме їх творчого потенціалу, знань чи досвіду для вирішення питань організаційно-економічного характеру на підставі публічної оферти;

- благодійні сервітути – благодійники мають право встановлювати сервітути земельних ділянок або іншого нерухомого майна на користь благодійних організацій або інших бенефіціарів за умови їх використання для цілей благодійної діяльності [1].

Практика залучення фандрейзингових коштів свідчить, що більшість донорів зорієнтовані на утримання не депресивних громад, які відчувають гостру потребу у фінансових ресурсах для вирішення власних проблем, а на підтримку соціально значимих престижних програм та проектів. Органи місцевого самоврядування не повинні позиціонувати себе як неспроможний суб'єкт, здатний тільки на прохання про допомогу, одним з ключових завдань для можливості залучення фандрейзингових коштів, полягає в цілеспрямованому формуванні статусу соціально привабливої територіальної громади.

За допомогою інструментарію фандрейзингу можна розв'язати чимало важливих питань розвитку територій, навчальних, медичних та спортивно-оздоровчих закладів,

на які, зазвичай, не вистачає коштів у місцевих бюджетах. З огляду на це, одним із напрямів роботи як органів місцевого самоврядування, так і підприємств (установ) комунальної та державної форм власності може бути пошук позабюджетних джерел фінансування. На сьогодні в Україні діє низка міжнародних та національних фінансових донорів, які надають підтримку громадським, державним, комунальним організаціям, органам місцевого самоврядування, закладам освіти, охорони здоров'я тощо. Найпоширенішим джерелом додаткових ресурсів неприбуткових, бюджетних організацій та соціально-значущих проектів є благодійні фонди – донори, які надають допомогу у вигляді грантів. Нагадаємо, що гранти є власними надходженням бюджетних установ, органів влади та місцевого самоврядування [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, можна узагальнити, що муніципальний фандрейзинг – процес залучення грошових та інших ресурсів (людських, матеріальних, інформаційних тощо), які муніципалітет не може акумулювати із власних джерел територіальної громади та які є необхідними для здійснення соціально важливих програм та проектів громади. Важливим поштовхом у розвитку муніципальної фандрейзингової діяльності, на нашу думку, є участь працівників органів місцевого самоврядування у різноманітних навчальних програмах, спрямованих на підвищення їх компетентності в цих питаннях. За допомогою отриманих знань фахівці органів місцевого самоврядування зможуть ефективно віднаходити додаткові ресурси для посилення фінансової бази місцевого самоврядування та матимуть можливість надавати підтримку неурядовим та громадським організаціям у підготовці проектів для донорських організацій. Здійснення фандрейзингової діяльності на місцевому рівні є ефективним інструментом для залучення додаткових ресурсів у місцеві громади, однак цей інструмент вимагає відповідних умінь, навичок та компетентності від працівників органів місцевого самоврядування та громадських діячів, які долучаються до вирішення місцевих проблем у своїй діяльності.

Література:

1. В. Козак Фандрайзинг як інструмент розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03\(38\)/18.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03(38)/18.pdf)
2. Соколовська В. В. Сутність та перспектива розвитку в Україні фандрейзингу / В. В. Соколовська // Ефективна економіка. – 2015. – № 9. – С. 1. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4453>
3. О. Козка Гранти як джерело додаткового фінансування. – Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzheth-byudzhethnyj-process-planirovanie-primenenie-kekr-54-granty-kak-istochnik-dopolnitelnogo-finansirovaniya>

Луценко Л.В.

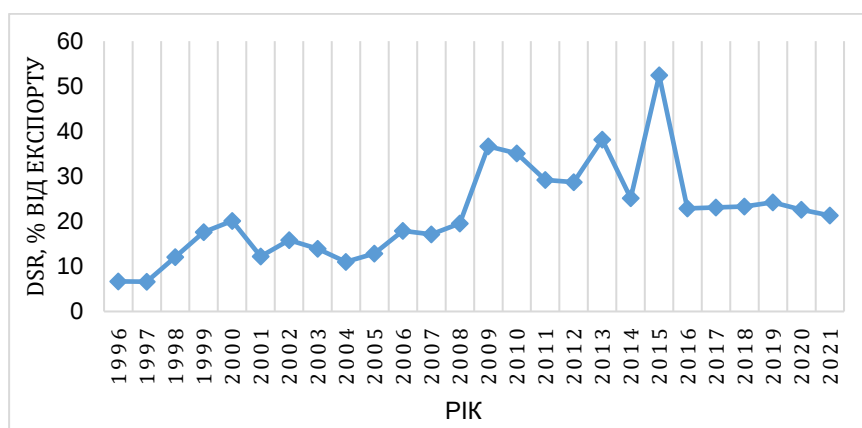
«Міжнародна економіка», 4 курс
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник – к.е.н., доц. Шевченко В.Ю.

ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Фінансова інтеграція відіграє важливу роль у доступі країн, що розвиваються, до ресурсних, виробничих та технологічних джерел. Для вразливої до зовнішніх коливань економіки України, питання залучення додаткових фінансових ресурсів є особливо гострим. Тому важливо дослідити здатність державної економіки обслуговувати боргове навантаження та застосовувати відповідні інструменти монетарної політики.

Для визначення здатності країни до обслуговування свого зовнішнього боргу, застосовують коефіцієнт обслуговування зовнішнього боргу (DSR, Debt Service Ratio), що

є відношенням загальної суми боргу (тіло + відсотки) до експортних надходжень на конкретний період часу. Даний показник має наступну динаміку для України:

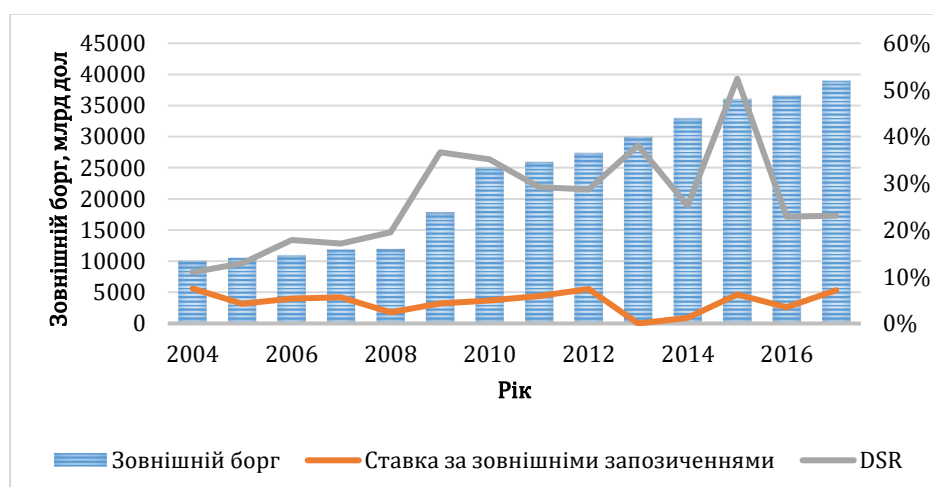
Джерело: складене автором за даними [2]

Рис. 1 Коефіцієнт обслуговування зовнішнього боргу України, 1996-2021 рр.

Згідно ОЕСР, якщо значення даного індикатора не перевищує 20%, то фінансову систему країни-позичальника можна вважати стійкою, а її платоспроможність – високою [3]. Впродовж 2004-2015 років, боргове навантаження на бюджет України зростало та в 2015 році досягло критичного значення – 50%. Завдяки жорсткій монетарній політиці та реструктуризації урядом зовнішнього боргу, з 2015 року DSR почав знижуватись і, за прогнозами, у 2021 році наблизиться до 20%-го значення.

В ході подальшого аналізу, доцільно визначити взаємозв'язок між DSR, зовнішньою заборгованістю та позиковою ставкою і охарактеризувати вплив даних показників на стабільність фінансової системи України:

Дані графіка свідчать, що у 2009, 2015, 2017 роках Україна здійснила найбільші запозичення на зовнішньому ринку. Причому, при кожному запозиченні кредитна ставка зростала, становлячи, відповідно, 4, 6 та 7%. Це загрожує платоспроможності України за зовнішніми зобов'язаннями, адже сплата відсотків щоразу більша та покривається за рахунок нових запозичень. Щодо коефіцієнту обслуговування боргу, доцільно зазначити позитивну тенденцію його стабілізації після коливань 2009-2015 років та виокремити експортну торгівлю як основний чинник забезпечення платоспроможності та фінансової автономії України.

Джерело: складене автором за даними [1;2]

Рис. 2. Динаміка DSR, позикової ставки та зовнішнього боргу України, 2004-2017 рр.

Висновки та рекомендації. У зв'язку зі зростанням присутності України на зовнішньому ринку запозичень, в ході дослідження виявлено поліпшення спроможності національної економіки до обслуговування зовнішнього боргу. Порівняльний аналіз продемонстрував зростання "вартості" залучення нових позикових коштів для України. Це загрожує несплатою за майбутніми зобов'язаннями, якщо позикодавці переорієнтуються на країни із вищим кредитним рейтингом та відмовлять у наданні кредиту Україні. Для уникнення подібної ситуації, державним органами рекомендовано інвестувати частину кредитних коштів у розвиток національного виробництва та стимулювання експорту. Саме за рахунок експортних надходжень Україна зможе самостійно обслуговувати борг та зменшити обсяги зовнішніх запозичень в цілому.

Література:

1. Статистика зовнішнього сектору [Електронний ресурс] // Національний банк України – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44502.
2. Datastream [Електронний ресурс] // Thomson Reuters Datastream. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://datastream.com/dsws/1.0/DSLogon.aspx>
3. OECD Glossary of Statistics [Електронний ресурс] // OECD – Режим доступу до ресурсу: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=562>

Луцків О.М.

к.е.н., старший науковий співробітник, відділ регіональної економічної політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»

РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В умовах децентралізації влади значимість місцевих бюджетів зростає, оскільки вони відіграють важливу роль у фінансуванні делегованих повноважень органів місцевого самоврядування та у виконанні покладених на них функцій, спрямовані не лише на забезпечення розподілу дохідних джерел між бюджетними програмами, а й сприяють ефективності функціонування суб'єктів господарювання та соціально-економічному розвитку територій загалом. В Україні місцеві бюджети є соціально спрямованими, що зумовлено значними обсягами розподілу фінансових ресурсів на фінансування установ освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, житлово-комунального господарства при незначному рівні фінансування економічних і екологічних статей витрат. Обраний Україною курс на бюджетну децентралізацію управління відводить органам місцевого самоврядування нову роль у розвитку територій та вимагає створення фінансово стійких місцевих бюджетів. Посилення впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічні процеси в регіоні можливе лише за умови достатнього обсягу фінансових ресурсів, які знаходяться в їх розпорядженні.

Метою дослідження є визначення ролі і значення місцевих бюджетів у соціально-економічному розвитку регіонів та обґрунтування шляхів вдосконалення формування фінансових ресурсів місцевих органів влади та зміцнення їх фінансових можливостей.

В цілому слід зазначити, що місцевий бюджет є основним фінансовим інструментом, за допомогою якого місцева влада створювати умови для підвищення економічного та соціального розвитку території. Так, обсяги фінансових ресурсів, які перебувають у розпорядженні місцевих органів влади впродовж десяти років (2007-2017 рр.) (враховуючи міжбюджетні трансферти) зросли з 107,1 млрд грн до 502,1 млрд грн або у 4,7 рази. Разом з тим, обсяг власних доходів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за цей період часу зріс дещо нижчими темпами (з 62,4 млрд грн. до 229,5 млрд грн) а саме у 4,4 рази [1, С.13; 2, С.11], що є свідченням їх залежності від державної

підтримки та відсутність фінансової спроможності місцевих бюджетів лише власними ресурсами вирішити першочергові проблеми розвитку території. Слід відзначити про коливні тенденції динаміка збільшення власних доходів місцевих бюджетів, а у 2014 році їх зменшення, на саме на 3,9%. Така ситуація свідчить про нестійкість власної фінансової спроможності.

Водночас міжбюджетні трансферти, що передаються з державного бюджету виступають стабільним джерелом наповнення місцевих бюджетів тобто є основним інструментом фінансової підтримки територій з боку держави. Так, впродовж 2007-2017 рр. їх обсяг зріс з 44,6 млрд грн до 272,6 млрд грн. або у 6,1 рази. Лише у 2013 та 2016 рр. темпи зростання доходів місцевих бюджетів перевищували темпи зростання міжбюджетних трансфертів. У інші роки, тенденція є протилежною [1, С.13; 2, С.11]. Вказані тенденції засвідчують посилення залежності доходів місцевих бюджетів від обсягів міжбюджетних трансфертів, що є негативним і підтверджує високий ступінь централізації бюджетної системи України, зниження фінансової самостійності органів місцевого самоврядування та посилення їх залежності від центральних органів влади. При цьому слід наголосити на тому, що головним показником ефективності міжбюджетних відносин та трансфертного фінансування є стабільність доходів місцевих бюджетів.

Слід наголосити на тому, що останнім часом спостерігається негативні тенденції щодо перевищення темпів зростання обсягів трансфертів, які передаються місцевим бюджетам над темпами зростання самостійно залучених ними доходів. Така ситуація є свідченням незацікавленості місцевих органів влади шукати нові резерви наповнення бюджету, оскільки вони можуть розраховувати на підтримку державної влади за рахунок надходження коштів з державного у місцеві бюджети. Зауважимо, що у 2017 році на противагу ситуації минулого року їх зростання знову ж таки відбувалось вищими темпами, ніж доходів місцевих бюджетів, що є свідченням підвищення їх ролі у формуванні доходів місцевих бюджетів та зниження можливостей органів місцевої влади фінансувати весь обсяг власних видатків.

Слід наголосити на тому, що ситуація, яка склалася на сьогоднішній день у сфері фінансового забезпечення розвитку територій, свідчить, про те, що заходи здійснені в процесі реформування бюджетної сфери, не привели до фінансової міцності та самостійності органів місцевого самоврядування. Власні доходи місцевих бюджетів хоч і мають позитивну динаміку до зростання швидшими темпами ніж до початку процесів її проведення, однак і надалі вони значно залежать від трансфертів. Так, якщо у 2017 році їх обсяг у порівнянні з 2014 роком зріс на 68,8% то з трансфертами це зростання становило аж 116,7% [1, С.13; 2, С.11]. Однак, порівнюючи 2017/2016 рр. слід відзначити зниження темпів зростання власних доходів. За підсумками 2018 року вони становитимуть понад 230 млрд грн, тобто їх зростання знову ж таки буде незначним у порівнянні з 2017 роком [3].

Слід наголосити на тому, що з впровадженням реформи фінансової децентралізації збільшення наповненості місцевих бюджетів стало можливим завдяки розширенню повноважень і підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо залучення додаткових резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів. Так, на сьогоднішній день збільшення джерел формування дохідної бази місцевих бюджетів забезпечується за рахунок передачі їм окремих доходів з державного бюджету: 100% плати за надання адміністративних послуг, 100% державного мита, 10% податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки, а також до місцевих бюджетів зараховано 80% екологічного податку, який раніше складав – 35%. На місцевому рівні запроваджений також і новий акцизний

податок з реалізації суб'єктами господарювання в сфері роздрібної торгівлі підакцизних товарів за ставкою 5% від їх вартості. У місцевої влади є можливість за рахунок боротьби з нелегальним виробництвом, а також контрабандою підакцизних товарів здійснювати наповнення власних бюджетів. Однак, збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів наразі не дають їм змоги бути фінансово самодостатніми. Тобто органи місцевої влади мають у своєму розпорядженні додатковий фінансовий ресурс який має спрямовувати на розвиток територій.

Література:

1. Бюджет України 2013: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, Київ, 2014. – 224 с.
2. Бюджет України 2017: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2018. – 308 с.
3. Результати фінансової децентралізації за 10 місяців 2018 року – експертний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/10197>.

Макогон В.Д.

к.е.н., с.н.с., доцент кафедри фінансів
Київський національний торговельно-економічний університет

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

В умовах трансформаційних перетворень вагомим завданням є підвищення ефективності розподілу та використання бюджетних коштів, що передбачає підвищення якісного рівня формування та реалізації бюджетної політики. В останні роки прийняті комплексні зміни в бюджетному законодавстві, які впровадили ряд важливих реформ та дозволили наблизити систему формування і реалізації бюджетної політики до найкращих світових практик та стандартів країн Європейського Союзу.

У рамках розвитку програмно-цільового методу у бюджетному процесі вперше у 2018 році здійснено огляд видатків щодо близько 1 % коштів державного бюджету, що відповідає стратегічним цілям бюджетної політики. У 2019 році планується проведення роботи із удосконалення методології та продовження проведення огляду витрат бюджету з досягненням частки коштів державного бюджету, щодо яких проведено огляд, на рівні 2,5 %. Важливо відмітити, що дефіцит державного бюджету протягом останніх років перебував у межах цільових показників, встановлених відповідно до закону «Про Державний бюджет України на відповідний рік» та спільних з Міжнародним валютним фондом програм. Зокрема, у 2015 році частка дефіциту державного бюджету у ВВП склала 2,3 %, у 2016 році – 3,0 %, у 2017 році – 1,6 %, у 2018 році 1,7 %. Низький рівень дефіциту бюджету та стійке економічне зростання надають можливість для зменшення рівня державного боргу. Відповідно до Середньострокової стратегії державного боргу передбачено, що у 2019 році рівень державного боргу до ВВП знизиться до 52,2 %, а у 2020 році до 49,0 %. Разом з цим, реалізація даної стратегії спрямована на нарощення частки державного боргу в національній валюті, в тому числі шляхом залучення іноземних інвесторів до інвестування в облігації в національній валюті, а також на подовження середнього строку до погашення державних цінних паперів. Ці та інші кроки сприяли тому, що рейтингове агентство Moody's підвищило суверенний рейтинг України у 2018 році з Саа2 до Саа1, а рейтингове агентство Standard and Poors зберігає рейтинг В-/В відповідно за зобов'язаннями в іноземній та національній валютах. Активна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями надає можливість забезпечувати вибірку коштів по спільних проектах вище планового рівня. При цьому Україна відновила співпрацю з Міжнародним валютним Фондом, зокрема започаткована нова програма «Стенд-бай» тривалістю 14 місяців із загальною

сумою фінансування 3,9 млрд. дол. США. Продовження співпраці з Міжнародним валютним фондом надало можливість отримати Гарантію на підтримку державної політики у сфері економічного зростання та фінансово стійких послуг від Міжнародного банку реконструкції та розвитку на підтримку Програми стратегічних та інституційних реформ в розмірі 750 млн. дол. США., започаткувати четверту програму макрофінансової допомоги Європейського Союзу для України в розмірі 1 млрд.

Ключовим аспектом підвищення дієвості бюджетної політики стало запровадження середньострокового бюджетного планування шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування». Зазначене сприятиме підвищенню обґрунтованості бюджетної політики, взаємоузгодженню її цілей та шляхів їх реалізації, удосконаленню механізму розподілу бюджетних коштів.

Разом з цим, в умовах економічних перетворень в Україні здійснюються заходи спрямовані на підвищення ефективності, стабільності та прогнозованості податкової системи. Зокрема, розроблено законопроект щодо контролю за трансфертним ціноутворенням, а також проведено широке обговорення концептуальних питань законопроекту, який стосується імплементації кроків BEPS. Підписано Багатосторонню конвенцію щодо виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування. Розроблено концепцію електронних перевірок. З метою підвищення ефективності митного оформлення запроваджений принцип «єдиного вікна».

Залишаються актуальним питання розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на більш ефективне управління державними активами, передусім, стосовно державних підприємств та майна у сфері управління головних розпорядників бюджетних коштів. З метою налагодження системи оцінки та управління фінансовими ризиками, у 2018 році був підготовлений звіт щодо фінансових ризиків, який включений до складу бюджетної документації 2019 року. Разом з цим вагомим завданням залишається розроблення розширеної методики оцінки фінансових ризиків, а також відповідне удосконалення систем моніторингу та звітів. Триває розбудова системи внутрішнього фінансового контролю та постійне підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів, що сприятиме більш ефективному аналізу доцільності та ефективності використання бюджетних коштів. Здійснюється подальше впровадження реформи децентралізації та удосконалення міжбюджетних відносин – кількість місцевих бюджетів, що мають взаємовідносини з державним бюджетом, у 2018 році відповідала запланованому обсягу (1288), при цьому частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів за результатами 2018 року склала 53,2% (при запланованих 55,8%).

Таким чином, вагомим завданням в сучасних умовах розвитку системи державних фінансів залишається підвищення ефективності розподілу та використання бюджетних коштів, що зумовлює необхідність реалізації органами державного управління обґрунтованих фінансово-економічних заходів в багатоаспектному вимірі трансформацій інструментів бюджетного регулювання, бюджетної архітектури та конфігурації фінансово-бюджетних інститутів.

Література:

1. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування / Закон України від 6.12.2018 № 2646-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Концепція розвитку системи управління державними фінансами : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2012 р. № 633-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

ПРІОРИТЕТИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ У ВИДАТКАХ НА СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ

Соціально-економічні реформи, що відбуваються в Україні, спрямовані на формування та соціально орієнтованої ринкової економіки, спрямованої на забезпечення гідних умов життя та добробуту громадян. Проте в період трансформаційного періоду, глибокого реформування різних сфер українського суспільства відбувається загострення соціальних проблем, що є, поряд з іншими чинникам, наслідком недостатньої ефективності інструментів та заходів бюджетної політики. Це зумовлює важливість наукових досліджень наслідків бюджетної підтримки окремих галузей соціальної сфери, оцінки ефективності соціальних видатків державного та місцевих бюджетів з урахуванням реального соціально-економічного стану, умов розвитку суспільства, визначення пріоритетів розвитку соціальної сфери.

Впродовж останніх двох десятиліть бюджетна політика в Україні зазнала значних змін. При цьому процес формування та реалізації бюджетної політики був не завжди стабільним та послідовним, здебільшого вносилися лише корективи. Невідповідність пріоритетів, встановлених цілей і отриманих результатів бюджетної політики сформували негативні тенденції у аспекті як її неоднозначного впливу на формування бюджетних відносин в Україні, зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування, так і в цілому на соціально-економічний розвиток суспільства. Нагальною постає потреба у формуванні і реалізації дієвої бюджетної політики, підвищення її ролі у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України.

Соціальними пріоритетами сучасної бюджетної політики є створення та регулювання соціально-економічних умов розвитку суспільства з метою підвищення добробуту населення, соціальної справедливості та соціально-політичної стабільності в країні. Завдяки ефективній бюджетній політиці відбувається реалізація правової, організаційної, регулюючої та контрольної функції держави задля гармонізації цілей соціального та економічного розвитку.

Цілком погоджуємося, що комплексна реформа соціальної сфери, включаючи удосконалення механізму її бюджетного фінансування, миттєво не розв'яже накопичені впродовж десятиріч соціальні проблеми, але запобігатиме їх поглибленню та, за умов послідовних і системних дій всіх владних структур, сприятиме побудові в Україні ефективної соціальної системи. [1]

Фінансування соціальних пріоритетів бюджетної політики здійснюється за рахунок як Державного бюджету України, так і місцевих бюджетів. При цьому частка соціальних видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті є значно більшою за частку видатків державного бюджету.

Впродовж 2013 – 2018 рр. частка соціальних видатків у загальних видатках зведеного бюджету була нестабільною. В 2013 р. вона становила майже 61%, в 2014 р. збільшилася майже на 4% та становила біля 65%, в 2015 р. зменшилася до 59%, в 2016 р. - до 55,5%, а в 2017 р. відбулося незначне зростання - до 57,45%. В 2018 р. частка видатків соціальної направленості в загальних видатках зведеного бюджету зменшилася до 55,9% та повернулася до рівня 2016 р.

За період 2015 – 2018 рр. частка соціальних видатків в загальних видатках місцевих бюджетів була також нестабільною. Так, в 2013 р. вона становила більше 79%, в 2014 р. збільшилася до 86%, в 2015 р. знизилася до 82%, в 2016 р. - до 81%, в 2017 - 2018 рр. - до 78,72% та 76,6% відповідно та майже повернулася до рівня 2013 р. [2]

Місцеві бюджети є фінансовою базою органів місцевого самоврядування, відіграють важливу соціально-економічну роль у суспільстві.

Загалом, місцеві бюджети відображають систему економічних відносин, які розвиваються в суспільстві щодо формування децентралізованих коштів фондів, їх розподілу та використання для забезпечення суспільних благ на місцевому рівні.

У 2016 році (перший етап бюджетної децентралізації в Україні) в результаті розширення прав місцевого самоврядування розширено джерела надходжень до місцевих бюджетів. В результаті активного бюджетного реформування система вертикального балансу місцевих бюджетів замінена системою горизонтального вирівнювання фіскальної спроможності територій. Введено нові субвенції із державного бюджету місцевим бюджетам, зокрема освітню та медичну субвенції та інші.

Більшість видатків місцевих бюджетів традиційно спрямовується на соціально-культурну сферу (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, культура та мистецтво, фізична культура і спорт). Найбільшу питому вагу в структурі видатків на соціальну сферу становлять видатки на освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення. Найбільшою в структурі видатків місцевих бюджетів на соціальний захист є частка видатків на забезпечення пенсіонерів – 56,47%, також майже 20% припадає на допомогу сім'ям з дітьми. [3]

Таким чином, в нинішньому бюджеті України чітко виражена соціальна орієнтація бюджетної політики. Тому нагальним є узгодження цілей бюджетного та соціальної політики, упорядкування системи надання соціальної допомоги, реальної реалізації на практиці принципу адресності її надання з метою унеможливлення доступу до бюджетних коштів соціального спрямування (соціальні пільги, виплати, ряд послуг) тим, кому вона не призначена. Логічним продовженням реформування є монетизація окремих пільг (наприклад, проїзд пільговим категоріям населення у громадському транспорті), субсидій на оплату житлово-комунальних послуг тощо. Надзвичайно важливим є моніторинг стану та змін умов і підстав призначення усіх видів державної соціальної допомоги, пільг тощо. Основна умова вирішення соціальних проблем - економічне зростання.

Література:

1. Лібанова Е.М. Перспективи трансформації соціальної сфери України / Е.М. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. — 2004. — № 1-2. — С. 45-51.
2. Державна казначейська служба України: офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/22813>.
3. Ішук Л. І. Оцінка фінансового забезпечення розвитку соціальної сфери регіону / Л. І. Ішук, А. М. Ніколаєва, С. О. Пиріг // Економічний форум. - 2017. - № 2. - С. 264-270. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_45.

Малік Є. О.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

ІННОВАЦІЇ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Дослідження процесів управління впровадженням інновацій у життя територіальних громад не можна сьогодні назвати логічно завершеним, оскільки існують певні прогалини в самих механізмах оцінювання, які б давали повноцінне та якісне уявлення про інноваційний процес у громаді, до кінця не визначено роль та потенціал громадськості в цих процесах, а також підходи до визначення критеріїв оцінювання. Крім того, різні підходи до оцінювання конкурентоспроможності території будуються з точки зору її економічної корисності, при цьому інноваційність розвитку

території розглядається як основний фактор, що впливає на її конкурентоспроможність. [3]

На сьогоднішній день більшість розвинених країн пов'язує довгострокове соціально-економічний розвиток з переходом на шлях інноваційної інституціоналізації. При цьому використання теорії інститутів дозволяє вирішити широкий спектр завдань: домогтися збільшення інвестиційної та інноваційної привабливості регіону, поліпшити інфраструктуру підготовки кадрів, підвищити ефективність взаємодії регіонів між собою, а також центру та бізнесу з владою, підвищити зайнятість населення, збільшити податкові надходження до бюджетів усіх рівнів [1].

У сучасних умовах дефіциту енергетичних ресурсів основним критерієм ефективності інноваційних проектів розвитку територій є їхня енергоефективність, що є складовою ресурсоефективності. Практика енергозбереження та ефективного використання енергетичних ресурсів дозволяє забезпечити поліпшення екологічного стану навколишнього середовища та підвищити якість життя місцевого населення. Для місцевих громад проблеми зниження викидів, енергозбереження та енергоефективності є одними з найактуальніших, оскільки безпосередньо впливають на рекреаційний потенціал міста, є запорукою сталого розвитку території в майбутньому [2].

З метою розвитку в регіонах сучасних енергоефективних технологій, стимулювання розвитку відновлюваних джерел енергії, надання якісних житлово-комунальних послуг було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385, Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 року, основним із пріоритетів якої є підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, зменшення диспропорцій між регіонами, в тому числі створення оптимальних умов для розкриття власного потенціалу та ефективного використання власних ресурсів, зокрема підвищення рівня енергоефективності, оптимізації структури регіонального енергетичного балансу. Протягом 2014-2016 років в Україні було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії», у 2017 році прийнято Закони України «Про Фонд енергоефективності», «Про енергетичну ефективність будівель» а також схвалено Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».

Проте, враховуючи сучасний стан соціально-економічного розвитку регіонів, який погіршується внаслідок кризових явищ в економіці нашої держави, значні диспропорції регіонального розвитку, недостатню ефективність державної політики як у сфері регіонального розвитку, так і в сфері управління інноваційним розвитком, направленість нашої держави на подальшу європейську інтеграцію та інтеграцію в світове співтовариство, а також враховуючи сучасні тенденції в публічному управлінні щодо застосування окремих підходів управління комерційними структурами для підвищення ефективності державного впливу, необхідно вбачається розробка обґрунтованої державної політики та державної стратегії в сфері управління економічним розвитком регіонів з метою забезпечення їх економічного зростання, залучення регіональних і місцевих органів управління до стимулювання і підтримки інноваційного розвитку регіонів та мотивування їх до активної та ефективної діяльності в цій сфері на основі пошуку та використання управлінських інновацій з метою забезпечення стабілізації ситуації в країні та соціально-економічного розвитку регіонів [4].

Дослідження процесів впровадження інновацій у розвиток територіальних громад, впровадження сучасних енергоефективних технологій, стимулювання розвитку відновлюваних джерел енергії, надання якісних житлово-комунальних послуг,

підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення для досягнення соціально-економічного розвитку регіонів, на сьогоднішній день лишаються вкрай актуальними.

Література:

1. Ворона В. Використання в Україні зарубіжного досвіду планування соціально-економічного розвитку регіонів / В. Ворона // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Державне управління. - 2015. - Т. 254, Вип. 242. - С. 22-27.
2. Підвисоцький Валентин., Формування та впровадження програм підвищення конкурентоспроможності територій : метод. матеріали / Валентин Підвисоцький, Роман Ткачук. – К. : Леста, 2010. – 64 с. – Бібліогр.: с. 60.
3. Сердюкова О. Є., Механізми оцінки ефективності інноваційного розвитку територій Теорія та практика державного управління 1(60)/2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-1/doc/3/05.pdf>
4. Чухно І. А., Роль інновацій в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону // Інвестиції: практика та досвід № 7/2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.investplan.com.ua/pdf/7_2015/26.pdf

Малічевська Л.В.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О. В

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Розглядаючи поняття фінансової політики, необхідно зазначити, що не існує єдиного правильного визначення цього поняття. У світовій практиці під широким значенням терміну «фінансова політика» прийнято розуміти «сукупність розподільних і перерозподільних заходів, які держава здійснює через фінансову систему, щодо організації та використання фінансових відносин з метою забезпечення зростання валового внутрішнього продукту країни і підвищення добробуту всіх членів суспільства» [2].

Якщо ж розглядати фінансову політику з позиції інституціоналізму, то вона включає в себе складові економічного та соціального інституту. А саме, через складову економічного інституту відбувається формування правил, закономірностей та обмежень економічних та фінансових відносин, а соціальна складова передбачає реалізації, регулювання та упорядкування поведінки людей та суспільного життя в цілому [1].

Проаналізувавши представлені вище визначення, можна зробити висновок, що фінансова політика – це цілісна система соціальних та економічних елементів, якісне функціонування та взаємодія яких, забезпечує розвиток суспільних та економічних відносин, покращення загального добробуту, шляхом зваженого перерозподілу ВВП та національного доходу країни.

Зрозумівши сутність ключового поняття, можна перейти до аналізу поставленого завдання, а саме розгляду фінансової політики як інструменту вирішення соціально-економічних проблем.

Оскільки, фінансова політика – це динамічне явище, і процес її розвитку не є циклічним, як показує нам історія її розвитку, то при формуванні фінансової політики держави для певного етапу, необхідно враховувати конкретні показники, внутрішні та зовнішні фактори характерні лише для цього визначеного періоду. Лише таким чином можна досягти позитивного ефекту.

Наприклад, структура первинного фінансового перерозподілу ресурсів за соціально орієнтованої економіки значно відрізняється від структури на базі ліберальної економічної моделі. Це проявляється таким чином:

- соціально-економічна модель передбачає використання фінансової та економічної політики для створення необхідних умов для розвитку підприємств шляхом передачі в їх розпорядження значної частини створених ними доходів та розширення завдяки цьому бази самофінансування;
- ліберальна ж модель має на увазі вилучення в підприємств більшої частки доходів і при цьому їхній розвиток залежить як від держави, так і від рівня розвитку фінансового ринку [3].

Таким чином, ми бачимо, що врахування особливостей конкретної країни та періоду є важливою складовою майбутнього результату впровадження тієї чи іншої фінансової політики.

На прикладі, України можна розглянути проблему зміцнення економічного суверенітету держави, шляхом вибору та розробки ефективної фінансової політики, яка в даному випадку виступає як інструмент вирішення загальнодержавної економічної проблеми.

А саме, проблема бюджетного дефіциту, що склалася в Україні в результаті економічних та політичних змін, потягнула за собою значну кількість соціальних проблем. Вирішення яких здійснюється впровадження фінансової політики, яка передбачає:

- упорядкування структури державних витрат
- запровадження заходів для підвищення ефективності використання ресурсів державних фінансів
- розробка нових форм залучення внутрішніх запозичень тощо [4].

Як результат, спостерігається поступове звуження центрального та розширення місцевого фіскального суверенітету, що дає можливість органам місцевої влади самостійно розпоряджатися доходами та витратами відповідного місцевого рівня. Це, в свою чергу, полегшує процес вирішення проблем місцевого значення. Проте це лише незначна частина можливих результатів.

Отже, безумовно фінансова політика є одним із найважливіших інструментів розвитку держави та вирішення соціально-економічних проблем, проте питання підбору інструментів її реалізації для досягнення позитивного результату в умовах динамічності світової економіки залишається відкритим.

Література:

1. Адаменко І. Фінансова політика як інструмент соціально-економічного розвитку країни // І. Адаменко // Бізнесінформ. – 2014. - №3 - Електронне фахове видання. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=binf_2014_3_58
2. Борисова І. Фінансова політика як важлива складова діяльності держави [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18044/2/ConfFMNES_2016_Borysova_I-Financial_policy_as_important_9-12.pdf
3. Малишко В., Пучко А. Фінансова політика України на сучасному етапі // В. Малишко, А. Пучко // Траєкторія науки. – 2017. – №1 – Електронне фахове видання. – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2017/3992-1486074549.pdf>
4. Ткаченко Н. Фінансова політика як інструмент реалізації економічного суверенітету держави // Н. Ткаченко // Економічний аналіз. – 2015. - Електронне фахове видання. – Режим доступу: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/viewFile/821/pdf_421

ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В ІСПАНІЇ

Податкова система Іспанії є однією із наймолодших та стрімко розвиваючих у Європі. За останні декілька десятиліть наздогнала середньорозвинені країни за своїм економічним розвитком. Існуюча система є однією із найважливіших складових економічного механізму країни, а також основним інструментом наповнення дохідної частини Державного бюджету та соціальної захищеності населення.

Великі платники податків належать до категорії «великий бізнес» та сплачують понад 30% усіх податкових надходжень у складі доходів бюджету Іспанії. Відповідно до великих платників податку належать суб'єкти господарювання, що відповідають наступним критеріям:

1. сума прибутку – більше 1 млн. євро;
2. чисельність робітників – більше 60 осіб [1].

Основними вимогами підприємств, що провадять підприємницьку діяльність та мають сплачувати податок на прибуток є:

- реєстрація відповідно до іспанського законодавства;
- зареєстрований чи функціонуючий офіс знаходиться на теренах країни [2].

Великі підприємства сплачують наступні основні податки до бюджету, що складають найбільшу частину у складі податкових надходжень у доходах Іспанії (табл. 1).

Таблиця 1

ПОДАТКИ, ЯКІ МОЖУТЬ СПЛАЧУВАТИ ПРЕДСТАВНИКИ ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ

Податок	Ставка
ПДВ	21 %
Податок на прибуток корпорацій	Прогресивна – 20-50%
Обов'язкові внески на державне соціальне страхування	31,3 %
Акцизний податок	Паливо - 0,38 євро/літер Цигарки - 24,7 євро/1000 Тютюн - 23,5 євро/кг Алкоголь - 9,59 євро/л
Екологічний податок	Податок на відходи – 35,6 євро/т Податок на викиди забруднювальних речовин в атмосферне повітря – 32,9 євро/т Податок за утворення радіоактивних відходів – 58,4 євро/т

Джерело: складено автором на основі [1]

Особливостями розвитку великого бізнесу є те, що великі платники обліковується в окремому підрозділі Державного агентства податкової служби Іспанії, що спрощує ведення обліку платників податків та контролю за їх правильністю та своєчасністю надходження фінансових ресурсів до бюджету, а також надання пільг підприємствам, які, як приклад, надають робочі місця людям з обмеженими можливостями [1].

Органи контролю за великими платниками наділені рядом повноважень, а саме правом на одержання інформації, проведення детальних перевірок та правом «невідомого» візиту й конфіскації. Це допомагає всебічно перевірити платника та виявити усі існуючі порушення у його діяльності. Дану систему запозичили такі країни як Латвія, Данія та ін.

Також влада Іспанії підтримує розвиток новостворених компаній, зменшуючи ставку податку на прибуток до 15 %. Цим самим уряд мотивує та підтримує розвиток бізнесу в країні [2].

Опираючись на досвід Іспанії, Україна повинна підтримувати розвиток підприємництва задля економічного зростання та підвищення добробуту загалом. На даному етапі частка великих підприємств в Україні є незначною порівняно із європейськими країнами. Це говорить про необхідність впровадження заходів підтримки розвитку бізнесу, таких як зменшення податкового навантаження на новостворені підприємства, розроблення політики стосовно надання пільг (в тому числі – соціально-орієнтованих).

Література:

1. Doing Business In Spain 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://taxsummaries.pwc.com/ID/Spain-Overview>
2. Податкова система Іспанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.spain.com.ua/ua/podatкова_systema_ispanii

Марушкевич О.В., Щитініна К.О.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Протягом останніх років в Україні відбувалось масштабне реформування всіх сфер життя суспільства. Оскільки рівень пенсійного забезпечення є одним з основних показників становища населення держави, на сьогоднішньому етапі соціально-економічного розвитку суспільних відносин в Україні неабияка увага приділяється саме пенсійному реформуванню.

Сучасна пенсійна система України за свою основу брала радянське пенсійне страхування. Таким чином, вона перейняла значну кількість недоліків, що спричиняють загальну неефективність існуючої системи. Тож на сьогодні існує потреба в усуненні законодавчих прогалин, вдосконаленні правового регулювання питань сплати страхових внесків на обов'язкове державне пенсійне страхування, усунення диспропорцій у рівнях пенсійного забезпечення різних категорій громадян та безліч інших проблем, що потребують негайного вирішення.

Станом на 1 січня 2019 року в Україні всього на обліку в Пенсійному фонді України перебуває 11,5 мільйонів пенсіонерів [1]. Із них близько 8 мільйонів осіб до проведення реформ отримували лише мінімальні пенсійні виплати, яких ледь вистачало для задоволення основних базових потреб [2]. Таким чином, на сьогодні в Україні дуже гостро постала проблема реформування пенсійної системи.

Починаючи з 2017 року уряд Володимира Гройсмана почав повномасштабне реформування системи пенсійного страхування. Перший етап реформи розпочався прийняттям в жовтні 2017 року Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення пенсій», що зазначав про запровадження єдиних правил визначення розмірів пенсійних виплат: використання показника середньої заробітної плати на рівні 3764,40 грн; запровадження умов бездефіцитності Пенсійного Фонду України з допомогою встановлення певних вимог до тривалості страхового стажу та мінімального розміру страхового внеску; встановлення гнучкого коридору пенсійного віку (60-65 років); появу можливості компенсації відсутнього страхового стажу (не більше 5 років та вартість компенсації визначається з регресивною залежністю);

призначення пенсій за вислугу років лише для військовослужбовців; встановлення нового механізму індексації пенсій після проведення осучаснення [3].

Одним з основних положень реформи було зростання мінімальної пенсії до рівня 1452 грн. Таким чином майже 9 мільйонів пенсіонерів отримали підвищені пенсії [4]. Водночас потрібно зазначити, що з моменту початку проведення реформи зменшилась кількість пенсіонерів в країні, чому сприяло підвищення віку виходу на пенсію шляхом впровадження «гнучкого коридору».

Також реформа передбачає перегляд пенсійних виплат, які не змінювалися останні 5 років. Такий перегляд, або «осучаснення», передбачає зміну показника розміру середньої зарплати по Україні, який застосовується при обчисленні пенсії [3].

Також скасовуються спеціальні пенсії для: державних службовців, наукових діячів, посадових осіб місцевого самоврядування, прокурорів, депутатів та журналістів.

Цікавим є механізм індексації пенсій. Він почав працювати вже у 2019 році. Тепер враховується як мінімум 50% від зростання середньої заробітної плати за останні три календарні роки, а також 50% від розміру рівня інфляції. Крім того, вже з 2021 року планується реалізувати автоматичний перерахунок допомоги, який не вимагатиме додаткових рішень з боку уряду.

Другий етап пенсійної реформи полягає в запровадженні другого рівня пенсійної системи тобто загальнообов'язкового накопичувального страхування та вдосконалення вже існуючого третього рівня системи пенсійного забезпечення. Суть накопичувальної системи полягає саме у нагромадженні коштів людиною на своєму персональному рахунку. Таким чином на момент виходу на пенсію у особи буде можливість ними скористатися. Накопичувальна система має перевагу перед солідарною, адже вона забезпечує прямо пропорційний зв'язок між майбутньою пенсією вкладників та їх внесками.

Водночас другий рівень пенсійного страхування містить ряд недоліків таких як незабезпеченість страхування коштів від ризиків девальвації національної валюти і зростання інфляції та незрозумілість системи розподілу грошей.

І хоча впровадження другого рівня пенсійної системи було заплановано на 2019 рік, Міністерство соціальної політики запропонувало відстрочити запровадження другого накопичувального рівня пенсійної системи до 1 січня 2020 року.

Варто зазначити, що на даний момент Пенсійний Фонд має зростаючий дефіцит. Зараз це більше 140 млрд грн – більше ніж освіта, наука, культура разом узяті. Це більше оборонного бюджету. Тому система все ще залишається недосконалою.

Для працюючих громадян пенсійна система принесе чітке розуміння, що чекати при настанні пенсійного віку, в якому віці він настане. Пенсійне реформування також дасть можливість брати активну участь в добровільному пенсійному страхуванні, аби підготуватися до виходу на пенсію і забезпечити собі благополучну старість.

Література:

1. Стало відомо кількість пенсіонерів в Україні і де вони отримують пенсії [Електронний ресурс] // РБК-Україна. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://styler.rbc.ua/ukr/zhizn/stalo-izvestno-kolichestvo-pensionerov-poluchayut-1547151889.html>
2. Урядовий портал. Пенсійна реформа [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/pensijna-reforma>
3. Урядовий портал. Презентація Прем'єр-міністра України урядового проекту пенсійної реформи [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249987472>
4. За рік пенсійної реформи кількість пенсіонерів в Україні скоротилася на 325 тисяч осіб [Електронний ресурс] // Слово і Діло. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2018/10/04/novyna/suspilstvo/rik-pensijnoyi-reformy-kilkist-pensioneriv-ukrayini-skorotylosya-325-tysyach-osib>

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЄС: СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ

Європейський Союз є одним з найбільш економічно розвинених регіонів світу, який формується спільними зусиллями 28 країн-членів. Об'єднана Європа виступає за економічну конвергенцію її складових частин, а також за дотримання демократичних цінностей та прав людини, свободу слова, розвиток науки, фінансових інституцій, промисловості та агропромислового сектору.

ЄС є одним з основних партнерів та сусідів не тільки України на зовнішньополітичній арені, а й являється одним з головних наддержавних угруповань у світі.

Створення єдиного бюджету для ЄС в свою чергу зумовило і створення джерел його наповнення. Так до доходів бюджету ЄС відносяться:

1. Доходи від ВНД країн-учасниць. Ці доходи становлять найбільшу частину бюджету ЄС.
2. Доходи, засновані на ПДВ.
3. Традиційні власні ресурси. Податки, що стягуються Європейським союзом, в основному імпортні мита на товари, що ввозяться в ЄС.
4. Інші доходи включають податки на зарплати співробітників інститутів ЄС, ставки за банківськими вкладами, внески від країн, що не входять в ЄС, повернення невикористаних коштів, штрафи на компанії, що порушують законодавство ЄС, і профіцит бюджету за попередній рік. [1]

Маастрихтським договором (1992 рік) були визначені основні положення країн ЄС щодо уніфікації непрямих податків, наприклад ПДВ сплачується в країні походження; єдність основної ставки ПДВ (не менше 15%) та пільгової (не менше 5%); обмежене коло товарів, яке може бути звільнено від сплати ПДВ (переважно соціального призначення); уніфікація акцизів - на деякі товари (чай, сіль, цукор) відмінені, на інші (включаючи каву) встановлені єдині ставки.

На сьогодні в ЄС входить 28 європейських країн. Величина податків до ЄС загалом визначається тим, як давно дана країна стала членом ЄС та особливостей даної країни. Таким чином, можна виділити такі тенденції:

1. Частка податкових надходжень у ВВП в «старих» (ЄС-15) і «нових» членах (ЄС-13) коливається від 28-29 % (Литва, Словаччина) до 49-51 % (Данія, Швеція) Середній показник рівня оподаткування в країнах ЄС дорівнює 37,4 %. Для Швеції, а також Австрії, Бельгії, Італії та Люксембургу частки надходжень у ВВП непрямих, прямих податків, а також соціальних платежів збалансовані.

2. «Нові» члени ЄС мають суттєвий внесок податків на споживання в загальних надходженнях (в середньому на 8-10 % більше, ніж в ЄС-15). Вони мають більш енергоємні технології і, як наслідок, оподаткування енергоносіїв ПДВ.

3. Характерною є значна частка акцизу на енергоносії в надходженнях цього податку і становить від 54 % – у Великобританії до 80 % – в Італії. [2]

ЄС як структура не відіграє безпосередньої ролі у підвищенні податків або встановленні податкових ставок у певній країні-учасниці. Сума податку, яку сплачують громадяни країн ЄС, визначається визначається відповідним урядом, а не ЄС.

Роль ЄС полягає в нагляді за національними правилами оподаткування – для забезпечення їх відповідності певним політикам ЄС, таким як:

1. Сприяння економічному зростанню та створенню робочих місць.
2. Забезпечення вільного руху товарів, послуг та капіталу на єдиному ринку.
3. Підтримка справедливої конкуренції між підприємствами в різних країнах.
4. Забезпечення таких податків, що не дискримінують споживачів, працівників або підприємств з інших країн ЄС.

Крім того, рішення ЄС щодо податкових питань вимагають одностайної згоди всіх урядів-членів. Це гарантує врахування інтересів кожної країни-учасниці.

Для деяких податків, таких як ПДВ або акцизи, всі 28 національних урядів погодилися широко узгодити свої правила та мінімальні ставки. Уряди можуть вільно застосовувати свої національні ставки вище мінімумів ЄС, якщо вони цього бажають.

Для інших податків, як податок на прибуток, роль ЄС полягає у забезпеченні дотримання принципів недискримінації та вільного руху на єдиному ринку.

Окрім численних переваг, які виникають внаслідок дотримання основних принципів податкової системи ЄС, у ній існують і деякі недоліки.

Існують договори між більшістю країн ЄС, спрямовані на усунення подвійного оподаткування, але вони не можуть охоплювати всі податки або всі транскордонні ситуації і можуть не застосовуватися ефективно на практиці. Комісія працює по декількох шляхах для вирішення цих проблем. Це варіюється від пропозиції узгоджених рішень урядам до вжиття юридичних дій, якщо існує дискримінація або порушення законодавства ЄС.

ЄС також приділяє особливу увагу справедливому оподаткуванню компаній. Лазівки між податковими системами різних країн дозволяють певним компаніям здійснювати «агресивне податкове планування», щоб мінімізувати свої податкові накладні. Тісна координація та обмін інформацією між податковими адміністраціями має на меті запобігти цьому.

В даний час Комісія працює над реформуванням системи ПДВ ЄС, щоб зробити її більш простою, ефективною, більш захищеною від шахрайства та подвійного оподаткування [3].

Література:

1. The budget of the European Union: a guide [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://ukandeu.ac.uk/wp-content/uploads/2016/04/BN181.pdf>.
2. The EU's own resources [Електронний ресурс] // European Commission. – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/budget/mff/resources/index_en.cfm.
3. Taxation [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://europa.eu/european-union/topics/taxation_en.

Мілюкова Н.О.

«Міжнародні фінанси та інвестиції», 2 курс магістратури
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародних фінансів Циганов С.А.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В СИСТЕМУ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Україна має ряд невирішених економічних проблем. Вони пов'язані з макроекономічними дисбалансами, зростаючим борговим навантаженням, зростаючими ризиками в реальній економіці, погіршенням інвестиційного клімату та кредитування, надмірною централізацією бюджетної системи, неефективністю державних витрат тощо. Однією з інноваційних технологій управління державними фінансами може стати технологія блокчейн. Блокчейн – це багатофункціональна і багаторівнева інформаційна технологія, призначена для обліку різних активів. Ця технологія охоплює без винятку всі сфери економічної діяльності і має безліч галузей застосування [1]. Застосування технології блокчейн в напрямках управління державними фінансами має наступні напрями розвитку:

Перше – удосконалення системи електронних закупівель. Технологія блокчейн допомагає спростити доступ і участь в закупівлях, створити автоматичний реєстр і профіль одного покупця, змінити підходи до визначення надійності, оптимізувати експлуатаційні витрати і підвищити ефективність, прозорість і безпеку інформації. Технологія також дозволяє формувати інформаційний файл з різних джерел ринкових даних і забезпечувати ефективний процес прийняття рішень на основі багатофакторного інтелектуального аналізу. У 2016 році першим проектом, заснованим на технології блокчейн, спрямованої на реформування системи приватизації та оренди державної власності в Україні, був блокчейн-аукціон «Електронний аукціон 3.0», який

дозволив придбати державну власність за допомогою криптовалюти [2]. Водночас, впровадження технології блокчейн в систему державних закупівель вимагає внесення змін до тендерного законодавства, скасування надмірного процедурного контролю, посилення фінансового контролю над результатами торгів, спрощення процедури та зменшення витрат на участь для суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Міжнародні організації негативно оцінюють управління державними фінансами в Україні. Причинами цього є:

- відсутність інтегрованої системи планування та управління державними фінансами;
- відсутність стратегічного національного плану розвитку, що визначає перелік пріоритетних проектів;
- відсутність інституційного розуміння основ управління державними фінансами;
- надмірна політизація;
- високий рівень корупції;
- відсутність розвитку державного та приватного партнерства тощо.

Наступним кроком має бути перехід до інтелектуальних контрактів. Важливі питання управління державними фінансами - підтримка проектної документації та ефективний процес складання бюджету інвестиційних проектів - також можуть бути реалізовані на основі технологій блокчейн.

Третім напрямком є удосконалення системи державних реєстрів, управління державними активами. Забезпечення ефективного бюджетного планування та фінансових ризиків державного управління неможливе в умовах неповної інформації про баланс державного сектору, із зазначенням усіх зобов'язань та активів, зокрема землі та нерухомості, їх поточного стану, рівня зносу та вартості. Така інформація має стратегічне значення. Вона вимагає надійного збереження, синхронізації та захисту, і в той же час відкритості, прозорості та швидкого доступу. Все це стає можливим завдяки використанню технології блокчейн. У цьому напрямку Державний земельний кадастр України переходить на технологію блокчейн. Цей проект, поряд зі зниженням витрат і збільшенням операцій, дозволяє подолати ризик корупції. Проте його технічна реалізація показує на такі проблеми:

- 1) необхідність суворого контролю надійності інформації;
- 2) визначення механізму управління правами доступу;
- 3) високі моральні стандарти учасників системи;
- 4) необхідність законодавчої легалізації технологій блокчейн.

Останній напрям - це спеціалізована платформа для проведення електронних онлайн-аукціонів на землю [3]. Це дає можливість формувати рейтинг тарифів і торговий протокол, а також синхронізувати дані з банківськими установами - проводити грошові операції, сплачувати гарантійні та реєстраційні збори.

Таким чином, технологія блокчейн може децентралізувати транзакції і проводити їх максимально безпечно і швидко, запобігаючи маніпуляціям, спекуляціям і шахрайству. Вперше в історії людства підприємства або фізичні особи можуть укладати угоди, здійснювати операції і створювати цінності, не покладаючись на посередників. Завдяки скороченню транзакційних витрат серед всіх учасників економіки технологія блокчейн може зробити багато з існуючих організаційних форм зайвими. Технологія блокчейн дозволяє компаніям будь-якого розміру і на будь-якому етапі розвитку бізнесу збирати гроші в тимчасовій мережі за допомогою глобальної емісії розподілених акцій. Цей новий механізм фінансування вже трансформує галузь державних фінансів. Це дасть можливість здійснювати регулярний моніторинг і контроль, мінімізувати вплив людського фактора і корупційний ризик. Дана технологія забезпечує надійний захист прав власника.

Література:

1. Блокчейн як запорука валютної безпеки. - [Електронний ресурс]. Маковоз О.С., Передерій Т.С. Гроші, фінанси і кредит. УДК 351.822. - Режим доступу: <http://univd.edu.ua/science-issue/issue/2934>
2. Блокчейн-аукціони та розумні контракти. Що чекає на учасників Blockchain & Bitcoin Conference Kiev 23 вересня - [Електронний ресурс]. УНІАН. - Режим доступу: <https://www.unian.ua/common/1524864-blokcheyn-auktsioni-ta-rozumni-kontrakti-scho-chekae-na-uchasnikiv-blockchain-bitcoin-conference-kiev-23-veresnya.html>
3. В Україні відбувся перший електронний земельний аукціон. - [Електронний ресурс]. Держгеокадастр. - Режим доступу: <http://land.gov.ua/v-ukraini-vidbuvsia-pershiy-elektronnyi-zemelnyi-auktion/>

Молотовська Т.Р.

«Фінанси та кредит», 4 курс

Університет державної фіскальної служби України

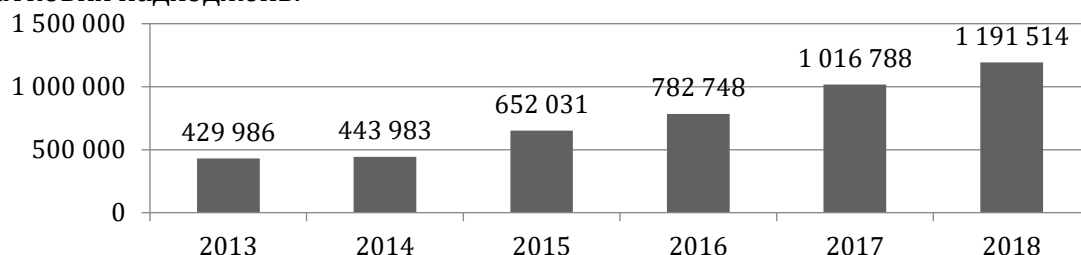
Науковий керівник — к.е.н., с.н.с., доцент кафедри фінансів Коляда Т.А.

ОЦІНКА ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Бюджетна політика України, як складова фінансової політики, характеризується через доходи, видатки та дефіцит зведеного бюджету України. Від якості розробки і ефективності бюджетної політики залежить рівень соціально - економічного розвитку країни, фінансові можливості держави, добробут її громадян. Тому бюджетна політика повинна формуватися та реалізовуватися на наукових засадах, відповідати соціально - економічній стратегії держави та національним інтересам, забезпечувати ефективне функціонування та розвиток економіки, соціальної сфери, соціального захисту населення, оборони, управління, природоохоронної і зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Відповідно до Бюджетного Кодексу України, «доходи бюджету - це податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за адміністративні послуги, власні надходження бюджетних установ)» [1]. Доходи зведеного бюджету України можуть формуватися за рахунок податкових та неподаткових надходжень, доходів від операцій із капіталом, офіційних трансфертів від урядів інших країн та міжнародних організацій, доходів цільових фондів.

Динаміка доходів Зведеного бюджету України за 2013-2018 рр. показана на рис. 1. На рис. 2 показана структура доходів зведеного бюджету у розрізі податкових та неподаткових надходжень.

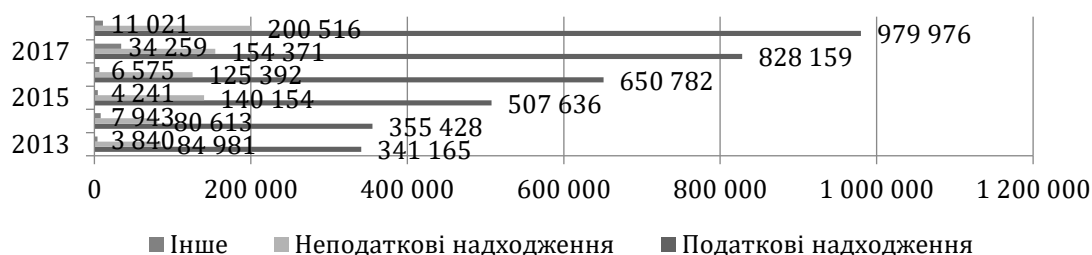

Джерело : складено автором на основі [2]

Рис. 1. ДИНАМІКА ДОХОДІВ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЗА 2013-2018 РОКИ, МЛН. ГРН.

За даними рис. 1 та рис. 2, видно, що більшу частину доходів зведеного бюджету України за 2018 рік становлять податкові надходження у сумі 979,9 млрд. грн., що складає 82,2% всіх доходів зведеного бюджету України. Порівняно з 2017 роком податкові надходження збільшились на 151,8 млрд. грн. Аналізуючи період 2015-2016 рр., податкові надходження збільшились з 507,6 млрд. грн. до 650,7 млрд. грн., що

пов'язано з розширення бази оподаткування непрямих податків та зростання ставок акцизного податку.

Джерело: складено автором на основі [2]

Рис. 2. Доходи зведеного бюджету України за 2013-2018 рр. за надходженнями, млн. грн.

Неподаткові надходження зведеного бюджету України за 2018 рік становлять 200,5 млрд. грн. З яких 50 549 млн. грн. становлять надходження від НБУ, доходи державних підприємств (окрім НБУ) дорівнюють 41 563 млн. грн..

Надходження бюджетних установ до зведеного бюджету становить 73 814 млн. грн., адміністративні збори та платежі становлять 19 671 млн. грн., а інші неподаткові надходження становлять 14 920 млн. грн. Загалом порівняно з 2017 роком неподаткові надходження до зведеного бюджету збільшились на 46 145 млн. грн., у 2016 році – 125 392 млн. грн. А от порівняно з 2016 роком, у 2015 році неподаткові надходження зменшились з 140,1 млрд. грн. до 125,4 млрд. грн. Така тенденція пов'язана зі зменшенням надходжень від НБУ та зменшенням надходжень від адміністративних зборів та платежів

Іншими доходами до зведеного бюджету України є доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій. У 2015 році інші доходи зведеного бюджету становили лише 4 241 млн. грн., у 2016 році інші доходи незначно зросли до позначки 6 475 млн. грн. Проте значний стрибок в інших доходах зведеного бюджету України відбувся у 2017 році і сягнув рівня 34 259 млн. грн. Такий ріст відбувся, зокрема зі збільшенням офіційних трансфертів від Міжнародного валютного фонду.

Таким чином, значний діапазон коливання питомої ваги окремих видів доходів у структурі доходів зведеного бюджету та проблематичність визначення єдиного тренду зміни їх частки у ВВП створюють певні труднощі при застосуванні формалізованого підходу до розробки довгострокових бюджетних прогнозів. Крім того, обсяг доходів бюджету прогнозується виходячи із припущення, що поточна податкова політика буде продовжена у довгостроковому періоді та доходи будуть дорівнюватися певному встановленому відсотку від ВВП, що є проблематичним у сучасних умовах [3, с.72].

Література:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Бюджет України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://cost.ua/budget/>
3. Коляда Т.А. Бюджетна стратегія як інструмент подолання структурних дисбалансів дохідної частини бюджету України / Т.А. Коляда // Фінанси України. – 2014. – №5. – С. 61-73.

Молчанова О.О., Сливчук В.І.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Коновалова І.М.

ПОДАТКОВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИМОГИ ЧАСУ

В умовах цифрової економіки впровадження інформаційних технологій стає одним з факторів, що забезпечують високу швидкість прийняття управлінських рішень, що в свою чергу дозволяє миттєво отримувати інформацію та обмінюватися нею, а також проводити всебічний її аналіз. Електронна звітність, на сьогоднішній день – це виклик часу. Документообіг активно переходить у віртуальну сферу. Обмін документами та інформацією в електронному вигляді також сприяє подальшій трансформації як моделі ведення бізнесу і бізнес-процесів організацій, так і зміни традиційної концепції податкового контролю. Оскільки податки є похідними від економіки держави та соціуму, надзвичайно важливим є питання переходу процесу адміністрування в новий формат із застосуванням цифрових технологій, що вимагає нова епоха діджиталізації. В основу визначення поняття «адміністрування податків» покладено податковий менеджмент, який включає всі етапи від реєстрації та обліку платників, до контрольної-перевірочної роботи та її результатів [1].

Процес податкового адміністрування об'єднує всіх суб'єктів податкових відносин: платника, фіскальну службу та державу. Оскільки сплата податків передбачає законодавчо встановлений рух коштів від платника до держави через призму контролюючих органів, очевидним є наявність конфлікту інтересів між сторонами-учасниками, адже кожен прагне отримати індивідуальні вигоди. Можливим позитивним коригуванням такого конфлікту може бути цифровізація процесу адміністрування податків. Так, лише необхідно мати доступ до Інтернет-мережі та стандартний браузер, який дозволить працювати на сайті ДФС, платник податку зможе в автоматичному режимі завантажити необхідне програмне забезпечення; фіскальні органи, в свою чергу, забезпечать дану систему дозволеною відкритістю, прозорістю, простотою, з відповідним захистом необхідної інформації.

Джерело: складено авторами на основі даних ДФСУ [2], та ПКУ[1]

Рис. 1 Сучасний механізм адміністрування податків та його проблеми

Така цифровізація і інформатизація всього механізму адміністрування дозволить скоротити витрати на утримання фіскальної служби, підвищити рівень її ефективності, прозорості ведення та результатів податкової роботи, та прийнятих управлінських рішень, а також реальних можливостей, з врахуванням ризиків, складати якісні

прогнози щодо податкових надходжень. На сьогоднішній день тільки у місті Києві зареєстровано близько шестисот платників податків, яким забезпечити надання якісних податкових послуг без застосування цифрових технологій не є можливим.

Джерело: створено авторами

Рис 2. ПЕРЕВАГИ ЦИФРОВОГО ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Реалізація зазначених напрямів дозволить знизити вплив людського фактора, підвищити точність податкового контролю та всебічно автоматизувати його. Податкове адміністрування буде вбудоване у внутрішні бізнес-процеси організацій і здійснюватиметься непомітно для платників податків. Податкове адміністрування повинне забезпечувати якісно новий рівень реалізації податкового контролю, спрямоване на вибудовування довірчих відносин між бізнесом і державою. Все це створює можливості для держави, для стабільного податкового законодавства, зменшення конфлікту інтересів між суб'єктами податкових відносин та постійних надходжень.

Література:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Сайт Державної фіскальної служби України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
3. Адміністрування податків, зборів, платежів: навч. посіб. / [В.П. Хомутенко, І.С. Луценко, А.В. Хомутенко]; за заг. ред. В.П. Хомутенко – Одеса: «Атлант», 2015. – 314 с.
4. Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, (23 лютого 2018 р., м. Ірпінь) – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 265 с.
5. Шуба І.М., Химич Р.В. Механізм податкового адміністрування: проблеми та шляхи удосконалення [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/science/ipreed/2016/137.pdf>

Монтрін І.І.

к.е.н., доц. кафедри менеджменту туризму, документних та міжкультурних комунікацій

Танська Л.В.

ст. викладач кафедри менеджменту туризму, документних та міжкультурних комунікацій

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

На сучасному етапі в міждержавних і національних системах управління туристичною діяльністю почали проходити інноваційні процеси; настав час освоєння та застосування нових технологій (електронна торгівля, створення віртуальних туристичних фірм); удосконалюються форми маркетингу та створення туристичного продукту.

Інноваційна діяльність у сфері туристичних послуг розвивається за кількома напрямками. Перший напрямок – це випуск нових видів туристичного продукту. Іншими напрямками є: використання нових туристичних ресурсів; зміна в організації виробництва і споживання (застосування передових принципів маркетингу і менеджменту); виявлення і використання нових ринків збуту продукції, а також використання нової техніки і технології. Саме на останньому напрямку хотілося б зупинити увагу, тому що саме використання нових технологій приносить великий ефект для діяльності підприємств туристичної індустрії. На сьогоднішній день ці технології в основному полягають в комп'ютеризації, глобалізації та переході на електроніку.

Електронний бізнес відкриває великі можливості розвитку будь-якому підприємству. Це нова форма ринкових відносин, заснована на застосуванні новітніх телекомунікаційних технологій та Інтернету. Ця система торгівлі прийнятна і для покупця, і для продавця. Але головне, що туризм має важливу перевагу перед іншими секторами електронної торгівлі – його споживач отримує товар безпосередньо в місці його виробництва, в туристичному центрі.

На сьогоднішній день в туристичній індустрії широкого використання набули інноваційні технології – програми електронного бронювання та складання турів. Поява нової програми даного виду дозволила не тільки здешевити засоби зв'язку, але й дала можливість працювати всім учасникам туристичного ринку як єдиного офісу. Робота з такими програмами дозволяє агентству отримувати оперативну та достовірну інформацію про ціни і кількість вільних місць у будь-який момент часу, а також мати можливість стежити за проходженням замовлення на всіх етапах його здійснення.

Створити новий ринок, витіснити домінуючу бізнес-модель або технологію здатні тільки радикальні інновації. Початком нового етапу фінансових інновацій можна вважати впровадження банківської карти – значної радикальної інновації, що окреслила формування світового ринку банківського карткового бізнесу, розвиток клієнтоорієнтованої стратегії й поширення інфокомунікаційних технологій у банківській сфері. Це підтверджує аналіз інноваційних розробок банків країн світу протягом 2013-2016 рр., який показав, що радикальні фінансові інновації змінили свій характер і переважно засновані на цифрових комп'ютерних технологіях. Безготівковий розрахунок банківською картою набирає все більшу популярність і в туристичному бізнесі.

В епоху цифровізації економіки новим активом стають дані, що потребує оптимізації інфраструктури. Сьогодні більшість процесів у діяльності туристичних підприємств автоматизовано, а програмне забезпечення є спеціалізованим, сучасним і таким, яке постійно оновлюється. Проте все частіше стратегічні рішення потребують аналітичної підтримки. Тому набувають важливості стратегічна роль і впровадження туристичними підприємствами інноваційних підходів аналізу великих даних ("Big Data"). "Big Data" – інформаційні супермасиви неструктурованої інформації, що є джерелом клієнтської аналітики і прогнозування, що дає змогу на підставі виявлених поведінкових закономірностей будувати новий стандарт багатоканального обслуговування та багатомірний інформаційний профіль клієнта, попередити відтік (міграцію) клієнтської бази, в рамках клієнтоорієнтованої парадигми забезпечити зростання крос-продажів туристичних продуктів і послуг, мінімізувати кредитні ризики, виявляти шахрайські операції, підвищити лояльність і довіру тощо.

Водночас особливості цифровізації економіки поряд з перевагами привносять нові виклики та загрози всім учасникам цього процесу. Зокрема, поширення індивідуалізації цифрових послуг призводить до зниження контролю їх здійснення, а отже, зростання шахрайських дій, підвищує ризики витоку інформації. Крім того через постійне зростання кібератак необхідним є захист інтернет-додатків і мобільних фінансових додатків, смарт-контрактів, платіжних і автоматизованих банківських систем тощо шляхом підвищення рівня інформаційної безпеки на умовах залучення додаткових інвестицій і регулювання для мінімізації ризиків цифрових технологій. Сьогодні можна стверджувати, що вітчизняна туристична система не стоїть осторонь від світового інноваційного процесу в туристичній сфері та має достатній інноваційний потенціал для активного впровадження фінансових інновацій, які позитивно показали себе на ринках інших країн, а також розробки власних новацій, де вже має певні успіхи. Проте загальні процеси цифровізації національної економіки потребують прискорення, інакше для України вони з можливостей можуть стати загрозами.

Література:

1. Гуржій Н.М., Третинко А.В. Інноваційні технології в туристичній індустрії // сталий розвиток економіки. – 2013. - №3 [20]. – с.221-223
2. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози // Приазовський економічний вісник. – 2017. - №3 (03). – с.68-73
3. Цифровая экономика: как специалисты понимают этот термин [Електронний ресурс]. – URL: <https://ria.ru/science/20170616/1496663946.html>
4. Новиков В. С. Инновации в туризме / В. С. Новиков. – М. : ИЦ «Академия», 2007. – 208 с.
5. Фролова Т. А. Экономика и управление в сфере социально-культурного сервиса и туризма / Т. А. Фролова. – Таганрог : Изд-во ТТИ ЮФУ, 2011. – 74 с.

Мороз Д.О., Овчіннікова А.Ю.

«Макрофінансове управління», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Степура М.М.

РИЗИКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ «PROZORRO»

З 2016 року в Україні запроваджено революційні зміни в сфері публічних закупівель: усі торги з використанням державних коштів здійснюються на єдиному веб-порталі державних закупівель «ProZorro». Таким чином будь-хто в Україні може відслідкувати через систему, як витрачаються кошти платників податків, за якими цінами закуповується той чи інший товар, надається певна послуга.

Використання електронних засобів у сфері публічних закупівель має цілу низку важливих переваг: суттєва економія для всіх безпосередніх учасників – замовників, постачальників, контролюючих органів; спрощення і скорочення закупівельного процесу; зниження бюрократизму; підвищення прозорості; збільшення інноваційної складової закупівель; нові можливості для бізнесу за рахунок поліпшення доступу для учасників, у тому числі малих і середніх підприємств, на ринок публічних закупівель; викорінення і системне запобігання корупції; неприпустимість дискримінації заявок; об'єктивна оцінка тендерних заявок; простота і легкість застосування тендерних процедур; перехід на електронний документообіг; повна звітність і аналіз всіх державних закупівель; відкриті процедури прийняття рішень; широке залучення громадськості.

Філософія Prozorro складається з 3-х основних компонентів, одним з яких є так званий «Золотий трикутник» («Golden triangle of partnership») — унікальне об'єднання бізнесу, влади та громадянського суспільства, що дозволяє підтримувати високий рівень довіри між основними стейкхолдерами під час реформи.

Крім того, система «ProZorro» постійно вдосконалюється, зокрема у 2018 році у «ProZorro» з'явилася система ризик-індикаторів, які сигналізують про можливі порушення, реалізовано перші поля електронної тендерної документації (наприклад, поле «вид предмета закупівлі», де буде вказано що саме замовник закуповує — товари, роботи або послуги), запущено нову версію бібліотеки примірних специфікацій (тепер замовник може обрати необхідні технічні критерії для предмета закупівель), оновлено «Infobox (портал корисних матеріалів про публічні закупівлі) та ін [2].

Проте, на жаль, як і будь-яка система, «ProZorro» все ще несе в собі потенційні ризики та загрози, серед яких варто виділити наступні:

— Існування допорогових закупівель.

Згідно з Законом України «Про державні закупівлі» через електронні торги в обов'язковому порядку повинні проходити держзакупівлі товарів і послуг вартістю 200 тис. грн. і вище або роботи вартістю 1,5 млн. грн. і вище. Так звані «допорогові» тендери, замовники можуть підключати до «ProZorro» добровільно [1]. Але роблять це далеко не всі. Більш того, найчастіше, для того, щоб уникнути процедури прозорих закупівель, корупціонери навпаки ділять предмет закупівлі на частини, що б сума тендеру не перевищувала «допорогову». А саме в «допорогових» торгах більше випадків завищення реальних цін закуплених товарів.

Тому наразі необхідно внести зміни до законодавства, які б не містили такого терміну як «допорогові закупівлі»: закупівлі на будь-яку суму мають відбуватися через систему «ProZorro».

— Фокусування уваги виключно на ціні об'єкту закупівлі та недостатня увага до інших важливих факторів ефективної закупівлі.

І хоча в 2019 році заплановано сервіс вибору нецінових критеріїв, який намагатимуться поширити серед замовників для збільшення якісних характеристик предметів закупівлі [2], наразі саме ціна є головним критерієм.

— Можливість укладання додаткових угод.

Можливість укладання додаткових угод спричиняє невизначеність результатів закупівель. В Україні практика внесення змін в договори досить поширена, тому все частіше виникають сумніви з приводу підстав і правомірності рішень щодо внесення змін до початкового договору. Для того, щоб зменшити ризик можна застосовувати різні методи: хеджування за допомогою фінансових інструментів (ф'ючерси, опціони, свопи), деталізація та чітке визначення умов договору (фіксація в договорі всіх можливих ринкових ризиків і їх розподілу між замовником і постачальником) і вибір горизонту планування (або створення запасів), пов'язаного зі змінами (або сезонністю) ціни на світовому ринку [3].

— Некоректно оформлені тендери, тендери завчасно оформлені «під певного замовника». Недоброчесні замовники навмисно створюють тендерну пропозицію з певними характеристиками товарів і послуг, які були б вигідними конкретному постачальнику. Таким чином відбуваються антиконкурентні узгоджені дії, перемагають компанії з «чорного списку» Антимонопольного комітету України, пов'язані чи фіктивні компанії стають постачальниками.

— Недостатній захист даних.

Всі документи необхідно подавати в електронному вигляді. В результаті замовник може вимагати публікації таких документів, як скан-копія паспорта, трудової книжки, адвокатського свідоцтва, а також документів, що підтверджують матеріально-технічну базу учасника, наявність компетентних працівників та фінансової спроможності. А це навряд чи це сподобається потенційним постачальникам, принаймні, не виключено, що багато постачальників не ризикнуть викладати свої фінансові та особисті документи у відкритий доступ і тим самим відмовляться від участі в тендері.

— Процедура оскарження рішень тендерного комітету малоефективна та фінансово необґрунтована.

Оскарження надпорогових торгів коштує недешево. Для тендера по товарах та послугам вартість скарги складає 5000 гривень, а для тендера по виконанню робіт – 15 000 гривень. Проте навіть у випадку задоволення скарги, гроші за її подання, втрачаються. В більшості випадків таке оскарження є фінансово необґрунтованим. Оскарження допорогових торгів є безоплатним. Однак рішення Комісії носять рекомендаційний характер для замовника, а розгляд таких звернень не зупиняє процесу проведення закупівлі [4].

— Недосконалість використання відкритих даних.

Деяка інформація, наприклад договори у форматі .pdf, потребують ручної обробки фахівцями (і це не відповідає міжнародним вимогам щодо такого типу інформації як «відкриті дані»). Крім того, більшість даних у системі стосується лише стадії проведення закупівлі (від публікації тендерного оголошення до укладення договору з постачальником, який переміг), недостатнє розкриття даних про етапи планування та виконання договору [6]. Доцільним є поширення роботи із системою на весь цикл проведення закупівель (а не лише на стадії проведення). Наприклад, на стадії виконання договору до системи можуть бути завантажені звіти з виконання та фінансові звіти й додано відповідне поле для позначення наявності/відсутності цих звітів.

— Фіктивна економія та можливості для недобросовісної конкуренції.

У новинах системи контролю громадських закупівель «ProZorro» часто використовуються заголовки про те, що завдяки «ProZorro» тому чи іншому органу або територіальній громаді вдалося зекономити значну суму. Проте найчастіше це відбувається тому, що вдалося придбати товар за ціною, нижчою від стартової, тобто хоча б один з учасників зробив крок аукціону на пониження. Те, що замовникам часто вдається придбати товар за нижчими цінами ніж стартова, може свідчити про те, що вони закладають ціни вищі ніж ринкові, щоб бути впевненими, що точно знайдуть постачальника. А це є свідченням недобросовісної конкуренції з боку постачальника.

Проте, незважаючи на вищезазначені ризики та недоліки системи, 79% українців довіряють системі «ProZorro». Про високий рівень довіри і сприятливих відгуків щодо переваги використання «ProZorro» зазначають і представники бізнесу, і державні службовці, і населення [5]. Тому можемо стверджувати, що корисність «ProZorro» — беззаперечна. Платформа «ProZorro не закриває шахрайство на всі 100%, але розкриває найбільш очевидні й найпоширеніші його види», ефективність системи як засобу подолання корупції, інструменту публічності та вільного доступу до закупівель не є абсолютною. Тому потрібно й надалі працювати над вдосконаленням платформи, усуненням (чи максимальною мінімізацією) існуючих ризиків та недоліків.

Література:

1. Закон України «Про публічні закупівлі». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19>.
2. Prozorro: підсумки року та плани на 2019 [Електронний ресурс] // ProZorro: Публічні закупівлі. Офіційний веб-портал. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://prozorro.gov.ua/news/prozorro-pidsumki-roku-ta-plani-na-2019>.
3. Шаповал Н. Додаткові угоди в Україні: причини виникнення та методи упередження / Н. Шаповал, В. Ханжин. // Київська школа економіки. – 2018.
4. Нестуля В. Реформа публічних закупівель в Україні та результати роботи електронної системи ProZorro [Електронний ресурс] / В. Нестуля, Є. Білик // Transparency International Україна. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2017/05/serpen-hruden-16-ukr.pdf>.
5. Системі ProZorro довіряє 79% населення, — Міжнародна маркетингова група [Електронний ресурс] // Цензор.Нет. – 2018. – Режим доступу до ресурсу:

Ніколенко К.О., Осика О.О.

«Облік, аудит і оподаткування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Нагорна О.В.

СПЕЦИФІКА «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» В УКРАЇНІ

Трансформація глобального світу призводить до зміни суспільного уявлення про нього та модифікування системи цінностей, серед яких особливої уваги набувають цінності особистості, самореалізації, людського здоров'я та життя, соціальної стабільності, збереження природних ресурсів та біорізноманіття [3].

Виходячи з цього, Україні необхідно забезпечити ефективний перехід на «зелену економіку», у відповідності до міжнародних угод. Проте виконання такого завдання передбачає не тільки реалізацію необхідних реформ на рівні реальної економіки, а й докорінну перебудову фінансової системи.

Так, за свідченнями провідного дослідницького та консалтингового центру DIW Есон, держава потребує більше ніж 200 млрд євро для досягнення поставленої мети, однак, очевидно, що сума перевищує обсяги валового зовнішнього боргу країни за всі часи її існування [3]. Як наслідок, виникає необхідність створення умов для залучення зелених фінансів зі світових ринків.

В основу концепції побудови «Зеленої економіки» закладено розумне управління природним і людським капіталом планети, що змінить процес створення матеріальних благ та загальний напрям розвитку світу. Водночас концепція концентрує зусилля й на: стимулюванні економічного розвитку, створенні робочих місць та подоланні бідності, скороченні викидів парникових газів, ощадливішому використанні природних ресурсів зменшенні обсягів відходів [2].

Загалом, перехід на «зелену економіку» передбачає комплексні зміни у всіх секторах економіки.

Первинний сектор охоплює сільське господарство, рибальство, лісову промисловість, добувну промисловість.

Зокрема, сільське господарство вимагає найбільш радикальних змін, так як цей сектор слугує основою для задоволення первинних потреб людства. Відтак, нині у сільському господарстві усі технології повинні переорієнтовуватись на виробництво органічної продукції (без використання хімічних добавок), а також на вирощування енергетичних культур та використання їх в енергетичних цілях.

Вторинний сектор економіки охоплює промисловість та будівництво. У контексті переходу на «зелену економіку» промисловість країни вимагає глибокої технологічної модернізації, оскільки саме виробничі потужності є базою для створення машин, устаткування та обладнання, які дозволять очистити виробництво та ефективно використовувати обмежені ресурси. Крім того, «озеленення» економіки має на меті активізацію галузі з переробки відходів [2]. На сьогодні відходи несуть небачені загрози для навколишнього середовища, однак якщо правильно їх використовувати можуть стати фактором для підвищення конкурентоспроможності виробництва, за рахунок скорочення витрат на сировину та їх повторного використання.

Третинний сектор - це з'єднувальна ланка між первинним і вторинним секторами, яка забезпечує реалізацію концепції «зеленої економіки». Такий сектор є певною системою галузей виробництва та видів діяльності, які пов'язані з наданням послуг населенню та суб'єктам господарювання. Саме ця сфера охоплює проведення

комплексних науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок, створення бізнес-планів, проектів і програм, розробку енергоощадних технологій, які здатні забезпечити якісні зрушення у напрямку озеленення первинного та вторинного секторів. Відтак, створення екоінновацій дозволить удосконалити виробничі процеси, ефективно організувати бізнес за рахунок економії ресурсів, а також удосконалити комерціалізацію та впровадження чистих технологій [2].

Слід виокремити основні принципи «зеленої» економіки:

— Орієнтація на майбутнє – врахування наслідків економічної діяльності для існування наступних поколінь.

— Стале виробництво і споживання – переорієнтації з традиційних стандартів і моделей виробництва й споживання на новітні „зелені” [4].

— Принцип обережності по відношенню до соціальних наслідків і впливу на навколишнє середовище.

— Розуміння високої цінності природного і соціального капіталу, наприклад за рахунок інтерналізації зовнішніх екологічних витрат, «зеленого» обліку, оцінки витрат за період усього життєвого циклу і поліпшення управління [1].

— Ресурсна ефективність – підвищення рівня результативності використання ресурсів, їх вторинної переробки та збільшення економічного ефекту при скороченні негативних екологічних наслідків.

— Необхідність відповідати макроекономічним цілям за рахунок створення «зелених» робочих місць, підвищення рівня конкуренції і зростання в основних галузях.

— Екологічність – скорочення негативного антропогенного впливу на довкілля, зокрема – викидів парникових газів, твердих відходів, забруднення водойм та землі, збереження біорізноманіття та охорона навколишнього природного середовища, запровадження екологічної освіти населення [4].

Література:

1. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.В. Пирог, Л.І. Чернобай, С.Б. Романишин, Н.О. Вацик; Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. — 326 с.

2. «Зелена економіка»: можливості для України. / Квач Я.П., Фірсова К.В., Борисов О.Г. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/12.pdf>

3. Зелена економіка та зелені фінанси — больові точки для України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uazmi.net/news/post/fuvwlfNRgkFrNKd757z3Ts>

4. „Зелена” економіка: сутність, цілі та базові принципи. / Чмир О.С., Захаркевич Н.П.

[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123331/9-Chmyr.pdf>

Омельяненко В.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Омельяненко О.М.

студентка

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ВИКОРИСТАННЯ ФОРСАЙТУ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ⁵

У сучасних умовах конкурентоспроможність країни вже не може характеризуватися тільки фізичним володінням факторів виробництва. Для одержання стійких конкурентних переваг державі необхідно формувати та конструювати власну

⁵ Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих на виконання науково-дослідного проекту № 0117U003855 «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України» та науково-дослідного проекту № 0119U100179 «Розробка науково-методичних засад та практичного інструментарію оцінювання комерційних (ринкових) перспектив товарних інновацій»

траєкторію розвитку на основі інноваційно-технологічної складової. Це обумовлено тим, що глобальна економіка зазнає структурних змін внаслідок швидкого розвитку технологій. Найбільше це помітно у розвинених країнах, де масштабне впровадження широкого спектру інновацій є визначальним фактором економічного росту та підвищення якості життя населення. Зазначені процеси засновані на стратегії інвестування у сектори високі технології та ефективних національних системах фінансування досліджень і розробок, що забезпечують рух приватних інвестицій у найбільш перспективні високотехнологічні проекти та їх високу доступність для суб'єктів інноваційної діяльності [1; 2].

На думку експерта The Guardian Бена Тарнофа [3] без державної підтримки чекати глобальних технологічних проривів не варто, а венчурні фірми в принципі суперечать інноваціям, оскільки мета будь-якого венчурного фонду – це якомога швидше отримати прибуток (бажано протягом 3–5 років). В той же час радикальні розробки вимагають набагато більше часу, а за короткі строки можна створити тільки простий винахід або удосконалити існуючий. Таким чином, прихильники капіталізму пишаються його здатністю ефективно розподіляти ресурси – разом з нерівністю він породжує й зростання. Але більш адекватна система давно б визнала, що інновації не можна довіряти приватному сектору, а капіталізм, як і будь-яка утопічна концепція, краще працює в теорії, ніж на практиці.

Для досягнення власних (domestic) переваг технологічного прогресу на національному рівні в розробки потрібно вливати колосальні суми грошей без яких-небудь гарантій. Такий ризик не викликає ентузіазму у приватного сектору, а державні корпорації, навпаки, мають у своєму розпорядженні потрібні ресурси. Не даремно практично всі найважливіші інновації ще з часів Другої світової війни виникли завдяки підтримки держави.

У промислово розвинених країнах розроблені різні форми та методи, за допомогою яких здійснюється фінансування фундаментальних досліджень, інноваційних розробок, зокрема фінансова підтримка малого інноваційного бізнесу. Особливий інтерес представляє досвід таких країн, як США, Японія, ФРН, Великобританія, Франція і Канада. У цих країнах практика вирішення інноваційних проблем (включаючи й фінансові) поряд зі специфічними особливостями, властивими кожній країні, має загальну основу – активна участь держави в проведенні інноваційної політики. Це проявляється як у прямому фінансуванні, так і в різноманітній непрямій фінансовій підтримці інновацій.

Для держави вкладення в інновації вигідні, тому що вони створюють систему експертизи та знання, які досить швидко перетворюються в стратегічні (наприклад, військова сила) та економічні досягнення (наприклад, ВВП на душу населення).

В Україні останнім часом з боку держави з'являються ініціативи з активної фінансової підтримки інноваційної діяльності для збільшення інноваційної активності. Однак для забезпечення ефективності цієї підтримки досить часто не вистачає системно-аналітичного забезпечення. Одним з ефективних інструментів стратегічного планування процесів є інноваційний форсайт, який дозволяє визначати тренди, які згодом будуть впливати на стратегічну конкурентоспроможність різних суб'єктів та країни в цілому. Форсайт в інноваційній сфері дозволяє визначити, що найбільш ефективна стратегія розвитку в майбутньому значно залежить від рішень, зокрема фінансових, у поточному періоді та здатності впроваджувати інновації.

Цей метод прогнозування не є простим пасивним представленням прогнозу майбутнього, а дозволяє активно конструювати вектори розвитку з урахуванням можливих змін довгострокових трендів, тобто дозволяє координувати можливі варіанти розвитку подій за пріоритетами [4]. Крім цього, форсайт дає можливість

враховувати стратегічні пріоритети соціального, технологічного, політичного та економічного характеру, що визначають специфіку розвитку секторів та міжсекторальних комплексів. Формування форсайту як ключового методу в підвищенні конкурентоспроможності національної інноваційної системи передбачає розробку відповідних теоретико-методологічних основ його практичної реалізації.

Таким чином, форсайт дозволяє реалізувати структурні реформи та водночас забезпечувати фінансову стійкість в інтересах досягнення довгострокового економічного росту. Варто відзначити, що стимулювання довгострокового фінансування є основною метою політики, що лежить в основі поточного порядку денного G20. В контексті цього кожна країна може здійснити проектування елементів інноваційного механізму залежно від обраних пріоритетів.

Наприклад, Міністерство торгівлі, енергетики і промислової стратегії Великобританії створило конкурсну схему фінансування для підтримки проривних технологій, у першу чергу в сфері енергетики. Через використання цієї схеми підтримки термоядерних досліджень уряд розраховує зробити Великобританію однією з найбільш передових країн в цій області.

Таким чином, стратегічне довгострокове фінансування інноваційних проектів, в основу якого покладений форсайт, дозволяє подолати небажання інвесторів надавати ресурси та усунути проблеми оцінки великої кількості ризиків (правових, геополітичних, технологічних, економічних) в довгостроковій перспективі.

Література:

1. Financing Innovative Development. Comparative Review of the Experiences of UNECE Countries in Early-Stage Financing. – New York; Geneva: United Nations, 2007. 106 p.
2. Seidl da Fonseca R., Pinheiro-Veloso A. The Practice and Future of Financing Science, Technology, and Innovation. Foresight and STI Governance. 2018. Vol. 12. No 2. pp. 6–22.
3. Tarnoff B. America has become so anti-innovation – it's economic suicide. The Guardian. 11 May 2017. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2017/may/11/tech-innovation-silicon-valley-juicero>
4. Omelyanenko V. A. Innovation priorities optimization in the context of national technological security ensuring // Marketing and management of innovations. 2016. № 4. pp. 226–234.

Остапенко Є.В., Стельникович Т.С.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доц. кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Красножон С.В.

СМАРТ-ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Домінуючими стратегіями економічно розвинених країн світу є активна розробка і впровадження інновацій, стійкий і інклюзивний зростання на платформі «Індустрія 4.0». Драйвером заявлених цілей виступає «розумна» промисловість (англ. Smart Industry), специфіку якої визначають дигіталізація, широкомасштабна автоматизація бізнес-процесів, об'єднання інформаційно-комунікаційних мереж і матеріальних об'єктів в єдину кіберфізичну систему. Розгортання сучасної промислової революції, якою, по суті, є перехід до Industrie 4.0, створює нові формати економічних відносин і виробничих ланцюжків, змінює умови конкурентної боротьби і, відповідно, актуальність завдань щодо збереження поточних і придбання нових конкурентних переваг.

Сучасні кіберфізичні системи здатні проникнути майже в усі сфери людської діяльності. Тому із суто фізичних причин вони будуть чинити й уже чинять найбільший вплив на ті сфери економічної діяльності, які краще пристосовані за своїми техніко-технологічними характеристиками до нового – цифрового – етапу автоматизації виробництва й організації управління:

- 1) кращому врахуванню запитів споживачів, які ставлять високі вимоги до якості продукції, переходу у зв'язку з цим від масового виробництва до індивідуалізованого;
- 2) гнучкості високоспеціалізованого автоматизованого виробництва;
- 3) використанню високого потенціалу STEM-персоналу, який здатен до творчого виконання функцій підтримання, контролю та подальшого вдосконалення виробничих кіберфізичних систем;
- 4) застосуванню авангардних виробничих технологій і матеріалів.

Проривні технології дигіталізації фізичного світу мають найбільший потенціал у сфері промислового виробництва.

Численні бар'єри, які виникають на шляху розвитку смарт-промисловості, можна об'єднати у три групи: 1) *Технічні бар'єри* створюються проблемами з комп'ютерними мережами, їх сумісністю та безпечністю. 2) *Соціально-економічні бар'єри* на шляху розвитку смарт-промисловості пов'язані з людським капіталом, смарт-промисловість потребує висококваліфікованого персоналу. 3) *Інституційні бар'єри* для розвитку смарт-промисловості створюють стійкі організаційні рутини (історично сформовані патерни поведінки груп індивідів), які складають колективну пам'ять підприємства та знижують витрати прийняття рішень у звичайних умовах.

Подолання вказаних бар'єрів сприятиме прискоренню поширення смарт-промисловості у світі. Проте ці процеси відкривають не тільки нові можливості, але і створюють нові ризики, які загрожують небажаними втратами при певному несприятливому збігу обставин. Серед таких ризиків передусім слід виділити такі:

- 1) загострення проблем зайнятості та нерівності через зростання відносної важливості високооплачуваної кваліфікованої праці;
- 2) ризики безпеки, конфіденційності й інтелектуальної власності;
- 3) екологічні ризики;
- 4) геоекономічні ризики.

Вищий потенціал розвитку смарт-індустрії мають такі кластери:

- машинобудівної та авіакосмічної галузей (Харківська, Запорізька, Дніпропетровська, Миколаївська, Закарпатська, Донецька області);
- харчової промисловості (Черкаська, Кіровоградська, Миколаївська, Київська області);
- біотехнологічної галузі (Київська і Харківська області);
- хімічної та нафтохімічної галузей (Сумська, Одеська, Полтавська, Луганська області);
- телекомунікаційної та ІТ-галузей (м. Київ, м. Львів, Закарпаття).

Основними драйверами технологічного розвитку регіонів можна вважати: технології обробки "великих даних"; смарт-сенсори, віддалені операційні центри, автономні технологічні операції та робототехніку, зокрема, штучний інтелект, дигіталізацію виробничих процесів та ІоТ, включаючи сенсорні "розумні фабрики"; технології адитивного виробництва, включаючи 3D-друк.

Життєздатність і сила нової промисловості України значною мірою залежатиме від збалансованості структури, що має складатись із великої кількості малих і середніх підприємств та меншої кількості великих.

Проведення реформ подібного масштабу потребує цільової державної підтримки, підкріпленої відповідними програмами, стратегіями і конкретними планами дій. Їх розробка повинна ґрунтуватися на результатах найбільш ефективних практик з розвитку smart-промисловості, які пройшли апробацію в країнах, схожих з Україною економічною структурою і природними умовами. Це передбачає дослідження зарубіжного досвіду щодо впровадження заходів, спрямованих на досягнення цілей

рециркуляційної економіки, враховуючи інституційні особливості України та можливі перешкоди на шляху до впровадження зарубіжного досвіду в умовах національної економіки.

Література:

1. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрями і механізми розвитку: монографія / [В.П. Вишневський, О.В. Вієцька, О.М. Гаркушенко, С.І. Князєв, О.В. Лях, В.Д. Чекина, Д.Ю. Череватський]; за ред. акад. НАН України В.П.Вишневського; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2018. – 192 с.
2. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ SMART-ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ НА БАЗІ рециркуляційної ЕКОНОМІКИ / Заніздр М.Ю. кандидат економічних наук, старший науковий співробітник Інституту економіки промисловості Національної академії наук України; УДК 338.45:504.062.2 – Випуск 20. 2017

Остапенко М.Ю., Поліщук Я.М.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Коновалова І.М.

ПОДАТКОВИЙ ВПЛИВ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

У сучасному глобалізованому світі особливого значення набуває інноваційна діяльність, роль якої ґрунтується на активному використанні передових технологій. Інновації прогресивно впроваджуються в усі сфери світової економіки, підвищуючи економічні та соціальні показники, а розуміння їх важливості та значення призводить до зростання попиту на ці технології. Тому дослідження особливостей оподаткування послуг у сфері інноваційної діяльності визначає актуальність даної теми.

Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг (ст. 1). [1]

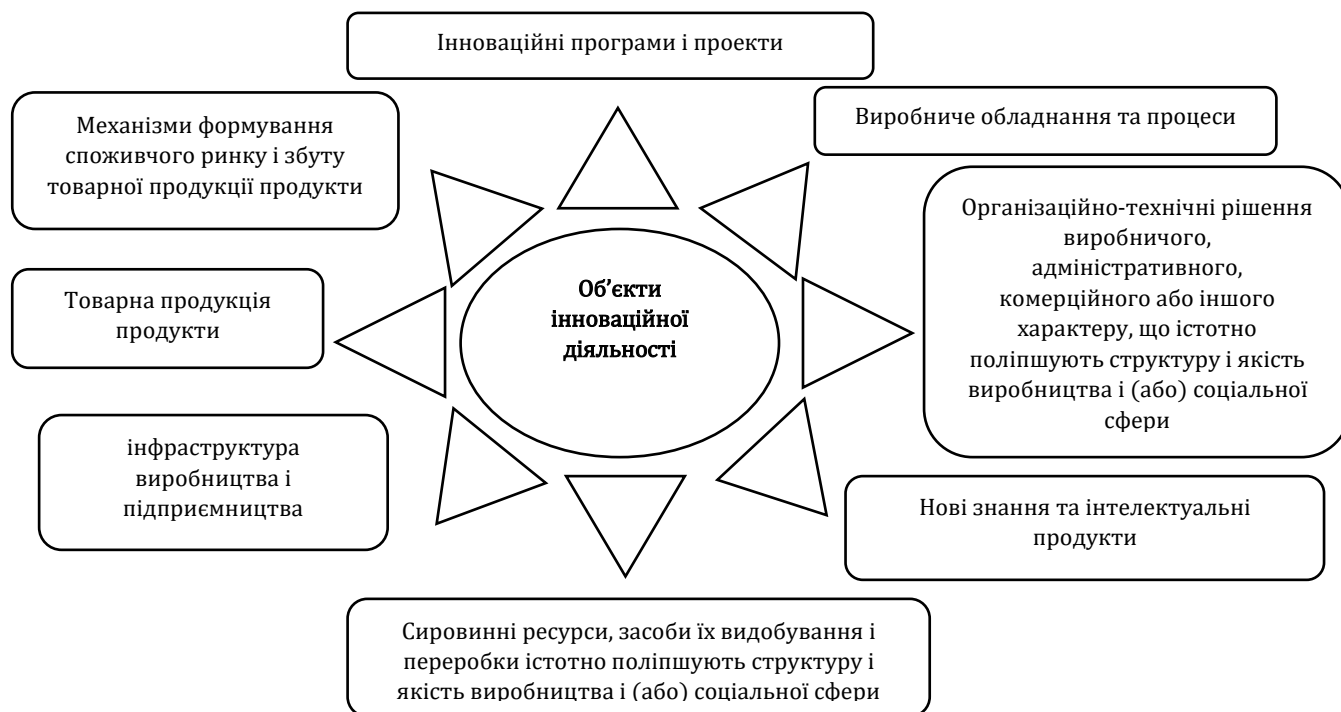

Рис.1. Об'єкти інноваційної діяльності

Джерело: складено авторами на основі [2]

За даними Державної служби статистики у 2014–2017 роках частка підприємств, які займалися інноваційною діяльністю, становила 16,2%. При цьому, лише 11% інноваційних технологій використовуються у реальному секторі. Найбільша частка технологічно інноваційних технологій зафіксована серед великих підприємств – 31%. 90% інновацій на підприємствах здійснюються власним коштом бізнесу, 3,1% - коштом іноземних інвесторів, 2,9% - коштом інших джерел. [3]

Однак Україна за розвитком інноваційної діяльності знаходиться на рівні країн Близького сходу, поступаючи Північній та Латинській Америці, Європі, Австралії. Тому це є підтвердженням необхідності податкового регулювання інноваційної діяльності в Україні та її уніфікації в частині податкового законодавства відповідно до міжнародних стандартів.

Особливості в оподаткуванні інноваційної діяльності полягають в наданні пільг щодо податку на додану вартість, податку на прибуток та земельного податку.

Рис.2. Пільги для інноваційної діяльності в Україні по податку на прибуток підприємств
Джерело: складено авторами на основі [4]

Оподаткування інноваційної діяльності має певні особливості: при умові, що інноваційні продукти/послуги, придбані безпосередньо у юридичної особи, розташованої на території України, а клієнт є юридичною особою нерезидентом, інноваційні продукти/послуги, як правило, не підлягають оподаткуванню ПДВ. Це пов'язано з тим, що відповідно до українського законодавства місцем постачання послуг вважається не територія України, а місце розташування клієнта. [5]

У середньому сума сплачених податків для інноваційних підприємств у 2014-2017 рр. зростала щороку на 27% і склала 4,1 млрд. грн. У 2018 ця тенденція зберігається, збільшення відбулось на 30,1% і складає близько 5 млрд. гривень (за перше півріччя). Також значна кількість спеціалістів співпрацюють з компаніями за контрактом у якості фізичних осіб-підприємців й самостійно сплачують єдиний податок. Обсяг його надходжень зростав у середньому на 58,8% протягом 2013-2017 рр. і становив 3,2 млрд.

гривень у 2017. Інноваційна діяльність є другою стратегічною експортною галуззю країни (після агропромислової галузі) і складає 4% ВВП. [6]

До лідерів світової конкурентоспроможності за багатьма рейтинговими системами відносяться Швейцарія та Сполучені Штати Америки. Інноваційна діяльність цих країн здійснюється за допомогою державного регулювання інноваційних процесів.

Так, у США діють декілька спеціальних економічних зон і режимів оподаткування для суб'єктів інноваційної діяльності. У 2009 р. прийнято закон, згідно з яким усі суб'єкти інноваційної продукції, що створили нові робочі місця за останні п'ять років, отримали по 40 тис. доларів повернення кредитів та повернення сплаченого податку на прибуток на кожну людину. Крім того, на федеральному рівні в США діють так звані податкові пільги для суб'єктів інноваційної продукції, що передбачають зниження суми податкових зобов'язань з податку на прибуток на 20% від суми коштів, що спрямовуються на розробки та дослідження, а також наявні податкові канікули та немає податку на оренду для венчурних фірм. [7]

Проаналізувавши дану ситуацію України та досвід зарубіжних країн, на нашу думку, пріоритетними напрямками на шляху удосконалення та оптимізації інноваційної діяльності, які сприятимуть покращенню економічного стану країни та забезпечення належного рівня конкурентоспроможності на міжнародному ринку є:

- вирахування інвестицій у науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт з бази оподаткування компаній;
- звільнення від оподаткування коштів підприємств, які спрямовуються на фінансування наукових досліджень (з прирівнюванням їх до інвестицій у інтелектуальний капітал);
- надання пільг в оподаткуванні комерційних банків, які здійснюють кредитування інноваційних підприємств, насамперед – довгострокове;
- «податкові канікули» на певний період часу для підприємств, які отримують прибуток в результаті реалізації інноваційних проектів;
- звільнення від зборів на інфраструктуру та від земельної ренти;
- стимулювання розвитку технологічних зон капітальними інвестиціями.

Література:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» (ст. 1) // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» (ст. 4) // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
3. Державна служба статистики України // статистичний збірник. – 2018. – С. 209. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/08/Ukr_cifra_2017_u.pdf
4. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної і інноваційної діяльності технологічних парків» / Відомості Верховної Ради, 1999, №40, ст. 363.
5. Податкове законодавство України у сфері надання інноваційних послуг / Офіційний сайт компанії Делойт в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/tax/articles/itukraine.html>
6. Офіційний сайт IT Ukraine Association [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://itukraine.org.ua/ukra%D1%97nska-%D1%96t-%D1%96ndustr%D1%96ya-drugem%D1%96scze-v-eksport%D1%96-poslug-ta-10-mlrd-griven-podat%D1%96v.html>
7. Андрощук Г. Зарубіжний досвід стимулювання інноваційної діяльності / Г. Андрощук // Інтелектуальна власність в Україні. — 2014. — № 12. — С. 43—52.

ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Взаємозв'язки у світі посилюються та інтеграційні процеси стають взаємообумовленими. За таких умов неможливо вирішувати соціальні, економічні та екологічні проблеми, дистанціювавшись від глобальних трансформацій. Тому в процесі управління сталим розвитком мають враховуватись прояви глобалізації. Це, перш за все, можливості для забезпечення сталого розвитку, що відкриваються перед країнами, які долучаються до глобальної інтеграції. Так, завдяки глобалізаційним процесам більш доступними стають зовнішні фінансові ресурси (від глобальних екологічних фондів надавані у формі грантів і позик, від країн-донорів – у формі офіційної допомоги, від міжнародних фінансово-кредитних установ – у формі кредитів); вивільняються кошти для країн, що розвиваються, через програми повного або часткового списання боргів; уможливорюється передача екологічно чистих технологій; поширюються знання з теорії сталого розвитку, охорони навколишнього середовища.

Не менш важливим є питання організації розроблення регіональної політики сталого розвитку. Для цього Україна повинна вивчати досвід провідних європейських країн. Загальна світова практика оперує такими основними механізмами фінансування сталого розвитку [1]:

- мобілізація фінансових ресурсів (зовнішні потоки приватного капіталу, офіційна допомога донорів, зобов'язання розвинених країн, фінансування міжнародних фінансових установ, зокрема Глобального екологічного фонду);
- вивільнення коштів (світове збереження різних видів ресурсів, списання непомірних боргів держав, скорочення видатків державного бюджету);
- податкові надходження (уведення нових невеликих податків).

Інституційно-організаційні джерела фінансування включають збільшення фінансування Глобальним екологічним фондом транскордонних екологічних проектів у регіонах. До цього ще можна віднести організацію зустрічей донорів на різних рівнях [2].

Альтернативні джерела фінансування доповнюють традиційні, до них належать обмін екологічними знаннями, запобігання фінансовим кризам та передача екологічно чистих технологій. Дуже важливими є інвестування в освіту, науку та професійну підготовку й впровадження нововведень в інформаційні технології. Для цього ЄС активно використовує Стратегії сталого розвитку, програмний документ «Європа 2020», Фінансову рамкову угоду ЄС 2014–2020 та програму дій у галузі навколишнього середовища [3].

Тобто, у сучасних умовах, провідними фінансовими інструментами для сталого економічного розвитку у світі є інвестиція, кредит, інструменти бюджетної та податкової політик. Але в Україні вплив класичних інструментів для розвитку економіки непередбачуваний, оскільки існує ряд проблем, що перешкоджають забезпеченню економічного зростання, покращенню показників екологічного та соціального розвитку. Так інвестори не отримують інфраструктурні можливості на реалізацію своїх проектів та ідей у вітчизняній економіці, попит на інвестиції у вітчизняну економіку знаходиться на наднизькому рівні, корупція, дискримінація, складна регуляторна і заплутана законодавча база для діяльності господарюючих суб'єктів, підвищені ризики в порівнянні з країнами-сусідами, а також невеликий обсяг економіки й низька платоспроможність населення відштовхує від України більшість закордонних інвесторів. Існуючий стан банківської системи акумулює кошти під 12-17% /грн/ станом

на 2017-2018 рр., а тому кредити надаються під 18-25% /грн./ [4], що для бізнес-структур є занадто вартісним ресурсом, який не всі позичальники можуть собі дозволити. Також до перешкод слід віднести брак коштів у сфері фінансування сектору охорони здоров'я, освіти; неефективне управління та використання державних коштів у секторі охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища, соціального захисту, науки, освіти і культури через бюджетні порушення, пов'язані з плануванням, що здійснювалось за відсутності правових підстав, використанням бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав, використанням коштів з порушенням чинного законодавства, тривалим утриманням коштів без використання на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів та на поточних рахунках підвідомчих організацій, поверненням коштів до бюджету внаслідок неефективного управління, необґрунтованими управлінськими рішеннями, відсутністю обґрунтованого прогнозування і планування.

Таким чином, кроком до розв'язання зазначених вище недоліків є державно-приватне партнерство з активною зміною ролі адміністративно-фіскальних, правоохоронних, судових і законотворчих органів влади та системним фінансовим стимулюванням щодо створення привабливого інноваційно-інвестиційного середовища, в свою чергу здійснення заходів щодо підвищення ефективності мобілізації національних і міжнародних фінансових ресурсів, підвищення ефективності використання державних видатків і коштів, наданих міжнародними донорами на реалізацію програм у сфері соціально-економічного розвитку та охорони навколишнього середовища, підвищення контролю за їх використанням дозволить підвищити ефективність фінансування та активізувати зусилля у досягненні Україною цілей сталого розвитку.

Література:

1. Hagbrink, Isabel [editor]; Ekman, Maria [editor]; Pakulski, Inge [editor]. 2016. Carbon finance for sustainable development : 2015 annual report. Washington, DC : World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/185151467989517559/Carbon-finance-for-sustainable-development-2015-annual-report>
2. Haring, Niklas Corruption, inequalities and the perceived effectiveness of economic proenvironmental policy instruments: A European cross-national study // Environmental Science & Policy, Volume 39, May 2014, Pages 119–128.
3. Яншина, А. М. Інституційні і фінансові аспекти реалізації концепції сталого розвитку в Європейському Союзі [Текст] / А. М. Яншина // Економічний простір. – 2013. – № 74. – С. 63–72.
4. Інтернет-портал «Finance.ua». URL: <https://finance.ua/>.

Паламарчук Н.О.

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу
Черкаський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Концепція сталого розвитку є однією з основних концепцій сучасного світового розвитку. Основною ідеєю сталого розвитку є поєднання економічної, соціальної та екологічної складових розвитку з метою забезпечення прогресивного розвитку людства в цілому. Потреба у концепції сталого розвитку викликана необхідністю подолання глобальних проблем, що набули загрозливого впливу для світу, країн та територій.

Основні цілі сталого розвитку, що визначені ООН, спрямовані на залучення всіх зацікавлених сторін з метою ефективного впровадження концепції сталого розвитку [1]. Реалізація цих цілей передбачає застосування системи фінансового забезпечення, що

спрямовано на подолання економічних, соціальних та екологічних проблем людства. Зазначена система фінансового забезпечення включає:

- вдосконалення регулювання та моніторингу глобальних фінансових ринків,
- забезпечення представлення інтересів країн, що розвиваються у глобальних фінансових установах,
- стимулювання надання фінансової допомоги та спрямування фінансових потоків у слабо розвинені країни та країни, що розвиваються,
- мобілізацію фінансових ресурсів з різних джерел для країн, що розвиваються,
- застосування режиму заохочення інвестування для країн з низьким рівнем розвитку.

Впровадження зазначеної системи потребує активного використання інноваційного підходу до фінансового забезпечення, що має підвищити ефективність використання фінансових ресурсів та посилити контроль за їх цільовим використанням. В основі такого забезпечення покладено застосування широкого спектра фінансових інновацій. В цілому вони спрямовані на використання нових фінансових інструментів, фінансових технологій або особливих форм організації фінансової діяльності, що сприяють загальному зростанню ефективності фінансової діяльності.

З метою реалізації концепції сталого розвитку активно впроваджуються різноманітні фінансові інструменти. Одним з них є Програма IQ energy, вона розроблена Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) за підтримки донорів. Її основна мета - сприяння удосконаленням у сфері енергоефективності в житловому секторі України у відповідності до європейських стандартів.

В рамках Програма IQ energy розробляються Проекти енергоефективності, яким надається підтримка, якщо вони передбачають залучення інвестицій у високопродуктивні енергоефективні технології, відносно яких можна очікувати забезпечення енергоефективності на рівні, щонайменше на 20% вище ніж у порівнянні з середньо ринковими показниками.

Для ефективного використання даного фінансового інструменту розроблені каталоги ефективного обладнання та матеріалів, постачальників, технологій. З метою реалізації даної програми ЄБРР співпрацює з фінансовими установами, які надають кредити на фінансування зазначених заходів у сфері енергоефективності. В Україні основними банками-партнерами є ОТП Банк, Укрсиббанк, Райффайзен Банк Аваль та Креді Агріколь Банк.

Фінансування даної програми в Україні становить 15 млн. євро., наданих Східноєвропейським Партнерством в сфері енергоефективності та екології ("E5P"), та грантом технічної допомоги для реалізації програми, що надається у рівній частці від E5P та Швеції [2].

Впровадження таких програм сприяє підвищенню енергоефективності, а також дозволяє більш ефективно використовувати енергетичні ресурси. Вирішення даної проблеми у кожній країні є запорукою подолання глобальної енергетичної проблеми людства. Саме поступове вирішення глобальних проблем є необхідною умовою впровадження сталого розвитку на світовому рівні

Загалом на світовому фінансовому ринку представлений широкий перелік фінансових інновацій, проте специфіка реалізації концепції сталого розвитку, потребує застосування особливого підходу до використання фінансових інновацій.

В рамках концепції сталого розвитку фінансові інновації мають забезпечувати:

1. Можливість залучення фінансових ресурсів всіх зацікавлених сторін.
2. Прозорість використання фінансових ресурсів.

3. Своєчасність надходження фінансових ресурсів.

4. Постійний контроль за цільовим використанням фінансових ресурсів.

Таким чином фінансові інновації дозволяють підвищити ефективність використання фінансових ресурсів з метою реалізації концепції сталого розвитку. Це є особливо актуальним з точки зору необхідності вирішення глобальних проблем людства та обмежених фінансових ресурсів країн та регіонів.

Основною проблемою, що стримує впровадження фінансових інновацій в рамках концепції сталого розвитку є необхідність відповідного інноваційного, фінансового та технологічного забезпечення. А так як в більшості випадків фінансові потоки спрямовуються в країни, що розвиваються та країни з низьким рівнем розвитку, актуалізується проблема необхідності створення особливих умов по впровадженню фінансових інновацій, а також забезпечення ефективного використання фінансових інновацій.

Література:

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
2. Про програму IQ energy [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.iqenergy.org.ua/about>

Пасека Ю.А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Жибер Т. В.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННИХ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Живучи у період швидкого прогресу інформаційних систем і науково-технологічної революції, усі держави повинні встигати за інноваціями. Пріоритетним напрямком мають стати реформи, які б удосконалили, спростили та модернізували роботу державних інституцій, задля підвищення їх ефективності. Такою стала реформа публічних закупівель, визнана однією з найуспішніших у 2016 році в Україні. Вона побудована за науковою ідеєю-підходом "відкриті голландські аукціони" — публічна аукціонна структура, в якій ціна пропозиції встановлюється після прийняття всіх заявок для визначення найвищої ціни, за якою може бути продана загальна пропозиція. У цьому типі аукціонів інвестори роблять ставку на суму, яку вони готові купити за кількістю та ціною [4].

Щодо зарубіжного досвіду реалізації публічних закупівель, то в Європі користуються двома основними моделями електронних державних закупівель: централізованою та децентралізованою.

Зокрема, Швеція дотримується децентралізованої моделі закупівель. Національна платформа електронних закупівель в країні відсутня. Власні електронні платформи мають муніципалітети, та користуються ними за бажанням. Ознакою, яка відрізняє шведську децентралізовану модель від централізованих є переважання у системі електронних закупівель приватних операторів.

У Німеччині підхід протилежний. Електронні закупівлі здійснюються на базі платформи E-Vergafe, обов'язкової до застосування федеральними відомствами. Натомість, приватним сектором займається громадська організація «Форум держзамовлення». Вона розглядає останні тенденції у галузі державних закупівель та обговорює їх з урядом. Безсумнівно, це демонструє високий рівень розвитку громадянського суспільства у країні та сприяє зміцненню правової держави [1].

Українська електронна система закупівель складається з веб-порталу повноваженого органу (Державне підприємство «ProZorro») і акредитованих електронних торговельних майданчиків. Технічне ядро системи складається з інструментарію OpenProcurement: Центральної бази даних й API. OpenProcurement є інструментарієм для електронних закупівель з відкритим кодом, і він уперше був застосований для ProZorro з використанням стандарту відкритих даних – Open Contracting Data Standard [3].

Основна ідея, на якій ґрунтується система ProZorro — відкритість даних. Тобто, даною системою надається можливість учасникам бачити та аналізувати оприлюднену на торгах інформацію. Згідно з даними веб-сайту <http://bi.prozorro.org>, станом на листопад 2018 р., з допомогою ProZorro економія державних коштів становить більше ніж 12,2 мільярдів гривень. Сьогодні свої закупівлі здійснюють більше 8 мільйонів держзамовників, оголошено понад 162 тисячі торгів, а найважливішим кроком стало те, що український бізнес має доступ до державних тендерів за кордоном, завдяки схваленню “Угоди про державні закупівлі” між Україною та країнами СOT. Для українських компаній це відкриття глобального ринку, який оцінюється у 1.7 трлн доларів, а це більше ніж у 30 разів українського експорту порівняно з 2014 роком.

Не зважаючи на це, як і будь-яка система, ProZorro має ряд недоліків. Серед них наступні: 1) неможливість внесення грошової застави учасникам торгів; 2) замовники і учасники незахищені від користувачів, які не будуть дотримуватись законності, та користуються ProZorro для боротьби з конкурентами; 3) некоректно оформлені тендери; 4) недостатнє розкриття даних про етапи планування та виконання договору. [2]

Підсумовуючи, варто відмітити, що електронна система закупівель ProZorro значно знизилася рівень витрат на адміністрування як самої системи з боку держави, так і витрат на адміністрування процесу торгів з боку закупівельників та учасників. Також, моніторинг процесу закупівель, що здійснює ця електронна система, став більш простим і доступним для користувача. Проте, система не вирішує усі проблеми державних закупівель, як і не гарантує добросовісність самих учасників, тому потребує постійного удосконалення.

Література:

1. Чабан В. Електронні державні закупівлі: на шляху до інтеграції з ЄС. *Юридична Газета*. 2015. № 52 (498). С. 22-23.
2. Гальчинський Л., Гаврилова А. Оцінка функціонування електронної системи “PROZORRO” як інструмента державних закупівель. *Збірник наукових праць молодих вчених факультету менеджменту та маркетингу КІП ім. І.Сікорського «Актуальні проблеми економіки та управління»*. Київ, 2017. № 11. С. 7
3. Офіційний сайт ProZorro. URL: <https://prozorro.gov.ua>
4. Sam Wamuziri1, Nadine Abu-Shaabani Potential of reverse auctions in construction procurement. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/3b92/353bc10f83f410396f69e892ac5e440f3c5f.pdf>

Пастушок С.О.

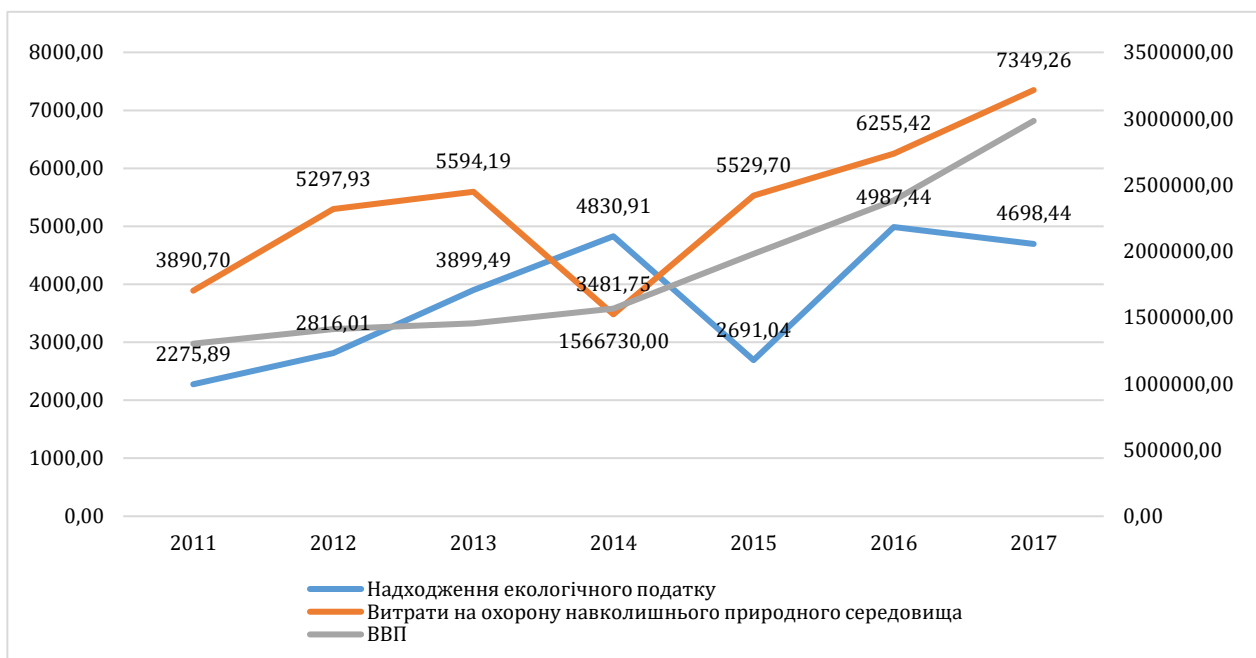
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Питання вирішення екологічних проблем гостро постає протягом останніх років і хвилює увесь світ й Україна не є винятком. За рейтингом екологічної ефективності

(складеного на основі таких показників, як якість повітря, вода та санітарія, забруднення важкими металами, біорізноманіття та середовище проживання, ліси, рибальство, зміна клімату та енергетика, забруднення повітря, водні ресурси, сільське господарство), у 2018 році Україна посідає 109 місце, опинившись при цьому між Туреччиною (108) та Гватемалою (110) [4]. Що свідчить про низьке управління екологічними ризиками та політикою. Для покращення існуючої ситуації важливим є ефективне використання екологічного оподаткування як економічного методу вирішення поставленої проблеми.

«Екологічний податок - загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року» [3, 14.1.57]. На рис 1 відображена динаміка обсягів надходжень екологічного податку, витрат на охорону навколишнього природного середовища та ВВП.

Джерело: складено автором на основі даних [1]

Рис 1. ДИНАМІКА НАДХОДЖЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ, ВИТРАТ НА ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ВВП в Україні у 2011–2017 рр., млн. грн.

За своєю сутністю за рахунок надходжень від екологічного податку повинні фінансуватися витрати на охорону навколишнього середовища, а обсяги мають відповідати обсягам завданої шкоди. Як бачимо з рис 1 як у надходженнях від екологічного податку так й у витратах на охорону довкілля не існує чіткої тенденції та залежності. З 2011р. до 2014р. спостерігається збільшення даних надходжень удвічі. При цьому, якщо у 2014р надходження досягли піку, то витрати навпаки впали на 40% порівняно з попереднім роком. Насамперед, така ситуація пов'язана з подіями на Сході України де знаходилася основна частина ПЕК, чорної металургії та хімічної промисловості, які є одними з найбільших джерел забруднення навколишнього середовища. Проте, частину підприємств вдалося перенести на територію підконтрольну Україні і виробництво було відновлено й починаючи з 2015р. спостерігається збільшення витрат на охорону довкілля. Що не можна сказати про

надходження, які постійно коливаються, а якщо конвертувати їх у іноземну валюту, то взагалі мають негативну тенденцію. Основну частину надходжень від екологічного податку складають надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення (близько 50%).

Можна виділити наступні проблеми екологічного оподаткування в Україні[2]:

1. постійні коливання в надходженнях та складність їх розподілу між державним та місцевими бюджетами;

2. частина екологічного податку надходить до загального державного бюджету, хоча вони й закріплені за спеціальним фондом. Тобто, ці кошти втрачають цільове призначення на виправлення шкоди, нанесеної навколишньому середовищу забруднювачами;

3. хоча ставки екологічного податку зростають обсяг надходжень від цього виду оподаткування та його частка у податкових надходженнях залишаються незначними і недостатніми для фінансування необхідних природоохоронних заходів;

4. бізнес не проявляє ініціативи та зацікавленості у справлянні екологічного податку.

Для вирішення цих проблем необхідно покращити співпрацю державних і недержавних інституцій, стимулювати забруднювачів зменшувати викиди шляхом збільшення ставки оподаткування, також важливо вжити заходи з підвищення екологічної відповідальності суб'єктів фінансових відносин, тощо.

Отже, екологічний податок є економічним інструментом вирішення проблем навколишнього середовища. Слід відзначити, що в Україні неефективна система екологічного оподаткування, що спостерігається перш за все у постійних коливаннях та незначних обсягах надходжень від екологічного податку та відсутністю зацікавленості реального сектору у його справлянні. Вирішення проблем дозволить збільшити обсяги екологічного податку та компенсувати шкоду завдану довкіллю.

Література:

1. Звітність [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
2. Канонішена-Коваленко К. Екологічний податок від А до Я. Київ: Фондація «Відкрите Суспільство», 2017. – 108 с.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17_14.1.57.
4. Позиції України в рейтингу екологічної ефективності у 2018 році [Електронний ресурс] // Економічний дискусійний клуб. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciyi-ukrayiny-v-reytingu-ekologichnoyi-efektivnosti-u-2018-roci>.

Певнєва К.С.

«Фінанси, банківська справа і страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник: асистент кафедри фінансів Майстер А.В.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ МУНІЦИПАЛЬНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Останні роки все більш актуальною стає проблема бюджетного дефіциту державних бюджетів та нестабільність їх джерел доходів. Недостатність бюджетного фінансування міст і областей України примушує шукати нові джерела залучення необхідних ресурсів. За таких умов місцеві бюджети повинні використовувати можливість ринку цінних паперів за рахунок випуску облігацій місцевих муніципальних та регіональних позик. Таким чином створення сприятливих умов для випуску муніципальних облігацій та забезпечення їх привабливості мають важливе значення в

сучасних умовах розвитку ринкових відносин та обмеженості бюджетних ресурсів бюджетів України.

Основними видами муніципальних цінних паперів, котрі можуть випускати є облігації внутрішніх і зовнішніх місцевих позик. Муніципальним облігаціям притаманні такі ж особливості як і борговим цінним паперам, але головна їх особливість це надійність. Згідно МОКА державні цінні папери є безризикові, бо вони випускаються з фіксованою відсотковою ставкою і мають менший ризик дефолту.

Такий вид цінних паперів має такі переваги:

- мають меншу вартість у порівнянні з кредитом;
- не потребує застави.

Ринок муніципальних облігацій в Україні є недостатньо розвиненим, це пов'язано з такими причинами як: законодавчі обмеження, незацікавленість інвесторів у придбанні такого виду цінних паперів, низький рівень розвитку фондового ринку.

Таблиця 1

СТРУКТУРА ОБСЯГІВ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЗА 2015-2018 РОКИ

Рік	Облігації, тис.грн	Відсоток облігацій	Кредити, тис. грн	Всього, тис.грн
2018	740000	25%	2217551	2957551
2017	-	-	1 075 039	1 075 039
2016	-	-	2 036 637 180	2 036 637 180
2015	5165253	99,2%	37975	5203228

Джерело: сформовано автором на основі [1-4]

Проаналізувавши данні за останні 4 роки, можна зробити висновок, що облігації користуються меншою популярністю ніж кредити, чітка тенденція їх випуску відсутня. Найбільший випуск облігацій був зареєстрований у 2015 році містом Києвом. На мою думку, це пов'язано з воєнними подіями. Наступні випуски облігацій були зареєстровані у 2018 році Івано-Франківською та Львівською міськими радами.

Досліджуючи ринок муніципальних цінних паперів за останні роки, можна стверджувати, що основним емітентом муніципальних облігацій є місто Київ. Це пояснюється зацікавленістю місцевих органів влади у використанні цього ефективного джерела для вирішення соціальних проблем.

До основних проблем, що перешкоджають сталому розвитку ринку муніципальних цінних паперів в Україні є:

- недовіра населення до фінансових посередників та установ;
- недостатній рівень ліквідності муніципальних цінних паперів в порівнянні з іншими фінансовими інструментами;
- відсутність ефективної системи регулювання місцевих запозичень.

Інструментом збільшення привабливості муніципальних облігацій та заохочення інвесторів може стати впровадження пільг власникам даних цінних паперів у сплаті податків, які надходять до місцевих бюджетів. Чинна система оподаткування ніяк не стимулює інвестора, оскільки дохід отриманий фізичною особою за даним фінансовим інструментом оподатковується.[5]

До методів покращення рентабельності муніципальних цінних можна віднести наступні:

- підвищення дохідності муніципальних цінних паперів;
- удосконалення законодавчої бази регулювання випуску цінних паперів;

- постійний аналіз ринку цінних паперів та пристосування до змін на ньому.

Для подальшого розвитку системи місцевих запозичень в Україні доцільно проаналізувати та застосувати досвід інших країн при формуванні нормативноправової бази функціонування системи місцевих запозичень.

Література:

1. Реєстр місцевих запозичень за 2018 рік [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg/reiestr-mistsevykh-zapozychen-ta-mistsevykh-harantii>
2. Реєстр місцевих запозичень за 2017 рік [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg/reiestr-mistsevykh-zapozychen-ta-mistsevykh-harantii>
3. Реєстр місцевих запозичень за 2016 рік [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg/reiestr-mistsevykh-zapozychen-ta-mistsevykh-harantii>
4. Реєстр місцевих запозичень за 2015 рік [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg/reiestr-mistsevykh-zapozychen-ta-mistsevykh-harantii>
5. Перспективи розвитку ринку муніципальних цінних паперів в Україні [Електронний ресурс] / Барабан Л.М. – Режим доступу до ресурсу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1104/11blmprr.pdf>.

Петришин О.Я.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ВИКОРИСТАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТУ В ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ УКРАЇНИ

Смарт-контракт (англ. Smart contract — “розумний контракт”) — Різновид угоди в формі закодованих математичних алгоритмів, укладення, зміна, виконання і розірвання яких можливо лише з використанням комп’ютерних програм (Блокчейн платформ) в рамках мережі Інтернет.

В реальному світі панівне охоплення в реалізації смарт-контрактів здобула DAO, розподілена автономна організація для венчурного фінансування, яка була запущена у травні 2016 року.

Передбачається, що смарт-контракт це інфраструктура, яка може бути реалізована шляхом тиражованих реєстрів активів та виконання контрактів з використанням криптографічного хеш-ланцюга і Візантійської відмовостійкої винагороди. Кожен вузол у мережі рівноправних вузлів виступає як заголовок реєстру і умовна порука, що виконує зміни права власності та автоматично відзначає правила, що регулюють ці операції, і перевіряє ту ж роботу інших вузлів. Аскемос реалізував цей підхід в 2002 році, використовуючи таку схему, як мову сценаріїв контракту.

Криптовалюти, такі як bitcoin впровадили спеціальні випадки таких реєстрів, де майно — гроші. Bitcoin і багато з його спін-оффів містять механізми для того, щоб мати більше можливостей спільної власності і виконання контрактів. Код підтримки це прихована частина протоколу Bitcoin, на основі імовірної та анонімної (за рахунок доказу роботи на основі візантійського) винагороди.

Одна з пропозицій для використання Bitcoin для реєстрації активів і виконання контракту називається «кольорові монети». Реєстрація доменного імені реєстру здійснюється в Namenscoin; реєструємо назви для потенційно довільних форм власності, поряд з виконанням контракту, реалізовані в Crypti, Ripple, Mastercoin і Ethereum. NXT реалізує право власності на доказі власності, частки в базовій валюті.

Отже, ми бачимо, що по суті своїй смарт-контракт – це угода між кількома сторонами, яка автоматично виконується при певній дії, щ обула узгоджена раніше. Наприклад, якщо дану угоду застосувати для бюджету України, то одразу після затвердження бюджету, даний контракт автоматично перевів би кошти на рахунки до всіх інфраструктур, що були внесені до бюджету. Смарт-контракти можуть включати в

себе фінансові інструменти, такі як облігації, акції, договори по забезпеченню, а також інші документи і угоди, де програма може стежити за розвитком подій, на яких зумовлені розумні правила контракту. Переваги смарт-контракту як еквіваленту звичайного фінансового інструменту включають зведення до мінімуму ризику контрагента, скорочення термінів розрахунків, а також підвищення прозорості.

Література:

1. Офіційний веб-сайт Wiki-bitcoin [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: <https://ru.bitcoinwiki.org/wiki/Смарт-контракт>
2. A Next-Generation Smart Contract and Decentralized Application Platform [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: <https://github.com/ethereum/wiki/wiki/White-Paper>
3. How Smart Contracts Work [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: <https://perfectial.com/blog/smart-contracts-and-industries-they-will-affect/>
4. КРИПТОГРАФІЧНІ ПРОТОКОЛИ ЕЛЕКТРОННОЇ ГОТІВКИ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН О. М. Чорний, А. М. Кудін — Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25250/1/S.78-80.pdf>
5. Blockchain smart contracts are finally good for something in the real world [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.technologyreview.com/s/612443/blockchain-smart-contracts-can-finally-have-a-real-world-impact/>

Пийвода К.І.

«Фінанси, банківська справа і страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Коновалова І. М.

ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПЕРІОД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Активізація процесів державотворення, розвитку держави, раціонального ведення державної політики у всіх сферах життєдіяльності, підвищення рівня добробуту та життя громадян держави - завжди було пріоритетним завданням будь-якої успішної країни. Домінуючою в цих процесах завжди виступала держава. Але, з розвитком демократичних процесів, активізацією ринкових відносин, відкритості та поєднання інтересів держави, бізнесу та її громадян, держава почала делегувати частину своїх повноважень на місцеві територіальні рівні, де самі громадяни, об'єднані в громади, формують свої бюджети, визначають пріоритетні напрямки розвитку своїх територій та можливості участі кожного члена громади в облаштуванні та розвитку свого регіону. На території України реформа децентралізації розпочалась у 2014 році і триває до сьогоднішнього дня [1].

Децентралізація полягає в передачі прав та частини функцій органів центральної виконавчої влади органам місцевого самоврядування. Такі органи отримують ресурси на розвиток створеної об'єднаної територіальної громади, оскільки вона може краще враховувати та задовольняти інтереси населення [2, С. 124].

Для дослідження результативності проведення реформи розглянемо місцеві бюджети Вінницької області, а саме – об'єднаної територіальної громади міста Калинівка, яка була створена у 2015 році шляхом об'єднання двох рад. Загалом на території Вінницької області впродовж років реформи утворилося 37 об'єднаних територіальних громад.

У таблиці 1 відображено доходи місцевого бюджету ОТГ міста Калинівка (без урахування міжбюджетних трансфертів). У 2018 році найбільшу частину надходжень становить податок на доходи фізичних осіб, а саме 66, 5 % від загальної суми доходів бюджету. Місцеві податки, до яких зараховуються плата за землю, єдиний податок та податок на нерухоме майно, відмінний від земельної ділянки, становлять 22, 02 % у

загальній сумі місцевих доходів. Близько 10 % — становить акцизний податок. Варто зазначити, що упродовж досліджуваного періоду місцевий бюджет збільшувався, і таке зростання відбулося завдяки збільшенню частки податку на доходи фізичних осіб. Натомість спостерігається тенденція на зменшення залежності від державних міжбюджетних трансфертів, оскільки величина субвенції на розвиток оргструктури зменшилась на 68 % у 2018 році порівняно з 2017 роком.

Таблиця 1

**СТРУКТУРА ДОХОДІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ МІСТА КАЛІНІВКА У 2017 -2018 РОКАХ**

Доходи бюджету	2017 рік, грн.	2018 рік, грн.	Структура доходів	
			2017 рік, %.	2018 рік, %.
ПДФО	53 690 263,0	66 916 032,80	61,35%	66,50%
Акцизний податок	9 825 300,0	9 251 600,0	11,23%	9,19%
Місцеві податки і збори	2 2378 236,1	22 161 237,57	25,57%	22,02%
Плата за землю	9 448 089,9	8 448 967,9	10,80%	8,40%
Єдиний податок	12 350 519,0	12 802 529,8	14,11%	12,72%
Податок на нерухоме майно	579 627,1	909 740,0	0,66%	0,90%
Інші платежі	1 618 347,7	2 299 354,23	1,85%	2,28%
Разом	87 512 146,8	100 628 224,6	100,00%	100,00%

Джерело : розроблено автором за даними [4], [5].

До факторів, які спричинили таке зростання можемо віднести: підвищення мінімального рівня заробітної плати, що вплинув на величину ПДФО та єдиного податку, підвищення ставки плати за землю, рівень інфляції в Україні, а також законодавче збільшення прожиткового мінімуму, що також вплинув на величину єдиного податку [3, С. 72].

Оскільки найбільшу частину доходів бюджет отримує за рахунок ПДФО, то потрібно зазначити, що на території об'єднаної територіальної громади зареєстровано 1 162 ФОП та 363 юридичних особи. Саме працівники таких підприємств є платниками цього податку, який формує основну частину бюджету ОТГ міста Калинівка.

Варто також при оцінці доходів місцевих бюджетів враховувати рівень інфляції, який є негативним фактором при формуванні місцевих бюджетів, оскільки зменшує їх зростання. Якщо у 2018 році порівняно з 2017 роком місцевий бюджет ОТГ міста Калинівка зріс на 15 %, то з урахуванням рівня інфляції збільшення відбулося лише на 4 %.

У 2018 році 17, 56 % видатків бюджету спрямовувалось на економічну діяльність громади, 5, 80 % — на виконання загальнодержавних функцій, 9, 91 % — становили міжбюджетні трансферти. Найбільшу частину видатків займає освіта, а саме 51, 58 %. Значна частка цих коштів була використана на капітальний ремонт навчальних закладів освіти, що знаходяться на території громади.

Об'єднана територіальна громада міста Калинівка за період свого існування досягла наступних результатів: на території громади було відремонтовано дороги, дитячі садочки та школи; частину коштів із бюджету вкладають у благоустрій; у 2018 році в місті Калинівка було відкрито Центр надання адміністративних послуг, який також сприяє збільшенню доходів місцевого бюджету, оскільки плата за надані послуги буде зараховуватись до нього.

Процеси децентралізації позитивно вплинули на благоустрій населення об'єднаної територіальної громади міста Калинівка. Значно збільшився місцевий бюджет, виділяються кошти на покращення умов навчання та проживання на території. Доходи місцевого бюджету ОТГ мають перспективи до зростання, оскільки в програмі розвитку пріоритетними завданнями визначено: удосконалення вже існуючих підприємств та розвиток малого та середнього бізнесу, залучення інвестицій, створення нових робочих місць за рахунок розширення виробництва на території громади міста Калинівка.

Література:

1. Закон України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01.04.2014 року № 333-р, м. Київ
2. Василенко Л. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування / Л. Василенко, М. Добровінський // Підприємництво, господарство і право. – 2017. - № 7. – С. 123 – 126.
3. Мартянов М. П. Місцеві бюджети Вінницької області в період бюджетної децентралізації / М. П. Мартянов // Фінанси України. – 2018. - № 5. – С. 69 – 79.
4. Оперативні дані про виконання плану надходжень доходів загального фонду бюджету області за 2017 рік [Електронний ресурс] / Департамент фінансів Вінницької обласної державної адміністрації. – Режим доступу: http://vingfu.gov.ua/upload/files/doh-file/an_12_2017.xls.
5. Оперативні дані про виконання плану надходжень доходів загального фонду бюджету області за 2018 рік [Електронний ресурс] / Департамент фінансів Вінницької обласної державної адміністрації. – Режим доступу: http://vingfu.gov.ua/upload/files/doh-file/an_12_2018r.xls.

Піддубний В.А.

д.т.н., професор, професор кафедри технічної механіки і пакувальної техніки
Національний університет харчових технологій

ДЖЕРЕЛА ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ

В останні роки інтернет зробив можливими інвестиційні платформи, які дозволяють вам інвестувати як венчурний капіталіст. Ці сайти дозволяють інвесторам скористатися безпрецедентними угодами – особливо через краудфандинг.

Ці сайти дозволяють малому бізнесу і підприємцям отримувати кошти від пулу дрібних індивідуальних інвесторів. Таким чином, їм не доведеться пропонувати ідею одній великій венчурній фірмі. Десятки або навіть сотні інвесторів можуть фінансувати одну пропозицію.

Найчастіше до венчурного фінансування звертаються ті підприємці, кому через високу ризикованість проекту в наданні кредиту відмовили комерційні банки. Тому для них співпраця з професійним венчурним інвестором залишається фактично єдиною можливістю вирішити цілий ряд нагальних проблем, не маючи на це достатніх власних фінансових ресурсів.

Головний мотиваційний чинник діяльності венчурного капіталіста при цьому нічим не відрізняється від головного мотиваційного чинника підприємця. Обидва вони прагнуть одержати у результаті спільної діяльності максимальну фінансову винагороду. Тільки отримати свою частку прибутку венчурний інвестор, як правило, розраховує не за рахунок співпраці підприємцем на постійній основі, а через продажу свого пакету акцій після значного збільшення їхньої вартості, розраховуючи на успішний розвиток фінансованого ним бізнесу.

Співпраця підприємця з венчурним інвестором вигідна підприємцеві ще й тим, що маючи високу зацікавленість в успіху реалізації інноваційного проекту венчурний інвестор всіляко намагається допомогти у прискоренні розвитку бізнесу, використовуючи для цього власні контакти, шукаючи потрібних спеціалістів, передаючи набутий досвід ефективного управління фінансовими ресурсами.

Самі інвестори матимуть можливість інвестувати в угоди, які в іншому випадку були б їм недоступні. І деякі з цих можливостей можуть бути величезними.

Ось список деяких найкрутіших платформ, які дозволяють діяти як венчурний капіталіст:

CircleUp – інвестуйте в інноваційні продукти.

Microventures – інвестуйте в стартапи.

SharesPost – перейдіть на «новий приватний ринок».

Angel List – побудуйте портфель різноманітних стартапів.

Equidate – інвестуйте в «фондовий ринок» приватних технологічних компаній.

EquityZen – увійти до IPO.

Crowdfunder – безкоштовний доступ до приватних угод.

Отже, венчурне інвестування залишається одним із найважливіших джерел капіталу для компаній, швидкий ріст та розвиток яких постійно потребує додаткових зовнішніх інвестицій. Функціональне завдання венчурного фінансування полягає в тому, щоб сприяти росту конкретного бізнесу або реалізації інноваційного проекту шляхом надання певної суми коштів. Даний фінансовий інструмент спрямований на розвиток нових, перспективних видів підприємницької діяльності та авторських інноваційних ідей, власники яких не мають достатніх коштів для їх реалізації. Тобто інвестор фактично вкладає свій капітал в перспективний бізнес іншого, в надії отримати з цього свою часту прибутку.

Література:

1. Рейтинг інвестицій [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.invest-rating.ua/best-investmens/>
2. Фінансові інструменти інвестування [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.bukvi.ua/ekonomika/investicii/finansoviye-instrumenty/>

Плахотнюк І.О.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

БІТКОЇН: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Кожна країна має власну валюту. Так і в Інтернеті теж є свої гроші. Зараз просто немає таких людей, які не знають про віртуальні засоби розрахунку. Багато людей отримують зарплату віртуальними грошима, які потім виводяться на пластикову картку або розраховуються ними в онлайн-магазинах. Віртуальний світ так високо розвинений, що можна жити, практично не відходячи від екранів. Отож, в цьому світі повинна бути і власна валюта. Аналогом традиційних валют є криптовалюта та її найпоширеніша грошова одиниця «біткоїн». Проблемами сутності, становлення, перспективами розвитку криптовалют, їх видів, ризиків, переваг та недоліків займалися М. Ліхачова, Н. Поливка, М. Куцєвола, О. Шевченко-Наумова, А. Квітка, І. Лубенць та ін. Законопроектом №7183 «Про обіг криптовалюти в Україні» визначається, що криптовалюта – це програмний код, що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн як облікові одиниці поточної системи блокчейн у вигляді даних.[1]

Нова криптовалюта була створена у 2009 році програмістом під псевдонімом Накамото Сатоши. Він придумав не тільки саму валюту, алгоритм роботи, але і спеціальний біткоїн-гаманець, в якому можна утримувати гроші. Емітента криптовалюти не існує, також відсутній центральний адміністратор, що дозволяє здійснювати платежі абсолютно анонімно. Електронні ключі не містять жодних персональних даних, що унеможливорює контроль з боку державних органів або будь-

яких третіх осіб. Майнінг є аналогом лотереї, тобто будь-який користувач не може послідовно додавати блоки в ланцюг. Криптовалюта не може бути прив'язана до будь-якої країни чи емітента, тобто є своєрідною самостійною валютою. Криптовалюта дозволить уникнути зайвих витрат або значно зменшить їх у порівнянні з дорогими банківськими переказами, які до всього ще і незручні у використанні. До того ж віртуальні гроші – це відмінний вид капіталовкладень.

Можемо прослідкувати вартість біткоїну від самого початку його виникнення і до сьогодні. У 2009 році нова криптовалюта вперше отримала курс щодо інших валют. Так, за 1, 309 BTC давали 1 \$. При цьому точна вартість криптовалюти визначена не була. У 2011 році вартість біткоїна виросла з 1 \$ до 91 \$. Однак, поступове зростання змінилося періодом різкого падіння. До лютого 2013 року курс біткоїну практично знаходився в «нерухомому» стані. Проте після цього курс почав рости. Спочатку вартість однієї монети збільшилася до 30 \$, а потім протягом декількох тижнів злетіла до 266 \$. З початку 2014 до кінця 2015 року знову спостерігається тенденція щодо зниження курсу біткоїна. Стрибкоподібна зміна вартості валюти була викликана її становленням та розвитком, а також розробкою якісного програмного забезпечення для її більш ефективного функціонування і забезпечення безпеки. У цей час курс криптовалюти балансував в середньому на позначці в 370 \$ за біткоїн. Сьогодні (08.03.19) курс біткоїну становить 3900 \$. [2]

Біткоїн та інші криптовалюти містять недостатньо вивчений на сьогодні потенціал як позитивного, так і негативного ефекту. Основні переваги та недоліки узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ БІТКОІНІВ [3]

Переваги	Недоліки
Анонімність, яка є головною з причин, через яку багато країн не наважуються прийняти BTC як легітимний фінансовий інструмент.	Технічна складність використання. Працювати з валютами можна лише там, де їх приймають та є для цього технічна можливість.
Відкритий код алгоритму дає змогу добувати її кожному бажаючому.	Ненадійний об'єкт для інвестування через великі і раптові коливання курсу.
BTC не прив'язаний до жодної з наявних валют, забезпечений винятково попитом на нього.	Можливість розгортання спекулятивних та шахрайських операцій через створення фінансової піраміди.
За допомогою BTC відбувається купівля-продаж товарів, послуг, здійснюється виплата дивідендів.	Криптовалюта відкриває нові можливості і інструменти для функціонування чорних ринків.
Захищеність: її не можна скопіювати.	Нові схеми відмивання грошей.

Незважаючи на всі свої переваги, система криптовалют ще не отримала масштабного поширення. Невелика кількість монет біткоїнів може викликати сильні курсові коливання, а це небезпечно для учасників системи. По суті, система біткоїн — це свого роду стартап і передбачити подальший його розвиток досить складно. Поки він успішно пройшов тільки свою початкову стадію. Як відбуватиметься розвиток системи далі — можна тільки припускати і необов'язково ці припущення виявляться вірними. Курс біткоїна встановлюється ринком і при настанні певних непередбачуваних фундаментальних обставин може впасти до нуля. Ніхто не може гарантувати, що такого не станеться. Крім того, біткоїн як валюта нічим не підкріплений, крім обчислювальних потужностей, використовуваних для його створення. Втрата монополізації ролі емісії грошей для держави означатиме втрату влади, щоб уникнути цього необхідно взяти систему біткоїн під свій контроль. Це може викликати швидке і сильне знецінення криптовалюти. Криптовалюта нестабільна, ніким не регулюється, не гарантує захист інвестора, схильна до екстремальної волатильності і вкрай приваблива для шахраїв. Тому кожен, хто інвестує в біткоїни або здійснює транзакції з криптовалютою,

зобов'язаний в першу чергу враховувати ризики, щоб вжити необхідних заходів. Тільки комплексний підхід допоможе ефективно захистити кошти.

Література:

1. Проект Закону України від 06.10.2017 № 7183 «Про обіг крипто валюти в Україні» [Електронний ресурс] // Платформа LIGA:ZAKON- Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ00A.html.
2. График изменения курса биткоина за все время [Електронний ресурс] // COINNET.ru - Режим доступу: <https://coinnet.ru/grafik-kursa-bitkoina/>.
3. Григоревська О.О Особливості функціонування віртуальних криптовалют: економічний аспект / О.О. Григоревська, С.Л. Салазкін // Глобальні та національні проблеми економіки - 2016. - №14. - С. 760-765.

Подолян Т.В.

«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри фінансів Курило О.В.

РОЗВИТОК МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ: РЕАЛІЇ УКРАЇНИ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Медичне страхування, як частина соціального страхування, є надзвичайно важливою, оскільки забезпечує здоров'я населення. Актуальність дослідження даної теми полягає у тому, що на сьогодні існує низка проблем сфері охорони здоров'я.

У статті 49 Конституції України підтверджено, що громадяни мають повне право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, що здійснюється в обов'язковій та добровільній формах[1]. Враховуючи інтереси населення країни, певні економічні та політичні фактори, уряд країн самостійно вибирає форму страхової медицини. У Німеччині, Франції, Канаді, Швеції, Австрії, деяких країнах Латинської Америки та частині країн ЄС запроваджена обов'язкова форма, а у Швейцарії та Ізраїлі популярна приватна форма медичного страхування[2].

Слід зазначити, що якість послуг страхової медицини повністю відповідає рівню фінансування охорони здоров'я. У частині країн (Канаді, Фінляндії, Бельгії, Австрії, Нідерландах тощо) фінансування медицини становить близько 10-13% ВВП країни, та здійснюється завдяки особистим внескам громадян і цільовим внескам підприємців. Деякі країни практикують фінансування медичного страхування завдяки позабюджетним фондам медичного страхування. Наприклад, Німеччина- 78% становить позабюджетне фінансування, Італія- 87%, Франція- 71%, Японія- 73% та інші країни[3]. Виокремлюється такі моделі медичного страхування: державна модель (або ж система «одного платника», яка з успіхом функціонує в Франції), модель «керованої конкуренції» у Швейцарії та модель повністю приватної страхової медицини (США)[4].

Україна, реформуючи систему медичного страхування, поетапно запроваджує фінансування охорони здоров'я, використовуючи за приклад досвід інших країн. Серед останніх тенденцій, притаманних і Україні, є швидке зростання витрат на медичне страхування.

Починаючи з 2017 року в Україні впроваджується нова система медичного страхування, яка спрямована на подолання проблем низького рівня медичного страхування, спричиненого неефективною структурою та браком територіальної єдності системи обов'язкового медичного страхування та паралельною діяльністю добровільного медичного страхування, не розмежуванням медичних послуг (платних і безкоштовних) та скороченням державного фінансування системи охорони здоров'я. Саме ці проблеми гальмують об'єднання обов'язкового та добровільного медичного страхування.

Серед основних пунктів реформи медичного страхування мають бути: встановлення правильних тарифів на обов'язкове медичне страхування, застосування прогресивніших методів відшкодування витрат, заохочення населення до медичного страхування, встановлення податкових пільг у системі розвитку добровільного та обов'язкового страхування, виключення подвійної оплати медичних послуг, що надаються медичним страхуванням та створення єдиних стандартів лікування та надання медичних послуг.

Нова модель медичного страхування має надавати гарантії держави, які стосуються медичної допомоги, фінансового захисту громадян у випадку хвороби, ефективного розподілу фінансових ресурсів та скорочення неформальних платежів (табл.1) [5].

Таблиця 1

КОНЦЕПЦІЯ РЕФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

<i>Напрями реформ</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Результат від реформи</i>
Державний гарантований пакет медичних послуг	Держава зобов'язується надавати визначений обсяг медичних послуг, а медичні послуги надаються постачальниками всіх форм власності.	Обмежені ресурси ідуть на гарантовані медичні послуги, зменшуються неформальні платежі, зростає якість медичної допомоги.
Єдиний національний замовник медичних послуг	Відбувається розмежування функцій замовника та постачальника послуг. Медичні послуги оплачуються державою там, де їх отримує пацієнт.	Запроваджуються контрактні відносини між замовником і постачальником послуг. Пацієнт може обирати заклад та лікаря, зростає прозорість публічних фінансів
Нові механізми оплати медичних послуг	Держава переходить до оплати медичним закладам реальних послуг, наданих пацієнтам.	З'являються стимули для медичних закладів підвищувати якість та ефективність.

До головних причин повільного поширення страхової медицини відносять девальвацію гривні, зростання вартості комунальних послуг, зменшення доходів населення, а також періодичне підвищення цін на медикаменти. Проте найбільш значущою причиною є неналежний рівень підтримки медичного страхування з боку держави[6].

Отже, у країни ЄС, Канаді, Фінляндії, Бельгії, Австрії, Нідерландах та інших країнах значна увага приділяється розвитку охорони здоров'я, оскільки у них діє розвинена система медичного страхування. У той же час, українська система медичного страхування недосконала. Для ефективного функціонування медичного страхування необхідно застосувати практику таких країн світу, де система фінансування, окрім державних коштів, використовує кошти громадян.

Але слід пам'ятати, що головним фактором успішного розвитку медичного страхування є стабільна економіка та політична ситуація в Україні.

Література:

1. Закон України «Про страхування». станом на 20 березня 2014 р. [прийнято Верхов. Радою 07.03.1996 № 85/96-ВР] - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Система медичного страхування: зарубіжний досвід та особливості організації в Україні / Н.В. Приказюк // Сучасні питання економіки і права. – 2011. – Вип. 1. – С. 53-59.
3. Камінська Т.М. Медичне страхування в Україні в контексті розвитку системи соціального страхування / Т.М. Камінська, Л.В. Нечипорук // Вісник національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Сер. : Економічна теорія та право. – 2014. – № 4. – С.6-17.
4. Федорович І. М. Теоретичні та практичні засади реалізації медичного страхування в Україні / І. М. Федорович // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2017. - Вип. 23(2). - С. 76-80. -- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_23\(2\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_23(2)_19).

5. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я України (підготовлена робочою групою з питань реформи фінансування охорони здоров'я при МОЗ України, лютий 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moz.gov.ua/docfiles/pre_20160205_0_dod.pdf.

6. Биховченко В. П. Українські реалії та світовий досвід розвитку ринку медичного страхування / В. П. Биховченко, А. О. Гончар, І. Я. Федорович // Глобальні та національні проблеми економіки – 2016. – № 10. – С.728–732.

Полінкевич О.М.

д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки, безпеки та інноваційної діяльності підприємства
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Токарчук М.М.

«Менеджмент», студент

Навчально-наукового центру післядипломної освіти
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНІХ ПРОЦЕСІВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

За останні десятиліття фінансовий сектор України значно змінився. Реформи були направлені на виникнення й поширення різноманітних фінансових продуктів, видів діяльності й організаційних форм, формування й підвищення ефективності національної фінансової системи. Технологічні зміни, а також зміни економічних умов, сприяли перебудові міжнародного фінансового середовища й посилення інтеграції фінансових ринків, стимулювання змін, поширенню фінансових інновацій.

Актуальність тематики обумовлена тим, що фінансові інновації активно використовують не лише фінансово-кредитні установи, але й органи державного управління й приватні компанії. Знання формування та поширення фінансових інновацій необхідне для використання в українських умовах через реалізацію його діяльності українськими учасниками світового ринку. Проте інноваційна діяльність в Україні має величезний нереалізований потенціал. В українських реаліях, маючи достатньо фаховий кадровий склад, а також використовуючи інструменти світового рівня, не вдалося адаптувати моделі, які працюють на світових фінансових ринках.

Питанням розробки та поширення фінансових інновацій у діяльності фінансово-кредитних установ займалися багато науковців. Зокрема, Л. Федулова, Н. Лебедева, М. Тарасюк, О. Кошечев, Н. Пантелєєва, Е. Долан, К. Кемпбелл, П. Роуз, М. Фрідмен тощо [1–5].

Проте в наявних наукових доробках неповною мірою знайшли відображення фінансові інновації в умовах цифровізації економіки. Усе це зумовило актуальність дослідження.

Мета роботи полягає у визначенні тенденцій розвитку фінансових інновацій, та розглянути можливості їхнього використання на підприємствах України в умовах цифровізації економіки.

Проблема кредитів «без повернення» була актуальною у період фінансових криз 2008–2009 рр. До сьогодні вона не знайшла свого вирішення. Тому фінансові інновації останніх років щодо вдосконалення внутрішніх процесів банку стосуються підвищення ефективності процесу збору простроченої дебіторської заборгованості, уникаючи будь-яких негативних впливів на відносини з клієнтами [1, с. 71]. Так, у 2013 році було розроблено нову банківську платформу, що оптимізує ІТ-структури та стандартизує реалізацію онлайн-банкінгу (ZUNO Bank, Чехія). У 2014 році у Туреччині було створено систему збору інформації, що використовує алгоритм оптимізації під час збору простроченої дебіторської заборгованості (Deniz Bank). У 2015 році там же запроваджено платформу, яка поєднує стратегії управління відносинами з клієнтами,

аналітику із зручним інтелектуальним інтерфейсом. У 2016 році у Польщі запроваджено інтелектуальний автоматизований процес збирання боргів за сценарним підходом (Alior Bank) [1, с. 71]. В Україні створено у 2015 році на базі Українського венчурного хаба «FinTech Cluster», який передбачав об'єднання банків, фінансових стартапів, інвестиційних фондів для розвитку FinTech-ринку. У цьому ж році було створене Українське бюро кредитних історій, завдяки якому можна уникнути формування кредитів «без повернення». Проте, у 2014 році в Україні визнано НБУ неплатоспроможними 33 банки, у 2015 р. 33 банки, у 2016 році 21 банки, у 2017 році 9 банків, у 2018 році 1 банк [2]. Отже, кількість неплатоспроможних банків у 2016–2017 роках зменшилася в 2,6 рази.

На сьогодні, доцільним є запровадження та використання («Big Data»). «Big Data» – інформаційні супермасиви неструктурованої інформації. Вони є джерелом клієнтської аналітики і прогнозування. Завдяки ним можна виявити поведінкову закономірність профілів клієнтів, знизити їхню міграцію, в рамках клієнтоорієнтованої парадигми забезпечити зростання крос-продажів банківських продуктів і послуг, мінімізувати кредитні ризики, виявляти шахрайські операції, підвищити лояльність і довіру, формувати вартість клієнта тощо.

Література:

1. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 3 (03). С. 68–73.
2. Реорганізація та ліквідація. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75535&cat_id=17823466 (дата звернення 08.03.2019).
3. Тарасюк М.В., Кошечев О.О. Інновації в глобальній цифровій фінансовій сфері: оцінка трансформацій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2017. Вип. 131. С. 94–110.
4. Федулова Л., Лебедева Н. Фінансові інновації в модернізації економічної системи. *Світ фінансів*. 2011. № 4. С. 7–18.
5. Стратегії та технології інноваційного розвитку корпорацій = Strategies and technologies innovative development corporations = Стратегии и технологии инновационного развития корпораций : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Полінкевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 416 с.

Приліпко О.О.

«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

НАПРЯМИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Фінансове становище країни відіграє значну роль для подальшого економічного розвитку держави. При відсутності фінансової стабільності дуже швидко виникають кризові явища, які в подальшому несуть за собою втрати широких мас населення, негативні наслідки для національної економіки та абсолютну невизначеність в майбутньому. Саме через ці причини сучасне протікання фінансово-економічних процесів потребує таких методів регулювання, які б змогли забезпечити рівновагу фінансової системи країни.

На сьогоднішній момент, одним з найважливіших важелів регулювання фінансової системи країни являється стабілізаційна фінансова політика. Стабілізаційна фінансова політика-це сукупність заходів органів законодавчої і виконавчої влади зі стабілізації процесів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів у фінансовій системі країни. Мета даної політики- це забезпечення стабільності і урівноваження фінансових ресурсів країни для найефективнішого їх використання в подальшому.

Напрями реалізації стабілізаційної фінансової політики держави визначаються з урахуванням основних принципів її формування, до них належать:

1) Ефективність – мета стабілізаційної фінансової політики це ефективне забезпечення процесу виходу з кризи, стабілізації національної економіки та мінімізації прояву кризових явищ.

2) Адаптація – під час формування стабілізаційної політики держави відбувається постійний контроль за показниками соціально-економічного розвитку та здійснюється їх коригування (якщо це необхідно).

3) Цілеспрямованість – стабілізаційна фінансова політика спрямована на досягнення окремих чітко встановлених завдань.

4) Пріоритетність – для досягнення ефективності стабілізаційної фінансової політики є завдання першої необхідності та другого порядку.

5) Комплексність – важливий та необхідний принцип для досягнення успіху стабілізаційної фінансової політики важливо використовувати комплекс взаємопов'язаних дій.

На сьогоднішній день, для України основним та пріоритетним шляхом для досягнення стабільності є досягнення макроекономічної стабілізації. Однією з головних цілей стабілізаційної фінансової політики є подолання надмірного рівня дефіциту Державного бюджету та від'ємного сальдо платіжного балансу. А також важливим є покращання ситуації інвестиційного клімату в Україні за рахунок створення ефективної системи інституційного забезпечення діяльності як вітчизняних, так й іноземних інвесторів.

Основні напрямки стабілізаційної фінансової політики в межах національної економіки передбачають:

➤ збалансоване і якісне використання бюджетних коштів, застосування найбільш ефективних фінансових заходів та фінансових важелів;

➤ узгодження заходів фіскального та монетарного впливу між собою з метою уникнення їх різнонаправленості

➤ аналіз існуючих в національній економіці передбачень суб'єктів стабілізаційної фінансової політики з метою уникнення непередбачуваних обставин та можливих витрат;

➤ посилене викорінення корупції яке містить не фрагментарний, а системний характер.

Отже, для досягнення дієвої стабілізаційної фінансової політики потрібно проваджувати нові ефективні напрямки її реалізації та перегляд існуючих. Крім того, необхідно зазначити, що для досягнення результативності й ефективності стабілізаційної фінансової політики, необхідно враховувати інтереси всіх соціальних груп. Адже фінансові рішення щодо заходів стабілізаційної політики зачіпають інтереси як населення, так і підприємців, фінансових інститутів і компаній. Лише системні (ніяк не фрагментарні) зміни зможуть змінити економіку України, тож слід виконувати все чітко за планом.

Література:

1. Голик М.М. Особливості реалізації стабілізаційної фінансової політики в Україні /М. М. Голик// Young Scientist – 2015. – №3. – С.63-66 Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/3/12.pdf>;

2. Савченко К. В. Фінансовий механізм реалізації стабілізаційної політики держави / К. В. Савченко // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету: наук.-практ. журн. – 2013. – № 1. – С. 77-85. – Режим доступу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2013/01/7.pdf>

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Сучасний стан фінансового ринку України характеризується нестабільністю, суттєвим відтоком фінансових ресурсів, слабким розвитком фінансових посередників. Фінансова криза, занепад економіки країни, військовий конфлікт, різкі коливання курсів валют лише сприяли погіршенню стану вітчизняного фінансового ринку. Навіть доволі сильно розвинена банківська система отримала суттєві негативні наслідки від розгортання подій в країні. Не сприяє розвитку фінансового ринку і фінансова культура суспільства, що характеризується низькою депозитною активністю, високим рівнем неповернення кредитів, недовірою до запровадження новітніх інструментів та введення нових продуктів на ринку фінансових послуг. Однак без потужного фінансового ринку неможливий розвиток країни в цілому. Саме тому дослідження даної теми є надзвичайно актуальним та вкрай необхідним. Підкреслює актуальність теми зацікавленість в ній фахівців високого рівня. Проблемам і перспективам розвитку вітчизняного фінансового ринку присвячують свої праці: Онишко С. В, Єрмошкіна О. В., Олешко А. А., Кучер Т. Л. та ін. Останні дослідження науковців переважним чином присвячені інноваційним напрямкам розвитку фінансового ринку України.

В наукових працях все частіше зустрічаються різні погляди щодо запровадження фінансових інновацій на ринку фінансових послуг. Йдеться про фінансові технології, здатні забезпечити більш раціональний перерозподіл фінансових ресурсів, ризиків та ліквідності, [1, с. 35]. Саме з причин низької фінансової культури населення та слабого розвитку вітчизняного фінансового ринку виникає ускладнення щодо запровадження фінансових інновацій на вітчизняному ринку фінансових послуг. Водночас, глобалізація фінансового простору, конкурентна боротьба на фінансових ринках підвищують значущість інструментів, здатних формувати конкурентні переваги національних фінансових ринків, створюючи умови для стійкого і ефективного розвитку національної економіки в цілому. У такому контексті зростає роль фінансових інновацій: необхідність впровадження інноваційних фінансових інструментів розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів для підвищення ефективності і стійкості фінансової системи.

Розвиток та запровадження фінансових інноваційних продуктів у вітчизняну практику вимагає наступних передумов:

- наявність інституціональної відповідності у процесах та правилах механізмам розробки, запровадження і контроль за функціонуванням фінансових інновацій (має бути узгоджена інституціональна та інфраструктурна відповідність);
- підготовка структури секторів економіки та домогосподарств до користування новими фінансовими послугами, інструментами та продуктами (повинен бути попит на фінансові інновації);
- розвиток фінансової культури у використанні традиційних та інноваційних фінансових інструментів, продуктів та послуг, [2, с. 144].

Дуже важливим напрямом в зміцненні та розвитку вітчизняного фінансового ринку є формування належного рівня фінансової культури українського суспільства, що включає в себе: фінансову грамотність, фінансову відповідальність, культуру фінансового планування, стимулювання фінансової інноваційності, [2, с. 145-146].

Впровадження інноваційних фінансових інструментів в Україні буде сприяти зниженню вартості власного капіталу для вітчизняних підприємств корпоративного

сектору, що сприятиме нарощенню прямих іноземних інвестицій в економіку країни, [3, с. 41]. Залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку сприятиме зростанню частки інвестування у валовий внутрішній продукт України, що призводитиме до зростання економіки країни в майбутньому.

Світова практика свідчить про можливість отримання значних втрат від використання інноваційних інструментів, що призвели не лише до значних збитків в окремих секторах економіки, але й стали в ряду основних причин останньої світової фінансової кризи. Зокрема, це стосувалося масштабного використання похідних фінансових інструментів з метою хеджування ризиків в іпотечному кредитуванні.

За таких умов, це вимагає особливо виважених підходів до формування політики використання фінансових інновацій на національних фінансових ринках. Однак, не менш важливо враховувати й те, що відсутність фінансового потенціалу в країні створює такі негативні тренди як збільшення дефіциту державного бюджету, зростання державного боргу із відповідним зниженням кредитного рейтингу, зростанням інфляційних очікувань. Це, в свою чергу, відбивається на зростанні вартості фінансових ресурсів в країні. Очевидно, що така взаємопов'язаність потребує врахування багатоаспектності інноваційних інструментів для мінімізації ризиків та максимізації їх позитивного впливу в умовах практичного використання в Україні.

Отже, запровадження фінансових інновацій на вітчизняний фінансовий ринок потребує ретельної підготовки, дослідження та зважування всіх «за» та «проти».

Відповідно до вищезазначеного, особливого значення має виокремлення двох аспектів проблематики інновацій. По-перше, функціонального, з тим, щоб впровадження інновацій сприяло найбільш ефективному виконанню покладених на фінансовий ринок функцій. Тут загальна проблема лежить у площині комплексного поєднання факторів формування гнучкості і стійкості фінансового ринку до мінливих умов дійсності, ігнорування якої скоротить економічні можливості фінансового ринку та означатиме його функціональну неспроможність забезпечити рух і трансформацію фінансових ресурсів у національну економіку. По-друге, фінансового, що забезпечує відповідну прибутковість діяльності на фінансовому ринку. Мова йде про збереження його можливостей у виборі власних цілей, умов самодостатнього розвитку його суб'єктів, розміщення активів з урахуванням прибутковості, ліквідності та безпечності, здатних забезпечити зростання його інвестиційної пропозиції. При цьому, зважаючи, що сьогодні на перший план вийшла короткострокова максимізація прибутків на фоні порушення глибинних засад функціонування фінансів, коли їх основна функція формування і розподіл грошових потоків заміщується функцією виробництва фіктивної вартості, як вкрай актуальне науково-практичне завдання постає забезпечення реальної довгострокової стійкості фінансового ринку. Синтез таких підходів є однаково значущими для забезпечення стійкого розвитку фінансового ринку та економіки в цілому. Проте їх реальне втілення, зважаючи на багатоаспектність впливу інновацій, а також на те, що інноваційні інструменти можуть призводити до концентрації ризиків, вимагає розробки відповідної стратегії розвитку інновацій на фінансовому ринку та чіткого методологічного забезпечення, втілюючого їх закономірності. За таких умов інновації на фінансовому ринку будуть невід'ємною складовою його стійкого розвитку.

Література:

1. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. – Ірпін: Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. – 452 с.
2. Єрмошкіна О. В. Фінансові інновації як основа розвитку фінансового ринку України / О. В. Єрмошкіна // Науковий вісник Херсонського державного університету [Текст]: науковий журнал. – Херсон, 2015. – Випуск 10, частина 2. – С. 141 – 146.

Романчук Д.П., Сівка Д.М.
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Тема зелених фінансів вже давно не нова, та надзвичайно актуальна й динамічно розвиваюча в передових країнах світу. Так, ще в 2016 році в Люксембурзі була заснована перша в світі «зелена» фондова біржа – Luxemburg Stock Exchange (LuxSE). Розвинені країни започатковують нові платформи для діалогу, щоб позмагатися за право зайняти нішу «головного хаба» з розвитку зелених фінансів. 2016 рік - в Парижі EUROPLACE запустили «Паризьку зелену і стали фінансову ініціативу», а в Лондоні «Корпорація міста Лондона» розпочала свою «Зелену фінансову ініціативу» в партнерстві з Міністерством фінансів Великобританії та Департаментом бізнесу. Наступного року схожу ініціативу було започатковано у Франкфурті. Передові країни зацікавлені в зелених фінансах з точки зору досягнення цілей сталого розвитку, а також зміни ринка, появи нових ризиків та можливостей.

Це лише кілька прикладів, що свідчать про те, що зелені фінанси – наше теперішнє і майбутнє. Розвиваючи зелені фінанси в країні вже зараз, можна зайняти передові позиції в глобальному масштабі в майбутньому, або ж відмовитися від перспектив та потерпати від ефекту «втрачених можливостей». Так, у 2018 році за Індексом екологічної ефективності (Environmental Performance Index, EPI) Україна набрала всього 52,87 бали зі ста можливих, зайнявши в рейтингу 109 місце зі 180 країн світу. [7] Визначення перспектив становлення ринку зелених фінансів в Україні, дослідження іноземного досвіду та популяризація ідей сталого розвитку – запорука змін у країні та мета цієї роботи.

Конкретної дефініції для визначення «зелених фінансів» не існує. В цілому, до зелених фінансів можна віднести будь-які дії, спрямовані на досягнення економічної вигоди та вирішення таких питань, як: забруднення повітря, втрата біорізноманіття, зміна клімату, ефективне використання ресурсів, стале сільське господарство та лісове господарство, а також управління відходами та водою. Також цей термін використовують для надання екологічного характеру окремим активам, наприклад, термін зелені облігації.

До основних інструментів ринку зелених фінансів, які варто розвивати в Україні, можна віднести:

- податок на викиди вуглецю – державний податок, що вводиться для підприємств, які спалюють вугілля, газ чи нафту. Світовий банк повідомляє про близько 40 країн та 20 муніципалітетів, що мають податок на викиди вуглецю, чи торгівлю викидів вуглецю. Це покриває 13% всесвітніх річних викидів парникових газів. Середня ціна на тону викидів серед цих країн коливається в межах восьми доларів і має тенденцію до зростання [1]. Так, за період з 2005 року по 2017 кількість викидів парникових газів в США зменшився на 22% [2] За розрахунками статистичного відомства у 2019 році потенційний дохід від введення податку на викиди парникових газів в Монголії складатиме 45% від нинішнього ВВП, в Індії – 29%, в Китаї – 26%. [3]
- зелені облігації – боргові фінансові інструменти, як і будь-які інші облігації, але з однією ключовою різницею: гроші, зібрані емітентом, спрямовані на фінансування

«зелених» проектів, тобто активів або підприємницької діяльності, які є «дружніми» до довкілля. Такі проекти можуть бути у сфері поновлюваних джерел енергії, чистого транспортування та сталого управління водними ресурсами. Емітенти «зелених» облігацій: органи влади, банки, міжнародні фінансові організації та підприємства. На сьогодні найбільшими емітентами «зелених» облігацій є Світовий банк та Міжнародна фінансова корпорація (IFC). Порядок випуску облігацій встановлюється Міжнародною асоціацією ринків капіталу (ISMA). [4] У Північній Америці за 2018 рік було випущено 1999 зелених облігацій, у Європі – 397. Лише за перше півріччя 2018-го року капіталізація зелених облігацій складала 74.6 млрд доларів, демонструючи ріст у 4% у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року. [5] Капіталізація за повний 2018 рік - 167.6 млрд доларів.

- кліматичні облігації - фінансові інструменти з фіксованим доходом, пов'язані певним чином з проектами щодо зміни клімату. Використовується для позначення облігацій, які фінансують зелені / кліматичні проекти, що допомагають забезпечити економіку з низьким рівнем викидів вуглецю, але не були позначені як «зелені». Строк дії облігацій 5-7 років.

- зелене кредитування - фінансування інвестицій, що мають позитивний вплив на довкілля, за допомогою зелених кредитів. Такі кредити видаються на інвестиції у енергоефективність, відновлювані джерела енергії та захист довкілля. Зазвичай такі позики мають вигідніші умови кредитування. У зв'язку з цим почали з'являтися «зелені» банки, які не кредитують або скорочують кредитування підприємств з видобутку вугілля й нафти та традиційних виробників енергії, а надають кредити переважно виробникам енергії з відновлювальних джерел.

Для застосування цих інструментів в Україні необхідні зміни в трьох основних напрямках:

- держава: введення відповідних законодавчих, регулятивних правил та рекомендацій. Верховна Рада - прийняття законодавства, що регламентує фінансове забезпечення сталого економічного розвитку, Національного банку України, Національної комісії - регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – стимулювання «зелених» фінансових продуктів на вітчизняному фінансовому ринку;

- бізнес: формування попиту на «зелені фінанси», зростання кількості зелених проектів та ініціатив;

- громадяни: свідоме ставлення до проблем навколишнього середовища, усвідомлення необхідності та перспектив розвитку системи зелених фінансів, готовність платити за збереження довкілля й змінювати звичний спосіб життя.

Фінансовими стимулами для бізнесу запроваджувати більш сучасні технології для зменшення парникових викидів можуть бути:

- пільги з місцевих податків та зборів;
- зниження орендної плати за використання майна громад (передусім землі);

- місцеві позики підприємствам, що встановлюють відповідне обладнання для зменшення шкідливих викидів у повітря тощо.

Такі маніпуляції відповідно вимагають внесення змін до Податкового кодексу України.

За альтернативною стратегією О.М. Суценка зі становлення ринку зелених фінансів в Україні розроблений наступний план дій:

НБУ: визначення зелених кредитів; зобов'язання інституційних інвесторів аналізувати нефінансові ризики перед вкладанням інвестицій;

ДКЦПФР: визначення облігацій, забезпечених відокремленими активами; віднесення до категорії фінансових інструментів дозволів на викиди парникових газів, сертифікатів енергоефективності, гарантій походження, водних та інших екологічних сертифікатів;

ВР: визначення “зелених фінансів” та “зелених облігацій”; таксономія для зелених проектів; включення до ЗУ «Про Державний бюджет на 2020 рік» емісії суверенних облігацій; створення Агенції для надання «лейблів» фінансовим інструментам; створення Державної агенція для страхування кліматичних ризиків; [7]

Отже, зелені фінанси – динамічно розвиваюча галузь, що з кожним роком збільшує свої об’єми капіталізації та поширюється в усьому світі. Причинами для цього є скрутне кліматичне становище, забрудненість довкілля та бажання інвесторів вкладати кошти в перспективні альтернативні види енергетики, відповідати цілям сталого розвитку. В Україні розвиток цієї сфери вимагає низку змін, значних капіталовкладень іноземних інвесторів та боротьбу з нинішніми проблемами економіки.

Література:

1. The World Bank – Назва з екрану – Carbon pricing - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/programs/pricing-carbon#CarbonPricing>
2. Statista – Назва з екрану – US greenhouse gas emission - Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/517376/us-greenhouse-gas-emissions/>
3. Statista – Назва з екрану – Asia tax revenue increase as a share of GDP - Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/939204/asia-pacific-tax-revenue-increase-as-a-share-of-gdp-from-carbon-taxes-in-selected-countries/>
4. International Capital Market Association – Назва з екрану – Green Bond Principles - Режим доступу: <https://www.icmagroup.org/green-social-and-sustainability-bonds/green-bond-principles-GBP>
5. Climate Bond Initiative – Назва з екрану – Green Bonds Market Summary H1 - Режим доступу: <https://www.climatebonds.net/resources/reports/green-bonds-market-summary-h1-2018>
6. Center for Blended Value Studies – Назва з екрану – Стратегія побудови ринку зелених фінансів в Україні - Режим доступу: <http://saee.gov.ua/sites/default/files/12.%200.%20Suhchenko.pdf>
7. Environmental Performance Index - Назва з екрану – Country Profile Ukraine - Режим доступу: <https://epi.envirocenter.yale.edu/sites/default/files/2018-ukr.pdf>

Сакало Я.І.

«Макрофінансове управління», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Жибер Т.В.

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ

Одним із чинників фінансового забезпечення розвитку економіки є покращення планування та застосування видатків, яке вимагає перерозподілу бюджетних коштів між певними напрямками шляхом аналізу зазначеної ефективності витрачання бюджетних коштів. Необхідність ефективного використання бюджетних ресурсів вимагає раціоналізації бюджетного процесу шляхом використання прогресивних технологій та інструментів державного управління [1].

Результативним напрямком ефективного управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів на практиці є застосування програмно-цільового бюджетування.

Позитивними сторонами програмно-цільового методу бюджетування на місцевому рівні є:

- 1) досягнення стратегічних цілей у найбільш ефективний спосіб;

- 2) забезпечення ефективного зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання;
- 3) існує можливість відстеження відповідності витрат з бюджету цілям та завданням головного розпорядника коштів;
- 4) збільшення прозорості, що допомагає подолати корупцію у державі;
- 5) залучення громадськості для прийняття бюджетних рішень;
- 6) підвищення ефективності управління та покращення реорганізації програм витрат.

В Україні програмно-цільовий метод у бюджетному процесі запроваджено у практику ще з 2002 року із прийняттям «Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі України», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.09.2002 № 538.

Використання методології ПЦМ базується на моделі «Ресурс – Програма і її виконавець – Результат», згідно з якою сума бюджетних коштів, які виділяються тому чи іншому розпоряднику залежить від результату, який він показує при наданні бюджетних послуг. Розробляються орієнтовані на результат бюджетні програми, і бюджет формується виключно на їх основі. Структура розроблених програм узгоджується з визначеними пріоритетами, планами соціально-економічного та стратегічного розвитку, що є важливим для місцевості України. Оскільки на рівні територіальних громад існує багато проблем, то саме ПЦМ може стати запорукою їх вирішення. Одним з обов'язкових елементів програми є встановлення її результативних показників – кількісних і якісних параметрів, які будуть застосовуватися для оцінки виконання програми і за якими будуть визначені, чи було досягнуто цілей. Такі показники поділяються на чотири групи: показники затрат, продукту, ефективності та якості [2].

В Україні програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом (обласний бюджет, бюджети міст обласного значення, районні бюджети та бюджети об'єднаних територіальних громад), застосовується, починаючи із складання проектів місцевих бюджетів на 2017 рік. Починаючи з 2019 року застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі поширюється на всі рівні місцевих бюджетів [3]. Відповідно до цього створюються кращі передумови для діяльності органів влади з користю для суспільства на місцевому рівні.

Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі набуває масштабної актуальності в умовах інтеграції України до Європейського Союзу та процесу бюджетної децентралізації, оскільки підготовка бюджету на декілька років є однією з вимог до країн-членів Європейського Союзу та кандидатів на вступ до Європейського Союзу.

Діяльність держави, де ефективно застосовується програмно-цільовий метод в умовах децентралізації – це не просто нова технологія калькулювання витрат на різні види державної діяльності, а програма ескалації широкого аналітичного підходу до процесу прийняття рішень у бюджетній сфері щодо управління бюджетними коштами в короткостроковій та середньостроковій перспективі, яка передбачає розробку й реалізацію бюджетних програм, орієнтованих на кінцевий результат відповідно до функцій держави й на рівні територіальних громад.

Доцільно зауважити, що на сьогодні існують і певні проблеми даної технології програмно-цільового бюджетування в умовах децентралізації в Україні. У нашій державі відсутній достатнє матеріальне, наукове та технічне забезпечення кадрової підготовки у цьому напрямку, що необхідно вирішувати шляхом здійснення перепідготовки фахівців у даній галузі діяльності. Також необхідно аналізувати всі багатоаспектні

залежності між обсягами видатків бюджетних ресурсів та отриманих від цього результатів. Таким чином, прослідкуватиметься певна тенденція щодо ефективності відповідних напрямків залучення коштів. Доцільно проводити опитування громадськості, потрібно збирати дані щодо ефективності певних програм у тій чи іншій галузі. Необхідно здійснювати аналіз статистичних результатів, і, відповідно визначати пріоритетні програми на сьогоднішній день. При забезпеченні наукової бази фахівців здійснюватиметься правильна постановка цілей та їх досягнення. Саме за використання програмно-цільового методу бюджетування в умовах децентралізації можливий розвиток сільської місцевості, а також, відповідно і соціально-економічний прогрес.

Література:

1. Немец Ю. Програмно-цільове бюджетування [Електронний ресурс] / Юрій Немец // Мережа інститутів і шкіл державного управління країн Центральної та Східної Європи. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nispa.org/files/publications/training/Performance_budgetingUA.pdf
2. Логвінов П.В. Програмно-цільове бюджетування в умовах децентралізації державних фінансів / П.В.Логвінов // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. - К.: КНЕУ, 2017. – С. 37 – 41
3. Бюджетний кодекс України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Синиця О.О.

«Фінанси і кредит», 4 курс
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник- к.е.н., доцент Коляда Т.А.

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

Соціальна справедливість у суспільстві – необхідна умова сталого розвитку, від якої значною мірою залежить визначення пріоритетів і напрямів соціальної політики, спрямованих на забезпечення соціального захисту та безпеки населення. Соціальна захищеність населення – це складник системи соціальної справедливості та соціального захисту населення, яка характеризує відповідність соціально-захисної політики реальним потребам, інтересам, очікуванням і можливостям різних груп жінок і чоловіків у суспільстві. Соціальний захист та соціальне забезпечення повинні бути гендерно-чутливими й адресними з метою забезпечення максимальної соціальної справедливості для різних груп жінок і чоловіків у суспільстві.

Серед ключових гендерних проблем сфери соціального захисту і соціального забезпечення в Україні можна назвати такі:

- Зменшення тривалості життя та старіння населення. Україна належить до демо- графічно старих країн світу. Частка населення у віці 60 років і старші в Україні становить 20,3% з прогнозованою тенденцією до її подальшого підвищення (до 38,1%).
- Збільшення чисельності людей з інвалідністю. За даними Міністерства соціальної політики Укра- їни, станом на січень 2015 року в країні проживало 2,8 млн. осіб з інвалідністю, що становить 6% осіб від загальної чисельності населення (з них 153 400 осіб (5,5%) – діти з інвалідністю).
- Диференціація в оплаті праці жінок і чоловіків (жінки в середньому отримують на 20–30% меншу заробітну плату порівняно з чоловіками). Наявність гендерної сегрегації на ринку праці, висока концентрація жінок у низькооплачуваних галузях невиробничої сфери: у сфері освіти й охорони здоров'я, у легкій і харчовій промисловості, закладах соціального захисту. Чоловіки натомість зайняті у високооплачуваних галузях виробництва: важка промисловість, будівництво, транспорт.

– В Україні зберігається тенденція до зростання кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. На профілактичному обліку служб у справах дітей перебуває майже 150 тис. дітей, які бродяжать та жебракують. Щорічно в будинках дитини й притулках перебуває від 25 до 30 тис. дітей. Основну частину дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні становлять хлопці.

На прикладі Дніпропетровської обласні ми проаналізували етап впровадження та функціонування конкретної програми по наданню соціальних гуртожитків дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа.

Окремі цільові програми з підтримки закладів, що надають соціальні послуги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, у Дніпропетровській області не приймалися, тому мета і завдання, які використано в ході гендерного бюджетного аналізу, взяті Робочою групою з нормативно-правових актів, які регулюють діяльність цих закладів, та типових програм.

У Дніпропетровській області немає регіональної програми, яка б регулювала питання надання соціальними гуртожитками соціальних послуг дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування. Інструкція, що регламентує діяльність соціальних гуртожитків, не передбачає врахування гендерних особливостей мешканців соціальних гуртожитків щодо отримання соціальних послуг.

У Дніпропетровській області діє Криворізький соціальний гуртожиток. За період 2014–2015 років у цьому гуртожитку проживало 89 осіб (51% – хлопці та 49% – дівчата). Причини чисельної переваги хлопців у соціальному гуртожитку Робочій групі з'ясувати не вдалося.

– 20,2% мешканців соціального гуртожитку не мають постійного доходу, серед них переважають хлопці. Хлопці схильні відмовлятися від постійного працевлаштування на користь більш оплачуваних, але тимчасових видів праці. Натомість дівчат більше влаштовує не- великий, але постійний дохід.

– Понад 60% осіб вибули з гуртожитку за особистою заявою, не використавши граничний термін перебування, з них 64% дівчат та 36% хлопців. Однією з основних причин дострокового вибуття дівчат із гуртожитку є укладання шлюбу, вагітність та народження дитини. Більшість хлопців достроково припиняли своє перебування в гуртожитку за власним бажанням з причини працевлаштування, у тому числі за межами міста.

– Після виходу з гуртожитку власним або отриманим житлом забезпечено 20,8% мешканців (10 осіб, серед них 8 хлопців та 2 дівчат). 79,2% мешканців після виходу з гуртожитку не мають житла (55% з них – дівчата).

З проведеного дослідження можна дійти таких висновків щодо подальшого впровадження програм спрямованих на реалізацію гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні.

– вдосконалити систему взаємодії під час процедури направлення дівчат і хлопців до соціальних гуртожитків;

– розробити систему обліку надання соціальних послуг у соціальному гуртожитку та Індивідуальної картки обліку соціальних послуг для дівчат і хлопців;

– провести дослідження потреб та інтересів дівчат і хлопців – мешканців Криворізького соціального гуртожитку, з метою визначення можливих шляхів покращення якості соціальних послуг.

Література:

1. Курлович А. Гендерно-орієнтоване бюджетування [Електронний ресурс] / Аліна Курлович // ГІАЦ «КРОНА». – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://krona.org.ua/gender-orient-byudzheth.html>.
2. Белец Ж. А. Гендерне бюджетування в Україні як складова механізму забезпечення рівності чоловіків і [електронний ресурс] / Ж. А. Белец. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Bel_s.pdf.

ПЕРСПЕКТИВИ ОПОДАТКУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Цифрова економіка як форма ведення господарської діяльності інформаційного суспільства характеризує відносини, що складаються у системі діджитал-виробництва товарів та послуг, їх розподілу, обміну та споживання, зокрема, в галузях електронної торгівлі, електронних грошей, електронного банкінгу, електронних страхових послуг тощо. У зв'язку із специфікою інтернет-торгівлі усі країни зазнають податкових втрат, наприклад, США оцінюють свої втрати від неоподаткування інтернет-торгівлі у 80-95 млрд доларів щороку.

У такий спосіб цифровізація створює серйозні проблеми з оподаткуванням, ріст інтернаціоналізації бізнесу перезавантажує фундаментальні аспекти фіскальної політики національних урядів, а також імплікує неспроможність міжурядової координації у цій сфері.

На думку видатного соціолога М. Кастельса [1], ключовим сигналом структурних змін в суспільстві стала глобальна фінансова криза 2008-2009 років. Її причини полягають у технічному оновленні інструментарію фінансових систем, ускладненні, прискоренні та зростанні ризикогенності фінансових операцій, появі нових фінансових продуктів та інструментів: деривативів, ф'ючерсів, опціонів та ін. Такі фінансові інновації елімінували транспарентність ринку та віртуалізували його. Діджиталізація та віртуалізація фінансового сектору, фіскальної політики утворили глобальний фінансовий ринок. В сукупності із трендом на лібералізацію і дерегуляцію національної політики це спричинило неконтрольований транскордонний рух капіталів у світі [1].

На нашу думку, глобальна автоматизація та діджиталізація економіки вимагає власної логіки функціонування, особливо у податковій сфері.

Інтернет-торгівля створює принципово новий ринок цифрових товарів і послуг, який не вписується в усталені податкові рамки та правила. Розмиваються і втрачають своє первісне значення такі важливі податково-правові дефініції, як податкова адреса платника податку (tax address), податкова резидентність (residence), а також постійне місце проживання особи – платника податку (domicile). Так, у сучасному світі фізична особа може мати одночасно громадянство декількох держав. Іншим варіантом може бути довготермінове (півроку і більше) проживання громадянина за межами території резидентності.

В умовах масової транскордонної трудової міграції населення закономірно індукується контрверсійність в оподаткуванні індивідуальних доходів та застосуванні міждержавних договорів про уникнення подвійного оподаткування. Крім того, фізична присутність особи більше не є обов'язковою умовою ведення нею бізнесу на конкретному ринку, особливо в цифровій економіці, де нематеріальні товари та послуги реплікуються за невелику вартість або й цілком безкоштовно у віртуальному просторі. Закономірно набуває актуальності питання територіальності сплати податків від таких операцій. Загострюється конкурентна боротьба між окремими територіями та регіонами (юрисдикціями), а потім - і між державами за платника податків та його податкові зобов'язання. Виграють таку боротьбу країни, що мають політичні та економічні переваги.

Правові колізії виникають також із застосуванням інших дефініцій у сфері фіску. Уточнення, зокрема, потребують об'єкти оподаткування в мережі Інтернет, момент передачі права власності на електронний товар (послугу), документ, підтверджує перехід права власності на товар від постачальника споживачу в мережі Інтернет. Постають питання і з деталізацією електронного об'єкта-віртуальної цінності, яка продається: товар, нематеріальний актив, право на товар чи послугу. Стандартної парадигми «товару-послуги-роботи», закладеної до законодавчих та нормативно-правових актів національного податкового законодавства, вже недостатньо.

Як наслідок, ІТ-гіганти розмивають міждержавні кордони, проникають через них і не обмежуються виключно фізичними активами, переміщують одержані прибутки до низькоподаткових юрисдикцій, активізують податкове планування та уникнення оподаткування. У результаті мільярди доларів доданої вартості залишаються неоподаткованими. Усталена міжнародна система податкового адміністрування вимагає перезавантаження; проблематика оподаткування бізнесу у глобалізованій цифровій економіці та справедливого розподілу набутої вартості стає предметом наукових та професійних дебатів. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) наголошує на щорічних втратах доходу від 100 до 240 млрд доларів США внаслідок розмивання податкової бази або 4-10 відсоткам загального прибутку від податку на прибуток підприємств [2].

Для виходу з такої нестандартної ситуації у 2016 році ОЕСР запропонувала шаблон щодо стягнення податку на додану вартість з іноземних постачальників цифрових товарів та послуг. З того часу більше як 50 країн імплементували його до вимог національного податкового законодавства. З 2018 р. спеціальна група з цифрової економіки із понад 115 країн та юрисдикцій ОЕСР працює над новою парадигмою та ключовими принципами оподаткування цифрового бізнесу.

Так, ЄС справляє ПДВ з постачальників-нерезидентів телекомунікацій, мовлення та електронних послуг незалежно від масштабу, починаючи з січня 2015 року, Австралія - з липня 2017 року; Сінгапур анонсує запровадження ПДВ з імпортних цифрових послуг, починаючи з січня 2020 р. Серед інших розвинених країн з непрямими податками на цифрову економіку - Японія, Республіка Корея, Нова Зеландія, Норвегія та Південна Африка [2].

Аналогічні процеси тривають у країнах пострадянського простору. За прикладом ЄС так званий «податок на Google» імплементований у Російській Федерації (18%) з 2017 року та у Білорусі (20%) з 2018; планує введення податку для електронних об'єктів оподаткування Казахстан.

На жаль, Україна залишається на периферії осучаснення міжнародної системи податкового адміністрування і продовжує реалізовувати традиційну фіскальну політику. Невключення нових цифрових об'єктів до податкової бази, відсутність податків для електронних товарів і послуг не дозволяє динамічно розширювати вітчизняний фіскальний простір задля зростання суспільного добробуту.

Література:

1. Castells M. The Rise of the Network Society. Information Age, vol.1; 2nd Edition with a New Preface edition. The Wiley Blackwell, 2009.
2. Digital revolutions in public finance / editors: Sanjeev Gupta, Michael Keen, Alpa Shah, and Geneviève Verdier. Washington, DC: International Monetary Fund, 2017. 343 p.

Сич А.І.

Факультет фінансів, 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Юркевич О.М.

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Рівень розвитку фондового ринку впливає як на стан ринку капіталу, так й на всю фінансову систему країни. Саме тому в Україні фондовий ринок зазнає значних трансформацій у сучасних умовах, оскільки виступає одним з найважливіших напрямів реформування економіки, пов'язаних із забезпечення суб'єктів господарювання можливостями залучення капіталу для розвитку бізнесу.

Основними тенденціями, що характеризують розвиток фондового ринку є зміни в структурі фондових інструментів, обсягах випуску цінних паперів, обсягах торгів на ринку цінних паперів та інші. Визначною рисою розвитку фондового ринку України є переважання неорганізованого фондового ринку над організованим, проте останні позитивні тенденції свідчать про зростання частки біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів до 43,9% у 2018 році [1]. У той же час, відповідно до світового досвіду, частка організованого ринку у загальному обсязі торгів має становити не менше 25–30 % [2].

На фондовому ринку ситуація з фінансовими інструментами характеризується вузьким спектром фінансових інструментів, що ускладнює диверсифікацію інвестиційних портфелів. Характерним для фінансових інструментів є низька ліквідність та висока волатильність цін, спостерігається скорочення ринку деривативів впродовж останніх трьох років.

Аналіз обсягу торгів цінних паперів на фондовому ринку свідчить про зростання частки торгів державними облігаціями України та частки торгів акціями на біржовому ринку (частка обсягу торгів державними облігаціями України збільшилась з 61,88% до 73,99%, відповідно частка обсягу торгів акціями зросла до 3,99% у 2018 році). Однак, спостерігається зменшення обсягів торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів [1].

Аналіз розвитку фондового ринку України характеризується збільшенням обсягів випуску цінних паперів на 59,92% у 2018 році порівняно з попереднім роком. Обсяги випуску акцій продовжують зростати незначними темпами та досягнули свого максимуму за останні п'ять років у 2018 році, склавши 91,98% у загальній структурі зареєстрованих випусків цінних паперів на ринку капіталу в Україні. Відбувається поступове зростання обсягів випуску облігацій підприємств [1].

Основною причиною поширеності серед цінних паперів державних облігацій та причиною залучення державою саме внутрішніх позик є те, що внутрішні боргові зобов'язання, які виступають переважно у вигляді ОВДП не несуть для держави такої небезпеки щодо втрати фінансової незалежності, як зовнішні позики. Розвинутий внутрішній ринок державних цінних паперів дозволяє використовувати кошти фізичних осіб та інших суб'єктів господарювання як одне із джерел інвестиційної діяльності [3].

Важливою рисою розвитку фондового України є нездатність інституційних інвесторів (інвестиційних фондів, інститутів спільного інвестування (ICI), недержавних пенсійних фондів) забезпечити попит у системі біржової торгівлі цінними паперами через недостатність активів, а фондових бірж – надати адекватну пропозицію для попиту. Наприклад, біржовий ринок цінних паперів ICI характеризується нижчим рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок. У структурі активів діючих ICI переважає дебіторська заборгованість, інші інвестиції, акції та векселі (їх частка складає 92,03% у 2018 році).

Одними з основних учасників інфраструктури фондового ринку є фондові біржі, з яких лише дві фондові біржі – «ПФТС» та «Перспектива», відзначалися помітними обсягами торгівлі, контролюючи понад 93,18% вартості біржових контрактів у 2018 році. Найбільшу кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах,

було розміщено на «ПФТС» (38,37%), «Перспективі» (22,57%) та «Українській біржі» (19,63%) [1].

Аналіз основних тенденцій фондового ринку України на сучасному етапі свідчить про його поступовий розвиток, але є ряд факторів, які сповільнюють цей процес, а саме: не конкурентоспроможність фондового ринку України, низький рівень інфраструктури фондового ринку, недосконалість законодавства України та інші. Досягнути позитивних змін на фондовому ринку можна за рахунок зусиль державних органів та відновлення інвестиційного клімату країни та ряду інших факторів як суб'єктивного так і об'єктивного характеру.

Література:

1. Офіційний сайт НКЦПФР – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua>
2. Федірко В.В. Фондовий ринок України: сучасні тенденції та проблеми розвитку / В.В. Федірко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць : заснований у 1999 р./ Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. - Вип. 35.- С. 231-239.
3. Стасіневич С.А. Ринок цінних паперів України: стан та проблеми/ С.А. Стасіневич, І.П. Шиндирук// Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Економічні науки». – 2017. – №3. – с. 97-100.

Сікорська М.В.

«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

РОЛЬ ПОДАТКІВ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Податкові надходження завжди посідали чинне місце у процесі формування бюджету. Для будь-якої держави з ринковою економікою податки є своєрідним важелем регулювання та попередження негативних тенденцій в економіці. Податки є своєрідним механізмом, що забезпечує взаємозв'язок між загальнодержавними інтересами та інтересами окремих суб'єктів господарювання. Саме податки визначають характер взаємовідносин між підприємцями та підприємствами усіх форм власності з державним та місцевим бюджетами, з банківськими установами, державними органами виконавчої влади тощо.

Крім того саме за рахунок податкових надходжень формується значна частка дохідної частини бюджету України, яка згідно Бюджетного кодексу України визначається як податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України. Роль податків підсилилась тривалими процесами приватизації державного майна.

Податковий кодекс визначає, що податок – це обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку.

Хоча податки є не єдиним джерелом надходжень до бюджету, крім них законодавство виділяє ще збори, неподаткові надходження, благодійні, добровільні внески, саме податки визначають стабільність у надходженнях до бюджету, яка є необхідною для формування планів бюджету на наступні роки та прогнозування можливих змін. Крім того, роль податків, як джерела доходів Державного бюджету, може визначати політику формування таких доходів. Так, податкові надходження можуть слугувати основним джерелом доходів до Державного бюджету, таким чином забезпечуючи стабільну дохідну базу, адже податки, на відміну від позик, поверненню не підлягають.

Що стосується функцій податків, то однією із найважливіших є фіскальна функція, відповідно до якої податки виконують своє основне призначення, а саме формують та

насичують дохідну частину бюджету. Не менш важливою є регулююча функція, що є своєрідним інструментом регулювання виробництва, споживання. Стимулююча функція податку формує орієнтири для розвитку виробництва та діяльності, тут важливим моментом є застосування механізму пільг. Контрольна функція реалізується в ході оподаткування при регламентації державою фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій, одержанні доходів громадянами, використанні ними майна. Ця функція дає змогу оцінити раціональність, збалансованість податкової системи, кожного податку безпосередньо.

Нажаль, в Україні, як і в більшості країн світу, податки для населення є основною причиною негараздів, погіршення життя. Хоча, звернувши увагу на податкові навантаження різних країн світу, варто відзначити, що України не характеризується надто високими податковими ставками в порівнянні із Швецією, Данією, Францією, Італією. Тобто з огляду на це, варто відзначити, що податкове навантаження не є показником життєвого рівня та добробуту населення, великі обсяги коштів, що викачуються із населення та акумулюються на державних рахунках не завжди є запорукою соціальної забезпеченості. Причиною таких незвичних тенденцій є порівняно малий обсяг фізичного споживання домогосподарств, тобто низький показник доходу на душу населення. Саме недостатність забезпечення виробничого потенціалу в Україні не дає змогу спрямувати акумульовані кошти у потрібному для населення руслі, а саме на соціальні заходи. Саме тому, в Україні є доречним реформування системи податків не у бік поповнення бюджету, а у бік збільшення доходів громадян.

Особливу увагу серед податків в Україні слід приділити, податку на доходи фізичних осіб. Цей податок займає чільне місце не лише в податковій системі України, а й у світі, а саме для більшості розвинених країн податок на доходи фізичних осіб є свого роду гарантом фінансової стабільності, соціальної справедливості та сталого економічного розвитку. Тоді як в Україні це основне джерело поповнення бюджету, а не стимулювання зростання доходів громадян.

Крім, того серед розвинених країн є звичним використання прогресивної шкали оподаткування, згідно якої основним критерієм встановлення податкових ставок є співвідношення між найбільш багатими та найбільш бідними верствами населення. Такий підхід забезпечує соціальну справедливість серед населення, перерозподіл коштів від багатших до бідніших і в цілому сприяє покращенню загального рівня життя в країні.

Прикладами такої диференціації податкових ставок може слугувати досвід Австралії, в якій існує п'ять ставок оподаткування, які варіюються залежно від рівня доходу.

В Канаді не оподатковуються доходи розміром до 10382 доларів. Ставки податку в США поділяються на шість рівнів та залежать від сімейного статусу особи. Так для одружених громадян податкове навантаження подвоюється.

В цілому з огляду на вищесказане в Україні є безумовний потенціал до становлення повноцінної системи оподаткування, що буде спрямована на забезпечення соціального добробуту для населення, в разі використання надбань зарубіжних країн.

Таким чином, оцінивши досвід зарубіжних країн в сфері податкових надходжень до бюджету, варто відзначити, що для України застосування такого досвіду є необхідним, але реалізація потребує подальшого правового регулювання у сфері податків, адже роль такого джерела поповнення Державного бюджету України є досить значною, більше того саме податкові надходження формують основну частину доходів бюджетів, тобто ефективна податкова система забезпечує в цілому можливість держави щодо формування необхідного обсягу коштів для реалізації соціальних програм,

підвищення життєвого рівня населення, підтримання національного бізнесу. Вдале використання дієвих заходів щодо податкового регулювання, на базі зарубіжного досвіду, дозволить сформувати необхідні передумови для прозорості господарської діяльності, що наразі знаходиться в тіні, зрівняння податкового навантаження серед населення із різним рівнем доходу та в цілому для забезпечення добробуту в Україні.

Література:

1. Господарське право: Навчальний посібник / Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. — К.: Кондор, 2009. — 400 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. – Назва з екрана.
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.
4. Гега П.Т., Доля Л.М. Основи податкового права: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. –К.: Т-во «Знання», КОО, 2003.-302с.
5. Фінансове право. Конспект лекцій / Віхров О.П., Ніщимна С.О. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2002. – 280 с.

Скварчинська Д.В.

«Фінанси, банківська справа та страхування» 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПОДАТКОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Податкова децентралізація являє собою процес передачі надходжень від відповідних податків у володіння органів нижніх рівнів влади. Серед позитивних ефектів від її проведення варто виокремити посилення транспарентності проведення регіональної податкової політики, здійснення доступнішого громадського контролю за витратами, які фінансуються за рахунок податкових доходів місцевих бюджетів, підвищення відповідальності територіальної влади та зниження бюджетного дефіциту. Однак децентралізація може бути ефективною лише в тому випадку, якщо структура місцевих фінансів забезпечує органам місцевого самоврядування можливість виробляти і проводити в рамках наданих їм повноважень політику, що відповідає потребам місцевого населення. Крім того необхідно також забезпечення наступних умов:

- а) чіткий розподіл видаткових зобов'язань між усіма рівнями влади з урахуванням економічних критеріїв;
- б) достатня автономія органів місцевого самоврядування з питань визначення розміру та структури видатків місцевих бюджетів;
- в) наявність дієвих стимулів та механізмів відповідальності органів місцевого самоврядування для забезпечення ефективного надання суспільних благ;
- г) достатність адміністративного та фінансового потенціалу органів місцевого самоврядування для належного виконання покладених на них функцій.

Для забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування в Україні відбуваються процеси децентралізації місцевих фінансів, починаючи з кінця 2014 року. Однією з проблем проведення децентралізації в Україні є те, що для цього не розроблена методологія здійснення податкової децентралізації, що приводить до загострення фінансових проблем на місцях. Для проведення ефективної податкової децентралізації не достатньо лише надати територіальним органам влади бюджетну та податкову автономію, необхідно також крім того запровадити інституціональні умови і регулятивні механізми, які мають забезпечувати виконання бюджетних правил.

Задля досягнення оптимального рівня податкової децентралізації є доцільним запровадити наступні зміни:

- розподіл ПДВ між центром і регіонами залежно від чисельності населення кожного регіону;
- розподілення витрат за їх цільовим призначенням з урахуванням регіональних особливостей територій;
- розподіл податку з прибутку підприємств за принципом 50 на 50: половина має залишатись у регіонах, а друга половина має направлятись до Державного бюджету України;
- недопущення посилення податкового тиску на платників податків;
- дотримання відповідності рівня децентралізації видаткових повноважень та децентралізації доходних джерел.

Виконання перелічених вимог сприятиме посиленню самостійності територій, і досягненню балансу загальнодержавних і територіальних інтересів з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів, оптимізації інтересів і діяльності органів публічної влади та підвищенню ефективності регіональної бюджетно-податкової політики.

Література:

1. Карлін М. І. Податкова децентралізація в Україні: проблеми і перспективи / М. І. Карлін // Економічний форум. - 2016. - № 1. - С. 286-292. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_1_43
2. Найденко О.Є. Обґрунтування принципів оподаткування як основи зростання конкурентоспроможності економіки країни / О.Є. Найденко, А.О. Єніна-Березовська // Бізнес Інформ. - 2016. - № 10. - С. 291-303.
3. Назаренко Г. В. Адаптація швейцарського досвіду фіскальної децентралізації до економіки України [Електронний ресурс] / Г. В. Назаренко, А. В. Старіков // Економіка та управління підприємствам, Випуск 16. - 2017. - Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/82.pdf>.

Славкова А.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Проблематика оподаткування доходів фізичних осіб не втрачає своєї актуальності вже багато років. Науковці і практики постійно намагаються вдосконалити оподаткування таких доходів, оскільки податок на доходи фізичних осіб зачіпає інтереси і публічних, і приватних фінансів. Попри всі зміни у системі оподаткування доходів населення, податок на доходи фізичних осіб виконує на сьогодні фіскальну функцію як інструмент трансформації частини доходу фізичної особи в Державний та місцеві бюджети. Механізм оподаткування особистих доходів в сучасному соціально ринковому, економічно розвинутому світі – це не тільки факт наповнення бюджету держави коштами з тенденцією максимізації рівня централізації фінансових ресурсів в країні, що характеризується значним ступенем державної фіскальної експансії. На сьогодні – це, у першу чергу, перерозподіл доходів між окремими верствами населення. Враховуючи негативні тенденції в демографічній сфері нашої держави, якій властива довготривала депопуляція, у сфері формування доходів, яка характеризується зростанням бідності населення тощо, актуалізується проблематика запровадження зваженої фінансово-економічної політики загалом та податкової політики зокрема. Отже постає завдання оптимізації розміру вилучень у вигляді податку на доходи фізичних осіб, який дозволяв би забезпечити розумний баланс між приватними та суспільними інтересами. Така оптимізація має сприяти ефективному формуванню централізованого фонду фінансових ресурсів держави, мотивації до праці та інвестування, стимулюванню зайнятості, соціально-справедливому вирівнюванню доходів населення.

Характерними рисами сучасної системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні є: відсутність неоподаткованого мінімуму (застосовується податкова соціальна пільга), пропорційна шкала оподаткування (18%), неврегульовані податкові пільги тощо. Податок на доходи фізичних осіб не використовується в повному обсязі як регулятор соціально-економічних процесів, перетворившись на фінансовий інструмент, що забезпечує зростання податкових надходжень до бюджету держави в умовах політико-економічної нестабільності.

Для відновлення соціальної справедливості групою депутатів поданих до Верховної Ради України Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо запровадження прогресивної шкали оподаткування при сплаті податку на доходи фізичних осіб) [1]. Пропонується прогресивна модель оподаткування з 9-ти ступеневою шкалою оподаткування, інтервали якої диференціюються пропорційно відповідній величині законодавчо встановленого прожиткового мінімуму (табл.1). Необґрунтована кількість та рівень ставок вражає. Нагадаємо, що середня заробітна плата по Україні у січні 2019 року склала 13721 грн, отже основна ставка при такій моделі оподаткування становитиме 15%.

Таблиця 1

ПРОПОНОВАНА ШКАЛА ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗГІДНО ПРОЕКТУ ЗАКОНУ

Розмір доходу відповідно до кількості прожиткових мінімумів (ПМ)		Ставка, %
у ПМ	у грн.*	
до 1 ПМ	до 1921	0
понад 1 до 3 ПМ	понад 1921 до 5763	5
понад 3 до 10 ПМ	понад 5763 до 19210	15
понад 10 ПМ до 20 ПМ	понад 19210 до 38420	18
понад 20 ПМ до 50 ПМ	понад 38420 до 96050	22
понад 50 ПМ до 100 ПМ	понад 96050 до 192100	27
понад 100 ПМ до 300 ПМ	понад 192100 до 576300	33
понад 300 ПМ до 500 ПМ	понад 576300 до 960500	40
понад 500 ПМ	понад 960500	48

Примітка: *прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 01.01.2019 р.

Джерело: складено автором на основі [1].

На думку авторів законопроекту «в Україні є велика кількість людей, які отримують доходи по 30, 50, 100 тисяч гривень чи навіть більше. Відповідно до принципу соціальної справедливості багаті мають платити більше податків хоча б тому, що вони мають більше можливостей це робити. До такої категорії відносяться судді, прокурори, різного роду державні чиновники та керівники державних підприємств, заробітна плата яких може вимірюватися сотнями тисяч гривень на місяць» [2]. Але такі категорії громадян не будуть віддавати половину своїх доходів до бюджету і знайдуть для цього безліч лазівок. Це у випадку, якщо зазначений законопроект приймуть.

Отже, вважаємо, що підготовка і подання до Верховної Ради України Проекту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо запровадження прогресивної шкали оподаткування при сплаті податку на доходи фізичних осіб) є передвиборчим популізмом, оскільки: відсутні достатні обґрунтування відносно застосування кількості та рівня ставок податку; немає розрахунків щодо достатності податкових надходжень до бюджету у випадку прийняття нової моделі оподаткування доходів фізичних осіб; не уніфіковані податкові пільги; не враховується достатність сукупного доходу домогосподарства (сім'ї); відсутній належний податковий контроль та відповідальність за несплату податку і нарешті, ускладнюється адміністрування податку на доходи фізичних осіб, що в подальшому призведе до значних втрат. На нашу думку, при запровадженні такої моделі оподаткування доходів фізичних осіб в Україні

розумний баланс між приватними та суспільними інтересами на сьогодні забезпечити неможливо.

Для вирішення проблем у сфері оподаткування особистих доходів громадян необхідно підходити комплексно: створити ряд передумов для підвищення ефективності оподаткування доходів фізичних осіб у рамках реалізації загальнодержавної соціально-економічної політики, в першу чергу політики доходів, реалізувати низку конкретних заходів, спрямованих на активізацію регулюючої функції податку на доходи фізичних осіб через запровадження зваженої прогресивної шкали оподаткування, введення оподаткування сукупного доходу домогосподарств з врахуванням достатності їх доходів, удосконалення пільгового оподаткування тощо.

Література:

1. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо запровадження прогресивної шкали оподаткування при сплаті податку на доходи фізичних осіб) від 19 лютого 2019 № 10066 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65528

2. Пояснювальна записка до Проекту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо запровадження прогресивної шкали оподаткування при сплаті податку на доходи фізичних осіб) від 19 лютого 2019 № 10066 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65528

Смакула Я.Р.

«Макрофінансове управління», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Пислиця А. В.

БАНГЛАДЕШ ЯК ПРИКЛАД УСПІШНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ЩОДО СУПРОВОДЖЕННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Розвиток обслуговування великих платників податків спостерігається у кожній європейській державі. Однією з країн, що може бути в певному сенсі новатором це Бангладеш де чинні європейські високі ставки, високий рівень зuboжілого населення та бажання держави модернізувати все.

Державна рада Доходу (NBR) є центральною владою для податкового відомства в Бангладеш. Адміністративно підпорядковується Internal Resources Division (IRD) Міністерства фінансів. У міністерства фінансів є 4 Підрозділи, а саме, Фінансовий відділ Internal Resources Division (IRD), Банківський підрозділ і Economic Relations Division (ERD). Кожен підрозділ очолюється Секретарем уряду. NBR відповідальний за формулювання і безперервний перегляд податкової політики і податкових законів в Бангладеш. [4]

Ведення переговорів про податкові угодах з іноземними урядами і участь в міжміністерському обговоренні з економічних питань, які мають вплив на податкову політику і податкове відомство, є також обов'язками NBR. Головна відповідальність NBR полягає в тому, щоб мобілізувати внутрішні ресурси через стягування імпорتنих мит і податків, ПДВ і прибуткового податку для уряду. Плч-о-плч зі стягненням податків допомогу міжнародної торгівлі за допомогою швидкого дозволу імпорту та експортних вантажів також з'явилася в якості ключової ролі NBR. Інші обов'язки включають адміністрацію питань, пов'язаних з податками, мита і інший дохід зв'язали збори / звинувачення і запобігання контрабанді. Під повним контролем IRD NBR управляє акцизом, ПДВ, митницею та послугами прибуткового податку, що складаються з 3 434 чиновників різних сортів і 10 195 положень штату підтримки. [4]

Податковий адміністратор збирає корпоративний податок у восьми категоріях. Оператори телекомунікацій, банки, фінансові установи та виробники сигарет - основні джерела податків - сплачують податок з найвищих ставок від 40 до 45 відсотків. [5]

З метою сучасного адміністрування податків LTU (Large taxpayer unit) починає функціонувати з листопада 2003 року. Уряд Бангладеш за підтримки Департаменту міжнародного розвитку (DFID) взяв на себе завдання реформи в прямих податкових і ПДВ крилі Національної ради доходів. Уряд призначив Одиницю великих платників податків пілотною зоною для здійснення реформи в сфері прямих податків. [1]

Великий підрозділ платників податків з податку на додану вартість (LTU-VAT) відрізняється від інших дванадцяти комісій під Національним управлінням доходів (NBR) через його операційний процес. Одиниця покрила 56% від загального обчисленого ПДВ у минулому фінансовому році 2016-17. Тенденція реалізації доходу за п'ять місяців торкнулася зростання на 17,29% у річному обчисленні. [2]

LTU-VAT є функціонально-орієнтованою організацією, що займається такими речами як фізичне відвідування організацій, аналіз звітів про аудиторську перевірку та звіт про прибутки та збитки, порівняння банківських рахунків фірм з їх прибутком, а також вивчення життєвого циклу компаній.

Для збільшення доходів комітет розробив свою політику. Найбільш важливим є реструктуризація переліку фірм, на які поширюється діяльність. Відповідно до критеріїв вибору доходу, фірми, що сплачують ПДВ за 3 роки поспіль, мають право на лістинг в LTU, а також на своїх сестринських концернів та асоційованих фірм. Рішення про реструктуризацію списку LTU було розміщено на NBR. [2]

Відділ великих платників податків (ПДВ) Національної ради доходів Бангладеш запустив мобільний додаток, що полегшує отримання великих податкових платежів інформацією та послугами, що стосуються податків, легко і швидко. Будь-яка особа матиме доступ до програми для отримання інформації, включаючи всю діяльність LTU, коди депозиту ПДВ, контактний номер її посадових осіб та залучених підприємств. Мобільний додаток можна завантажити з Google Play магазину в будь-якому андроїд-телефоні. Платники податків зможуть скористатися різними послугами через додаток, щоб вони були безпосередньо пов'язані з чиновниками LTU. [3]

Трансформація до змін завжди дає позитивний результат в майбутній перспективі. Кожен з бізнесменів Бангладешу намагається дотриматись законодавства, для того, щоб за рік отримати соціальну пільгу на державні послуги, як результат зручність для платника – дієвість роботи державних органів.

Література:

1. Large taxpayers unit [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ltu.bd.org/>
2. All large-scale businesses should come under LTU-VAT [Електронний ресурс] // DhakaTribune. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dhakatribune.com/business/2018/01/01/large-scale-businesses-come-ltu-vat>
3. LTU launches apps for taxpayers [Електронний ресурс] // NEWAGE. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.newagebd.net/article/43498/ltu-launches-apps-for-taxpayers>.
4. National Board of Revenue [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://nbr.gov.bd/about-us/about-us/eng>
5. High corporate tax a bane for businesses [Електронний ресурс] // The daily star. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thedailystar.net/business/high-corporate-tax-bane-businesses-1586068>

Солодка О.О.

д.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

В умовах макроекономічної та фінансової нестабільності ефективна діяльність суб'єктів господарювання залежить від наявності механізмів хеджування ризиків, що передбачає активізацію фінансового інжинірингу похідних фінансових інструментів. На сучасному етапі розвитку економіки України актуальними є теоретичні положення і методологічні засади дослідження процесів виникнення координаційних деструкцій в економіці та практичні рекомендації щодо їх мінімізації через функціональний механізм похідних фінансових інструментів для забезпечення макроекономічної стабільності.

Ми пропонуємо визначати два види деструкцій в економіці, а саме: системні і координаційні. Системні деструкції є тривалим односпрямованим порушенням умови макроекономічної рівноваги, результатом якого є зміна фаз економічного циклу та негативна динаміка макроекономічних показників. У розрізі ринків, системні деструкції мають прояв у втраті функціональності системи ринкових економічних відносин. Проявом втрати функціональності системи ринкових економічних відносин є відсутність ліквідності ринків і ліквідності інструментів ринків. Сутність поняття «координаційні деструкції» в економіці визначено як тривале односпрямоване відхилення рівноважних значень параметрів предикатів ринків від їх фактичних значень внаслідок невідповідності ділових очікувань суб'єктів господарювання реальним економічним процесам, результатом яких є порушення ринкової рівноваги та неефективність дії механізму попиту і пропозиції без втрати функціональності системи економічних відносин.

Згідно нашої наукової позиції, мінімізація координаційних деструкцій в економіці передбачає визначення необхідних умов інтеграції функціоналу похідних фінансових інструментів у механізми фондового, грошово-кредитного, валютного і товарно-сировинного ринків як непрямих інструментів ефективного макроекономічного регулювання, що здатні забезпечити макроекономічну стабільність через посилення економічної активності суб'єктів господарювання внаслідок зменшення кон'юнктурних коливань на ринках базових активів. Концепція мінімізації координаційних деструкцій в економіці через функціональний механізм похідних фінансових інструментів ґрунтується на концептуальних складових механізму хеджування, які нами визначено в такий спосіб: об'єкти, агреговані об'єкти та інструменти хеджування; стратегії хеджування з деталізацією ризиків, що хеджуються; показники і критерії ефективності хеджування; економічний зв'язок між об'єктом хеджування та інструментом хеджування; моделі оцінки ризиків. На нашу думку, функціональний механізм похідних фінансових інструментів здатен мінімізувати координаційні деструкції в економіці через вплив на ринки базових активів за умови пріоритетності створення механізмів хеджування економічних і фінансових ризиків суб'єктів господарювання. Базові активи похідних фінансових інструментів, за конкретних макроекономічних умов, що визначаються рівнем координаційних деструкцій в економіці у розрізі ринків, природньо визначають основний напрям використання деривативів [1, с.38-66].

Для визначення рівня координаційних деструкцій в економіці нами розроблено методологію предикативної аналітики, яка інтегрує: предикативну модель координаційних деструкцій в економіці; формування синтетичної форвардної позиції для визначення рівноважних значень параметрів предикатів ринків; операційну технологію моделювання параметрів похідних фінансових інструментів у стратегіях хеджування, – і призначена для визначення рівня координаційних деструкцій та обґрунтування адекватності запровадження похідних фінансових інструментів їх мінімізації.

Слід відзначити гостре домінування в Україні спекулятивного напряму використання похідних фінансових інструментів, що має наслідком суперечливий розвиток ринку деривативів та неефективне, відірване від реального сектору

економіки, використання їх функціоналу [2, с.313-324]. Наш науково-практичний підхід до визначення ринкових сегментів для запровадження похідних фінансових інструментів передбачає побудову модульних профілів потенційних хеджерів на основі результатів визначення рівня координаційних деструкцій в економіці у розрізі фондового, грошово-кредитного, валютного і товарно-сировинного ринків.

Деталізація модульних профілів потенційних хеджерів здійснюється на основі операційної технології моделювання параметрів деривативів у стратегіях хеджування, необхідними умовами ефективної реалізації яких визнано: високий рівень концентрації капіталу на ринках базових активів; низьку волатильність ринків базових активів; регулярність торгів на ринках базових активів. При цьому, використовуються моделі прогнозування параметрів ризику і ціни базових активів похідних фінансових інструментів, зокрема: 1) модель формування пулу базових активів похідних фінансових інструментів для стратегій хеджування, при цьому, пул базових активів формується з N інструментів ринку, рівень координаційних деструкцій якого потребує мінімізації; 2) параметрична модель, задана стохастичною багатофакторною функцією ціни базового активу з інтегрованою гармонійною моделлю Фур'є для визначення прогнозованої цінової динаміки базових активів. Результати моделювання інтегруються в межах реалізації технології формування попиту на похідні фінансові інструменти.

Таким чином, розробка модульних профілів потенційних хеджерів у розрізі фондового, грошово-кредитного, валютного і товарно-сировинного ринків дозволить обґрунтувати пріоритетність запровадження похідних фінансових інструментів, визначити актуальний вектор розвитку ринку деривативів, що сприятиме мінімізації прояву спекулятивної природи їх функціонального механізму, ефективній роботі дилерських і брокерських компаній щодо створення механізмів хеджування економічних і фінансових ризиків суб'єктів господарювання, а отже, збільшенню ліквідності ринку деривативів в цілому через локалізацію та задоволення потреб потенційних хеджерів, наслідком чого є розвиток реального сектору економіки України.

Література:

1. Солодка О.О. Похідні фінансові інструменти: функціональні механізми та суперечності використання в Україні / О.О. Солодка. – Київ, Кондор-Видавництво, 2016. – 432с.
2. Інноваційний розвиток корпоративних фінансів: тенденції та перспективи: монографія / О.О. Терещенко, Н.Д. Бабяк, А.І. Іващенко та інші. – К.: КНЕУ, 2017. – 495с.

Стенічева І.Б.

асистент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНOSTІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Для оцінки сформованості інноваційного простору регіонів України можливо використовувати показники, що характеризують наявність внутрішніх резервів для інноваційної діяльності та здатність трансформувати ці можливості в кінцеві економічні результати.

Для визначення рейтингу регіонів за показниками оцінки необхідно здійснити нормування цих показників, тобто їх переведення до безрозмірного вигляду. При цьому, існують досить різні методи нормування показників, більшість з яких проаналізовано в роботі Р.Волощук [1]. Спираючись на вказане дослідження, умови застосування даних підходів можна представити в таблиці 1.

В базовому методі нормування для показників, що є стимуляторами, здійснюється за формулою (1), а для показників, що є дестимуляторами – за формулою (2):

$$\bar{X}_i = \frac{X_i - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}}, \quad (1)$$

$$\bar{X}_i = \frac{X_{\max} - X_i}{X_{\max} - X_{\min}}, \quad (2)$$

де X_i - статистичне значення i -того показника;

$X_{\min}$ та $X_{\max}$ - максимальне значення i -того показника [1, С.18].

Таблиця 1

УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО НОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ

Характеристика підходу	Умови застосування
Нормування показників шляхом порівняння відхилення їхніх статистичних значень від мінімального для стимуляторів та максимального для дестимуляторів рівня з відхиленням між граничними (максимальним та мінімальним) значеннями	Застосовуються для нормування значень показників, які мають монотонний характер впливу на досліджуване явище (процес), тобто є стимуляторами або де стимуляторами в чистому вигляді. Потребує перерахунків за умови поповнення часового ряду.
Нормування показників з врахуванням максимальних та мінімальних значень, а також верхньої та нижньої межі норми	Передбачає визначення верхньої та нижньої межі норми. Унеможлиблює попадання нормованих показників в проміжок менше нуля, або більше одиниці. Передбачає, що верхня та нижня межа норми перебуває в межах від мінімального до максимального значення, що не завжди відповідає дійсності. Має ті ж недоліки, що й перший підхід.
Нормування показників на основі вектора характеристичних значень - оптимальних, порогових, граничних.	Передбачає визначення оптимальних, порогових та граничних значень показників та порівняння з ними статистичних значень показників. Штучно обмежує інтервал нормування нульовим значенням, за умови набуття показником значення, гіршого за граничне, та одиницею – за умови набуття показником значення, кращого за оптимальне.

Джерело: таблицю складено на основі [1]

Ці формули можуть застосовуватись для всіх без виключення показників оцінки сформованості інноваційного простору, адже всі вони є стимуляторами.

До показників, що характеризують наявність внутрішніх можливостей для інноваційної діяльності було віднесено кількість підприємств, що займались інноваційною діяльністю.

Значення кількості підприємств, що займались інноваційною діяльністю, скоротилось по всіх регіонах України. найбільш суттєвим було скорочення по Запорізькій (на 0,391 пункту), Харківській (на 0,380 пункту), Львівській (на 0,368 пункту), Донецькій (на 0,337 пункту) та Івано-Франківській (на 0,316 пункту) областях. По інших регіонах нормоване значення даного показника за 2013-2017 роки скорочувалось, але значно меншими темпами.

Щодо місця в рейтингу, то протягом всього досліджуваного періоду лідируючі позиції за даним показником мала Харківська область (1 місце) та м.Київ (2 місце). На початку досліджуваного періоду в п'ятірку лідерів за цим показником входили Львівська, Запорізька та Івано-Франківська області (3, 4 та 5 місце станом на 2013 рік, відповідно), а в п'ятірку регіонів з найнижчим нормованим значенням даного показника – Полтавська, Сумська, Чернівецька, Волинська та Закарпатська області (21-25 місця у 2013 році, відповідно). Наприкінці досліджуваного періоду до числа лідерів за даним показником увійшли Дніпропетровська, Львівська та Запорізька області (3, 4 та 5 місце

у 2017 році, відповідно). Останні ж місця в рейтингу у 2017 році посіли Рівненська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська та Луганська області.

Формування і реалізація інноваційних процесів на національному, регіональному й внутрішньорегіональному рівнях вимагає здійснення оцінки просторового інноваційного розвитку регіонів для найглибшого виявлення ключових точок і площин у просторі для впровадження інновацій.

Література:

Волощук Р.В. Підходи до нормування економічних показників / Р.В. Волощук // Індуктивне моделювання складних систем: Зб. наук. пр. — К.: МННЦ ІТС НАН та МОН України, 2009. — Вип. 1. — С. 17-25.

Стецюк Т.І.

к.е.н., доцент, доцент кафедри страхування
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА СТРАХОВИХ ЗАСАДАХ: УКРАЇНСЬКІ І СВІТОВІ ПАРАЛЕЛІ

Україна і світ характеризується різними процесами реформування системи фінансування охорони здоров'я. В переважній більшості країн преференції надаються системі, в основі якої лежать страхові засади. Навіть така країна як США, в якій витрати на надання медичної допомоги в перерахунку на душу населення є одними з найвищих в світі, характеризується принципом вільного вибору лікаря, медичного закладу, порядку страхування. Американська система охорони здоров'я з традиційною ліберальною економікою проводить реформу охорони здоров'я, основою якої є посилення державного контролю з можливістю запровадження централізованої бюджетно-страхової моделі охорони здоров'я з опосередкованою формою організації. При цьому весь час зростає невдоволення американців існуючою (приватною) системою охорони здоров'я.

Приватна модель страхування може носити і обов'язковий характер, як це має місце у Франції. Вона реалізується через збір внесків за допомогою державної страхової організації, яка відшкодовує пацієнтам їх витрати на медичну допомогу. Така модель медичного страхування характеризується ефективною інтеграцією з усією системою соціального страхування, де крім обов'язкового державного страхування існує мережа додаткового страхування з існуючими фондами соціальної допомоги. Обов'язкове страхування пов'язано з тим, що лікарі і медичні установи відокремлені від покупця медичних послуг і працюють з ним за договорами. Така система може існувати як в приватній системі, так і в системі обов'язкового медичного страхування.

Світовий досвід показує, що найзначніші витрати на охорону здоров'я діють в США - 17,1%, Швейцарії - 11,7%, Франції - 11,5%, Німеччини - 11,3%, Нідерландах - 11,0% від ВВП (табл. 1), [1]. У розрахунку на одного жителя найбільші витрати на охорону здоров'я становлять в Швейцарії - 9673,5 дол., США - 9402,5 дол., Нідерландах - 5693,9 дол. США. Найзначніша частка охоплення населення обов'язковим медичним страхуванням має місце в Японії (100%), Швейцарії (99,5%), Бельгії (99-100%). При цьому страховиками в системі ОМС є: в Швейцарії, Бельгії, Росії, Франції та Японії - держава, в Німеччині - лікарняні каси, Нідерланди - медичні фонди, США - страхові компанії [1].

Аналіз основних принципів побудови медичного страхування, що застосовуються в більшості зарубіжних країн, показує, що всюди застосовується часткова оплата застрахованими особами певних медичних послуг. Механізм спільної оплати стримує пацієнтів від малоефективних витрат, так як частина цих витрат йде безпосередньо з їх

особистих коштів. Іншими відмінними ознаками систем страхування здоров'я в Україні і світі є наявність «періоду очікування», що передує виплаті обумовленої договором страхування допомоги по непрацездатності або застосування франшизи.

Таблиця 1

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІСНУЮЧИХ СИСТЕМ
ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ (ОМС)**

Країна	Витрати на охорону здоров'я		Охоплення населення ОМС, %	Страховики в системі ОМС	Страховий внесок, у % від фонду оплати праці	Розподіл страхового внеску між роботодавцем та робітником
	% від ВВП	в розрахунку на 1 жителя, дол. США				
1	2	3	4	5	6	7
Бельгія	10,6	4884,1	99-100	Держава	7,4	52 / 48
Німеччина	11,3	5410,6	92	Лікарняні каси	9-15	50 / 50
Нідерланди	11,0	5639,9	ОМС 100 / ОМС для низькооплачуваних робітників – 64	Медичні фонди	10,3/8,1	0:100 / 80:20 виключно для моряків 50 / 50
Росія	7,1	892,8	90	Держава	5,1	100 / 0
США	17,1	9402,5	90	Страхові компанії	3-9,5	в залежності від місця роботи
Франція	11,5	4958,9	80	Держава	13,6	66 / 34
Швейцарія	11,7	9673,5	99,5	Державний фонд	10,1	50 / 50
Японія	10,2	3702,9	100	Держава	8,2	50 / 50

Джерело: [1]

В Україні, з метою виведення галузі з кризового стану розпорядженням Кабінету Міністрів України схвалено Концепцію реформи фінансування системи охорони здоров'я. Дана концепція передбачає переведення галузі охорони здоров'я на страхові засади. Міністерство охорони здоров'я підготувало закон «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» – це перший і головний закон початку реформи у галузі охорони здоров'я, що встановлює єдині для всіх умови та правила надання медичної допомоги, що є схожими до світових. Концепцією передбачено, що реформа фінансування системи охорони здоров'я відбувається в три етапи: початковий або підготовчий, етап запровадження та інтеграції. Дана концепція передбачає запровадження державного гарантованого пакету медичної допомоги, єдиного національного замовника медичних послуг та поступовий перехід до страхової медицини. [2, с.174-186].

Література:

1. Morrisey M. Health Insurance /M. Morrisey. -2nd ed. - Chicago: Health Administration Press, 2013. -551 p 93. Norris L. The Insider's Guide to Obamacare's Open Enrollment (2015 2016): A step-by-step guide to finding health insurance /L. Norris. - Washington: Kindle Edition, 2015. -51 p.
2. Стецюк Т.І., Інноваційні підходи щодо впровадження ОМС в Україні / Т.І. Стецюк, Л.В. Пархета // Фінанси, облік і аудит: зб.наук.праць 2017, випуск 2(30), с.174-186

Столярчук Н.М.

к.е.н., старший науковий співробітник
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Трансакційні витрати є однією з провідних категорій у дослідженнях представників інституціоналізму та неінституціоналізму. Інституціональна економічна теорія досліджує вплив правил і шаблонів поведінки (представлених звичаями, традиціями, релігійними ритуалами, нормами законодавчих актів), а загалом інститутів на функціонування суб'єктів господарської діяльності та економічних систем. Правила поведінки структурують і регламентують взаємозв'язки між індивідами у суспільстві та забезпечують розв'язання розподільчих конфліктів. Причому позитивний ефект досягається завдяки економії на трансакційних витратах.

Трансакційні витрати можна визначити як витрати, що забезпечують взаємодію підприємства із зовнішнім середовищем (контрагентами, комерційними посередниками) з метою здійснення трансакцій і включають витрати на пошук інформації, проведення переговорів, укладання контрактів і забезпечення їх виконання. Значним джерелом трансакційних витрат є опортуністична поведінка контрагентів, адже економічні агенти повинні вживати заходів для попередження та мінімізації втрат від опортуністичної поведінки.

Трансакційні витрати – це витрати, що забезпечують перехід прав власності від одних економічних агентів до інших та охорону цих прав. Ці витрати не пов'язані з процесом створення вартості, а забезпечують лише трансакцію – угоду про зміну власника продукту (його продаж) чи надання послуг.

К. Менар виділяє чотири типи трансакційних витрат:

- витрати, зумовлені різницею у технологіях;
- інформаційні витрати (складаються із витрат кодування та передачі інформації, її розшифрування, витрат на вивчення і засвоєння інформаційних систем);
- витрати на масштаб (зумовлені існуванням системи безособового обміну, яка потребує витрат на спеціалізовану систему забезпечення виконання угод і контрактів);
- витрати на опортуністичну поведінку [1].

Р. Коуз у праці «Проблеми соціальних витрат» (1960), довів, що неокласична модель, яка є фундаментом більшості ортодоксальних економічних теорій мейнстріму, справедлива лише за надзвичайно жорсткої передумови про нульові трансакційні витрати. За безнульових трансакційних витрат потрібно враховувати вплив інститутів. Як зазначає Д. Норт, у неокласичній моделі інститутів немає, тому з економічним зростанням жодних проблем не виникає: його темп задається лише коефіцієнтом народжуваності та нормою вкладів [2].

На сьогоднішній день існують класифікаційні ознаки витрат на інноваційну діяльність, які досліджувались як вітчизняними, так і зарубіжними авторами. Провівши аналіз існуючих підходів стосовно класифікації інноваційних витрат, Гвоздю С. Ю. пропонує її розширити та виділити такі класифікаційні ознаки, як класифікація витрат на стадіях життєвого циклу інноваційної продукції та тип трансакції.

Згідно з першою класифікаційною ознакою відносять такі види витрат: витрати на проведення маркетингових досліджень, трансформацію інноваційної ідеї в готову продукцію, виробництво інноваційної продукції, збут інноваційної продукції, удосконалення продукції/продаж об'єктів інтелектуальної власності [3, с.21].

Згідно з класифікацією витрат на інноваційну діяльність за типом трансакцій, на нашу думку, доцільно виділити: витрати, які виникають при обміні правами власності, через існування комунікативних бар'єрів та психологічне несприйняття нововведень та витрати на оцінку індивідуального вкладу працівника в інноваційну діяльність.

Садовська І. Б. зауважує, що у традиційному бухгалтерському обліку трансакційні витрати не виділені окремою групою витрат і здебільшого відображаються в складі адміністративних або витрат на збут. Це негативно впливає на процес прийняття управлінських рішень щодо трансакційних витрат і управління ними [4, с. 119].

Слід враховувати, що трансакційні витрати перебувають під впливом деяких інших чинників, таких, як технологія оцінювання та моніторингу, фізичних характеристик активів і природи обміну. За всіх інших рівних умов трансакційні витрати відносно високі, якщо:

- в обміні беруть участь активи зі складними ознаками;
- обмін передбачає фактор часу;
- обмін здійснюється між індивідами, які не мають будь-яких ділових зв'язків, і не повторюється;
- активи знецінюються у спосіб, який важко визначити, а власне обмін не має постійного характеру;
- активи мають особливий характер і залежать від специфічного використання.

Література:

1. Менар К. Экономика организаций : пер. с франц. [Текст] / К. Менар. – М.: Инфра-М, 1996. – С. 31-32.
2. Норт Д. Інститутції, інституційна зміна та функціонування економіки. – К.: Основи, 2000. – С. 171.
3. Гвоздю С.Ю. Підходи до класифікації витрат на інноваційну діяльність. Технологический аудит и резервы производства. 2013. № 6/6(14). С.20-22.
4. Садовська І. Б. Сутність і класифікація трансакційних витрат як об'єкта обліку. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2009. № 27. С. 116–119.

Стрільчук Ю.І.

к.е.н., асистент кафедри банківської справи

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВИХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Економічний розвиток країни виступає важливою передумовою для успішної конкурентної боротьби в глобальному економічному середовищі, а також слугує основою для економічного зростання. На даний час відбувається активний перехід до моделі сталого розвитку, досягнення якого стоїть у порядку денному більшості країн світу.

Загальноприйнятим визначенням сталого розвитку, яке було вперше опубліковане у доповіді Всесвітньої комісії з довкілля та розвитку «Наше спільне майбутнє» у 1987 році, є таке: «сталый розвиток — це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [4, с. 7]. На відміну від теорії економічного зростання парадигма сталого економічного розвитку передбачає врахування екологічних, економічних та соціальних складових розвитку у комплексі.

Важливу роль у вирішенні проблем сталого розвитку відіграє банківська система, зважаючи на те, що кредитори приймають рішення щодо пріоритетних галузей, у які направляються кошти, тим самим стимулюючи їхній розвиток. Разом з тим місце та роль банківського кредитування населення у забезпеченні сталого розвитку потребує подальшого дослідження.

У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН для прийняття Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року. В Україні також розпочалась робота зі встановлення цілей сталого розвитку (ЦСР) на 2016 – 2030 роки, відповідних завдань та показників для моніторингу досягнення цілей. Перелік ЦСР був офіційно затверджений на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 року [3]. Необхідно зауважити, що кожна із поставлених цілей передбачає ряд завдань, на виконання окремих з яких безпосередньо впливає

банківське кредитування населення, вибір банками пріоритетних напрямків у даному сегменті бізнесу.

Розвиток банківських програм кредитування на отримання освіти виступає одним із шляхів виконання таких завдань як: «До 2030 року забезпечити для всіх рівний доступ до недорогої та якісної професійно-технічної та вищої освіти», «До 2030 року істотно збільшити число людей, які володіють затребуваними навичками, у тому числі професійно-технічними навичками, для працевлаштування, отримання гідної роботи та занять підприємницькою діяльністю», а також «До 2020 року суттєво скоротити частку молоді, яка не працює, не вчиться і не набуває професійних навичок» [3]. В даний час програми освітнього кредитування в Україні не досить поширені на відміну від зарубіжної банківської практики, оскільки несе у собі значні ризики, вищі порівняно з іншими видами кредиту, передбачає тривалий термін користування отриманими коштами, а також повернення коштів переважно після закінчення навчання, коли позичальник матиме роботу та джерело постійного доходу, що є несприятливим фактором розвитку даного напрямку кредитування. З метою зменшення кредитного ризику доцільно кредитувати не студентів, а їхніх батьків, які вже мають певний рівень доходів і можуть погашати борг без встановлення пільгового періоду. Доступ населення до освіти є одним із важливих чинників, які дозволяють формувати освічену націю, що веде у свою чергу до розвитку різних галузей промисловості, науки, техніки, охорони здоров'я, оскільки від якості освіти залежить створення інновацій та їхнє впровадження. Перспективним напрямком для України може бути запровадження короткострокових кредитів для населення, цільовим призначенням яких є оплата тренінгових курсів, програм підвищення кваліфікації в Україні чи закордоном. Позичальниками у даному випадку виступають не студенти, а люди, у яких є доходи, але немає достатніх заощаджень для забезпечення оплати своїх навчальних потреб. Доцільно для банків розглядати перспективи співпраці з освітніми установами, розробки партнерських програм кредитування, що дасть змогу розширити клієнтську базу і отримати новий напрямок прибуткової діяльності [2, с. 86].

Завдання сталого розвитку «До 2030 року забезпечити загальний доступ до достатнього, безпечного і недорогого житла й основних послуг» має також соціальний характер, оскільки сприяє покращенню життєвих умов населення. Однак, його виконання можливе лише за умови інтеграції державного та приватного секторів. Банкнвське кредитування населення на придбання житла може також частково сприяти досягненню поставленого завдання. Проте, кредити на придбання нерухомості зазвичай довгострокові і тому вимоги до платоспроможності позичальників вищі, що слугує певним бар'єром для доступу населення до кредитів. Одним із напрямків розвитку даного виду кредитування можемо виділити партнерські програми між банками та будівельними компаніями у рамках яких позичальникам пропонуються певні пільгові умови кредитування з метою придбання житла конкретного забудовника. Обсяги іпотечних кредитів в Україні почали зростати з 2013 року, проте така тенденція спричинена не реальним приростом кредитів, а тим, що внаслідок падіння курсу гривні обсяги кредитів у гривневому еквіваленті збільшилися [1, с. 44].

Завдяки банківському кредитуванню населення відбуваються зрушення у досягненні окремих цілей сталого розвитку, що стосуються збереження довкілля. Виконанню таких завдань сталого розвитку як: «До 2030 року подвоїти глобальний показник підвищення енергоефективності» та «Раціоналізувати неефективне субсидування використання викопного палива, що веде до його марнотратного споживання» [3] можуть послугувати програми банківського еко-кредитування населення. Цільовим призначенням позики у межах зазначених програм є придбання та встановлення енергозберігаючих матеріалів, технологій, обладнання, утеплення

будинків тощо. В Україні такі програми кредитування населення вже запровадили деякі банки. Даний напрямок кредитування є досить перспективним та дозволяє прискорити досягнення відповідних цілей сталого розвитку, сприяє виробництву електроенергії з альтернативних джерел, поширенню використання енергозберігаючих технологій серед населення, що веде до зменшення використання невідновлюваних природних ресурсів.

Виконанню завдання сталого розвитку, такого як «До 2030 року зменшити негативний екологічний вплив міст у перерахунку на одну особу населення» може сприяти банківське кредитування населення на придбання електромобілів, які не мають викидів шкідливих речовин у атмосферу. Збільшення кількості електромобілів сприятиме зменшенню забруднення та покращенню якості повітря. З огляду на це даний напрямок кредитування має перспективи розвитку. Варто зауважити, що кредитування на придбання електромобілів може бути розширене завдяки розробці партнерських програм з автосалонами.

Окреслені пріоритетні напрями активізації банківського кредитування населення, а саме на придбання чи будівництво житла, утеплення, встановлення енергозберігаючого обладнання, купівлю електромобілів, придбання освітніх послуг, сприятимуть забезпеченню сталого розвитку. Отже, банківське кредитування населення може слугувати одним із драйверів сталого розвитку і використовуватися у складі державних заходів щодо забезпечення досягнення поставлених завдань та цілей.

Література:

1. Стрільчук Л. В., Стрільчук Ю. І. Окремі проблеми банківської системи України / Л. В. Стрільчук, Ю. І. Стрільчук // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 6-1. – С. 42–44
2. Стрільчук Ю. І. Банківське кредитування населення у забезпеченні сталого розвитку / Ю. І. Стрільчук // Формування ринкових відносин в Україні : збірник наукових праць. – 2017. – Вип. 7–8 (194–195). – С. 84–91
3. Цілі сталого розвитку 2016 — 2030 [Електронний ресурс]. — Офіційний сайт ООН в Україні. — Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
4. The 21st Century Corporation: The Ceres Roadmap for Sustainability [Електронний ресурс]. — Офіційний сайт CERES. — Режим доступу: <https://www.calpers.ca.gov/docs/governance/2010/ceres-roadmap-for-sustainability.pdf>

Сукур А.О.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

«ЗЕЛЕНІ» ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ

В сучасний час суспільство надзвичайно динамічне, відбувається стрімкий зріст ВВП, населення зростає все більшими темпами і це спричиняє появі таких проблем як виснаження природного капіталу, кумулятивне нарощування екологічних та соціальних проблем. Саме ці проблеми наштовхують до необхідності перегляду традиційних поглядів на економіку та економічний розвиток і орієнтування на сталий («зелений») розвиток (green development). Основою концепції «зеленого» економічного розвитку є «зелені» фінанси (green finance), які пов'язують між собою економічне зростання, дії з охорони довкілля та фінансові інститути (табл.1). Україні є актуальним перехід до «зеленої» економіки і розробка фінансових стратегій, оскільки це дає шанс за короткий час суттєво прискорити темпи економічного розвитку, що дуже бракує в Україні, щоб дігнати своїх сусідів.

Досягнення цілей сталого розвитку за оцінками ЮНЕП вимагає значних обсягів фінансування - близько 5–7 трлн. дол. США на рік [3]. «Зелені» фінанси у вузькому

значенні - це сукупність фінансових продуктів і послуг (таких як кредити, кредитні карти, страховки або зелені облігації), розробка, виробництво і використання яких спрямоване на зниження екологічних і кліматичних ризиків розвитку. Широке трактування "зелених" фінансів, крім перерахованого вище, охоплює фінансові механізми стимулювання (субсидування) відновлюваної енергетики; фінансові інститути, що спеціалізуються на "зелених" інвестиціях, забезпечують фінансування або хеджування таких інвестицій. З цієї позиції «зелені» фінанси включають в себе «екологічно відповідальні інвестиції» та «зміну інвестиційного клімату» та передбачають як державне, так і приватне фінансування й ефективне управління екологічними ризиками у всій фінансовій системі [4].

Таблиця 1

АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЮ «ЗЕЛЕНІ» ФІНАНСИ

Автор	Визначення
ОЕСР	Кошти, що спрямовуються на досягнення економічного росту при одночасному скороченні викидів забруднюючих речовин, мінімізації відходів і підвищенні ефективності використання природних ресурсів [1].
Pricewaterhouse Coopers	фінансові продукти і послуги з урахуванням екологічних факторів, в тому числі при прийнятті рішень про кредитування, пост-моніторинг та управління ризиками, які можуть бути використані для сприяння екологічно відповідальним інвестиціям і стимулювання низьковуглецевих технологій, проектів, галузей і підприємств [2].
Народний банк Китаю	політичні і інституційні механізми для залучення приватних капіталовкладень в зелені галузі промисловості, такі як охорона навколишнього середовища, енергозбереження та екологічно чиста енергія за рахунок фінансових послуг, включаючи кредитування, фонди прямих інвестицій, облігації, акції та страхування [1].

До інструментів «зелених» фінансів відносять вимоги щодо кредитування та інвестування, посилення уваги до екологічного розкриття інформації й управління, а також фінансові продукти, такі як «зелені» кредити, «зелені» облігації, інвестиційні трасти «зеленої» інфраструктури і т.п. [5]. Найбільш поширеними є «зелені» кредити та «зелені» облігації, саме прямі банківські кредити зосереджують в собі до 2/3 боргового і до 1/2 всього «зеленого» фінансування [6]. Другий значимий інструмент «зеленого» фінансування - це «зелені» облігації (green bond), які з'явилися в 2010 році, і вже в 2015 році обсяг «зеленого» ринку облігацій становив 42,2 млрд. доларів США, а за 10 місяців 2016 року він досяг позначки 59,9 млрд. [7]. Саме тому «зелені» облігації розглядаються як один з найперспективніших інструментів боргового фінансування розвитку низьковуглецевих технологій.

Україна намагається приймати участь, прикладом є долучення до «зеленого фінансування» шляхом використання можливості продажу одиниць скорочень викидів – ERU згідно з механізмом спільного впровадження – JI (Joint Implementation) та сертифікатів – AAU (Assigned Amount Units) у рамках Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату. Також Україна приєдналася до Програми фінансування та передачі технологій для боротьби з кліматичними змінами ЄБРР, ЄС та Глобального екологічного фонду. В липні 2017 Верховна Рада прийняла Закон №0105 проратифікацію Паризької угоди по боротьбі зі змінами клімату. Україна стала першою на пострадянському просторі та двадцятою країною в світі та, яка повністю приєдналась до зобов'язань. Очікуваний національний внесок України (INDC), задекларований на рівні викидів парникових газів у 2030р., не повинен перевищувати 60 % від рівня викидів таких газів у базовому 1990р.

Необхідність поєднання питань модернізації фінансової системи та досягнення цілей сталого розвитку визнається все більшою кількістю суб'єктів світової економіки, а «зелене» фінансування розглядається як фінансування майбутнього.

Література:

1. Ofitslyniy sayt YuNEP. [Electronic resource]. Mode of access: <http://www.oecd-ilibrary.org/environment/green-finance-andinvestment>
2. Finance Incentives in China, PWC. [Electronic resource]. Mode of access: http://www.pwchkcom/home/eng/green_finance
3. Ofitslyniy sayt YuNEP. [Electronic resource]. Mode of access: <http://www.oecd-ilibrary.org/environment/green-finance-andinvestment>
4. Porfirev B.N. «Zelenyie» tendentsii v mirovoy finansovoy sisteme / B.N. Porfirev // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyie otnosheniya, 2016, tom 60. # 9. – S.516
5. Ollynik D.I. EvroIntegratsiyni namiri UkraYini v konteksti aktivizatsiyi protsesiv // Strategic priorities, 2016, # 3 (40).- s.197
6. Finance Incentives in China, PWC. [Electronic resource]. Mode of access: http://www.pwchkcom/home/eng/green_finance
7. KPMG International Sustainable Insight Gearing up for green bonds. [Electronic resource]. Mode of access: <https://www.kpmg.com>

Томашевський Т.Т.

«Менеджмент державних фінансів», 2 курс магістратури,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Варналій З.С.

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ

Оцінка кризових ситуацій у фінансовій сфері пов'язана з виявленням та аналізом реальних, а також потенційних загроз фінансової безпеки держави в різних її сегментах. Багато деструктивних процесів у фінансових відносинах мають багатфакторний характер і пов'язані як функціонально, так і структурно з багатьма макро- та мікропроцесами розвитку економіки України, що ускладнює виявлення і локалізацію загроз безпеки саме у фінансовій сфері.

У будь-якій сфері суспільної, в тому числі фінансово-економічної діяльності можуть мати місце явища і процеси негативного характеру, що вимагають ретельного аналізу, оцінки можливих наслідків, вироблення заходів щодо їх запобігання. Ця робота завжди потребує певної систематизації таких явищ і процесів, їх об'єднання в групи за схожими ознаками.

Всі негативні явища і процеси у фінансовій сфері групуються в систему загроз. Однак для формування подібної системи у вигляді цілісної концепції, яка враховує як характер функціонування фінансово-економічного механізму економіки України, так і умови, що змінюються в ході реформ, необхідний комплексний аналіз функціонування фінансових інструментів протягом усього процесу реформування.

Основним напрямком і кінцевим результатом подібного аналітичного дослідження повинна стати розробка концептуальних основ механізму, що забезпечує створення умов для досягнення ефективного економічного зростання і зростання добробуту громадян [4].

Рівень загроз фінансової безпеки не є величиною постійною, він змінюється разом із загальноекономічною ситуацією. При цьому дія деяких загроз фінансової безпеки держави слабшає або зовсім припиняється, а інших – посилюється, виникає ймовірність виникнення нових загроз. Необхідно постійне відстежування цих змін і узгодження бюджетної і податкової політики держави.

Фахівці-міжнародники звертають увагу на те, що головні сутички в сучасному світі розпалюються не лише за політичний контроль над територіями, а й за «стратегічні

точки» в управлінні міжнародними фінансами, а також інформаційними потоками. Основні «гравці» на цьому мінливому полі – великі банки і фінансові корпорації, як правило, діють при явній або завуальованій підтримці держав, що прагнуть розширити зону свого впливу в світі, що глобалізується.

Цілком очевидно, що в таких умовах проводити незалежну фінансову політику Україні дуже складно. Глобалізація знижує ефективність макроекономічної політики держав, зменшуючи здатність національних урядів збирати податки, контролювати інфляцію і валютний курс. Вона призводить до значної нестійкості внутрішніх ринків, зменшуючи конкурентні переваги національних продуктів. Практично фінансова сфера, фінансовий капітал протягом минулого століття перетворилися з посередника, який обслуговує відтворення, на його ключову ланку.

Особливу роль в активізації сфери фінансів відіграє процес глобалізації, пов'язаний з падінням рівня державного регулювання та обмежень, обумовлених інтересами окремих національно-економічних структур. Процеси дерегуляції та глобалізації, доповнюючи один одного, особливо активно впливають як на негативні, так і на позитивні процеси у фінансовій сфері, перетворюючи їх і модифікуючи, забезпечуючи колосальну концентрацію фінансового капіталу, не стиснутого рамками національних кордонів. Гіпертрофований розвиток фінансової сфери в умовах глобалізації змінює характер ринку, перетворює його роль в механізм регулювання капітального виробництва. Глобальний фінансовий ринок – це не ринок періоду первісного капіталу, його головними учасниками стають великі фінансово-промислові конгломерати і міжнародні фінансові центри, слабшає механізм середньої норми прибутку, змінюється схема розподілу доходів, багато основоположних категорій змінюють своє утримання.

Загрози фінансовій безпеці – це чинники негативного характеру, що впливають на фінансову сферу економіки України в цілому або її окремі сегменти, які дестабілізують економічну ситуацію в країні і перешкоджають нормальному розвитку суспільства, а також завдають їм значної шкоди. Межі між внутрішніми і зовнішніми загрозами не завжди носять чіткий характер, часто вони взаємообумовлюють один одного [5, с. 58].

Однак очевидно, що тривале збереження внутрішніх загроз в національній економіці країни робить її вразливою і в зовнішньому плані, оскільки, не справляючись із внутрішніми загрозами, держава позбавлена можливості проводити активну зовнішню політику, захищати інтереси вітчизняних товаровиробників, стимулювати експорт конкурентоспроможної продукції, здійснювати самостійну економічну і фінансову експансію на нових ринках. При ослабленій економіці і недосконалій фінансовій системі Україна позбавлена реальної можливості впливати на політику міжнародних фінансових організацій.

Література:

1. Барановський О.І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. / О.І. Барановський. – К. : УБС НБУ, 2014. – Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. – 831 с.
2. Варналій З.С. Місце фінансової безпеки в системі економічної безпеки України / З.С. Варналій, Т.Т. Томашевський // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", Серія: "Економічні науки". – 2018. – № 8 (18). – С. 53-60.
3. Наконечна Н.В. Тенденції індикаторів фінансової безпеки України [Текст] / Н.В. Наконечна // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.9.
4. Овсіюк Т.А. Комплексна система оцінки загроз фінансовій безпеці країни: теоретичний аспект / Т.А. Овсіюк // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 4.
5. Тимошенко О.В. Система економічної безпеки національної економіки та комплексний механізм її забезпечення / О.В. Тимошенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – №. 12. – С. 56-61.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Головним підґрунтям реформи місцевого самоврядування в Україні, яка розпочалася у 2015 році, стала реалізація заходів щодо забезпечення фінансової децентралізації. Зазначене обумовило прийняття змін до Бюджетного і Податкового кодексів України, зокрема щодо передачі органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і коригування джерел доходів місцевих бюджетів, стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом з відповідним ресурсним забезпеченням.

Проте, не зважаючи на зміни в розподілі загальнодержавних податків та оновлений перелік місцевих податків і зборів, частка податкових надходжень у структурі місцевих бюджетів після впровадження реформи, не перевищує аналогічний показник до впровадження реформи (наприклад, частка податкових надходжень у структурі доходів місцевих бюджетів України у 2009 р. становила 44,5%, а після впровадження та реалізації законодавчих змін – 33,4%, 40,2%, 40,1%, 40,5% у 2015, 2016, 2017 та 2018 рр. відповідно) (рис.1).

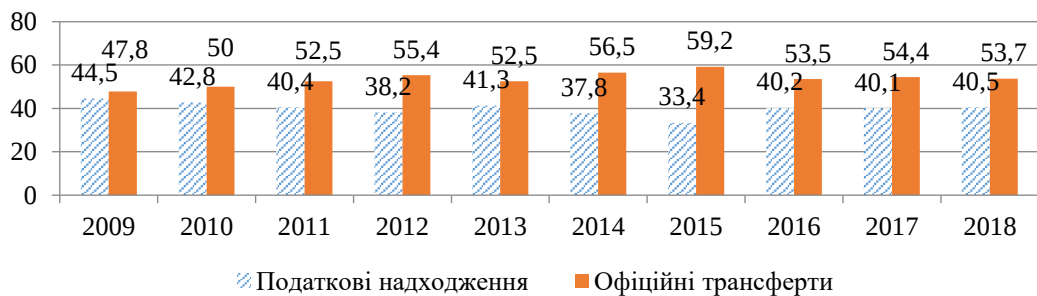

Рис. 1. ЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ТА ОФІЦІЙНИХ ТРАНСФЕРТІВ У СТРУКТУРІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ У 2009-2018 РР. [1; 2]

У структурі доходів місцевих бюджетів України у 2009-2018 рр. найбільшу частку займали міжбюджетні трансферти: їх величина коливалася в межах від 47,1% у 2008 р. (мінімальне значення) до 59,2% у 2015 р. (максимальне значення).

В структурі податкових надходжень місцевих бюджетів України значення місцевих податків і зборів з початку реформи децентралізації зменшилося: із 27,5% у 2015 р. до 25,6% у 2018 р. [1; 2]. Отже, основу доходів місцевих бюджетів складають не місцеві податки і збори, а загальнодержавні. Можна стверджувати, що органи місцевого самоврядування не мають прямого впливу на їх регулювання.

Вивчення світової практики фінансової децентралізації та особливостей її прояву [3–6] дає змогу стверджувати, що для більшості європейських країн, як і для України, реформа фінансової децентралізації характеризується поступовою передачею видаткових повноважень органам місцевої влади з одночасним скороченням їх фінансування з боку центральної влади. Фінансову основу громад країн Європейського Союзу формують місцеві податки та надбавки до загальнодержавних податків.

Органи влади на місцях в Україні повинні мати закріпленні законом повноваження щодо прийняття рішень з формування та витрачання бюджетних коштів, також повинна існувати певна автономія стягування податків (у форматі податку на доходи фізичних осіб, податку на прибуток підприємства тощо). Децентралізація

видатків не повинна перевищувати децентралізацію доходів, інакше це неминуче призведе до бюджетних дисбалансів.

Враховуючи досвід зарубіжних країн та вітчизняні особливості, запропоновано шляхи зміцнення доходної бази місцевих бюджетів за рахунок власних джерел, що сприятимуть зацікавленості місцевих органів влади в розбудові економіки на принципах самостійності та ефективності, а саме:

- залишення у регіонах певної частки коштів державного бюджету, без їх спрямування до центру та у зворотному напрямі. Зазначене потребує запровадження змін до Податкового кодексу, за якими вводились би місцеві надбавки до ставок загальнодержавних податків і зборів (так званий механізм додаткових місцевих ставок). При цьому державні ставки можуть бути знижені на відповідну величину;

- стимулювання інвестиційної активності в регіоні шляхом врахування природно-ресурсного, виробничо-економічного та людського потенціалів;

- перегляду податкових пільг, виданих на індивідуальній або галузевій основі, на предмет їх реальної ефективності у сприянні розвитку та соціальній доцільності;

- легалізацію економіки (легалізація заробітних плат, активізація декларування громадянами доходів, боротьба з тіньовим обігом підакцизних товарів);

- оновлення грошового оцінювання земельних ділянок;

- передбачення можливості органам місцевого самоврядування самостійного впровадження додаткових місцевих зборів;

- активізацію заходів контрольно-перевірочної роботи органів Державної фіскальної служби;

- забезпечення прозорості державних закупівель;

- забезпечення жорсткого контролю з боку суспільства за використанням бюджетних коштів.

Література:

1. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: <http://www.treasury.gov.ua>.

3. Боровик П. М. Вітчизняна практика та зарубіжний досвід бюджетних відносин на рівні місцевих бюджетів / П. М. Боровик, О.В. Ролінський, К.М. Мазур // Облік і фінанси. – 2015. – № 1 (67). – С. 51–57.

4. Давиденко С.В. Европейские уроки децентрализации власти: разные подходы государства и органов местного самоуправления к административной реформе (финансовый аспект) [Електронний ресурс] / С.В. Давиденко. — Режим доступу: <http://soskin.info/newsfoto/file/Feodosiya/Davidenko.doc>

5. Комітет статистики Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Третяк К.В.

к. е. н., доцент кафедри страхування,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО ТА ЗБАЛАНСОВАНОГО СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЮ

Оцінка домінантності формування збалансованого страхового портфеля у сучасних умовах функціонування страхового ринку набуває виняткової актуальності. Саме страховий портфель являється фундаментом, на якому ґрунтується цілісна діяльність страхової компанії, виступає загальною характеристикою фінансової стійкості страховика. Величина, якість, структура та динаміка страхового портфеля

впливають на надходження страхових премій, величину та діапазон коливання страхових сум та страхових виплат, а також на рентабельність операцій страхування. Наведені вище аргументи засвідчують важливість для страхової організації забезпечення збалансованості страхового портфеля та підтримку даної характеристики протягом довготривалого періоду часу. Саме тому, в умовах сьогодення серйозною практичною задачею кожної страхової компанії являється розумний вибір та результативне використання методів ризик-менеджменту щодо вирішення проблем незбалансованості страхового портфеля.

В практичній діяльності під час процесу ризик-менеджменту незбалансованості страхового портфеля можуть використовуватись наступні методи: селекцію ризиків, що приймаються на страхування; передача частини ризиків у перестраховування; формування та розміщення страхових резервів.

Перший метод – селекція ризиків, які приймаються на страхування включає в себе проведення відбирання ризиків, в потенційному страхуванні яких зацікавлена страхова компанія. Відбувається визначення правомірного страхового тарифу, формулювання розміру франшизи, окреслення особливих умов та правил страхування. Використання даного методу передбачає врахування поділу ризиків на універсальні та індивідуальні в правильному співвідношенні, що має вагоме значення під час їх відбору на страхування. Страховий портфель не може складатися лише із індивідуальних ризиків, оскільки це призведе до неможливості вирівняти величину ризиків за відповідним портфелем. В той же час, страховий портфель, який буде містити лише універсальні ризики, являється однорідним, і це слугуватиме підставою вирівнювання за ним ризику. Зауважимо, що практично страховий портфель такого типу важко сформулювати через наявність потреби прийняття на страхування, як індивідуальних, так і універсальних ризиків. Саме тому важливим являється відбір різних ризиків на збалансованій основі, що могло б забезпечувати відповідне співвідношення величини ризику страхового портфеля та його прибутковості [1].

На синхронній основі із проведенням селекції ризиків щодо можливості їх страхування можуть прийматися рішення про проведення операцій перестраховування.

Перестраховування, як другий метод, представляє собою утримання страховиком, за результатами оцінки своїх фінансових можливостей, тільки частини застрахованого ризику та передання іншої його частини другому страховику. Менеджмент перестрахових операцій повинен складатися з наступних етапів: аналіз страхового портфеля; формування оптимальної величини власного утримання; оцінка методів перестраховування; оцінювання форм проведення операцій з перестраховування; проведення на постійній основі контролю та моніторингу стану страхового портфеля [2]. Користуючись механізмом перестраховування, страхова компанія має зважати не лише на ефективність застосування цього методу в площині координат визначених розмірів та видів ризиків, а й вірно аналізувати ступінь надійності запропонованого методу та форми перестраховування, а також фінансову стійкість певної страхової (перестрахової) компанії. Враховуючи фактор повної залежності своєчасності та повноти здійснення страхових відшкодувань від прямого страховика, який виступає відповідальною особою перед страхувальником, гарантованість здійснення взятих на себе перестраховиком зобов'язань являється провідним чинником надійності діяльності страхової компанії [3].

Третій метод збалансування страхового портфелю пов'язаний з формуванням та розміщенням страхових резервів, що передбачає резервування належної суми коштів задля повного і своєчасного виконання страхових зобов'язань. При розміщенні страхових резервів насамперед враховується структура страхового портфелю.

Виступаючи елементом механізму страхування, страхові резерви являються інструментом розкладки збитку. Враховуючи те, що наявні методи розкладки збитку неупереджено базуються на характері динаміки ризику, у сукупності страхових резервів неодмінно мають бути резерви, що є адекватними до наявних в портфелі страхової компанії типів динаміки ризиків. Як результат, в процесі формування страхових резервів визначеної страхової компанії слід обов'язково враховувати належне поєднання у страховому портфелі видів страхування із неоднаковими видами розмежування ризиків у часі.

Сучасний страховий ринок постійно використовує в процесі свого функціонування розглянуті вище методи збалансування страхового портфелю. В той же час, не має достатньої популярності проведення процесу оптимізації портфелю. Мета проведення оптимізації пов'язана з формуванням оптимально збалансованого страхового портфелю, під яким мається на увазі такий портфель, за яким здійснюється визначена оптимізаційна умова. Зазвичай таким еталоном являється досягнення максимізації показника прибутковості портфелю в умовах заданої величини ризику. Тому, комплекс технологій та методів, які застосовуються щодо страхового портфелю представляють собою засіб управління та мають сукупність визначених методів, що дозволяють формувати і управляти страховим портфелем страхової компанії. Кожен страховик визначає як важливу ціль формування збалансованого страхового портфелю, адже саме це являється запорукою його фінансової спроможності та надійності у перспективі. Страховий портфель є збалансованим при наявності задоволення потреби страхової компанії щодо просторової розкладки ризику та забезпечення збалансованості між страховими договорами, у яких закінчується строк дії, а також тими, які укладаються; коли врівноважуються ризики сукупності видів страхування; в процесі забезпечення оптимального співвідношення між ризиками і доходами по страховому портфелю.

Література:

1. Баранов А.Л. Ідентифікація страхових ризиків та її значення для управління страховим портфелем / А.Л. Баранов // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С. 115–124.
2. Страхування : підручник / ред. В. Д. Базилевич. – К.: Знання, 2008. – 119 с.
3. Третяк К.В. Reinsurance Service and its Economic Nature / К. В. Третяк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка (РИНЦ (E-Library), Science Index, Ulrich's Periodicals Directory, Google Scholar, RepEc, Socionet, Index Copernicus (ICV 2015 = 70,91), CyberLeninka, OCLC WorldCat, CrossRef, J-Gate, Microsoft Academic Search, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Registry of Open Access Repositories (ROAR), The Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR), IDEAS, EconPapers, CiteFactor (indexed), Maksymovych Scientific Library of Taras Shevchenko National University of Kyiv, National Library of Ukraine Vernadsky, Advanced Sciences Index, DOAJ, ProQuest, CitEc, RedLink, Real-Time Impact Factor, Infobase (India), Researchbib (Japan), MIAR (Spain) (ICDS = 6,5), Directory of Research Journals Indexing (DRJI), Social Science Research Network, Scientific Indexing Services, Open Academic Journals Index, General Impact Factor (GIF) (pending), Journalindex, GIGA Information Centre, ESJI, International Services for Impact Factor and Indexing (ISIFI), Thomson Reuters ESCI (under evaluation), Cabell's (under pending evaluation), Scopus (under evaluation)). – 2017. - №2 (191). – С. 22-28.

Третяк Н.А.

кандидат економічних наук,

ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

СВІТОВА ПРАКТИКА В ЗАБЕЗПЕЧЕНІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Світовий досвід доводить, що країни, які розвиваються та з перехідною економікою відчувають потребу в додаткових інвестиціях для забезпечення сталого розвитку країни. Розбудова інфраструктури, критичної для забезпечення належної якості життя людей, стану навколишнього середовища, загалом добробуту в суспільстві, потребує значних обсягів фінансування, що за рахунок державних бюджетів, є неможливим. Одним із варіантів реалізації таких проектів є участь бізнесу. У світовій практиці подібні проекти реалізуються на умовах публічно-приватного партнерства, яке продемонструвало себе як ефективний механізм управління сталим розвитком, де участь приватного сектору через проекти, розглядається як найважливіший компонент досягнення комплексних систем, зокрема систем управління земельними ресурсами та глобальної безпеки землекористування. Крім того, відмічається, що застосування публічно-приватного партнерства є більш ефективним засобом реалізації проектів, ніж залучення приватного бізнесу в рамках державних закупівель.

Загалом публічно-приватне партнерство частіше використовується як механізм реалізації окремих проектів і дуже рідко як частина всеосяжного, добре продуманого плану. Проте, ситуація кардинально міняється у контексті «Порядку денного – 2030», де переважна кількість завдань, поставлені в рамках Цілей сталого розвитку орієнтована на добробут людини та забезпечення високої якості її життя і має комплексний характер. Тобто, останніми трендами є застосування проектів публічно-приватного партнерства сумісними із цілями сталого розвитку, яке отримало назву «People-First PPPs». Суть якого полягає у досягненні сталого економічного, екологічного та соціального розвитку через проекти публічно-приватного партнерства та сприяння сталому розвитку і задоволенні потреб людей.

Залежно від способу оплати послуг публічно-приватне партнерство поділяється на дві групи [2; 3]:

- споживач платить «user pays», а саме передбачають компенсацію інвестицій, внесених приватним партнером, переважно за рахунок плати споживачів послуг, які надаватимуться приватним партнером з використанням створеного (модернізованого) ним інфраструктурного об'єкта (повністю або частково). Модель є більш ризикованою для приватного партнера, особливо в країнах, що розвиваються, та з перехідною економікою, де платоспроможний попит населення є низьким. З огляду на це, таку модель переважно застосовують у розвинутих країнах світу для реалізації комерційно привабливих проектів.

- публічний партнер платить «government pays», а саме приватний партнер відшкодовує понесені ним витрати на реалізацію проекту за рахунок платежів від публічного партнера (держави або муніципалітету), у формі «плати за доступність інфраструктурного об'єкта» (availability payment). У цьому випадку компенсація інвестицій приватного партнера залежить винятково від виконання ним своїх зобов'язань за договором, укладеним у рамках PPP (доступність та якість послуг тощо) та не співвідноситься з платоспроможним попитом на відповідному ринку. Модель є привабливішою для приватного партнера (безумовно за умов наявності фінансових механізмів забезпечення «плати за доступність»). У цій моделі ризики затребуваності створеного (модернізованого) об'єкта та відсутності платоспроможного попиту на послуги, що надаються з його використанням, лишаються у публічного партнера (держави або муніципалітету). Він, у свою чергу, здійснює ці платежі або за рахунок плати споживачів відповідних послуг, або за рахунок свого бюджету (фактично використовуючи для цього додаткові податкові та неподаткові надходження, які прямо

або опосередковано виникають унаслідок реалізації проекту). Подібні моделі широко використовуються у Великобританії, Австралії, Бразилії, Канаді, Японії, Республіці Корея.

Крім того, в багатьох країнах створюються незалежні ініціативи з метою зміцнення спроможності державного сектора щодо здійснення та підтримки публічно-приватного партнерства. Приклад, – державна фінансово-кредитна установа Європейського Союзу – Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) підтримує різні сфери застосування публічно-приватного партнерства та здійснює фінансування розвитку відсталих європейських регіонів у формі довготермінових кредитів. Таким чином, підтримуючи економіку – створюючи вигоди як для приватних підприємств, так і для суспільства в цілому – завдяки своєму довгостроковому фінансуванню та надання технічних консультацій та допомоги. Однак, фінансування для інвестицій у проекти публічно-приватного партнерства надається тим, які роблять значний внесок у більш ресурсомістке виробництво, вдосконалення або відновлення екосистеми, в інноваційні рішення для поточних та майбутніх викликів та/або стале використання ресурсів. Тобто, головною їх вимогою є те, щоб у проектах застосовувались найкращі доступні технології, або перші в своєму роді технології та інноваційні концепції, які відповідають стандартам та пріоритетам ЄС [1].

Отже, для України важливим є ідентифікація та застосування найкращої світової практики публічно-приватного партнерства. Цікавим є впровадження підходу до інвестування у проекти, який полягає у охопленні всього ланцюга доданої вартості, починаючи від природного активу й постачання матеріалів та обладнання до оптових та роздрібних мереж, дозволив би вирішити багато питань, а саме: досягненню цілей сталого розвитку в рамках «Порядку денного – 2030»; зниженню державних витрат, при цьому залученню капіталу та розподілу ризиків; заохоченню публічного та приватного сектору до участі та співпраці; підвищенню застосовуванню найкращих технологій та інноваційних концепцій тощо.

Література:

1. Agriculture and Bioeconomy Programme Loan, – Retrieved from URL: http://www.eib.org/attachments/thematic/agriculture_and_bioeconomy_factsheet_en.pdf.
2. Edward Farquharson, Clemencia Torres de Mastle & E.R.Yescombe with Javier Encinas. How to Engage the Private Sector in Public-Private Partnerships in Emerging Markets. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. – 2010. – 178 p.
3. Public-Private Partnership Reference Guide. Version 2 – International Bank for Reconstruction and Development / World Bank, Asian Development Bank, and Inter-American Development Bank. – 2014. – 231 p.

Урванцева С.В.

к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

Татарікова Г.С.

«Банківська справа», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

ЕМІСІЯ КОРПОРАТИВНИХ ОБЛІГАЦІЙ ЯК МЕТОД МОБІЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Розвиток ринку корпоративних цінних паперів як складової економічної системи держави може сприяти сталому макроекономічному зростанню в першу чергу за рахунок збільшення інвестиційних надходжень до реального сектору економіки та модернізації на цій основі виробничих потужностей корпорацій. Ми підтримуємо погляд М. Кужелева, що однією з ключових проблем українського фондового ринку варто вважати дефіцит інструментів фінансування інвестиційних заходів і відповідно до світової практики, саме ринок корпоративних цінних паперів активно використовується

задля такого фінансування, а корпоративні облігації є другим за обсягом джерелом мобілізації грошових коштів на ринку цінних паперів [1, с. 237].

Мусимо констатувати, що в Україні дефініція «корпоративні облігації» є виключно економічним поняттям, оскільки відсутня її юридична визначеність, натомість у законодавстві використовують термін «облігації підприємств» (статті 3, 8 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року). Через те, що у більшості держав світу корпоративним підприємством визнається відповідним чином юридично оформлений та зареєстрований суб'єкт господарювання, капітал якого відокремлений від особистої власності засновників (учасників), під корпоративними облігаціями науковці пропонують розуміти боргові цінні папери, що випускаються корпоративними підприємствами для досягнення різноманітних поставлених завдань [2].

Ефективність залучення ресурсів за допомогою емісії облігацій тісно пов'язана з перевагами та недоліками їх як інструменту мобілізації коштів. Основними перевагами облігаційних позик є наступні: залучення значних фінансових ресурсів із довгостроковим горизонтом для фінансування великомасштабних інвестиційних проектів відбувається без загрози втручання інвестора в управління корпорацією; усі параметри облігаційної позики визначаються емітентом самостійно; відсутня обов'язкова вимога про надання застави; відсутність строго цільового використання залучених фінансових ресурсів; збереження контролю над діяльністю емітента тощо. Недоліками залучення капіталу через випуск корпоративних облігацій встановлено: необхідність максимальної відкритості та прозорості в діяльності компанії; наявність значних витрат на емісію та розміщення цінних паперів, особливо при невеликих сумах запозичень; платежі фіксовані та можуть припадати на несприятливий для емітента період; необхідність створення резерву для сплати процентів та погашення облігацій; проблемність розміщення в кризовий період.

Український ринок корпоративних облігацій почав активно розвиватись у 2004 – 2005 роках. За даними звітності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у 2005 р. обсяг емісії зріс втричі – до 12,75 млрд. грн., в 2006 р. обсяги становили 22,07 млрд. грн., 2007 р. – 44,48 млрд. грн.. В кризові 2008 -2009 рр. випуск облігацій зменшився і становив 31,35 млрд. грн. і 9,55 млрд. грн. відповідно. Поступове відновлення ринку корпоративних облігацій відбулось у 2011-2012 рр. (обсяги становили 51,4 та 42,5 млрд. грн.), натомість з 2013 р. спостерігаємо низхідну динаміку на ринку, що спричинена ускладненням політико-економічної ситуації й погіршенням ділового клімату в країні. Крім того, суттєву роль у такому тренді відіграло скорочення кількості банківських установ, які використовували операції з корпоративними облігаціями для покращення показників фінансової звітності, а також зростання простроченої заборгованості підприємств нефінансового сектору [3, с. 452]. Низькі обсяги залучення коштів за рахунок емісії корпоративних облігацій також пояснюються ефектом витіснення ресурсів на користь державних облігацій (ОВДП), зазначений ефект є можливим через високу доходність ОВДП і достатній рівень їх надійності, порівняно з корпоративними облігаціями (станом на початок 2017 р. середня доходність ОВДП складала 15-16 %, а в окремі періоди 2014-2016 рр. відсоткові ставки за ОВДП перевищували 25 %).

Відтак факторами, що можуть позитивно вплинути на збільшення інвестиційних ресурсів за рахунок емісії корпоративних облігацій виділимо наступні: а) стабілізація економічної та політичної ситуації в країні; б) розвиток інвестиційного ринку та його інститутів, які забезпечують мобілізацію вільних грошових коштів та їх наступне інвестування; в) зниження рівня інфляції та процентних ставок; г) забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, недопущення зловживань з боку фінансових

посередників та професійних учасників ринку; д) покращення фінансового стану підприємств, підвищення рівня корпоративного управління; е) забезпечення прозорості фінансової звітності емітентів та використання правил міжнародних стандартів до її ведення, що також сприятиме виходу на міжнародний ринок запозичень; ж) отримання кредитного рейтингу підприємствами-емітентами (або підвищення його рівня); з) зниження витрат корпорацій, пов'язаних із залученням коштів через інструменти фінансового ринку.

Отже, вітчизняні підприємства відчують значну потребу в інвестиційних ресурсах, тому корпоративні облігації можуть стати одним з найбільш дієвих інструментів для їх залучення. Розвиток ринку корпоративних облігацій в Україні сприятиме зменшенню монополізації банків на фінансовому ринку, поліпшенню кількісних і якісних параметрів фондового ринку, що, у свою чергу, позитивно вплине на активізацію інвестиційних процесів і трансформаційні зміни в економіці країни.

Література:

1. Кужелев М. О. Аналіз розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів в умовах європейської інтеграції / М. О. Кужелев, І.Г. Брітченко, С.М. Стабіас // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економіка: зб. наук. пр. – Мукачеве: Вид-во “Карпатська вежа”, 2015. – Випуск 1 (3). – С. 237-242.

2. Гончарук О. О. Корпоративні облігації у механізмі фінансування діяльності підприємств [Електронний ресурс] / О. О. Гончарук // Електронний журнал «Ефективна економіка». – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3161>.

3. Урванцева С. В. Ринок корпоративних облігацій: основні тенденції та перспективи розвитку в Україні / С. В. Урванцева, У. А. Никитенко // Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку: Зб. матеріалів І Міжнар. наук.-практ. конференції [Електронний ресурс]. - К. : КНЕУ, 2017. – С. 451-454

Феденко Д.О.

«Економічна кібернетика», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – доцент кафедри інформаційного менеджменту Самченко Н.К.

BIGDATA У ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ

Поточні складні економічні умови позначаються на всіх сферах, в тому числі і на фінансовій. Прострочена заборгованість за кредитами зростає і постає питання, як управляти нею, як мінімізувати її. Гостро стоїть питання отримання актуальної контактної інформації та даних про клієнтів, для встановлення контакту і врегулювання простроченої заборгованості. Такими даними можуть бути як місце проживання і реєстрації клієнта, його контактна інформація (телефони, електронні адреси), так і інформація по його рахунках і продуктам, якими він користується. Варто зазначити, що у банків вже давно реалізований програмний механізм залучення клієнта в свою базу, відстеження використання того чи іншого продукту. Дані програми надають великий набір функцій по обробці і використанню даної інформації. Зокрема, дані програми використовуються для відстеження факту виходу клієнта на прострочену заборгованість за кредитом або кредитною картою. За допомогою даних програм збирається вся інформація про клієнта, яка є в розпорядженні банку, для встановлення контакту з клієнтом як особистого, так і віддаленого за коштами смс, дзвінків, електронній пошті. Контакт з клієнтом підтримується для різних цілей: для надання інформації про нові послуги банку, для інформування клієнта про послугу, якою він вже користується, для інформування клієнта про вихід на прострочену заборгованість, для врегулювання питання щодо погашення простроченої заборгованості.

Отже, контакт з клієнтом, який вийшов на прострочену заборгованість, важливий. Саме від нього залежить, чи зможе співробітник банку зв'язатися з клієнтом і знайти

шляхи погашення простроченої заборгованості або контакт не буде встановлений, адже інформації про клієнта є неактуальною. Однак, швидкість зміни даних клієнтів дуже велика. Як результат, дані застарівають і вимагають постійної актуалізації. Дане питання дуже важливе з економічної точки зору. Банки змушені створювати додаткові резерви на ті кредити, які вийшли на прострочену заборгованість. Тим самим, банк заморожує гроші, які міг би використовувати безпосередньо в своїй операційній діяльності з надання кредитних продуктів [1]. Big Data – це методи роботи з великим обсягом структурованих і неструктурованих даних. Великі дані характеризуються трьома характеристиками:

1. Velocity - швидкість роботи з подібними даними;
2. Variety - різноманітність збережених і оброблюваних даних;
3. Volume - великий обсяг даних, який постійно збільшується.

Реляційні бази даних вже не дозволяють зберігати дані і надавати рішення для швидкої обробки саме великих обсягів даних. Тут мова йде про терабайт інформації. Колишні програми і апаратні засоби не дозволяють в повній мірі проаналізувати і обробити такі великі обсяги. Більш того, Big Data дозволяє працювати як зі структурованою інформацією, так і з неструктурованими даними, такими як картинки, текст, відео.

Вже існує досить великий набір інструментів, технологій, що дозволяють працювати з Big Data: NoSQL, MapReduce, Hadoop. Ці та інші продукти, призначені для роботи з Big Data, працюють за принципом «шерінга». Даний принцип може бути пояснений наступним чином. Існує одна база даних, яка приймає запит на отримання певних даних. Ця база даних пересилає даний запит на безліч інших баз даних, і збирає з них вже зведену інформацію за запитом. Тим самим база даних першоотримувач запиту має справу вже зі значно меншою за обсягом інформацією і більш структурованою. Дана технологія дозволяє прискорити час обробки запитів, які вимагають аналізу великих обсягів даних мають різні характеристики. Попит на подібний аналіз даних зараз зростає у всіляких сферах: економіки, бізнесі, науці, медицині і в багатьох інших.

Таким чином, застосування технологій Big Data для пошуку контактної інформації про клієнтів з метою реалізації функції банку по збору простроченої заборгованості є актуальним напрямком. Вже існуюча практика застосування технологій великих обсягів даних для подібних цілей створює практичну базу для ефективного застосування Big Data зазначеної функції банку. Однак застосування подібної технології тільки цим не обмежується і може бути направлена на створення багатофакторної моделі аналізу клієнта на стадії оцінки заявки на видачу кредиту [2]. Подібна модель дозволила б мінімізувати ризики неповернення кредиту або виходу клієнта на прострочену заборгованість.

Загалом, дані рішення дозволили б банку оздоровити кредитний портфель і мінімізувати економічні ризики.

Отже, Big Data з часом може стати рушійною силою прогресу для банківської справи, проте, чи будуть дані покращувати чи погіршувати діяльність банків, залежить від того, чи навчатися структури використовувати саму технологію Big Data.

Література:

1. Viktor Mayer-Schönberger, Kenneth Cukier. Big Data: A Revolution That Will Transform How We Live, Work, and Think Paperback – March 4, 2017.
2. Пантелеєва Н.М. Фінансові інновації в умова цивілізаційної економіки: тенденції, виклики та загрози / Н.М. Пантелеєва // Приазовський економічний вісник. – 2017. – No3(03). – С. 68–73.

Філімошкіна І.О.

асистент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФАНДРЕЙЗИНГА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Активна децентралізація влади та розвиток інститутів громадського суспільства створюють передумови для розширення фінансових можливостей об'єднаних територіальних громад в Україні. Разом з тим збільшується обсяг фінансових завдань і відповідальності органів місцевого самоврядування.

Фандрайзінг (від англ. *to raise fund*) — процес залучення грошових коштів та інших ресурсів (кадрових, матеріальних, інформаційних тощо), які організація не може забезпечити самостійно, які необхідні для реалізації певного проекту чи діяльності організації загалом [5]. Сучасними джерелами фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в Україні можна вважати:

1. Власні бюджетні кошти;
2. Державний бюджет – в частині офіційних трансфертів і виплат з Державного фонду регіонального розвитку;
3. Кредити та запозичення;
4. Гранти та спонсорські внески;
5. Громадський бюджет;
6. Краудфандинг.

Власні бюджетні кошти територіальних громад є обмеженими. Їхня питома вага не перевищує 50% доходів місцевих бюджетів, переважна частка приходить на податкові надходження – близько 90%. Питома вага неподаткових надходжень та надходжень від операцій з капіталом у загальних доходах місцевих бюджетів складає 5-7%. Основною причиною є невміння ефективно розпоряджатися майном громади та відсутність у більшості громад об'єктів, цікавих для потенційних інвесторів.

Можливістю отримати кошти Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) користуються не всі об'єднані територіальні громади, тільки 60%. Однією з основних причин є низька якість проектів та надання конкурсною комісією переваги проектам, які мають більшу частину співфінансування. Крім того, 18 липня 2018 р. Кабмін вніс зміни до чинного порядку розподілу коштів ДФРР і збільшив пороги для проектів - тепер на конкурс можуть подаватися проекти, з кошторисною вартістю проектів будівництва (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) не менше 5 млн грн, а для інших проектів — понад 1 млн грн. Така ситуація є проблемною для сільських ОТГ, оскільки їхня фінансова спроможність є нижчою від міських та селищних ОТГ, а потреба у додаткових ресурсах вища [2].

Міжбюджетні трансферти складають найбільшу частку доходів ОТГ. Бюджети ОТГ отримують базову дотацію, додаткову дотацію з утримання закладів освіти та охорони здоров'я. Субвенцією на формування інфраструктури користується більшість громад. Найбільшою проблемою є складна і тривала процедура погодження проектів та затримка у розподілі субвенції, тому залишається мало часу для освоєння коштів.

Обмеженість і організаційні складнощі використання традиційних джерел фінансового забезпечення територіальних громад обумовлюють посилення тенденцій розвитку нових джерел залучення фінансових ресурсів місцевих органів влади.

Згідно світового досвіду та впливу міжнародних організацій, грантові джерела в Україні набувають вирішального значення для фінансування різноманітних проектів у сфері місцевого розвитку. Грантові кошти виконують супровідну та підтримуючу функцію щодо інших джерел фінансування, зокрема інвестицій чи кредитів. Особливістю грантових коштів є те, що їх не потрібно повертати назад грантодавцю. Для отримання грантів потрібна ініціативна громадська організація, яка зареєстрована як юридична особа та за підтримки міської влади (голови ради чи депутатів) буде залучати

кошти на окремі напрями розвитку громади. Наразі у мережі та в інших ЗМІ можна побачити багато статей-рекомендацій щодо процедур залучення грантів на розвиток об'єднаних територіальних громад [3].

У 2019 р. в Україні стартує новий масштабний проект «Всеукраїнський громадський бюджет» (ВГБ) - це інструмент участі громадян в розподілі частки державного фінансування шляхом електронного голосування за обрані проекти. В Державному бюджеті закріплена сума 500 млн грн, що розподілятиметься за результатами голосування за проекти ВГБ. Для його запуску та функціонування важливо якомога швидше прийняти підзаконні нормативні акти на рівні Кабінету Міністрів України та Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, а також рішення комісій в областях [4].

Краудфандинг (від англ. crowdfunding, crowd — «громада, гурт, юрба», funding — «фінансування», тобто фінансування громадою, громадське фінансування) — це співпраця людей, які добровільно об'єднують свої гроші чи інші ресурси разом, як правило через інтернет, аби підтримати зусилля інших людей або організацій. Краудфандинг набув світової популярності за рахунок того, що дозволяє зробити саме ті матеріальні цінності, надати послуги, які дійсно потрібні споживачеві. В Україні він є популярним з 2011 р. як спільнокошт, механізм його роботи є зручним інструментом залучення коштів громадськими організаціями і територіальними громадами.

Таким чином, джерела фінансового забезпечення ОТГ в Україні значно розширюються, набувають новітніх форм, орієнтовані на зовнішні кошти, переважно безповоротні. Найближчим часом очікується збільшення потужності місцевих громад за рахунок стрімкого економічного зростання, запуску ринку землі [1], за рахунок фандрайзінгу та якісного проектного менеджменту. Це створює певну систему викликів до управлінських навичок і професіональних здібностей фахівців з місцевих фінансів!

Література:

1. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю. Ф., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. К.: 2017. 107 с.
2. Бочі А. Фінансовий менеджмент і децентралізація: як управляти коштами в громаді 9 серпня, 2018. URL: <https://tyzhden.ua/Economics/218043>
3. Врублевський О. Як залучити гранти для розвитку громад: поради старостам. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/columns/10564>
4. Гроші, які об'єднують країну. Що варто знати про Всеукраїнський громадський бюджет. 28.02.2019. URL: <https://www.prostir.ua/?focus=hroshi-yaki-objednayut-krajinu-abo-scho-take-vseukrajinskyj-hromadskyj-byudzhet>
5. Розвиток громадянського суспільства в об'єднаних територіальних громадах. Прості рішення для складних питань. Практ. посібник. За ред. В. Лисенко, І. Сташук. Запоріжжя, 2018. URL: <https://issuu.com/sdg-project/docs/developing-civil-society-in-amalgam>

Ходзицька В.В.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КОРПОРАЦІЙ: НОВІ ТЕОРІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Необхідною умовою змін є формування комплексної системи заходів запобігання банкрутству, що відбивається в сучасних способах прийняття ефективних управлінських рішень суб'єктами господарювання, як у разі відносної стабільності підприємницької діяльності, так і в кризовому середовищі. Подолання структурної кризи і приведення економічної безпеки в стан стійкості можливо з урахуванням факторів, що є за своєю природою суб'єктивними. Переплетення суб'єктивних і

об'єктивних чинників є логічним і значно впливає на прийняття антикризових управлінських рішень.

Глобалізація економічних відносин, використання сучасних інформаційних систем і технологій обробки поточної інформації пред'являють особливі вимоги до надання управлінню докладної інформації в контексті бізнес-процесів, форм і видів діяльності сегментів. Використання сучасних інформаційних систем і технологій обробки поточної інформації, глобалізація економічних відносин, пред'являють особливі вимоги до надання управлінню докладної інформації в контексті бізнес-процесів, форм і видів діяльності структурних підрозділів.

Із розвитком бізнес-процесів значна частка у собівартості виробів стала належати витратам, прямо не пов'язаними із виробничими процесами. З метою обліку та управління такими витратами необхідно використовувати сукупність методів MRP II та нові концепції, що регламентують корпоративне планування:

- ERP - системи, які надають широкі можливості для роботи з філіями та іншими залежними компаніями;
- SCM - системи, які дозволяють знижувати витрати на транспорт і поточні витрати через оптимальне структурування логістичних схем з постачання;
- CSRP - системи, що дозволяють здійснювати координацію діяльності компанії відповідно до її купівельної спроможності.

Таким чином, для приведення облікової інформації у відповідність із запитами стратегічних менеджерів пропонується її предметне розширення шляхом включення об'єктів зовнішнього середовища, прогностичних стратегічних показників і зміна форми подання інформації з фінансової на сукупність фінансової та не фінансової інформації.

Література:

1. Cooper R., Kaplan R.S. Measure costs right: make the right decisions // Harvard Business Review. – 1988. - September/October - P. 96-103.
2. Innes J. Strategic Management accounting, in tones, J (ed.). Handbook of Management accounting, Gee, Ch. 2., - 1998. – 968 p.

Федоріна К.Є.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Фінансові інновації на разі дуже поширене явище. Загалом під фінансовими інноваціями розуміється нова продукція, нові процеси та організаційні форми, а також нові технології. Одним з інструментів фінансових інновацій є венчурне фінансування.

Взагалі «venture» з англійської переводиться як «ризик», тобто дослівно венчурне фінансування означає високоризиковане фінансування. Якщо розглядати український ринок венчурного фінансування, то він доволі сильно відрізняється від зарубіжних ринків. Основною різницею є саме сфера вкладення венчурного капіталу. На відміну від зарубіжних країн, де інвестиції, перед усім, призначені для інновацій, в Україні – харчова промисловість, роздрібна торгівля, будівництво – є найпривабливішими сферами для інвесторів. Також можна відмітити, що учасниками венчурних фондів (тобто інвесторами) можуть бути лише юридичні особи.

В Україні ринок венчурного фінансування був створений на початку 90-х років. Підтримка зі сторони законодавчої бази була дуже слабкою, фондовий ринок розвивався повільно, українські підприємці не володіли достатньою кількістю інформації, щодо принципів співпраці з венчурними інвесторами, а фінансова діяльність компаній була

непрозорою, що означало відсутність будь-яких гарантій для інвесторів, - все це стримувало розвиток венчурної індустрії.

Урядом України в 2001 році було прийнято рішення про використання Інститутів Спільного Інвестування (ІСІ), що допомогло підвищити рівень венчурного фінансування. ІСІ – це інвестиційний фонд, в якому кошти інвесторів акумулюються для подальшого отримання прибутку через вкладення їх в активи. Інститути Спільного Інвестування на разі підтримуються Законом України «Про інститути спільного інвестування» у поточній редакції від 06.01.2018 року[1].

ІСІ дали змогу підвищити рівень венчурного фінансування в Україні. Згідно з даними Української асоціації інвестиційного бізнесу кількість закритих недиверсифікованих венчурних ІСІ за статистикою з 2007 року по 2018 рік зросла з 34 до 332 фондів, що є одним з найкращих показників зростання серед спільних фондів. Таким чином, з огляду на дані можна зробити висновок, що закриті диверсифіковані венчурні фонди являються рушійною силою розвитку ІСІ в Україні. Вони є найбільш ефективними виходячи з позитивної динаміки зміни кількості фондів та зростаючої вартості активів, згідно з даними Української асоціації інвестиційного бізнесу за 2007 – 3 квартал 2018 року.

Не дивлячись на позитивні сторони венчурного інвестування воно все ж таки є ризиковим, що дуже добре проглядається в моменти криз. В Україні наслідки таких криз були досить відчутними. Вартість акцій, що є основним інструментом спільних фондів, дуже сильно коливалася, і це призвело до неефективної діяльності ІСІ - вони були вимушені визнати, що їх діяльність була неприбутковою та, навіть, приносила збитки.

Мета використання венчурних фондів в Україні на даний час є дуже «викривленою». Венчурні ІСІ є легальним інструментом оптимізації фінансових потоків, створених на декілька років та працюють за рахунок грошей юридичних осіб, а також мають пільги з оподаткування та здачі звітності. Все це призвело до створення негативного уявлення про даний вид капіталовкладень.

Як вже було зазначено раніше сфери вкладання венчурного капіталу в Україні відрізняються від сфер в закордонних країнах. Причиною такої ситуації на українському венчурному ринку є те, що головною метою венчурних спільних фондів є мінімізація податкового навантаження для власників венчурного капіталу. Отже, на практиці венчурні фонди – фінансовий буфер між підприємствами, що є складовою холдингу. Організаційна форма венчурних фондів виконує «інструментальну» функцію, що дозволяє оптимізувати оподаткування законним способом в інтересах окремих компаній та всупереч загальнодержавним інтересам, отже інвестиційний бізнес України викривлений саме «венчурними знахідками» [2].

Наявна ситуація підводить до наступного висновку – необхідним є запровадження змін у сфері венчурного фінансування. Для вирішення зазначених проблем доцільно здійснювати заходи:

- розширити потенційну інвестиційну базу для венчурних інвестицій;
- створити та впровадити гарантійну програму венчурного інвестування (зادля зниження ступеня ризиків венчурних інвестицій);
- підвищити ефективність національного ринку цінних паперів (для розвитку українського венчурного бізнесу та залучення інвестицій в економіку);
- використовувати зарубіжний досвід створення механізмів та інфраструктури венчурного бізнесу з урахуванням національних особливостей і ступеня завершеності ринкових реформ;
- сприяти всебічному розвитку людського капіталу, оскільки він являється ключовим елементом у венчурному бізнесі, а це потребує кваліфікованих та підготовлених за вимогами ринку спеціалістів;

- вдосконалювати конкурентне середовище шляхом сприяння застосування інновацій в розробці нових продуктів;
- активізувати інвестування венчурного капіталу у високотехнологічне виробництво;
- вдосконалювати законодавчу базу, що сприятиме венчурному фінансуванню;
- сприяти адекватності й прозорості інформації про стан ринку - це буде залучати нових інвесторів та іноземні венчурні фонди.

Венчурне інвестування - специфічний різновид фінансових вкладень, у якому перспектива отримання значних прибутків межує з високим ступенем ризикованості. Тому вищезазначені заходи слід здійснювати згідно зі стратегією державної політики в сфері венчурного фінансування, яка має входити до єдиної концепції розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності в Україні. Тобто для вирішення проблем на венчурному ринку необхідна активна державна політика, що спрямована на створення сприятливих умов та відповідної інфраструктури для реалізації інновацій.

Література:

1. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс] - Режим доступу до тексту: http://www.uaib.com.ua/abcpeople/abetka_isi/5909
2. Москвін С.О. Венчурні фонди інноваційного розвитку / С. О. Москвін // Актуальні Проблеми Економіки – 2009. – № 2 (92). – С. 89-96, С.94

Фурдичко Л.Є.

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Національний університет «Львівська політехніка»

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Україна, як самостійна незалежна країна, є активним учасником у формуванні політичних умов на міжнародній арені, є членом багатьох міжнародних організацій, зокрема, членом Міжнародного валютного фонду, співпраця з яким є дуже актуальною в сучасних умовах її розвитку.

Процес зовнішнього кредитування України та співробітництво з Міжнародним валютним фондом (МВФ) розпочався у 1994 році і триває досі. Причиною цього стало наростання незбалансованості зовнішніх платежів. Основними цілями співпраці з МВФ є стабілізація вітчизняної фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного розвитку України [3].

Кредити Міжнародного валютного фонду спрямовуються на підтримку курсу національної валюти, міжнародних резервів держави та активних позицій платіжного балансу, згідно Статуту МВФ. Активна співпраця з цією організацією розпочалася з розробки українським урядом, разом із експертами МВФ, програм макроекономічної стабілізації та реформування економіки із командно-адміністративної до ринкової економіки.

Україна активно співпрацює із Міжнародним валютним фондом, використовуючи його фінансові і технічні ресурси з метою досягнення макроекономічної стабілізації та створення необхідних передумов для проведення економічних реформ [1].

Впродовж більше ніж 20 років співробітництва фінансова допомога Україні надавалась МВФ у таких основних формах:

- за Програмою системної трансформації позики (STF) для підтримки платіжного балансу;
- за Програмою «Stand by» для підтримки курсу національної валюти і фінансування платіжного балансу;

- за Програмою розширення фінансування («Extended Fund Facility») для сприяння економічній стабілізації [2].

З квітня 2017 року виконавча рада Міжнародного валютного фонду завершила третій огляд економічної програми України в рамках Фонду розширеного фінансування (EFF). Завершення цього огляду дає змогу виплатити 734,05 млн.СПЗ (спеціальних прав запозичення), це близько \$1,00 млрд., що дозволило б загальну суму виплат до 6 178,26 СПЗ (близько \$ 8,38 млрд.).

Таблиця 1

ОТРИМАНІ КОШТИ УКРАЇНОЮ ЗА ПРОГРАМАМИ МВФ

Період	Обсяг отриманих коштів
1995-1998 рр.	«Stand by». Отримано 1,935 млрд.дол.США
1998-2002 рр.	«Механізм розширення фінансування». Отримано 1,591 млрд.дол.США
2004 р.	Попереджувальний «Stand by». Коштів отримано не було
2008-2009 рр.	«Stand by». Отримано 4,3 млрд.дол.США
20010-20013 рр	«Stand by». Отримано 3,39 млрд.дол.США,зокрема: липень 2010 р. - 1,89 млрд.дол.США; грудень 2010 р. - 1,5 млрд.дол.США
2014-2015 рр.	«Stand by». Отримано 4,3 млрд.дол.США
2015-2018 рр.	«Механізм розширення фінансування». Отримано: березень 2015 р. - 1,591 млрд.дол.США серпень 2015 р. - 1,7 млрд.дол.США вересень 2016 р. - 1 млрд.дол.США квітень 2017 р. - 1. млрд.дол.США

Джерело: складено на основі [3], [4]

Співпраця України із Міжнародним валютним фондом має як позитивні, так і негативні сторони. Позитивні – це:

- покращення стану платіжного балансу;
- скорочення дефіциту державного бюджету;
- посилення банківської системи і стабілізація обмінного курсу гривні,;
- збільшення золотовалютних резервів Національного банку України;
- полегшення обслуговування зовнішнього державного боргу.

До негативних наслідків можна віднести:

- зростання зовнішнього державного боргу;
- погіршення стану тарифної системи, зокрема, тарифів на газ;
- витрачання коштів не на структурні зміни і реформи тощо.

Україна у грудні 2018 року уклала Меморандум про економічну і фінансову політику з МВФ, якого планує дотримуватись протягом 14-тимісячної програми. В Меморандумі визначено напрями роботи України у сферах грошово-кредитної, валютно-курсової, бюджетної політики, а також політики в енергетичному секторі, урядуванні, управлінні державними підприємствами та бізнес-класом. Виконання цього Меморандуму дасть змогу до кінця дії програми залучити \$3,9 млрд. фінансової підтримки від МВФ, які підуть до резервів НБУ. Це зміцнить національну валюту та допоможе створити стабільний та прогнозований інвестиційний клімат. 20 грудня 2018 року Україна вже отримала перший транш цієї допомоги в розмірі 1 млрд.СПЗ (близько \$1,4 млрд.) [5].

Література:

1.Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. Електронний ресурс// [Режим доступу]: <http://mfa.gov.ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>

2. Міжнародне співробітництво. МВФ/ Міністерство фінансів України. Електронний ресурс// [Режим доступу]: <http://www.minfin.gov.ua/Mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf>

3. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Електронний ресурс// [Режим доступу]: <http://www.imf.org>

4. Електронний ресурс// [Режим доступу]: <http://gordonua.com/ukr/publications/z-pochatku-nezalezhnosti-ukraina-otrimala-vid-mvf-31-3-mlrd-istorija-vidnosin-181984.html>

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Електронний ресурс// [Режим доступу]: <http://www.minfin.gov.ua>

Холошня В.В.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
Науковий керівник – к.т.н., доцент Калінько І.В.

РОЗВИТОК СФЕРИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ВАЖЛИВОГО ЕЛЕМЕНТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Для впровадження в Україні європейських стандартів життя, встановлення сприятливих умов для високотехнологічного, інтелектуальномісткого бізнесу Уряд схвалив Концепцію реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Метою Концепції є створення оптимальної, якісної та ефективної державної системи правової охорони інтелектуальної власності. Документ передбачає створення Національного органу інтелектуальної власності України (НОІВ) як юридичної особи публічного права, що належить до сфери управління Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Мінекономрозвитку забезпечуватиме формування та реалізацію державної політики в сфері інтелектуальної власності, а НОІВ виконуватиме окремі публічні функції (владні повноваження) з реалізації державної політики. Також, згідно Концепції буде реорганізовано систему колективного управління майновими авторськими та суміжними правами та удосконалено національну правову базу та її гармонізація з актами Європейського Союзу. Стратегією сталого розвитку “Україна—2020”, схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, з метою впровадження в Україні європейських стандартів життя та виходу України на провідні позиції у світі передбачено проведення реформи захисту інтелектуальної власності (вектор безпеки). Згаданою Стратегією також визначено, що Україна повинна стати державою із сильною економікою та з передовими інноваціями (вектор розвитку).

Державна система правової охорони інтелектуальної власності засвідчила низьку ефективність у розв’язанні ключових завдань і нездатність забезпечити розвиток сфери інтелектуальної власності як важливого елементу національної інноваційної системи та базису інноваційної економіки держави.

Недосконала та інертна на зміни система державного управління сферою правової охорони інтелектуальної власності призвела до відсутності істотного прогресу в адаптації нормативно-правової бази до сучасних економічних та політичних умов (боротьба з “патентним тролінгом”, Інтернет-піратством, задоволення потреб ІТ-галузі, військово-промислового та агропромислового комплексів тощо).

Сьогодні система організації державного управління сферою інтелектуальної власності має складну трирівневу структуру:

Мінекономрозвитку є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності;

ДСІВ є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Першого віце-прем’єра міністра України — Міністра економічного розвитку і торгівлі і на який покладено реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності;

державні заклади (підприємства, установи, організації), віднесені до сфери управління ДСІВ (державні підприємства “Український інститут інтелектуальної власності”, “Інтелзахист”, державна організація “Українське агентство з авторських та суміжних прав”).

Державне підприємство “Український інститут інтелектуальної власності” — це єдиний в Україні державний заклад експертизи, який проводить експертизу заявок на об’єкти промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографії інтегральних мікросхем, зазначення походження товарів тощо) на відповідність умовам надання правової охорони, робить висновки експертизи за заявками, бере участь у підготовці до державної реєстрації об’єктів інтелектуальної власності та офіційної публікації відомостей про них, забезпечує ведення відповідних державних реєстрів, є центром міжнародного обміну виданнями.

Державна організація “Українське агентство з авторських та суміжних прав” була створена для забезпечення здійснення державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір. На даний час зазначені функції виконує ДСІВ. Сьогодні згадане Агентство відповідно до статуту здійснює управління на колективній основі майновими правами суб’єктів авторського права.

Державне підприємство “Інтелзахист” було створене з метою організації і забезпечення ведення Єдиного реєстру одержувачів контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів та фонограм, забезпечення процесу видачі контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів та фонограм, запровадження заходів з легалізації комп’ютерних програм і правомірного їх використання, ведення реєстру виробників та розповсюджувачів програмного забезпечення. На даний час зазначені функції виконує ДСІВ.

На сьогодні діяльність ДСІВ, що фінансується за рахунок коштів державного бюджету, фактично звузилася лише до державної реєстрації об’єктів права інтелектуальної власності, видачі охоронних документів (патентів, свідоцтв) і внесення на розгляд головному органу в системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності, пропозицій щодо формування державної політики у сфері інтелектуальної власності.

При цьому процедури експертизи об’єктів інтелектуальної власності, державної реєстрації прав інтелектуальної власності, видачі охоронних документів (патентів, свідоцтв), ведення державних реєстрів, реєстрації договорів про передачу (ліцензування) прав інтелектуальної власності, інформаційна, видавнича діяльність, а також діяльність з узагальнення практики застосування законодавства у повному обсязі забезпечуються державним підприємством “Український інститут інтелектуальної власності”.

Ефективність державного управління у розв’язанні стратегічних завдань залежить не лише від обґрунтованості їх визначення та якісного розрахунку, а і від створення дієвої системи органів управління. Саме органи управління є фактичними виконавцями державної політики в певній сфері. Від розподілу повноважень між ними та організації їх діяльності залежать результати та ефективність здійснення державного управління в певній сфері суспільних відносин, у тому числі у сфері інтелектуальної власності.

Під час формування державної політики у сфері інтелектуальної власності необхідно враховувати світовий досвід і переймати найкращі практики організації. Так, поширеною світовою практикою під час побудови системи управління інтелектуальною власністю є підпорядкування організації, що здійснює заходи щодо надання правової охорони об’єктам права інтелектуальної власності, профільному міністерству, яке

відповідає за розвиток економіки, торгівлі та промисловості. Така система застосовується у переважній більшості розвинених держав з інноваційною економікою.

Політика у сфері інтелектуальної власності є однією з ключових передумов розвитку інноваційної економіки та зростання валового внутрішнього продукту і впливає з державної економічної політики, у зв'язку з чим повинна належати саме до компетенції Мінекономрозвитку.

Такий підхід повною мірою враховує світовий досвід щодо формування державної політики у сфері інтелектуальної власності та дає змогу створити дієву державну систему правової охорони інтелектуальної власності в Україні, забезпечити повне, узгоджене та ефективне функціонування національної інноваційної системи.

Хомутенко А.В.

к.е.н., доцент, докторант кафедри фінансів
Одеський національний економічний університет

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Необхідність досягнення мети управління державними фінансами – задоволення змінних у часі суспільних інтересів – першочергово передбачає визначання як об'єктів нагального впливу, так і ефективних методів та інструментів такого впливу. У цьому контексті виникає потреба у застосуванні наукового підходу та формуванні методології управління державними фінансами, яка повинна синтезувати актуальні та своєчасні методологічні підходи. Дослідження показало, що науковці виділяють ряд методологічних підходів до управління державними фінансами: системний, холістичний, проектно-орієнтований, процесний, кібернетичний, інформаційний, синергетичний, функціонально-вартісний, соціокультурний та ін.

В основі соціокультурного підходу лежить єдність культури та соціальності, що створюються і перетворюються діяльністю людини. Під культурою розуміється сукупність матеріальних і духовних цінностей людей (ідеї, зразки, норми та ін.), а під соціальністю – сукупність відносин між суб'єктами (економічні, політичні та ін.). Основоположними принципами соціокультурного підходу являються: принцип активної людини, принцип взаємопроникнення культури та соціальності, принцип соціокультурного балансу [1, С. 5].

Специфіка соціокультурного підходу зумовлює необхідність дослідження процесів взаємодії уповноважених органів управління і населення [2, С. 8] та оцінювання, за рахунок методів соціального і культурного аналізу, ступеня суспільного розвитку. З цією метою застосовується сукупність дослідницьких процедур соціального аналізу:

- виявлення та дослідження інституційно закріплених (формальні та неформальні норми) типів і форм взаємодії;
- аналіз процесів соціалізації суб'єктів та об'єктів;
- дослідження зовнішніх та внутрішніх зв'язків;
- аналіз уявлень про розвиток системи управління, сприйняття та оцінка суб'єкта та його позиція у соціальному просторі;
- урахування того, що позиції суб'єктів залежить від співвідношення належного їм капіталі (економічного, політичного, соціального, символічного);
- урахування можливостей використання символічної влади і символічного капіталу (різновид соціального капіталу, пов'язаний з володінням певним авторитетом, репутацією [3]).

Проведення культурного аналізу передбачає: визначення природного та культурного середовища життєдіяльності соціуму, дослідження соціальних процесів

(соціокультурна антропологія); структурний аналіз соціальних процесів з використанням історичного, порівняльного та еволюційного методів пізнання; конструктивізм – конструювання суб'єктом власної проблемної та пізнавальної ситуації (аналіз текстової інформації та контексту дозволяє встановити співвідношення між сутністю діяльності та реальними умовами діяльності суб'єкта).

Застосування соціокультурного підходу дозволить розробити обґрунтовану стратегію розвитку як системи управління державними фінансами в цілому, так і управління окремими складовими таких фінансів. Більш того, результати обговорень провідних економістів світу на Всесвітньому економічному форумі (WEF) у Давосі доводять, що за соціокультурним підходом як в економіці, так і в управлінні – майбутнє, адже за показники розвитку країни пропонуються брати наступні індикатори: хороша робота, благополуччя, оточуюче середовище, справедливість, здоров'я [4]. Усі ці індикатори в кінцевому підсумку позначаються на індексі щастя, за яким сьогодні Україна посідає не найкраще місце –138 зі 156 країн світу, що увійшли до рейтингу [5]). Саме тому, вважаємо, що, з метою забезпечення належного рівня зазначених індикаторів, у державному управлінні необхідно використовувати соціокультурний підхід.

Як відомо, управління державними фінансами нерідко характеризується негласними тіньовими формами взаємодії такими як: клановість, корупція, зростання влади з капіталом, клієнтелізм та ін. [6]. Їх мінімізації, на нашу думку, сприятиме використання соціокультурного підходу, який передбачає формування політичної еліти ноократів.

Підсумовуючи відмітимо, що управління державними фінансами повинно ґрунтуватися на сформованій науковій парадигмі суспільного розвитку, яка трансформується з урахуванням вимог та викликів часу. Саме це й обумовлює неперервний пошук релевантних методологічних підходів, до яких, на наш погляд, слід відносити соціокультурний підхід. Його використання сприятиме досягненню мети управління державними фінансами – задоволення суспільних інтересів і надання якісних суспільних благ населенню країни.

Література:

1. Лапин Н. И. Социокультурный подход и социетально-функциональные структуры / Н. И. Лапин // Социологические исследования, 2000. – № 7. – С. 3-12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecsocman.hse.ru/data/020/174/1217/001.LAPIN.pdf>
2. Селютіна Н. Ф. Можливості методології соціокультурного підходу в державному управлінні / Н. Ф. Селютіна // Наукові праці. Том 125. Випуск 112. – С. 112-120. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/1/10.pdf>
3. Бурдьє П. Социология политики: Пер. с фр./Сост., общ. ред. и предисл. Н. А. Шматко./ М.: Socio-Logos, 1993. – 336 с.
4. Karen Jeffrey, Juliet Michaelson Five headline indicators of national success. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.neweconomics.org/publications/entry/five-headline-indicators-of-national-success>
5. John F. Helliwell, Richard Layard, and Jeffrey D. Sachs. World Happiness Report 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2018/WHR_web.pdf
6. Хомутенко А. В, Пріоритетні напрями інституціональної модернізації управління державними фінансами України / А. В. Хомутенко // Економіка та держава. – № 2, 2018. – С. 50-55

Царьова І.С., Югай В.Д.

«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОГО БОРГУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАХОДІВ ЩОДО ЙОГО ЗНИЖЕННЯ

Раціональна побудова політики щодо зовнішніх запозичень і ефективного використання залучених фінансових коштів є надзвичайно важливим завданням в сучасних умовах. Зовнішні позики дозволяють з меншими витратами забезпечувати фінансування дефіцитів державних бюджетів, заповнювати нестачу національних заощаджень для здійснення внутрішніх інвестицій, залучати кошти для реформування економіки, покриття дефіцитів платіжних балансів за поточними операціями, але в свою чергу, це призводить до високого рівня зовнішнього боргу.

У 2018 році державний борг (разом з держгарантіями) складає \$76,3 млрд. З них приблизно 60% – зовнішні запозичення. Це в 2,6 рази більше поточного рівня валютних запасів країни. До \$47,2 млрд входить \$9,6 млрд гарантованого державою боргу, а решта – прямий борг України у вигляді єврооблігацій, а також позики у міжнародних організацій. Приблизно \$6,8 млрд – борг НБУ перед МВФ (при погашенні гроші будуть вилучені із золотовалютних резервів). Проте зниження рівня резервів створює ризик для збереження фінансової стабільності країни [4].

На основі вищезазначеного, бюджет в Україні з року в рік зводиться з дефіцитом, для компенсації розриву між доходами і витратами використовуються запозичення. Це основна причина зростання держборгу в номінальному виразі протягом багатьох років.

Структуру державного та гарантованого державою боргу за даними Міністерства фінансів України на 31.12.2018 рік надано в таблиці 1.

Таблиця 1

ДЕРЖАВНИЙ ТА ГАРАНТОВАНИЙ ДЕРЖАВОЮ БОРГ УКРАЇНИ У ПЕРІОДИ З 2016-2018 РР. (МЛН. ГРН.)

Роки	Загальний борг	Зовнішній борг	Внутрішній борг
31.12.2016	1 929 758,7	1 240 028,7	689 730,0
31.12.2017	2 141 674,4	1 374 995,5	766 678,9
31.12.2018	2 168 627,1	1 397 217,8	771 409,3

Джерело: складено на основі [4]

Динамічне зростання обсягів державного зовнішнього боргу обумовлені наступними причинами:

- дефіцитний державний бюджет;
- скорочення надходжень від експорту;
- зменшення золотовалютних резервів.

Складена ситуація вимагає структурних змін в економіці, подолання корупції, скорочення видатків бюджету, створення ефективної системи управління, моніторингу державного боргу і валового зовнішнього боргу України.

Здійснення ефективної боргової політики передбачає розробку концепції такої боргової стратегії, в якій державний борг розглядатиметься як інструмент економічного зростання в державі. Наприклад, зовнішні позики повинні вести до збільшення виробничих потужностей, головним чином тих підприємств, продукція яких йде на експорт. Збільшення експорту продукції призведе до збільшення валютних надходжень до держави, які необхідні для обслуговування та погашення зовнішнього боргу [2].

Адміністративні методи погашення зовнішнього боргу країни засновані на швидкому і чіткому виконанні окремих розпоряджень органів державної влади та управління. Вони не передбачають оцінку економічної ефективності і результатів дій з управління державним боргом. В свою чергу, фінансові методи полягають у виборі способів забезпечення погашення державного боргу за допомогою аналізу фінансових показників.

Найбільш оптимальне поєднання адміністративних і фінансових методів обумовлено економічними та політичними факторами. В умовах боргової кризи використовуються наступні методи управління державним зовнішнім боргом: консолідація позик, реструктуризація, рефінансування, конверсія позик, анулювання.

Управління державним зовнішнім боргом безпосередньо впливає на економічне зростання, рівень інфляції, позичкового відсотка, зайнятості, обсягу інвестицій в економіку країни в цілому і в реальний сектор економіки [1].

У процесі здійснення політики щодо зниження зовнішнього боргу, Україні необхідно спиратися на позитивний досвід інших країн. Світовий досвід показує, що найбільш оптимальний метод регулювання зовнішніх запозичень - керування боргу шляхом розширення фінансово-кредитного портфелю.

Високорозвинуті держави світу: США, Канада, Німеччина, Китай мають великі розміри зовнішнього державного боргу. Однак, на відміну від них, у країн, що розвиваються, немає значного ВВП, великомасштабного експорту, високої ступені довіри до обслуговування ними свого боргу, що змушує їх брати борг під високий відсоток, хоча вони часто виявляються не в змозі платити за своїми борговими зобов'язаннями, в результаті виникає безвихідна ситуація «боргового зашморгу» [3].

Сьогодні, Україні слід звернутися до основних кредиторів із пропозицією провести реструктуризацію боргових вимог з метою приведення державних виплат у відповідність із реальними можливостями державного бюджету.

Література:

1. Макар О. П. Вдосконалення системи управління державним боргом як передумови економічного зростання / О. П. Макар // Вісник Національного лісотехнічного університету України : збірник науково-технічних праць. – Львів, 2012. – Вип. 22.1. – 315 с. - С. 287.
2. Лісовенко В. В., Бенч Л. Я., Бец О. І. Державний борг: концептуальні засади та макроекономічні аспекти. Фінанси України. 2014. № 12. С. 7–31.
3. Є. В. Крайчак, Система управління державним зовнішнім боргом України // Економіка та держава № 5/2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2018/11.pdf.
4. Зовнішній державний борг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/2018>.

Цимбалюк М.Т.

«Банківська справа», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Циганова Н.В.

РОЗВИТОК РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день у кожній країні розвиток економіки визначається повільним зниженням використання готівкових коштів та паперових платіжних документів, переходом до інноваційних технологій здійснення платежів. Безготівкові гроші стають одним із головних складових платіжної інфраструктури нашої країни, адже масштаб використання цих коштів стрімко зростає. Банки намагаються розробляти ефективні платіжні інструменти, щоб клієнт максимально був захищений від шахрайства при використанні платіжних карток, смарт-карток та електронних грошей. Тому аналіз практики та проблем використання цих платіжних засобів на сьогодні є дуже важливим і актуальним. Це зумовлює важливість розгляду тенденцій та перспектив розвитку ринку платіжних карток в Україні.

Метою даної роботи є проведення аналізу ринку платіжних карток в Україні та визначення перспектив розвитку безготівкових розрахунків у нашій країні.

Ринок платіжних карток в Україні стрімко розвивається. Станом на початок 2019 року в Україні працює 73 банки, які є учасниками внутрішньодержавних платіжних систем та міжнародних систем [2]. Найбільш поширеними платіжними системами в Україні є MasterCard, Visa, НПС "ПРОСТІР".

Для того щоб достовірно оцінити основні тенденції розвитку платіжних карт в Україні, розглянемо показники, які характеризують роботу українських банків. Станом

на 1 січня 2019 року у розрізі карткових платіжних систем кількість активних карток у платіжній системі MasterCard становила 26,0 млн. шт. (70,3% від їх загальної кількості), у Visa – 10,5 млн шт. (28,5%), у НПС "ПРОСТІР" – 0,5 млн шт. (1,2%), у інших – 0,004 млн. шт. (0,01%). Кількість держателів платіжних карток на початок 2019 року досягла 42,3 млн. осіб, що демонструє значне зростання у порівнянні з попередніми роками. Також найбільш помітно зросла кількість безконтактних платіжних карт: на 44,3% - до 4 млн. шт., а карт з магнітною полозою стало на 11,7 % більше – 30,4 млн. шт. [2].

Частка обсягу безготівкових операцій із використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, за підсумками 2018 року досягла 45,1%. Це на 5,8 % вище у зіставленні з результатами 2017 року (39,3%). Ми бачимо, що використання платіжних карт з кожним роком зростає, що дає позитивний напрям у розвитку безготівкових платежів [2].

Платіжні карти є інструментом безготівкових розрахунків, що завжди потребує удосконалення платіжної інфраструктури фінансового ринку. Розглянемо проблеми, що виникають при користуванні платіжними картами та шляхи їх вирішення.

Основна проблема полягає у тому, що значною мірою платіжні картки використовуються для зняття готівки, тому дуже важливою є державна підтримка карткового бізнесу – створення умов для здійснення масових безготівкових платежів та зменшення готівкових розрахунків.

Наступною проблемою є важливість поширення використання платіжних карток для безготівкових розрахунків серед населення. Задля вирішення цієї проблеми НБУ та уряд повинні сприяти проведенню роз'яснювальних робіт для населення стосовно переваг використання платіжних карток. Також можна проводити рекламно-просвітницькі кампанії, що підвищуватиме фінансову грамотність населення. Частково НБУ здійснює таку роботу, але підвищення її інтенсивності сприятиме зростанню довіри до цього платіжного інструменту.

На сьогодні дуже низька частка підприємств і організацій використовують платіжні картки. Зазвичай вони використовуються лише для зарплатних проектів. Якщо такі підприємства та організації почнуть активніше використовувати платіжні картки, то це зменшить час на проведення транзакцій, сприятиме зростанню ефективності бізнесу.

Дуже важливою проблемою постає низька захищеність інформації платіжних карток. Саме платіжна карта є ціллю шахраїв. За оцінкою НБУ, найбільша кількість шахрайських дій з платіжними картами у 2017 році проводилася в Інтернеті із застосуванням методів соціальної інженерії, коли зловмисники з'ясовують персональні дані у власників карт або спонукають їх до переказу коштів на користь шахраїв. Для вирішення такої проблеми необхідно створювати нові програмні продукти, у тому числі завдяки запозиченому досвіду іноземних держав. Також НБУ повинен закликати користувачів платіжних карт бути обачними і не розголошувати особисту інформацію та реквізити платіжних карт, включаючи термін їх дії, коди CVC2 або CVV2, ПІН-код, логін і пароль для входу в інтернет-банкінг, одноразові паролі для проведення додаткової перевірки автентичності [4].

Незважаючи на низку проблем, українська банківська система повинна поширювати використання пластикових карток у здійсненні усіх видів платежів, адже це пріоритетний напрям розвитку платіжних систем. Стабільне та чітке функціонування такого напрямку є життєво необхідним для економіки будь-якої країни світу. З вище проведеного дослідження, можна зробити висновок, що українська банківська система рухається в правильному напрямі, але на цьому не потрібно зупинятися, а навпаки спрямовувати багато уваги на вирішення досліджених проблем.

Література:

1. Мельничук О.І. Ринок платіжних карток в Україні: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку / О.І. Мельничук // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2015. – Вип. 1(3). – С. 100-103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/2424/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.%D0%86.%20-%D0%A0%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BA%20%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.pdf>
2. Національний банк України. Огляд ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури України за 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=88661687>
3. Національний банк України. Огляд ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури України за 2017 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64347382>
4. В Нацбанке рассказали, сколько денег тратят украинцы с банковских карт на мошенничества. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strana.ua/news/183612-skolko-deneh-tratjat-ukraintsy-s-bankovskikh-kart-na-moshennichestvo-i-obman-nbu.html>

Черняк Р.В.

Факультет фінансів, 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Юркевич О.М.

ПОГОДНІ ДЕРИВАТИВИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ХЕДЖУВАННЯ РИЗИКІВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

За останні десятиліття в процесі безперервної гонитви за обмеженими ресурсами й нарощенням виробництва людство випустило зі своєї уваги питання вразливості глобальної екосистеми, що активно почало проявлятися у дії парникового ефекту. Разом з тим, що ризик погодних змін все частіше ідентифікується ризик-менеджерами провідних компаній світу, в короткостроковому періоді він загалом не є катастрофічним у планетарному масштабі, однак, його вплив більше спрямований на рівень корпоративних доходів і прибутків.

За різними оцінками аналітиків, приблизно 80% всієї економічної активності в світі безпосередньо або опосередковано залежить від фактору погоди, зокрема в США даний вплив оцінюється в розмірі 20-60% економіки країни, що становить трильйони дол. США [1]. Незалежно від того, яка оцінка більш точна, очевидно, що і глобальна, і американська економіка занадто чутливі до впливу даного фактора, аби його ігнорувати. І враховуючи те, що майже будь-який бізнес має сезонний характер, це позначається на вартості його цінних паперів на біржі.

До 1990-х рр. було дуже мало фінансових інструментів, які пропонували компаніям захист від ризиків, пов'язаних з погодою, внаслідок чого їм доводилося шукати ресурси з внутрішніх джерел. У відповідь на зростаючу потребу мінімізації негативного впливу природних умов на ведення бізнесу, розширювався спектр доступних учасникам фондового ринку інструментів, а у серпні 1999 року вперше Чиказька товарна біржа (англ. *Chicago Mercantile Exchange, CME*) внесла в лістинг ф'ючерсні й опціонні контракти на температурні індекси, які є одними із різновидів погодних деривативів [2].

Погодний дериватив (англ. *weather derivative*) – це фінансовий інструмент, який використовують компанії для хеджування ризику втрат, пов'язаних з несприятливими погодними явищами. Дані контракти є доречними у разі необхідності страхування ризику недоотримання доходу (прибутку) широкого кола суб'єктів господарювання: аграріїв та виробників систем кондиціонування на випадок холодного літа, енергопостачальних компаній та курортних зон гірських місцевостей – на випадок

аномально теплої зими, виробництв в місцях розташування зон підвищеної сейсмічної активності – на випадок землетрусу тощо. Тобто, такі контракти потрібні компаніям, які зайняті передусім у сфері сільського господарства, харчової промисловості й енергетики та/або бізнес яких носить сезонний характер (в тому числі, туристичний).

Даний ринок почав активно розвиватися на початку 90-х рр. XX ст. за рахунок дії ряду об'єктивних чинників, а саме: 1) конвергенція ринків капіталу та страхування; 2) страхова сфера зазнала циклічного періоду низьких премій у традиційному андеррайтинговому бізнесі; 3) реалізація програм дерегуляції секторів електроенергетики в США та Великобританії; 4) усвідомлена потреба енергетичними компаніями необхідності управління ризиком погодних коливань за рахунок нових інструментів; 5) підвищення поінформованості про глобальні зміни клімату.

Особливість погодного деривативу на ряду з іншими похідними інструментами полягає в тому, що базовим активом у даному випадку виступає погодний індекс. До основних індексів можна віднести Індекс градусо-днів опалювання (англ. *Heating Degree Days, HDD*), Індекс градусо-днів охолодження будівель (англ. *Cooling Degree Days, CDD*) та Індекс інтегральної середньої температури (англ. *Cumulative Average Temperatures, CAT*). Перелік індексів поступово доповнюється, зокрема за рахунок інших параметрів погоди, як кількість опадів, кількість снігу та його товщина, відносна вологість, швидкість вітру та його температура [3].

На практиці при прийнятті управлінських рішень враховувати погодні ризики об'єктивно складно, тому на CME наявні спеціальні ф'ючерси на кумулятивні середні температури, які торгуються за вищезгаданими індексами CAT. Слід також зазначити, що контракти на погоду мають географічну локалізацію, а тому має місце створення власного ринку погодних деривативів для мінімізації ризику зміни клімату.

Зарубіжний ринок погодних деривативів США динамічно розвивається, залучаючи більше учасників та розширюючи ряд біржових продуктів. На противагу цьому, ринок деривативів в Україні є нерозвиненим: обсяги торгів за останні 5 років скоротилися втричі; вибір базового активу деривативу законодавчо обмежений; відсутній спеціальний нормативно-правовий акт, який безпосередньо регулював би даний ринок. На нашу думку, слід розробити чітку стратегію розвитку строкового ринку в Україні, зокрема, але не виключно, в розрізі питань врегулювання відносин між покупцем та продавцем даних фінансових інструментів задля сприяння еволюційного процесу становлення ринку деривативів.

Література:

1. Blom J.E. Hedging revenues with weather derivatives: a literature review of weather derivatives & A case study of Ringnes AS [Electronic resource] / Jan Erik Blom // Master's thesis. – Electronic text data. – Bergen, 20th of June 2009. – 114 pages. – Mode of access: <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/168359/Blom%202009.pdf?sequence=1>
2. The official site of CME Group [Electronic resource] – Electronic text data. – Mode of access: <https://www.cmegroup.com/education/articles-and-reports/weather-options-overview.html>
3. Hoornaert A. Hedging Weather Risk Using Weather Derivatives: Overview & Case Study AB InBev [Electronic resource] / Arnaud Hoornaert // Ghent University, Master's thesis. – Electronic text data. – Belgium, 2018. – 96 pages. – Mode of access: https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/480/939/RUG01-002480939_2018_0001_AC.pdf

Шадлова А.О.

«Економіка підприємств 3 курс»

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ТРЕЙДЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Торгівля на фондових ринках на сьогоднішній день дуже популярна. З кожним днем вона набирає все більше і більше обертів. В такій діяльності є як переваги, так і недоліки. Перевагами є те, що це займає мало часу і приносить дохід, а недоліком є ризикованість, адже потрібно бути дуже обізнаним та добре розбиратися в торгівлі на фондових ринках, щоб не бути в мінусі.

Важливу роль на фондових ринках відіграють аналітики, менеджери по продажам та трейдери, які підбирають спеціальні стратегії, консультують та допомагають заробляти на фінансових інструментах відомих компаній. Трейдер - це учасник біржової торгівлі в області фінансів, що здійснює торгово-інвестиційні операції з облігаціями, акціями та іншими фінансовими інструментами з метою отримання прибутку. Спеціаліст отримує прибуток за рахунок різниці цін.[2]

Основа трейдерської діяльності полягає в консультуванні клієнтів щодо купівлі акцій, валюти та інших активів з метою їх подальшого перепродажу по вищій ціні. Наприклад, на початку серпня 2018 року ми купуємо долар за 26 грн, а вже на початку вересня 2018 продаємо за 28 грн, таким чином ми заробляємо 2 грн, або 0,56% і це тільки від однієї угоди.[6] Але не все так легко, як здається. Для досягнення справді успішного результату, трейдер повинен мати високі фінансові знання, має вміти читати графіки цін на валюту, розуміти всі тонкощі торгівлі на фондових та фінансових ринках, вивчити всі фактори, що впливають на нього та розуміти, як боротися з ризиками, правильно інтерпретувати все вивчене. І тільки тоді будуть максимальні шанси на укладання вигідних угод купівлі/продажу. Це дуже відповідальна та клопітка робота, на якій потрібно розумітися. Даний вид фінансової діяльності є дуже волатильним, його можна порівняти з «мильною бульбашкою», яка може в будь-який момент луснути. Звичайно не всі угоди можуть бути прибутковими і для того, щоб не «прогоріти», треба застрахуватися.[5]

Хеджування - страхування від ризиків зміни ціни шляхом зміни на паралельному ринку протилежної позиції. Хеджування дає можливість застрахувати себе від можливих втрат до моменту ліквідації термінової операції, а також дозволяє зменшити ризики сторін.[3]

Диверсифікація – у сфері інвестицій має на увазі різноманітність інвестиційних активів таким чином, щоб потенційні збитки по одному інструменту були компенсовані іншими. Як правило, диверсифікований портфель розбивають на дві частини - ризикові активи з вищою прибутковістю і високими ризиками і безризикові активи або активи з малими ризиками.[4]

Технічний аналіз - сукупність інструментів прогнозування ймовірного зміни цін на основі закономірностей змін цін [3].

Трейдер може працювати як на фондових, валютних ринках, так і на хеджових фондах та банках. В таких випадках спеціаліст отримає стабільну заробітну плату, а також відсотки від отриманого ним прибутку.

В залежності від вибраної стратегії, трейдерів поділяють на такі групи:

«Бики»- це трейдери, що заздалегідь скуповують цінні папери, сподіваючись, що їхня ціна згодом зросте.[1]

«Ведмеді»- це трейдери, які роблять ставку на те, що цінні папери впадуть в ціні, щоб згодом купити їх дешевше. [1]

«Вовки»- це досвідчені спеціалісти, які майже ніколи не зазнають збитку.[1]

«Лосі»-це трейдери, що постійно зазнають збитку та невдач.[1]

Найголовнішим інструментом трейдера є комп'ютер із набором необхідних програм і доступ до мережі Інтернет. Але найголовніший його інструмент - це його інтелект та вміння аналізувати, тому що трейдинг - це той бізнес, де особа може проявити весь свій потенціал та розумові здібності.

Можна зробити висновок, що трейдерська діяльність дуже цінна на фондовому ринку. Ці люди, тобто трейдери, докладають максимальних зусиль, щоб допомогти отримати хороший заробіток клієнтам та розвинути власні можливості.

Література:

1. Вільна енциклопедія «Вікіпедія» Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%80%D0%B5%D0%B9%D0%B4%D0%B5%D1%80>
2. Словник термінів Режим доступу : <https://news.finance.ua/ua/-/11/0>
3. Інформаційний портал Режим доступу: <https://fortrader.org/learn/money-management-forex/diversifikaciya-na-foreks.html>
4. Інформаційний портал Режим доступу: http://fxbrok.com/uk/beginners/indicators/forex_articles/japanese_yen.php
5. УкрІнформ Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2256344-so-vibrati-trejderu-fondovij-rinok-abo-foreks.html
6. Інформаційний портал Форекс. Режим доступу: http://www.masterforex-v.org/school_trader/basics_stock_trading/trader.html

Шашула Л.О.

к.е.н., с.н.с.

Денисенко І.С.

Відділ проблем економіки земельних і лісових ресурсів
ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ОСВОЄННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Дослідження особливостей економічного ландшафту показало, що використання засобів регулювання відбувається у контексті загальних економічних процесів, значною мірою обумовлюючись впливом економічного ландшафту. Проведено оцінку базових характеристик використання засобів фінансово-економічного регулювання у сфері використання земельних ресурсів. В цьому контексті проаналізовано основні показники, які ілюструють особливості регулювання. Щодо окремих показників, то є тенденція зростання. Аналіз співвідношення окремих показників регулювання сфери землекористування до значення рівня держави показує, що існує дефіцит інвестицій, недостатнє фінансування поточних витрат. Разом з тим, формується вагомий потенційний рівень капіталізації для сфери земельних ресурсів (18% при загальному рівні капіталізації активів в Україні – 14,5%).

Досліджено регіональні характеристики використання засобів фінансово-економічного регулювання у сфері землекористування. Для визначення цих характеристик розроблено коефіцієнт концентрації активності (Кка) фінансово-економічного регулювання. Як показали проведені розрахунки, регіони держави суттєво диференційовані за коефіцієнтами концентрації активності. При середньому значенні по державі 0,2205 значення тільки 8 регіонів перевищують загальноукраїнське. Проведено групування регіонів за показниками концентрації, яке показало, що є коло тих регіонів, які є пріоритетними по формуванню показників та потоків фінансово-економічного регулювання та реєстр регіонів з меншими величинами. Проведено оцінку регіональних характеристик рентного інструментарію регулювання у сфері використання земельних ресурсів. Досліджено показники реальної і потенційної ренти землекористування, які показали, що є можливості зростання рентних платежів для регіонального рівня.

Оцінка базових характеристик інвестицій до сфери використання земельних ресурсів показала, що низькі показники інвестицій, нестійка динаміка, галузеві диференціації, скорочення прямого іноземного інвестування є головними проблемами

інвестиційних надходжень як від зовнішніх, так і від внутрішніх інвесторів. Щодо можливостей розширення джерел то це розвиток державно-приватного партнерства.

Є потенціал до позитивних характеристик інвестування. Що стосується прямих іноземних інвестицій в АПК регіонів, то комплекс є привабливим для іноземних інвесторів. Цьому сприяє як висока продуктивність виробництва, так і близьке розташування до ринків країн ЄС. Одним із пріоритетів освоєння інвестицій в АПК є розбудова логістичної інфраструктури (зокрема, будівництво елеваторів (зернохосовищ) та подібних об'єктів).

Основними можливостями активізації інструменту екосистемних послуг в Україні є: проведення імплементації нормативних актів, що стосується екосистемних послуг у законодавство України; внесення відповідних змін до наявного інституційного базису; розробка класифікації типів екосистемних послуг та методики оцінки для України в масштабі країни з імплементації досвіду європейських країн; врахування в законодавство України позицій директив та інших правових актів ЄС щодо можливостей формування тарифів; формування пільг для земле-, водо- та лісокористувачів, які б базувалися на їх ставленні до якостей земельних, водних і лісових екосистем.

За внутрішніми цінами лідером за формуванням екосистемних послуг (далі ЕП) є області: контроль ерозії – Дніпропетровська область, переробка відходів – Луганська, зменшення забруднення, біоконтроль і виробництво харчової продукції – Дніпропетровська і Одеська. Як правило, для генерації основних показників ЕП основною умовою є високі показники площ. Проведено групування регіонів за основними показниками формування ЕП. Групу максимальних значень формують Одеська, Дніпропетровська, Харківська та ін. області. Високі показники також характерні для Донецької, Миколаївської, Кіровоградської та ін. областей. Переважно це регіони сходу і півдня. Групу низького рівня концентрації формують західні області.

Оцінки формування можливих ЕП сфери землекористування регіонів можливо використовувати в таких напрямках регулювання діяльності. Зокрема, перспективними є державні схеми, коли, в цілях охорони природних ресурсів, держава формує спеціальні механізми оподаткування (шляхом запровадження підвищених ставок використання земельних ресурсів, які передбачають врахування окремих ЕП тощо). В межах державних схем можливо також встановлення плати за відвідування окремих природно-заповідних об'єктів (що актуально для водно-болотних масивів Полісся), частина з якої буде акумулюватися у оператора цих ділянок. Приватні схеми передбачають виплату приватним землевласникам компенсації за збереження конкретної екосистемної послуги. Можливо розглядати форми публічно-приватного партнерства в даному напрямі.

Практичне значення проведених розробок полягає в можливості впровадження результатів наукових робіт у формі експертних висновків та інформаційно-аналітичних матеріалів для органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання для сталого розвитку громад, префектур та країни.

Економічний ефект: упровадження розроблених засад формуватиме передумови до поліпшення параметрів регулювання природокористування в умовах поглиблення інституціональних перетворень та провадження екосистемних послуг в фінансову площину.

Соціальний ефект передбачає можливість стимулювання розвитку місцевої інфраструктури як наслідок ефективного використання підходів щодо фінансово-економічного регулювання. Особливо актуальним це виступає для рівня місцевих громад, які, оперуючи необхідними важелями, зможуть активізувати комплекс можливостей розвитку.

Екологічний ефект полягає у зменшенні рівня використання природно-ресурсного потенціалу шляхом зміщення акцентів у площину ринкових характеристик та їх активізації.

Шевченко О.О.
старший викладач

Відокремлений структурний підрозділ Національного авіаційного університету
Слов'янський коледж Національного авіаційного університету

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПЕРЕЛОМНІ НОВІ ПОЗИЦІЇ В ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В НАПРЯМКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Всі аспекти сьогоднішньої фінансової системи можуть порушити технологічні інновації, але це також може стати переломним моментом у світовій трансформації у бік сталого розвитку.

Фінансові технології, відомі як «fintech» – включаючи інновації, такі як мобільні платіжні платформи, високочастотна торгівля, краудфандінг, віртуальні валюти і блокчейн – становлять загрозу життєздатності сучасних фінансових моделей фінансового сектора, а також нормативним актам, які формують сучасні фінанси. Але в поєднанні, ці інновації, враховуючи швидкість, широту та глибину їхнього руйнівного впливу, також можна використовувати для кращого узгодження фінансування з сталим розвитком.

Перепони і перехід гарантують, що фінансова система завтра буде зовсім іншою, і інновації fintech ставлять фінанси в основу все більш автоматизованої глобальної економіки. Ця більша децентралізація для фінансових операцій може, у свою чергу, сприяти збільшенню фінансування для сталого розвитку.

Актуальність обраної теми пояснюється тим, що сьогодні основні функції фінансової системи можуть бути порушені інноваціями fintech і йде пошук того, яким чином вони могли б допомогти або перешкодити зусиллям приєднатися фінансування із сталим розвитком. В цьому аспекті розглядаються наступні способи:

- необхідність розкрити більшу фінансову привабливість за рахунок скорочення витрат на платежі та забезпечення кращого доступу до капіталу на національному та міжнародному рівнях;
- необхідність мобілізувати внутрішні заощадження в масштабі, який дозволить робити довгострокові інвестиції, спрямовані на довгострокову стійкість реальної економіки;
- порушити надання фінансового захисту, управління ризиками, передачі ризиків та диверсифікації ризиків для вразливих і викритих громад, активів та інфраструктур реальної економіки, а також екосистем природи;
- збирати, аналізувати та поширювати інформацію про фінансову систему та реальну економіку для кращого прийняття економічних рішень, регулювання та управління ризиками;
- забезпечення фінансових ринків рівними умовами та цілісності ринку, необхідними для довгострокових інвестицій в реальну економіку у відповідності до порядку денного сталого розвитку.

Також в цьому контексті необхідно провести інноваційний аналіз того, як досягнення в трьох цифрових технологіях – блокчейн, машинне навчання та штучний інтелект (MLAI) і Інтернет речей (IoT) – можуть призвести до революційних інновацій для побудови довіри, прозорості та відстеження фінансових операцій та зробити фінансову систему майбутнього більш ефективною щодо мобілізації зелених фінансів.

Саймон Задек, співдиректор аналізу навколишнього середовища ООН, сказав: «Перекликання навколишнього середовища та фінансів є більш очевидним, ніж будь-коли. Рішення, які обіцяли fintech могли б не тільки змінити фінансовий сектор, але і зміцнити глобальні зусилля для захисту нашого середовища» [1]

Фахівцям діяти потрібно зараз, щоб сформувати напрямок розвитку fintech. Тому ключовими кроками для подорожі «fintech для сталого розвитку» є:

- забезпечення того, що fintech є невід'ємною частиною планів розвитку фінансової системи, особливо на національному рівні, і особливо для країн, що розвиваються;

- створення платформи провідних компаній fintech для впливу на право, що дозволяє підприємствам, політиці та стандартам підключати fintech до сталого розвитку;

- стимулювання узгодження фінтеху зі сталим розвитком, наприклад, підтримки фінансування венчурного капіталу та соціального впливу для фінансування стартапів з амбіціями сталого розвитку.

Це питання настільки важливе, що розглядається на найвищому світовому рівні. Фахівці ООН з 2014 р. ретельно займаються вивченням цього питання [2]. Про це свідчить їх звіт «Фінансова система, яка нам потрібна», який вони опублікували у 2015 р. За результатами дослідження, яке проводили фахівці ООН протягом останніх п'яти років, показано «тиху революцію», що вже відбувається, в основному з боку деяких країн, що розвиваються, та активну участь багатьох політичних сил світу у приведення світової фінансової системи до сталого розвитку.

Керівництву Україні також в цьому контексті необхідно впроваджувати новітні фінансові технології задля переходу до сталого розвитку. Перші кроки в цьому напрямку були зроблені Урядом ще декілька років назад, коли були розроблені основні нормативні акти щодо сталого розвитку нашої країни, в тому числі і Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку 2016-2030».

Таким чином, сьогодні керівництву європейських країн потрібно йти в одному напрямку, створити глобальну спільноту цілей, а також рухатися в напрямку розробки стабільної світової фінансової системи. Необхідно докласти міжнародні зусилля для переведення трильйонів, необхідних для забезпечення інклюзивної зеленої економіки через трансформацію світової фінансової системи.

Література:

1. Фінансові інновації і сталий розвиток. Електронний ресурс: режим доступу [<https://www.longfinance.net/>]
2. Розвиток майбутнього бізнесу. Електронний ресурс: режим доступу [<https://www.globalamalen.se/>]

Шеремет О.В.

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ

На сучасному етапі розвиток інфраструктури країни та рівень самостійності місцевого самоврядування має вагомий вплив на соціально-економічну динаміку кожної країни в цілому. В зв'язку з цим виникає потреба у належному фінансовому забезпеченні, що здійснюється через формування регіональних бюджетів. Створення ефективної місцевої влади значною мірою залежить від забезпечення її постійними та достатніми фінансовими ресурсами. Провідну роль в оцінці якості фінансової політики регіонального рівня займає збалансованість та структурованість бюджетної політики,

що на рівні бюджету м. Києва можна продемонструвати в розрізі абсолютних та структурних індикаторів доходів і витрат бюджету. В таблиці 1 наведено динаміку доходів та видатків бюджету м. Києва за 2015-2018 рр.

Таблиця 1

ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ М. КИЄВА ЗА 2015-2018 РР., МЛРД. ГРН.

Показник	2015	2016	2017	2018
Доходи, млрд. грн.	31,65	38,69	48,77	57,13
Видатки, млрд. грн.	28,01	33,57	49,52	58,2
Сальдо, млрд. грн.	3,64	5,12	-0,75	-1,07

Джерело: складено автором на основі даних Довідок про виконання бюджету м. Києва [1]

Загалом лише в 2015-2016 рр. доходи перевищували видатки, а в 2017--2018 рр. бюджет м. Києва був дефіцитним, а найбільш динамічно видатки зросли протягом 2016-2017 рр.

В табл. 2 наведено динаміку доходів бюджету м. Києва за 2015-2018 рр.

Таблиця 2

ДОХОДИ БЮДЖЕТУ М. КИЄВА ЗА 2015-2018 РР., МЛРД. ГРН.

Показник	2015	2016	2017	2018
1.Податкові надходження	15,62	24,73	30,12	36,48
1.1. Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	9,67	14,02	17,65	22,87
1.2.Місцеві податки і збори	4,9	8,65	9,73	11,54
2.Неподаткові надходження	5,94	4,1	4,42	4,71
2.1.Доходи від власності та підприємницької діяльності	0,09	0,1	0,03	0,02
2.2.Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу	0,6	0,53	0,6	0,66
2.3.Інші неподаткові надходження	0,35	0,6	0,3	0,06
3.Доходи від операцій з капіталом	0,35	0,13	0,17	0,24
Всього доходів	31,65	38,69	48,77	57,13

Джерело: складено автором на основі даних Довідок про виконання бюджету м. Києва [1]

В складі доходів податкові надходження загалом за період оцінки зросли на 20,86 млрд. грн., неподаткові надходження скоротилися на 1,23 млрд. грн., а операції з капіталом на 0,11 млрд. грн. Структура доходів бюджету м. Києва за 2015-2018 рр. наведена в табл. 3. Оцінка структури елементів доходів та витрат вказує на поступальний приріст всіх складових бюджетного процесу. В складі доходів бюджету переважали податкові надходження, що зумовлено специфікою бюджетних закріплених доходів на місцевому рівні.

Таблиця 3

СТРУКТУРА ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ М. КИЄВА ЗА 2015-2018 РР., %

Показник	2015	2016	2017	2018
1.Податкові надходження	49,35	63,92	61,76	63,85
1.1. Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	30,55	36,24	36,19	40,03
1.2.Місцеві податки і збори	15,48	22,36	19,95	20,20
2.Неподаткові надходження	18,77	10,60	9,06	8,24
2.1.Доходи від власності та підприємницької діяльності	0,28	0,26	0,06	0,04
2.2.Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу	1,90	1,37	1,23	1,16
2.3.Інші неподаткові надходження	1,11	1,55	0,62	0,11
3.Доходи від операцій з капіталом	1,11	0,34	0,35	0,42
Всього доходів	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: складено автором на основі даних Довідок про виконання бюджету м. Києва [1]

В складі доходів бюджету спостерігали приріст податкових джерел з 49,35% в 2014 році до 63,85% в 2018 році, що вказує на збільшення залежності бюджету від економічної активності та податкової складової, при цьому частка неподаткових надходжень скоротилася за період оцінки на 10,53%, а операцій з капіталом на 0,69%. При цьому проблемою бюджету була слабка диверсифікація джерел доходів від неподаткових джерел та операцій з капіталом та майном, що робить значно залежним бюджет від економічної стабільності міста та ринкової кон'юнктури. Оцінка рівня розвитку бюджетної політики на рівні м. Києва вказує на її розбалансованість, дефіцитність ресурсів, нестабільність формування дохідної бази, низький рівень диверсифікації доходів, значну соціальну спрямованість видаткової політики бюджету та слабкий розвиток інфраструктурного напрямку для міста.

Отже, на підставі діагностики сучасних проблем впливу доходів та витрат бюджету на соціально-економічний розвиток м. Києва запропоновано наступні напрямки коригування фінансової політики: активізація доходів з неподаткових джерел та підвищення якості операцій з капіталом та майном громади; використання індикативного фінансового планування та врівноваження доходів і витрат бюджету; коригування структури витрат, збільшення обсягу та якості витрат на економічний розвиток міста; реалізація програм бюджетного розвитку міста, контроль показників та якості інвестування, покращення інвестиційного клімату.

Література:

1. Довідка про виконання бюджету м. Києва станом на 01.01.2019 за оперативними даними довідка про виконання бюджету 2018.xls // https://kyivcity.gov.ua/publicna_informatsiia_Tag_166122/dovidka_pro_vikonannya_byudzhetu_m_kiyeva_stano_na_01012019_z_operativnimi_danimi.html
2. Довідка про виконання бюджету Києва станом на 01.01.2018 за оперативними даними // https://kyivcity.gov.ua/publicna_informatsiia_Tag_166122/dovidka_pro_vikonannya_byudzhetu_kiyeva_stano_na_01012018_z_operativnimi_danimi/nst8ykrhlp_pro_vikonannya_byudzhetu_mista_kiyeva_za_2017_rik_243230/
3. Фещенко Л. В. Оцінка фінансової стійкості місцевого бюджету [Електронний ресурс] / Л. В. Фещенко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2013. - № 2. - С. 143-146.

Шимко Я.Р.

асистент кафедри фінансів

Івано-Франківський національний університет нафти і газу

ДО ПИТАННЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНОСТІ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На наш погляд, для того, щоб сформувані найбільш повне визначення сутності пенсійної системи, слід врахувати світовий досвід організації сучасних пенсійних систем.

Світовий банк, який приймав участь у проведенні пенсійних реформ більш ніж у 80 країнах світу та надавав фінансову підтримку реформам не менш як у 60 країнах, пропонує багатокompонентну модель системи пенсійного забезпечення, що передбачає певне поєднання п'яти основних компонентів [1]:

- «нульова складова» (компонент), що формується без будь-яких внесків із боку громадян (тобто у вигляді соціальної пенсії) та забезпечує мінімальний рівень соціального забезпечення;

- «перша складова», – формується за рахунок внесків та пов'язується з тим або іншим рівнем заробітної плати. Така складова призначена компенсувати працівнику частину його заробітку;

- обов'язкова «друга складова», являє собою безпосередньо накопичувальний рахунок самого працівника, але використовується в різних варіантах;

- додаткова «третя складова», – передбачає різноманітні схеми (індивідуальні внески працівника, внески роботодавця, системи з визначеною величиною виплат або з визначеною величиною внесків), при цьому всі можливі варіанти характеризуються гнучкістю та відбуваються дискреційно;

- неформальні внутрішньо сімейні або міжпоколінні джерела фінансової та нефінансової допомоги особам похилого віку, включаючи забезпечення житлом та доступ до медичних послуг (табл. 1).

Таблиця 1

ВАРІАНТИЗАЦІЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ

Позиціонування компонента	Характеристика	Рівень участі	Фінансування або забезпечення
0	«Базова» або «соціальна пенсія», мінімальна соціальна допомога.	Всезагальна участь	Бюджетне або виходячи з загальних доходів
1	Державна пенсійна система під державним управлінням, з визначеною величиною виплат або умовно-накопичувальна з визначеною величиною внесків.	Обов'язкова	Внески, можливо з використанням деяких фінансових резервів
2	Професійні або персональні пенсійні програми (повністю накопичувальні програми з визначеною величиною виплат або внесків).	Обов'язкова	Фінансові активи
3	Професійні або персональні пенсійні програми (частково або повністю накопичувальні програми з визначеною величиною виплат або внесків).	Добровільна	Фінансові активи
4	Можливість користування неформальною підтримкою родини, іншими офіційними соціальними програмами та іншими індивідуальними фінансовими та нефінансовими активами.	Добровільна	Фінансові та нефінансові активи

Джерело: [1]

Вважається, що система пенсійного забезпечення, яка включає в себе найбільшу кількість перерахованих вище складових, є спроможною ефективніше та раціональніше забезпечувати громадянам пенсійний дохід на основі диференціації, оскільки як перерозподільча, так і накопичувальна система мають свої переваги та недоліки.

Перерозподільчий рівень пенсійної системи становить основу державної системи пенсійного забезпечення. Функціонування системи ґрунтується на принципі солідарності поколінь, суть якого в тому, що пенсії старшому поколінню виплачуються за рахунок поточних внесків до пенсійної системи молодшого покоління працездатного віку. Розмір пенсії залежить від величини заробітної плати та страхового стажу. Недоліком перерозподільчої системи є її залежність від демографічного чинника, а саме – від співвідношення чисельності зайнятого населення та чисельності пенсіонерів.

Реалізація перерозподільчої моделі пенсійної системи передбачає обов'язкове узгодження інтересів різних поколінь в сфері пенсійного забезпечення. І в цьому активна роль відводиться державі, що встановлює формулу розрахунку пенсії, основні параметри системи, такі як розмір страхових внесків, тривалість страхового стажу, пенсійний вік. Визначальне значення має забезпечення довгострокової фінансової стійкості перерозподільчої системи пенсійного забезпечення.

Накопичувальний рівень може запроваджуватись як у рамках державної, так і в рамках приватної системи пенсійного забезпечення. Накопичувальне пенсійне забезпечення засноване на формуванні пенсійних накопичень кожного учасника в спеціалізованих фондах за рахунок періодичних внесків з його заробітної плати та

результатів інвестування пенсійних накопичень з подальшою виплатою у вигляді пенсії, при досягненні учасником пенсійного віку. Розмір пенсії залежить від обсягу внесків та від прибутковості інвестування пенсійних накопичень.

Недоліком накопичувальної пенсійної системи є її залежність від кон'юнктури фінансового ринку та від якості управління пенсійними активами. Тому реалізація накопичувальної пенсійної системи передбачає наявність розвиненого фінансового ринку в країні та дієвого державного контролю за збереженням пенсійних накопичень. Важливим фактором також є рівень доходів населення, оскільки при низьких заробітних платах люди віддають перевагу поточному споживанню та не схильні до заощадження коштів. Крім цього, в суспільстві повинна бути сформована так звана «культура накопичення», при якій і роботодавці, і працівники беруть активну участь у формуванні пенсійних накопичень. Особливо це значимо для добровільної накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Література:

1. Хольцман Р. Обеспеченная старость в XXI веке. Пенсионные системы и реформы в международной перспективе / Р. Хольцман, Р. Хинц. – МБРР, 2005. – 200 с.

Шкварчук Л.О.

д.е.н., професор

Національний університет «Львівська політехніка»,

Слав'юк Р.А.

д.е.н., професор

Національний університет «Львівська політехніка»

ФОРВАРДНІ КОНТРАКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТНОГО РИНКУ

Значні девальваційні очікування знижують довіру до національної грошової одиниці, що у поєднанні зі високою волативністю валютного ринку спричиняє падіння рівня життя населення країни. Це свідчить про те, що інструменти стабілізації валютного ринку несуть значне соціальне навантаження, а, отже, валютна політика є ефективною лише у випадку, коли враховує інтереси не лише виробників, експортерів, імпортерів, але й населення.

У сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених зазначається, що валютний курс є однією з найважливіших цін в економіці, через його загальний вплив на рівень усіх економічних показників розвитку країни. Зокрема, Frieden J. (2017) стверджує, що обмінний курс національної валюти чинить потужним вплив на активність економічної діяльності, і особливо це стосується країн, що розвиваються [1]. Відповідно до теорії Манделла-Флеммінга однією із основних економічних цілей будь-якої країни є стабільність валютного курсу [2]. Стабілізація валюти заохочує торгівлю, інвестиції, фінанси. Оскільки валютна політика формує економічні відносини країни з рештою світу, вона може мати вирішальне значення для визначення перспектив розвитку України.

Нинішній етап розвитку фінансової системи України характеризується переходом до більш ліберальної моделі регулювання валютного ринку, яка розширює сферу застосування ринкових валютних стабілізаторів. Метою таких змін є прагнення перерозподілити фінансові навантаження між регулятором та учасниками валютного ринку, що сприятиме формуванню справедливого валютного курсу та зниженню волативності ринку.

Прийнятий у 2018 р. Закон України «Про валюту і валютні операції» спрямований на лібералізацію валютного ринку та формування ефективного ринкового механізму. Зміна підходів до валютної стабілізації є нагальною потребою, оскільки упродовж

останніх п'яти років валютний ринок України демонструє загальну нестабільність, яку подолати існуючими методами не вдалося. Загальний зростаючий первинний тренд ринку упродовж 2014-2018 рр. був однорідним, що супроводжувалось значною кількістю вторинних та малих трендів. Тривалі вторинні тренди є привабливими для гравців ринку, які здатні як його стабілізувати, так й розхитати. Висока активність гравців сприяє його ліквідності, але лише у випадку забезпеченості достатнім обсягом активів, а сили «биків» відносно паритетні силам «ведмедів». Проте, валютний ринок України не відповідає таким вимогам. За таких умов досить ефективним методом стабілізації ринку є застосування валютних форвардів.

Стабілізуючий ефект притаманний форвардам, які укладаються на строк, більший від тривалості вторинного тренду. Дослідження, проведені нами, дали можливість виявити, що у середньому тривалість вторинного тренду на валютному ринку України складає 20-30 днів. Відповідно до цього, період вторинного розвороту ринку триває до 45 днів. Отже, стабілізуючий форвардний контракт повинен укладатися на період більше 45 днів.

Відповідно до даних НБУ, у 2017 р. на валютному ринку України переважали форвардні угоди на продаж тривалістю від 2 тижнів до 1 місяця, на які припадало 35,08% загальної кількості угод на продаж валютних цінностей на умовах «форвард». Оскільки строк дії контрактів не співпадає із оптимальним, то їх застосування суб'єктами ринку не може забезпечити стабілізації ринку. Така неспроможність підкріплюється також незначними обсягами операцій на умовах «форвард» та переважанню коротких відкритих позицій. На основі зазначеного вище можна стверджувати, що збільшення періоду обов'язкового продажу валютної виручки, ініційоване НБУ, є доцільним.

Крім того, вважаємо, що здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку переважно через застосування строкових контрактів матиме такий же регулюючий вплив на ринок, як й запровадження обов'язкового продажу частини надходжень в іноземній валюті. Відтак, широке застосування такого ринкового інструменту стабілізації валютного ринку дасть можливість виконати зобов'язання України щодо ліквідації норм обов'язкового продажу валютної виручки експортерами, сприятиме стабілізації валютного ринку України і здатне виконати роль важливого фінансового інструменту у боротьбі із соціальними та економічними викликами.

Література:

1. Frieden J. Currency politics in the developing world. *Harvard international review*. 2017. Vol. XXXVIII, No. 2. P. 33-36.
2. Herwartz H., Roestel J. Mundell's trilemma: Policy trade-offs within the middle ground. *Journal of International Money and Finance*. 2017. Vol. 75, P. 1-13.
3. Щодо здійснення на міжбанківському валютному ринку України операцій купівлі-продажу іноземної валюти за гривні на умовах «форвард». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v9824500-09> (дата звернення: 1.03.2019).

Шумейко Н. В.

к.п.н., старший викладач кафедри сучасних європейських мов
Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ФІНАНСИСТІВ ТА ЕКОНОМІСТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців з фінансів та економіки у вищих навчальних закладах України здійснюється на засадах вивчення зарубіжного досвіду та його адаптації до українських реалій. Особливий інтерес у цьому контексті викликає досвід європейських країн. До комплексу різноматематичних

публікацій з проблем професійної освіти студентської молоді в зарубіжних країнах належать праці Н. Ничкало, В. Кудіна, Г. Товканець, О. Шевчука та ін. [1; 2]. Ми звернулись до досвіду Франції та Словаччини – одна з країн є високорозвиненою державою Західної Європи, інша – є країною Східної Європи. Здобутки Франції та Словаччини демонструють високий рівень теоретичної та практичної підготовки фінансистів та економістів, відповідно до світових стандартів в умовах ринкових відносин.

Франція вирізняється з-поміж інших європейських держав різноманітністю типів вищих навчальних закладів. Практична спрямованість навчання майбутніх фінансистів та економістів у ВНЗ Франції є важливим аспектом розкриття професійного потенціалу здобувачів вищої освіти [1]. Так, наприклад, враховуючі сучасні вимоги ринку праці, французький Університет Парі Ест Кретеї (Universite Paris-Est Creteil) готує спеціалістів у галузі управління підприємствами, фінансів, міжнародного менеджменту, бухгалтерського обліку, аудиту, контролю тощо [7]. Університет Клермон-Овернь (Universit  Clermont-Auvergne) здійснює підготовку фінансистів та економістів за такими напрямками, як міжнародний бізнес, менеджмент, бухгалтерський облік та фінанси, менеджмент малих і середніх підприємств, оперативний менеджмент [8]. Бізнес-школа «Ауденсія» (Audencia Business School) дає великі можливості для реалізації кар'єрних амбіцій у сфері менеджменту, медіа та комунікації [3]. Студенти університетів Франції здобувають теоретичні знання, набувають практичного досвіду.

Професійне навчання фінансистів та економістів у ВНЗ Словаччини проводиться за спеціальностями групи «Економіка та менеджмент» [5]. Зокрема, Економічний університет в Братиславі (Ekonomick  univerzita v Bratislave) здійснює підготовку фахівців у сфері міжнародного бізнесу та фінансового менеджменту [4]. В Університеті Матея Бела в Банській Бистриці (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici) та у Економічному університеті в Братиславі готують фахівців з банківської справи та інвестицій, управління підприємством, економіки та фінансів [4; 9]. Тренчанський університет Олександра Дубчека в Тренчині (Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčine) організовує підготовку кадрів, здатних усвідомлювати і розв'язувати стратегічні питання державного управління, забезпечувати управління людськими ресурсами та персоналом [6]. Сучасна система професійного навчання фінансистів та економістів у ВНЗ Словаччини побудована так, щоб створити умови для реалізації професійних здібностей молоді.

Навчання фінансистів та економістів у вищих навчальних закладах Європи носить практично-спрямований характер. Вища освіта у Франції передбачає здобуття студентом теоретичних знань і практичних умінь, достатніх для успішної самореалізації на ринку праці, у Словаччині – враховує сучасні потреби суспільства, здійснюючи підготовку фахівців фінансово-економічного напрямку за структурованою системою спеціальностей. З огляду на те, що удосконалення системи вищої освіти в Україні відбувається в сучасних реаліях сьогодення, орієнтованих на загальноєвропейські прогресивні досягнення, порівняльно-педагогічні розвідки існуючого досвіду навчання фінансистів та економістів привносять вагомий внесок у дослідження проблем підготовки кадрів у вищих навчальних закладах європейських країн, сприяють поліпшенню навчального процесу в українських університетах.

Література:

1. Ничкало Н. Г. Професійна освіта в зарубіжних країнах / Н. Г. Ничкало, В. О. Кудін. – К.: Вища шк., 2002. – 322 с.
2. Шевчук О. Б. Особливості підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN23/13sobpzk.pdf>
3. Audencia [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.audencia.com/>
4. Ekonomick  univerzita v Bratislave [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.euba.sk>
5. Portal V  [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.portalvs.sk/sk/studijne-odbory?from=menu1>

6. Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.umb.sk/>
7. Université Paris-Est Creteil [Ressource électronique]. – Mode d'accès : <http://www.u-pec.fr/>
8. Université Clermont-Auvergne [Ressource électronique]. – Mode d'accès : <https://www.uca.fr/>
9. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.umb.sk/>

Шумило О.В.

«Макрофінансове управління», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПОБУДОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НА ПРИКЛАДІ КИТАЮ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНУ

Фундаментом майбутніх успіхів у розбудові фінансово-стійкої країни, яка стабільно та швидко розвивається є еластична податкова система. КНР яскравий приклад успішного податкового менеджменту на макрорівні. Податкове законодавство Китаю ґрунтується на рівності податкових ставок як для місцевого так і для іноземного бізнесу. При цьому останніми роками в державі спостерігається значна лібералізація фінансової сфери, що є вагомим стимулом для інвесторів і позитивно відображається на розвитку економіки в цілому.

КНР дотримується наступних принципів в оподаткуванні: справедливість при оподаткуванні. Різницю у податкових ставках необхідно застосовувати тільки для різних видів виробництва, а не різних форм власності; чіткість і простота при обчислюванні та стягненні податків[1].

Податкова система КНР налічує 25 видів податків, які входять до 8 груп податків за функціональною приналежністю:

Податки з обороту. Справляються залежно від товарообігу конкретного підприємства, включають: ПДВ, податок на споживання та податок з підприємницької діяльності.

Податки на прибуток. Суми податку залежать фінансового результату юридичних та фізичних осіб, які є суб'єктами оподаткування, включають: податок на прибуток підприємств, податок на прибуток підприємств з іноземними інвестиціями, податок з прибутку фізичних осіб.

Ресурсні платежі. До цієї групи входять 2 податки: ресурсний та земельний. Вони утримуються з користувачів державними природними ресурсами.

Цільові податки і збори. Особливою рисою даної групи є цільове спрямування акумульованих сум податку, що фундаментально суперечить українському баченню природи категорії «податок». Сюди входять :податок на утримання і будівництво міст, податок за користування сільгоспугіддями, податок на інвестиції в основний капітал, податок на реалізацію землі

Майнові податки: На відмінну від України майнові податки в КНР справляються на державному рівні і фактично не мають пільг в оподаткуванні. Серед них виділяють наступні: податок на спадщину, податок на майно, податок на нерухомість.

Податки з операцій. Дана група податків має регулятивний та стимулюючий характер. Сюди належать: податок за користування автотранспортними засобами та водними судами, податок на обіг цінних паперів, гербовий збір, податок на передачу майна.

Сільськогосподарські податки. Платники даної групи податків, це суб'єкти економіки, що займаються скотарством та землеробством. Сюди відносяться: податок на землеробство, податок на утримання і розведення худоби. Враховуючи схожу

важливість і частку аграрної промисловості в загальній структурі виробництва КНР і України, доречним буде імплементація цих податків у вітчизняну практику. Ставки можна зробити диференційованими для середнього та великого бізнесу, а малі аграрні підприємства оподатковувати на пільгових умовах. Адже ситуація, яка склалась в АПК нагадує олігополію великих аграрних холдингів, які отримують преференції з бюджету та ще й податкові пільги – це лобізм, а не реальна необхідність стимулювання надходжень валютної виручки в результаті експорту сільськогосподарської продукції.

Мита. Ними обкладаються експортно-імпортні операції.

Для порівняння в Україні є 7 загальнодержавних і 4 місцевих податків та зборів, що на мою думку є більш оптимальною кількістю та спрощує їх розуміння для населення і адміністрування для держави. Цікавим є факт, що податок на прибуток не відіграє великої ролі в дохідній частині бюджету КНР, як це відбувається в більшості високорозвинутих країн світу.

Особливістю є те, що податок на прибуток має низку пільг для підприємств, які використовують високі технології, займаються утилізацією відходів; компаніям, які функціонують менше місяця, розташованим в конфліктних, бідних та інших подібних місцевостях; підприємствам, які страждають від стихійних лих; щойно створеним фірмам, що пропонують соціально значущі послуги (послуги з працевлаштування населення, що є певним аутсорсингом державних функцій на приватні підприємства); державним благодійним організаціям; міським підприємствам, державним аграрним підприємствам.

Таким чином Китай використовує фіскальні інструменти для вирішення соціальних проблем та створює стимули для розвитку пріоритетних галузей виробництва, малого та середнього бізнесу та вирівнювання слабких ланок економіки.

Цікавим є досвід КНР в оподаткуванні підприємств з іноземними інвестиціями.

Податок справляється за сумарною ставкою в 33% (30% + 3% - "місцевий" прибутковий податок). Іноземні юридичні особи, що не мають представництва на території Китаю, але одержують доходи від джерел в КНР (відсотки, орендна плата, роялті і т.д.), або іноземні юридичні особи, які мають представництва або інші місця здійснення своєї діяльності на території Китаю, але якщо отриманий дохід прямо не пов'язаний з діяльністю таких представництв, сплачують податок з загальної суми отриманого доходу за ставкою 20%.

Податкові відрахування і пільги можуть бути надані підприємствам з іноземними інвестиціями виробничої, експортної, технологічної спрямованості та підприємствам з іноземними інвестиціями та іноземним компаніям, розташованих у спеціальних економічних зонах, зонах економічного і технологічного розвитку, офшорних зонах і інших подібних зонах, визначених державою. Податком не обкладаються доходи іноземних інвесторів (юридичних осіб) у разі їх подальшого реінвестування в компанію (на збільшення статутного капіталу), або якщо ці кошти спрямовуються на створення нової компанії (представництва) на території КНР[1].

Таким чином держава виконує політику протекціонізму національного виробника та стимулює приток іноземних інвестицій лише у статутний капітал підприємств і збільшення їх обігових коштів.

Отже, податкова система КНР неодноразово показала свою ефективність на міжнародній арені і є гарним прикладом для України. Хоча загальний підхід до оподаткування дещо нагадує український, проте окремі особливості є тим джерелом і каталізатором економічного зростання, яке так потрібне сьогодні нашій державі. Українська влада в першу чергу мусить відновити довіру населення до податкової системи та показати, що їхні кошти спрямовуються дійсно у розвиток, а не у споживання, люди мають бачити реальний соціальний та економічний ефект. Такі кроки посприяють

виведенню економіки з тіні, підвищать чутливість зміни податкових ставок чи введення нових податків та зборів до відповідних надходжень бюджету, також нададуть змогу модернізувати існуючу податкову систему на основі досвіду не лише КНР, а й інших розвинутих країн світу.

Література:

1. Офіційний сайт Державної Фіскальної Служби України [Електронний ресурс] : <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/dosvid-modernizachii-krain-svity/kutai/?print>

Юркевич О.М.

к.е.н. доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Лізингова галузь значно розширюється як в світі так і в Україні. Проте проводячи аналіз лізингових операцій в Україні слід зазначати, що не дивлячись на значні зрушення в цій сфері, значення показників 2013 року ще не досягнуті і в частині кількості укладених договорів і їх вартості.

Лізингові операції набувають популярності на фоні ускладнення доступу підприємств до фінансування в банківському секторі: посилення вимог щодо оцінки кредитоспроможності всіх позичальників та резервування кредитів, зростання вартість ресурсів на кредитному ринку.

В Дослідження ділових очікувань, що проводиться Національним банком України серед головних факторів, які змушують підприємства відмовлятися або повертати кредити виділені такі: «Надмірно високі процентні ставки за кредитами» (приблизно 66% відповідей), «надмірні вимоги до застави» (приблизно 32% відповідей) і «надто ускладнені процедури оформлення документів» (приблизно 32% відповідей).

Найбільшого розвитку набув саме фінансовий лізинг, незважаючи на те що для здійснення операцій з фінансового лізингу юридичним особам необхідно отримати ліцензію, на відміну від оперативного.

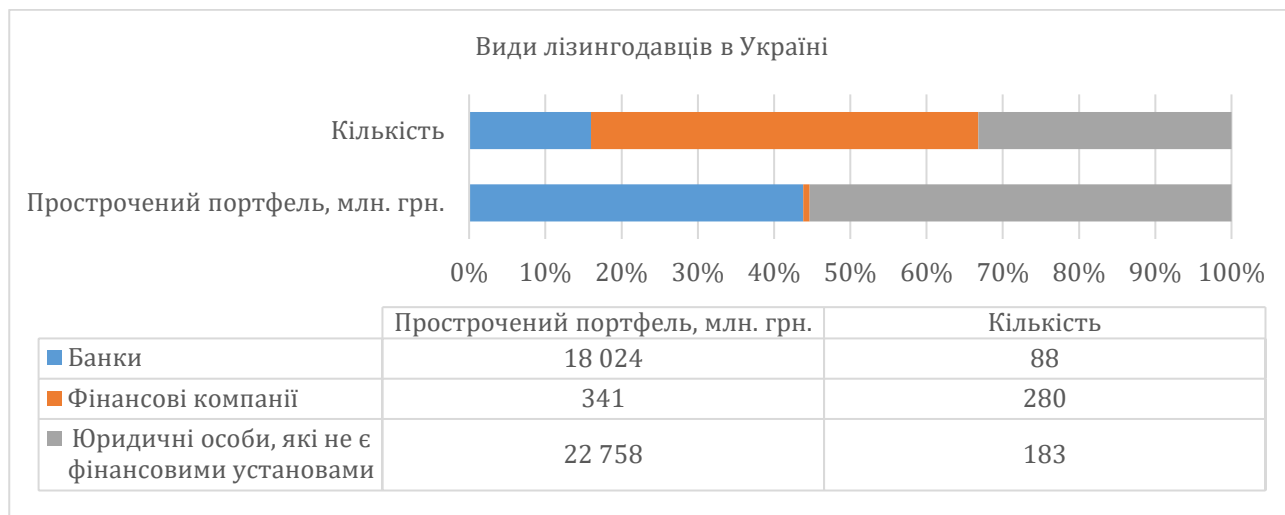
На ринку нараховується понад 500 компаній, які мають право надавати лізингові послуги, це і банки на підставі загальної банківської ліцензії, і фінансові компанії та інші нефінансові установи, які отримали протягом 2017 року ліцензію Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. До 2017 року діяльність орендодавців, які не є банками не підлягала ліцензуванню.

На початок 2018 року їх склад був таким. (рис.1) Найбільш активними і динамічними компаніями є члени Асоціації спілки лізингодавців України. Їхня частка ринку становить 70%.

Найбільш активними учасниками ринку є близько 40 компаній, які за різними оцінками охоплюють від 50 до 70% всього ринку. Серед клієнтів лізингових компаній переважають транспортна промисловість та сільське господарство - 32% і 24% всіх клієнтів.

Основними користувачами лізингових послуг є юридичні особи, їх частка на ринку складає 90%, серед яких 70% це підприємства малого і середнього бізнесу (МСБ). В ЄС 48 % МСБ фінансується за рахунок лізину.

Варто відмітити, що лізинг як альтернативним джерелом фінансування МСБ набуває все більшою популярності серед МСБ, в силу більшої гнучкості ніж кредит. Однак серед інших джерел фінансування частка лізингового фінансування в Україні не перевищує 4%, на відміну від країн ЄС, в яких на лізинг припадає 48 % поряд з кредитними лініями і банківськими кредитами.

Джерело: сайт НБУ та Нацкомфінпослуг

Рис. 1 Склад лізингодавців в Україні у 2017 році

Використання лізингу за дослідженнями підготовленими Oxford Economics визнано найкращим заходом, що сприятиме швидкому економічному зростанню МСБ. Стратегія розвитку малого та середнього бізнесу 2020 року, затверджена Кабінетом Міністрів України, визначає лізинг як «інструмент для подолання проблеми недостатнього фінансування малих та середніх підприємств в Україні».

Основною мотивацією для орендарів є невеликі податкові пільги:

- прибуток до сплати податків зменшується на суму орендних платежів з точки зору відсотків; частина капіталу підлягає амортизації;
- є право на податковий кредит на всю суму орендованого активу для податку на додану вартість (20%), коли вони включають в свій баланс об'єкт лізингу, а також лізингові платежі з точки зору відсотків не обкладаються ПДВ.

Однак, відсутні податкові чи інші економічні стимули для фізичних осіб та дрібних підприємств, які використовують спрощену систему оподаткування та не є платниками ПДВ.

В цілому, країна має хороші передумови для розвитку ринку лізингу, який в свою чергу забезпечить передумови для зростання ВВП. Для розвитку лізингу необхідно розробити механізми стимулювання залучення до використання лізингу підприємств на спрощеній системі оподаткування, надати можливість лізингодавцями долучатись до програм компенсації процентних ставок та популяризувати альтернативні методи фінансування окрім кредиту.

Література:

1. Офіційний сайт Нацкомфінпослуг – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/>
2. Офіційний сайт НБУ – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua>
3. Офіційний сайт Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» – Режим доступу: <http://uul.com.ua/>

Яцюк О.С.

асистент кафедри теорії економіки та управління
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПРО РОЛЬ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНСТИТУТУ БАНКРУТСТВА

Використання механізмів і процедур банкрутства, в першу чергу різноманітних варіантів санації боржників, в багатьох випадках веде до прискорення відродження виробництва, відновлення, збереження чи створення нових робочих місць, збільшення кількості платників податків і життєздатних клієнтів банківської системи, а також сприяє активізації економічних реформ в Україні. Оскільки забезпечення успішної реалізації санаційних процедур відповідає інтересам держави на усіх рівнях управління, то держава в особі владних органів повинна бути і фактично являється одним із основних суб'єктів санації [1, с. 364-365; 2, с. 642-644].

Власне, державне регулювання процедур банкрутства та санації являє собою макроекономічну категорію, що відображає відносини, які виникають при організаційно-економічному та правовому впливі держави для захисту економічного суб'єкта від кризових ситуацій, попередження банкрутства або ж для ліквідації. Воно виходить з аналізу ситуації та максимально конкретної та чіткої постановки цілей, розробки інструментів, що здатні трансформувати кризові ситуації в напрямку вирішення поставлених задач [3, с. 31].

На сьогоднішній день питання, пов'язані з державним регулюванням системи банкрутства та відновлення платоспроможності боржника, регулюються Міністерством юстиції України (далі – Міністерством), зокрема його самостійним структурним підрозділом – департаментом з питань судової роботи та банкрутства, серед основних завдань якого є реалізація державної політики з питань банкрутства [4]. Основними функціями вказаного департаменту, що стосуються проблем банкрутства та санації суб'єктів господарювання, є:

- сприяння створенню організаційних, економічних, інших умов, необхідних для реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, у тому числі процедур банкрутства державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50%;

- ведення Єдиного реєстру підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство;

- встановлення порядку проведення аналізу фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання щодо наявності ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства і організація проведення такого аналізу в разі порушення проваджень у справах про банкрутство державних підприємств і підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50%;

- забезпечення супроводу справ про банкрутство державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50%;

- підготовка на запити суду, прокуратури або іншого уповноваженого органу висновків про наявність ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства;

- забезпечення установа типовой форми плану санації і мирової угоди, переліку майна, яке включається до ліквідаційної маси; підготовка типових документів щодо проведення процедур банкрутства, методичних рекомендацій;

- взяття участі у справі про банкрутство і користування процесуальними правами та несення процесуальних обов'язків учасника у справі про банкрутство;

- організація системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів); встановлення вимог для отримання свідоцтва на право здійснення діяльності арбітражного керуючого; формування і ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих України; здійснення контролю за діяльністю арбітражних керуючих; забезпечення роботи Кваліфікаційної комісії арбітражних керуючих і Дисциплінарної комісії

арбітражних керуючих та організація реалізації їх рішень шляхом підготовки відповідних проектів наказів Міністерства; організація роботи Комісії з присвоєння рівнів кваліфікації арбітражним керуючим; забезпечення застосування, за поданням Дисциплінарної комісії арбітражних керуючих, до арбітражних керуючих дисциплінарних стягнень; здійснення контролю (нагляду) за діяльністю саморегулювальної організації арбітражних керуючих.

– вивчення, аналіз та узагальнення практики роботи державного органу з питань банкрутства та арбітражних керуючих з метою вжиття заходів до вдосконалення нормативної бази, що регулює їх діяльність [5].

Підсумовуючи сказане, приходимо до висновку про вагому роль Міністерства юстиції України в системі інституційного забезпечення інституту банкрутства. Варто зауважити, що на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки тільки якісне виконання усіма ланками системи інституційного забезпечення інституту банкрутства призведе до суттєвого зростання його ефективності, розробки та використання дієвих механізмів оздоровлення фінансово-господарського стану підприємств і відродження їх діяльності.

Література:

1. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000 – 412 с.
2. Яцюк О. С. Напрями підвищення ефективності державного впливу на процеси фінансового оздоровлення підприємств / О. С. Яцюк // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інноваційно-інвестиційне забезпечення стратегії розвитку регіону (Збірник наукових праць). Випуск 4 (60) / НАН України. ІРД. Редкол.: відп. ред. акад. НАН України М. І. Долішній. – Львів, 2006. – С. 641-647.
3. Кошкин В.И. и др. Антикризисное управление: 17-модульная программа для менеджеров "Управление развитием организации". Модуль 11. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 512 с.
4. Структурні підрозділи Міністерства юстиції України. Департамент з питань судової роботи та банкрутства [Електронний ресурс]. – Міністерство юстиції України. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/str_cent_struct
5. Положення про Департамент з питань судової роботи та банкрутства Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Міністерство економічного розвитку та торгівлі. Платформа ефективного регулювання. – Режим доступу: <https://regulation.gov.ua/documents/id243127>

Bilinet M.

Assistant, Department of Finance
Kyiv National Economic University named after V. Hetman

TRANSFORMATION OF FUNDING SYSTEM OF HIGHER EDUCATION

Transformation of funding of higher education is one of the key indicators influencing its quality, characterizing the effectiveness of the industry and using of its financial resources.

The world does not stand still, the development of information technology leads to the development of higher education. There are following trends in the reform of higher education financing systems in the world [1, p. 39, 2, p. 18, 3]:

- Transformation of methods and forms of public funding of education. In order to increase the orientation of higher education institutions to the needs of consumers, part of funding in the form of state subsidies and loans or tax privileges is directed to the private sector (students and firms). In addition, the mechanism of direct institutional financing is modified (there is distribution of funding for education and science; funding of higher education based on the formula; the key factor, in the allocation of funding, is, the effectiveness of their using);
- Intensive introduction of new technologies of Internet education reduces the costs on educational services. As a result, in the future, this may lead to the formation of a radically different model of the university;

- Diversification of funding sources, especially in relation of "higher education - business" and "higher education - research centers". The volume of private funding that could attract universities is directly dependent on the results of its activities. The expansion of co-financing, which allows solving two problems: firstly, it expands the autonomy of higher educational institutions in financial resources management, secondly, it contributes improving the quality of the spending funds. Strengthening university autonomy provides the opportunity to attract external financing in the financial markets from the corporate sector, to provide additional and business education, and to establish individual conditions for the conclusion of contracts with teachers and researchers.

As a result, funding sources of higher education have greatly expanded, which can be identified as such:

1. Public spending (from state and local budgets);
2. Revenues from the provision of paid educational services and related services (paid training, sales of educational materials, hostels, etc.);
3. Corporate financing, that includes fees for training programs and individual trainings for employees; student scholarships, according to which the student may be obliged to work in the company for a certain period after graduation;
4. Charitable contributions, donations, sponsorship, registered professorships and other forms of irreversible investments in higher education;
5. Voucher system and other mechanisms for supporting higher education;
6. Other external sources such as nonprofit grants and loans;
7. Self-financing (income from the provision of non-core services - publishing, telecommunication, etc.);
8. Educational loans for students for higher education;
9. Alternative sources of financing, which include income from endowment funds and market instruments such as bonds and others.

In spite of a large number of sources of funding, the funding structure of higher education in most countries gives preference to public funding (see Figure 1).

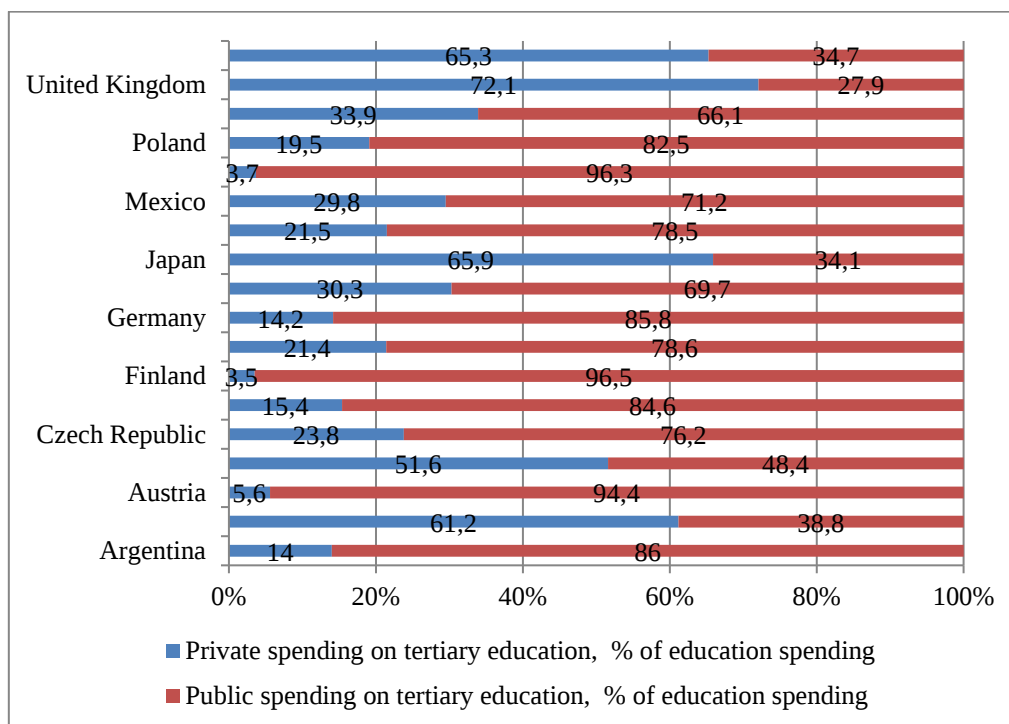

FIGURE 1. PUBLIC AND PRIVATE EXPENDITURE ON TERTIARY EDUCATION AS % OF EDUCATIONAL SPENDING IN SOME COUNTRIES [3]

After examining the financing model of higher education and trends in the reform of higher educational system, the following directions of reforming the financing system in Ukraine can be identified:

1. Approximately 30% of budget allocations in the higher education could be determined on the basis of vouchers. The resources for payment of vouchers were placed on deposits, and one voucher covers the cost of training one student during one month in any university. Students can independently choose a university, but it is necessary to regulate this through licensed volumes of training and the capacity of universities to train a certain number of specialists. University relieve a certain number of vouchers from the account for the provided services, and in exchange receive funding from the state, which may vary depending on the specialty.

2. The rest of the state funding is based on performance indicators of the universities, such as the number of bachelor's graduates, the number of master's degrees.

3. For the development of cooperation between higher education institutions and student mobility, a student can attend courses at another university and cover it by expense of vouchers to a university that was able to organize and offer interesting courses for students.

4. Receiving vouchers for further payment of training will be based on the successful absorption of students by the courses and the gained level of knowledge. The best students will be able to cover their studies at the expense of budget, while students with lower success rates will have to pay for their education at the expense of private resources.

So, the system of financing higher education should be reformed using modern development trends, features and opportunities of the economy, as well as promoting its development as a key factor in the country's economic growth.

References:

1. Auranen O., Nieminen M. (2010) University Research Funding and Publication Performance. An International Comparison // Research Policy. Vol. 39. No 6. P. 822–834.
2. Nagy S. G., Kováts G., Németh A. O. (2014) Governance and Funding of Higher Education — International Trends and Best Practices // Procedia — Social and Behavioral Sciences. Iss. 116. P. 180–184.
3. Spending on tertiary education / OECD Data are available at the following link:
<https://data.oecd.org/eduresource/spending-on-tertiary-education.htm#indicator-chart>.

Зміст

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
ALEKSIN G. CORPORATE GOVERNANCE INSTITUTE IN THE CONTEXT OF OVERCOMING ECONOMIC CHALLENGES OF EXTERNAL ENVIRONMENT	4
CARDENAS D. MARKET-BASED SOLUTIONS TO RESOLVE ENVIRONMENTAL PROBLEMS	5
CHEN YANG. THE RESEARCH OF CHINA'S FISCAL POLICY TO PROMOTE SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT	6
KHOROSHCHAK O. TAX AVOIDANCE AND TAX EVASION BY MULTINATIONAL CORPORATIONS IN UKRAINE: METHODS, SCALE AND TAX OPTIMIZATION	9
KUZNETSOV K. ANALYSIS OF UNEMPLOYED BEHAVIOR IN UKRAINE	11
ONIKHIENKO S. CEO'S PERSONALITY: SELF-INTEREST AND SELF-REGULATION	12
SHEVCHENKO V. SOCIAL OBJECTIVES OF INTERNATIONAL BANKING	13
SOLOPENKO T. SCENARIO APPROACH TO DEFINING FOR NATIONAL DEFENSE EXPENDITURE	15
TRETIK K., DENYSIUK A. E-INSURANCE POLICY: ITS POSSIBLE IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF THE INSURANCE MARKET IN UKRAINE	16
TILICHENKO Y. CURRENT ISSUES IN DECENTRALIZATION PROCESS IN UKRAINE: POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL ASPECTS	18
YEFIMOVA L. SOCIAL PROTECTION OF UKRAINIANS: PROBLEMS AND SUGGESTIONS FOR IMPROVEMENT	20
ZADVORNYKH S.S. FINTECH – THE NEW WAY OF DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL SPHERE. PRO AND CONTRA	21
АКСОЙ Р.Р., ГЛЮЗА М.М. ІНВЕСТИВАННЯ В ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ БОРОТЬБИ ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ	23
АЛТИНЦЕВ О.С. ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКОМУ ЕКВАЙРІНГУ	24
АЛЬОХІНА І.С. ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ПОДАТКОВОЇ ТЕОРІЇ ЯК ПРИКЛАД ДЛЯ УКРАЇНИ	26
АНДРУЩЕНКО Д.І. МОТИВАЦІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ПРОДАЖЕМ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ КОРПОРАТИВНИМ КЛІЄНТАМ	28
АНУФРІЄВА К.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЦІЛЬОВОГО БАНКІВСЬКОГО ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	29
БАРАНИК Ю.В., КУЗЬМЕНКО Н.В. ФІНАНСУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ	33
БЕЗЗУБ Р.Ю. ЕКОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ	35
БЕНОВСЬКА Л.Я. ФОРМИ ТА ВИДИ ФІНАНСОВОГО ВИРІВНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ	37
БЕНЧ Л.Я. БОРГОВІ ФІНАНСИ ЯК ІМАНЕНТНА СКЛАДОВА ІНФРАСТРУКТУРИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	39
БЕРЕСЛАВЕЦЬ О. А. ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ КСВ НА ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	40
БОГОМАЗ Р.С. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРУКТУРОВАНИХ ІПОТЕЧНИХ ОБЛІГАЦІЙ В УКРАЇНІ	42
БОЙЧУК У.І., ШАПОШНИЧЕНКО Т.А. «ПОДАТКОВІ ГАВАНІ» - ЦЕНТРИ У ГЛОБАЛЬНОМУ РУСІ КАПІТАЛІВ: НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	43
БОНДАР О.О. СКЛАДОВІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ	45
БОНДАРЕНКО А.В. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ	46
БУРДА М.Ю. РОЗБУДОВА Е-ВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ	47
БУРЯЧЕНКО А.Є. ВИКОРИСТАННЯ МЕДИЧНОЇ СУБВЕНЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИДАТКІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я	49
ВАЦЮК А.В. РОЛЬ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	51
ВАЩУК Н.А. ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ	53
ВДОВЕНКО К., КОНДРАТЮК І. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	54
ВІБЛИЙ П.І., ЛАЩИК І.І., ВАСИЛЮК Т.В. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	56
ВІБЛИЙ П.І., ЛАЩИК І.І., ГУМЕНЮК В.В. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ: ЙОГО СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	58
ВІБЛИЙ П.І., ЛАЩИК І.І., МОТОРЯ К.В. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В ОСВІТУ	59
ВІБЛИЙ П.І., ЛАЩИК І.І., СЛУПАЧИК В.В. ІНВЕСТИЦІЇ У ТУРИСТИЧНУ СФЕРУ УКРАЇНИ: СТАН ТА	61
ВОШИК В.В. ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПОДАТКІВ У ФРАНЦІЇ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ	63
ГАВРИЛЕНКО Ю.О. ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МСП: КЕЙС ДЛЯ УКРАЇНИ	65

ГАЙДАМАКА Ю.М. ФІНАНСОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ	67
ГАЙДИМ Т.В., БОГОМАЗ Р.С. ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	69
ГАЙОВА Т.В., МЕЛЬНИК В.В. ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕШКОДА ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ	71
ГАЛАЙКО А.М. ДЕРЖАВНІ ФОРВАРДНІ ЗАКУПІВЛІ ЗЕРНА	73
ГНАТЮК К.М. «ЗЕЛЕНІ» ФІНАНСИ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	74
ГОЛОВЧЕНКО Л.О. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ	76
ГОНЧАРУК А.О. ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТКУ УКРАЇНЦІВ ЗАКОРДОНОМ: ЯК ЗБЕРЕГТИ ВІРУ У ВЛАСНУ КРАЇНУ	78
ГРІНКІНА К.А. ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ ДАНІЙ ТА УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ	79
ГУЗЕЛА І.А. ПРОБЛЕМНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	81
ДАНИЛЕЙЧУК Р.Б. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	83
ДЕМИДЕНКО А.В. НЕОБХІДНІСТЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ	85
ДЕМИДЕНКО В.І. ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ	87
ДЕМЧЕНКО В.О. ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	89
ДЕМЧЕНКО В.О., ДЕХТЯР І.Є. ПРОБЛЕМИ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	90
ДІДКІВСЬКА Є.В. CASHLESS ECONOMY ТА ЇЇ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ	92
ДОВБЕНКО Д.І. КРАУНДІНВЕСТІНГ ЯК ФІНАНСОВА ІННОВАЦІЯ – АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	93
ДУБОВА Ю.О., ЗБОРОВСЬКА О.П., ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	96
ДУБОВИК О.Ю. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	98
ЗАГОРІЙЧУК Т.М. ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ СУПРОВОДЖЕННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ	100
ЗАХОЖАЙ К.В., ШАТАЛОВ Є.В. РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ У ПОБУДОВІ ЕКОНОМІКИ ЗАМКНЕНОГО ЦИКЛУ ЯК ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	102
ЗІНЧЕНКО Т.А. БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ	105
ЙОЖИКОВ М.О. ВПЛИВ СКАСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО РЕЖИМУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	107
КАЛАШНИК Д.І. ПОДАТКОВА ДОВІРА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ	108
КАМІНСЬКА М.С., МАНСІЛЬЯ АЛЬВАРЕС В.О.М. ОСНОВНІ ЛАНКИ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ	110
КІСЕЛЬОВ І.А. ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЕСТОНІЇ. ЇЇ ОСНОВНІ РИСИ ТА ПЕРЕВАГИ. ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	112
КЛИМЕНКО К.В., САВОСТЬЯНЕНКО М.В. ПОСИЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В СФЕРІ СПІВРОБІТНИЦТВА З МФО	113
КОВАЛЬЧУК А.М. ВПРОВАДЖЕННЯ ҐЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ФІНАНСОВОГО ІНСТРУМЕНТУ (НА ПРИКЛАДІ ОБЛАСНОГО БЮДЖЕТУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	116
КОЗЛОВА К.С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ	117
КОЛОМІЄЦЬ К.О. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ НА УКРАЇНСЬКОМУ БІРЖОВОМУ РИНКУ	119
КОЛЯДА О.Р., РАКОВСЬКА А.А. ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА ЯК ВЕКТОР МАКСИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ ІНТЕРЕСІВ	121
КОНДРАТ І.Ю., БУРТНИК М.І. РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУЧАСНУ ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ	124
КОПАН О.В. ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ ДЛЯ МСБ: ВПЛИВ НА МАКРОЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ	125
КОРОВАЙ В.В., ЛЮДВІКОВСЬКА М.Т. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПОДАТКОВУ СФЕРУ ДЕРЖАВИ	129
КОСТІВСЬКА С.В. КРАУДФАНДИНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ СПОСІБ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	131
КОСЯНЧУК М.С. ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ БЮДЖЕТУВАННЯ	133
КОЧЕНОВА Ю.О. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	135
КОШЕЛЄВ І.О. МИТТЄВЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З СОЦІАЛЬНИМИ-ЕКОНОМІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ В ІНФРАСТРУКТУРІ ФІНАНСОВОГО РИНКУ	136
КОШЕЛЬ А.Г., ПАЛАМАРЧУК Т.С. ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ «ПОДАТКОВИХ ГАВАНЕЙ»	138
КРАСНОЖОН С.В., СМІРНОВА О.О. БАНКОМАТИ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: БАНКОМАТИ БЛОКЧЕЙН	141
КРИВИЧ О.О., УСТИЧ І.О. СТАЛИЙ РОЗВИТОК В АГРОСФЕРІ ТА СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	142
КРИВОШЛИК Т.Д. ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ СТРАХОВИКІВ	143

КУЛИК О.Ю. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ ТА ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ	145
КУЛЬЧИЦЬКА Є.В. РОЛЬ ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ У БОРОТЬБІ З ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ	146
КУРБАНОВ С.А., КОЛЬЄВА Я. ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ПРОЦЕСІ ВИХОДУ ІЗ СТАНУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	148
ЛЕВЧЕНКО К.М. ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ	150
ЛИЛАК Н.В., СКЛИМ М.Д. ІННОВАЦІЇ В РЕФОРМУВАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ	152
ЛИНЬ А.І. РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ТА ФІНАНСОВОГО РИНКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВЗАЄМНОГО ВПЛИВУ	154
ЛОГВІНОВ П.В. ФАНДРЕЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	156
ЛУЦЕНКО Л.В. ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ	158
ЛУЦКІВ О.М. РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	160
МАКОГОН В.Д. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ	162
МАКАРЕНКО О.О., ПЕРЕВЕРЗЄВА А.О. ПРІОРИТЕТИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ У ВИДАТКАХ НА СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ	164
МАЛІК Є. О. ІННОВАЦІЇ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	165
МАЛІЧЕВСЬКА Л.В. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ	167
МАТВІЙЧУК Д.Ю. ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В ІСПАНІЇ	169
МАРУШКЕВИЧ О.В., ЩИТІНІНА К.О. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	170
МЕЛЬНИЧУК К.О., ЯНЕНКО А.О. ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЄС: СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ	172
МІЛЮКОВА Н.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В СИСТЕМУ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ	173
МОЛОТОВСЬКА Т.Р. ОЦІНКА ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	175
МОЛЧАНОВА О.О., СЛИВЧУК В.І. ПОДАТКОВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИМОГИ ЧАСУ	176
МОНТРИН І.І., ТАНСЬКА Л.В. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ	178
МОРОЗ Д.О., ОВЧІННІКОВА А.Ю. РИЗИКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ «PROZORRO»	180
НІКОЛЕНКО К.О., ОСИКА О.О. СПЕЦИФІКА «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» В УКРАЇНІ	183
ОМЕЛЬЯНЕНКО В.А., ОМЕЛЬЯНЕНКО О.М. ВИКОРИСТАННЯ ФОРСАЙТУ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ	184
ОСТАПЕНКО Є.В., СТЕЛЬНИКОВИЧ Т.С. СМАРТ-ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	186
ОСТАПЕНКО М.Ю., ПОЛІЩУК Я.М. ПОДАТКОВИЙ ВПЛИВ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ	188
ПАВЛИЧУК Н.В. ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	191
ПАЛАМАРЧУК Н.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ	192
ПАСЕКА Ю.А. СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННИХ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ	194
ПАСТУШОК С.О. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	195
ПЕВНЄВА К.С. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ МУНІЦИПАЛЬНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ	197
ПЕТРИШИН О.Я. ВИКОРИСТАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТУ В ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ УКРАЇНИ	199
ПІЙВОДА К.І. ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПЕРІОД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	200
ПІДДУБНИЙ В.А. ДЖЕРЕЛА ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ	202
ПЛАХОТНЮК І.О. БІТКОЇН: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ	203
ПОДОЛЯН Т.В. РОЗВИТОК МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ: РЕАЛІЇ УКРАЇНИ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД	205
ПОЛІНКЕВИЧ О.М., ТОКАРЧУК М.М. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНІХ ПРОЦЕСІВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ	207
ПРИЛІПКО О.О. НАПРЯМИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	208
РЕДЬКО І.А. РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ	210
РОМАНЧУК Д.П., СІВКА Д.М. ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ	212
САКАЛО Я.І. ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ	214
СИНИЦЯ О.О. ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ	216

СИНЮТКА Н.Г. ПЕРСПЕКТИВИ ОПОДАТКУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	218
СИЧ А.І. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	219
СІКОРСЬКА М.В. РОЛЬ ПОДАТКІВ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	221
СКВАРЧИНСЬКА Д.В. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПОДАТКОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	223
СЛАВКОВА А.А. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ	224
СМАКУЛА Я.Р. БАНГЛАДЕШ ЯК ПРИКЛАД УСПІШНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ЩОДО СУПРОВОДЖЕННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ	226
СОЛОДКА О.О. МІНІМІЗАЦІЯ КООРДИНАЦІЙНИХ ДЕСТРУКЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	227
СТЕНІЧЕВА І.Б. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНOSTІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	229
СТЕЦІЮК Т.І. РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА СТРАХОВИХ ЗАСАДАХ: УКРАЇНСЬКІ І СВІТОВІ ПАРАЛЕЛІ	231
СТОЛЯРЧУК Н.М. ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	232
СТРІЛЬЧУК Ю.І. БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВИХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	234
СУКУР А.О. «ЗЕЛЕНІ» ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ	236
ТОМАШЕВСЬКИЙ Т.Т. ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ	238
ТОМНЮК А.С. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	240
ТРЕТЯК К.В. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО ТА ЗБАЛАНСОВАНОГО СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЮ	241
ТРЕТЯК Н.А. СВІТОВА ПРАКТИКА В ЗАБЕЗПЕЧЕНІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	243
УРВАНЦЕВА С.В., ТАТАРІКОВА Г.С. ЕМІСІЯ КОРПОРАТИВНИХ ОБЛІГАЦІЙ ЯК МЕТОД МОБІЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ	245
ФЕДЕНКО Д.О. BIGDATA У ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ	247
ФІЛІМОШКІНА І.О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФАНДРЕЙЗИНГА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	248
ХОДЗИЦЬКА В.В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КОРПОРАЦІЙ: НОВІ ТЕОРІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ	250
ФЕДОРІНА К.Є. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ	251
ФУРДИЧКО Л.Є. ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ	253
ХОЛОШНЯ В.В. РОЗВИТОК СФЕРИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ВАЖЛИВОГО ЕЛЕМЕНТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ	255
ХОМУТЕНКО А.В. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ	257
ЦАРЬОВА І.С., ЮГАЙ В.Д. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОГО БОРГУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАХОДІВ ЩОДО ЙОГО ЗНИЖЕННЯ	258
ЦИМБАЛЮК М.Т. РОЗВИТОК РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ	260
ЧЕРНЯК Р.В. ПОГОДНІ ДЕРИВАТИВИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ХЕДЖУВАННЯ РИЗИКІВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН	262
ШАДЛОВА А.О. ОСОБЛИВОСТІ ТРЕЙДЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	263
ШАШУЛА Л.О., ДЕНИСЕНКО І.С. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ОСВОЄННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ	265
ШЕВЧЕНКО О.О. ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПЕРЕЛОМНІ НОВІ ПОЗИЦІЇ В ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В НАПРЯМКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	267
ШЕРЕМЕТ О.В. ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ	268
ШИМКО Я.Р. ДО ПИТАННЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНОСТІ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	270
ШКВАРЧУК Л.О., СЛАВ'ЮК Р.А. ФОРВАРДНІ КОНТРАКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТНОГО РИНКУ	272
ШУМЕЙКО Н.В. ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ФІНАНСИСТІВ ТА ЕКОНОМІСТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД	273
ШУМИЛО О.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПОБУДОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НА ПРИКЛАДІ КИТАЮ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНУ	275
ЮРКЕВИЧ О.М. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ	277
ЯЦЮК О.С. ПРО РОЛЬ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНСТИТУТУ БАНКРУТСТВА	278
BILINET S. TRANSFORMATION OF FUNDING SYSTEM OF HIGHER EDUCATION	280

Наукове видання

**ФІНАНСОВА ІНФРАСТРУКТУРА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ**
FINANCIAL INFRASTRUCTURE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

ЗБІРНИК НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS
INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

19 березня 2019 р.

Електронне видання

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03680, Україна, м.Київ, пр. Перемоги, 54/1

© автор(и), 2019
© КНЕУ, 2019